

ธรรมะ

เพื่อประชาชน

พระธรรมเทศนา พระราชภาวนาวิสุทธิ (ทองวงษ์พ้อมดมขโย)

ฉบับมงคลชีวิต เล่ม ๖

ธรรมะ เพื่อประชาชน

พระธรรมเทศนา พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อดัมมชโย)

ฉบับมงคลชีวิต เล่ม ๖
มงคลที่ ๓๒-๓๘

จัดทำเนื่องในวาระครบรอบ ๖๐ ปี
พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อดัมมชโย)
วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๗

วัดพระธรรมกาย

มูลนิธิธรรมกาย
DHAMMAKAYA FOUNDATION

พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อัมมชโย)

คำนำ

ย้อนประวัติศาสตร์ไปเมื่อ ๒,๕๐๐ กว่าปีก่อน พระบรม-
โพธิสัตว์ผู้เป็นมหาบุรุษ ทรงถืออุบัติขึ้นบนโลก พระองค์ตรัสรู้
อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ เพื่อยังมวลมนุษยชาติและสรรพสัตว์
ทั้งหลาย ให้หลุดพ้นจากทุกข์ภัยในสังสารวัฏไปสู่เอกนัตบรมสุข
ในอายตนิพพาน

ตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษา ของการเผยแผ่พระธรรม
อันประเสริฐ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเปิดเผยความจริงแท้
ของชีวิต ให้มนุษย์และเทวดาได้ประจักษ์ ทรงเผยความลึกลับของ
กฎแห่งกรรม อันเป็นกฎสากลของโลกที่มีผลบังคับต่อเหล่า
สรรพสัตว์ในภพสาม และทรงชี้ทางรอดจากอบาย เพื่อให้สรรพชีวิต
ได้ดำเนินไปสู่หนทางสวรรค์และนิพพาน แม้กาลเวลาจะล่วงเลย
มาจวบจนปัจจุบันนี้ พระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ก็ไม่ได้
สูญหายไปไหน ยังคงถูกเก็บบันทึกไว้อย่างดีในพระไตรปิฎก

คำนำ

พระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธิได้เห็นคุณค่าอันสูงยิ่งในพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงได้นำสรพศาสตร์ที่มีอยู่ในพระไตรปิฎก มาชี้แจงแสดงธรรมให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและการนำไปประพฤติปฏิบัติโดยได้แสดงพระธรรมเทศนาผ่านรายการ **“ธรรมะเพื่อประชาชน”** ซึ่งออกอากาศทางสถานีวิทยุทั่วประเทศ รวมทั้งมีการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม และอินเทอร์เน็ตไปทั่วโลกเป็นประจำทุกวัน

ความรู้ธรรมะที่พระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธินำมาถ่ายทอดแก่ชาวโลก ทำให้ผู้ฟังทุกระดับ ทุกเพศ ทุกวัย สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี เป็นความรู้ที่แฝงคติ มีสาระประโยชน์ มีความลุ่มลึกไปตามลำดับ ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องสมบูรณ์ อันจะเป็นเหตุให้เกิดการพัฒนาจิตใจและเปลี่ยนแปลงชีวิตไปในทางที่ดีขึ้น เพราะสามารถดำเนินชีวิตได้ถูกต้องตามหลักวิชาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

บรรดาศิษยานุศิษย์ล้วนซาบซึ้งในธรรมอันประเสริฐของพระพุทธองค์ ที่ได้ฟังผ่านรายการดังกล่าว จึงได้พร้อมใจกันกราบขออนุญาตพระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธิ เพื่อ

คำนำ

รวบรวมสาระในพระธรรมเทศนาและจัดพิมพ์ขึ้นเป็นหนังสือ
ธรรมะ เพื่อเป็นธรรมทานแก่ผู้มีบุญทั้งหลาย ในวาระมหามงคล
๖๐ ปี พระราชภาวนาวิสุทธิ ซึ่งมีทั้งหมด ๑๘ เล่มๆ ละ ๖๐ เรื่อง
รวมทั้งหมด ๑,๐๘๐ เรื่อง

หนังสือธรรมะชุดนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งต่อ
บรรพชิตและคฤหัสถ์ ในภาวะที่โลกกำลังขาดแคลนธรรมะของ
พระลัมมาลัมพุทธเจ้าและต้องการยอดกัลยาณมิตรผู้เป็นแสงสว่าง
แก่โลก การศึกษาธรรมะในหนังสือชุดนี้ นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี
เพื่อจุดประกายให้เกิดการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎก และธรรมะ
ของพระลัมมาลัมพุทธเจ้าที่ละเอียดลึกซึ้งยิ่งๆ ขึ้นไป

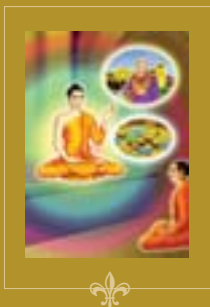
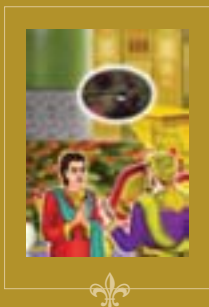
คณะผู้จัดทำและเหล่าศิษยานุศิษย์ทุกคน ขอกราบ
ขอบพระคุณพระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธิ ที่ได้เมตตา
อนุญาตให้นำออกพิมพ์เผยแพร่ เพื่อเป็นธรรมทาน ในวาระอัน
เป็นมหาอุดมมงคลนี้

คณะผู้จัดทำ
ศิษยานุศิษย์พระราชภาวนาวิสุทธิ

๒๒ เมษายน พ.ศ.๒๕๔๗

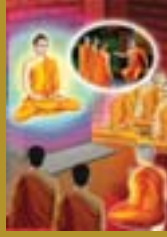
สารบัญ

คำนำ		๓
มงคลที่ ๓๒	๑. ชีวิตที่ประเสริฐ	๑๑
ประพจน์	๒. ความทุกข์ในการครองเรือน	๑๙
พรหมจรรย์	๓. ถึงเวลาแล้ว	๒๙
	๔. ทายาทพระศาสนา	๓๗
	๕. โอกาสแห่งการบรรพชา	๔๕
	๖. ครั้งหนึ่งในชีวิตของลูกผู้ชาย	๕๕
	๗. ญาติธรรมและธรรมทายาท	๖๕
	๘. ประพจน์พรหมจรรย์	๗๕
	๙. อบรมตนมุ่งสู่ทางสวรรค์	๘๓
	๑๐. บัณฑิตต้องอบรมตน	๙๑
มงคลที่ ๓๓	๑๑. ผู้ดีมีรสแห่งธรรม	๑๐๑
เห็นอริยสัจ	๑๒. ต่างวิธีการแต่เป้าหมายเดียวกัน	๑๐๙
	๑๓. ผู้ถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิต	๑๑๙
	๑๔. พระปิ่นโตการทวาทะ (๑)	๑๒๗

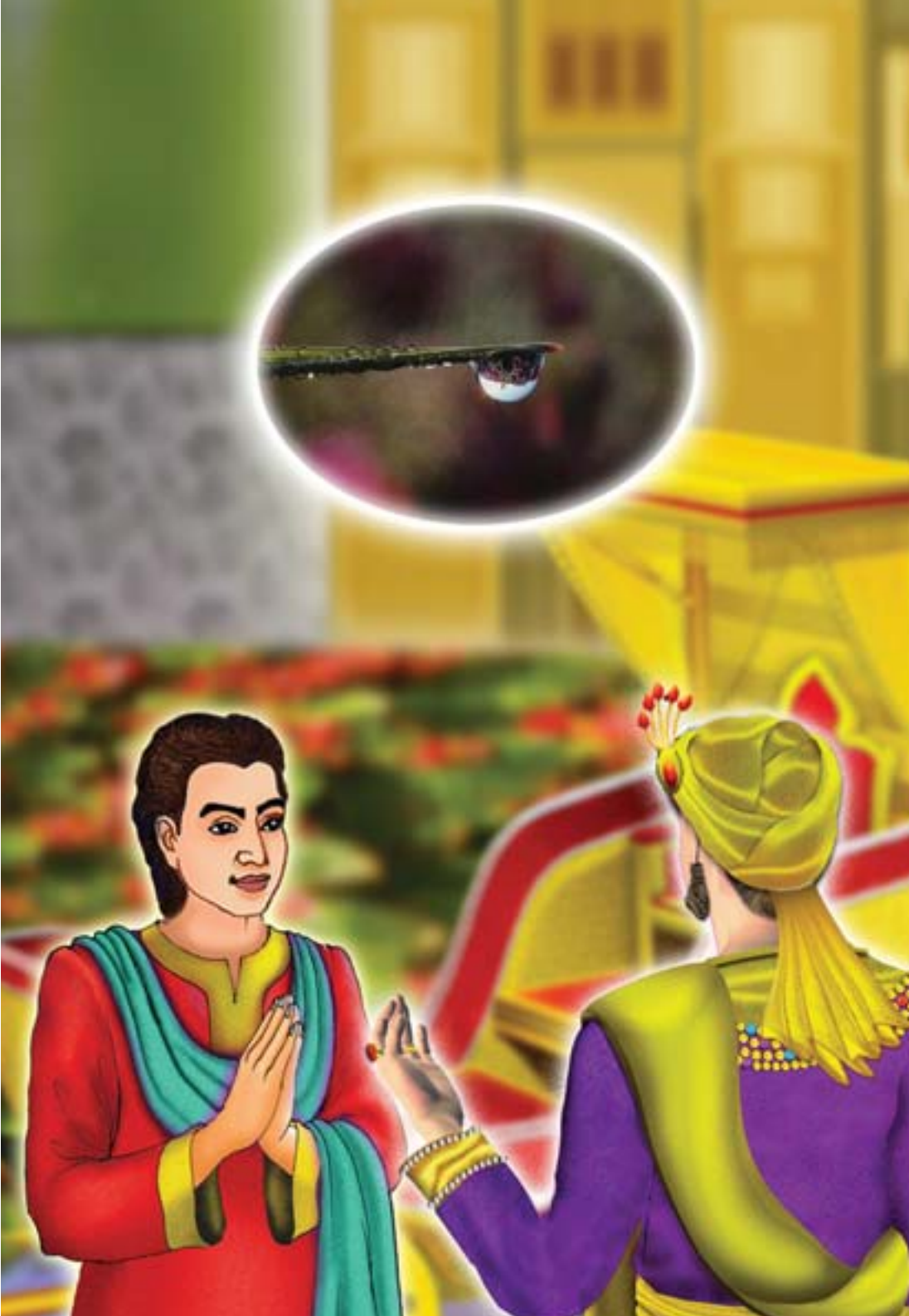

มงคลที่ ๓๔
ทำ
พระนิพพาน
ให้แจ้ง

๑๕. พระปณิธานการทวาทะเถระ (๒)	๑๓๗
๑๖. พระปณิธานการทวาทะเถระ (๓)	๑๔๗
๑๗. พระปณิธานการทวาทะเถระ (๔)	๑๕๕
๑๘. ๓๐ ปีที่รอกอย	๑๖๕
๑๙. จุดหมายสูงสุดของชีวิต	๑๗๓
๒๐. พากเพียรเพื่อพระนิพพาน	๑๘๓
๒๑. หยุดใจเป็น สำเร็จทุกอย่าง	๑๙๑
๒๒. มุ่งสู่โลกุตระธรรม	๑๙๙
๒๓. อยู่กับปัจจุบันธรรม	๒๐๗
๒๔. ละค้นหาได้ไม่ต้องเกิดอีก	๒๑๗
๒๕. บัณฑิตผู้แสวงหาทางพ้นทุกข์	๒๒๗
๒๖. ผู้ข้ามพ้นวิภวะ	๒๓๕
๒๗. คำถามนำไปสู่ความหลุดพ้น	๒๔๓
๒๘. ผู้อยู่จบพรหมจรรย์	๒๕๑
๒๙. ผู้มีชัยชนะที่ไม่กลับแพ้	๒๖๑

มงคลที่ ๓๕ จิต ไม่หวั่นไหว ในโลกธรรม	๓๐. กุศลบายให้พ้นโลก	๒๖๙
	๓๑. ชีวิตที่ไม่หวั่นไหว	๒๗๗
	๓๒. กาลเวลาพิสูจน์ความดี	๒๘๕
	๓๓. จิตที่ไม่หวั่นไหว	๒๙๕
	๓๔. ผู้มีจิตมั่นคง	๓๐๓
	๓๕. ยอมรับความจริงกันดีกว่า	๓๑๓
มงคลที่ ๓๖ จิตไม่โสภ	๓๖. ผู้มีปัญญาย่อมไม่โสภ	๓๒๑
	๓๗. เषชฌนนำพญามัจจุราช	๓๒๙
	๓๘. หยุดใจเพื่อให้เป็นไทจากอาณัติ	๓๓๙
	๓๙. พิจิตความโสภด้วยสังขาร	๓๔๗
	๔๐. โมฆะของชีวิต	๓๕๗
	๔๑. ไม่ควรหวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้	๓๖๗
	๔๒. หมดโสภเพราะหมดอาลัย	๓๗๕
	๔๓. ความโสภสิ้นสุดเมื่อจิตหลุดพ้น	๓๘๕
	๔๔. อยู่ที่ไหนก็ได้ ถ้าใจหยุด	๓๙๓

ม ง ค ล ที่ ๓ ๒

ป ระ ะ พ ฤ ตี พ ร ห ม จ ร ร ย์

ชี วิ ต ที่ ป ระ เ ส ริ ฐ

คนเราเกิดมาต้องมีเป้าหมายของชีวิต เพื่อเป็นตัว
กำหนดว่า เราจะดำเนินชีวิตไปในทิศทางใด จะได้ฝึกฝน
ตนเองไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ การตั้งเป้าหมายไว้ในทางที่
ถูกต้อง จะเป็นจุดเริ่มต้นให้เราดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง
ซึ่งทางพระท่านเรียกว่า “ตั้งตนชอบ”

ชีวิตที่ประเสริฐ

๑๒

การบังเกิดขึ้นของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นสิ่งที่ยากยิ่งนัก พระองค์ทรงเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต แต่ละภพชาติของการสังสมบารมีในขณะที่ยังเป็นพระโพธิสัตว์นั้น ท่านใช้เวลาทั้งหมดในชีวิตแสวงหาสัจธรรมตลอดมา พระธรรมคำสอนที่ดำรงอยู่ในขณะนี้ จึงเป็นสิ่งมีค่ามหาศาล เพราะทรงแลกความรู้อันบริสุทธิ์นี้มาด้วยชีวิตนับภพนับชาติไม่ถ้วน ดังนั้นเราควรตระหนักในความเป็นผู้มีบุญลาภ ที่ได้มีโอกาสพบกับพุทธธรรมอันประเสริฐ ที่เป็นประทีปส่องทางชีวิตของเรา ให้ก้าวไปสู่ความพ้นทุกข์กันที่สุดในที่สุด

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน สังยุตตนิกาย สคาถวรรค ว่า

“สารตฺตา กามโกเคสุ คิฑฺธา กามะสุ มุจฺฉิตา
อติสํารํ น พุชฺฌนฺติ มจฺฉา ขิปปํว โอตฺถิตํ

สัตว์ทั้งหลายเป็นผู้กำหนดกล้าในโคตรทรัพย์ที่น่ารักใคร่
ยินดีหมกมุ่นในกามทั้งหลาย ย่อมไม่รู้สึกรู้สซึ่งความถล่นตัว
เหมือนปลาที่เข้าลอบที่เขาดักไว้ ไม่รู้สึกรู้สตัวฉะนั้น”

มนุษย์ทุกคน ต่างมุ่งแสวงหาความสุขที่แท้จริง แต่ส่วนใหญ่มักหาไม่พบ เพราะแสวงหาผิดที่ เข้าใจว่าความสุขอยู่ที่การเห็นรูป ฟังเสียง ดมกลิ่น ลิ้มรส หรือถูกต้องสัมผัสอันน่าพอใจ

ชีวิตที่ประเสริฐ

๑๓

แล้วไปยึดติดกับสิ่งเหล่านั้นโดยเข้าใจว่าจะให้ความสุขที่แท้จริงได้ แต่ตลอดชีวิตที่ผ่านมา กลับไม่เคยพบกับความสุขที่แท้จริง เพราะแสวงหาผิดที่ และยังทำให้กิเลสพอกพูนขึ้นอีกด้วย ในที่สุดก็ยังคงทุกข์ทรมานอยู่นั่นเอง

การประพาสพระพรหมจรรย์ คือ การประพาสอันประเสริฐ เพื่อป้องกันไม่ให้กิเลสกลับพุดขึ้นมาอีกจนกระทั่งหมดสิ้นไปในที่สุด พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงตรัสว่า การประพาสพระพรหมจรรย์เป็น อุดมมงคลอย่างหนึ่งของชีวิต แม้แต่พระองค์เอง ก็จะมาเป็น พระสัพพัญญูพุทธเจ้า เป็นบรมครูของเรา ทรงสละความสุขที่ สมบูรณ์พร้อมในทางโลก ตัดใจออกบวชประพาสพระพรหมจรรย์ มานับภพนับชาติไม่ถ้วน ทรงเห็นความจริงของชีวิตว่า เป็นทุกข์ และตระหนักในคุณค่าของการประพาสพระพรหมจรรย์ ดังเรื่องราว ในอดีตที่พระพุทธองค์ได้ตรัสเล่าให้ภิกษุทั้งหลายฟังว่า

*ครั้งหนึ่งภิกษุทั้งหลายกำลังสนทนารวมกันในธรรมสภา ต่างพากันกล่าวสรรเสริญคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “ถ้าพระทศพลจะทรงครองเรือน ก็จะได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ สมบูรณ์ด้วยรัตนะ ๗ มีพระโอรสกว่าพันเป็นบริวาร แต่พระองค์ ทรงสละราชสมบัติมากมาอย่างนี้ เพราะทรงเห็นโทษในกาม

เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมาที่ธรรมสภา ทรงเห็น
ภิกษุเหล่านั้นกำลังสนทนากัน จึงตรัสว่า “ไม่ใช่แต่บัดนี้เท่านั้น
ที่ตถาคตออกกลุ่มหาภิกษุกรรมณ์ แม้ในกาลก่อน ก็เคยสละราช
สมบัติออกบวชมาแล้วเช่นกัน” ทรงเล่าให้ฟังว่า ในอดีตกาล
พระราชาสัพพัตต์ แห่งนครรัมมะ ทรงมีพระโอรส ๑,๐๐๐
พระองค์ และได้สถาปนาพระโพธิสัตว์ซึ่งเป็นพระราชโอรสองค์
ใหญ่ พระนามว่า **ยុธัญชัย** เป็นอุปราชประจำพระองค์

วันหนึ่ง เมื่อพระกุมารยูธิษฐ์วัยประทับบนราชรถ เสด็จไปพระราชอุทยาน ทรงทอดพระเนตรเห็นหยาดน้ำค้างที่ติดอยู่ตามกิ่งไม้ต่างๆ เช่น ยอดไม้ ปลายหญ้า กิ่งไม้และที่ใบแมงมุม รวากับตาข่ายที่ทำด้วยเส้นด้าย จึงตรัสถามนายสารทิวว่า “สิ่งทีปรากฏนั่นคืออะไร” นายสารทิวกราบทูลว่า “นั่นคือหยาดน้ำค้างที่ตกลงในฤดูที่มีหิมะ” พระกุมารทรงเล่นในพระราชอุทยานตลอดทั้งวัน แล้วเสด็จกลับในเวลาเย็น ไม่เห็นหยาดน้ำค้างเหล่านั้น จึงตรัสถามนายสารทิวว่า “หยาดน้ำค้างเหล่านั้นหายไปไหนหมดแล้ว”

ชีวิตที่ประเสริฐ

๑๕

นายสารถึกราบทูลว่า“หยาดน้ำค้างเหล่านั้น เมื่อดวงอาทิตย์ขึ้นก็จะเหือดแห้งหายไป พระเจ้าข้า” พระองค์ทรงสลดพระทัยยิ่งนัก ดำริว่า “แม้ชีวิตและสังขารของตัวเรา รวมทั้งสัตว์ทั้งหลายต่างเป็นเสมือนหยาดน้ำค้างบนปลายยอดหญ้า ตอนนี้เรายังไม่ถูกความแก่ ความเจ็บและความตายมาเบียดเบียน ยังอยู่ในวัยที่แข็งแรงอยู่ ควรจะอำลาพระมารดาและพระบิดา ออกบวชจะดีกว่า”

พระองค์ถือเอาความสิ้นไปของหยาดน้ำค้างนั้นเป็นอารมณ์ จึงมองเห็นภพทั้งสามดุมมีเพลิงลุกไปทั่ว จากนั้นได้เสด็จไปหาพระบิดาซึ่งกำลังประทับอยู่ ณ ศาลาวิณัจฉัย เพื่อทูลลาบวช พระบิดาทรงห้ามว่า “อย่าผนวชเลย ถ้าเธอยังพร่องในเบญจกามคุณทั้งหลาย ฉันเพิ่มเติมให้ ถ้าผู้ใดเบียดเบียนเธอฉันก็จะห้ามปราม” พระกุมารยុธัญชักราบทูลว่า “หม่อมฉันไม่ได้พร่องด้วยกามทั้งหลายเลย และไม่มีใครเบียดเบียนหม่อมฉันด้วย แต่หม่อมฉันปรารถนาจะทำที่พึง ที่ความแก่และความตายครอบงำไม่ได้ พระเจ้าข้า”

พระกุมารทูลขอบรรพชาอยู่เรื่อยๆ พระบิดาตรัสห้ามทุกครั้ง ต่างวิงวอนขอร้องซึ่งกันและกัน แม้มหาชนในที่นั้นพากันทูลอ้อนวอนไม่ให้พระโอรสบวชเช่นกัน พระกุมารยुธัญชัได้ทูลพระบิดาว่า “ข้าแต่พระบิดาผู้เป็นจอมทัพ พระองค์อย่า

ชีวิตที่ประเสริฐ

๑๖

ทรงห้ามหม่อมฉันเลย อย่าให้หม่อมฉันต้องมัวเมาอยู่ด้วยกามทั้งหลาย อันเป็นไปในอำนาจแห่งมัจจุราชเลย พระเจ้าข้า”

ในที่สุดพระบิดาจำต้องยินยอม พระมารดาก็รีบเสด็จมาจากพระตำหนัก มาที่ศาลาวิจิตรและวิงวอนพระโอรสว่า “อย่าผนวชเลย แม่ปรารถนาจะเห็นเจ้านานๆ” พระกุมารตรัสกับพระมารดาว่า “น้ำค้างบนยอดหญ้า เมื่อพระอาทิตย์ขึ้นก็เหือดแห้งไปฉับใด อายุของมนุษย์ทั้งหลายก็ฉับนั้น ขอทูลกระหม่อมแม่อย่าทรงห้ามเลย พระเจ้าข้า”

พระมารดาตรัสอ่อนวอนซ้ำแล้วซ้ำเล่า พระกุมารก็ยังคงมีพระทัยเด็ดเดี่ยวที่จะออกผนวช จึงทูลพระบิดาว่า “ขอให้ช่วยกราบทูลพระมารดา ให้เสด็จขึ้นสู่ยานเถิด อย่าได้ทำอันตรายแก่ข้าพระองค์ ผู้กำลังจะทำการณีกิจที่รีบด่วนเลย” ในที่สุดพระมารดาก็ต้องจำยอม เสด็จกลับสู่พระตำหนักพร้อมหมู่สนมนารี ทรงทอดพระเนตรพระโอรส ด้วยความห่วงใยอาลัยอาวรณ์ยิ่งนัก

ขณะนั้นเอง พระอนุชาของยุธิษฐิยกุมารพระนามว่า **ยุธิฐฐิลกุมาร** เห็นปณิธานอันยิ่งใหญ่และเด็ดเดี่ยวของพระเจ้าพี่ จึงได้กราบบังคมทูลขออนุญาตตามผนวชด้วย จากนั้นทั้งสองพระองค์พากันเสด็จออกจากเมือง มุ่งตรงสู่ป่าหิมพานต์ สร้างอาศรมอันน่ารื่นรมย์ และได้ผนวชเป็นฤๅษี

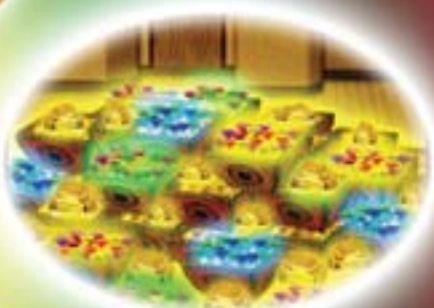
ชีวิตที่ประเสริฐ

๑๓

ทำมานและอภิญญาให้เกิดขึ้น เลี้ยงชีพอยู่ด้วยผลหมากรากไม้
ในป่า ทำความบริสุทธิ์ตลอดพระชนมชีพ ครั้นละโลกไปแล้ว
ต่างมีสุคติภูมิเป็นที่ไปในเบื้องหน้า เมื่อจบพระธรรมเทศนา
พระลัมมาลัมพุทเจ้าทรงตรัสสั่งสอนให้ภิกษุทั้งหลาย เป็นผู้ไม่
ประมาทในการประพาสพรหมจรรย์ โดยดูพระองค์เป็นแบบอย่าง
ไม่ว่าจะพรั่งพร้อมไปด้วยเบญจกามคุณ แต่ก็ไม่นิยดี หรือ
หลงใหลเพลิดเพลินในสิ่งไร้สาระเหล่านั้น กลับมุ่งแสวงหาสิ่งที่
เป็นสาระแก่นสาร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของชีวิต

จะเห็นได้ว่า บุคคลผู้ประเสริฐเช่นพระลัมมาลัมพุทเจ้า
แม้เมื่อครั้งเป็นพระโพธิสัตว์ เพียงแค่เห็นหยาดน้ำค้างบนปลาย
ยอดหญ้าเท่านั้น ก็มีดวงปัญญาสอนตนเองให้รีบแสวงหาทาง
พ้นทุกข์ ด้วยการประพาสธรรม เมื่อทรงเห็นว่าการประพาส
พรหมจรรย์เป็นทางปลอดโปร่ง ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์
ของชีวิต ก็ทรงสละราชสมบัติออกบวชโดยทันที

ดังนั้น ให้พวกเราดูพระองค์เป็นแบบอย่าง อย่าคิดว่า
เรายังมีเวลาอีกเหลือเฟือ หรือเรายังหนุ่มยังสาว แล้วประมาท
มัวเมาในวัยในชีวิต จริงๆ แล้วเรามีเวลาอยู่ในโลกนี้เพียงจำกัด
เท่านั้น ควรจะทำเวลาที่เหลืออยู่นี้ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วย
การประพาสปฏิบัติธรรม เพื่อให้เข้าถึงพระรัตนตรัยภายในให้
ได้กันทุกๆ คน

ค ว า ม ทุก จั
ใ น ก า ร ค ร อ ง เ รื อ น

ชนเหล่าใด รู้จักสำรวมจิตไปในที่ไกล
มีใจดวงเดียวแล่นไป หาสรณะมิได้
เพราะไม่ยึดมั่นถือมั่น มีตัณหา คือ ปริณิณฑลภายใน
เป็นที่ย่อยอาสย ชนเหล่านั้น จะพัวพันเครื่องผูกแห่งมาร

ความทุกข์ในการครองเรือน

๒๐

ชีวิตที่มีคุณค่าและมีความหมาย คือ ชีวิตที่ผ่านไปพร้อมกับ การสั่งสมบุญบารมี พระบรมโพธิสัตว์ทั้งหลาย กว่าจะได้ บรรลូវัตถุประสงค์ของชีวิต ท่านก็สั่งสมบุญเรื่อยมา มิได้หยุด พักเลย ทั้งการทำทาน รักษาศีลและเจริญภาวนา เมื่อได้เข้าถึง ความเต็มเปี่ยมของชีวิตแล้ว ก็อาศัยปุพเพนิวาสานุสสติญาณ มองย้อนกลับไปดูการสร้างบารมีที่ผ่านมา ก็เห็นแต่ภาพ ประวัติศาสตร์ชีวิตอันงดงาม นำมาซึ่งความปลื้มปิติและภาค ภูมิใจ ชีวิตของพวกเขาเหล่านั้นก็สร้างบารมีก็เช่นเดียวกัน จะต้อง ดำเนินตามอย่างพระองค์ท่าน ชีวิตเราจึงจะเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ ที่ประเสริฐสุด เกิดมาเพื่อสร้างสันติสุขให้บังเกิดขึ้นแก่โลก อย่างแท้จริง

มีวาระพระบาลีที่มาใน วัจจนขชาดก ความว่า

“ขรา นานิหมานสุส ขรา นาทนโต มุสา
ขรา นาทินนทณฺทสส ปเรสฺส อนิกุพฺพโต
เอวํ ฉิทฺทํ ทุรภิสฺมุภวํ โก ขรํ ปฏิปชฺชติ

บุคคลที่เป็นผู้ครองเรือน ถ้าหากไม่มีมานะพยายาม ทำการงานก็ดี ไม่กล่าวคำมุสาที่ดี ไม่ใช่อ่านาจลงโทษผู้อื่น ก็ดี การครองเรือนก็เป็นไปโดยยาก เมื่อเป็นเช่นนี้ใครเล่า จะครองเรือนโดยไม่ให้บกพร่อง ให้เกิดความยินดีนั้นยาก

ความทุกข์ในการครองเรือน

๒๑

แสนยาก”

ธรรมดาว่าชีวิตของผู้ครองเรือนนั้น ถ้าขาดความพากเพียรพยายามในการทำธุรกิจกิจการงานต่างๆ แล้ว การครองเรือนก็เป็นไปได้โดยยาก ชีวิตการครองเรือนเป็นชีวิตที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทอง บางครั้งก็ต้องพูดโกหกมดเท็จเพื่อประโยชน์บางอย่าง ถ้าจะไม่ให้กล่าวเท็จเลย ก็จะเสียรู้คนอื่นเขา บางทีก็ต้องมีการแก่งแย่งชิงดีเบียดเบียนรังแกซึ่งกันและกัน บางครั้งถึงกับต้องทำร้ายกันก็มี บางครั้งที่เราไม่ไปเบียดเบียนเขา แต่เขาก็มากลั่นแกล้งเบียดเบียนเรา การที่จะไม่ให้เบียดเบียนกระทบกระทั่งกันนั้น เป็นเรื่องยากสำหรับชีวิตการครองเรือน

การประกอบธุรกิจกิจการงาน บางทีเราไม่ได้ไปต่อสู้กับคนอื่น แต่ก็ต้องรบกับคนร่วมงานเราบ้าง ลูกน้องเราบ้าง เมื่อทำไม่ดีไม่ถูกต้อง ก็ต้องตักเตือนลงโทษกันไป แม้เราจะทำไปด้วยความปรารถนาดีและเพื่อไม่ให้งานเสีย ถึงอย่างนั้นก็อาจจะทำให้เกิดความไม่พอใจขึ้นมาได้ พอไม่พอใจก็เกิดการน้อยถอยน้อยใจ บางครั้งก็ถึงกับผูกพยาบาทจองเวรกันก็มี เพราะฉะนั้น การครองงานครองเรือนไม่ใช่ของง่าย พระพุทธองค์จึงตรัสว่า ชีวิตการครองเรือนที่จะให้บริสุทธิ์บริบูรณ์นั้นยาก และเป็นทาง

ความทุกข์ในการครองเรือน

๒๒

มาแห่งรัฐกิเลส ทำให้เป็นทุกข์ ยากที่จะหาความยินดีได้

เพราะเห็นว่าการครองเรือนมีความทุกข์ยากและลำบาก เต็มไปด้วยเครื่องพันนาการอย่างนี้ บัณฑิตผู้รู้ทั้งหลายจึงหาทางที่จะพ้นจากเครื่องพันนาการเหล่านั้น เมื่อพิจารณาแล้วก็พบว่า บรรพชาหรือการบวชเป็นทางมาแห่งความบริสุทธิ์ เป็นการหาโอกาสว่างที่จะขจัดกิเลสอาสวะให้หลุดล่อนออกไปจากใจ เมื่อบวชแล้วก็จะได้ทำงานที่แท้จริง ทำงานที่เป็นกรณียกิจ ที่ควรทำอย่างยิ่งคือ การประพฤติปฏิบัติธรรมเพื่อแสวงหาหนทางของพระนิพพาน

แต่ในการบวชนั้น บางครั้งก็ยังไม่เป็นที่เข้าใจของคนผู้ครองเรือน ผู้ยังมีดวงปัญญาไม่บริสุทธิ์ ยังคิดว่าชีวิตการครองเรือนนั้นมีความสุขมากกว่า เพราะหลงคิดว่า การได้เพละพละจากเบญจกามคุณทั้ง ๕ เป็นสุขกว่า แต่ยังไม่รู้เลยว่า สุขที่เกิดจากใจหยุดนิ่งเป็นสุขยิ่งกว่านั้นหลายร้อยหลายพันเท่า ซึ่งถ้าหยุดนิ่งได้อย่างสมบูรณ์ ความสุขจะยิ่งพร่างพรูออกมามากมายไม่มีประมาณ เป็นสุขยิ่งใหญ่ ที่เทียบกันไม่ได้เลยกับสุขเล็กน้อยที่เกิดจากเบญจกามคุณ

แต่เนื่องจาก เขาไม่มีประสบการณ์ในการเข้าถึงความสุขที่แท้จริง บางครั้งก็ไปชักชวนคนอื่นที่บวชแล้ว ให้มาใช้ชีวิต

ความทุกข์ในการครองเรือน

๒๓

ชาวโลกเหมือนกับตัว ด้วยคิดว่าเป็นความปรารถนาดี แต่เป็นความไม่ปรารถนาของผู้ที่ถูกชวน ดังนั้นต้องชี้แจงกันให้เป็นที่เข้าใจ เพราะเรื่องทำนองนี้เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีต

*ดังเรื่องสหายของพระอานนท์ ซึ่งเป็นนักมวยปล้ำชื่อ **โรชะ** เป็นเพื่อนคนสนิทของพระอานนท์ วันหนึ่ง เขานิมนต์พระเถระมาฉันภัตตาหารได้ให้พระเถระบริโภคอาหารที่มีรสเลิศต่างๆ แล้วทำการปฏิสันถารกับพระเถระ

เนื่องจากเขาเห็นว่าพระอานนท์ผู้เป็นสหาย ลำบากในการแสวงหาอาหารและต้องลำบากในที่อยู่อาศัยในเพศภาวะของนักบวช ด้วยความปรารถนาดี เขาจึงเชื้อเชิญพระเถระด้วยโภคสมบัติ อันเป็นของคฤหัสถ์ว่า “ข้าแต่พระคุณเจ้าอานนท์ ทรัพย์สมบัติในเรือนนี้มีอยู่มากมายกระผมจะแบ่งให้ท่านครึ่งหนึ่งขอท่านจงลาสิกขาออกมาเถิด เราทั้งสอง จะครองครองเรือนอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข”

พระเถระเมื่อได้ฟังดังนั้น ก็รู้ว่าเขาเข้าใจผิดที่เห็นว่าการครองเรือนเป็นสิ่งที่ประเสริฐ ท่านจึงแสดงโทษของกามคุณว่ามีความทุกข์และความลำบากอย่างไรบ้าง จากนั้นก็ลุกจาก

ความทุกข์ในการครองเรือน

๒๔

อาสนะแล้วกลับไปยังพระวิหาร เมื่อไปถึงแล้วพระบรมศาสดา ได้ตรัสถามว่า “อานนท์ เธอพบกับโรหะแล้วหรือ” ท่านจึง กราบทูลว่า “พบแล้วพระเจ้าข้า” “เธอพูดอะไรกับเขา” พระ- อานนท์จึงกราบทูลว่า “อุบาสกโรหะ เชื่อเชิญให้ข้าพระองค์อยู่ ครองเรือน ข้าพระองค์จึงแสดงถึงโทษในการครองเรือนและใน กามคุณแก่เขา พระเจ้าข้า” พระศาสดาตรัสว่า “ดูก่อนอานนท์ นักมวยปล้ำชื่อโรหะ มิได้ชักชวนนักบวชให้อยู่ครองเรือนใน บัดนี้เท่านั้น แม้ในกาลก่อนก็ได้ชักชวนแล้วเหมือนกัน” พระ- อานนท์เถระทูลอาราธนา พระศาสดาจึงนำเรื่องอดีตมาตรัส เล่าให้ฟังว่า

ในอดีตกาล ครั้นพระเจ้าพรหมทัตเสวยราชสมบัติอยู่ใน กรุงพาราณสี พระโพธิสัตว์อุบัติในตระกูลพราหมณ์ ครั้น เจริญวัยก็ออกบวชเป็นฤๅษีอยู่ในหิมวันตประเทศเป็นเวลาช้านาน ต่อมาก็ได้เข้าไปในกรุงพาราณสี เพื่อเสพของเค็มของเปรี้ยว โดยพักอยู่ที่พระราชอุทยาน รุ่งขึ้น ได้เข้าไปในเมืองพาราณสี ครั้นนั้นเศรษฐีกรุงพาราณสี เลื่อมใสในมารยาทของพระโพธิสัตว์ จึงนำไปสู่เรือนให้บริโภคล้วนแล้วขอปวารณา เพื่อให้อยู่ในสวนจะได้ อุปัฏฐากปรนนิบัติรับใช้ ชนทั้งสองได้เกิดความรักความใคร่ ต่อกันและกัน

ความทุกข์ในการครองเรือน

๒๕

อยู่มาวันหนึ่ง เศรษฐีกรุงพาราณสีได้เกิดความคิดอย่างนี้ขึ้น ด้วยความรักและความคุ้นเคยในพระโพธิสัตว์ว่า “ชื่อว่า การบวชเป็นทุกข์ เรายังปริพาชกชื่อว่าวัจนขะ ผู้เป็นสหายของเราให้สึก แล้วแบ่งสมบัติทั้งหมดให้แก่ปริพาชกไปครึ่งหนึ่ง เราทั้งสองก็จักอยู่ด้วยความปรองดองกัน” วันหนึ่งเศรษฐีได้ถวายภัตตาหาร ในเวลาเสร็จภัตกิจ ได้ทำปฏิสันถารอย่างอ่อนหวานกับวัจนขปริพาชกแล้วกล่าวว่า “พระคุณเจ้าวัจนขะ ชื่อว่าการบรรพชาเป็นทุกข์ ขรราวาสเป็นสุข มาเถิดท่าน เราทั้งสองมาบริโภคมกกันเถิด ท่านไม่ต้องขวนขวายในการทำงานก็อยู่ได้อย่างมีความสุข”

ลำดับนั้นพระโพธิสัตว์ ฟังเศรษฐีแล้วจึงกล่าวว่า “ดูก่อนมหาเศรษฐี ท่านเป็นผู้ติดอยู่ในกาม กล่าวคุณของขรราวาสและโทษของบรรพชา ก็เพราะความไม่รู้ เราจะกล่าวถึงโทษของขรราวาสแก่ท่าน ท่านจงฟังในบัดนี้เถิด บุคคลผู้เป็นขรราวาสไม่มีมานะทำงานกัฏฐิ ไม่กล่าวคำมธุรสกัฏฐิ ไม่ใช้อำนาจลงโทษผู้อื่น กัฏฐิ การครองเรือนก็ตั้งอยู่ไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ ใครเล่าจะครอบครองเรือนไม่ไหบกพร่อง ให้เกิดความยินดีด้วยดีแสนยาก”

เศรษฐีคิดว่า การครอบครองทรัพย์สมบัติเป็นสุข แต่ที่จริงแล้วมันเป็นความทุกข์ ทุกข์เริ่มตั้งแต่จะแสวงหาแล้ว กว่า

ความทุกข์ในการครองเรือน

๒๖

จะได้มาต้องต่อสู้กันเป็นทุกข์ทีเดียว เมื่อหามาได้แล้วก็เกิดความกังวลในการดูแลรักษา หวาดระแวงและกังวลในการประกอบอาชีพ ให้สมบัตินั้นเพิ่มพูนมากยิ่งขึ้นและมีเรื่องอื่นตามมาอีกมากมาย เมื่อชีวิตไปเกี่ยวข้องกับคนอื่นแล้ว ก็ต้องเกิดการกระทบกระทั่งจ้องแวรกันไม่มีที่สิ้นสุด

เมื่อพระบรมโพธิสัตว์กล่าวโทษของฆราวาสอย่างนี้แล้ว ได้กลับไปยังอุทยานดังเดิม พระศาสดาทรงนำพระธรรมเทศนานี้มาแล้ว ทรงประชุมชาดกว่า เศรษฐีกรุงพาราณสี ในครั้งนั้น ได้มาเป็นนักมวยปล้ำชื่อโรหะ ในครั้งนี้ ส่วนวัจนขปริพาชก คือ เราตถาคตนั้นแล

เราจะเห็นได้ว่า ทรัพย์สมบัตินั้น กว่าจะได้มาบางครั้งก็ต้องประกอบไปด้วยทุกข์ เป็นสมบัติที่เจอไปด้วยบาปกรรม เพราะฉะนั้น เมื่อได้สมบัติมาแล้ว วิบัติก็มักจะเกิดขึ้นตามมา จะมากจะน้อยอยู่ที่ว่าสมบัติของเรานั้น ได้มาด้วยความบริสุทธิ์มากน้อยเพียงไร ถ้าบริสุทธิ์มากก็มีวิบัติน้อย ถ้าบริสุทธิ์น้อยก็มีวิบัติมาก เพราะฉะนั้นพระบรมศาสดาจึงทรงแนะนำให้ทำแต่อาชีพที่สุจริตไม่มีโทษการทำงานที่ไม่มีโทษนั้นเป็นมงคลอันสูงสุด เมื่อรู้ว่าทรัพย์สมบัติมักจะมีวิบัติติดมาด้วยนี้เอง บัณฑิตผู้รู้ทั้งหลายจึงนำออกด้วยการทำบุญกุศล เมื่อบุญมาก ใจบริสุทธิ์

ความทุกข์ในการครองเรือน

๒๓

วิบัติก็ไม่มีเกิดขึ้น กระแสนุญจะขจัดปัดเป่าให้บาปกรรมหายไป
ยิ่งเราทำบุญมาก บุญก็จะส่งผลให้เรา ได้สมบัติมาโดยไม่ยาก
เย็นอะไร จะทำให้ทรัพย์สินสมบัติของเรา บริสุทธ์บริบูรณ์ได้อย่าง
เต็มเม็ดเต็มหน่วย

ดังนั้น เมื่อเกิดทรัพย์สินสมบัติแล้ว ก็ควรจะหาโอกาส
ทำบุญกุศลทำความดีอยู่ตลอดเวลา ความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต
ก็จะบังเกิดขึ้นกับเรา และควรหาโอกาสในการบำเพ็ญเนกขัมม-
บารมี เพื่ออบรมบ่มนิสัยของเรา เมื่อทำอย่างนี้แล้ว พระพุทธร-
ศาสนาก็จะเจริญสถิตสถาพรสืบไป สันติสุขที่แท้จริงจะได้
บังเกิดขึ้นในโลกเรา และชาวโลกก็จะได้นุญกันถ้วนหน้า บุญใหญ่
จะติดตามตัวเราไปทุกภพทุกชาติทีเดียว ทำให้เราเวียนเกิดอยู่
ในสุคติโลกสวรรค์ ถึงเวลาก็ตกมาเกิด เพื่อสร้างบารมีในเมือง
มนุษย์กันต่อไป สร้างบารมีเรื่อยไปจนกว่าจะถึงที่สุดแห่งธรรม
ดังนั้นให้เร่งรีบสั่งสมบุญกันให้เต็มที่ บุญกุศลจะได้ส่งผลให้เรา
เข้าถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิต เมื่อถึงคราวนั้งธรรมะ บุญจะ
ได้ส่งผลให้เราเข้าถึงความสุขภายใน มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่
ระลึกกันทุกคน

ถึงเวลาแล้ว

ถ้าหากนักปราชญ์พึงเห็นความสุขอันไพบูรณ์ได้

เพราะยอมสละสุขพอประมาณ

เมื่อผู้มีปัญญาเล็งเห็นสุขอันไพบูรณ์

ก็พึงสละความสุขส่วนน้อยเสีย

ถึงเวลาแล้ว

๓๐

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ผู้บริสุทธิ์หลุดพ้นแล้วจากกิเลสอาสวะ กิจที่จะทำยิ่งกว่านี้ไม่มีอีกแล้ว เราจึงควรดำเนินชีวิตตามแบบอย่างพระพุทธรองค์ โดยมุ่งทำความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ เป็นอันดับแรก ส่วนเรื่องอื่นนั้นให้เป็นเรื่องรองลงมา เพราะเรายังมีกิจที่จะต้องทำให้รู้แจ้งให้ได้ว่า เราเกิดมาจากไหน มาทำไม อะไรคือเป้าหมายของชีวิต เพราะฉะนั้น เราจึงควรหมั่นฝึกฝนอบรมจิตใจของเราให้หยุดให้หนึ่ง จนกระทั่งเข้าถึงผู้รู้แจ้งภายใน คือ พระธรรมกาย

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสสอนไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบทว่า

**“มตฺตาสฺยปฺริยาคา ปสฺสเส เจ วิปุลํ สุขํ
จเช มตฺตาสฺยํ ธีโร สมปสฺสํ วิปุลํ สุขํ**

**ถ้านักปราชญ์พึงเห็นความสุขอันไพบูรณ์ได้ เพราะ
ยอมสละสุขพอประมาณ เมื่อผู้มีปัญญาเล็งเห็นสุขอันไพบูรณ์
ก็พึงสละความสุขส่วนน้อยเสีย”**

มนุษย์ทุกคนต่างมุ่งแสวงหาความสุข บ้างก็แสวงหาจากการดื่ม การกิน การเที่ยว หรือจากการได้รับของที่ถูกต้อง แต่ความสุขเหล่านั้นล้วนเป็นความสุขชั่วคราว ไม่ยั่งยืน เมื่อได้รับแล้วก็ยังคงแสวงหาต่อไปอีก ถ้าจะเรียกให้ถูก ต้องเรียกว่า

ถึงเวลาแล้ว

๓๑

เป็นความเพลินมากกว่า ถ้าเช่นนั้นอะไรคือความสุขที่แท้จริง อยู่ที่ไหน มีลักษณะอย่างไร ความสุขที่แท้จริง ต้องเป็นความสุขที่เป็นอมตะ เป็นความสุขที่เข้าถึงได้ สัมผัสได้ นั่นคือ ความสุขที่เกิดจากการเข้าถึงพระรัตนตรัยภายใน เป็นความสุขล้วนๆ ที่ปราศจากความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นความสุขที่มาควบคู่กับความบริสุทธิ์ จะเข้าถึงได้ ด้วยวิธีการทำให้หยุดนิ่ง ที่ศูนย์กลางกายเท่านั้น

ความสุขของมนุษย์มีหลายระดับ ตั้งแต่ความสุขจากการมีทรัพย์ ได้ใช้จ่ายทรัพย์ การไม่มีหนี้ หรือจากการประกอบ การงานที่ไม่มีโทษก็ถือว่าเป็นความสุข แต่นั่นเป็นเพียงสุขเล็กน้อย เพราะยังมีความทุกข์เจือปนอยู่ ส่วนความสุขที่แท้จริง ต้องเกิดจากการทำให้หยุดนิ่ง เป็นความสุขที่ละเอียดกว่า ประณีตกว่า ปราศจากเครื่องกังวลใจ ไม่ติดข้องอยู่กับสิ่งภายนอก มีความปลอดโปร่ง เป็นตัวของตัวเอง เป็นใหญ่ในตัวเองและเป็นอิสระ สุขยิ่งกว่าการเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี หรือเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ มากมายหลายเท่าตัว

นักปราชญ์บัณฑิตในกาลก่อน แม้ท่านจะสมบูรณ์ไปด้วย ลาภ ยศ สรรเสริญ หรือสุขในกามคุณมากมายปานใด ท่าน ยอมสละความสุขภายนอกเหล่านั้น เพราะมองเห็นว่า ทรัพย์ ภายนอกไม่จีรังยั่งยืน ยังเป็นเครื่องร้อยรัดให้เป็นท่วงเป็นกังวล

ถึงเวลาแล้ว

๓๒

อยู่ตลอดเวลา ขาดความเป็นอิสระในตัว ท่านจึงมุ่งแสวงหา
ความสุขภายใน ที่ประเสริฐกว่าการครอบครองมหาสมบัติ

ดังเช่นในสมัยก่อน *มีพระราชอาชวาทนามว่ามณฑล
ทรงครองราชย์ในเมืองมิถิลา ปกครองไพร่ฟ้าประชาราษฎร์
ด้วยทศพิธราชธรรม ทรงอุปัฏฐากบำรุงสมณพราหมณ์ ขจัด
ทุกข์บำรุงสุขให้กับทุกคนที่มาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ทำให้ฝน
ฟ้าตกต้องตามฤดูกาล ในแคว้นแคว้นของพระองค์ไม่มีโจรผู้ร้าย
ทุกคนมองเห็นเหมือนญาติมิตร มีเมตตาธรรมต่อกัน สมัยนั้นจึง
ไม่ต้องมีตำรวจทหารไว้ปราบโจรหรือข้าศึกศัตรู

พระเจ้ามณฑล ทรงครองราชย์นานเป็นหมื่นๆ ปี ก็ยัง
ไม่แก่ พระวรกายสมบูรณ์แข็งแรงมาก แต่พระองค์ไม่ได้
ประมาทในชีวิต ทรงรับสั่งกับช่างกลบ คือช่างตัดผมประจำ
พระองค์ว่า ถ้าเห็นผมหงอกเกิดขึ้นบนพระเศียร ให้รีบบอก
พระองค์ด้วย จนกระทั่งผ่านไปหลายหมื่นปี ผมหงอกเส้นแรก
ของพระราชาก็ปรากฏขึ้น ช่างกลบกรีบกราบทูลพระราชา
พลาใช้แหนบค้อยๆ ถอนพระเกศาเส้นนั้นอย่างระมัดระวัง
วางลงบนฝ่าพระหัตถ์ของพระองค์

พระราชาทอดพระเนตรผมหงอกของตน ทรงสลด

ถึงเวลาแล้ว

๓๓

พระทัยในความเลื่อมของสังขารร่างกาย จึงตัดสินใจพระทัยออก
ผนวชเพื่อแสวงหาโมกขธรรม ทรงพระราชทานรางวัลให้ช่าง
กลบและประทานโอวาทแก่พระโอรสว่า “ลูกรัก ผมหงอก
เส้นนี้ เสมือนเทวทูตมายืนอยู่ตรงหน้าของพ่อ พ่อได้รับความสุข
จากสิริราชสมบัติมากพอแล้ว ถึงเวลาที่ต้องออกแสวงหา
ความสุขภายในอันเป็นอมตะ ลูกจงปกครองแผ่นดินโดยธรรม
แทนพ่อเถิด และถ้าเมื่อใด ลูกเห็นผมหงอกเส้นแรกบนศีรษะ
จงสละราชสมบัติออกบวชเป็นบรรพชิต แล้วตั้งใจปฏิบัติธรรม
เถิด”

จากนั้น พระองค์ทรงสละราชสมบัติ ออกผนวชเป็นฤๅษี
ประทับอยู่ในป่าหิมพานต์ ท่านได้ใช้วันเวลาให้ผ่านไป ด้วยการ
หมั่นเจริญสมาธิภาวนา มีผักผลไม้เป็นอาหาร มีผ้าเพียงไม่กี่ชิ้น
ครองกาย มีความเป็นอิสระเสรี ปราศจากเครื่องกังวลใจ จนมีใจ
หยุดนิ่ง แล้วได้แผ่ขยายใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขและความ
บริสุทธิ์ แผ่ความเมตตาปรารถนาดีออกไปทุกทิศทุกทาง
เจริญเมตตาพรหมวิหารธรรม ขยายออกไปเป็นอัปปมัญญา
จนกระทั่งสิ้นอายุขัย ท่านได้ไปบังเกิดในพรหมโลก

พระเจ้ามฆเทวะทรงมีพระชนมายุยืนยาวมาก ช่วงเวลา
ที่เป็นพระกุมารยาวนานถึง ๘๔,๐๐๐ ปี ดำรงอยู่ในตำแหน่งอุปราช
๘๔,๐๐๐ ปี ครองราชย์อีก ๘๔,๐๐๐ ปี จนสุดท้ายทรงผนวชเป็น

ถึงเวลาแล้ว

๓๔

พระฤษีนานถึง ๘๔,๐๐๐ ปี พระราชาองค์ต่อๆ มาก็เช่นเดียวกัน ต่างทรงออกผนวชเป็นพระฤษี ดำเนินรอยตามพระจริยาวัตร ของพระเจ้ามเหศวะ อีกหลายหมื่นองค์

ก่อนที่พระราชาแต่ละองค์จะออกผนวช ต่างก็ประทาน โอวาทสำคัญอย่างหนึ่งไว้ว่า “ให้ลูกตั้งใจครองราชย์โดยธรรม เมื่อลูกเห็นพมหมงอกบนศิระชะแล้ว ให้สละราชสมบัติออกบวช เป็นบรรพชิตตามอย่างพ่อ อย่าให้วัตรอันประเสริฐนี้ขาดสูญ จนได้ชื่อว่าเป็นบุรุษคนสุดท้ายในราชตระกูลของพ่อ” ข้อวัตร ปฏิบัตินั้น ได้มีการสืบทอดกันมายาวนานถึง ๘๔,๐๐๐ พระองค์ ยุคสมัยนั้นนรกประหนึ่งว่าจะร้าง เพราะมนุษย์ไปบังเกิดใน พรหมโลกกันหมด หรืออย่างน้อยก็เกิดในสุคติสวรรค์กัน มากมายนับไม่ถ้วน

นับเป็นเรื่องน่าอัศจรรย์ว่า คนในสมัยก่อนจะพากัน ทำความดีทั้งประเทศ มีผู้นำที่ทรงคุณธรรมทำตนให้เป็นแบบ อย่างที่ดีแก่ผู้ตาม เป็นการประกาศให้มหาชนรู้ว่า ที่สุดของการ แสวงหา คือ การไม่ต้องมีเครื่องผูกพันใจ นั่นคือ หาโอกาสนั่ง สมาธิเจริญภาวนา ทำให้ใจให้หยุดนิ่ง เพราะที่ สุดของความ สุข คือ การนำใจมาหยุดไว้ที่ศูนย์กลางกาย นำใจกลับมาไว้ที่ต้นแหล่ง แห่งความบริสุทธิ์ ตรงจุดนี้จะเป็นจุดเริ่มต้นของการเข้าถึง ความสุขที่แท้จริงภายใน

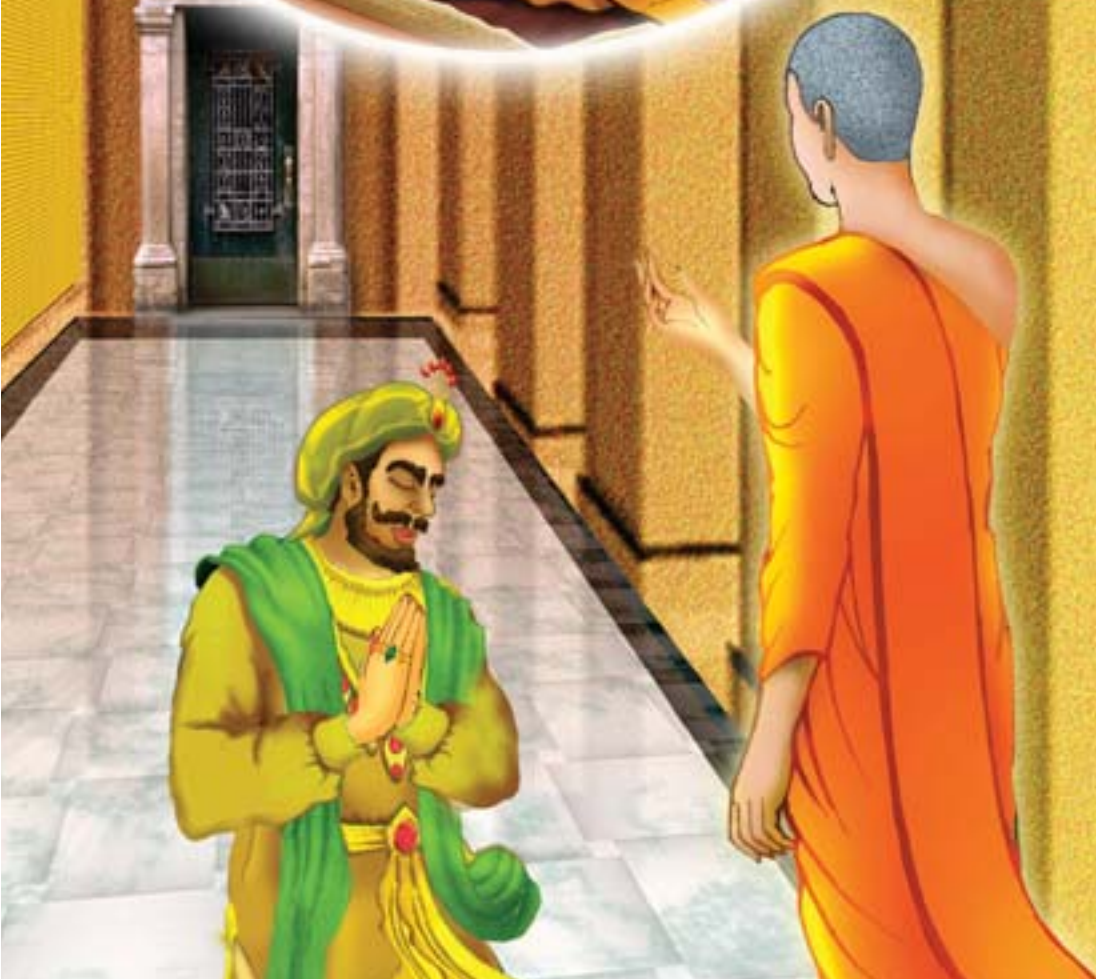
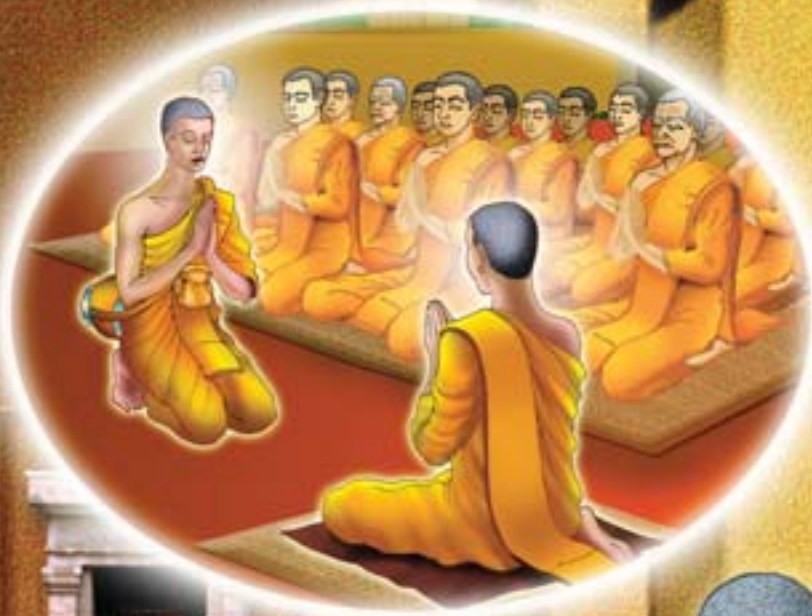
ถึงเวลาแล้ว

๓๕

เมื่อชาวโลกทั้งหลาย ไม่ได้ศึกษาคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงไม่รู้ว่า มีวิธีใดที่จะทำให้ได้พบความสุข มักไปยึดติดอยู่ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส นำใจไปติดอยู่กับสิ่งภายนอกวนเวียนกันอยู่เช่นนั้น จึงไม่พบความสุขที่แท้จริง มนุษย์จึงดำเนินชีวิตด้วยความไม่รู้มาโดยตลอด วันหนึ่งๆ จึงเสียเวลาไปกับการทำมาหากิน มัวแสวงหาความสนุกสนานเพลิดเพลินไปวันๆ

ผู้มีปัญญารู้ว่า สิ่งเหล่านั้นเป็นเพียงความสุขชั่วคราว มิได้ยั่งยืน ท่านจึงมุ่งทำทานเพื่อขจัดความโลภและความตระหนี่ออกจากใจ หันมารักษาศีลและเจริญภาวนาเพื่อกลั่นใจ ให้บริสุทธิ์หยุดนิ่ง ซึ่งจะเป็นเหตุนำไปสู่ความสุขอันเป็นอมตะ คือ พระนิพพาน

หยุดนี้สำคัญ ให้จำคำว่าหยุดกับนิ่งไว้ให้ดี เวลาที่ใจของเราหยุดนิ่ง แล้วเข้าไปสัมผัสกับกระแสแห่งความสุขภายใน เราจะซาบซึ้งกับพุทธพจน์ที่ว่า “นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ” สุขอื่นนอกจากใจหยุดใจนิ่งไม่มี ซึ่งถ้าหากเทียบกับความสุขภายในที่ใจหยุดแล้ว ความสุขภายนอกจะเอามาเปรียบเทียบไม่ได้เลย เพราะฉะนั้น จงให้โอกาสกับตนเองในการแสวงหาหนทางอันประเสริฐของชีวิต ด้วยการฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งควบคู่กับภารกิจการงาน ฝึกฝนใจกันไปจนกว่าจะเข้าถึงพระธรรมกายกันให้ได้ทุกคน

ท ำ ย ำ ท พ ร ะ ศ ำ ส ี น ำ

ความเป็นมนุษย์ หาได้ยาก
ความเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้า หาได้ยาก
ความถึงพร้อมด้วยขณะสมัย ก็หาได้ยาก
พระสัทธรรม หาได้ยากอย่างยิ่ง
ความถึงพร้อมด้วยศรัทธา หาได้ยาก
การบวช ก็หาได้ยาก

ทฤษฎีพระศาสนา

๓๘

ปัจจุบันมนุษย์ส่วนใหญ่ยังไม่ว่า เกิดมาทำไม อะไรคือ เป้าหมายที่แท้จริงของชีวิต เมื่อไม่ได้ฟังธรรมของพระพุทธองค์ ชีวิตจึงต้องเวียนวนอยู่ในกระแสแห่งความทุกข์ระทม เหมือน นาวาที่หลงทิศทางท่ามกลางมหาสมุทร ต่อเมื่อได้ฟังพระสัทธรรม ก็จะเข้าใจความเป็นจริงของชีวิต และมุ่งแสวงหาสาระอันแท้จริง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด คือ พระนิพพานในที่สุด

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน พรหมชาลสูตร ว่า

“ทุลลภญจ มนุสฺสสตํ	พุทฺธุปปาโท จ ทุลลโก
ทุลลภา ขณสมปตฺติ	สทฺธมโม ปรมทุลลโก
ทุลลภา สทฺธาสมปตฺติ	ปพฺพชฺชา จ ทุลลภา

ความเป็นมนุษย์ หาได้ยาก การเกิดขึ้นของ พระพุทธเจ้า หาได้ยาก ความถึงพร้อมด้วยขณะสมัย ก็หา ได้ยาก พระสัทธรรม หาได้ยากอย่างยิ่ง ความถึงพร้อมด้วย ศรัทธา หาได้ยาก การบวช ก็หาได้ยาก”

การที่พระพุทธองค์ตรัสว่า การได้อัตภาพเป็นมนุษย์นั้น ยากและเพศภาวะของมนุษย์นี้ เหมาะต่อการสร้างบารมีที่สุด ไม่ว่าจะทำความดีก็สามารถทำได้เต็มที่ การได้อัตภาพเป็น มนุษย์ ต้องอาศัยกำลังบุญบารมีที่สั่งสมไว้ในอดีตชาติ ส่วนการ อุบัติขึ้นของพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์นั้น เป็นการยากยิ่งขึ้น

থাযাতপ্রসাশনা

৩৫

ไปอีก เพราะกว่าที่พระองค์จะสั่งสมบุญบารมีจนตรัสรู้เป็น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้นั้น ต้องใช้เวลายาวนาน อย่างน้อยถึง ๒๐ อสงไขย แสนมหากัป ต้องทุ่มเทชีวิตจิตใจสร้างบารมี ชนิดเอา ชีวิตเป็นเดิมพันทีเดียว

ความถึงพร้อมด้วยขณะสมัยที่ว่ายากนั้น เพราะบางยุค บางสมัย ไม่มีพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้น หรือยุคที่มนุษย์ไม่มีศีลธรรม เป็นยุคมืด ที่เรียกว่าสุญกัป คือ กัปที่ว่างเว้นจากพระพุทธศาสนา เพราะพระพุทธเจ้าไม่ได้เสด็จมาอุบัติ พระสังฆธรรมอันบริสุทธิ์ จึงไม่บังเกิดขึ้น บางยุคโชคดียังมีพระปัจเจกพุทธเจ้ามาตรัสรู้ ธรรม ท่านก็ตรัสรู้เฉพาะตน ไม่ยินดีชวนชวายเป็นการสั่งสอน ผู้อื่นให้ตรัสรู้ตาม ใครโชคดีมีโอกาสดวายนานกับท่านผู้เป็น ทักขิไณยบุคคล ถือว่าเป็นบุญลาภอันประเสริฐแล้ว

หากเราเกิดในยุคที่มีพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง แต่ไม่ได้ยอถกถายถนอมมิตรแนะนำให้รู้จักคุณค่าของพระพุทธศาสนา ให้ซาบซึ้งในคุณของพระรัตนตรัยแล้ว ก็ทำให้พลาดโอกาสที่จะ ทำความดี หรือพลาดโอกาสพึงธรรมอันประเสริฐ ที่จะช่วย ปิดนรกเปิดสวรรค์และพระนิพพานให้แก่เรา บางทีเมื่อมีศรัทธา แล้ว แต่การที่จะให้ยินดีในพระนิพพาน มีใจโน้มไปใน การประพฤติพรหมจรรย์ เพื่อแสวงหาทางพ้นทุกข์อย่างแท้จริง

ทฤษฎีพระพุทธศาสนา

๔๐

ก็อาจทำได้ยาก แต่ถ้าใครคิดได้ ถือว่าเป็นผู้มีบุญมากยิ่งนัก

ดังนั้น นับเป็นความโชคดีของพวกเรา ที่มีบุญเก่าสั่งสมไว้ดีแล้ว ทำให้มองเห็นความสำคัญ และความยากลำบากของสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นนี้ และเพราะเรามีบุญมากจึงได้สิ่งเหล่านี้มาอย่างง่ายดาย ไม่ว่าจะเป็นการได้อัตภาพความเป็นมนุษย์ ไม่พิกลพิการ มีร่างกายเหมาะสำหรับการสร้างบารมี การได้มาอยู่ในยุคสมัยที่พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง โดยเฉพาะประเทศไทยของเรา ซึ่งถือว่าเป็นประเทศที่มีพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองที่สุด เป็นยุคที่แสงแห่งธรรมสาธตส่องเข้ามาถึงจิตใจ ทำให้เราได้มีโอกาสฟังธรรมและน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติ ได้ผลตามสมควรแก่ธรรม

ทุกท่านล้วนมีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ต่างช่วยกันทำนุบำรุงพระภิกษุสงฆ์ผู้เป็นเนื้อนาบุญ ช่วยกันปกป้องพระพุทธศาสนาในยามที่มีภัย และยังได้ส่งบุตรหลานมาบวชเป็นพระ บรรพชาเป็นสามเณร สืบทอดอายุพระพุทธศาสนา สิ่งใดที่ทำได้ยาก พวกเราก็กทำได้โดยไม่ยาก นี่เป็นเพราะว่าเราได้สั่งสมบุญมาอย่างดีแล้วนั่นเอง

โดยเฉพาะความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างมาก ถึงขั้นอนุญาตให้บุตรหลานได้บวช เจริญรอยตามพระพุทธเจ้า

ท่ายาทพระศาสนา

๔๑

และพระอรหันต์ทั้งหลายนั้น ถือว่าเป็นสิ่งที่น่าอนุโมทนา สาธุการอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เนื่องจากคนส่วนใหญ่ มักมีศรัทธาเพียงการให้ทาน รักษาศีล หรือเจริญภาวนาอยู่ที่ บ้านเท่านั้น แต่การที่จะให้ออกบวช ดำรงชีวิตในเพศสมณะ มีอาหารเพียง ๒ มื้อ มีผ้าครองกายเพียง ๓ ผืนนั้น มักจะรู้สึก ว่าเป็นเรื่องทีล้าปากอยู่เหมือนกัน

สิ่งใดที่ทำได้ยากลำบาก สิ่งนั้นจะเป็นบุญบารมีที่ ยิ่งใหญ่ โดยเฉพาะการบวชนั้น เป็นการยกฐานะจากผู้ นับถือพระรัตนตรัย ขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของพระรัตนตรัย เป็นการเข้าไปใกล้ชิดพระพุทธรเจ้า อีกทั้งยังได้ชื่อว่า เป็นญาติของพระพุทธรศาสนาอย่างแท้จริงด้วย

*ดังเช่น **พระเจ้าอโศกมหาราช** พระองค์ทอดพระเนตร เห็นกิริยามารยาทที่สงบสำรวม น่าเลื่อมใสของ**สามเณรนิโครธ** และยังได้สดับพระธรรมเทศนาจากสามเณร ทำให้พระองค์เกิด ศรัทธา ทรงสร้างมหาวิหาร ๔๔,๐๐๐ หลัง เท่ากับจำนวนของ พระธรรมคำสั่งสอนของพระบรมศาสดา ๔๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นร์ เพื่อเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธรองค์

ท่ายาทพระศาสนา

๔๒

พระองค์ได้นำพระบรมสารีริกธาตุทั้งหมด ไปบรรจุไว้ในมหาวิหารทุกหลัง เมื่อการก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์แล้ว **พระโมคคัลลีบุตรติสสเถระ** ได้อนุมัติและแสดงฤทธิให้พระราชาได้เห็นมหาวิหาร ๘๔,๐๐๐ หลัง พร้อมๆ กันทั้งหมด ไม่ว่าจะมองไปทางทิศไหน ทำให้พระราชาปีติโสมนัสมาก พระมหาเถระได้กล่าวว่า “ผู้ถวายไทยธรรม บำเพ็ญกุศลมากที่สุด ไม่มีใครเสมอเหมือนกับพระองค์” ยิ่งทำให้พระราชาเพิ่มพูนความปิติซาบซ่านไปทั่วพระวรกายมากขึ้น

พระองค์ได้ตรัสถามพระมหาเถระว่า “ตอนนี้โยมได้เป็นญาติของพระศาสนาแล้วใช่ไหม” พระมหาเถระทูลตอบว่า “ถวายพระพร มหาบพิตรยังเป็นคนนอกอยู่” พระเจ้าอโศกเกิดความสงสัย จึงตรัสถามว่า “โยมได้บริจาคทรัพย์ถึง ๙๖ โกฏิเพื่อสร้างมหาวิหารถึง ๘๔,๐๐๐ หลัง ยังไม่ถือว่าเป็นญาติกับพระศาสนาอีกหรือ”

พระมหาเถระตอบว่า “ขอถวายพระพร มหาบพิตรได้ชื่อว่าเป็นปัจเจกทายก คือ ผู้เป็นอุปัฏฐากถวายจุดปัจจัยไทยธรรม เป็นบุญกุศลเฉพาะพระองค์เท่านั้น ส่วนผู้ที่อนุญาตให้พระโอรสและพระธิดาได้บวช จึงจะชื่อว่า เป็นญาติของพระศาสนา” พระราชาทรงมีพระประสงค์จะให้พระโอรสและ

থাযাতপ্রসঙ্গ

৫৩

พระธิดาผนวช พระโอรสและพระธิดาซึ่งมีศรัทธาอยู่แล้ว ต่างขออนุญาตออกผนวชด้วยความสมัครใจ ครั้นบวชแล้วก็ตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรมจนได้บรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์ ตั้งแต่นั้นมา พระเจ้าอโศกทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองอย่างเต็มกำลัง อีกทั้งทรงจัดตั้งทุนนิธิถวายสงฆ์เพื่อไม่ให้สงฆ์ต้องลำบากในปัจจุ ๔ สมัยนั้นพระพุทธศาสนาจึงเป็นยุคที่เจริญรุ่งเรืองมาก

บุคคลใดอยากจะเป็นญาติกับพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ให้ส่งบุตรหลานมาบวชเป็นพระภิกษุสามเณร แม้จะเป็นการบวชระยะสั้นๆ เพียงไม่กี่วันก็ตาม แต่หากตั้งใจบวชจริงจังแล้ว ย่อมจะได้บุญใหญ่ เป็นอสงไขยอัปมาณัง เพราะเราบวชด้วยความศรัทธาในพระรัตนตรัย ตั้งใจมากลั่นจิตกลั่นใจ ให้ใสบริสุทธิ์ในเพศภาวะของสมณะ เป็นเนกขัมมบารมีที่หาได้ยากยิ่ง ทำให้มีโอกาสได้ชำระกาย วาจา ใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์ มีโอกาสนั่งธรรมะอย่างเต็มที่ทำความบริสุทธิ์ให้เกิดขึ้นกับตัวเอง เพื่อให้เข้าถึงพระรัตนตรัยในตัว อานิสงส์ใหญ่ย่อมจะบังเกิดขึ้นทั้งกับเรา และหมู่ญาติทั้งหลาย

การบรรพชาอุปสมบทมาเป็นญาติของพระพุทธศาสนานี้เป็นบุญใหญ่ที่หาได้ยาก เช่นเดียวกับผู้มีบุญ ผู้เป็นนักปราชญ์

ท่ายาทพระศาสนา

๔๔

บัณฑิตทั้งหลายเขาทำกัน ส่วนท่านที่สนับสนุนการบวช ย่อม
จะได้บุญใหญ่ในการสนับสนุนผู้ประพฤติธรรม เราจะได้ชื่อว่า
เป็นผู้มีส่วนอย่างสำคัญในการสนับสนุนงานพระพุทธศาสนา
ให้เจริญรุ่งเรืองสถิตสถาพรสืบไป ฉะนั้น ให้ชักชวนกันมาบวช
เป็นพระภิกษุสามเณรเพื่อให้เป็นประวัติศาสตร์ชีวิตอันงดงาม
กันทุกคน

โอกาสแห่งการบรรพชา

การกลับได้อัฒภามนุษย์เป็นการยาก
ความเป็นอยู่ของสัตว์หาได้ยาก
การได้ฟังพระสัทธรรมเป็นสิ่งที่หาได้ยาก
การเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้าเป็นการยาก

โอกาสแห่งการบรรพชา

๔๓

การปฏิบัติธรรมเป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าที่สุด ทั้งต่อตัวเรา และต่อโลก การจะทำให้โลกเข้าถึงยุคแห่งสันติสุขที่แท้จริงได้ ต้องเริ่มต้นจากการปฏิบัติธรรม ทำให้หยุดใจนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลาง กายฐานที่ ๗ เพราะเป็นทางเอกสายเดียวที่จะเข้าสู่ภายในได้ มนุษย์ทุกคนล้วนมีธรรมกายอยู่ในตัว ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติไหน พุทธศาสนาใดก็ตาม สามารถที่จะเข้าถึงธรรมกายได้เมื่อปฏิบัติถูกต้องและทำอย่างถูกวิธี ถ้าเรามีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเข้าถึงธรรมกาย การเริ่มลงมือปฏิบัติธรรมด้วยความสมัครใจ และมีความวิริยะอุตสาหะ มีความเพียรที่สม่ำเสมอ ย่อมจะเข้าถึงธรรมกายได้อย่างแน่นอน

พระลัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“กัจฉะ มนุสฺสสปฏิลาโห กัจฉัม มจฺจาน ชีวิตัม
กัจฉัม สทฺธมฺมสฺสวณัม กัจฉโณ พุทฺธานมุปฺปาโท

การกลับได้อัตภาพมนุษย์เป็นการยาก ความเป็นอยู่ของสัตว์หาได้ยาก การได้ฟังพระสัทธรรมเป็นสิ่งที่ยาก การเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้าเป็นการยาก”

การเกิดมาได้อัตภาพเป็นมนุษย์นับเป็นโอกาสที่หาได้ยาก และร่างกายของมนุษย์เป็นอุปกรณ์ที่เหมาะสมต่อการสร้างบารมีที่สุด เรายังโชคดีที่ได้เกิดมาในยุคที่พระพุทธศาสนาเจริญ

โอกาสแห่งการบรรพชา

๔๘

รุ่งเรือง มีโอกาสได้ฟังพระสัทธรรม ที่ผู้รู้ได้ถ่ายทอดกันมา จึงควรที่จะนำสิ่งที่เราได้โดยยากนั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

การออกบวช เป็นหนทางที่จะนำเราไปสู่ความหลุดพ้น ทำให้เรามีโอกาสศึกษาพระธรรมคำสอนอันบริสุทธิ์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นหนทางลัดที่จะนำพาเราไปสู่จุดหมายปลายทางของชีวิต การบวชอย่างมีเป้าหมาย เพื่อสลัดออกจากกองทุกข์และกระทำพระนิพพานให้แจ้ง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากในโลก เพราะผู้บวชจะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนบริบูรณ์ คือ ได้เกิดในบรรพพระพุทธศาสนา ในดินแดนที่พระพุทธศาสนากำลังเจริญรุ่งเรือง ได้เกิดเป็นมนุษย์ มีร่างกายสมบูรณ์ ไม่พิการ พิการ ได้เกิดในครอบครัวที่เป็นลัทธิและตนเองต้องเป็นลัทธิบุคคลด้วย

นอกจากการบวชจะเป็นการให้โอกาสแก่ตัวเราเองที่จะได้สั่งสมบุญอย่างเต็มที่แล้ว ยังเป็นการตอบแทนพระคุณบิดามารดาผู้ให้กำเนิดเรอีกด้วย มารดาบิดานับเป็นบุคคลที่มีพระคุณอันยิ่งใหญ่ต่อเรา ท่านได้ให้กำเนิดกายเนื้อ เป็นต้นแบบทั้งทางกายและทางใจ ทำให้เรามีโอกาสสร้างความดี จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องหาโอกาสตอบแทนคุณของท่าน ใครทำได้เช่นนี้ ย่อมได้ชื่อว่า เป็นลูกยอดกตัญญู

โอกาสแห่งการบรรพชา

๔๕

ดังเช่นที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า “บุคคลจะพึงแบกมารดาไว้บนบ่าซ้าย แบกบิดาไว้บนบ่าขวา คอยป้อนข้าวป้อนน้ำให้ท่านถ่ายอุจจาระและปัสสาวะบนบ่าทั้งสอง ปฏิบัติดูแลเอาใจใส่ท่านทั้งสองเป็นอย่างดี แม้มีชีวิตยืนยาวถึง ๑๐๐ ปีก็ตาม ยังไม่ได้ชื่อว่า ตอบแทนพระคุณมารดาบิดาอย่างแท้จริง” ผู้ที่จะได้ชื่อว่าตอบแทนพระคุณของมารดาบิดาอย่างแท้จริงนั้น คือ ผู้ที่ชักชวนมารดาบิดาที่ยังไม่มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ให้มีศรัทธา ถ้าท่านยังไม่ถึงพร้อมด้วยการให้ทาน ก็ชักชวนให้ยินดีในการบริจาคทาน ถ้าท่านยังไม่ได้รักษาศีล ก็พยายามให้รักษาศีล ถ้าท่านยังไม่ได้ปฏิบัติธรรมเจริญสมาธิภาวนา ก็พยายามชักชวน ให้ได้ปฏิบัติธรรม เพื่อให้เข้าถึงพระรัตนตรัยในตัวให้ได้

การบวชเป็นโอกาสที่จะทำคุณประโยชน์ทั้งต่อตนเอง และมารดาบิดา ตลอดจนหมู่ญาติทั้งหลาย เพราะหากไม่ได้บิดามารดาเป็นต้นแบบของกายมโนหทัย หรือหากเราพลาดพลั้งไปเกิดในกำเนิดสัตว์เดียรัจฉานแล้ว เราก็คงหมดโอกาสที่จะทำความดี หมดโอกาสที่จะชำระกาย วาจา ใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์ด้วยการประพฤติพรหมจรรย์ บำเพ็ญเนกขัมมบารมี

เช่นในสมัยพุทธกาล *มีพยานาคตนหนึ่งเกิดความ

โอกาสแห่งการบรรพชา

๕๐

อิตถัตถิตถนหาระอาใจ รังเกียจกำเนิดสัตว์เดียรัจฉานของตน เหตุเพราะเคยอธิษฐานจิตไว้ไม่ดี คิดว่าเป็นพญานาคแล้วจะมีความสุข แต่เมื่อได้อัตถภาพนั้นก็กลับพบว่า ไม่ได้มีความสุขที่แท้จริง จึงอยากจะพ้นจากอัตภาพของนาค ได้คิดอุบายว่า “เราจะต้องหากุศโลบายที่ทำให้ได้อัตภาพกลับเป็นมนุษย์อีก” นาคเห็นว่า “พระลัมมาลัมพทุธเจ้าของเราเคยเป็นกษัตริย์ครองกรุงกบิลพัสดุ์ พรั่งพร้อมไปด้วยเบญจกามคุณทุกอย่าง แต่ทรงสละราชบัลลังก์ออกบวช โดยไม่มีความเยื่อใยอาลัยอาวรณ์ ประหนึ่งบุคคลบัว่น้ำลายทิ้งแล้ว”

พญานาคคิดต่อไปว่า “ถ้าเราจะบวชในสำนักของพระผู้มีพระภาคเจ้า เราก็จะได้อัตภาพกลับเป็นมนุษย์อีกครั้ง” จึงแปลงร่างเป็นชายหนุ่ม เข้าไปหาพระภิกษุเพื่อขอบรรพชา ภิกษุเหล่านั้นไม่รู้ว่าเป็นชายหนุ่มผู้นี้เป็นพญานาคแปลงกายมา เห็นว่ามีความเลื่อมใสในพระรัตนตรัย จึงอุปสมบทให้ พระภิกษุผู้เป็นพญานาคได้อยู่ในวิหารเดียวกันกับเพื่อนสทรรมิกอีกรูปหนึ่ง

ในเวลาใกล้อรุณรุ่งของวันหนึ่ง เพื่อนสทรรมิกลุกขึ้นจากจำวัด ออกไปเดินจงกรมแต่เช้าเพื่อบำเพ็ญสมณธรรม เมื่อภิกษุผู้เป็นนาคเห็นว่า เพื่อนสทรรมิกออกไปแล้ว จึงวางใจและจำวัดต่อไป แต่ครั้นหลับไหลไปด้วยความเพลอสติ ร่างกาย

โอกาสแห่งการบรรพชา

๕๑

ได้กลับเป็นพญานาคเช่นเดิม ขนาดทางยื่นออกไปทางหน้าต่าง
ร่างกายใหญ่โตเต็มกุฏิ

เพื่อนสหายกลับมาพบเข้า ตกใจกลัวมาก นึกว่ามี
พญานาคที่โหดจะมาทำร้าย จึงร้องเอะอะเสียงดัง พระภิกษุในวัด
ได้ยินเสียงร้องของเพื่อนภิกษุ ต่างรีบพากันมาดู พญานาค
ได้ยินเสียงร้องเอะอะก็ตกใจสะดุ้งตื่น แล้วทำทีเป็นนั่งสมาธิอยู่
บนอาสนะ พวกภิกษุพากันคาดคั้นถามว่า “ท่านเป็นใครกันแน่
ท่านทำเช่นนี้เพื่อประสงค์อะไร” พญานาครักษาศีล จึงไม่โกหก
รับสารภาพว่า ตนเองเป็นพญานาค อยากระบายจากการบวช
และอยากจะหลุดพ้นจากอัฐภาพของพญานาค จึงได้ปลอมตัว
มาบวช

พวกภิกษุได้ฟังเรื่องราวนั้นแล้ว ต่างก็พาภิกษุรูปนั้นไป
เข้าเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบทูลเรื่องราวทั้งหมดที่เกิดขึ้น
พระบรมศาสดาทรงประทานโอวาทแก่พญานาคว่า “เจ้าเป็นนาค
แม้แปลงร่างมาเป็นมนุษย์ บวชแล้วก็ไม่สัมฤทธิ์ผลในพระธรรม
วินัย ไม่สามารถหาหนทางสายกลางภายในได้ จึงทำมรรคผล
นิพพานให้แจ้งไม่ได้ เพราะมีอัฐภาพเป็นไปตามขวาง เจ้าจง
กลับไปเกิด หากปรารถนาความเป็นมนุษย์ จงรักษาอุโบสถศีล
ไว้ให้มั่น ก็จะพ้นจากกำเนิดสัตว์เดียรัจฉาน” พญานาคร้องไห้ที่

โอกาสแห่งการบรรพชา

๕๒

ไม่สามารถบวชในธรรมวินัยนี้ ครั้นจะปรารภความเพียรให้
บรรลุมรรคผลก็ทำไม่ได้เช่นกัน

สิ่งใดที่เราได้มาโดยยาก ควรจะรักษาหวงแหนไว้และใช้
ให้คุ้มค่าที่สุด การสละเวลาทำมาหากิน สละความสุขทางโลก
เพื่อมาแสวงหาความสุขอันเกิดจากเนกขัมมะ ด้วยการเข้ามาบวช
เพื่อประพาสธรรมฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง ชำระกาย วาจา ใจ ให้ใส
สะอาดบริสุทธิ์ เป็นการให้โอกาสอันทรงคุณค่าแก่ตัวของเราเอง

การบวชเป็นภิกษุสามเณร ดำรงชีวิตในเพศสมณะ
ไม่ว่าจะเป็นช่วงสั้นหรือยาว นับเป็นประวัติชีวิตอันงดงาม
นำมาซึ่งความปลื้มปิติ ประทับใจ แม้ตัวเราก็กเลื้อมไสตนเอง
ชาวโลกที่ได้พบเห็นก็เกิดความเลื่อมใส ผู้ที่เลื่อมใสอยู่แล้ว
ก็เลื่อมใสยิ่งขึ้นไป เราจะเป็นต้นแบบต้นบุญให้อนุชนผู้มาใน
ภายหลัง ได้ถือปฏิบัติเป็นแบบอย่างในการสร้างบารมี เขา
จะเกิดแรงบันดาลใจ อยากทำความดีตามเราไปด้วย กระแส
แห่งความดีจะขยายต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด เหมือนเราขึ้นไปยืน
อยู่บนยอดเขาสูงกลางทะเล แล้วโยนก้อนหินลงไปในน้ำ จะเกิด
กระแสคลื่นกระทบกันต่อไปเรื่อยๆ จนถึงฝั่ง กระแสคลื่นแห่ง
ความดี จะขยายออกไปเช่นนั้น เป็นที่น่าชื่นชมอนุโมทนาของ
เหล่ามนุษย์และเทวาทั้งหลาย

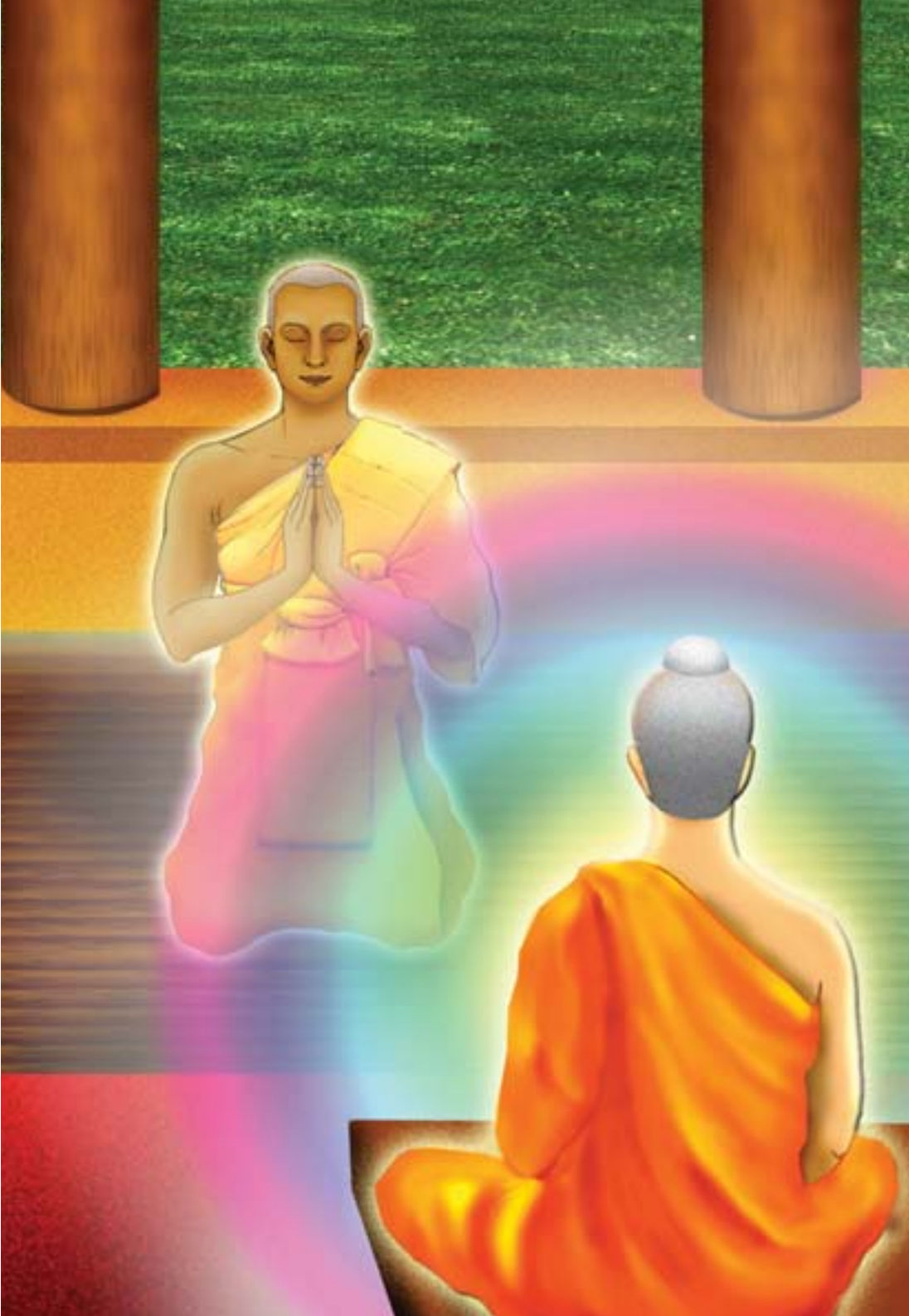
โอกาสแห่งการบรรพชา

๕๓

อานิสงส์ที่เราจะได้รับการบวชเป็นภิกษุสามเณรนี้ ไม่ใช่เพียงแค่ชาติสองชาติเท่านั้น แต่จะส่งผลเป็นเวลายาวนาน นับภพนับชาติไม่ถ้วน กระทั่งถึงที่สุดแห่งธรรม และบุญนี้ยังถึงแก่มารดาบิดาผู้มีพระคุณทั้งหลาย ที่ท่านให้กำเนิดกายเนื้อแก่เรา ถ้าท่านรับรู้ก็จะได้อานิสงส์ใหญ่ คือ ถึงครึ่งหนึ่งของผู้บวช หมั่นญาติและผู้มีบุญที่มาเป็นเจ้าภาพร่วมอนุโมทนาจะพลอยได้อานิสงส์ผลบุญกับเราไปด้วยยิ่งถ้าเราบวชแล้วได้เข้าถึงธรรมกาย มหัคคตกุศลย่อมจะบังเกิดขึ้น บุญจะทับทวีอีกนับไม่ถ้วน

ตัวของเราซึ่งเป็นผู้บวช จะได้เข้าถึงความสุขในปัจจุบัน บวชทั้งภายนอกและภายใน ภายนอกครองผ้ากาสาวพัสตร์ซึ่งเป็นธงชัยของพระอรหันต์ เป็นผ้าสีสุดท้ายที่พระอริยเจ้าทั้งหลายใช้ครองกาย ส่วนภายในก็เข้าถึงพระธรรมกายที่ชัดใสสว่าง มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่ระลึก บุญเกิดขึ้นนับอสงไขยไม่ถ้วน และยังเป็นอุปนิสัยติดตัวไปในภพเบื้องหน้า เราควรจะยินดีในการประพาสพิภพจรริย์ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ยิ่งๆ ขึ้นไป ดำเนินชีวิตเยี่ยงพระอริยเจ้าทั้งหลาย จนได้บรรลุมรรคผลนิพพานในที่สุด

ครึ่งหนึ่งในชีวิต ของลูกผู้ชาย

นมราวดาบแคบ เป็นทางมาแห่งธุลี บรรพชาเป็นทาง
ปลอดโปร่ง การที่บุคคลผู้ครองเรือนจะประพาศิพรหมจรรย์
ให้บริบูรณ์บริสุทธิ์โดยส่วนเดียว ดุจสังข์ขัดไม่ใช่ทำได้ง่าย
อย่ากระนั้นเลย เราพึงปลงผมและหนวด นุ่งห่มผ้ากาสาวพัสตร์
ออกบวชเป็นบรรพชิต

ครึ่งหนึ่งในชีวิตของลูกผู้ชาย

๕๖

ผู้ที่ประสบความสำเร็จ ในการเข้าถึงพระรัตนตรัย ภายใน ต้องเป็นผู้ที่มีใจสดชื่นเบิกบาน บริสุทธิ์ผ่องใส เพราะ เป็นสภาพใจที่เหมาะสมจะเข้าถึงพระรัตนตรัยได้ง่าย แต่การที่จะทำใจให้มีอารมณ์เช่นนั้น ไม่ใช่จะเกิดขึ้นมาได้ทันที ต้องอาศัย การฝึกฝนอบรมใจ ค่อยๆ สั่งสมความรู้สึกชนิดนี้ทีละเล็กทีละน้อย สั่งสมอารมณ์ดีอารมณ์สบาย ตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งเข้านอน ถ้าทำจนกระทั่งติดเป็นนิสัย เมื่อเริ่มลงมือปฏิบัติธรรม เพียงแต่วางใจเบาๆ ให้หยุดให้นิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางกายอย่างสบายๆ ต่อเนื่องไป ก็จะประสบความสำเร็จ พบความสว่าง พบความสุขภายใน พบกายภายในและพบพระธรรมกาย การฝึกฝน อบรมใจให้หยุดนิ่งให้เบิกบานแจ่มชื่นทุกวันทุกคืน จะเป็นเสมือนเกราะแก้วคุ้มภัย ช่วยขจัดปัดเป่าอารมณ์ที่ไม่ดี ที่ทำให้เราเกิดความเครียด ความขุ่นมัว ชัดเคืองใจ ให้หมดไป นี่เป็น สิ่งสำคัญที่เราไม่ควรจะดูเบา หากรักที่จะปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึง พระธรรมกาย ต้องฝึกเช่นนี้อย่างสม่ำเสมอ

มีธรรมภาสิตที่ปรากฏใน สามัญญผลสูตร ความว่า

“สมพาโธ ฆราวาโส รชาปโถ อพโลกาโส ปพพชฺชา
นยิโท สุภโร อคาริ อชฺฌาวสตา เอกนตปริปฺปณฺณิ เอกนต-
ปริสุทฺธัง สงฺขลิขิตํ พุทฺทมจฺริยํ จริตุํ ยนฺนุนาหํ เกสมสฺสํ โอหา-

ครึ่งหนึ่งในชีวิตของลูกผู้ชาย

๕๖

เรตวา กาสยานิ วตถานิ อจฺญาเตตฺวา อคารสฺมา อนคาริยํ
ปพฺพเชยฺยํ

ฆราวาสคับแคบ เป็นทางมาแห่งธุลี บรรพชาเป็น
ทางปลอดโปร่ง การที่บุคคลผู้ครองเรือนจะประพฤติ
พรหมจรรย์ให้บริบูรณ์บริสุทธิ์โดยส่วนเดียว ดุจสังข์ขัด
ไม่ใช่ทำได้ง่าย อย่างกระนั้นเลย เราพึงปลงผมและหนวด
นุ่งห่มผ้ากาสาวพัสตร์ ออกบวชเป็นบรรพชิต”

ชีวิตฆราวาสจะหาโอกาสว่างในการประพฤติปฏิบัติธรรม
นั้น ไม่ใช่เรื่องง่ายเลย เพราะมีภารกิจการทำงานที่ต้องรับผิดชอบ
โอกาสในการประกอบกุศลธรรม ก็ทำได้น้อยกว่าผู้ประพฤติ
พรหมจรรย์ ทั้งนี้เพราะการดำรงชีวิตของฆราวาส ต้องใช้เวลา
ในวันหนึ่งๆ หมดไปกับการทำมาหาเลี้ยงชีพ ต่อสู้ดิ้นรนทั้งเพื่อ
ตนเองและครอบครัว จนบางคนไม่มีเวลาแม้แต่จะสวดมนต์
ไหว้พระในแต่ละวัน ซ้ำร้ายกว่านั้น บางคนไม่เคยมีเวลาศึกษา
หาความรู้ในทางธรรม ทั้งๆ ที่เรียกตนเองว่าเป็นพุทธศาสนิกชน
แต่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธานุศาสนนา จึงขาดหลักธรรม
ในการดำเนินชีวิต ขาดหลักของชีวิต คือ พระรัตนตรัย เมื่อ
ขาดสิ่งนี้แล้ว ชีวิตย่อมจะไหลไปตามกระแสกิเลส คือ ความโลภ
ความโกรธ ความหลง เป็นต้น ต้องเสียเวลาไปกับกิจกรรมใน

ครึ่งหนึ่งในชีวิตของลูกผู้ชาย

๕๘

ทางโลก และยากที่จะมีโอกาสทำความบริสุทธิ์บริบูรณ์ให้เกิดขึ้น ยากที่จะมีเวลาในการประกอบคุณงามความดีอย่างเต็มที่ ผู้รู้จึงได้กล่าวว่า ขรवासเป็นทางคับแคบ มีแต่ความอึดอัดใจ คับแคบใจตลอดเวลา

สภาพชีวิตของขรवासทุกระดับชั้นในทุกสังคม ไม่ว่าจะเป็นสังคมระดับสูง ระดับผู้บริหารประเทศ ไปจนกระทั่งสังคมของบุคคลระดับหาเช้ากินค่ำ ถือว่าต่างดำเนินอยู่ในทางคับแคบเช่นเดียวกันหมด นอกจากนี้การอยู่ในสังคมที่มีทั้งคนดีและคนชั่ว บางครั้งก็เสี่ยงได้ บางครั้งก็เสี่ยงไม่ได้ จึงมีโอกาสนี้จะก่อกรรมทำเข็ญมากมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ มีการเบียดเบียนกัน แก่งแย่งชิงดีกัน ให้ร้ายป้ายสีหรือประทุษร้ายกัน จนอาจถึงกับทำลายล้างผลาญชีวิตกันได้ สิ่งเหล่านี้ คือทางมาแห่งธุลีกิเลส

ตราบใดที่คนเรายังครองชีวิตอยู่ในขรवासวิสัย ย่อมยากที่จะมีโอกาสประพฤติปฏิบัติธรรม เพื่อขัดเกลตาตนเองให้หมดจดจากกิเลสอาสวะทั้งปวงได้ นั่นหมายความว่า ตัวเราต้องทนทุกข์ทรมานอยู่ในวัฏสงสารอีกไม่รู้จบสิ้น หากบุคคลใดพลาดพลั้งก่อกรรมทำเข็ญ บุคคลนั้นย่อมจะต้องเสวยผลกรรมอยู่ในนรก โดยไม่มีผู้ใดมาช่วยได้เลย

ครึ่งหนึ่งในชีวิตของลูกผู้ชาย

๕๕

ด้วยเหตุนี้ พระลัมมาลัมพพุทธเจ้าจึงทรงสั่งสอนให้
ประพฤติดุธรรม ทั้งทรงชี้ให้เห็นคุณค่าอันประเสริฐของการ
ประพฤติพรหมจรรย์ ซึ่งแสดงไว้ในสามัญญผลสูตรอย่างชัดเจน
ว่า บรรพชาหรือชีวิตนักบวชนั้น เป็นทางปลอดภัย เพราะ
ความเป็นอยู่ของพระภิกษุ ย่อมมีโอกาสประพฤติพรหมจรรย์
ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ได้ง่าย เมื่อเทียบกับชีวิตของผู้ครองเรือน
โดยพระวินัยแล้วการเลี้ยงชีพของพระภิกษุต้องขึ้นอยู่กับฆราวาส
พระภิกษุจึงไม่ต้องกังวลเรื่องการทำมาหากินแบบฆราวาส
ทำให้สามารถทุ่มเทเวลาและชีวิตเพื่อการศึกษา และปฏิบัติตาม
พระธรรมวินัยได้โดยสะดวก อีกทั้งยังเป็นการเอื้ออำนวยให้
พระภิกษุห่างไกลจากกามคุณได้มาก ซึ่งจะยังผลให้การ
ประพฤติพรหมจรรย์นั้นบริสุทธิ์บริบูรณ์ยิ่งขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง
คือ ชีวิตนักบวชมีโอกาสสร้างบุญกุศลทั้งปวง ได้สะดวกกว่า
ชีวิตฆราวาส

ดังเรื่องของ **พระโสณโกฏิภัณฑเถระ** *ครั้งที่พระผู้มี-
พระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน ในสมัยนั้นพระมหา
กัจจายนะพักอยู่ที่ปาวกฏบรรพต มีอุบาสกชื่อว่าโสณโกฏิภัณฑะ
เป็นโยมอุปฐาก พระเถระจะให้โอวาทแก่อุบาสกเสมอๆ ว่า

*มก. โสณสูตร เล่ม ๔๔ หน้า ๕๔๖

ครึ่งหนึ่งในชีวิตของลูกผู้ชาย

๖๐

“บุคคลผู้ครองเรือน จะประพฤติดพรหมจรรย์ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์
ดุจสังข์ขัตติ์ ไม่ใช่ทำได้ง่าย อย่างกระนั้นเลย ฟังปลงผมและหนด
นุ่งห่มผ้ากาสาละ ออกบวชเป็นบรรพชิตเถิด” อุบาสกนั้น เป็น
ผู้มีปัญญาได้สั่งสมบารมีมาเต็มพร้อมบริบูรณ์ เมื่อฟังโอวาทนั้น
ได้นำไปพิจารณาอยู่เนืองๆ จนโอวาทนั้นก็ก้องงำเฝ้า
อยู่ในใจตลอดเวลา ทำให้ท่านเห็นโทษภัยในการครองเรือน
เห็นอานิสงส์ในการออกบวช

วันหนึ่งท่านเข้าไปหาพระเถระ เมื่อแสดงความเคารพ
แล้ว ท่านได้เล่าเรื่องความตั้งใจที่จะบวชให้พระเถระฟัง เมื่อ
พระเถระเห็นความตั้งใจในการที่จะบวชของลูกศิษย์ และเพื่อ
เป็นการตอกย้ำโน้มน้าวนั่นแน่แน่วของศิษย์ จึงกล่าวว่า
“ดูก่อนโสณะ พรหมจรรย์มีกัฏฐหนึ่งเดียว ต้องนอนผู้เดียวตลอด
ชีวิต เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ท่านเป็นคฤหัสถ์อยู่ในเรือน จงหมั่น
ประกอบพรหมจรรย์อันมีกัฏฐหนึ่งเดียว นอนผู้เดียว ซึ่งเป็นคำสอน
ของพระพุทธเจ้าทั้งหลายเถิด” แม้พระอาจารย์จะทักเช่นนี้
แต่ด้วยมโนปณิธานอันแน่วแน่ที่จะบวชให้ได้ ท่านเพียรเข้าไป
ขออนุญาตพระเถระถึง ๓ ครั้ง

พระเถระเห็นว่าอุบาสกมีอินทรีย์แกร่งบอบ มีอุปนิสัยที่จะ
บรรลุพระอรหัต จึงอนุญาตให้บวช แต่กว่าอุบาสกจะได้บวชนั้น

ครั้งหนึ่งในชีวิตของลูกผู้ชาย

๖๑

ต้องใช้เวลานานถึง ๓ ปี เนื่องจากชายแดนสมัยนั้นหาพระให้ครบ ๒๐ รูปยาก เมื่ออุปสมบทไม่นาน ท่านได้บรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์ นามว่า โสณโกฏิภิกษุณะ ตลอดระยะเวลาที่พระเถระอยู่กับพระอุปัชฌาย์ ก็ได้ยินแต่กิตติศัพท์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ยังไม่เคยได้เข้าเฝ้าพระพุทธรองค์ วันหนึ่งท่านได้เข้าไปกราบขออนุญาตพระอุปัชฌาย์ เพื่อจะไปเข้าเฝ้าพระพุทธรเจ้า พระมหาก็จ่ายนงกล่าววว่า “ดีละๆ โสณะ ท่านจงไปเฝ้าพระพุทธรองค์เถิด ท่านจักได้ทัตสนานุตตริยะ พระองค์เป็นผู้นำเลื่อมใส มีอินทรียัสสภ มีพระหฤทัยสภ ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เป็นพระมุณีประเสริฐ ท่านจงถวายบังคมพระบาทด้วยเศียรเกล้าตามคำของเรา จงทูลถามถึงความเป็นผู้มีอาพาธน้อย พระโรคเบาบาง ทรงกระปรีกระเปร่า ทรงมีพระกำลัง ทรงอยู่สำราญเถิด”

พระโสณะชื่นชมยินดีภาชิตของพระอุปัชฌาย์แล้ว ก็ลุกจากอาสนะ อภิวัตกระทำประทักษิณพระอุปัชฌาย์ เก็บอาสนะแล้วถือบาตรและจีวร ออกเดินทางไปยังกรุงสาวัตถี เมื่อเดินทางถึงเมืองแล้ว ได้ไปเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ณ พระวิหารเชตวัน หลังจากพระพุทธรองค์ตรัสถามความเป็นอยู่ การเดินทางของพระโสณะแล้ว ได้ตรัสสั่งให้พระอานนท์จัดที่พักในพระคันธกุฎีหลังเดียวกับพระองค์ให้กับพระโสณะ คือนั้น

ครึ่งหนึ่งในชีวิตของลูกผู้ชาย

๖๒

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประทับนั่งในกลางแจ้งตลอดราตรี แล้วทรงล้างพระบาทเสด็จเข้าไปสู่พระวิหาร แม้พระโสณะก็ปฏิบัติตามพระผู้มีพระภาคเจ้าเช่นกัน

ครั้นเวลาใกล้รุ่ง ทรงรับสั่งกับพระโสณะว่า “ดูก่อนภิกษุ เธอจงกล่าวธรรมให้แจ่มแจ้งเถิด” พระโสณะทูลรับแล้ว ได้กล่าวพระสูตรทั้งหมด ๑๖ สูตร จัดเป็น ๘ พรรค ด้วยสรภัญญะ เมื่อพระเถระกล่าวจบ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงอนุโมทนาว่า “ดีละๆ ภิกษุ เธอเรียนดีแล้ว กระทำไว้ในใจดีแล้ว ทรงจำไว้ดีแล้ว เธอเป็นผู้ประกอบด้วยวาจาไพเราะ ไม่มีโทษ สามารถทำเนือความให้แจ่มแจ้ง ดูก่อนภิกษุ เธอมีพรชชาติเท่าไร”

พระเถระกราบทูลว่า “ข้าพระองค์มีพรชชาติเดียว”

“เธอได้ร่ำพันถึงชีวิตเช่นนี้เพื่ออะไร”

“ข้าพระองค์ได้เห็นโทษในกามทั้งหลายตลอดสิ้นกาลนาน ทั้งชีวิตฆราวาสก็คับแคบ มีกิจมาก พระเจ้าข้า”

พระผู้มีพระภาคทรงเปล่งอุทานในเวลานั้นว่า “พระอริยเจ้าย่อมไม่ยินดีในบาป ท่านผู้สละอวดย่อมไม่ยินดีในกาม เพราะได้เห็นโทษในโลกและได้รู้ธรรมอันไม่มีอุปธิกิเลส”

เราจะเห็นว่า บัณฑิตผู้มีปัญญาเช่นพระโสณะ เมื่อได้ฟังโอวาทจากพระอาจารย์แล้ว ท่านไม่ให้ผ่านไปเปล่า ยังนำมา

ครั้งหนึ่งในชีวิตของลูกผู้ชาย

๖๓

สอนตนเองว่า ทำอย่างไรจึงจะมีโอกาสฝึกตนสร้างบารมีได้เต็มที่มีแต่กำไรชีวิตอย่างเดียว ไม่ต้องเสียเวลากับเรื่องไร้สาระ เมื่อรู้ว่าการบวชเป็นหนทางแห่งความบริสุทธิ์ มุ่งตรงต่อพระนิพพาน เป็นวัตถุประสงค์หลักในการเกิดมาเป็นมนุษย์ แม้ท่านจะต้องเสียเวลาในการรอคอยถึง ๓ ปี ขอเพียงให้ได้บวชเท่านั้น ท่านก็รอคอยได้เสมอ

ช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อนนี้ ใครมีเวลาว่าง หลวงพ่อขอเชิญชวนให้เข้ามาอบรมธรรมทายาทกัน ทั้งมัชฌิมธรรมทายาท ยุวธรรมทายาท ธรรมทายาทหญิงและมัชฌิมธรรมทายาทหญิง เราจะได้ใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ด้วยการปฏิบัติธรรมศึกษาธรรมะ ฝึกฝนอบรมตนเองให้สมบูรณ์ จะได้เป็นประวัติศาสตร์ชีวิตอันงดงามว่า ครั้งหนึ่งในชีวิต เราได้มีโอกาสมาประพาศพุทธปรหมจรรย์ เพื่อแสวงหาหนทางของพระนิพพานดังเช่นบัณฑิตในกาลก่อน

อ ๑ ติ อ ร ร ม

แ ล ะ อ ร ร ม ท า ย า ท

ดูก่อนวาเสฏฐะ ผู้ใดมีศรัทธาตั้งมั่น ฝังรากลงแล้ว
ดำรงอยู่ได้มั่นคง ไม่สามารถชักนำไปในทางอื่นได้ ผู้นั้นควร
กล่าวอย่างนี้ว่า เราเป็นบุตรของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นโอรส
เกิดแล้วจากพระโอษฐ์ เป็นบุตรเกิดแล้วโดยธรรม อัมมธรรม
เนรมิตแล้ว เป็นธรรมทายาท

ญาติธรรมและธรรมทายาท

๖๖

ธรรมกายเป็นหลักของพระพุทธศาสนา เมื่อเข้าถึงพระธรรมกายแล้ว จะเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ผู้รู้ คือ ผู้รู้ความเป็นจริงของชีวิตทั้งหลายทั้งมวล เป็นการรู้เห็นตามความเป็นจริง การรู้แบบนี้เรียกว่า ตรัสรู้ คือ ความรู้ที่เกิดจากการเห็นแจ้งด้วยตาธรรมกาย และหยั่งรู้ได้ด้วยญาณทัสสนะของธรรมกาย ธรรมกายนั้นจะรู้เห็นตลอดหมดในภพทั้งสามตามความเป็นจริง

มนุษย์ในโลกนี้ยังหลับอยู่ในโลกของความฝัน อยู่ในสิ่งที่ไม่เป็นความจริง ยังเพลิดเพลिनอยู่ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส อันเป็นมายาของชีวิต ต่อเมื่อเข้าถึงธรรมกาย จึงจะอยู่ในโลกของความเป็นจริง เป็นผู้ตื่นแล้วจากการหลับคือกิเลส และยังได้ชื่อว่า เป็นผู้ตื่นเบิกบานแล้ว สภาวะธรรมที่ได้สลายความเบิกบานนั้น มนุษย์ยังไม่รู้จัก เมื่อเข้าถึงธรรมกายแล้ว ความเบิกบานที่หลังไหลออกมาจากศูนย์กลางกายของธรรมกาย จะขยายจิตให้กว้างขวางออกไป ทำให้เกิดความสดชื่น เบิกบาน อิ่มเต็มอยู่ภายในตัว อยากจะยิ้มแย้มและมีความปรารถนาดีกับทุกคนในโลก ดังนั้น เมื่อเข้าถึงธรรมกายแล้ว จึงเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน พระพุทธศาสนาเริ่มต้นตรงที่เข้าถึงธรรมกายนี้เอง

พระลัทธิมาลัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ธรรมทายาทสูตร ว่า

“ดูก่อนวาเสฏฐะ ผู้ใดมีศรัทธาตั้งมั่น ฝักรากลงแล้ว

ญาติธรรมและธรรมทายาท

๖๗

ดำรงอยู่ได้มั่นคง ไม่สามารถชักนำไปในทางอื่นได้ ผู้นั้นควรกล่าวอย่างนี้ว่า เราเป็นบุตรของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นโอรสเกิดแล้วจากพระโอษฐ์ เป็นบุตรเกิดแล้วโดยธรรมอันธรรมเนรมิตแล้ว เป็นธรรมทายาท”

สังคัมที่ประกอบด้วยครอบครัว มีการสืบทอดทายาทกันเป็นปกติ ใครมีสติปัญญาความสามารถ ก็จะดำรงไว้ซึ่งชื่อเสียงเกียรติคุณของวงศ์ตระกูลได้ ส่วนการสืบทอดทายาททางธรรมนั้น ต้องอาศัยความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงให้หลักสำคัญว่า หากบุคคลใดมีศรัทธาหนักแน่นมั่นคงในพระรัตนตรัย ผึงรากแห่งศรัทธาหยั่งลงลึก จนกระทั่งดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง เป็นอจลศรัทธา ไม่ง่อนแง่นคลอนแคลนในพระรัตนตรัย แม้ใครจะชักจูงโน้มน้าวให้ไปศรัทธาในสิ่งอื่นที่ไม่ใช่พระรัตนตรัย ไม่ใช่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก็ไม่ไปทั้งนั้น ทั้งนี้เพราะบุคคลนั้นได้รู้ชัดแจ้งในธรรมที่ได้เข้าถึงแล้ว

บุคคลใดที่มีคุณสมบัติเช่นนี้ พระบรมศาสดา ตรัสว่า “บุคคลนั้นควรอย่างยิ่งที่จะกล่าวว่า เป็นบุตรของพระตถาคตเจ้า เป็นโอรสเกิดแล้วจากพระโอษฐ์ เป็นบุตรเกิดแล้วโดยธรรมอันธรรมเนรมิตแล้วเป็นธรรมทายาท” ผู้ที่นับถือพระรัตนตรัยนั้น

ญาติธรรมและธรรมทายาท

๖๘

บางคนเป็นได้เพียงแค่ผู้สัการะนับถือ บางคนมีโอกาสได้บวชเป็นส่วนหนึ่งของพระรัตนตรัย บางคนได้บรรลุนิพพาน เข้าถึงพระรัตนตรัยภายในไปตามลำดับ บุคคลที่ได้เข้าถึงพระรัตนตรัยเช่นนั้น ได้ชื่อว่าเป็นธรรมทายาทอย่างสมบูรณ์

*ดังเรื่องของ **พระเจ้าอโศกมหาราช** พระองค์ทรงสละพระราชทรัพย์ถึง ๙๖ โกฏิเพื่อสร้างพระวิหาร ๘๔,๐๐๐ หลัง ในวันฉลองพระวิหาร พระองค์ได้ประทับยืนอยู่ที่ อโศการาม ทรงเหลียวดูตลอดทั้งสี่ทิศ ได้ทอดพระเนตรเห็นชมพูทวีปซึ่งมีมหาสมุทรเป็นที่สุดโดยรอบและพระวิหาร ๘๔,๐๐๐ หลัง ที่รุ่งโรจน์อยู่ด้วยการบูชาอันยิ่งใหญ่ ทรงเกิดปิติปราโมทย์ใจอย่างท่วมท้น ดำริว่า ความปิติปราโมทย์เห็นปานนี้ เคยเกิดขึ้นแก่ใครบ้างไหม

พระองค์ตรัสถามพระภิกษุสงฆ์ว่า “ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญ ในพระศาสนาของพระทศพลโลกนาถเจ้าของเราทั้งหลาย มีใครบ้างได้สละทรัพย์บริจาคอย่างมากมาย การบริจาคของใครเล่ายิ่งใหญ่เช่นนี้บ้าง” พระโมคคัลลิสบุตรติสสเถระได้ถวายพระพรว่า “มหาบพิตร ขึ้นชื่อว่าผู้ถวายปัจจัยใน

ญาติธรรมและธรรมทายาท

๖๕

พระศาสนาของพระทศพลเช่นกับพระองค์ แม้พระตถาคตเจ้า
ยังทรงพระชนมชีพอยู่ ก็ไม่มีใครเลยที่จะทรงบริจาคว่างใหญ่
เท่ากับพระองค์”

พระราชาสดับคำของพระเถระแล้ว ทรงปีติโสมนัสเป็น
อย่างยิ่ง ที่ไม่มีผู้ใดถวายพระวิหารได้ยิ่งกว่าพระองค์ ทรงดำริว่า
“เราได้ขอยกพระพุทธรูปศาสนาให้สูงเด่น เมื่อเป็นเช่นนี้ เราจะ
ได้ชื่อว่าเป็นทายาทแห่งพระศาสนาหรือยังหนอ” จึงตรัสถาม
อีกว่า “พระคุณเจ้าผู้เจริญ โยมได้ชื่อว่าเป็นทายาทของ
พระพุทธรูปศาสนา แล้วหรือยัง”

พระเถระได้ฟังพระราชดำรัสแล้ว มองเห็นอุปนิสัยของ
พระราชโอรสของพระองค์ว่า ถ้าออกบวชแล้ว พระพุทธรูปศาสนา
จักแผ่ขยายตั้งมั่นสถิตสถาพรสืบต่อไป จึงตอบกับพระราชว่า
“ขอถวายพระพรมหาบพิตรผู้ที่จะเป็นทายาทแห่งพระพุทธรูปศาสนา
หาใช่เป็นด้วยเหตุเพียงเท่านี้ไม่ อีกอย่างผู้ที่ได้ถวายปัจจัย
ไทยธรรม ได้ชื่อว่าเป็นทายาททายิกาหรือเป็นอุปัฏฐากเท่านั้น
ยังไม่ได้ชื่อว่าเป็นทายาทในพระพุทธรูปศาสนา”

พระราชตรัสถามว่า “ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญ ถ้า
เช่นนั้น ทายาทแห่งพระพุทธรูปศาสนาจะมีได้อย่างไรเล่า”
พระเถระถวายพระพรว่า “มหาบพิตร บุคคลใดเป็นผู้มีศรัทธา

สวนปัทนาและสวนทายาท

๓๐

ในพระรัตนตรัย ได้ถวายบุตรธิดาผู้เป็นที่รักของตนบวชในพระพุทธศาสนา บุคคลนั้นได้ชื่อว่าเป็นทายาทในพระพุทธศาสนา”

เมื่อพระเถระถวายพระพรดังนั้นแล้ว พระเจ้าอโศกมหาราชทรงดำริว่า “เราแม้บริจาคทานถึงเพียงนี้ ก็ยังไม่ได้ชื่อว่าเป็นทายาทแห่งพระพุทธศาสนาเลย” ทรงปรารถนาความเป็นทายาท จึงทอดพระเนตรเหลียวดูช่างโน้นช่างนี้ ทอดพระเนตรเห็นพระมหินทกุมารซึ่งประทับยืนอยู่ในที่ไมไกล ทรงรำพึงว่า “เราประสงค์จะสถาปนาพระกุมารนี้ไว้ในตำแหน่งอุปราช แต่ตำแหน่งนั้นก็ไม่ประเสริฐกว่าการเป็นสมณะ เพราะการบรรพชาเป็นสิ่งประเสริฐกว่าตำแหน่งอุปราชอย่างเทียบกันไม่ได้” พระราชาจึงรับสั่งกับพระกุมารว่า “ลูกเอ๋ย ลูกสามารถบวชให้พ่อได้ไหม”

นับตั้งแต่ **พระติสสกุมาร** พระอนุชาต่างพระมารดาของพระเจ้าอโศกทรงผนวชแล้ว **พระมหินทกุมาร** ก็มีพระประสงค์อยากจะออกผนวชด้วยเช่นกัน เมื่อพระกุมารได้สดับพระราชประสงค์ของพระบิดาเช่นนั้น เกิดความปีติปราโมทย์ใจเป็นอย่างยิ่ง รีบกราบทูลว่า “หม่อมฉันมีความปรารถนาจะบวชอยู่แล้ว ถ้าทูลกระหม่อมทรงอนุญาต หม่อมฉัน ก็จะบวช”

ญาติธรรมและธรรมทายาท

๓๑

ขณะเดียวกันนั่นเอง พระราชธิดาชื่อ **สังฆมิตตา** ประทับยืนอยู่ข้างๆ ทรงมีความประสงค์จะผนวชเช่นกัน จึงได้ทูลขออนุญาตพระราชบิดา พระราชบิดาทรงอนุโมทนาต่อพระโอรสและพระราชธิดาด้วยพระทัยที่เบิกบาน ทรงตรัสกับพระภิกษุสงฆ์ว่า “ข้าแต่พระคุณเจ้าทั้งหลาย จงให้โอรสและธิดาทั้งสองบวชแล้วกระทำให้เป็นทายาทในพระพุทธศาสนาเถิด”

พระสงฆ์ รับพระราชดำรัสแล้ว ก็ให้พระกุมารบรรพชา โดยมีพระโมคคัลลีสุนทรติสสเถระเป็นพระอุปัชฌาย์ มีพระมหาเทวเถระเป็นอาจารย์ พระมัชฌันติกเถระเป็นอาจารย์

พระราชกุมารบังเกิดความเลื่อมใสในพระรัตนตรัย มีใจที่ผ่องใสหยุดนิ่งดีแล้ว ในวันอุปสมบทนั่นเองก็ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์พร้อมด้วยปฏิสัมภิทาญาณ ส่วนพระอาจารย์ของพระนางสังฆมิตตาราชธิดาชื่อว่า อายุपालิตเถรี พระอุปัชฌาย์ชื่อว่า รัมมपालิตเถรี เมื่อพระนางสังฆมิตตาผนวชแล้ว ได้ตั้งใจประพฤติธรรมไม่นานก็ได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันตเถรีเช่นกัน

พระราชกุมารและพระราชธิดาของพระเจ้าอโศกมหาราชเมื่อผนวชแล้ว ทั้งสองพระองค์ได้เป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างไกลออกไป โดยเฉพาะพระมหินทเถระได้นำพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่ยังประเทศลังกา นำพาหมู่ชนใน

ญาติธรรมและธรรมทายาท

๓๒

ที่นั่นให้ได้พบแสงสว่างแห่งพระลัทธิธรรม ทำให้ผู้มีบุญทั้งหลาย
ได้บรรลุมรรคผลนิพพานกันมากมาย อย่างน้อยก็มีสุคติโลก
สวรรค์เป็นที่ไป

จะเห็นได้ว่า แม้พระเจ้าอโศกมหาราชทรงสละพระราช-
ทรัพย์ถึง ๙๖ โกฏิ สร้างพระวิหาร ๘๔,๐๐๐ หลัง ไว้ในพระพุทธ-
ศาสนา พระองค์ทรงเป็นได้เพียงแคโยมอุปฐากเท่านั้น
ครั้งทรงถวายพระกุมารและพระราชธิดา ผู้เป็นประดุจแก้วตา
ดวงใจไว้ในพระพุทธศาสนา จึงได้ชื่อว่าเป็นทายาทในพระพุทธ
ศาสนาอย่างแท้จริง พระมหินทเถระและสังฆมิตตาเถรี เมื่อบวช
แล้วทำให้พระราชบิดาได้เป็นทายาทกับพระพุทธศาสนา
และทั้งสองพระองค์ได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ ได้ชื่อว่าเป็น
ทั้งศาสนทายาทและธรรมทายาทตามพุทธประสงค์อย่าง
ภาคภูมิใจ และยังได้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเกิดมาเป็น
มนุษย์อีกด้วย

พวกเราทุกคน หากใครอยากจะเป็นทายาทกับ
พระพุทธศาสนา ก็ให้ส่งกุลบุตรเข้ามาบวชในร่มเงาवर
พระพุทธศาสนา จะบวชเป็นสามเณรภาคฤดูร้อนตามวัดวา
อารามต่างๆ ที่มีการจัดอบรมกัน หรือถ้าใครมีกุลธิดาก็ให้
มาอบรมธรรมทายาทหญิงก็ได้เช่นกัน เมื่อเราทำได้ดังนี้ จึง

ญาติธรรมและธรรมทายาท

๓๓

จะได้ชื่อว่าเป็นทายาทกับพระพุทธศาสนา ได้เป็นทั้งโยม
อุปัชฌาย์และเป็นธรรมทายาท คือ ญาติทางพระพุทธศาสนาด้วย
และยังถ้าใครได้เข้าถึงธรรมกายก็จะได้ชื่อว่า เป็นธรรมทายาท
อย่างแท้จริง ขอให้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรมกันให้เต็มที่ จะได้
เข้าถึงธรรมกายภายในกันทุกๆ คน แล้วเราก็จะสมปรารถนา มี
แต่ความสุขความภาคภูมิใจในการที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์และ
สมหวังดังเป้าหมายที่ได้ตั้งใจไว้ดีแล้ว

ป ระ ะ พ ฤ ตี พ ร ห ม จ ร ร ย์

บุคคลย่อมเข้าถึงความเป็นกษัตริย์

ด้วยพรหมจรรย์ชั้นต่ำ

ย่อมเข้าถึงความเป็นเทพด้วยพรหมจรรย์ชั้นกลาง

ย่อมหมดจดจากอาสวกิเลส ด้วยพรหมจรรย์ชั้นสูง

ประพฤติพรหมจรรย์

๓๖

การดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้แสนสั้น ชีวิตหลังความตายนั้นยาวไกล เรามีชีวิตอยู่ไม่ถึง ๑๐๐ ปี ต่างต้องหลับตาลาโลกไป การเสวยสุขในสุดิศวรรค์ หรือเสวยผลกรรมในอบายภูมิ เป็นช่วงเวลาที่ยาวนานมาก ความตายเป็นเรื่องที่น่ากลัวของผู้ที่ยังไม่ได้เตรียมตัวเตรียมใจ ไม่ได้สั่งสมบุญไว้ แต่เป็นเรื่องปกติธรรมดาของผู้ไม่ประมาทที่ได้สั่งสมบุญไว้ดีแล้ว เป็นเพียงการเปลี่ยนภพภูมิ เปลี่ยนที่อยู่ใหม่เท่านั้นเอง นอกจากนี้ ผู้ที่ไม่ประมาทยังจะต้องปฏิบัติธรรม เพื่อให้เข้าถึงพระรัตนตรัย ซึ่งเป็นที่พึ่งที่ระลึกที่แท้จริง จะได้เกิดความมั่นใจยิ่งขึ้น ในการเดินทางไปสู่สัมปรายภพ เพราะพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งอันประเสริฐที่ปลอดภัยที่สุด ที่จะนำไปสู่สุดติอย่างแน่นอน

มีวาระพระบาลีใน มมเทวัมพสูตร ว่า

**“บุคคลย่อมเข้าถึงความเป็นกษัตริย์ ด้วยพรหมจรรย์
ชั้นต่ำ ย่อมเข้าถึงความเป็นเทพด้วยพรหมจรรย์ชั้นกลาง
ย่อมหมดจดจากอาสวกิเลส ด้วยพรหมจรรย์ชั้นสูง”**

การสร้างบารมีด้วยการประพฤติพรหมจรรย์ เป็นหนทางที่นักปราชญ์บัณฑิตทั้งหลายประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมายาวนาน เพราะเป็นทางมาแห่งบารมีและความบริสุทธิ์ เป็นวิธีการที่จะชำระกาย วาจา ใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์ที่สุดและเป็นหนทางลัดสู่

ประเพณีพรหมจรรย์

๓๓

อายตณนิพพาน ผู้ได้ประเพณีพรหมจรรย์ ถือได้ว่าประเพณีวัตรอันประเสริฐเช่นเดียวกับพระอริยเจ้าทั้งหลาย เป็นการบำเพ็ญตบะเพื่อป้องกันไม่ให้กิเลสพุดขึ้นมาอีก

การที่เราารู้สึกว่ามีความสุขความสบายนั้น อันที่จริงแล้วเรายังมีความสุขทุข์ระคนอยู่ เช่น มีลูกมีครอบครัวคิดว่าน่าจะมีความสุข พอมีจริงๆ เข้า ก็มีแต่เรื่องกลุ้มใจให้ปวดหัวอยู่ทุกวัน ฤดูร้อนก็หงุดหงิด คิดว่าฤดูฝนจะสุขสบาย เมื่อถึงฤดูฝนน้ำท่วมอีกแล้ว เป็นทุกข์อีก หวังว่าฤดูหนาวจะสบาย สรุปคือ ไม่รู้ว่าสุขที่แท้จริงอยู่ที่ไหน เพราะจะฤดูร้อน ฤดูฝน ฤดูหนาวก็ไม่ใช่สุขทั้งนั้น ผู้รู้เปรียบความสุขทางโลกว่า เหมือนพยับแดดในหน้าร้อน เวลาเรามองไปบนถนนไกลๆ จะเห็นพยับแดดระยิบระยับ ครั้นเข้าไปใกล้ๆ กลับมีแต่ความว่างเปล่า

สุขทางโลกที่เป็นสุขจริงๆ นั้นไม่มี ผู้รู้ทั้งหลายจึงได้ประเพณีพรหมจรรย์ เพื่อมุ่งหาสุขที่แท้จริง จนกระทั่งถึงเอกัณตบรมสุข โดยการตั้งใจรักษาศีล ๘ ศีล ๑๐ หรือศีล ๒๒๗ และหมั่นปฏิบัติตามหลัก ศีล สมาธิ ปัญญา อริศีล อริจิต อริปัญญา ดำเนินตามอริยมรรคมีองค์ ๘ ออกประเพณีพรหมจรรย์ ไม่ว่าจะเป็นช่วงสั้นหรือช่วงยาว ก็ต้องหาโอกาสเอง บางท่านตัดเครื่องกังวลใจได้ ก็ประเพณีพรหมจรรย์ไปตลอดชีวิต มีความตั้งใจประเพณีธรรมกันจริงๆ อาณิสสย่อมเกิดขึ้นมากมาย

ประพจน์พิรหมจรรย์

๓๘

ดังเช่นในสมัยหนึ่ง *พระมหาโมคคัลลานะเที่ยวจาริกไปในเทวโลก ท่านได้ไปสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เห็นเทพบุตรองค์หนึ่งมีรัศมีกายสว่างไสวเป็นพิเศษ จึงถามว่า “การที่ท่านเทพบุตรแวดล้อมไปด้วยเทพอัปสร มีวิมานที่สว่างไสวเป็นที่ระงับความกระวนกระวายและความโศก บันเทิงอยู่ ดุจท้าวสุนิมมิตเทวราชที่ไม่มีใครเสมอเหมือน หมู่ทวยเทพชั้นไตรทศทั้งหมดชุมนุมกันแล้วไหว้ท่าน ดุจเทพเจ้าที่มนุษย์ทั้งหลายกราบไหว้ และเทพอัปสรเหล่านี้ต่างพ้อนรำขับร้องทำความบันเทิงใจอยู่รอบๆ ท่าน ท่านเป็นผู้บรรลुเทวฤทธิ์ มีอานุภาพมาก ครั้งเกิดเป็นมนุษย์ ท่านได้ทำบุญอะไรไว้ เพราะบุญกรรมอะไร ท่านจึงเป็นผู้มีอานุภาพรุ่งเรืองเช่นนี้”

เทพบุตรได้เล่าบุพกรรมของตนให้พระเถระฟังว่า “ข้าแต่พระคุณเจ้าผู้เจริญ นับถอยหลังจากนี้ไป ๓๐,๐๐๐ กัปเมื่อก่อนข้าพเจ้าเป็นสาวกของพระสุเมธพุทธเจ้า ข้าพเจ้าเคยบวชประพจน์พิรหมจรรย์อยู่ ๗ พรรษา พยายามรักษาศีลให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ และเจริญสมาธิทำความเพียรไม่เคยขาด แต่ยังเป็นเพียงสมมติสังขัม เมื่อครบ ๗ พรรษาแล้ว ก็เลิกละในตั

ประพฤติพรหมจรรย์

๓๕

พุ่งขึ้น ทำให้จิตใจหวั่นไหว ไม่นินดีที่จะประพฤติพรหมจรรย์ต่อไป และเนื่องจากขาดกัลยาณมิตร จึงได้ลาสิกขาไป

เมื่อพระบรมศาสดาสั่งจัดตั้งชั้นธปริณีพพานแล้ว ข้าพเจ้าได้ให้วรรตณเจดีย์ที่คลุมด้วยชายทอง ทำจิตให้เลื่อมใสในพระเจดีย์ ข้าพเจ้ามิได้ให้ทาน เพราะไม่มีวัตถุทานที่จะให้ แต่ข้าพเจ้าได้ชักชวนคนอื่นๆ ว่า ‘ท่านทั้งหลายจงบูชาพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้าเถิด เพราะการได้บูชาพระพุทธเจ้าจะเป็นเหตุให้ได้ไปสวรรค์’ ข้าพเจ้าชักชวนคนทำความดีอยู่อย่างนี้ จนตลอดชีวิต ด้วยกุศลผลบุญนั้น จึงได้สวดยสุขอันเป็นทิพย์ และบันเทิงอยู่ในท่ามกลางหมู่เทพชั้นไตรทศ

ด้วยอานิสงส์ที่ข้าพเจ้าตั้งใจประพฤติพรหมจรรย์แม้เป็นช่วงสั้นๆ เพียง ๓ ปี ทำให้ข้าพเจ้าเป็นเทพบุตรผู้มีศักดิ์ใหญ่ มีอานุภาพมาก เป็นผู้ที่เทวดาทั้งหลายมีท้าวสักกะเป็นต้นสักการบูชา ดำรงอยู่ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์จนหมดอายุขัย ครั้นจุติจากดาวดึงส์ก็ท่องเที่ยวไปๆ มาๆ อยู่ในระหว่างเทวโลกและมนุษยโลก แม้ในยุคสมัยพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน บุญนั้นก็ยังตามส่งผลให้ข้าพเจ้าได้บังเกิดในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์อีก เหล่าทวยเทพทั้งหลายต่างรู้จักข้าพเจ้าว่า อเนกวรรณเทพบุตร คือเทพบุตรผู้มีวรรณะเกินกว่าจะบรรยาย”

ประพฤติพรหมจรรย์

๘๐

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า เพียงตัดสินใจออกบวชเพื่อ
ประพฤติพรหมจรรย์แค่นี้ก็ยังไม่พอ ยังเป็นเหตุให้ท่านได้ทิพยสมบัติ
มากมาย และได้ครอบครองยาวนานถึงเพียงนี้ การประพฤติ
พรหมจรรย์ คือ การประพฤติอันประเสริฐ ไม่ใช่ต้องออกบวช
เพียงอย่างเดียวเท่านั้น พรหมจรรย์มีอยู่หลายระดับด้วยกัน
แล้วแต่ใครจะสะดวกประพฤติพรหมจรรย์ในระดับไหน ตั้งแต่
พรหมจรรย์ขั้นต้นสำหรับผู้ครองเรือน ก็ให้พอใจเฉพาะคู่ครอง
ของตนเท่านั้น ไม่ให้นอกใจภรรยาหรือสามี มีศีล ๕ เป็นปกติ

พรหมจรรย์ชั้นกลางสำหรับผู้ครองเรือน คือ นอกจาก
รักษาศีล ๕ ก็ให้รักษาศีล ๘ เป็นคราวๆ ไป เช่นในวันพระขึ้น ๓
ค่ำ ๘ ค่ำ หรือ ๑๔ ค่ำ ๑๕ ค่ำ และฝึกให้มีพรหมวิหารธรรม คือ
รักษาใจให้เป็นผู้ประกอบด้วยความเมตตา กรุณา มุติตาและ
อุเบกขา ละโลกไปแล้วก็จะเป็นเหตุให้ได้ไปบังเกิดในสุคติภูมิ

พรหมจรรย์ชั้นสูง ท่านกำหนดไว้เพื่อผู้ไม่ปรารถนาจะ
ครองเรือน ถ้าเป็นฆราวาสให้รักษาศีลอย่างน้อยศีล ๘ ตลอดชีวิต
หรือถ้าเป็นชายก็ออกบวชเป็นพระภิกษุ และตั้งใจปฏิบัติธรรม
ทำพระนิพพานให้แจ้ง พรหมจรรย์ทุกชั้นจะตั้งมั่นอยู่ได้ต้อง
อาศัยการฝึกสมาธิเป็นหลัก เพราะจะทำให้ใจของเรามั่นคง
ไม่หวั่นไหวไปกับกระแสกิเลสที่ผ่านเข้ามาในใจ และหมั่นฝึกฝน
ตนเองให้บารมีทุกอย่างเต็มเปี่ยมบริบูรณ์ เมื่อไรที่รู้สึกว่ากำลัง

ประพฤติพรหมจรรย์

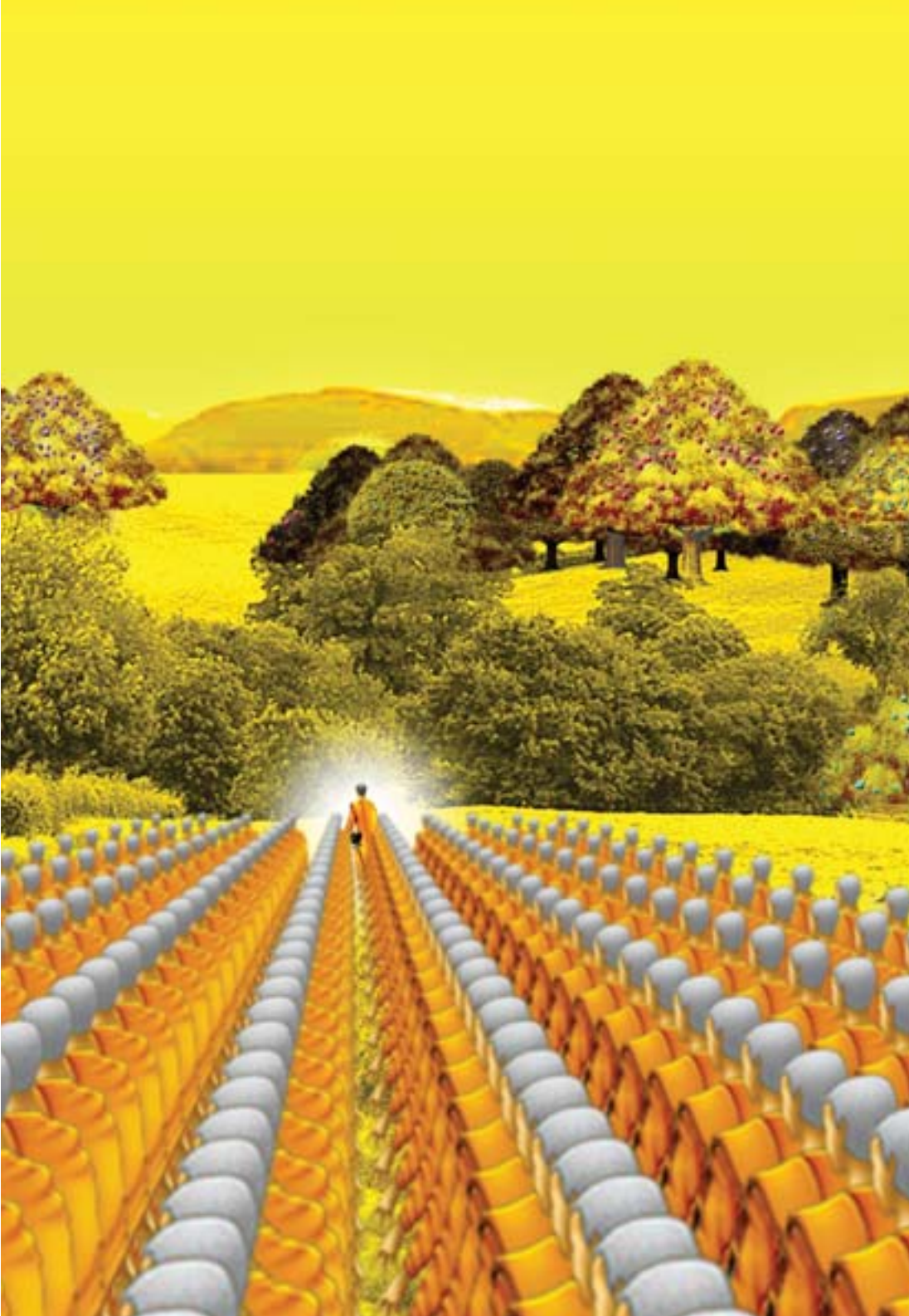
๘๑

ใจตก ให้นึกถึงมโนปณิธานที่ตั้งไว้ แล้วมุ่งทำความปรารถนา
ของตนให้สำเร็จ

ในเรื่องการออกบวชเพื่อประพฤติพรหมจรรย์นั้น หลวงพ่อ
อยากเชิญชวนเยาวชนอายุระหว่าง ๑๒-๒๐ ปี มาบรรพชา
เป็นสามเณรสักช่วงหนึ่ง เพราะวัยนี้การะยังน้อย หรือควหา
เวลาที่เหมาะสมบวชเป็นพระเมื่ออายุ ๒๐-๒๕ ปี หรือหลังจาก
ที่จบการศึกษาแล้ว เพราะถ้าจะรอให้บวชเมื่อแก่ ลังขารจะไม่
อำนวย จะนั่งทำภาวนาก็ไม่สะดวก ทำกิจกรรมก็ลำบาก ควร
จะบวชเมื่อยังหนุ่มนี้แหละ ระยะเวลาที่บวชอย่าให้น้อยกว่า ๑
เดือน จะได้มีเวลาศึกษาพระธรรมวินัยพอสมควร ส่วนท่านใด
ตัดสินใจจะมาบวชตลอดชีวิตก็ยิ่งดี

อานิสงส์การออกบวชเพื่อประพฤติพรหมจรรย์ จะ
ทำให้เราปลอดโปร่งใจ ไม่ต้องกังวลในเรื่องการทำมาหากิน
ทำให้ชีวิตเป็นอิสระเหมือนนกในอากาศ มีเวลาในการสร้าง
บารมีได้เต็มที่ หลวงพ่ออยากจะทำให้มาเอาบุญใหญ่ในการบำเพ็ญ
เนกขัมมบารมีประพฤติพรหมจรรย์ระยะสั้น หรือบวชตลอด
ชีวิตก็ยิ่งดี บุญใหญ่นี้จะได้ดึงดูดเราไปทุกภพทุกชาติ トラบ
กระทั่งเข้าสู่นิพพานกันทุกคน

อ บ ร ห ม ต น มู่ ง สู้ ท ำ ง ส ว ร ร ด้

เราเข้าใจว่า ชีวิตนี้ถูกขรนาไป เป็นของนิดหน่อย
คุดน้ำในโคลน เมื่อชีวิตเป็นของน้อยเหลือเกินอย่างนี้ เวลา
ไม่ใช่เวลาที่จะประมาทเลย เราเข้าใจว่า ชีวิตนี้เป็นของน้อย
แม้ชีวิตเป็นของน้อยเหลือเกินอย่างนี้ แต่พวกคนพาล ย่อมพา
กันประมาท คนพาลเหล่านั้น ถูกเครื่องผูกคือตัณหาผูกไว้แล้ว
ย่อมยังนรก กำเนิดสัตว์เดียรัจฉาน เปตวิสัยและอสุรกายให้เจริญ

อบรมตมมุ่งสู่ทางสวรรค์

๘๔

การเจริญสมาธิภาวนา เป็นหลักสำคัญที่จะนำไปสู่การ
รู้แจ้งเห็นจริงในคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้าทั้ง ๘๔,๐๐๐
พระธรรมขันธ์ พระลัทธิธรรมที่พระพุทธรองค์ได้นำมาแสดงแก่
พุทธศาสนิกชนนั้นจะเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งโดยอาศัยเพียงการอ่าน
หรือฟังมาอย่างเดียวนั้นยังไม่พอ จะต้องลงมือปฏิบัติด้วย จึง
จะรู้แจ้งเห็นจริง เพราะธรรมะของพระพุทธรองค์เป็นเอหิภัสลโก
ต้องลงมือพิสูจน์ด้วยตนเอง หากเข้าถึงแล้ว เราจะเข้าใจเรื่องราว
ต่างๆ ไปตามความเป็นจริง ความสว่างไสวในดวงจิตจะบังเกิดขึ้น
ขจัดความไม่รู้ คือ อวิชชาให้หมดสิ้นไปได้

มีวาระพระบาลีใน จุลลสูตรโมกขชาดก ว่า

“เราเข้าใจว่า ชีวิตนี้ถูกขรนาไป เป็นของนิดหน่อย
ดุน้ำในโคลน เมื่อชีวิตเป็นของน้อยเหลือเกินอย่างนี้
เวลานี้ไม่ใช่เวลาที่จะประมาทเลย เราเข้าใจว่า ชีวิตนี้เป็น
ของน้อย แม้ชีวิตเป็นของน้อยเหลือเกินอย่างนี้ แต่พวก
คนพาล ย่อมพากันประมาท คนพาลเหล่านั้น ถูกเครื่องผูก
คือตัณหาผูกไว้แล้ว ย่อมยังนรก กำเนิดสัตว์เดียรัจฉาน
เปตวิสัยและอสุรกายให้เจริญ”

ชีวิตนี้เป็นของน้อย ผู้มีปัญญาจะต้องไม่ประมาทในการ
ดำเนินชีวิต ดังเรื่องในอดีตกาล *เมื่อครั้งที่พระโพนีสัตว์ทรง

อภิมรดกมุ่งสู่ทางสวรรค์

๘๕

บังเกิดในพระครรภ์พระอัศรมหาลีของพระเจ้าพรหมทัตแห่ง
สุทสนนคร ครั้นประสูติออกมา พระกุมารมีพระพักตร์ประหนึ่ง
ดวงจันทร์ในวันเพ็ญ พระชนกชนนีได้ขนานพระนามว่า “**โสม-
กุมาร**” เมื่อราชกุมารรู้เดียงสา ทรงเป็นผู้ที่สนใจในการฟังธรรม
ชาวประชาจึงถวายพระนามว่า “**สุตโสม**” ครั้นเจริญวัย พระราช
กุมารได้เสด็จไปเรียนศิลปศาสตร์ในเมืองตักกิลลา จากนั้นก็เสด็จ
กลับมาเสวยราชสมบัติสืบต่อจากพระราชบิดา พระองค์มีสมณ
กำนัลถึง ๑๖,๐๐๐ นาง มี **พระนางจันทาเทวี** เป็นอัศรมหาลี

ต่อมา พระองค์ทรงประสงค์ที่จะเสด็จเข้าป่าเพื่อออก
ผนวช จึงรับสั่งกับนายภูษามาลาว่า “หากเจ้าเห็นผมที่ศีรษะ
ของเราหงอก จงรีบบอกเราด้วย” ครั้นเวลาล่วงไปหลายพันปี
นายภูษามาลาเห็นพระเกศาหงอกหนึ่งเส้น จึงกราบทูลพระราช
พระองค์ตรัสสั่งว่า “ถ้าเช่นนั้น เจ้าจงถอนผมเส้นนั้น มาวางไว้ใน
มือเราเถิด” นายภูษามาลาจึงเอามาแห่นบท่องถอนพระเกศา
วางไว้ในพระหัตถ์

พระบรมโพธิสัตว์ทอดพระเนตรดูพระเกศาหงอกนั้น
ทรงตกพระทัยว่า สรีระของเราถูกชราครอบงำแล้ว จึงทรงถือ

อบรมตนมุ่งสู่ทางสวรรค์

๘๖

เส้นพระเกศาหงอนนั้นเสด็จลงจากปราสาท ประทับนั่งบนราชบัลลังก์ แล้วตรัสสั่งให้เรียกอำมาตย์ประมาณ ๘๐,๐๐๐ คน มีเสนาบดีเป็นประมุข พราหมณ์ ๖๐,๐๐๐ มีปุโรหิตเป็นประธาน และชาวแว่นแคว้นอีกมากมาย มาเข้าเฝ้าพลาตตรัสว่า “เกศาหงอนเกิดที่ศีรษะของเราแล้ว เราเป็นคนแก่เฒ่า ท่านทั้งหลายจงรับรู้ เราจะทำอะไรพรุ่งนี้”

มหาชนได้ฟังพระดำรัสเช่นนั้นแล้ว เกิดความโกลาหลพากันทูลทัดทานไม่ให้ออกผนวช เมื่อไม่สามารถทูลทัดทานพระโพธิสัตว์ได้ ก็รีบส่งคนไปทูลพระมารดาของพระโพธิสัตว์ให้ทรงทราบ เมื่อพระราชชนนีทรงทราบก็รีบเสด็จมาทัดทานทันที

พระราชบิดารีบเสด็จมาห้ามเช่นกัน พลาตตรัสว่า “พ่อสุตโสม การบวชจะช่วยลูกได้อย่างไร เจ้าจะละทิ้งเราสองคนผู้แก่เฒ่า ไม่ห่วงใยเราทั้งสองเลยหรือ สุตโสมลูกรัก ถึงแม้ลูกไม่มีความลิเนหาอาลัยในมารดาบิดาแต่บุตรีดาของลูกที่ยังเล็กๆ มีอีกมาก ไม่อาจขาดลูกได้ ขอให้บุตรีดาเหล่านั้นเจริญวัยก่อนเถิด ลูกจึงค่อยบวช”

พระบรมโพธิสัตว์ตรัสสั้นๆ ว่า “การพลัดพรากจากกันเป็นเรื่องธรรมดา เพียงแต่จะช้าหรือเร็วเท่านั้น ขอพระโอรสและพระธิดาของหม่อมฉันจงเสวยสมบัติอย่างมีความสุขเถิด

อภรมตม่ม่งสู่ทงสวรร์ค

๘๓

ส่วนหม่อมฉันปรารถนาสวรรค์ จึงขอทูลลาออกบรรพชา ณ บัดนี้”
เมื่อพระชายา ๗๐๐ นาง ของพระโพธิสัตว์ ได้ยินข่าวการเสด็จ
ออกผนวช ต่างรีบลงจากปราสาท พวกกันเข้าไปยึดข้อพระบาท
ร้องให้อ้อนวอนพระองค์ว่า “พระหทัยของทูลกระหม่อมจะ
ตัดขาดจากหม่อมฉันทั้ง ๗๐๐ ไปเชียวหรือ ขอพระองค์ทรง
เป็นที่พึ่งของหม่อมฉันในชาตินี้เถิด”

ส่วนพระอัคมเหลสีของพระโพธิสัตว์ กำลังทรงพระครรภ์
ได้สดับข่าวก็รีบเสด็จมาทูลอ้อนวอนว่า “ข้าแต่พระสุตโสม
ผู้ประเสริฐ หม่อมฉันผู้เป็นอัคมเหลสีของพระองค์ มีความ
อาลัยอาวรณ์ในพระองค์ เหตุไรเมื่อหม่อมฉันพำเื้องอยู่
พระองค์จึงมิได้ทรงเยื้อใย จะทรงผนวชอย่างเดียว ข้าแต่พระ-
สุตโสมผู้ประเสริฐ หม่อมฉันเป็นพระอัคมเหลสีของพระองค์
แล้วทำไมพระองค์จึงมิได้ทรงเยื้อใยในลูก ผู้ถือปฏิสนธิในครรภ์
ของหม่อมฉัน ครรภ์ของหม่อมฉันแก่แล้ว ขอพระองค์ทรงอยู่
รอก่อน จนกระทั่งลูกหม่อมฉันประสูติเถิด อย่าให้หม่อมฉันเป็น
หม้ายอยู่เพียงลำพังคนเดียวเลย”

พระโพธิสัตว์ทรงปลอบโยนพระนาง พร้อมด้วยเหล่าข้า
ราชบริพารว่า “อย่าได้ทำอันตรายต่อการบรรพชาของเราเลย
เรายังคงยืนยันในความตั้งใจเดิมว่า จะออกบรรพชาอย่าง

อบรมตนมุ่งสู่ทางสวรรค์

๘๘

แน่นอน” ขณะนั้น กุลพันธนเศรษฐีได้ลุกขึ้นถวายบังคมว่า “ขอเดชะ ทรัพย์ของข้าพระพุทธเจ้ามีมากมาย ข้าพระพุทธเจ้าไม่สามารถจะนับได้หมด ข้าพระพุทธเจ้าขอถวายทรัพย์ทั้งหมด นั้นแด่พระองค์ ขอพระองค์จงทรงยินดี อย่าทรงออกผนวชเลย พระพุทธเจ้าข้า”

จากนั้นมีผู้คนมากมาย ซึ่งต่างไม่ปรารถนาจะให้ พระราชาออกผนวช พวกเขายื่นข้อเสนอมากมาย แต่พระองค์ไม่ได้ทรงยินดีกับสิ่งเหล่านั้น ยังคงมีพระทัยมุ่งมั่นที่จะเสด็จออก บรรพชาให้ได้ พระองค์ทรงแสดงธรรมให้เข้าใจว่า “ชีวิตนี้ถูก ชรณำเข้าไป เป็นของน้อยนิด ดุจน้ำที่อยู่ในโคลน เมื่อชีวิตเป็น ของน้อยเหลือเกินเช่นนี้ เวลานี้ไม่ใช่เวลาที่จะประมาท ถ้าเข้าใจ ว่าชีวิตนี้ถูกชรณำเข้าไปสู่ความตายเป็นของน้อยเหลือเกินเช่นนี้ พวกคนพาลย่อมพากันประมาท พวกคนพาลถูกเครื่องผูก คือ ตัณหาผูกไว้แล้ว ย่อมยังนรก กำเนิดสัตว์เดียรัจฉาน เปตวิสัย และอสุรกายให้เจริญ แต่เราปรารถนาสวรรค์ เราจึงตัดสินใจ ออกบรรพชา”

พระราชาทรงใช้พระขรรค์ตัดพระเมาลี แล้วเสด็จออกจากพระราชวังไป พระราชมารดา พระราชบิดา พระชายา พระโอรสธิดากับหญิงพื่อน ๑๖,๐๐๐ นาง ได้พร้อมใจกันสละ

อบรมตนมุ่งสู่ทางสวรรค์

๘๕

สมบัติติดตามพระองค์ไปด้วย ชาวเมืองมากมายพากันชักชวน ออกบวช ทั้งเมืองดูเหมือนว่างเปล่า เพราะทุกคนยินดีที่จะออก บวชตามพระเจ้าสุตโสม พระโพธิสัตว์ทรงพาบริษัทประมาณ ๑๒ โยชน์มุ่งตรงไปยังป่าหิมพานต์ บำเพ็ญเนกขัมมบารมี ทุกท่าน ไม่ต้องทำมาหากิน อยู่ได้ด้วยอำนาจบุญและศีลที่ทุกคนรักษา ไว้ดีแล้ว จึงสามารถปฏิบัติธรรมกันได้อย่างสะดวกสบาย เมื่อ ละโลกแล้ว ต่างมีสวรรค์เป็นที่ไปกันถ้วนหน้า

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า การตัดสินใจทำความดีของ บุคคลคนหนึ่ง มีความหมายต่อผู้คนอีกมากมายนับไม่ถ้วน การ ตัดสินใจบวชไม่ว่าจะเป็นระยะสั้นหรือระยะยาว ย่อมมีผล ทั้งต่อตนเอง และคนรอบข้างอีกมากมาย เพราะเป็นการ ฝึกฝนตนเองอย่างยิ่งยวด เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ สูงขึ้น แล้วยังเป็นแบบอย่างแก่นุชนรุ่นหลังอีกด้วย เพราะนี่คือหนทางไปสู่สวรรค์และนิพพาน

เพราะฉะนั้น ในช่วงปิดภาคเรียนของทุกปี หลวงพ่อ ขอเชิญชวนเยาวชนชายทั้งหลายที่ไม่ติดภาระเรื่องการเรียน มาหาโอกาสศึกษาธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาฝึก เจริญสมาธิภาวนา เพื่อบ่มเนกขัมมบารมีของเราให้แก่ออบ เล้นทางสายนี้เป็นเส้นทางสีขาว เส้นทางที่จะไปสู่ความสุข

อบรมตนมุ่งสู่ทางสวรรค์

๕๐

เป็นเส้นทางสายเดียวที่นักปราชญ์บัณฑิตทั้งหลายในกาลก่อน
ได้ประพฤติปฏิบัติกัน

การบวชไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่ แต่เป็นประเพณีของชาว
พุทธ ที่มีคุณค่าสำหรับเยาวชน ถือเป็นเส้นทางอันประเสริฐ
ของชีวิต ที่จะทำให้เรารู้จักคุณค่าของชีวิตของความเป็นคนที่
สมบูรณ์มากขึ้น ท่านหญิงควรมาร่วมอบรมธรรมทายาทหญิง
ท่านชายมาบวชอบรมธรรมทายาทชาย หรือท่านใดจะบวชกับ
พระอาจารย์ที่วัดใกล้บ้านก็ตามสะดวก ขอเพียงให้ตั้งใจฝึกฝน
ตนเอง ให้มีความรู้คู่คุณธรรม ให้เข้าถึงพระธรรมกายในภาค
ฤดูร้อนนี้กันทุกคน

บัณฺทิตตํ อังกรมตํ

โลกอันชวนาเข้าไปไม่ยั้งยั้ง โลกไม่มีผู้ต้านทาน
ไม่เป็นใหญ่เฉพาะตน โลกไม่มีอะไรเป็นของตน จำต้องละ
สิ่งทั้งปวงไป โลกบกพร่องอยู่เป็นนิตย์ไม่รู้จักอิม เป็นทาส
แห่งคันทา คูกรมหาบพิตร รัมมุตเทศ ๔ ข้อนี้แล พระผู้มี
พระภาคพระองค์นั้น ผู้ทรงรู้ ทรงเห็น เป็นพระอรหันตสัมมา-
สัมพุทธเจ้าทรงแสดงแล้ว ที่อาตมภาพรู้เห็นและได้ฟังแล้ว
จึงออกจากเรือน บวชเป็นบรรพชิต

บัณฑิตต้องอบรมตน

๕๓

ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย เป็นอันตรายต่อการดำเนินชีวิตในวัฏสงสาร ตลอด ๔๕ พรรษาของพระบรมศาสดาที่ทรงปฏิบัติพุทธกิจ สั่งสอนเหล่าเวไนยสัตว์ให้ได้บรรลุธรรม โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยากลำบาก ท่านทรงแนะนำให้ชาวโลกดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความไม่ประมาท ให้เห็นทุกข์เห็นโทษในการเกิดว่าเป็นทุกข์ ทรงสอนให้เราแสวงหาหนทางพ้นทุกข์ ด้วยการทำความเพียรฝึกฝนอบรมใจ ยกตนขึ้นสู่นหนทางพระนิพพาน ความตายเป็นสิ่งที่ทุกชีวิตจะต้องพบเจอต่างกันแต่ช้าหรือเร็วเท่านั้น ดังนั้น เราต้องดำรงชีวิตอยู่ด้วยความไม่ประมาท สั่งสมแต่คุณงามความดี หมั่นเจริญสมาธิภาวนา ฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง ในที่สุดเราจะมีที่พึ่งภายใน คือ พระธรรมกาย กันทุกคน

มีวาระพระบาลีใน มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ ว่า

“โลกอันชรานำเข้าไปไม่ยั่งยืน โลกไม่มีผู้ต้านทาน ไม่เป็นใหญ่เฉพาะตน โลกไม่มีอะไรเป็นของตน จำต้องละสิ่งทั้งปวงไป โลกบกพร่องอยู่เป็นนิตย์ไม่รู้จักอัม เป็นทาสแห่งตัณหา ดูกรมหาบพิตร ธัมมทเทส ๔ ข้อนี้แล พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น ผู้ทรงรู้ ทรงเห็น เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงแล้ว ที่อาตมภาพรู้เห็นและได้ฟังแล้ว จึงออกจากเรือน บวชเป็นบรรพชิต”

บัณฑิตต้องอบรมตน

๕๔

การออกบวชเป็นหนทางที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้น ทำให้เรามีโอกาสศึกษาพระธรรมคำสอนอันบริสุทธิ์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นหนทางลัดที่จะนำพาตัวเรา ก้าวไปสู่จุดหมายปลายทางของชีวิตได้อย่างรวดเร็วที่สุด การตัดสินใจบวชอย่างมีเป้าหมาย เพื่อสลัดออกจากกองทุกข์ และกระทำพระนิพพานให้แจ้ง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากในโลก เพราะผู้บวชจะต้องมีคุณสมบัติที่ครบถ้วนบริบูรณ์ ต้องเป็นชาย ไม่พิการพิการ มีศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัย และต้องได้รับอนุญาตจากผู้ปกครอง จึงจะได้บวช

*ดังเรื่องของ **พระรัฐบาลเถระ** ที่ได้รับฟังธรรมจากพระบรมศาสดา แล้วสามารถสอนตนเองว่า “ฆราวาสช่างคับแคบ เป็นทางมาแห่งธุลี บรรพชาเป็นทางปลอดโปร่ง ผู้อยู่ครองเรือนจะประพฤติพรหมจรรย์ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์โดยส่วนเดียว ประดุจสังข์ขัด ไม่ใช่ของทำได้ง่าย ทางที่ดีเราควรจะปลงผมและหนวด นุ่งห่มผ้ากาสาวพัสตร์ ออกบวชเป็นบรรพชิต” ท่านอยากบวชมากแต่พ่อแม่เกรงว่าจะไม่มีผู้มาสืบสกุล จึงไม่ยอมให้ท่านบวช ท่านมุ่งมั่นถึงขนาดยอมอดข้าว จนพ่อแม่เห็นใจ

บัณฑิตต้องอบรมตน

๕๕

ต้องยอมอนุญาตให้บวช ครั้นบวชแล้วก็ตั้งใจปฏิบัติตามพระธรรมวินัย อย่างเคร่งครัด มุ่งฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง ในที่สุดท่านก็ได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์

สมัยหนึ่ง พระราชาตรัสถามว่า “ท่านรัฐบาลผู้เจริญ คนส่วนใหญ่ออกบวชเพราะว่าแก่ชรา อยากมีที่พึ่งทางใจ เพราะความเจ็บไข้ได้ป่วยบ้าง เพราะเสื่อมจากโภคสมบัติบ้าง จึงอยากมาอาศัยพระศาสนา และเสื่อมจากญาติบ้าง เมื่อเห็นว่าจะไม่มีการพึ่ง จึงพากันออกบวช แต่ท่านไม่ได้มีความเสื่อมเหล่านั้นเลย แล้วทำไมถึงออกบวชเป็นบรรพชิตเล่า”

พระรัฐบาลเถระได้ถวายพระพรว่า “มหาบพิตร พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงแสดงอัมมทเทส ๔ ข้อไว้ว่า

๑.โลกอันชรานำเข้าไปไม่ยั่งยืน

๒.โลกไม่มีผู้ต้านทาน ไม่เป็นใหญ่เฉพาะตน

๓.โลกไม่มีอะไรเป็นของตน จำต้องละสิ่งทั้งปวงไป

๔.โลกบกพร่องอยู่เป็นนิตย์ไม่รู้จักอ้อม เป็นทาสแห่งตัณหา เมื่ออาตมารู้เห็นและได้ฟังแล้ว จึงออกบวชเป็นบรรพชิต”

จากนั้นพระเถระก็ได้เมตตาอธิบายเพิ่มเติมว่า “เมื่อพระองค์ยังหนุ่ม เป็นผู้มิพระพละกำลังดี จะเสด็จไปไหนก็สะดวก

บัณฑิตต้องอบรมตน

๕๖

สำคัญตกว่ามีอำนาจ ไม่มีใครสู้ได้ แต่ปัจจุบันอายุย่างเข้า ๘๐ แล้ว ร่างกายทรุดโทรมลงมาก เหมือนไม้ใกล้ฝั่ง จะสู้รบปรบมือกับใครก็ไม่ได้ เพราะความชราเข้ามาเยือน โลกนี้ถูกชรานำไปเช่นนี้แหละ

โลกไม่มีผู้ต้านทาน ไม่เป็นใหญ่เฉพาะตน หมายถึงว่า เมื่อถึงคราวจะตาย แม้จะมีหมู่ญาติแวดล้อมมากมาย ก็ไม่มีใครจะมาช่วยแบ่งเบาทุกข์เวทนาที่เกิดขึ้นให้ได้ มาคนเดียวก็จำต้องไปเพียงคนเดียว

โลกไม่มีอะไรเป็นของตน จำต้องทิ้งสิ่งทั้งปวงไป คือเมื่อก่อนอาจเป็นผู้ร่ำพร้อมด้วยสมบัติมากมาย ครั้นตายไปแล้ว สมบัติก็เอาติดตัวไปไม่ได้ มาตัวเปล่าก็ต้องไปตัวเปล่า

โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิตย์ เนื่องจากมนุษย์มีความปรารถนาไม่มีที่สิ้นสุด เพราะกิเลสตัณหาเป็นเครื่องทำให้ใจเกิดความทะยานอยาก การจะให้ได้ทรัพย์สินมาง่ายๆ ด้วยความซื่อลัศย์สุจริตนั้นเป็นเรื่องยาก ต้องฝึกศีล ทำบาปกรรมและเกิดเป็นวิบากอันเผ็ดร้อนในอนาคต ดูก่อนมหาบพิตร อาตมภาพรู้เหตุนี้จึงออกบวช ความเป็นสมณะ เป็นข้อปฏิบัติอันไม่ผิด เป็นคุณประเสริฐแท้”

บัณฑิตต้องอบรมตน

๕๓

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า เป้าหมายการบวชที่แท้จริง คือ ทำอสังกิเลสให้หมดสิ้น เพื่อจะได้หลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง หากจะถามว่า บวชแล้วได้อะไรบ้าง พรรณนากันในระยะเวลาสั้นๆ คงไม่หมด พระโพธิสัตว์ได้สละทรัพย์สมบัติมากมาย ออกบวชมานับภพนับชาติไม่ถ้วน เพราะท่านรู้ว่าการบวชเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิต ตัวของผู้บวชเอง หากบวชแล้ว ได้ครูบาอาจารย์ที่ดีคอยแนะนำพร่ำสอน คอยเป็นยอดกัลยาณมิตรให้ ก็จะได้ประโยชน์มากกว่าที่คาดหวังไว้ กระทั่งได้ประโยชน์อย่างยิ่ง คือ นิพพาน

การบวชเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น ทั้งทางกาย วาจาและใจ เพราะศีลจะเป็นกรอบที่คอยควบคุมให้เราไม่ทำอะไรตามใจ หรือหากออกมาใช้ชีวิตทางโลก ย่อมจะสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ง่าย เป็นกัลยาณมิตรให้กับตนเองและครอบครัวได้ด้วย คนที่เคยบวชจะไม่ตกอยู่ใต้อำนาจกิเลส แม้จะดำเนินชีวิตเหมือนชาวโลกทั่วไป แต่ก็สามารถยกใจให้อยู่เหนือโลกได้ เพราะได้รู้จักเป้าหมายที่แท้จริงของชีวิตแล้ว

เป้าหมายแรก คือ รู้ว่าเกิดมาแล้วต้องขยันทำมาหากิน ประกอบสัมมาอาชีพะ คบคนดี และสั่งสมบุญไม่ให้ขาด ไม่

บัณฑิตต้องอบรมตน

๕๘

ทำบาปอกุศล ทำแต่คุณงามความดี อันจะส่งผลให้ได้บรรลุปะ
หมายต่อไป คือ ละโลกแล้วได้ไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์
จะไม่พลัดไปตกในอบายภูมิ เมื่อหมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งเรื่อยไป
ย่อมจะส่งผลให้ได้บรรลุปะหมายสูงสุด คือ ได้บรรลุมรรคผล
นิพพาน เพราะฉะนั้น การบวชจึงเป็นทางลัดที่สุดในการฝึกฝน
ตนเอง และเพิ่มพูนคุณธรรมความดีให้เกิดขึ้นในใจ จะได้บุญที่
ตามส่งผลต่อไปในภพหน้า ทั้งแก่ตนเองและบิดามารดาของเรา
เป็นการตอบแทนพระคุณท่าน ตามแบบอย่างของนักปราชญ์
บัณฑิต

นอกจากการบวชจะเป็นการให้โอกาสแก่ตัวเราเอง
ที่จะได้สั่งสมบุญอย่างเต็มที่แล้ว ยังเป็นการตอบแทนพระคุณ
บิดามารดาผู้ให้กำเนิดเราอีกด้วย มารดาบิดานับเป็นบุคคลที่มี
พระคุณอันยิ่งใหญ่ต่อเรา ท่านได้ให้กำเนิดกายเนื้อ เป็นต้นแบบ
ทั้งทางกายและทางใจ ทำให้เรามีโอกาสสร้างความดี จึงจำเป็น
อย่างยิ่งที่เราจะต้องหาโอกาสตอบแทนคุณท่านเช่นนี้ ย่อมได้
ชื่อว่าเป็นลูกยอดกตัญญู

ในอดีต ชาวพุทธถือกันว่า ลูกชายบวชให้พ่อแม่ นับ
เป็นการตอบแทนพระคุณที่ท่านได้เลี้ยงดูเรามาจนเติบโตใหญ่
ให้พ่อแม่ได้เห็นผ้าเหลือง แม้จะบวชได้เพียงไม่กี่วัน ก็นับ

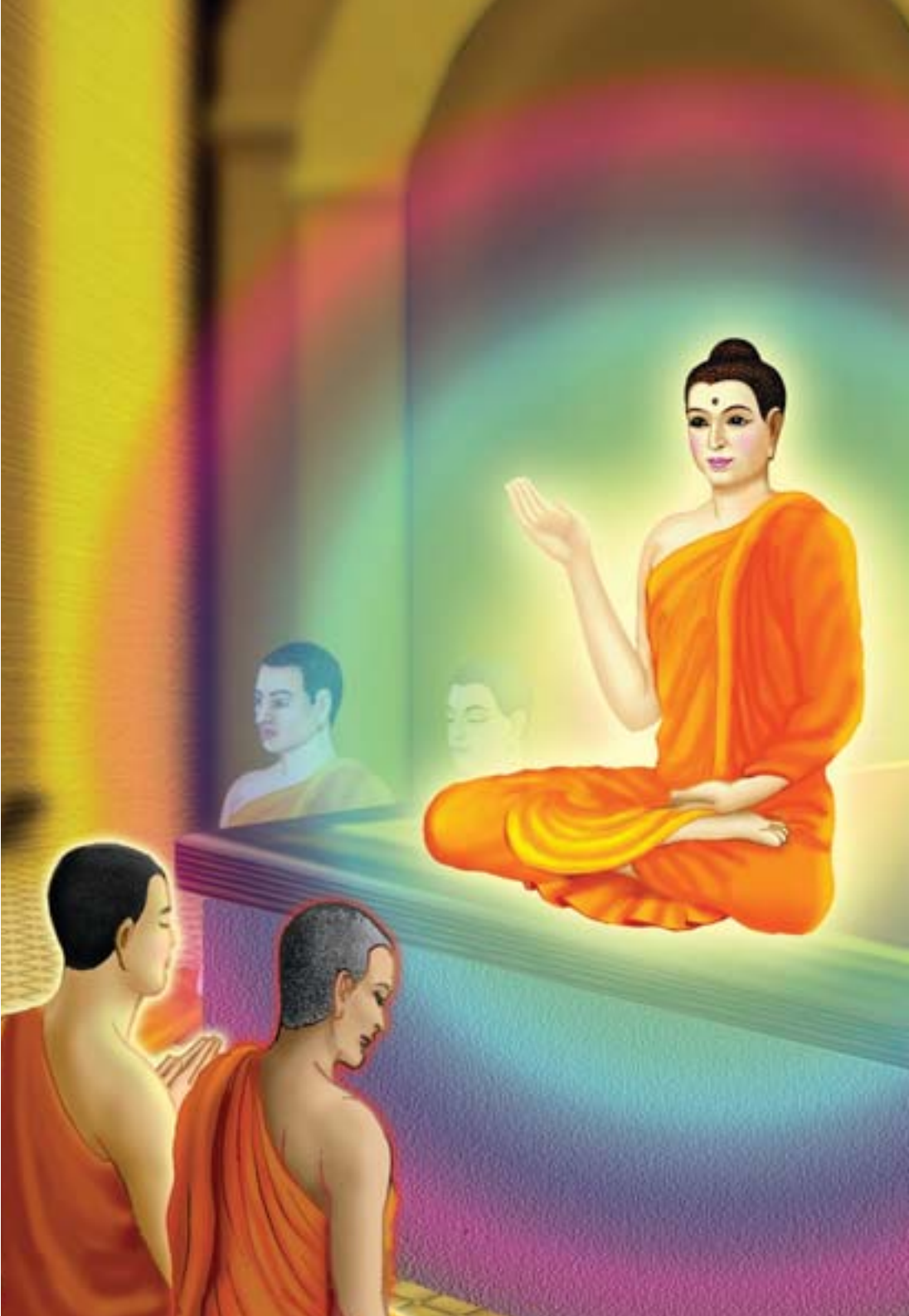
บัณฑิตต้องอบรมตน

๕๕

เป็นความภาคภูมิใจของพ่อแม่ที่รอคอยวันนี้มานาน พ่อแม่บางคนเมื่อรู้ว่า ลูกชายมาขออนุญาตว่า “จะบวชให้พ่อแม่” ก็ปลื้มอกปลื้มใจมาก ถึงขนาดจัดงานบวชใหญ่โต เพราะความภาคภูมิใจที่จะได้เห็นลูกเป็นพระเป็นสามเณรนั่นเอง

ในช่วงปิดเทอมภาคฤดูร้อน เป็นโอกาสที่เยาวชนไทยจะได้ใช้เวลาที่เสียไปกับการเที่ยวเตร่เฮฮาสนุกสนานไปวันๆ มาทำชีวิตให้มีคุณค่าขึ้น ด้วยการฝึกฝนอบรมตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรม มาศึกษาธรรมปฏิบัติเจริญสมาธิภาวนา ด้วยการเข้าร่วมโครงการอบรมธรรมทายาทภาคฤดูร้อน หลวงพ่ออยากเชิญชวนเยาวชนทั้งหลายให้มาอบรมกัน จะได้ยังความปลื้มปิติให้เกิดขึ้นกับคุณพ่อคุณแม่ที่รักของเรา ส่วนท่านหญิงแม้จะไม่ได้บวช ก็ยังมีการอบรมธรรมทายาทหญิง มาฝึกตนสมาทานศีล ๘ ฝึกสมาธิเจริญภาวนา เป็นคนดีที่โลกต้องการ เป็นบัณฑิตนักปราชญ์ผู้มีความรู้คู่คุณธรรมกันทุกคน

ม ง ค ล ที่ ๓ ๓
เ หื น อ ริ ย สั จ

ผู้ ตี ม ร ส แ ท้ ง อ ร ร ม

หากว่านรชนกล่าวคำอันมีประโยชน์แม้มาก แต่เป็นผู้
ไม่ทำกรรมที่บุคคลพึงกระทำ เป็นผู้ประมาทแล้วไซ้ นรชน
นั้นย่อมไม่เป็นผู้มีส่วนแห่งคุณเครื่องความเป็นสมณะ ประดุจ
นายโคบาลนับโคของชนเหล่าอื่น ย่อมไม่มีส่วนแห่งปัญจโครส
ฉะนั้น

ผู้ดีมรสแห่งธรรม

๑๐๒

มนุษย์ทุกคนต่างแสวงหาสิ่งที่ดีที่สุดให้กับตนเอง ธรรมกาย คือ สิ่งทีประเสริฐสุดสำหรับชีวิต ผู้ใดเข้าถึงธรรมกาย ได้ชื่อว่าประสบความสุขและความสำเร็จในการเกิดมาเป็น มนุษย์และไม่ว่าจะมีเชื้อชาติ ศาสนา หรือเผ่าพันธุ์ใด ล้วนก็ สามารถเข้าถึงธรรมกายได้ เพราะธรรมกายมีอยู่ในตัวของ มนุษย์ทุกคน จะเข้าถึงได้ด้วยวิธีการเดียวเท่านั้น คือ การทำใจ ให้หยุดนิ่งนั่นเอง

พระลัมมาลัมพุทฺธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย คาถา ธรรมบท ว่า

“หากว่านรชนกล่าวคำอันมีประโยชน์แม้มาก แต่เป็น ผู้ไม่ทำกรรมที่บุคคลพึงกระทำ เป็นผู้ประมาทแล้วไซ้ร นรชน นั้นย่อมไม่เป็นผู้มีส่วนแห่งคุณเครื่องความเป็นสมณะ ประคุนายโคบาลนับโคของชนเหล่าอื่น ย่อมไม่มีส่วนแห่ง ปัญจโครส ฉะนั้น

หากว่านรชน กล่าวคำอันมีประโยชน์แม้น้อยย่อม ประพฤติธรรมสมควรแก่ธรรม ละราคะ โทสะ และโมหะแล้ว รู้ทั่วโดยชอบ มีจิตหลุดพ้นด้วยดีแล้ว ไม่ถือมั่นในโลกนี้หรือ ในโลกหน้า นรชนนั้นย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งคุณเครื่องความเป็นสมณะ”

ผู้ดีมรสแห่งธรรม

๑๐๓

อมตธรรมของพระลัมมาลัมพุทเธเจ้าแม่เพียงบทเดียว หากบุคคลใดตั้งใจฟัง แล้วนำมาไตร่ตรองด้วยปัญญาและลงมือปฏิบัติตาม ย่อมทำให้บุคคลนั้นบรรลุธรรมของพระพุทธองค์ได้ เพราะทุกถ้อยคำที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ ล้วนกลั่นออกมาจาก กลางพระธรรมกายที่บริสุทธิ์ ทุกถ้อยคำจึงออกมาจากแหล่ง ของความรู้อันบริสุทธิ์ หากเราตั้งใจฟังด้วยใจที่เป็นกลางๆ ด้วย จิตที่บริสุทธิ์ย่อมจะเป็นเหตุให้บรรลุธรรมากิสมัยได้อย่างอัศจรรย์

ถ้าบุคคลใดรำเรียนแต่ภาคทฤษฎี แม้จะฟังมา มากที่เรียกว่ามีสุตมยปัญญา มีปัญญาเกิดจากการฟัง หรือคิด ไตร่ตรองด้วยปัญญาของมนุษย์ ที่เรียกว่าจินตมยปัญญาและ มัวประมาทว่าเป็นผู้รู้มาก คิดว่าตนเป็นพหูสูต แล้วไม่ยอม ลงมือปฏิบัติเพื่อให้ได้ภาวนามยปัญญา คือ ปัญญาที่เกิดจาก การรู้แจ้ง ย่อมไม่สามารถเห็นธรรมไปตามความเป็นจริงได้ สามัญญผล คือ ผลที่ได้รับจากการบำเพ็ญสมณธรรมย่อมจะไม่ บังเกิดขึ้นด้วย

สำหรับผู้ศึกษาด้านปริยัติจนแตกฉานในคำสอนของ พระพุทธองค์ ทั้งลงมือปฏิบัติ เพื่อทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน เช่นนี้ผู้รู้ทั้งหลายทรงสรรเสริญ เปรียบเสมือนเจ้าของโคที่ได้ ตีมปัญญาโครส คือ ได้ดีมรสแห่งธรรม ซึ่งผู้ศึกษาปริยัติแล้ว

ผู้ดีมรสแห่งธรรม

๑๐๔

นำมาปฏิบัติ จนเกิดปฏิเวธ คือ ได้รับผลแห่งการปฏิบัติสมควร
แก่ธรรม พระพุทธองค์ทรงกล่าวว่า บุคคลนั้นเป็น“ธรรมทายาท”
คือ ทายาทผู้สืบทอดวิชาธรรมกาย ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

*ในสมัยพุทธกาล มีกุลบุตรชาวเมืองสาวัตถี ๒ คน ซึ่ง
เป็นเพื่อนสนิทกันมาตั้งแต่เด็ก วันหนึ่ง เขาทั้งสอง ได้ชวนกัน
ไปฟังธรรมจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลังจากฟังจบแล้ว ทั้งคู่
เกิดความเลื่อมใส จึงชวนกันบวชอุทิศชีวิตในพระพุทธศาสนา
เมื่อบวชได้ ๕ พรรษา จึงไปเข้าเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
เพื่อทูลถามถึงฐานะในพระพุทธศาสนา

พระพุทธองค์ได้ตรัสบอกฐานะในพระพุทธศาสนาว่า มี ๒
อย่างคือ “คันถฐานะ” หมายถึง การศึกษาพระพุทธพจน์ เช่น
พระวินัยและพระสูตรต่างๆ อีกประการหนึ่งคือ “วิปัสสนาฐานะ”
หมายถึง การประพฤติปฏิบัติธรรม เพื่อให้เกิดความรู้แจ้งเห็น
จริงในอริยสัจ เมื่อภิกษุทั้งสองรูป รับโอวาทจากพระบรม
ศาสดาแล้ว ต่างแยกย้ายกันไปปฏิบัติฐานะตามความพอใจของตน

ภิกษุรูปหนึ่งคิดว่า จะศึกษาพระพุทธพจน์ให้แตกฉาน
จึงตั้งใจศึกษาเล่าเรียนทางด้านคันถฐานะ จนมีความเชี่ยวชาญ

ผู้ดีมรสแห่งธรรม

๑๐๕

แตกฉานในพระไตรปิฎก ได้เป็นอาจารย์สอนพระที่บวชใหม่ จนมีลูกศิษย์มากมาย ส่วนภิกษุอีกรูปหนึ่งคิดว่า ตนเองบวชตอนที่อายุน้อยมาก จึงศึกษากิจทางวิปัสสนาธุระ โดยหลีกออกเร้นแสวงหาที่วิเวกเพื่อปรารภความเพียร เป็นผู้ไม่ประมาทในการฝึกฝนอบรมจิตของตน ในที่สุดก็ได้บรรลุดุธรรมเป็นพระอรหันต์ บางครั้งมีภิกษุผู้ยังไม่หมดกิเลสมาหาท่าน ท่านได้แนะนำวิธีการปฏิบัติธรรมแก่ภิกษุเหล่านั้น เมื่อเหล่าภิกษุปฏิบัติตามคำแนะนำของท่าน ต่างได้บรรลุเป็นพระอรหันต์กันมากมาย

เมื่อลูกศิษย์ของพระอรหันต์จะเดินทางไปเข้าเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านได้สั่งลูกศิษย์ให้แวะเยี่ยมมนมัสการเพื่อนภิกษุของท่าน ซึ่งสอนธรรมะอยู่ในสำนักของพระบรมศาสดา ลูกศิษย์ของท่านพากันทำตามที่พระอาจารย์สั่ง ครั้นมีลูกศิษย์ของพระอรหันต์แวะมาเยี่ยมมนมัสการมากขึ้น ภิกษุรูปนั้นเกิดความสงสัยขึ้นว่า “เพื่อนของเราเข้าไปอยู่ในป่า ไม่ได้เรียนรู้พระไตรปิฎกเลย แต่ทำไมมีลูกศิษย์ลูกหามากมายเช่นนี้ ถ้ามีโอกาสเราจะต้องลองซักถามปัญหาธรรมะ ดูว่ามีภูมิธรรมอะไรบ้าง”

ต่อมา พระอรหันต์เถระได้เดินทางมาเข้าเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อนภิกษุจึงคิดจะถามปัญหาเพื่อเบียดเบียนพระเถระ

ผู้ดีมรสแห่งธรรม

๑๐๖

พระบรมศาสดารู้วาระจิตของภิกษุนั้น ทรงดำริว่า “ภิกษุผู้เป็นสมมติสงฆ์ไม่รู้คุณแห่งพระอรหันต์ กำลังจะเบียดเบียนด้วยความคิดอกุศล ถ้าเราไม่ให้สติแก่เธอ เธอก็จะเข้าถึงซึ่งนรก” พระพุทธองค์จึงเสด็จไปในที่นั้น ตรัสถามถึงผลการปฏิบัติธรรมของภิกษุทั้งสองรูป ตั้งแต่ปฐมฌานเป็นต้นไป จนถึงคุณธรรมเบื้องสูง คือ การบรรลุอรหัตผล

ภิกษุผู้ที่เล่าเรียนพระปริยัติธรรมเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถตอบได้แม้แต่ข้อเดียว จึงนั่งก้มหน้านิ่งอยู่ ส่วนภิกษุผู้ปฏิบัติธรรมจนเป็นพระอรหันต์ สามารถตอบปัญหาธรรมได้ทุกข้ออย่างแจ่มแจ้งฉะฉานไม่มีติดขัด พระพุทธองค์จึงทรงสรรเสริญ ชื่นชม อนุโมทนาสาธุการพระเถระ แม้เหล่าเทพยดา ตั้งแต่ภุมมเทวา รุกขเทวา อากาศเทวา ชาวสวรรค์ทุกชั้น ไปจนถึงพรหมโลก ต่างให้สาธุการดังกึกก้องไปทั่ว

เหล่าลูกศิษย์ของพระภิกษุผู้เล่าเรียนพระปริยัติธรรมต่างพากันโพนทะนาว่า พระพุทธเจ้าสรรเสริญผู้ที่ไม่ควรสรรเสริญ ส่วนอาจารย์ของตนเป็นผู้รู้ธรรมะมากกว่าสอนธรรมะจนกระทั่งมีลูกศิษย์มากมาย กลับไม่ได้รับการสรรเสริญ

พระพุทธองค์ตรัสเตือนภิกษุเหล่านั้นว่า “ภิกษุทั้งหลาย อาจารย์ของพวกเขา เป็นเช่นบุคคลผู้เลี้ยงโคของผู้อื่น เพื่อให้

ผู้ดีมีธรรมแห่งธรรม

๑๐๓

ได้ค่าจ้างในศาสนาของเรา ส่วนบุตรของเรา เป็นเช่นเจ้าของโค ผู้บริโภคปัญจโครสได้ตามความชอบใจ” ได้ตรัสพระคาถาว่า

“หากว่า นรชนกล่าวพระพุทธรูปที่มีประโยชน์เกื้อกูล แม้เล็กน้อย แต่เป็นผู้มีปกติประพฤติธรรมสมควรแก่ธรรม เขาละราคะ โทสะและโมหะได้แล้ว เป็นผู้มิจิตหลุดพ้นดีแล้ว หมดความยึดมั่นในโลกนี้และโลกหน้า ย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งสามัญญผล”

การที่บุคคลรู้ธรรมมาก แต่ไม่ยอมประพฤติธรรม ย่อมไม่ได้รับผลแห่งการปฏิบัติธรรม ส่วนบุคคลผู้รู้ธรรมแม้เพียงเล็กน้อย แต่ตั้งใจปฏิบัติอย่างจริงจัง ย่อมจะได้รับผลของการปฏิบัตินั้น และได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่ทำประโยชน์ให้เกิดขึ้นทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ถือว่าเป็นการช่วยกันจรรโลงพระพุทธศาสนาให้ยืนยาวต่อไปอีกด้วย

ธรรมะทุกบทของพระลัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าหากผู้ศึกษาดังใจนำมาปฏิบัติอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ ย่อมสามารถบรรลุธรรมได้ทั้งสิ้น เพราะธรรมะของพระพุทธองค์เป็นธรรมะเพื่อความดับทุกข์ เพื่อให้เข้าถึงบรมสุขที่แท้จริง เราเรียนธรรมะเพื่อต้องการดับทุกข์ ดับกิเลสที่มีอยู่ในใจ ไม่ใช่เรียนไว้เพื่อโอ้อวดยกตนข่มท่าน หรือหวังจะให้คนอื่น

ผู้ดีมรสแห่งธรรม

๑๐๘

ชื่นชมว่าเราเป็นผู้รู้มาก การเรียนธรรมะไม่ได้มีวัตถุประสงค์
เช่นนั้น เราเรียนเพื่อให้พ้นทุกข์ เพื่อให้เกิดความเห็นชอบ

ความเห็นชอบหรือความเห็นถูก คือ ต้องเห็นที่ตรง
กลางทีเดียว ถ้าไม่ถูกกลางก็ยังไม่ถูกต้อง ถ้าถูกกลางก็จะเห็น
ธรรมที่เห็นได้เพราะหยุด เมื่อหยุดก็สว่าง เมื่อสว่างจึงเห็น ดังนั้น
ถ้าจะให้ความเห็นถูกต้องสมบูรณ์ ต้องนำใจมาหยุดนิ่งที่
ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เมื่อหยุดถูกส่วนย่อมเห็นธรรมกาย
ถ้าเห็นถูกต้องนี้ได้ ก็จะถูกไปตลอด ตั้งแต่ต้นจนเป็นพระอรหันต์

พวกเราจงอย่าปล่อยให้วันเวลาที่มีค่า ผ่านไปอย่าง
ไร้ประโยชน์ หรือสูญเสียไปกับเรื่องไร้สาระ ชีวิตของมนุษย์นั้น
สั้นนัก เราควรจะใช้เวลาที่มีอยู่แสวงหาธรรมะ ซึ่งเป็นสิ่งที่
ประเสริฐสูงสุดในชีวิต ขณะนี้เราเป็นเจ้าของเวลาที่มีอยู่อย่าง
จำกัด ดังนั้น ควรจะใช้เวลาทุกอนูวินาทีให้เป็นไปเพื่อการ
สร้างบารมี เพื่อฝึกใจให้หยุดนิ่งให้เข้าถึงธรรมกายให้ได้

การทำให้หยุดนิ่ง เป็นเรื่องสำคัญที่สุดในชีวิต เป็น
งานทางใจเพื่อให้หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ ซึ่งเป็นงานหลักของ
การเกิดมาเป็นมนุษย์ ดังนั้น พวกเราต้องตั้งใจฝึกใจให้หยุดนิ่ง
กันทุกวันอย่างสม่ำเสมอ

๑๒

ต่างวิธีการ แต่เป้าหมายเดียวกัน

บุคคลเหล่าใด ยังไม่รู้ธรรมทั้งหลาย
ด้วยญาณทั้งปวง บุคคลเหล่านั้นแล
ย่อมสงสัยในธรรมทั้งปวง
เหมือนพระราชโอรส ๔ พระองค์
ทรงสงสัยในต้นทองกวาวฉะนั้น

ต่างวิธีการแต่เป้าหมายเดียวกัน

๑๑๑

จิตใจของมนุษย์นั้น โดยปกติมักจะไหลลงต่ำ เหมือนน้ำที่ไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ ใจเช่นเดียวกัน มักถูกระแสกิเลสครอบงำ ชักนำไปทำบาปอกุศล ดังนั้น เราจึงจำเป็นต้องยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น ด้วยการประพฤติปฏิบัติธรรมเป็นประจำสม่ำเสมอ เพราะจิตที่ตั้งมั่น หยดหนึ่งที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๓ จะเปลี่ยนแปลงตัวเราไปในทางที่ดีขึ้น จากอ่อนแอเป็นเข้มแข็ง จากหมดแรงจะเต็มเปี่ยมไปด้วยพลัง จากว้าวุ่นมาสงบ จากทุกข์มาเป็นความสุขอย่างไม่มีขอบเขต และยังสามารถเปลี่ยนแปลงจากปุถุชนให้เป็นพระอรหันต์ได้ การเจริญภาวนานั้นเป็นบุญละเอียด สามารถแก้ไขสิ่งที่ไม่ดีให้ดีขึ้น สิ่งที่เป็นไปไม่ได้ให้เป็นไปได้ สิ่งที่ไม่สำเร็จให้สำเร็จ สิ่งที่ยากให้ง่าย สิ่งที่เหลือวิสัยให้อยู่ในวิสัย เพราะใจที่ฝึกดีแล้ว หยดนิ่งดีแล้ว ย่อมทำอะไรได้เหนือความคาดหมาย กระทั่งสามารถกำจัดกิเลสอาสวะให้หมดสิ้นไปได้

มีพระดำรัสที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ใน กิ่งสุโกปมชาดก ว่า

“เอวํ สพฺเพติ ฅาณฺติ เยสํ ธมฺมา อชานิตา
เต เว ธมฺเมสุ กงฺขณฺติ กิสุกสฺสมีว ภาตโร
บุคคลเหล่าใด ยังไม่รู้ธรรมทั้งหลาย ด้วยญาณทั้งปวง

ต่างวิธีการแต่เป้าหมายเดียวกัน

๑๑๒

**บุคคลเหล่านั้นแล ย่อมสงสัยในธรรมทั้งปวง เหมือน
พระราชโอรส ๔ พระองค์ ทรงสงสัยในต้นทองกวาวฉะนั้น”**

ธรรมะของพระลัมมัลัมพุทเธเจ้านั้น มีความละเอียด
ลุ่มลึกไปตามลำดับ จากง่ายไปหายาก จากหายากไปหาละเอียด
เป็นลำดับเป็นขั้นเป็นตอน ผู้ที่ได้มาศึกษาแล้ว ย่อมทำให้เกิด
ดวงปัญญา อันจะนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อความหลุดพ้นจาก
ทุกข์ทั้งมวล ซึ่งปัญญาในทางพระพุทธศาสนานั้น แบ่งออกเป็น
๓ ระดับด้วยกัน คือ สุตมยปัญญา หรือความรู้จำ เป็นความรู้ที่
เกิดจากการได้ยินได้ฟังมา ซึ่งถือว่าเป็นความรู้ระดับพื้นฐาน
เบื้องต้น ความรู้ระดับกลาง เรียกว่า จินตมยปัญญา หรือความ
รู้ที่เกิดจากการคิด คือ ความรู้ที่เกิดจากการไตร่ตรอง พิจารณา
หาเหตุผล ผล มีการทดลอง เพื่อให้เกิดผลการทดลอง ทำนอง
เดียวกับพวกตรรกวิทยาที่ตั้งสมมุติฐานกัน

สำหรับความรู้ประการสุดท้าย เรียกว่า ภวานามยปัญญา
หรือความรู้แจ้ง เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นจากภายใน อย่างที่พระ-
ลัมมัลัมพุทเธเจ้าทรงตรัสรู้ หรืออย่างที่ว่าพระอรหันต์ทั้งหลายได้รู้
เป็นความรู้ที่ถูกต้องเที่ยงแท้แน่นอน เพราะเป็นความรู้ที่ไม่ได้
เกิดจากการฟัง การคิด แต่เป็นความรู้ที่เกิดจากการรู้แจ้งเห็นจริง
เห็นสรรพสิ่งไปตามความเป็นจริง เปรียบเสมือนแม่น้ำลำคลอง

ต่างวิธีการแต่เป้าหมายเดียวกัน

๑๑๓

ที่มีน้ำใสแจ้ว ย่อมสามารถมองเห็นสิ่งที่อยู่ใต้น้ำได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน ความรู้ที่เกิดจากภาวนามยปัญญา ก็เช่นกัน พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ด้วยการเจริญสมาธิภาวนา กระทั่งใจรวมหยุดนิ่งสนิท ความสว่างภายในย่อมบังเกิดขึ้นมา เหมือนการส่องแสงสว่างไปในที่มืด จึงทำให้พระองค์รู้เห็นสิ่งต่างๆ ไปตามความเป็นจริง

ความรู้ชนิดนี้เป็นความรู้รอบ ไม่ใช่รู้เพียงแค่มุมด้านใดด้านหนึ่ง หรือมุมใดมุมหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นความรู้ที่ครอบคลุมศาสตร์ทั้งปวง คือ รู้เพียงหนึ่ง แต่จะรู้ได้ทั้งหมด เป็นความรู้ที่บริสุทธิ์ ที่เกิดจากแหล่งแห่งความรู้อันบริสุทธิ์ภายใน ซึ่งสามารถเข้าถึงได้ด้วยการทำให้ใจให้สงบ ให้หยุดให้นิ่ง

ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคได้กล่าวถึงวิธีการทำให้สงบไว้ ๔๐ วิธี ซึ่งทั้งหมดนั้น เราสามารถเลือกปฏิบัติวิธีการใดวิธีการหนึ่ง สองหรือสามวิธีการพร้อมกันก็ได้ ตามแต่จริตอัธยาศัยของแต่ละคน แต่สุดท้ายก็มีเป้าหมายเดียวกัน คือ ต้องการความสงบของใจ เมื่อใจรวมหยุดนิ่ง ก็จะต้องเข้าสู่กลางภายในตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ และได้ตรัสรู้ธรรมไปตามลำดับ แม้วิธีการเริ่มต้นจะต่างกันแต่เป้าหมายสุดท้ายนั้นเป็นสิ่งเดียวกัน คือ เพื่อทำพระนิพพานให้แจ้ง

ต่างวิธีการแต่เป้าหมายเดียวกัน

๑๑๔

*เรื่องที่เกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล มีภิกษุ ๔ รูป ไปเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า เพื่อทูลขอกัมมัฏฐาน เมื่อได้รับคำแนะนำแล้ว ต่างพากันกลับไปที่พักของตน ภิกษุรูปหนึ่งได้กำหนดศีลสายตนะ ๖ อารมณ์ รูปหนึ่งกำหนดขันธ ๕ รูปหนึ่งกำหนดมหาภูต ๔ อีกรูปหนึ่งกำหนดธาตุ ๑๔ เมื่อใจสงบ ก็หยุดนิ่งได้ ถูกล้วนตรงศูนย์กลางกาย และได้บรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด ภายหลัง ภิกษุทั้ง ๔ รูป ได้กราบทูลคุณวิเศษที่ตนได้บรรลุแด่พระบรมศาสดา

ในบรรดาภิกษุเหล่านั้น รูปหนึ่งเกิดสงสัยว่า แม้กัมมัฏฐานเหล่านั้นมีข้อกำหนดแตกต่างกัน แต่มีพระนิพพานเป็นเป้าหมายอย่างเดียวกัน เป็นเรื่องน่าอัศจรรย์ยิ่งนัก จึงอยากรู้ว่าทำไมปฏิบัติเริ่มต้นไม่เหมือนกัน แต่ได้บรรลุผลนิพพานเหมือนกัน พระบรมศาสดาทรงวิสัชนาว่า “ดูก่อนภิกษุ พวกเธอก็ไม่ต่างกับพี่น้อง ๔ คน ที่เห็นต้นทองกวาวต้นเดียวกัน แต่อธิบายคนละอย่าง” จากนั้น ทรงนำเรื่องในอดีตมาเล่าให้ภิกษุทั้ง ๔ รูป ได้ฟังว่า

ในอดีตกาล เมื่อครั้งพระเจ้าพรหมทัตครองราชย์ที่กรุงพาราณสี พระองค์มีพระโอรส ๔ พระองค์ วันหนึ่งพระ-

ต่างวิธีการแต่เป้าหมายเดียวกัน

๑๑๕

ราชโอรส ทั้ง ๔ ประสงค์อยากจะไปชมต้นทองกวาว นายสารเถิดนำ พระโอรสเสด็จไปที่ละองค์ โดยนำพระโอรสองค์โตไปก่อน ครั้นเข้าไปในป่า ก็ชี้ให้ดูต้นทองกวาวขณะสลัดใบ

เมื่อกลับถึงพระราชมนเทียร ได้พาพระโอรสองค์ที่สองไปดูในเวลาที่ดินทองกวาวกำลังออกใบอ่อน ส่วนองค์ที่สามได้พาเสด็จไปดูขณะต้นกำลังออกดอก และพาพระโอรสองค์สุดท้ายไปดูขณะที่ต้นกำลังออกผล

วันหนึ่ง ขณะที่พระโอรสทั้ง ๔ ประทับนั่งพักผ่อนกันอยู่นั้น มีผู้ใต้ถามว่า “ต้นทองกวาวนั้นมีลักษณะเป็นอย่างไร” พระโอรสองค์แรกตรัสว่า เหมือนดอกไม้ที่ถูกไฟไหม้ องค์ที่สองตรัสว่า เหมือนกับต้นไทร ส่วนองค์ที่สามตรัสว่า เหมือนขึ้นเนื้อ และองค์ที่สี่ตรัสว่า เหมือนต้นจามจุรี

เมื่อไม่สามารถหาข้อตกลงกันได้ จึงพากันไปเฝ้าพระราชบิดาเพื่อให้ทรงตัดสินว่า ใครกล่าวได้ถูกต้องที่สุด ด้วยความที่พระองค์เคยเห็นต้นทองกวาวในฤดูกาลทั้ง ๔ ทรงรู้ทันทีว่า พระราชโอรสคงได้เห็นต้นทองกวาวในช่วงฤดูกาลที่แตกต่างกัน จึงวิชันนาให้พระโอรสได้รับรู้ตามความเป็นจริง

พระบรมศาสดาแสดงเหตุนี้แล้ว จึงตรัสว่า “บุคคลเหล่าใดยังไม่รู้ธรรมได้ทั่วถึงด้วยญาณทั้งปวง บุคคลเหล่านั้นแล

ต่างวิธีการแต่เป้าหมายเดียวกัน

๑๑๖

ย่อมสงสัยในธรรมทั้งหลาย เหมือนพระราชบุตร ๔ พระองค์ ทรงสงสัยในต้นทองกวาว ฉะนั้น”

จากเรื่องนี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ชื่อว่าเป็น พระสัพพัญญู คือ รู้ทั่วถึงธรรมที่สากลโลกสากลธรรมไม่มีใครหยั่งรู้ได้ เพราะพระสาวกรู้เฉพาะธรรมบางอย่าง เช่น อย่างน้อยรู้วิธีขจัดกิเลสอาสวะให้หมดสิ้นไป ส่วนธรรมะต่างๆ ก็รู้ได้เฉพาะที่เปรียบเสมือนใบไม้ในกำมือ ส่วน**พระปัญญาตรัสรู้**ของ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เปรียบเสมือนใบไม้ทั้งที่อยู่ในกำมือและในป่า ความรู้ของสาวกทั้งหมดเมื่อมารวมกัน ก็ไม่สามารถเทียบได้กับพระสัพพัญญุตญาณอันประเสริฐของพระพุทธองค์ เพราะสาวกบารมีญาณไม่อาจเทียบกับอภิสัมโพธิญาณได้

เราจะเห็นได้ว่า ธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น แม้จะเป็นของละเอียดลึกซึ้ง แต่เข้าถึงได้ด้วยวิธีการที่เหมาะสมของแต่ละคน แม้วิธีการเริ่มต้นเพื่อให้ใจสงบอาจแตกต่างกัน แต่มีเป้าหมายเดียวกัน คือ การกำจัดกิเลสอาสวะให้หมดสิ้นไป เหมือนสายน้ำที่มีต้นกำเนิดที่แตกต่างกัน แต่สุดท้ายก็ไหลรวมลงสู่มหาสมุทรอันกว้างใหญ่ เช่นเดียวกับธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่จุดเริ่มต้นดูเหมือนแตกต่างกัน แต่สุดท้ายเมื่อทำใจหยุดนิ่งตามหลักมัชฌิมาปฏิปทา ให้ใจตรงต่อหนทางพระ-

ต่างวิธีการแต่เป้าหมายเดียวกัน

๑๑๗

นิพพาน ย่อมเข้าถึงธรรมเหมือนกันและเมื่อเข้าถึงแล้ว ความไม่รู้แจ้งเห็นจริงอันใดที่เคยเกิดขึ้น ก็จะมลายหายสูญไป ภาวนามยปัญญา ก็จะเกิดขึ้น โดยอาศัยธรรมจักขุและญาณ-ทัสสนะของพระธรรมกาย ก็จะได้รอบตัว เห็นได้รอบตัว ไม่ใช่เห็นเพียงด้านใดด้านหนึ่งอีกต่อไป ดังนั้น ให้มันเจริญภาวนา ให้เข้าถึงพระธรรมกายกันทุกคน

ผู้ ถึง ความ เต็ม เปี่ยม
ของ ชีวิต

ผู้ใดเป็นผู้เยือกเย็น
ปราศจากความยึดมั่นถือมั่น
ไม่ยึดติดในกามคุณ
ผู้นั้นนับว่าเป็นบุคคลผู้ประเสริฐ
เป็นผู้ดับสนิท ย่อมมีความสุขในกาลทุกเมื่อ

ผู้ถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิต

๑๒๐

สรรพสิ่งในโลกนี้ เป็นเพียงเครื่องอาศัยสำหรับใช้สร้างบารมี ไม่ใช่มีไว้สำหรับให้ยึดมั่นถือมั่น เราเกิดมาในโลกนี้ เพียงอาศัยสิ่งเหล่านี้สร้างบารมีเท่านั้น อย่าไปคิดว่ามันเป็นจริงเป็นจังอะไร สมบัติทั้งหลายเป็นของกลางของโลก ที่จะช่วยให้สร้างบารมีได้สะดวกสบาย เราจะได้มุ่งแสวงหาสิ่งที่เป็นสาระของชีวิต เป็นความจริงของพระอริยเจ้า ที่เรียกว่า อริยสัจ มีใจมุ่งตรงต่อหนทางพระนิพพาน จะได้เข้าถึง ความสุขที่แท้จริงกันทุกคน

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ใน สังยุตตนิกาย สคาถวรรค ว่า

“ผู้ใดเป็นผู้เยือกเย็น ปราศจากความยึดมั่นถือมั่น ไม่ยึดติดในกามคุณ ผู้นั้นนับว่าเป็นบุคคลผู้ประเสริฐ เป็นผู้ดับสนิท ย่อมมีความสุขในกาลทุกเมื่อ”

ผู้มีปัญญามองเห็นว่า ทรัพย์สมบัติภายนอกที่มีอยู่ เป็นเพียงเครื่องอาศัยหล่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว สมบัติเป็นเพียงอุปกรณ์ในการสร้างบารมีเท่านั้น ไม่ใช่มีไว้ให้ยึดติด หากมัวห่วงแหนตระหนี่ โดยไม่นำออกบริจาคทาน ย่อมไม่เกิดประโยชน์เต็มที่ บางครั้งอาจจะถูกโจรลักไปบ้าง ไฟไหม้ น้ำท่วมบ้าง คนฉลาดจึงเปลี่ยนทรัพย์หยาบให้กลายเป็นทรัพย์ละเอียด คือบุญ ด้วยการให้ทาน

๑๒๑

ทรัพย์ที่ควรแสวงหาอย่างยิ่ง คือ อริยทรัพย์ ผู้มีปัญญาที่แท้จริง นอกจากจะแสวงหาทรัพย์ภายนอกแล้ว ยังไม่ประมาทในการแสวงหาทรัพย์ภายในอีกด้วย ลำพังทรัพย์ภายนอกเพียงอย่างเดียว ไม่อาจทำให้เราเข้าถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิตได้ แต่ทรัพย์ภายใน คือ พระรัตนตรัย เป็นโลกุตระทรัพย์อันประเสริฐที่จะทำให้เราเข้าถึงความสุขความเต็มเปี่ยมของชีวิตและนำมาซึ่งความปลานปลื้มใจ

*ในอดีตกาล มีหนุ่มไร่อ้อยคนหนึ่งเดินถืออ้อยมาจากไร่ ในระหว่างทางได้พบพระปัจเจกพุทธเจ้า ซึ่งเพิ่งออกจากนิโรธสมาบัติ ทันทีที่ได้เห็น เกิดจิตเลื่อมใส ได้ถวายน้ำอ้อย จนเต็มบาตร ซึ่งอ้อยในสมัยก่อนเพียงแค่เอามัดตัดลำอ้อย น้ำอ้อยก็จะไหลออกมาทันที ไม่ต้องมีการใช้เครื่องหีบเช่นในสมัยนี้

เมื่อพระปัจเจกพุทธเจ้าฉันน้ำอ้อยแล้ว ท่านได้อนุโมทนาให้สมปรารถนาในทุกสิ่ง แล้วยังนำน้ำอ้อยไปถวายพระปัจเจกพุทธเจ้าอีก ๕๐๐ รูป โดยเหาะไปทางอากาศ ชายหนุ่มเห็นปาฏิหาริย์นั้น จึงเกิดมหาปีติและด้วยอานิสงส์ที่ถวายน้ำอ้อยนั้น ทำให้เขาเวียนว่ายอยู่เฉพาะในสุคติภูมิ โดยไม่ต้องตกสู่ทุคติ

ผู้ถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิต

๑๒๒

กระทั่งมาถึงสมัยของพระวิปัสสิพุทธเจ้า เขาได้เกิดเป็น
เศรษฐีชื่อว่า “อปราชิตะ” มีความศรัทธาในพระพุทธเจ้ามาก
ได้สร้างกุญชรศาลาที่ทำด้วยแก้ว ๗ ประการ และเอารัตนชาติ
ไปโปรยรอบพระคันธกุฎี เพื่อเป็นกุศโลบายสำหรับให้ผู้คนมาฟัง
ธรรม เมื่อมาแล้ว หากใครปรารถนาอยากได้รัตนชาติ ก็สามารถ
หยิบไปได้ ฉะนั้น คนที่ไปวัดจึงได้ทั้งโลกียทรัพย์และอริยทรัพย์
กลับไป ในยุคนั้น จึงมีมหาชนได้บรรลุดรรมกันมากมาย

เมื่อรัตนชาติที่โปรยลงในคราวเดียวหมดไป ท่านได้นำ
มาโปรยลงอีกเรื่อยๆ โดยไม่มีความรู้สึกเสียดาย วันหนึ่ง ท่าน
เศรษฐีนำแก้วมณีดวงใหญ่เท่าผลแตงโมที่หาค่ามิได้ มาวาง
ไว้แทบพระบาทของพระบรมศาสดา ความสว่างของแก้วมณี
เมื่อกระทบกับพระรัศมีกายของพระพุทธองค์ ยิ่งทำให้บริเวณ
นั้นสว่างไสวเรืองรอง เหล่าชนที่มาฟังธรรม ต่างเกิดความอึด
เอิบเบิกบานใจ แลดูพระพุทธองค์ด้วยจิตที่เลื่อมใสยิ่งนัก

วันหนึ่ง มีพราหมณ์มีจกาทิฎฐิแลสร้างมาถวายบังคมแทบ
พระบาทของพระบรมศาสดา แล้วแอบเอาแก้วมณีซ่อนไว้ในผ้า
จากนั้นรีบเดินหลีกไป ท่านเศรษฐีเห็นแล้ว รู้สึกไม่พอใจ
พระบรมศาสดาจึงตรัสถ้อยคำให้ท่านตัดใจจากสมบัติที่ได้
บริจาคแล้ว เศรษฐีจึงทำจิตให้ผ่องใส แล้วตั้งความปรารถนาว่า

ผู้ถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิต

๑๒๓

“ต่อแต่นี้ไป ถ้าข้าพระองค์ยังไม่อนุญาตให้อะไรแก่ใคร แม้สิ่งเล็กน้อยเพียงเส้นด้าย ก็อย่าให้ใครนำไปได้ น้ำและไฟก็ไม่อาจทำลายทรัพย์สินสมบัติทั้งหลายของข้าพระองค์ได้” ตั้งแต่นั้น ท่านเศรษฐีได้ทำบุญจนตลอดอายุขัย ละโลกไปแล้ว ได้ไปบังเกิดในเทวโลก

จนมาถึงในสมัยพุทธกาลนี้ ท่านเกิดในตระกูลเศรษฐี มีชื่อว่า “โชติกะ” ในวันที่ท่านเกิด สรรพาวุธทั่วทั้งเมืองเกิดแสงสว่างโชติช่วง ทั่วทั้งเมืองสว่างไสวไปหมด เมื่อถึงวัยที่จะครองเรือน พระอินทร์ได้เสด็จมาจากเทวโลก เนมิตปราสาท ๗ ชั้น ที่ทำด้วยรัตนทั้ง ๗ มีกำแพง ๗ ชั้น แวดล้อมปราสาทอย่างประณีตสวยงาม และทรงเนรมิตต้นกัลปพฤกษ์โดยรอบ กำแพง มีชุมทรัพย์ทั้ง ๔ เกิดขึ้นที่บริเวณหัวมุมของกำแพง ที่ชุมประตูทั้ง ๗ มียักษ์พร้อมด้วยบริวารนับพันคอยพิทักษ์รักษาอยู่

พระเจ้าพิมพิสารทรงสดับว่า ปราสาทแก้ว ๗ ชั้น บังเกิดขึ้นเพื่อโชติกะ จึงพระราชทานฉัตรเศรษฐี แต่งตั้งให้เป็นเศรษฐีประจำเมือง นอกจากนี้ เทวดายังนำนางแก้วจากอสุตรกูรทวีปมาให้เป็นภรรยา นางแก้วได้ถือข้าวสารหนึ่งทะนานกับแผ่นศิลา ๓ แผ่นมาด้วย เมื่อจะหุงข้าวเพียงใส่ข้าวสารลงในหม้อ แล้ววางไว้บนแผ่นศิลา แผ่นศิลาก็จะมีไฟลุกโพล่งขึ้นทันที

ผู้ถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิต

๑๒๔

เมื่อข้าวสุกแล้วไฟก็จะดับเอง ส่วนข้าวในหม้อนั้นก็ตักไม่พรวง ภรรยาท่านเศรษฐีได้หุงต้มอาหารด้วยแผ่นคิลาณั้นแหละ อีกทั้งในปราสาทยังสว่างไสวไปด้วยแสงของแก้วมณี โดยไม่ต้องใช้ประทีปโคมไฟเลย

มหาชนต่างพากันมาชื่นชมสมบัติของท่านเศรษฐี ทุกวัน จะมีคนเดินทางมาจากทั่วชมพูทวีป เพื่อเยี่ยมชมปราสาท ท่านเศรษฐีได้ให้การต้อนรับเป็นอย่างดี ทั้งเตรียมข้าวปลาอาหารให้ ใครปรารถนาจะได้เสื้อผ้า เครื่องประดับ หรือปรารถนาสิ่งใด ก็ไปอธิษฐานจากต้นกัลปพฤกษ์ แล้วท่านเศรษฐียังได้เปิดขุมทรัพย์ทั้ง ๔ หากใครปรารถนาก็ให้ขนไปตามที่ต้องการ ไม่ว่า จะตักไปมากแค่ไหน สมบัตินั้นก็ตักไม่พรวง คือ ตักออกไปแล้ว ก็กลับมีเพิ่มขึ้นเท่าเดิมอีก

พระเจ้าพิมพิสารมีพระประสงค์จะชมปราสาท จึงพา อชาตศัตรูราชกุมารผู้เป็นโอรสของพระองค์ตามเสด็จไปด้วย เมื่ออชาตศัตรูราชกุมารเห็นสมบัติของท่านเศรษฐีแล้วก็ดำริว่า “ท่านเศรษฐีอยู่ในปราสาทแก้ว แต่พระราชบิดาของเราเป็นถึง พระราชา ประทับอยู่ในพระราชมณเฑียรที่ทำด้วยไม้ เมื่อไร เราได้เป็นพระราชา เราจักยึดปราสาทหลังนี้ให้ได้”

ต่อมาพระเจ้าอชาตศัตรูได้เป็นพระราชา ทรงนำกองทัพ

ผู้ถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิต

๑๒๕

มาเพื่อจะยึดสมบัติของท่านโชติกเศรษฐี เมื่อมาถึงได้เห็น กองทัพยักษ์ที่ดูแลปราสาทไว้ พระเจ้าอชาตศัตรูทรงตกพระทัย กลัว จึงเสด็จหนีเข้าไปในวัดพระเชตะวันและได้พบกับท่าน เศรษฐีซึ่งกำลังฟังธรรมอยู่ในวัดพอดี

เมื่อเศรษฐีรู้เรื่องทั้งหมด จึงได้ทูลว่า “ทรัพย์ของข้าพเจ้า ทั้งหมด ถ้าไม่ปรารถนาจะให้ใคร แม้แต่เข็มเล่มเดียวก็ไม่มีใคร นำไปได้” เศรษฐีให้พระราชาทดลองดึงแหวนออกจากนิ้วมือ ของตน พระราชาแม้มีพระกำลังมากสามารถกระโดดได้สูงถึง ๘๐ ศอก ก็ไม่สามารถที่จะดึงแหวนออกได้ แต่เมื่อเศรษฐี ออกปากว่าให้ แหวนทั้ง ๒๐ วง ก็เลื่อนออกจากนิ้วเองโดยที่ ไม่ต้องดึงออก

ท่านเศรษฐีได้เห็นความประพัตติของพระราชา ก็เกิด ความสลดใจ จึงได้ทูลขอออกบวช เมื่อบวชได้ไม่นาน ท่าน สามารถทำใจหยุดนิ่ง ได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ ในขณะที่ เดียวกัน สมบัติทั้งหมดของท่านก็ได้อันตรธานหายไป เพราะ ท่านได้ถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิตแล้ว ไม่มีความจำเป็นที่จะใช้ สมบัติ ไม่มีความเยื่อใยในสมบัติทั้งหลาย สมบัติจึงหมดความ หมายเมื่อถึงกายธรรมอรหัต

ความเต็มเปี่ยมของชีวิต จะเกิดขึ้นได้เมื่อทำใจหยุดนิ่ง

ผู้ถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิต

๑๒๖

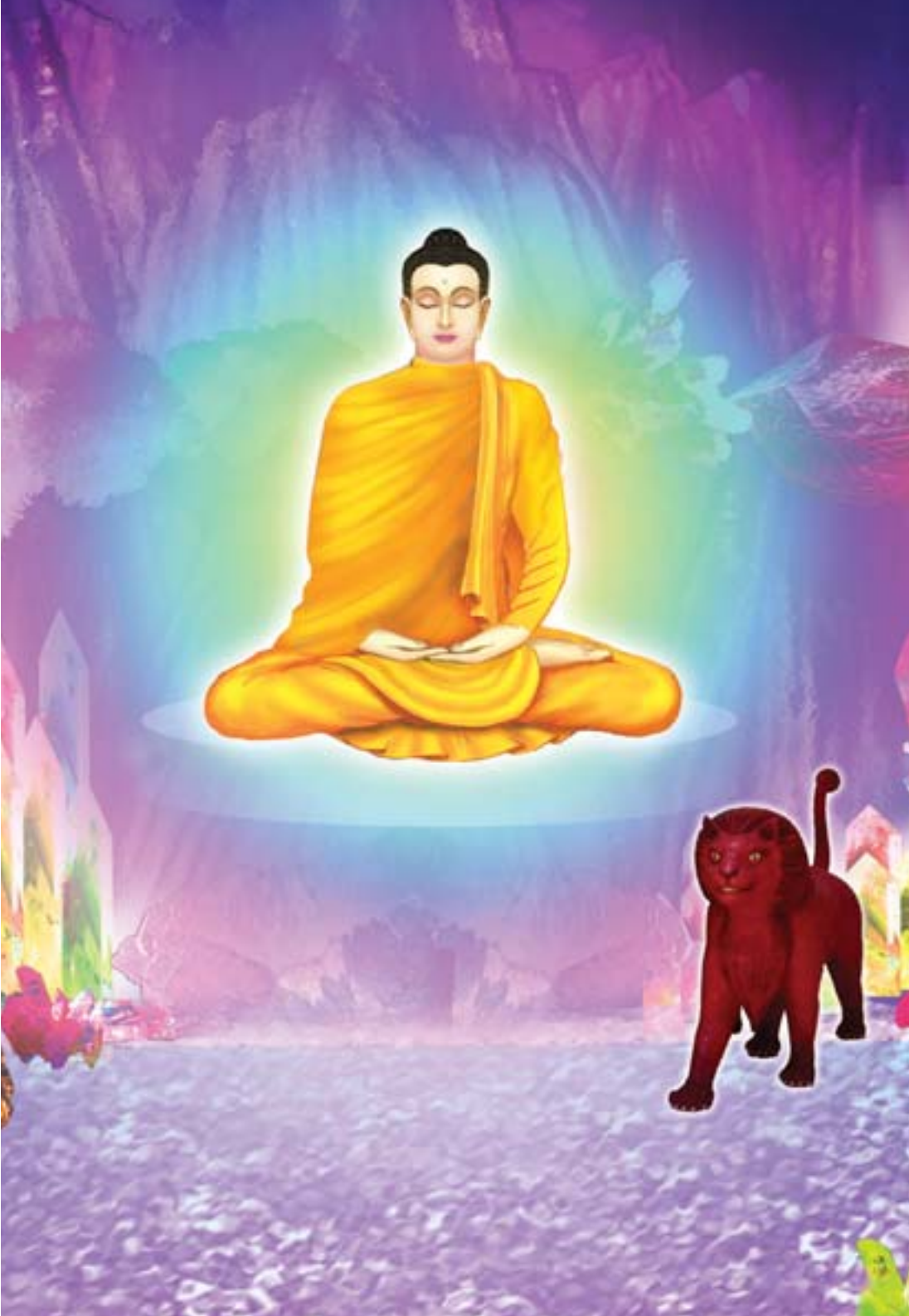
จนเข้าถึงกายธรรมอรหัต ได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเกิดมาเป็นมนุษย์ มนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะมีเชื้อชาติ ศาสนาหรือเผ่าพันธุ์ใด ต่างมีเป้าหมายชีวิตเหมือนกัน คือ ต้องการทำตนให้หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะไปสู่อายตนิพพาน แต่เนื่องจากถูกอวิชชาครอบงำ ทำให้สืมเป้าหมายที่แท้จริง จึงแสวงหาสิ่งนอกตัว ต่อเมื่ออินทรีย์แก่กล้า จึงกลับมาแสวงหาธรรมกายภายใน เราทั้งหลายเป็นผู้มีบุญลาภอันประเสริฐ ที่ได้มาพบเส้นทางแห่งความบริสุทธิ์แล้ว ดังนั้น ให้ตั้งใจปฏิบัติให้เข้าถึงพระธรรมกายกันให้ได้ทุกๆ คน

พ ร ะ ปิ ณ โ ท ล ภ า ร ท ว า ช
เ ถ ร ะ (๑)

เกียรติยศย่อมเจริญแก่ผู้ขยัน
มีสติ มีการทำงานสะอาด ใคร่ครวญแล้วจึงทำ
สำรวมแล้ว เป็นอยู่โดยธรรมและไม่ประมาท

พระปณิธานท้าวสุริยวงศา (๑)

๑๒๕

มนุษย์ทั้งหลายเมื่อปรารถนาสิ่งหนึ่งประการใดแล้ว หากหมั่นประกอบเหตุแห่งความปรารถนานั้นๆ ด้วยการสร้างความดีสั่งสมบุญบารมี มีการให้ทาน รักษาศีลและเจริญภาวนา ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่เป็นประจำสม่ำเสมอ ความปรารถนานั้นย่อมเป็นผลสำเร็จอย่างแน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าตั้งความปรารถนาในแหล่งแห่งความสำเร็จ คือ ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ความปรารถนาทั้งหมด ก็จะสำเร็จเป็นอัศจรรย์ ดังนั้น ถ้าเราปรารถนาความสุขความสำเร็จในชีวิต ก็ต้องหมั่นเอาใจมาตั้งไว้ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“อุฏฐานวโต สติมโต

สุจิตมมสุส นิสุมมการิโน

สญญตสุส จ ธมฺมชีวิโน

อปปมตตสุส ยโสภิตตมตติ

เกียรตียศย่อมเจริญแก่ผู้ขยัน มีสติ มีการงานสะอาด ใคร่ครวญแล้วจึงทำ สำรวมแล้ว เป็นอยู่โดยธรรมและไม่ประมาท”

เมื่อปรารถนาหรือใฝ่ฝันสิ่งหนึ่งประการใดก็ต้องขยันหมั่น

พระปณิโทลการทวาชเถระ(๑)

๑๓๐

ประกอบเหตุให้บรรลุผลสำเร็จในความปรารถนานั้นๆ อย่า
เพียงแค่วิตติคิดเฉยๆ คิดแล้วถ้าไม่ทำก็เสียเวลา แต่ถ้าทำโดยไม่คิด
ก็เสียหายได้ จะต้องมิตติคอยระมัดระวัง ไม่ประมาทในหน้าที่
การงาน พร้อมกันนี้ก็ให้หมั่นสั่งสมบุญบารมี มีการให้ทาน
รักษาศีลและเจริญภาวนา ประพฤติตามหลักธรรมของพระ-
สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นประจำสม่ำเสมอ ความปรารถนาที่ได้ตั้งไว้
และประกอบเหตุไว้อย่างดีแล้ว ลักวันหนึ่งก็จะสัมฤทธิ์ผล วันนี้
ไม่สำเร็จ วันต่อไปก็ต้องสำเร็จ หรือวันข้างหน้า หากยังไม่สำเร็จ
ก็เป็นปีหน้า หรือภพชาติต่อไป สิ่งที่เราปรารถนาไว้ ยังติดแน่น
เป็นผังสำเร็จอยู่ในกลางกายนี้แหละ รอวันเวลา ภพชาติที่
เหมาะสมในการส่งผลเท่านั้น

เหมือนพระปณิโทลการทวาชะผู้เป็นยอดแห่งภิกษุ
ในการบ้นลือสีหนาท เป็นเลิศในการประกาศธรรม ท่านเป็น
ผู้องอาจกล้าหาญ ไม่ครั่นคร้ามต่อที่ประชุมชน ใจของท่าน
เด็ดเดี่ยวมั่นคง ตั้งอยู่ในแหล่งแห่งความบริสุทธิ์ จรดอยู่กลาง
กายธรรมพระอรหัตอยู่ตลอดเวลา *ในอดีตของท่านนั้น ท่านเคย
เกิดในยุคสมัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่า ปทุมุตตระ
พระปณิโทลการทวาชะบังเกิดเป็นราชสีห์ อาศัยอยู่ ณ เชิงเขา

พระปณิโทลการทวาชเถระ(๑)

๑๓๑

ในป่าใหญ่ ตอนเช้าตรู่พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าทรงตรวจดูสัตว์โลก ด้วยธรรมจักขุ ทรงทอดพระเนตรเห็นพญาราชสีห์ เข้ามาปรากฏในชายพระญาณอันบริสุทธิ จึงเสด็จไปบิณฑบาตในเมืองสาวัตถี หลังจากที่ได้เสวยภัตตาหารเสร็จ ก็เสด็จมายังถ้ำของพญาราชสีห์ซึ่งกำลังออกหาอาหาร แล้วทรงประทับนั่งขัดสมาธิกลางอากาศ เข้านิโรธสมาบัติ รอคอยการกลับมา

พญาราชสีห์ได้เหยื่อและกลับมายังถ้ำ เห็นพระลัมมาลัมพุทเธเจ้าประทับนั่งเข้านิโรธสมาบัติอยู่ภายในถ้ำ จึงคิดว่า “ในป่าแห่งนี้ ไม่มีสัตว์อื่นที่มีความสามารถจะมานั่งกลางอากาศในที่อยู่ของเราได้ บุรุษนี้ช่างยิ่งใหญ่จริงหนอ มานั่งขัดสมาธิภายในถ้ำของเรา และมีรัศมีกายสว่างไสวแผ่ไปโดยรอบ เราไม่เคยเห็นสิ่งที่น่าอัศจรรย์ถึงเพียงนี้ สงสัยบุรุษนี้คงเป็นยอดมหาบุรุษของโลก” เมื่อคิดดังนั้นแล้ว ก็ออกไปหาดอกไม้ชนิดต่างๆ ทั้งที่เกิดในน้ำและที่เกิดบนบก มาปูลาดเป็นอาสนะดอกไม้ ตั้งแต่พื้นดินวางซ้อนๆ กันขึ้นไป จนถึงที่พระพุทธรองค์ประทับนั่งขัดสมาธิ และยืนอารักขาพระพุทธรองค์อยู่ตรงนั้นด้วยจิตเลื่อมใส จนกระทั่งถึงสว่าง

พอรุ่งเช้าวันใหม่ พญาราชสีห์ก็นำดอกไม้เก่าของเมื่อวานออกไปทิ้ง และหาดอกไม้สดมาปูเป็นอาสนะอีก จัดแจง

พระปิ่นโตกลางทวาชเถระ (๑)

๑๓๒

ปลาตอาสนะถวายพระพุทธเจ้าอย่างนี้อยู่ถึง ๗ วัน โดยที่ตัวเองก็ไม่ออกไปล่าเหยื่อที่ไหนเหมือนกัน มีความปิติและอัมบุญที่ได้อุปัฏฐากพระพุทธเจ้า ในระหว่างที่ทำหน้าที่อารักขาพระพุทธเจ้าอยู่นั้น พญาราชสีห์จะบันลือสีหนาท ๓ เวลา คือ เช้า กลางวันและเย็น เป็นการขับไล่สัตว์ร้ายทั้งหลาย ไม่ให้มารบกวนพระพุทธองค์ การบันลือสีหนาทด้วยจิตที่เสื่อมใสนี้เอง เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ท่าน หลังจากได้บรรลุอรหัตผลแล้ว มักจะบันลือสีหนาทเป็นประจำ ครั้นถึงวันที่ ๗ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงออกจากนิโรธสมบัติ

ในขณะที่พระพุทธองค์ทรงประทับยืนอยู่ที่หน้าประตูถ้ำ พญาราชสีห์และเหล่าบริวาร พร้อมด้วยหมู่สัตว์นานาชนิด ก็กระทำประทักษิณด้วยความเคารพอยู่ถึง ๓ รอบ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงดำริว่า “เพราะอาศัยเหตุเพียงเท่านี้ ก็เพียงพอที่จะเป็นอุปนิสัยให้แก่พญาราชสีห์ต่อไปในอนาคต” แล้วทรงเหาะกลับไปพระวิหารตามเดิม พญาราชสีห์เกิดความปิติมากที่ได้บูชาพระบรมศาสดา จึงนึกถึงบุญนั้นบ่อยๆ เมื่อตายจากภพชาตินั้นแล้ว บุญได้หนุนส่งให้ได้ไปบังเกิดเป็นมนุษย์ คือเกิดในตระกูลของมหาเศรษฐี ในเมืองหงสวดี

ครั้นเจริญวัยแล้ว วันหนึ่งได้มีโอกาสไปวัดพร้อมกับชาว

พระสังฆาธิการแห่งประเทศไทย (๑)

๑๓๓

เมืองหงสวดี ได้ฟังพระธรรมเทศนาจากพระพุทเจ้า ก็ยังบังเกิดความเลื่อมใสหนักขึ้นไปอีก ตอนเป็นพญาราชสีห์นั้น จะทำบุญกุศลอะไรก็ติดๆ ขัดๆ เพราะอรรถภาพของสัตว์เดียรัจฉานมันไม่เหมาะต่อการสร้างบารมี ครั้นได้เป็นมนุษย์จึงสั่งสมบุญอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะได้บำเพ็ญมหาทานบารมีอยู่ตลอด ๗ วัน จากนั้นก็ได้ทำบุญทุกอย่างจนตลอดชีวิตนั้นแหละ ครั้นจะสังขารในภพชาตินั้น ก็เวียนว่ายตายเกิดอยู่ในภูมิของเทวดา และมนุษย์นับชาติไม่ถ้วน

ต่อมาในสมัยพุทธกาล ท่านก็ได้มาบังเกิดอยู่ในตระกูลของพราหมณ์ในกรุงราชคฤห์ มีชื่อว่าภารทวาชะ เมื่อเติบโตขึ้นได้ศึกษาเล่าเรียนไตรเพทจนแตกฉาน อบรมสั่งสอนมหาชนจนกระทั่งมีลูกศิษย์มากถึง ๕๐๐ คน อยู่มาวันหนึ่ง ท่านได้มีโอกาสฟังพระธรรมเทศนา แล้วเกิดดวงปัญญา และมีความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทองค์ จึงออกบวชบำเพ็ญสมณธรรม จนได้บรรลุปะเป็นพระอรหันต์

ในเวลาที่ท่านบรรลุกายธรรมอรหัต ท่านเป็นผู้องอาจ แก่กล้าในธรรมอย่างยิ่ง จึงออกจากวิหารนี้ไปสู่วิหารโน้น และไปตามสถานที่ต่างๆ เทียบบันลือสีหนาท คำว่าบันลือสีหนาทในที่นี้ไม่ได้หมายถึงตะโกนเหมือนพญาราชสีห์หรือ

พระปณิโกลการทวาชเถระ(๑)

๑๓๔

แต่กล่าวเสียงดังฟังชัด ก้อง กังวาน เป็นการกล่าวถ้อยคำที่พูดออกมาให้ทุกคนในมหาสมาคมได้ยินทั่วถึง บ่งบอกถึงความเป็นผู้องอาจนั่นเอง แต่ไม่ใช่ลักษณะของคนมีทิฐิมานะหรือหยิ่งยโส ท่านประกาศท่ามกลางมหาสมาคมว่า “ท่านผู้ใดมีความสงสัยในมรรคผล หรือในธรรมอันใด ก็จงถามเราเถิด เราจะช่วยเปิดเผยความกังขาของพวกท่าน”

วันนั้นหมู่ภิกษุสงฆ์ได้สนทนากันถึงเรื่องของพระปณิโกลการทวาชะที่บันลือสีหนาทในทันทีที่ตนได้บรรลุพระอรหัต แล้วกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ทรงทราบธรรมดาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ จะทรงตำหนิผู้ที่ควรตำหนิและสรรเสริญผู้ที่ควรสรรเสริญ แต่ในขณะนั้น พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญท่านพระปณิโกลการทวาชะว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะอินทรีย์ทั้งหลายของปณิโกลการทวาชะเจริญแล้ว แก่กล้าแล้ว เธอจึงได้พยากรณ์อรหัตผลที่ได้บรรลุว่า ชาตินี้สิ้นแล้ว เราอยู่จบพรหมจรรย์ สิ่งที่เราควรทำเราทำเสร็จแล้ว ไม่มีกิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้ อีกต่อไป เมื่อพระองค์ตรัสเสร็จก็ทรงสถาปนาพระปณิโกลการทวาชะไว้ในตำแหน่งเอตทัคคะ ผู้เป็นเลิศกว่าภิกษุทั้งหลายในด้านการบันลือสีหนาท

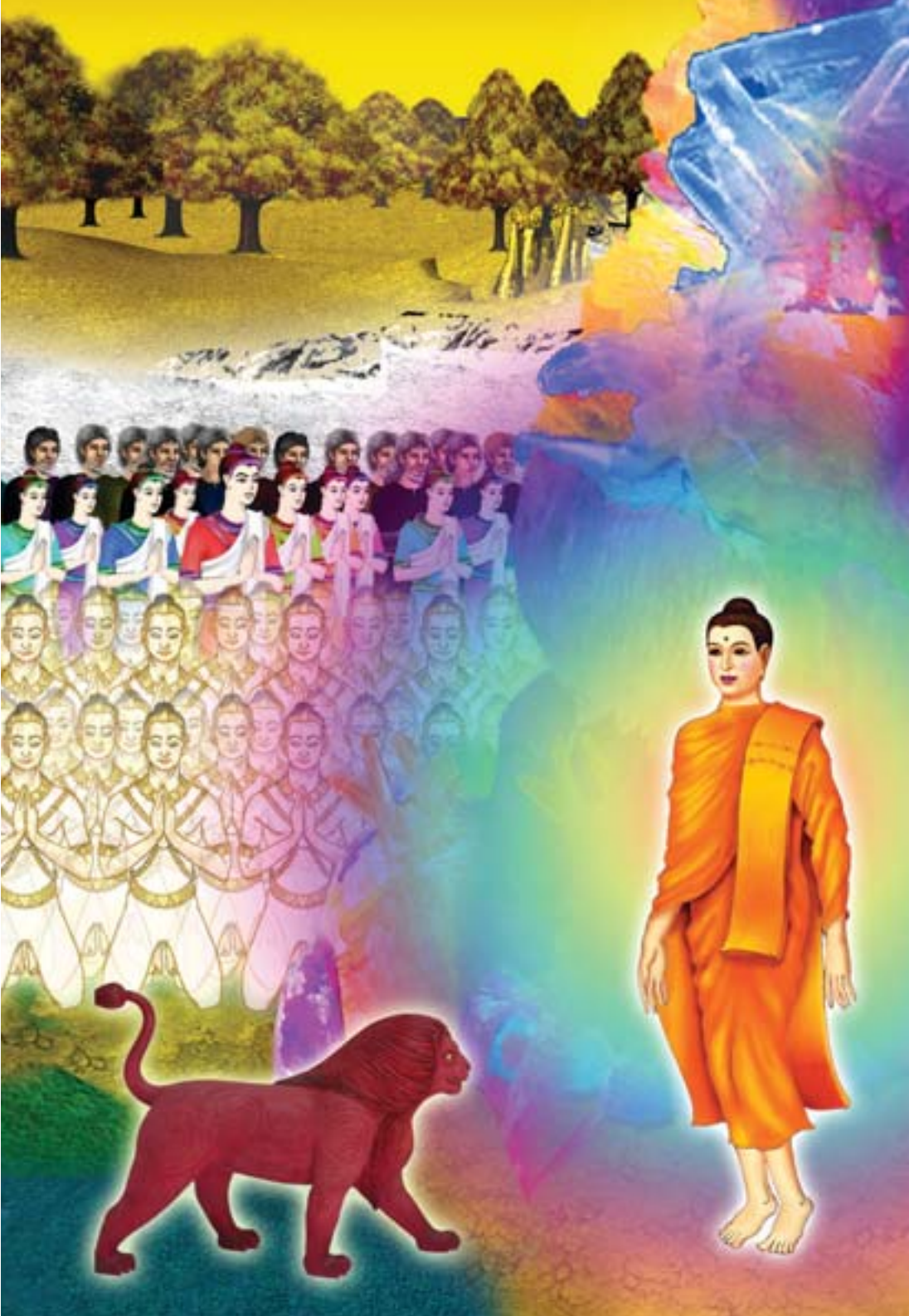
พระปณิโทลการทวาชเถระ(๑)

๑๓๕

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า บุคคลผู้ทำความดีอย่างเต็มที่ เมื่อความดีที่สั่งสมมานับภพนับชาติไม่ถ้วนเต็มเปี่ยมบริบูรณ์ ความปรารถนาของบุคคลนั้นก็ย่อมสัมฤทธิ์ผล เหมือนอย่าง ท่านพระปณิโทลการทวาชะ

ดังนั้น เราจะต้องหมั่นสั่งสมความดีกันให้เต็มที่ ทำความดีอย่าให้บกพร่องกัน หมั่นทำบ่อยๆ ทำทุกวัน และ ทำให้มากยิ่งขึ้นๆ ขึ้นไป ให้เป็นบุญต่อบุญ เพิ่มเติมจนกระทั่งเต็ม เปี่ยมเหมือนพระจันทร์เต็มดวงกลางท้องนภาภาค หรือเหมือน ดวงอาทิตย์ที่สว่างไสวในนภาภาคยามเที่ยงวัน ให้ดวงบุญของเราเป็นดวงบุญที่ใหญ่ครอบฟ้าครอบจักรวาล ถ้าทำได้อย่างนี้ เราจะได้รับแต่ความสมบูรณ์พร้อมในชีวิต จะได้สมบัติทั้งสาม คือรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติและคุณสมบัติที่เลิศที่สุด บริบูรณ์ไปด้วยลาภ ยศ สรรเสริญ สุข มรรคผลนิพพาน ดังนั้นสิ่งที่เรา ปรารถนา ก็อยู่ที่การกระทำของเรา จะทำมากทำน้อยแค่ไหนก็ อยู่ที่ตัวของเราเอง ฉะนั้นเมื่อเรามีโอกาสสั่งสมบุญแล้ว ก็พึง ทำและทำให้เต็มที่ที่สุดความสามารถกันทุกคน

พ ระ ปิ ณ โท ล ภ า ร ท ว า ช
เ ถ ร ะ (๒)

พระอาทิตย์ย่อมรุ่งเรืองในกลางวัน พระจันทร์ย่อมส่อง
สว่างในกลางคืน พระราชาผู้ประทับประดาแล้ว ย่อมทรงรุ่งเรือง
พราหมณ์ผู้เพ่งเพียรอยู่เป็นนิตย์ ย่อมรุ่งเรือง ส่วนพระพุทธเจ้า
ย่อมทรงรุ่งเรืองด้วยเดช ตลอดทั้งกลางวันและกลางคืน

พระปิ่นโทลธารทวาชเถระ (๒)

๑๓๘

พระลัมมาลัมพุทเจ้าทุกๆ พระองค์ ในสมัยที่ยังเป็น พระโพธิสัตว์ ท่านจะเกิดมาก็ภพก็ชาติก็ตาม ล้วนมีเป้าหมาย ทำพระนิพพานให้แจ้ง เกิดมาแสวงหาความบริสุทธิ์ กาย วาจา ใจ เพราะพระองค์ทรงพิจารณาเห็นว่า กิเลส คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นอุปสรรคที่สำคัญของชีวิต เมื่อชำระ กาย วาจา ใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์ ด้วยการให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา หรือรวมทั้งหมด ก็คือสร้างบารมีทั้ง ๓๐ ทักษะเหล่านี้เป็นวิธีการที่จะกำจัดกิเลสอาสวะให้หมดสิ้นไปได้ ครั้นความบริสุทธิ์ถึงที่สุด ก็ได้ตรัสรู้เป็นพระอรหันตลัมมาลัมพุทเจ้า

ดังนั้น เราก็ต้องหมั่นสั่งสมความบริสุทธิ์ กาย วาจา ใจ ให้มากๆ โดยเฉพาะ การหมั่นประพฤติปฏิบัติธรรม เพราะเมื่อ ความบริสุทธิ์ของเราเต็มเปี่ยม เราก็จะสามารถเข้าถึงพระธรรมกายภายใน มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่ระลึกที่แท้จริง

พระลัมมาลัมพุทเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท ว่า

“ทิวา ตปติ อาทิจุโจ

สนนทุโร ขตติโย ตปติ

อถ สพพมโหระตติ

รตติมาภาติ จนุทิมา

ฌายี ตปติ พุราหุมนเณ

พทุโธ ตปติ เตชสา

พระปณิธานการทวาทะ (๒)

๑๓๕

พระอาทิตย์ย่อมรุ่งเรืองในกลางวัน พระจันทร์ย่อมส่องสว่างในกลางคืน พระราชาผู้ประดับประดาแล้ว ย่อมทรงรุ่งเรือง พราหมณ์ผู้เพ่งเพียรอยู่เป็นนิตย์ ย่อมรุ่งเรือง ส่วนพระพุทธเจ้าย่อมทรงรุ่งเรืองด้วยเดช ตลอดทั้งกลางวันและกลางคืน”

ท้องฟ้าเป็นที่รวมประชุมของดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์และหมู่ดาว มหาสมุทรเป็นที่รวมของแม่น้ำทุกสาย ฉันทิ พระพุทธเจ้าผู้ทรงรุ่งเรือง ด้วยธรรมรังสีตลอดทั้งกลางวันและกลางคืน ก็ทรงเป็นที่รวมลงแห่งคุณธรรม ความดีงามทั้งหลาย เป็นต้นบุญต้นแบบของผู้แสวงหาหนทางไปสวรรค์และนิพพาน ฉันทิ การบังเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้า จึงเป็นการยาก การได้พบพระพุทธเจ้า ก็เป็นการยากเช่นกัน ผู้มีโอกาสดำเนินหรือได้ฟังธรรมจากพระพุทธองค์ ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ เทวดา หรือสัตว์เดียรัจฉาน นับว่าเป็นผู้มีโชคอย่างมหาศาล เพราะการได้พบ และได้ฟังธรรมจากพระพุทธองค์นั้น หมายถึงได้พบหนทางไปสู่สวรรค์และนิพพาน

*เหมือนดังอดีตชาติของท่านพระปณิธานการทวาทะ

พระปิ่นโทลธารทวาทะ (๒)

๑๔๐

ชาติในอดีตเคยเกิดเป็นพญาราชสีห์ ได้พบพระพุทธเจ้าและได้มีโอกาสดำเนินบุญใหญ่ในครั้งนั้น ทำให้ได้อุปนิสัยแห่งการตรัสรู้ธรรม เรื่องของท่านก็มีอยู่ว่า

ในสมัยของพระปทุมุตตรพุทธเจ้า ได้มีพญาราชสีห์ตัวหนึ่งอาศัยอยู่ในป่าหิมพานต์ ในเวลาเช้ามีตัวหนึ่ง พระพุทธองค์ทรงตรวจดูสัตว์โลก ได้ทอดพระเนตรเห็นราชสีห์ตัวนี้ เข้ามาในข่ายพระญาณ ก็ทราบว่ ราชสีห์ตัวนี้เป็นสัตว์ที่ควรจะได้รับ การโปรด

ครั้นพอรุ่งสางแล้ว พระพุทธองค์จึงเสด็จออกบิณฑบาตในพระนครหงสวดี หลังจากเสวยแล้ว ได้เสด็จไปยังถ้ำทองซึ่งเป็นที่อยู่ของพญาราชสีห์ ในขณะที่พระพุทธองค์เสด็จไปถึงราชสีห์นั้นได้ออกไปเที่ยวหากินนอกถ้ำ ยังไม่ได้กลับมา พระพุทธองค์จึงนั่งเข้านิโรธสมาบัติอยู่กลางอากาศภายในถ้ำแห่งนั้น เพื่อรอคอยการกลับมาของพญาราชสีห์

ครั้นพอพญาราชสีห์กลับมาจากหาเหยื่อ หยุดยีนอยู่ที่ประตูถ้ำ ได้เห็นพระปทุมุตตรพุทธเจ้าประทับนั่งลอยพระองค์อยู่กลางอากาศ จึงคิดว่า “ไม่มีผู้ใดที่จะกล้าเข้านั่งอยู่ในถ้ำของเรา ท่านผู้นี้มีความมองอาจมาก เข้านั่งอยู่ในถ้ำของเราสงสัยจะต้องไม่ใช่คนธรรมดา จะต้องเป็นผู้วิเศษอย่างแน่นอน

พระปณิธานการทวาทะเถระ(๒)

๑๔๑

ทั้งรัศมีกายก็ยังแผ่สว่างไสวไปทั่วทั้งถ้ำ เราไม่เคยเห็นคน
อัศจรรย์เช่นนี้มาก่อนเลย ท่านผู้นี้จักต้องเป็นผู้ที่เราควรบูชา”

เมื่อคิดตามกำลังสติปัญญาของตนแล้ว ก็ออกไปหา
ดอกไม้นานาพรรณ ทั้งที่เกิดในน้ำและบนบก นำมาปูลาดเป็น
อาสนะดอกไม้ เริ่มตั้งแต่พื้นดินเรื่อยขึ้นไป จนสูงถึงที่พระองค์
ประทับนั่งลอยอยู่ในอากาศ ได้ประคองกอดดอกปทุมเข้าไปบูชา
แล้วยืนนอบน้อมตรงพระพักตร์พระบรมศาสดา ตลอดราตรี
จนกระทั่งรุ่งเช้า

ครั้นพอรุ่งเช้าก็เก็บเอาดอกไม้เก่าออก แล้วออกไปหา
ดอกไม้ใหม่ มาทำเป็นอาสนะถวายอีก พร้อมทั้งเฝ้าคอยระวัง
รักษาอยู่ที่ปากประตูถ้ำ ด้วยมหาปิติและโสมนัสอันแรงกล้า
บันลือสีหนาทในเวลาทั้ง ๓ เพื่อให้สัตว์ร้าย ในละแวกนั้นหนีไป
ส่วนตนก็ได้ยืนเฝ้าโดยมีพุทธานุสติเป็นอารมณ์ ทำอยู่อย่างนี้
ถึง ๗ วัน ไม่ยอมออกไปหากิน เพราะต้องการบูชาพระพุทธเจ้า
ตลอด ๗ ราตรี

ในวันที่ ๗ พระพุทธองค์เสด็จออกจากนิโรธสมาบัติ
แล้วมาประทับยืนอยู่ที่ประตูถ้ำ ราชสีห์ทราบว่พระพุทธองค์
ออกจากสมาธิแล้ว จึงทำประทักษิณ ด้วยการเดินเวียนขวา
รอบพระพุทธองค์ ๓ รอบ เป็นการแสดงการเคารพนอบน้อม

พระปิ่นโทลการทวาชเถระ (๒)

๑๔๒

และเปล่งสีหนาทขึ้นด้วยเสียงดังกึกก้อง แทนการกล่าว
สรรเสริญด้วยความเลื่อมใส

พระบรมศาสดาทรงพิจารณาเห็นว่า การอนุเคราะห์
เท่านี้ ก็เพียงพอแล้ว ที่จะเป็นอุปนิสัยติดตัวไปในภพเบื้องหน้า
ของราชสีห์นี้ จึงตรัสพระธรรมเทศนา แก่เหล่าเทวดา คนธรรพ์
และพวกวิยาธรร ที่มาประชุมกันในวันนั้น แล้วทรงพยากรณ์ว่า
“ในกัปที่ ๘ แต่กัปนี้ไป ราชสีห์ตัวนี้จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ
ผู้สมบูรณ์ด้วยรัตนะ ๗ ประการ มีเดชานุภาพแผ่ไพศาลไปใน
ทวีปทั้ง ๔ ทรงพระนามว่าปทุมราช และจะได้ครองราชสมบัติ
อย่างนี้ไปถึง ๖๔ ชาติ

ในอีกหนึ่งแสนกัปนับจากกัปนี้ไป ราชสีห์นี้จะบังเกิด
เป็นพราหมณ์ในเมืองสาวัตถี เมื่อออกบวชแล้ว จะได้เป็นพระ-
อรหันตสาวกของพระโคตมพุทธเจ้าและเป็นเอตทัคคะ ผู้เลิศ
กว่าภิกษุทั้งปวงในการเปล่งสีหนาท เพราะบุญที่ได้เปล่งสีหนาท
เพื่อบูชาธรรมเราผู้เป็นพระโลกนาถเจ้า”

เมื่อพระบรมศาสดาตรัสพยากรณ์ อนาคตอันสดใสของ
พญาราชสีห์แล้ว ก็เสด็จเหาะกลับสู่วิหารตามเดิม ฝ่ายราชสีห์
รู้ว่าต่อแต่นี้ไป คงไม่ได้พบพระพุทธรเจ้าอีกแล้ว ก็บังเกิดความ
ระลึกรู้ถึงพระพุทธรองค์มาก ไม่อยากให้พระพุทธรองค์จากไปเลย

พระปิ่นโตการทวาทะ (๒)

๑๔๓

ในขณะที่พระผู้มีพระภาคเจ้าเหาะจากไปนั้น ราชสีห์ก็มองตามไปด้วยความอาลัยอาวรณ์ ยิ่งเสด็จห่างออกไปไกลเท่าไร ความอาลัยก็ยิ่งเกิดขึ้นเป็นทับทวีคูณ

ในที่สุด เมื่อพระบรมโลกนาถเจ้าเสด็จลับส่ายตาไป ราชสีห์ไม่อาจอดกลั้นความคิดถึงนั้นได้ เพราะการพลัดพรากจากพระพุทเจ้า จึงกระทำการละในป่าหิมพานต์นั่นเอง แต่ด้วยบุญญาอนุภาพที่ปูลาดพุทธอาสนะดอกไม้ ถวายเป็นพุทธบูชา ทำให้เมื่อละจากอัฐภาพนั้นแล้ว บุญได้ส่งให้ไปบังเกิดในตระกูลที่มีโชคมาก ในนครหงสวดี ท่านจึงมีโอกาสดูงานกับพระพุทเจ้าจนตลอดชีวิต ครั้นละโลกแล้ว ก็ได้ไปเสวยทิพย์สมบัติในสวรรค์ และได้ท่องเที่ยวอยู่ในสองภพภูมิเท่านั้น คือ เทวโลกและมนุษย์โลก ครั้นถึงสมัยพุทธกาล ท่านได้มาเกิดในตระกูลพราหมณ์มหาศาล ในกรุงราชคฤห์ เมื่อเจริญวัยแล้ว การทวาทะพราหมณ์ก็ตั้งใจเล่าเรียนจนเจนจบ ในวิชาไตรเพท จนเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป ท่านได้สอนมนต์แก่มาณพ ๕๐๐ คน และจาริกไปในสถานที่ต่างๆ ตามที่มีคนเชื้อเชิญ

ภายหลังพระบรมศาสดาเสด็จจาริกประกาศพระศาสนา ครั้นเสด็จมาถึงพระนครราชคฤห์ พราหมณ์หนุ่มได้ยินกิตติศัพท์ของพระพุทเจ้า ก็บังเกิดความเลื่อมใส จึงตัดสินใจไปเข้าเฝ้า

พระปิ่นโทลการทวาชเถระ (๒)

๑๔๔

เพื่อฟังธรรม ครั้นได้สดับพระธรรมเทศนาแล้ว ก็ทูลขออุปสมบท ในพระธรรมวินัย พระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้บวช ครั้นบวชแล้ว ท่านก็ไม่ประมาทในการบำเพ็ญสมณธรรม เจริญสมณะและ วิปัสสนากรรมฐาน ใช้เวลาไม่นานนัก ก็สามารถทำใจหยุดนิ่ง ดิ่งเข้ากลางได้ ในที่สุดก็ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ พร้อมทั้ง ปฏิบัติภิกขาญาณ ๔ เป็นผู้ทรงอภิญญา ได้บรรลุจุดหมายปลายทางของชีวิต

จากเรื่องนี้ เราจะเห็นได้ว่า การบังเกิดขึ้นของดวงอาทิตย์ ย่อมขจัดความมืดในดวงตาแก่สรรพสัตว์ได้ฉันใด การอุบัติขึ้น ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็สามารถขจัดธุลีคือกิเลส ซึ่ง เป็นความมืดในดวงใจของสรรพสัตว์ทั้งหลายได้ ฉะนั้น การ ได้พบเห็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงเป็นยอดแห่งทัสสนานุ ตริยะะ พวกเราเอง แม้จะไม่มีโอกาสได้พบพระพุทธองค์ แต่ก็ยัง คงมีคำสอนอันบริสุทธิ ที่พระบรมศาสดาทรงประทานไว้ เป็น ประดุจดัวแทนของพระพุทธองค์

หากเราไม่ประมาท ไม่ดูเบา ตั้งใจปฏิบัติตามคำสอน เราจะสามารถเข้าถึงพุทธภาวะภายใน เห็นพระพุทธเจ้า ภายในตัว ซึ่งท่านเป็นกายของผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานแล้วอย่างแท้จริง เมื่อเราเข้าถึงแล้ว ก็จะเป็นที่พึ่งที่ระลึกให้กับเราได้ ชีวิตเราจะ

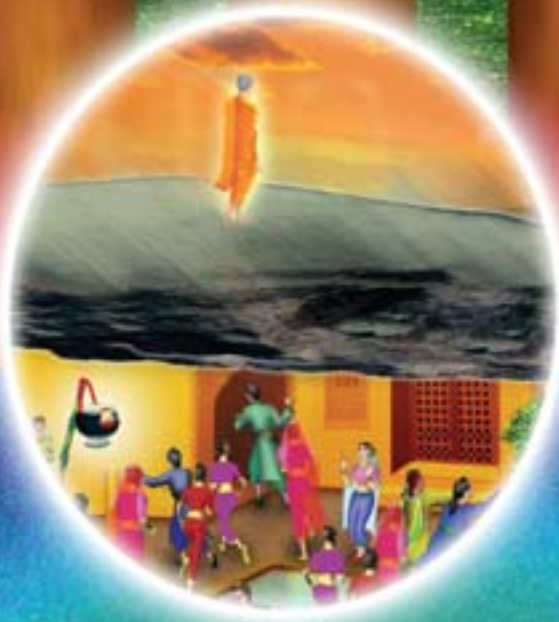
พระปิ่นโตถวายเป็นพุทธบูชา (๒)

๑๔๕

ปลอดภัยและมีชัยชนะ ไปทุกภพทุกชาติ จนกว่าจะเข้าถึงนิพพาน

ดังนั้น ให้ทำความเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า หมั่นเจริญ
พุทธานุสสติ นึกถึงพุทธคุณอันไม่มีประมาณ และทำใจให้หยุดนิ่ง
เรื่อยไป จนกว่าจะได้เข้าถึงพระรัตนตรัยภายในกัน

พ ร ะ ปิ ณ โท ล ภ า ร ท ว า ช
เ ถ ร ะ (๓)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พรหมจรรย์นี้ มิใช่มีลาภสักการะ
และความสรรเสริญเป็นอันสงส์ มิใช่มีความถึงพร้อมแห่งศีล
เป็นอันสงส์ มิใช่มีความถึงพร้อมแห่งสมาธิเป็นอันสงส์ มิใช่
มีญาณทัสสนะเป็นอันสงส์ แต่พรหมจรรย์นี้มีเจโตวิมุตติ
อันไม่กำเริบ เป็นประโยชน์ เป็นแก่นสาร เป็นที่สุด

พระปณิโกตการทวาชเถระ (๓)

๑๔๘

เราเกิดมาเพื่อสร้างบารมีและทำพระนิพพานให้แจ้ง
เส้นทางสายนี้เป็นทางสายเดิม ที่พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ได้ผ่าน
ไปแล้ว การสร้างบารมีที่เรากำลังทำกันอยู่นี้ ไม่ใช่ของใหม่
สำหรับเรา เราเคยสร้างกันมาอย่างนี้นับภพนับชาติไม่ถ้วน
ทำซ้ำแล้วซ้ำอีก เกิดมาชาตินี้ ก็มาสร้างบารมีกันอีก จนกระทั่ง
หมดอายุขัย

ตายไปแล้วก็ต้องไปทำงานที่แท้จริงกันต่อในสุคติภพ
และเมื่อถึงเวลาอันควร ก็ลงมาสร้างบารมีกันต่อ จนกว่าจะถึง
จุดหมายปลายทาง คือ ที่สุดแห่งธรรม เพราะถ้าเรายังไม่
ไปถึงที่สุดแห่งธรรม เรายังมีอิสระไม่เต็มที่ ยังถูกกิเลสอาสวะ
ครอบงำ พญามารก็ยังบังคับบัญชาให้ได้รับทุกข์ทรมาน
ตลอดเวลา

มีพุทธศาสนสุภาษิตที่ตรัสไว้ใน มหาสาโรปมสูตร ว่า

“อติ โข ภิกขเว นยิหํ พุทธมจฺริยํ ลากสกุการลิลอกานิ-
สฺสํ น ลีลสมฺปทานิสฺสํ น สมานิสฺมฺปทานิสฺสํ น ฃณทสฺสนานิสฺสํ
ยา จ โข อยํ ภิกขเว อกุปฺปา เจโตวิมุตติ เอตตตฺถมิตํ ภิกขเว
พุทฺธมจฺริยํ เอตํ สारํ เอตํ ปรีโยสานํ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พุทธมจรรย์นี้ มิใช่มีลาภสักการะ
และความสรรเสริญเป็นอันสงส์ มิใช่มีความถึงพร้อมแห่งศีล

พระปณิโทลการทวาชเถระ (๓)

๑๔๕

**เป็นอนิสงส์ มิใช่มีความถึงพร้อมแห่งสมาธิเป็นอนิสงส์
มิใช่มีญาณทัสสนะเป็นอนิสงส์ แต่พรหมจรรย์นี้มีเจโต-
วิมุตติอันไม่กำเริบ เป็นประโยชน์ เป็นแก่นสาร เป็นที่สุด”**

ชีวิตของสมณะ เป็นชีวิตที่สงบมกน้อยล้นโทษ อาศัย
เพียงปัจจัยสี่ในการดำรงชีพ เป็นชีวิตที่ปลอดจากเครื่องกังวล
เป็นอิสระจากการครองเรือน ซึ่งเหมือนเครื่องพันธนาการที่
กักขังนักโทษ ขรवासเป็นชีวิตที่แสวงหาความบริสุทธิ์ได้ยาก
แต่ชีวิตของสมณะนั้น เป็นชีวิตที่เหมาะสมสำหรับการมุ่งแสวงหา
ความบริสุทธิ์หลุดพ้น ความบริสุทธิ์เป็นสิ่งเดียวเท่านั้นที่ต้อง
มุ่งแสวงหา บริสุทธิ์ด้วยศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณ-
ทัสสนะ ถ้าแสวงหาอย่างนี้ จึงจะได้ชื่อว่าเป็นสมณะที่แท้จริง

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ สร้างบารมี
มานับภพนับชาติไม่ถ้วน ก็เพื่อมุ่งหน้าแสวงหาความบริสุทธิ์นี้
ไม่ใช่เพื่อลาภสักการะ สรรเสริญเยินยอแบบชาวโลก เหมือน
เรื่องของพระปณิโทลการทวาชะผู้มีฤทธิ์มาก ที่พระบรมศาสดา
ทรงห้าม มิให้แสดงอิทธิปาฏิหาริย์ เพื่อลาภสักการะเพียงเล็กน้อย
เรื่องมีอยู่ว่า

*ในสมัยพุทธกาล มีการอวดอ้างของเจ้าลัทธิต่างๆ ว่า

พระปณิธานการทวาทษเถระ (๓)

๑๕๐

ตนเองเป็นพระอรหันต์ เพราะว่าผู้คนในยุคนั้น ต่างพากันนับถือ พระอรหันต์ แต่ก็ยังไม่แน่ใจว่า พระอรหันต์มีหน้าตาเป็นอย่างไร ได้แต่ข่าวลือที่โจษจันกันไปทั่วว่า “มีพระอรหันต์ในสำนักโน้น สำนักนี้” มหาชนต่างหลั่งไหลพากันไปหา นำเครื่องสักการะต่างๆ ไปมอบให้ โดยไม่รู้ว่าพระอรหันต์จริงๆ นั้น ท่านมีการประพฤติ ปฏิบัติเช่นไร

ต่อมา มีเศรษฐีกรุงราชคฤห์ได้ป้อนไม้จันทน์แดง ประมาณเท่าหม้อ ท่านเศรษฐีจึงให้ช่างกลึงเป็นรูปบาตร แล้ว ใส่ในสาแหรก นำขึ้นไปแขวนไว้บนปลายไม้ไผ่ ที่เอามาต่อๆ กัน สูงถึง ๖๐ ศอก จากนั้นก็ให้ประกาศว่า “ถ้าพระอรหันต์ มีอยู่ใน โลกจริง จงเหาะมาเอาบาตรใบนี้ไป เราพร้อมทั้งบุตรและภรรยา จะขอถึงผู้นั้นเป็นสรณะ เป็นที่พึ่งที่ระลึกตลอดไป”

พวกครูทั้ง ๖ คือ ปุรณกัสสปะ อชิตเกสกะมพล นิครนถ-
นาฏบุตร ปกฺขทกัจจายนะ มักขลิโคสาล ลัญชัยเวลัฏฐบุตร ได้
ใช้ให้สานุศิษย์ของตน เข้าไปขอบาตรจากท่านเศรษฐี แต่ท่าน
เศรษฐีไม่ยอมให้ แม้ว่าอาจารย์เหล่านั้นจะไปขอด้วยตนเอง
และแก้มกกล่าวว่า “อาตมานี้แหละเป็นพระอรหันต์ ท่านอย่าได้
ทดลองอาตมาเลย” ท่านเศรษฐีก็พูดขึ้นกรานว่า ต้องเหาะขึ้น
ไปเอาเอง

พระปณิโทลการทวาชเถระ (๓)

๑๕๑

เมื่อผ่านพ้นไป ๖ วันแล้ว ก็ยังไม่มีวี่แววว่า จะมีพระอรหันต์หรือผู้มีฤทธิ์ที่ไหน เหาะมาเอาบาตรนี้ไป รุ่งขึ้นของวันที่ ๗ พระมหาโมคคัลลานเถระและพระปณิโทลการทวาชะ ท่านทั้งสองได้ยืนห่มจีวรอยู่บนหินดินดานแห่งหนึ่ง ตั้งใจว่า “จะไปบิณฑบาตในกรุงราชคฤห์” ซึ่งใกล้ๆ กับที่พระเถระทั้งสองยืนอยู่นั้น ได้มีพวกนักเลงพูดคุยกันว่า “เมื่อก่อน ครุฑทั้ง ๖ ต่างก็พูดอวดอ้างว่า ตนเป็นพระอรหันต์ ท่านราชคฤห์เศรษฐีได้แขวนบาตรไว้ในอากาศ แล้วกล่าวว่า ถ้าหากพระอรหันต์มีอยู่ในโลกนี้ ขอให้เหาะมาเอาบาตรนี้ไป นี่ผ่านมาได้ ๗ วันแล้วยังไม่เห็นมีพระอรหันต์แม้สักรูปเดียว สงสัยว่าพระอรหันต์คงไม่มีในโลก”

พระมหาโมคคัลลานเถระฟังแล้ว ก็กล่าวกับพระปณิโทลการทวาชะว่า “อาวุโส ท่านได้ยินหรือเปล่า การพูดกันของนักเลงพวกนี้ แม้จะไม่มีเจตนาร้าย ต่อพระพุทธศาสนา แต่ก็ถือว่าเป็นการย่ำยีพระพุทธศาสนา ท่านจงเหาะขึ้นไปนำบาตรนั้นลงมาเถอะ เพื่อลบล้างคำพูดและความเข้าใจผิดของนักเลงพวกนั้นเถิด”

เนื่องจากท่านปณิโทลการทวาชะเป็นผู้น้อย ดังนั้นจึงได้ให้เกียรติแก่พระเถระผู้ใหญ่ก่อน จึงกล่าวยกย่องว่า “ท่าน

พระปิ่นโทลการทวาชเถระ (๓)

๑๕๒

มหาโมคคัลลานะ ท่านเป็นผู้มีฤทธิ์มาก ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้เลิศกว่าพระสาวกทั้งปวง ท่านต่างหาก น่าจะเป็นผู้ไปนำบาตรนั้นมา แต่ถ้าท่านไม่ประสงค์จะแสดงฤทธิ์ กระผมก็จะเหาะขึ้นไปนำบาตรนั้นลงมาเอง” เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว พระปิ่นโทลการทวาชะก็เข้าโลกุตระมาน มีอภิญญาเป็นบาท แล้วเอาปลายเท้าคืบหินดาดก้อนใหญ่ขนาดประมาณ ๓ คาวุตขึ้นไปด้วย พระเถระเหาะลอยขึ้นไปบนท้องฟ้าพร้อมกับหินดาด ได้เหาะเวียนไปรอบๆ พระนครถึง ๗ รอบ

หินดาดนั้นปรากฏดุจฝ่าหม้อข้าวสำหรับปิดพระนคร ชาวเมืองเห็นหินดาด ลอยอยู่เหนือศีระะ ต่างพากันวิ่งหนีกลับสนอลหมานไปหมด เพราะกลัวหินนั้นจะตกลงมาทับ ต่างคนต่างก็วิ่งหนีเอาชีวิตรอด บางคนก็หาที่กำบัง เอากระดังมาบัง ศีระะไว้ก็มี บ้างก็หนีไปซ่อนตามสถานที่ต่างๆ หวังจะให้ตนรอดพ้นจากอันตราย

เมื่อพระปิ่นโทลการทวาชะนำหินดาดวนรอบพระนคร ๗ รอบ จากนั้นก็โยนแผ่นหินไปไว้ที่เดิม และแสดงตนให้ปรากฏแก่มหาชน มหาชนครั้นพอเห็นเท่านั้น ก็จำท่านได้ พากันร้องว่า “พระผู้เป็นเจ้าของพวกเราเอง ท่านมีฤทธิ์มีอานุภาพมากถึงเพียงนี้”

พระปณิโทลการทวาชเถระ (๓)

๑๕๓

หลังจากที่พระเถระใช้ปลายเท้าเหยียบแผ่นดิน ให้ลอยกลับไปตั้งที่เดิมและเหาะไปยืนอยู่ที่บ้านของท่านเศรษฐี แต่มิได้นำเอาบาตรลงมาด้วย ท่านราชคฤห์เศรษฐีเห็นพระเถระแสดงอิทธิปาฏิหาริย์แล้ว ได้หมอบลงกราบพร้อมกับเรียนว่า “นิมนต์เข้าไปในเรือนเถิด พระคุณเจ้า” จากนั้นก็นิมนต์ให้ท่านนั่งบนอาสนะ สั่งให้คนรับใช้ไปนำเอาบาตรลงมา ใส่อาหารอันประณีตมากมายลงในบาตรจนเต็ม แล้วน้อมเข้าไปถวายพระเถระ

พระเถระเมื่อรับถวายบาตรนั้นแล้ว ก็กลับไปยังวิหารมหายานที่ยังไม่ได้เห็นปาฏิหาริย์ ก็ติดตามพระเถระไปจนถึงวิหารเพื่อขอดูการแสดงฤทธิ์ของท่าน พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสดับเสียงอื้ออึงของมหายาน จึงตรัสถามพระอานนท์ เมื่อทรงทราบเรื่องราวที่เกิดขึ้น ก็ทรงมีรับสั่งให้เรียกพระปณิโทลการทวาชะมาตรัสถาม จากนั้นทรงดำนิว่า “ดูก่อนการทวาชะ การกระทำเช่นนั้นของเธอ ไม่เหมาะ ไม่ควร ความไม่สงบได้เกิดขึ้นเพราะเธอแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ แก่พวกคฤหัสถ์ เพราะเหตุเพียงต้องการได้บาตรไม้จันทน์ สิ่งนั้นไม่ควรเลย” แล้วทรงบัญญัติสิกขาบทเพื่อไม่ให้เกิดความวุ่นวาย ส่วนบาตรไม้จันทน์แดง พระพุทธองค์ก็ตรัสสั่งให้เอาไปบด เพื่อทำเป็นเภสัชต่อไป

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเน้นให้

พระปิ่นโกศลการทวาชเถระ (๓)

๑๕๔

พระภิกษุสงฆ์มุ่งแสวงหาความสงบวิเวก แสวงหาความบริสุทธิ์ เพื่อที่จะทำพระนิพพานให้แจ้ง เมื่อแจ้งแล้ว จะได้เป็นแสงสว่างต่อไป ไม่ทรงให้หลงใหลในลาภสักการะ ซึ่งเป็นเพียงเปลือกนอก ไม่ใช่สาระแก่นสารที่แท้จริง แก่นสารที่แท้จริง คือ ต้องทำพระนิพพานให้แจ้ง ต้องให้รู้แจ้งเห็นจริงในชีวิต เพราะสิ่งนี้เป็นทางมาแห่งความเสื่อมใส ไม่คลอนแคลนในพระรัตนตรัยของพุทธศาสนิกชน และเป็นความเชื่อที่ประกอบด้วยปัญญาอย่างแท้จริง

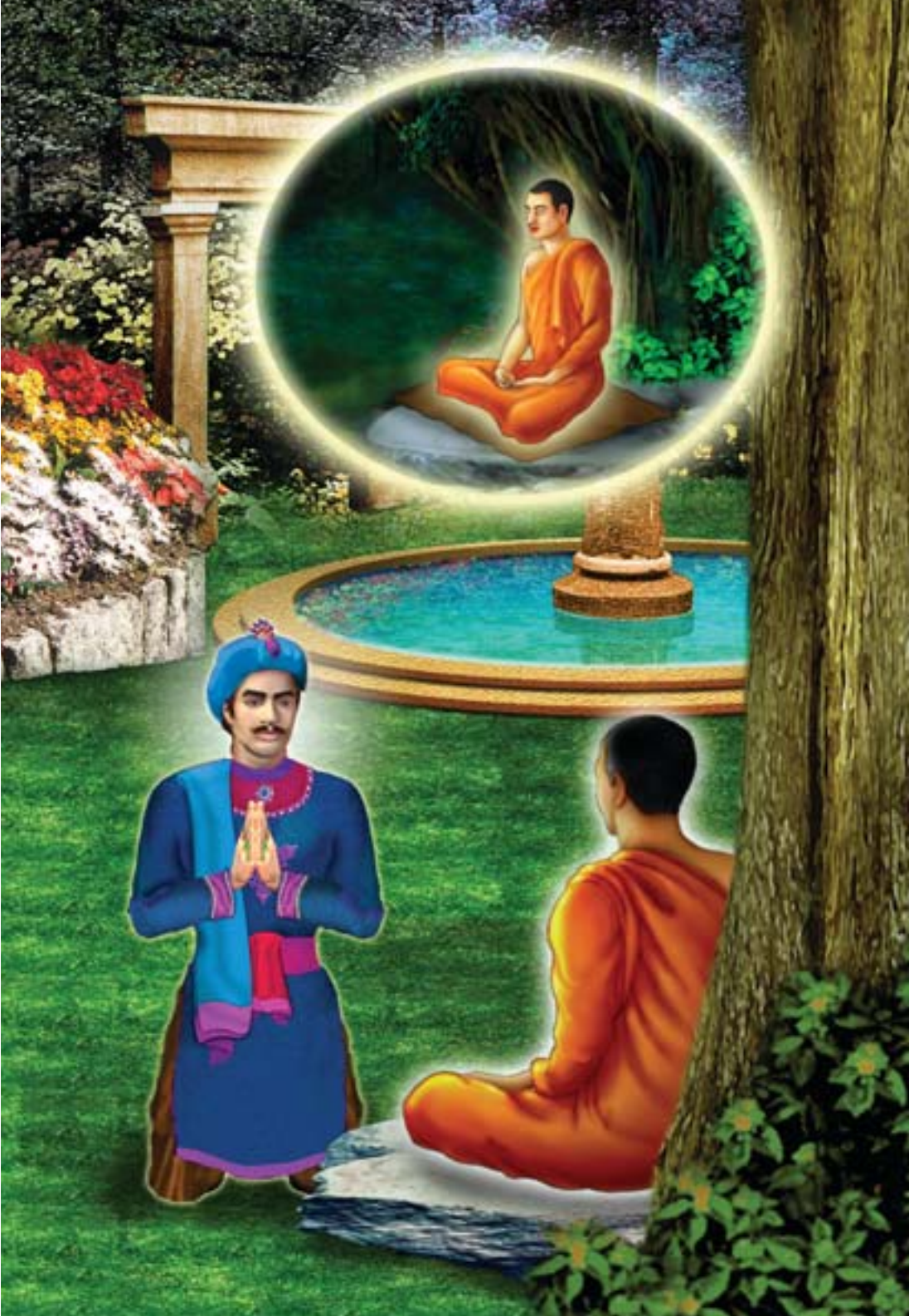
ดังนั้น ให้พวกเราตั้งใจปฏิบัติธรรมกันให้ดี เมื่อเราเข้าถึงพระธรรมกายภายใน ได้ศึกษาวิชชาธรรมกายแล้ว ความเป็นผู้มีจิตตานุภาพ มีฤทธิ์มีเดชมีอานุภาพเหล่านี้ ก็จะเกิดขึ้นกับตัวของเราเอง มันเป็นผลพลอยได้จากใจที่หยุดนิ่งอย่างดีแล้ว

พ ร ะ ปิ ณ โ ท ล ภ า ร ท ว า ช
เ ถ ร ะ (๔)

การบวชก็เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก
การยินดีในเพศสมณะก็เป็นการยาก

พระปณิโทสภาฯ (๔)

๑๕๓

การดำเนินชีวิตที่ผิดพลาดในภพชาตินี้ เป็นอันตรายอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้พลัดตกไปสู่อบายภูมิ คือไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน เปרט อสุรกาย สัตว์นรก เป็นเวลายาวนาน การมีชีวิตอยู่ในอบายภูมินั้น เป็นความทุกข์ เมื่อกลับมาเกิดเป็นมนุษย์ ก็จะเป็นมนุษย์ที่มีชีวิตอยู่อย่างลำบาก กว่าจะมีโอกาสมาพบผู้รู้แจ้งเห็นจริงอย่างพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยากมาก เพราะเหตุนี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงตรัสไว้ว่า การเกิดเป็นมนุษย์เป็นการยาก และการที่จะได้มาพบพระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ฟังธรรม ได้มีโอกาสปฏิบัติธรรมและได้เข้าถึงธรรมก็เป็นการยาก

เพราะฉะนั้น ช่วงนี้เป็นโอกาสดีที่สุดสำหรับพวกเราที่จะได้มาประพฤติธรรม กลั่นกาย วาจา ใจให้ใสบริสุทธิ์ เพื่อเป็นภาชนะรองรับพระรัตนตรัยภายใน ชีวิตจะได้ปลอดภัยและมีชัยชนะกันทุกคน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“ทุปฺปพฺพชฺชํ ทฺรภีรํ

การบวชก็เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก การยินดีในเพศสมณะก็เป็นการยาก”

วิถีชีวิตของสมณะ มีความแตกต่างจากฆราวาสมาก

พระปณิธานท้าวสุทธกุล (๔)

๑๕๘

เป็นการปฏิบัติชีวิตของตนเอง เพื่อยกจิตใจให้สูงขึ้น สูงด้วยศีล สมาธิและปัญญา ท่านต้องสละความสุขสบายส่วนตัว ไม่เห็นแก่ปากท้อง ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด อีกทั้งกฎหมายบ้านเมืองก็ต้องไม่ไปล่วงละเมิดด้วย ทำให้ต้องลำบากกาย วาจา ใจ มีอินทริยสังวร ใช้สติคอยกำกับเตือนตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะต้องอดทนต่อความกำหนดยินดีในกาม

เพราะชีวิตพระเป็นชีวิตของผู้ประพาสพรหมจรรย์ คือ ประพาสเหมือนกับพรหมในพรหมโลก ที่เสวยสุขอยู่ด้วยฉันท-สมาบัติ เมื่อสมณะไม่ยุ่งเกี่ยวกับกามคุณ ท่านก็ต้องอาศัยความอดทน และหมั่นเจริญสมาธิภาวนาเป็นประจำ อยู่เป็นสุขด้วยธรรมปฏิบัติ จึงจะสามารถเอาชนะทั้งกิเลสภพและวัฏฏกามได้

เรามาศึกษาชีวิตสมณะว่า มีวิธีการฝึกตัวอย่างไร ที่ทำให้ท่านสามารถประพาสพรหมจรรย์ อยู่ในเพศบรรพชิตจนตลอดชีวิต ได้เป็นเนืองนิตย์ให้กับพวกเรา เรื่องมีอยู่ว่า *วันหนึ่งท่านพระปณิธานท้าวสุทธกุลกลับจากบิณฑบาตแล้ว หลังฉันเสร็จ ท่านได้เหาะไปนั่งพักกลางวันอยู่ที่โคนต้นไม้ต้นหนึ่ง

พระปิ่นโทลการทวาชเถระ (๔)

๑๕๕

ในราชอุทยานเมืองโกสัมพี ฝ่ายพระเจ้าอุเทนเสวยน้ำจันทอยู่ถึง ๗ วัน แล้วทรงเสด็จประพาสราชอุทยาน พร้อมเหล่าสนมกำนัลเป็นจำนวนมาก ทรงนั่งพักผ่อนอยู่ภายใต้ต้นพิกุลขนาดใหญ่ร่มรื่นต้นหนึ่ง ไม่ไกลจากพระเถระ มีนางสนมนางหนึ่งคอยนวดเฟ้นพระบาทอยู่

พวกนางสนมที่เหลือเห็นพระราชอาบรทมลแล้ว ก็พากันไปเที่ยวเล่นในราชอุทยาน จนกระทั่งได้ไปพบพระเถระ จึงเข้าไปนั่งฟังธรรมะจากท่าน ฝ่ายพระราชอาเมื่อทรงตื่นขึ้นไม่เห็นพวกนางสนมทั้งหลาย ก็ทรงพิโรธ ได้เที่ยวตามหา ครั้นเห็นว่าพวกนางกำลังให้ความสำคัญกับพระเถระมากกว่าตนเอง จึงคิดที่จะเอามดแดงไปปล่อยให้กัดพระเถระ ครั้นพอเสด็จไปถึงต้นอโศก ทอดพระเนตรเห็นรังมดแดงเข้าพอดี แต่เอื้อมไม่ถึง จึงค่อยๆ จับกิ่งอโศกเหี่ยวลงมา ปรากฏว่าพระองค์เหี่ยวร่วงแรงเกินไป รังมดแดงก็เลยหล่นลงมาบนพระเศียรของพระองค์ มดแดงรุมกัดพระองค์เต็มตัวไปหมด

ส่วนพระปิ่นโทลการทวาชะรู้ว่า พระเจ้าอุเทนพิโรธหนัก ก็เลยเหาะจากไป ฝ่ายพวกนางสนมได้ทูลให้สติว่า พระราชอาพระองค์อื่น พอเห็นบรรพชิตแล้วทรงกราบไหว้ แต่พระองค์กลับทรงประสงค์จะเคาะรังมดแดงลงบนศีรษะของบรรพชิต

พระปิ่นโตกลางทวาชเถระ (๔)

๑๖๐

จึงต้องได้รับผลของอกุศลกรรมเช่นนี้แหละ พระเจ้าอุเทนเมื่อถูกเตือนสติ ก็เลยได้คิด ทรงโปรดให้นายอุทยานมาเข้าเฝ้า แล้วรับสั่งว่า ถ้าวันไหนบรรพชิตรูปนี้มาที่นี้อีก เธอจงมาบอกเรา เราจะได้มาสนทนารธรรมและขอขมาท่านด้วย

ต่อมา ๒-๓ วัน พระเถระได้มานั่งพักกลางวันที่โคนต้นไม้ต้นนั้นอีก นายอุทยานเห็นพระเถระมา จึงรีบไปกราบบังคมทูลพระราชาให้ทรงทราบ พระเจ้าอุเทนจึงเสด็จไปพร้อมด้วยมหาอำมาตย์ผู้ใหญ่ เมื่อเสด็จถึง จึงประทับนั่งแสดงอาการขอขมาโทษที่ล่วงเกิน และตรัสสนทนารธรรมกับพระเถระว่า “ท่านการทวาชะ เหตุไรพวกพระภิกษุหนุ่มๆ ที่กำลังศึกษาค้นคว้า จึงประพฤติพรหมจรรย์อันบริสุทธิ์บริบูรณ์อยู่ได้จนตลอดชีวิต ไม่ฝักใฝ่ในเบญจกามคุณเหมือนชาวโลกทั่วไป”

พระเถระอธิบายให้ฟังว่า “ขอถวายพระพรมหาบพิตร พระบรมศาสดาตรัสสอนไว้ว่า ‘มาเกิดภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลาย จงตั้งจิตว่า ผู้นี้เป็นมารดา ในหญิงผู้ที่พอเป็นมารดาได้ ส่วนหญิงผู้ที่พอเป็นพี่สาว น้องสาวและลูกสาว พวกเธอจงคิดว่าเป็นพี่สาว เป็นน้องสาวและเป็นลูกสาว’ ด้วยวิธีการอย่างนี้แหละ จึงเป็นเหตุให้พระภิกษุหนุ่มทั้งหลาย ประพฤติพรหมจรรย์อันบริสุทธิ์บริบูรณ์อยู่ได้จนตลอดชีวิต” พระเจ้าอุเทนยังไม่ทรง

พระปณิโทลภาวาทวาทเถระ (๔)

๑๖๑

ปักใจเชื่อเสียเลย ตรัสถามต่อว่า “ท่านภาวาทวาทะ ธรรมดาจิต นี้อย่อมมีสภาพโลเล บางคราวหญิงมีอายุปุนมารดา เราก็รัก บางคราวหญิงรุ่นราวคราวพี่สาว น้องสาว หรือลูกสาว เราก็รัก เหตุไรพระภิกษุหนุ่มๆ จึงยังประพฤติพรหมจรรย์อยู่ได้จนตลอดชีวิต”

พระเถระก็มีเถรวาทว่า “ขอถวายพระพรมหาบพิตร พระบรมศาสดาตรัสสอนไว้ว่า ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจง พิจารณาดูกายนี้ ตั้งแต่เบื้องบนลงมาถึงพื้นเท้า และตั้งแต่ พื้นเท้าขึ้นไปจนถึงเส้นผม อันมีหนังหุ้มห่อไว้ เต็มไปด้วยของไม่ สะอาด สิ่งที่มีในกายนี้ คือ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก เยื่อในกระดูก ม้าม หัวใจ ตับ พังผืด ไต ปอด ไล่ใหญ่ ไล่ย่อย อาหารใหม่ อาหารเก่า มันสมอง ดี เสลด หนอง เลือด เหงื่อ มันข้น น้ำตา เปลวมัน น้ำลาย น้ำมูก ไขข้อ มูตร มหาบพิตร วิธีการพิจารณาเช่นนี้แหละ เป็นเหตุให้พระภิกษุหนุ่ม ประพฤติ พรหมจรรย์อยู่จนตลอดชีวิต ได้รักษาพระธรรมวินัยไว้ได้นาน”

พระเจ้าอุเทนยังไม่คลายความสงสัย อยากู้อีกว่า มีวิธีการอื่นอีกไหมที่ทำให้พระหนุ่มๆ บวชได้นานจนตลอดชีวิต จึง ตรัสถามต่อไปว่า “ท่านภาวาทวาทะ ภิกษุผู้ได้อบรมกาย อบรมจิต อบรมปัญญาแล้ว ย่อมไม่ยากที่จะนึกตามอย่างนี้ ส่วนภิกษุผู้

พระปิ่นโตกลางทวาชเถระ (๔)

๑๖๒

ไม่ได้บรมกาย ไม่ได้บรมจิตและไม่ได้บรมปัญญา ก็ยากที่จะ
นึกตามอย่างนี้ได้ บางคราวเราคิดว่าไม่สวย แต่ก็กลับนึกว่าสวย
ก็มี”

พระเถระได้ทูลชี้แจงว่า “ขอถวายพระพรมหาบพิตร
พระบรมศาสดาตรัสสอนไว้ว่า มาเกิดภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลาย
จงรักษาประตูในอินทรีทั้งหลาย เวลาที่ตาเห็นรูป หูฟังเสียง
จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายได้รับสัมผัส ใจรู้ธรรมารมณ์อย่าถือ
นิमितไว้ อย่าถืออนุพยัญชนะไว้ อย่าให้ความยินดียินร้ายเข้า
ครอบงำได้ ข้อปฏิบัตินี้แหละมหาบพิตร ช่วยให้ภิกษุประพฤติ
พรหมจรรย์อยู่ตลอดชีวิตได้ รักษาพระธรรมวินัยไว้ได้นาน
ขอถวายพระพร”

พระเจ้าอุเทนทรงสดับคำอธิบายของพระเถระแล้ว
ก็ตรัสชื่นชมว่า “น่าอัศจรรย์ ท่านการทวาชะ พุทธวงจะเป็น
พระวาทาที่ถูกต้องดีแท้ เพราะในคราวใด ข้าพเจ้าไม่ได้ระวังกาย
วาทา ใจ ไม่มีสติ เข้าไปภายในเมือง ในคราวนั้นความโลภก็
ครอบงำใจข้าพเจ้ายิ่งขึ้น แต่เมื่อข้าพเจ้าระวังกาย วาทา ใจ
มีสติคอยกำกับ ความโลภก็ครอบงำใจข้าพเจ้าไม่ได้ ท่านแสดง
เหตุผลได้ยอดเยี่ยม ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความเข้าใจได้ดี ข้าพเจ้า
ขอยึดเอาพระผู้มีพระภาคเจ้า พระธรรมและพระสงฆ์ เป็นที่พึ่ง

พระปณิโทลการทวาชเถระ (๔)

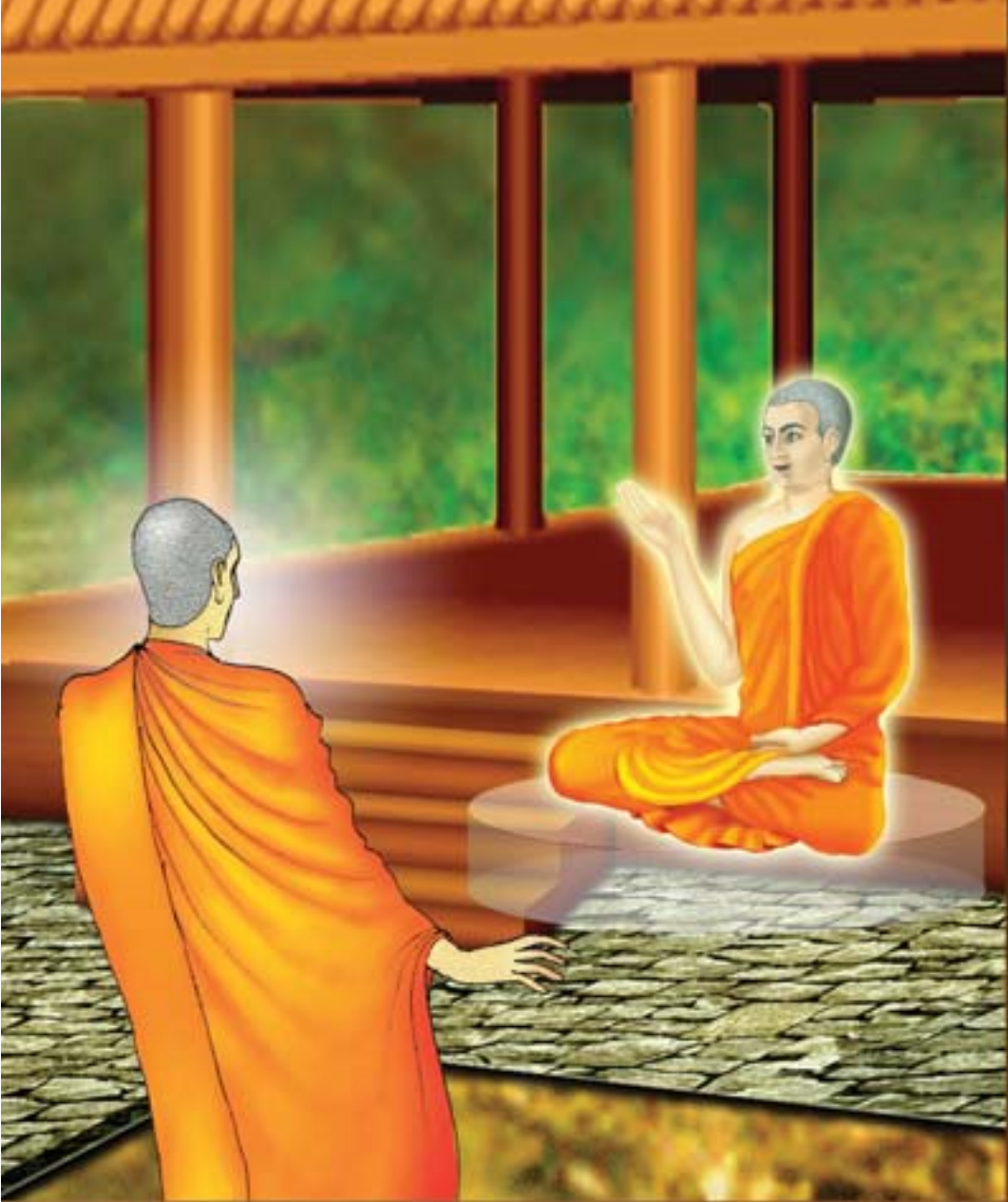
๑๖๓

ที่ระลึกตลอดชีวิต นับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป”

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า การที่พระภิกษุจะดำรงตน อยู่ในเพศสมณะจนตลอดชีวิต ประกอบกับการที่จะเป็นพระแท้ ผู้สมบูรณ์ด้วยศีล สมาธิ ปัญญาควบคู่ไปด้วยนั้น ท่านจะต้องฝึกหัดขัดเกลادنเองอย่างยั้งยวด อดทนต่อกิเลสภามและ วัตถุภาม ซึ่งมาทำให้ใจเหินห่างจากศูนย์กลางกาย เป็นศัตรูที่สำคัญที่จะต้องเอาชนะให้ได้ ท่านต้องรู้จักจับแ่งคิดและสำรวมอินทรีย์ มากกว่าสามัญชนทั่วไป ดังที่ได้นำมาแสดงข้างต้น

การดำรงชีวิตในเพศสมณะ จึงไม่่ง่ายอย่างที่เราคิดกัน เพราะนอกจากจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองแล้วยังต้องปฏิบัติตามธรรมวินัยข้อปลีกย่อยอีกมากมาย เมื่อพวกเราได้รับรู้รับทราบถึงความยากลำบากของการดำรงชีวิตในเพศนักบวชแล้ว แม้เราจะไม่ได้บวช แต่ก็ให้ช่วยกันคอยเป็นกำลังใจให้การสนับสนุนท่าน เกื้อกูลท่านในเรื่องปัจจัยสี่อันควรแก่สมณบริโศค ท่านจะได้เอาเวลาไปประพฤติปฏิบัติธรรมให้เต็มที่ จะได้เป็นแสงสว่างและเนื่อนานุญอันเลิศให้กับพวกเราทุกคน

มงคลที่ ๓๔

ทำพระนิพพานให้แจ้ง

๓๐ ปีที่ รอคอย

นรชนเหล่าใด ประพฤติตนอยู่ในโอวาทที่ผู้รู้บอกแล้ว

นรชนเหล่านั้น จักถึงฝั่งอย่างปลอดภัย

จุจพอคำทั้งหลาย ทำตามถ้อยคำของม้าวลาห

๓๐ ปีที่รอคอย

๑๖๖

สิ่งที่เป็นบ่อเกิดแห่งความสุขและความสำเร็จในชีวิตของเรา คือ บุญกุศลที่เราได้ทำไว้อย่างดีแล้ว จะเป็นเครื่องสนับสนุน ให้เราได้บรรลุจุดประสงค์ของชีวิต เราจะเข้าถึงความเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี จะเข้าถึงความเป็นพระราชา เป็นพระเจ้าจักรพรรดิเป็นพระอริยเจ้า เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า หรือแม้ที่สุดเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ ก็เพราะบุญนั่นเอง เพราะฉะนั้น บุญจึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะทำให้เราได้บรรลุเป้าหมายอันสูงสุดของชีวิต คือ พระนิพพาน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบทว่า

“อปฺปกา เต มนุสฺเสสุ	เย ชนา ปารคามิโน
อถายํ อิตรา ปชา	ติรเมวานุธาวติ
เย จ โข สมมทกฺขาเต	ธมฺเม ธมฺมานุวตฺติโน
เต ชนา ปารเมสฺสนติ	มจฺจุธะยํ สุตฺตตรํ

บรรดามนุษย์ในโลกนี้ บุคคลผู้ถึงฝั่งมีจำนวนน้อย ส่วนหมู่นักต้อนอกนี้ เเลาะไปตามฝั่งอย่างเดียว ก็บุคคลเหล่านั้น ประพฤติสมควรแก่ธรรมที่เรากล่าวชอบแล้ว บุคคลเหล่านั้น ข้ามพ้นบ่วงแห่งมารที่ข้ามได้โดยยาก ก็จักถึงฝั่ง คือ นิพพาน”

อายตณนิพพาน เป็นธรรมที่ละเอียดลึกซึ้ง ต้องเป็นผู้ที่มี

๓๐ ปีที่รอคอย

๑๖๗

ใจหยุดนิ่งอย่างสมบูรณ์แล้วเท่านั้น จึงจะเข้าใจได้แจ่มแจ้ง ปัจจุบันนี้แม้หลายท่านจะมีความเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับเรื่อง นิพพาน แต่ไม่ว่าจะมีความเข้าใจอย่างไร อายตณนิพพานซึ่งเป็นเครื่องรองรับพระนิพพานก็มีอยู่ พระนิพพาน หรือธรรมกายของพระพุทธเจ้าก็ยังคงมีอยู่เป็นอมตะ และเป็นบรมสุขที่เที่ยงแท้ถาวร ซึ่งผู้รู้ทั้งหลายกล่าวว่า พระนิพพานเป็นเยี่ยม

การไปสู่อายตณนิพพาน เป็นวิสัยของผู้มีใจหยุดที่ละเอียดมาก พระพุทธองค์จึงตรัสว่า ผู้ไปถึงฝั่งแห่งพระนิพพานมีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่ยังไปไม่ถึง เพราะมัวติดอยู่ในกามคุณทั้ง ๕ คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ดังนั้น เราจึงไม่ควรเสียเวลามากเกินไป ควรจะลงมือปฏิบัติ พิสูจน์ด้วยตนเอง เพื่อให้รู้แจ้งเห็นจริงเช่นเดียวกับผู้รู้ทั้งหลาย

*ในสมัยหนึ่ง มีพระมหาเถระชื่อ พระมหาสิวะ เป็นพระที่มีชื่อเสียงทางด้านปริยัติธรรมมาก ท่านมีปัญญาแตกฉานในพระไตรปิฎก จนได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพระอาจารย์ใหญ่ สั่งสอนธรรมะให้กับพระภิกษุสามเณร เป็นจำนวนถึง ๓๐,๐๐๐ รูปด้วยกัน เมื่อพระภิกษุสามเณรศึกษาปริยัติธรรมจากท่านแล้ว

๓๐ ปี ที่ รอคอย

๑๖๘

ก็กราบลาไปปฏิบัติกัมมัฏฐาน ทำสมถวิปัสสนา จนได้สำเร็จ เป็นพระอรหันต์กันมากมาย

มีศิษย์ของท่านองค์หนึ่ง เมื่อได้บรรลอรหัตผลแล้ว ก็ระลึกถึงคุณของพระอาจารย์จึงตรวจดูว่าอาจารย์ได้บรรลธรรมขั้นไหนแล้ว ก็ทราบว่าเป็นปุถุชนอยู่ จะหาคุณวิเศษสักอย่างหนึ่งก็ไม่มี เพราะมีแต่สอนปริยัติธรรม แต่ไม่ยอมลงมือปฏิบัติ แม้จะมีความรู้มากมายก่ายกอง เชี่ยวชาญในพระไตรปิฎก แต่ยังไม่ได้รับรสแห่งพระธรรมที่แท้จริงว่าเป็นอย่างไร พระอรหันต์ผู้เป็นศิษย์ จึงคิดจะช่วยสงเคราะห์พระอาจารย์

เย็นวันหนึ่ง ท่านได้เหาะไปยังกุฏิของพระมหาเถระ ทำเป็นว่าจะไปขอเรียนอนุโมทนาคาถา พระมหาเถระจำศีลไม่ได้เนื่องจากท่านมีลูกศิษย์มาก จึงปฏิเสธว่า “ตนไม่มีเวลาว่าง เพราะต้องไปสอนพระไตรปิฎกทุกวัน” พระอรหันต์จึงเตือนสติพระอาจารย์ว่า

“ท่านอาจารย์ผู้ว่างเปล่า อย่าทำตนเป็นผู้ไม่ว่างอยู่เลย ท่านไม่รู้ตัวหรือว่า ขณะนี้ท่านเป็นผู้ที่ประมาทแล้ว ตัวของท่านเป็นเสมือนแผ่นกระดานสำหรับให้คนทั้งหลายเดินข้ามไป ท่านเป็นที่พึ่งให้แก่คนอื่นก็จริงอยู่ แต่ท่านไม่สามารถเป็นที่พึ่งให้กับ

๓๐ ปีที่ รอคอย

๑๖๕

ตนเองได้ แล้วจะมีประโยชน์อะไร ท่านได้แต่สอนคนอื่น ไม่ได้สอนตนเองเลย แม้ท่านจะตกแต่งงานในพระไตรปิฎก แต่ถ้าไม่นำความรู้ที่ศึกษามาปฏิบัติแล้ว ท่านก็จะไม่พ้นจากอบายภูมิแน่นอน”

เมื่อพระอรหันต์เตือนสติให้อาจารย์ได้สำนึกแล้ว ก็เหาะขึ้นสู่อากาศ ต่อหน้าพระอาจารย์ พระมหาเถระคิดว่าตนเองเป็นผู้ทรงพระไตรปิฎก สอนให้ผู้อื่นได้บรรลุธรรมมากมาย ถ้าตั้งใจลงมือปฏิบัติคงไม่เกิน ๓ วัน ก็จะได้บรรลุเป็นพระอรหันต์อย่างง่ายดาย

ก่อนเข้าพรรษา ๓ วัน ท่านได้เดินทางเข้าไปในป่าใหญ่ เพื่อแสวงหาสถานที่ที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติธรรม ได้ปิดกวาดสถานที่ ให้น้ำอยู่แล้วเริ่มบำเพ็ญภาวนาตามหลักปรีชาที่เคยศึกษามา หนึ่งวันผ่านไป ใจก็ยังไม่รวม สองวันผ่านไปก็แล้ว สามวันล่วงเลยไปอย่างรวดเร็ว แม้จะใช้ความเพียรอย่างยิ่งยวด แต่ก็ไม่สามารถทำจิตให้หยุดนิ่งได้

ท่านเกิดมานะขึ้นในใจว่า “ลูกศิษย์ของเราต่างบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์กันมากมายตัวเราเป็นถึงพระอาจารย์ใหญ่ ทำไมจะทำไม่ได้” จึงอธิษฐานพรรษาอยู่ในป่าแต่ผู้เดียว ทำสมาธิเจริญภาวนาตลอดทั้งวันทั้งคืน แม้เวลาจะผ่านไป ๑ เดือน ๒ เดือน จนครบไตรมาส ออกพรรษาแล้ว ก็ยังไม่บรรลุ ท่านจึงเพิ่ม

๓๐ ปีที่รอคอย

๑๗๐

ความวิริยอุตสาหะด้วยการบำเพ็ญตบะอย่างแรงกล้า อธิษฐาน
จิตไม่นอน จนกว่าจะเป็นพระอรหันต์

กาลเวลาได้ผ่านไป จาก ๓ เดือนเป็น ๓ ปี จนกระทั่ง
ล่วงเลยมาถึง ๓๐ ปี นักบวชวัยชราผู้ปรารถนาความเพียรอย่าง
อุกฤษฏ์ ก็ยังไม่ได้บรรลุธรรมอะไรเลย ในคืนหนึ่ง ท่านได้รำพึง
รำพันน้อยใจในโชคชะตาของตนเอง รู้สึกเสียใจจนมีอาจะกลั้น
น้ำตาไว้ได้ จึงร้องไห้คร่ำครวญอย่างน่าสงสารและในทีโกล้นนั้น
ได้มีหญิงสาวคนหนึ่งมายืนร้องไห้อยู่ ท่านจึงเข้าไปถามด้วย
ความห่วงใย

หญิงสาวได้บอกกับพระมหาเถระว่า “ตนเป็นเทพธิดา
อาศัยอยู่ในป่าแห่งนี้มานาน ได้เห็นพระมหาเถระปรารถนา
เพียร จึงเกิดความเลื่อมใส ปรารถนาจะบรรลุคุณวิเศษบ้าง
เห็นท่านร้องไห้จึงร้องไห้ตาม เพื่อว่าจะได้บรรลุธรรมตามท่าน
ไปด้วย”

พระมหาเถระเป็นผู้มีปัญญาทราบว่เทพธิดามาเตือนสติ
ท่านจึงกลับมาพิจารณาตนเอง ทบทวนวิธีการปฏิบัติ ที่ถูกต้อง
อีกครั้งหนึ่ง และในคืนนั้น ท่านได้นั่งทำภาวนาด้วยใจที่สงบ
เยือกเย็น จิตใจผ่องแผ้ว อารมณ์ดี อารมณ์สบายกว่าทุกๆ วัน
ในที่สุดได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ

๓๐ ปีที่รอคอย

๑๗๑

ทั้งปวง

เราจะเห็นว่า การจะหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะนั้น จะต้องลงมือปฏิบัติอย่างเดียวเท่านั้น จะมัวร้องไห้ หรืออ้อนวอนอย่างไร ก็ไม่สามารถบรรลุธรรมได้ หรือแม้จะมีความรู้ในทางทฤษฎี หรือปริยัติธรรมมากมายเพียงใด แต่ก็ไม่ได้เป็นเครื่องยืนยันว่าจะช่วยให้เราพ้นทุกข์ได้ ดังนั้น การปฏิบัติธรรมให้ถูกต้องตามพุทธวิธี จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้เราได้บรรลุมรรคผลนิพพาน

ดังนั้น การศึกษาทั้งทางด้านปริยัติและปฏิบัติ จึงเป็นสิ่งที่จะต้องศึกษาควบคู่กันไป เพื่อให้เกิดความเข้าใจแจ่มแจ้งในพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะการศึกษาและการถ่ายทอดความรู้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ เป็นการรักษาพระพุทธศาสนา ให้คงอยู่ต่อไปได้ยาวนาน

พระภิกษุสามเณรทั่วประเทศ มีความตั้งใจที่จะศึกษาพระธรรมวินัย ให้ถึงพร้อมทั้ง ๓ ป. คือ ปริยัติ ปฏิบัติและปฏิเวธ รวมทั้งศึกษาวิชาทางโลกเพิ่มเติมด้วย ที่เรียกว่าปริยัติสามัญ เพื่อให้ความรู้แตกฉานทั้งทางโลกและทางธรรม เนื่องจากท่านขัดสนด้านทุนทรัพย์ แต่เปี่ยมด้วยอริยทรัพย์ภายใน พรั่งพร้อมด้วยบุญบารมี เราจึงน่าจะให้การสนับสนุน เพราะท่าน

๓๐ ปีที่รอคอย

๑๓๒

เป็นกำลังสำคัญของพระพุทธศาสนา เป็นทั้งอายุพระศาสนา และเป็นเนืองนาบุญของโลก

หลวงพ่อบุญเห็นความสำคัญของงานพระพุทธศาสนาตรงนี้ จึงตั้งใจถวายทุนการศึกษา แก่พระภิกษุสามเณรทั่วประเทศ โดยนิมนต์พระภิกษุสามเณรจากทั่วประเทศ อย่างน้อยก็ ๕๐,๐๐๐ รูปขึ้นไป ถ้าท่านไม่ติดขัดอะไร ก็จะมากขึ้นเป็นเรือนแสน เพื่อมารับทุนการศึกษาใน “วันคุ้มครองโลก”

วันคุ้มครองโลก ตรงกับวันที่ ๒๒ เมษายน ของทุกปีทั่วโลกได้กำหนดขึ้น เพื่อร่วมมือกันปรับปรุงโลกนี้ ให้กลับคืนสู่ความบริสุทธิ์ เนื่องจากปัจจุบัน โลกถูกกระแสนิเวศรบกวนทำให้มนุษย์มีความคิด คำพูดและการกระทำที่ไม่ค่อยบริสุทธิ์ ความไม่บริสุทธิ์ทำให้โลกเสื่อมลง แต่ถ้าทุกคนมีจิตใจที่ใสสะอาดบริสุทธิ์ จะทำให้โลกเจริญขึ้น เพราะโลกจะเป็นอย่างไร ขึ้นอยู่กับใจของเราทุกคน

จุดหมายสูงสุด
ของชีวิต

ผู้มีปัญญา

ย่อมเล็งเห็นแกมคุณเป็นของไม่เที่ยง

เป็นทุกข์และเป็นโรค

ผู้เห็นอย่างนี้

ย่อมละความพอใจในแกมคุณอันเป็นทุกข์

เป็นภัยใหญ่หลวงได้

จุดหมายสูงสุดของชีวิต

๑๓๕

จุดประสงค์ของชีวิต ก็เพื่อกระทำพระนิพพานให้แจ้ง พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อครั้งที่พระองค์ยังสร้างบารมีเป็น พระบรมโพธิสัตว์อยู่ จะเกิดกิฬพกิจชาติ ก็ทำแต่ความดี จนกระทั่งหมดอายุขัย และตลอดระยะเวลานั้น ท่านไม่เคยละเลย ต่อการฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง ทรงกระทำอย่างนี้ทุกชาติ จนบารมี เต็มเปี่ยมบริบูรณ์และได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็น บรมครูของเรา สั่งสอนสัตว์โลกให้เข้าถึงธรรมตามพระพุทธร่องค์ไปด้วย ดังนั้น เราควรหมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งกัน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าสมัยเป็นสรวงโคโพธิสัตว์ ได้กล่าว ธรรมภาษิตไว้ว่า

“ผู้มีปัญญา ย่อมเล็งเห็นกามคุณเป็นของไม่เที่ยง เป็น ทุกข์และเป็นโรค ผู้เห็นอย่างนี้ ย่อมละความพอใจใน กามคุณอันเป็นทุกข์ เป็นภัยใหญ่หลวงได้”

ปัจจุบันนี้ กระแสสังคมโลกกำลังเปลี่ยนไป โลกเข้าสู่ยุค ข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดน โลกใบนี้จึงดูเหมือนว่าจะเล็กลงไป ถนัดตา ซึ่งคนส่วนมากจะพัฒนาแต่เฉพาะภายนอก โดยลืมนึกถึงการพัฒนาจิตใจ ทำให้เกิดการแข่งขัน ต่อสู้กันด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่มาบำรุงบำเรอตามความปรารถนา ซึ่งไม่พ้นไปจากรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่เรียกว่าเบญจกามคุณ

จุดหมายสูงสุดของชีวิต

๑๗๖

แสวงหาในเรื่องที่ทำให้ใจเหินห่างจากศูนย์กลางกาย ซึ่งเป็นต้นแหล่งแห่งความสุขที่แท้จริง ยิ่งแสวงหาเท่าไร ก็วยิ่งห่างไกลจากความสุขมากขึ้นเท่านั้น

ผู้ที่มิวแต่แสวงหาความสุขจากภายนอกจะไม่มีวันรู้ซึ่งถึงความสุขที่แท้จริงเลยว่าเป็นอย่างไร เพราะผู้ปรารถนากามคุณ จะมีความพร่องอยู่เป็นนิตย์ แม้จะถมเท่าไร ก็ไม่มีวันเต็ม เหมือนทะเลที่ไม่เคยอ้อมด้วยน้ำ หากเมื่อใดที่มนุษย์เปลี่ยนวิธีการแสวงหาความสุขจากภายนอก มาแสวงหาความสุขภายใน ที่เกิดจากใจหยุดนิ่งกัน ความรู้สึกพอดีก็จะบังเกิดขึ้น อยากรแบ่งปันความสุขให้แก่ผู้อื่น เป็นความรู้สึกที่ออกมาจากใจอันบริสุทธิ์ ซึ่งความรู้สึกนี้ จะเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงโลก ให้บังเกิดสันติสุขที่แท้จริง

โดยเฉพาะภาวนามยปัญญา ซึ่งเป็นปัญญาที่เกิดจากใจหยุดนิ่ง ทำให้รู้เห็นไปตามความเป็นจริง เล็งเห็นทุกข์ และโทษของเบญจกามคุณ ไม่หลงไหลเพลิดเพลิน กับสิ่งไร้สาระเหล่านั้น ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย เมื่อเบื่อหน่ายก็คลายความกำหนัดใจจะยินดีในพระนิพพาน มุ่งแสวงหาธรรมรส ซึ่งเป็นความสุขล้วนๆ ไม่มีทุกข์เจือปนเลย

*เหมือนในสมัยอดีต พระโพธิสัตว์ได้ถือกำเนิดเป็นพระ-

จุดหมายสูงสุดของชีวิต

๑๓๓

กุมาร ในกรุงราชคฤห์ทรงพระนามว่า “พรหมทัต” พระองค์ทรงมีสหายนีทอยู่คนหนึ่ง ซึ่งเป็นลูกของมหาอำมาตย์ ชื่อ ทริมุข ทั้งสองได้ไปศึกษาศิลปวิทยา ที่เมืองดักกิลลา เมื่อเรียนจบได้อำลาอาจารย์เพื่อไปหาประสบการณ์ตามสถานที่ต่างๆ จนเสด็จไปถึงเมืองพาราณสี

พรหมทัตกุมารทรงพักผ่อนอยู่บนแผ่นมงคลศิลา ในพระราชอุทยานจนพล้อยหลับไป เพลียวันนั้น พระเจ้ากรุงพาราณสีสวรรคตครบ ๗ วัน พอดี พระองค์ไม่มีรัชทายาทสืบทอดราชสมบัติ บุโรहितพร้อมกับเหล่าอำมาตย์จึงได้เสี่ยงบุษยราชรถ คือ ปล่อยราชรถที่เทียมด้วยม้าสีขาวออกจากพระนคร เพื่อแสวงหาผู้มีบุญมาปกครองแผ่นดิน

ทริมุขได้ยินเสียงดุริยางค์ ที่ติดตามขบวนบุษยราชรถกำลังวิ่งมา ก็รู้ทันทีว่า “วันนี้พระสหายของเราจะได้ครองราชย์เป็นพระเจ้าแผ่นดินในเมืองนี้ และเราจะต้องเป็นเสนาบดี แต่เราไม่ปรารถนายศลาบรรดาคักดีเลย ชีวิตนักบวชเท่านั้น เป็นชีวิตที่สงบและประเสริฐที่สุด” แล้วทริมุขก็รีบไปยืนหลบอยู่ในที่กำบัง รถม้าแล่นไปหยุดอยู่ที่ประตูพระราชอุทยาน บุโรहितเห็น

จุดหมายสูงสุดของชีวิต

๑๗๘

พระโพธิสัตว์บรรทมหลับอยู่บนแผ่นศิลาผิงคล จึงไปตรวจดู
ลักษณะที่ฝ่าพระบาท ก็ทราบว่าเป็นคนมีบุญ จึงให้
ประโคมดุริยางค์ขึ้นพร้อมกัน

เมื่อพระราชกุมารได้สดับเสียงดุริยางค์ตื่นจากบรรทมแล้ว
บุโรหิตจึงได้ทูลอัญเชิญให้พระองค์เป็นพระราชาองค์ต่อไป
พระราชกุมารมัวเพลิดเพลินอยู่กับความเป็นใหญ่ที่ได้รับ จึงลืมนึกถึง
ทริมุขผู้เป็นพระสหาย ได้เสด็จขึ้นราชรถ มีบริวาร
ห้อมล้อมมากมายเข้าไปสู่พระนคร

เมื่อทริมุขเห็นว่าไม่มีใครอยู่บริเวณนั้นแล้ว ก็ออกมานั่ง
บนแผ่นศิลาผิงคลนั้น ท่านได้เห็นใบไม้เหลืองร่วงหล่นลงมาตรง
หน้าพอดี จึงพิจารณาการเกิดขึ้น ตั้งอยู่และเสื่อมไปของสังขาร
เห็นความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาในสรรพสิ่ง ใจก็หยุดนิ่ง
ไปตามลำดับ ปล่อยวางความยึดมั่นในสิ่งทั้งปวง จนได้บรรลุ
ปัจเจกโพธิญาณ ในขณะนั้นนั่นเอง จากนั้นท่านไปบำเพ็ญสมณ-
ธรรม ที่ภูเขานันทมูลกะ ในป่าหิมพานต์

ฝ่ายพระโพธิสัตว์เมื่อได้รับอภิเษกเป็นพระราชาแล้ว
ทรงรับสั่งหาทริมุขกุมาร ทรงให้ราชบุรุษเที่ยวสืบข่าว เสาะ
แสวงหาตามเมืองต่างๆ แต่ก็ไม่มีแว่วว่าจะพบเลย จนเวลาได้
ล่วงเลยไปถึง ๕๐ ปี พระทริมุขปัจเจกพุทธเจ้า ก็ระลึกถึงพระสหาย

จุดหมายสูงสุดของชีวิต

๑๗๕

ตั้งใจว่าจะไปแสดงธรรมเพื่อให้พระราชอาทกพนวช จึงเหาะมาทางอากาศลงที่พระราชอุทยาน และให้เด็กน้อยคนหนึ่งไปกราบทูลพระราช เมื่อพระราชเสด็จมาถึง พระปัจเจกพุทธเจ้าก็ถวายพระพรว่า “ขอถวายพระพร มหาบพิตร พระองค์ทรงพระชราภาพแล้ว บัดนี้ได้เวลาอันสมควรที่พระองค์จะละกามคุณเพื่อเสด็จออกผนวชแล้ว”

พระราชเมื่อได้สดับดังนั้น ยังทรงรับไม่ได้ จึงปฏิเสธว่า “ข้าพเจ้ายังกำหนดยินดี มีความพอใจในรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัสอยู่ คงออกบวชไม่ได้ แต่จะขอทำบุญกุศล ให้เต็มที่” ด้วยจิตที่จะอนุเคราะห์พระราช พระปัจเจกพุทธเจ้าจึงถวายพระพรว่า

“ธรรมดานักโทษย่อมไม่ยินดีในเรือนจำ มีแต่ดินรนแสวงหาหนทางออกจากเรือนจำนั้นอย่างเดียว ขอพระองค์จงเป็นเช่นนั้นเถิด จงเห็นภพทั้งหมดเหมือนเรือนจำเถิด โลกนี้ถูกความมืด คืออวิชชาห่อหุ้มไว้ ตราบใดที่สัตว์โลกยังไม่ได้รับแสงสว่างจากพระสัทธรรม เปรียบเสมือนตกอยู่ในคุกมืด ขอพระองค์จงมุ่งสู่อริสัจมาสัมโพธิญาณเถิด เพราะหากจะเอากองกระดุกของผู้ที่เกิดแล้วเกิดอีก มากองรวมกัน ภูเขาแม้สูงตระหง่านก็ดูเหมือนว่าจะเตี้ยเกินไป เมื่อเทียบกับกองกระดุกนั้น การเกิดบ่อยๆ ย่อมเป็นทุกข์รำไป” เมื่อแสดงธรรมให้พระราชได้คิดแล้ว

จุดหมายสูงสุดของชีวิต

๑๘๐

ท่านก็กลับไปยังภูเขานันทมูลกะตามเดิม

พระราชามาเมื่อได้ฟังพระธรรมเทศนาอันประเสริฐเช่นนั้นแล้ว ทรงมีพระทัยเด็ดเดี่ยว ทรงสละราชสมบัติทั้งหมดให้พระราชโอรส แล้วพระองค์ก็เสด็จเข้าป่าหิมพานต์ ผนวชเป็นฤๅษีบำเพ็ญเพียรจนได้สำเร็จอภิญญาสมบัติ ท่านมุ่งปรารถนาความเพียร เจริญเมตตาจิตอยู่เป็นประจำ เมื่อละโลกไปแล้ว ก็ไปสู่พรหมโลก

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า จุดมุ่งหมายสูงสุดของชีวิตมนุษย์มิใช่การได้ยศถาบรรดาศักดิ์ หรือมีทรัพย์สินสมบัติมากมาย ผู้รู้ทั้งหลาย จึงแสวงหาสิ่งที่เหนือกว่าความสุขจากเบญจกามคุณ เพราะท่านรู้ว่า สมบัติเหล่านี้ไม่ยั่งยืน ไม่ใช่เป็นของเราตลอดไป เป็นเพียงทางผ่านในการสร้างบารมีเท่านั้น ตราบใดที่เรายังไม่บรรลุธรรมอันประเสริฐ ก็ไม่ควรประมาทในชีวิต **ชีวิตของเราจะปลอดภัย เมื่อได้เข้าถึงที่พึ่งที่แท้จริงเท่านั้น ให้มองดูชีวิตว่าเปรียบประดุจผลไม้สุก ที่นับวันจะร่วงหล่นไปทุกขณะ มัจจุรำนับวันจะคืบคลานเข้ามาหา ถึงหมองูจะเี่ยวยาผู้ที่ถูกอสรพิษกัดให้หายได้ แต่จะถอนพิษให้ผู้ที่ถูกมัจจุราชประทุษร้ายแล้ว ไม่ได้เลย**

การนำใจกลับเข้ามาอยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ให้

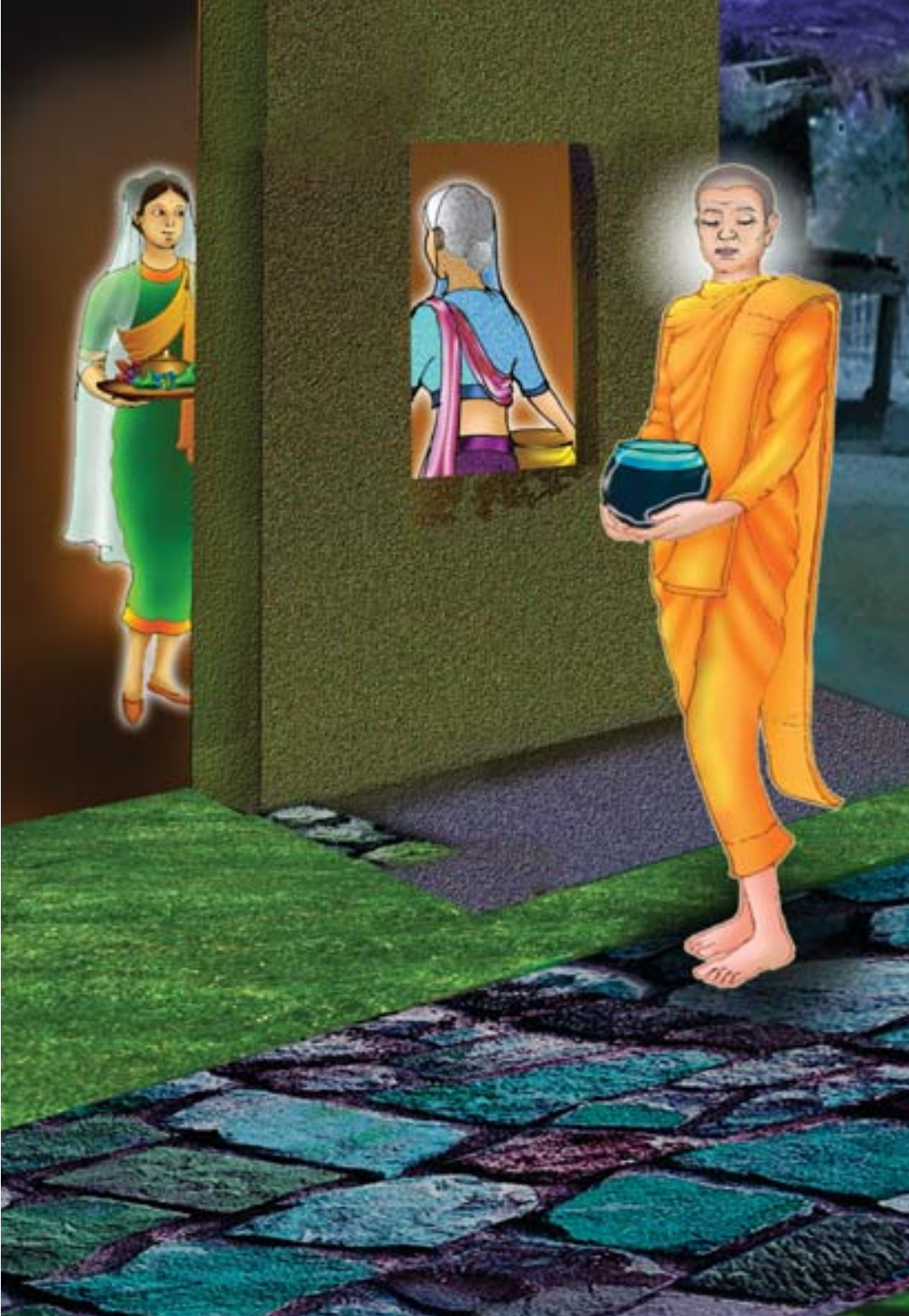
จุดหมายสูงสุดของชีวิต

๑๘๑

หยุดนิ่งจนเป็นปกติ จะทำให้เราได้เข้าถึงจุดที่ปลอดภัยที่สุด ที่พญามัจจุราชเข้าไปไม่ถึง ยิ่งสามารถชำระกาย วาจา ใจให้ สะอาดบริสุทธิ์มากเพียงใด ก็ยิ่งห่างไกลจากความทุกข์ ความ สุขและความบริสุทธิ์ก็เพิ่มพูนทับทวีมากยิ่งขึ้น เมื่อไรที่สามารถ ทำใจให้หยุดนิ่ง เข้าไปเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกายธรรมอรหัต ก็ไม่ต้องมาเวียนว่ายตายเกิดกันอีกต่อไป ได้ชื่อว่าหลุดพ้นแล้ว จากหัตถาพญามัจจุราช

เพราะฉะนั้น ให้ทุกๆ ท่านหมั่นฝึกทำใจให้หยุดนิ่ง ควบคู่กับการกิจประจำวัน ที่เราทำอยู่ แล้วชีวิตนี้จะทรงคุณค่า และมีความหมาย เพราะได้เข้าถึงความสุขอันเกิดจากการ ประพฤติธรรมและเข้าถึงธรรมกัน

๒๐

พากเพียรเพื่อ พระนิพพาน

ผู้ฉลาดนั้น เป็นผู้เพ่งพินิจ มีความเพียรติดต่อกัน
มีความบากบั่นมั่นคงเป็นนิตย์ ย่อมถูกต้องพระนิพพาน
อันเป็นแดนเกษมจากโยคะ หารธรรมอื่นยิ่งกว่าไม่ได้

พากเพียรเพื่อพระนิพพาน

๑๘๔

พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าทรงเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานแล้ว มีความบริสุทธิ์หมดจดจากกิเลสอาสวะทั้งปวง ได้เข้าถึงฝั่งแห่งพระนิพพาน อันเป็นแดนเกษมจากโยคะ ที่ความทุกข์ใดๆ เข้าไปไม่ถึง จึงมีแต่ความสงบเย็น เป็นสุขล้วนๆ ไม่มีทุกข์ เจือปนเลย ดังที่พระพุทธรองค์ตรัสรับรองไว้ว่า นิพพานํ ปรมํ สุขํ นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง แต่กว่าที่จะบรรลุเป้าหมายสูงสุดนี้ได้ พระองค์ต้องสั่งสมบุญบารมีมายาวนานนับภพนับชาติไม่ถ้วน พวกเราซึ่งเป็นชาวพุทธ ควรต้องเจริญรอยตามพระองค์ ตั้งใจสั่งสมความดีให้เต็มที่ สร้างบุญบารมีกันอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ถึงฝั่งแห่งพระนิพพาน

พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท ว่า

“เต ฌายีโน สาทติกา นิจุํ ทพฺพปรกฺกมา
สุสนฺติ อีรา นิพฺพานํ โยคฺกฺเขมํ อนุตฺตรํ

ผู้ฉลาดนั้น เป็นผู้เพ่งพินิจ มีความเพียรติดต่อกัน มีความบากบั่นมั่นคงเป็นนิตย์ ย่อมถูกต้องพระนิพพาน อันเป็นแดนเกษมจากโยคะ ทาธรรมอื่นยิ่งกว่าไม่ได้”

บุคคลผู้มีปัญญา หากปรารถนาจะหลุดพ้นจากทุกข์ในสังสารวัฏ ต้องแสวงหาหนทางพระนิพพาน อันเป็นทางแห่ง

พากเพียรเพื่อพระนิพพาน

๑๘๕

ความบริสุทธิ์ อีกทั้งต้องมีความพากเพียรพยายามไม่ลดละ เพื่อทำความปรารถนานั้นให้สำเร็จ จนได้บรรลุมรรคผลนิพพาน ประสบความสำเร็จในชีวิต ทั้งยังสามารถเป็นกัลยาณมิตรชี้ทางสว่างและเป็นแบบอย่างให้กับชาวโลกได้อีกด้วย ดังเช่นพระมหามิตตเถระผู้มีความเคารพในทานที่ญาติโยมตั้งใจถวายด้วยศรัทธา เรืองมืออยู่ว่า

มหาอุบาสิกาท่านหนึ่ง อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่พระมหามิตตเถระไปบิณฑบาตเป็นประจำ นางเป็นคนมีศรัทธา ได้อุปัฏฐากดูแลท่าน เสมือนกับเป็นพระลูกชายของตนเอง วันหนึ่งนางจะต้องเข้าไปทำธุระในป่า ไม่ได้อยู่ตักบาตรเอง จึงส่งลูกสาวว่า “เมื่อพระพี่ชายของลูกมาบิณฑบาต ให้ลูกเอาข้าวสาร น้ำนม เนยใส น้ำอ้อย ที่มีอยู่ในครัว มาปรุงให้อร่อยที่สุด แล้วถวายใส่บาตรท่าน”

ลูกสาวถามแม่ว่า “แล้วแม่จะรับประทานอาหารเข้านี้ด้วยกันหรือไม่” นางตอบว่า “ไม่ต้องเป็นห่วง แม่กินอาหารที่เหลือจากเมื่อคืนนี้เรียบร้อยแล้ว” ลูกสาวถามอีกว่า “แล้วอาหารกลางวันละ แม่จะรับประทานอะไร” นางจึงบอกให้ลูกสาวเอาปลายข้าวมาต้มกับผักตอง เพื่อเป็นอาหารกลางวัน

ในขณะที่สองแม่ลูกกำลังสนทนากันนั่นเอง พระมหา-

พากเพียรเพื่อพระนิพพาน

๑๘๖

मितตเถระเดินทางมาถึงใกล้ๆ บริเวณนั้น ได้ยินคำสนทนาของ
สองแม่ลูก เกิดความสนใจ ท่านสอนตนเองว่า “มหาอุบาลิกานี้
ต้องรับประทานอาหารที่ค้างคืน แม้อ่อนกลางวันก็จะรับ
ประทานเพียงข้าวต้มใส่ผักดอง แต่เวลานางถวายทานให้เรา
กลับถวายแต่อาหารที่ดี ที่ประณีตทั้งนั้น ซึ่งการที่มหาอุบาลิกา
ถวายอาหารให้เรา นี้ ก็ไม่ได้คิดว่า จะต้องการเรียกสวนไร่นา
อาหาร เสื้อผ้าอาภรณ์ หรือทรัพย์สินเงินทองใดๆ จากเราเลย
แต่เพียงปรารภนาบุญอันเป็นทางมาแห่งสมบัติทั้งสาม คือ
มนุษย์สมบัติ ทิพยสมบัติ และนิพพานสมบัติ แล้วตัวเราเองมี
ความบริสุทธิ์พอที่จะเป็นเนื่อนาบุญ ที่จะทำให้สมบัติเหล่านั้น
เกิดขึ้นแก่มหาอุบาลิกาได้แล้วหรือยัง”

คิดเช่นนี้แล้ว พระมหามิตตเถระสำรวจคุณธรรมและ
ความบริสุทธิ์ของตนเอง เมื่อท่านรู้ว่า ท่านยังมีกิเลสอยู่ ไม่อาจ
ที่จะรับอาหารบิณฑบาตนี้ได้ จึงกลับไปยังถ้ำที่พัก เมื่อถึงที่
พักแล้ว ท่านตั้งใจทำภาวนาปรารภความเพียร โดยอธิษฐานจิต
ว่า “ตราบใดที่เรายังไม่บรรลอรหัตผล ตราบนั้นเราจะไม่ยอม
ออกจากถ้ำ”

เมื่อพระเถระตั้งใจมั่น ทำความเพียรโดยไม่ประมาท
ไม่เข้าใจก็หยุดนิ่ง ปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่นในสิ่งทั้งหลาย

๑๘๓

ทั้งปวง ในที่สุดท่านก็ได้บรรลุอรหัตผลในเวลาก่อนอาหารเช้าของวันนั้นเอง เป็นพระชีณาสพหุลตพจน์แล้วจากกิเลสอาสวะได้เข้าถึงบรมสุข มีใจเบิกบาน เหมือนดอกบัวที่เบ่งบานในยามเช้าฉะนั้น

รุกขเทวาที่สิงสถิตอยู่ใกล้ประตูถ้า รู้ว่าท่านได้บรรลุธรรมแล้ว ต่างเปล่งอุทานออกมาว่า “ท่านผู้เป็นบุรุษอาชาไนย ข้าพเจ้าขอนอบน้อมต่อท่าน ท่านเป็นยอดคน เป็นผู้สิ้นอาสวะแล้ว ข้าพเจ้าขอนอบน้อมต่อท่าน ท่านผู้วิรุทกษ์ ท่านเป็นผู้ควรอย่างยิ่งแก่ทักษิณาทานของมหาอุบาสิกา ที่ได้ถวายอาหารแด่พระอรหันต์เช่นท่าน หมูสัตว์ที่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ย่อมจะลวงพ้นจากทุกข์ไปได้”

ขณะนั้นยังเป็นเวลาเช้าวอยู่ พระเถระจึงเดินเข้าไปบิณฑบาตในหมู่บ้านอีกครั้ง เด็กหญิงลูกสาวของมหาอุบาสิกา ก็ได้จัดเตรียมอาหารรอพระเถระอยู่ที่หน้าประตู เมื่อท่านมาถึงเด็กน้อยก็ถวายอาหารรสเลิศ ด้วยใจที่ปีติเบิกบาน และสังเกตเห็นว่า เช้าวันนี้ผิวพรรณของพระเถระเปล่งปลั่งผ่องใสเป็นพิเศษ เพราะรัศมีธรรมจับใบหน้าดูอัมเิบเบิกบานราวกับผู้วิรุทกษ์

เมื่อมหาอุบาสิกากลับมาจากป่า ลูกสาวได้เล่าเรื่องราวทั้งหมดให้แม่ฟัง นางเกิดมหาปีติมาก บอกลูกสาวว่า “เห็นที่

พากเพียรเพื่อพระนิพพาน

๑๘๘

วันนี้พระพี่ชายของเจ้า คงจะได้บรรลุคุณวิเศษแล้ว จึงมีความยินดียิ่งในพระพุทธศาสนา เป็นลาภของเราจริงๆ ที่ได้ทำบุญกับเนื่อนาบุญ” ทั้งสองแม่ลูกต่างรู้สึกปลื้มปิติยินดียิ่งนักในบุญกุศลที่ได้ทำไป

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า คนมีบุญ มีปัญญา เขาปรารถนาจะได้บุญใหญ่กัน อยากจะทำบุญกับเนื่อนาบุญ ทำกับทักษิณะบุคคล พระมหามิตตเถระท่านเป็นผู้ไม่ประมาท มีปัญญา มีโยนิโสมนสิการ รู้จักจับแง่คิด และทำประโยชน์ให้เกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ตนเองก็ได้บรรลุธรรม ผู้อื่นก็พลอยได้บุญไปด้วย เพราะท่านมีความเคารพในทาน เพียงแค่ได้ยื่นคำสนทนาของมหาอุบาสิกากับลูกสาวเพียงครู่เดียวเท่านั้น ก็เกิดแรงบันดาลใจที่จะปรารถนาความเพียรอย่างยิ่งยวด จนได้บรรลุผลแห่งการบวชคือทำพระนิพพานให้แจ้ง ได้บรรลุวัตถุประสงค์อันสูงสุดของชีวิต

นิพพาน เป็นชื่อของความดับทุกข์ดับกิเลส ท่านได้แสดงไว้ ๒ ประเภท คือ “สอฺปาติเสสนิพพาน” เป็นนิพพานที่สามารถเข้าถึงได้ในขณะที่มีชีวิตอยู่ อยู่ในตัวของเรา โดยมีจุดเชื่อมโยงกันที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ถ้าเราหยุดใจได้ถูกส่วน มีความละเอียด ความบริสุทธิ์ถึงที่สุด ก็จะเข้าถึงได้ เป็นนิพพานของ

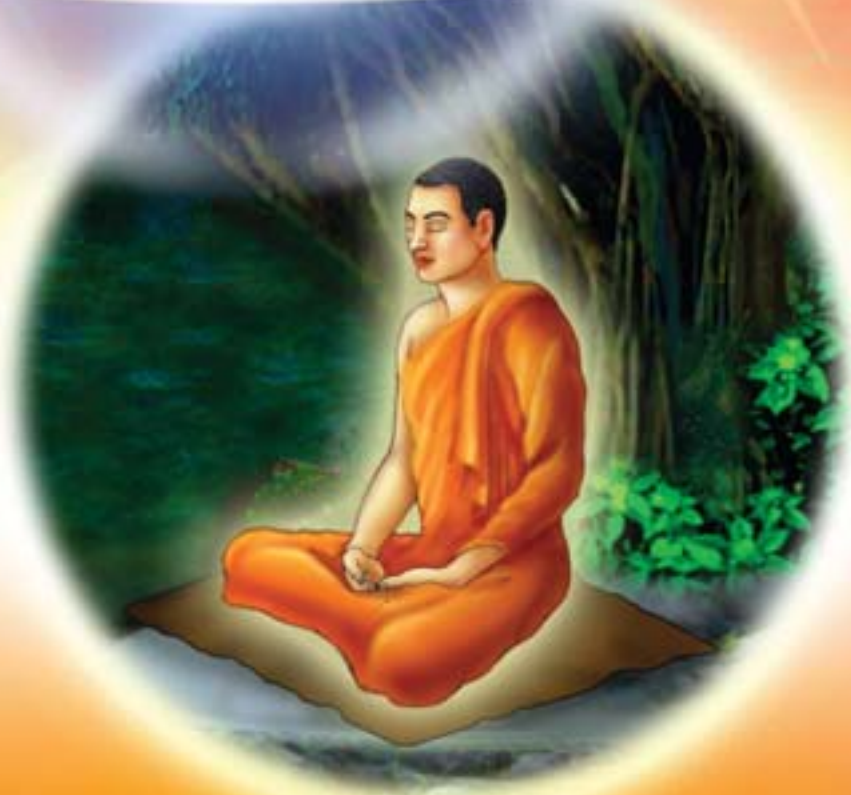
พสกเพียรเพื่อพระนิพพาน

๑๘๕

พระอริยเจ้า ที่ขจัดกิเลสได้หมดสิ้นแล้ว แต่ว่ายังมีชีวิตอยู่ ส่วน “อนุปาติเสสนิพพาน” เป็นเหตุว่างอยู่นอกภพสามออกไป ผู้ที่หมดกิเลสเป็นพระอรหันต์ เมื่อขั้น ๕ ดับ คือ กายเนื้อแตกทำลายไป เหลือแต่ธรรมชั้นหรือธรรมกาย ก็จะถูกดึงดูดไปสู่อายตณนิพพาน

ดังนั้น ให้รู้จักเถิดว่า พวกเราทุกคนเกิดมาก็เพื่อ แสวงหาพระนิพพาน ไม่ว่าจะประกอบภารกิจอันใดก็ตาม อย่าได้ละทิ้งการปฏิบัติธรรม ให้จัดสรรเวลาในการปฏิบัติธรรมให้ดี และชักชวนผู้มีบุญมาร่วมกันปฏิบัติธรรม ให้ขยายกันต่อไป ให้ทั่วทุกหนทุกแห่ง สันติสุขจะได้แผ่ขยายครอบคลุมไปทั่ว ประเทศและทั่วโลก

๒๑

หยุดใจเป็น
สำเร็จทุกอย่าง

บุรุษพึงพยายามรำไป
บัณฑิตไม่พึงเบือนายท้อแท้ฯ

หยุดใจเป็นสำเร็จทุกอย่าง

๑๕๒

จิตของบุคคลที่ตั้งไว้ผิดที่ ย่อมถูกความโลภ โกรธ หลง เข้ามาครอบงำ ทำให้คิดผิด พุตผิด ทำผิดได้ง่าย ซึ่งเป็นเหตุนำ ความทุกข์มาให้บุคคลนั้น แต่จิตของบุคคลที่ตั้งไว้ถูกที่ คือ วางใจไว้ถูกที่ตั้งของใจ ณ ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ซึ่งเป็นต้น แหล่งของความสุข และความบริสุทธิ์ แหล่งของสติของปัญญา เมื่อเรานำใจมาไว้ ณ ตรงนี้ ใจก็จะถูกกลั่นให้บริสุทธิ์ผ่องใส ทำให้คิดดี พุตดี ทำดี ตลอดจนส่งผลให้พบกับความสุขความ เจริญรุ่งเรือง และสิ่งที่ดีงามในชีวิตตลอดไป ดังนั้น บัณฑิตทั้งหลาย จึงเพียรพยายามฝึกฝนอบรมจิตใจ ให้สงบหยุดนิ่งอยู่เสมอ เพื่อให้เข้าถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิต

มีพุทธพจน์ที่ปรากฏใน มหาสีลวชาดก ขุททกนิกาย ว่า

“วายเมเถว ปริโส น นิพพินุเทยฺย ปณฺธิโต

บุรุษพึงพยายามรำไป บัณฑิตไม่พึงเบื่องหน่ายท้อแท้ฯ”

การที่พระบรมโพธิสัตว์จะบำเพ็ญบารมีจนตรัสรู้ธรรมเป็น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์หนึ่งได้นั้น จะต้องทำความเพียร มาอย่างไม่ลดละ ต้องมีใจหนักแน่นมั่นคงประดุจขุนเขา ไม่เคย ท้อแท้เบื่องหน่ายในการสั่งสมบุญบารมีเลย ท่านสั่งสมบารมีทั้ง ๓๐ ทศ มาอย่างเอาชีวิตเป็นเดิมพัน สร้างบารมีอย่างน้อยใช้เวลาถึง ๒๐ อสงไขยกับอีกแสนมหากัป ในพระทัยของพระองค์มีแต่

หยุดใจเป็นสำเร็จทุกอย่าง

๑๕๓

ความเชื่อมั่นว่า จะต้องตรัสรู้ธรรมเป็นพระอรหันต์กลับมาสัมผัสพุทธเจ้าองค์หนึ่งให้ได้

แม้จะมีอุปสรรคต่างๆ มาขวางกั้น ไม่ว่าจะเป็นทะเลเพลิง ที่ลุกโชน อันตรายทุกชนิดที่เกิดขึ้น แม้มีเทวดามาลองใจเพื่อให้คลายความเพียร หรือมีสิ่งยั่วยวนต่างๆ ที่จะทำให้เกิดความลุ่มหลงมัวเมาก็ตาม พระองค์จะไม่ทรงยอมละความเพียร ยังทรงอดทนฝึกฝนอบรมจิตใจของพระองค์ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่ได้ตั้งความปรารถนาไว้ หากว่ายังไม่ประสบผลสำเร็จตามที่ทรงปรารถนา ก็จะไม่ยอมท้อถอย หรือคลายความเพียรกลางคัน มีแต่มุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จให้ได้ ยังมีอุปสรรคมากมายเพียงใด พระองค์ก็ยังมีกำลังใจเพิ่มขึ้นมากเพียงนั้น และฝ่าฟันก้าวเดินต่อไปจนกว่าจะบรรลุเป้าหมาย

แม้เหล่าพระอริยสาวก ต่างก็มีความเพียรในการประพฤติปฏิบัติธรรมเฉกเช่นพระพุทธองค์ ไม่มีความท้อแท้ ท้อถอย หากว่ายังไม่ประสบความสำเร็จ ก็ไม่ประมาท ไม่ยอมลดละความเพียร แม้เลือดเนื้อจะเหือดแห้งหายไป ก็ไม่หวั่นไหว มีแต่มุ่งหน้าสั่งสมบุญทำความดี ปรารถนาความเพียรจนกระทั่งได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ตามพระพุทธองค์ไปด้วย ในพระไตรปิฎก ได้บันทึกเรื่องราวของพระเถระเหล่านั้นไว้อย่างมากมาย ดังเช่น

หยุดใจเป็นสำเร็จทุกอย่าง

๑๕๔

การปฏิบัติธรรมของพระอานนทเถระ ที่ท่านมีความเพียรอย่าง
ยิ่งยวด ที่จะให้บรรลุลหรรณเป็นพระอรหันต์ให้ได้ ก่อนที่คณะ
สงฆ์จะทำสังคายนา เรื่องมีอยู่ว่า

*หลังจากพุทธปรินิพพานได้ไม่กี่วัน พระมหากัสสปเถระ
และเหล่าภิกษุสงฆ์ ได้มีความคิดเห็นตรงกันว่า จะสังคายนา
รวบรวมพระธรรมคำสอน ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อให้
พระพุทธานุศาสนาดำรงคงอยู่คู่โลกต่อไปอีกยาวนาน จึงได้ประชุม
ผู้รู้ ที่เป็นพระอรหันต์ และจะขาดพระอานนทเถระไม่ได้โดยเด็ด
ขาด เพราะพระอานนทท่านเป็นพุทธอุปัฏฐาก อยู่ใกล้พระ-
สัมมาสัมพุทธเจ้ามากกว่าใคร เป็นพหูสูตรได้ยินได้ฟังและทรงจำ
พระธรรมคำสอนไว้มาก แม้ครั้งใดที่พระอานนทไม่ได้ไปกับ
พระพุทธรองค์ เมื่อพระพุทธรองค์ตรัสสอนธรรมะอะไรไป ก็จะมา
ตรัสกับพระอานนทอีกครั้งหนึ่ง ตรงนี้ก็เป็นความรอบคอบของ
พระอานนทเอง ซึ่งก่อนที่ท่านจะรับหน้าที่อุปัฏฐากพระพุทธรองค์
ได้ขอพรว่า เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงธรรมให้ใครแล้ว
ขอพระพุทธรองค์จงแสดงธรรมนั้นให้ท่านซ้ำอีกครั้งหนึ่งด้วย
เพื่อไม่ให้ใครมาตำหนิได้ว่า อยู่ใกล้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแท้ๆ

หยุดใจเป็นสำเร็จทุกอย่าง

๑๕๕

ยังไม่รู้เลยว่าพระพุทธรองค์ได้ทรงแสดงธรรมอะไรไปบ้าง

ในขณะนั้นพระอานนท์ท่านยังเป็นพระโสดาบันอยู่ ยังไม่บรรลुพระอรหันต์ ท่านก็ทราบว่าคุณะสงฆ์รอท่านอยู่ จึงรีบเร่งทำความเพียรอย่างไม่ย่อท้อ แต่ก็ไม่เป็นผล เพราะท่านมีความตั้งใจมากเกินไป ขาดความพอดี เมื่อจิตไม่เป็นกลาง ตั้งเกินไป ใจก็หยุดไม่ถูกส่วน เมื่อหยุดไม่ถูกส่วน หยุดไม่สมบูรณ์ ก็ไม่สามารถบรรลุอรหัตผลได้ จนกระทั่งถึงก่อนวันที่จะมีการประชุมทำสังคายนา เพื่อนสหธรรมิกได้บอกท่านว่า “การประชุมจะมีในวันพรุ่งนี้แล้ว ท่านยังเป็นเสขะอยู่ ยังต้องศึกษาในพระศาสนา นี้อยู่ เพราะฉะนั้นท่านไม่ควรไปในที่ประชุม ขอท่านจงเป็นผู้ไม่ประมาทเถิด”

ที่พระท่านเตือนว่ายังเป็นเสขะนั้น ก็คือยังไม่บรรลุพระอรหันต์นั่นเอง ยังมีกิเลสอาสวะอยู่ ยังต้องศึกษาให้เสร็จกิจในพระศาสนา ก่อน ศึกษาด้วยการทำใจหยุดใจนิ่ง เมื่อใจหยุดนิ่งสนิทถูกส่วนเมื่อไร ก็จะเข้าถึงธรรมไปตามลำดับ ตั้งแต่เข้าถึงดวงธรรมภายใน เข้าถึงกายในกาย จนกระทั่งถึงกาย-ธรรมอรหัต พอถึงกายธรรมอรหัต ก็ไม่ต้องศึกษาแล้ว เพราะเสร็จกิจที่จะต้องทำแล้ว กิจที่จะต้องทำยิ่งกว่านี้ไม่มีอีกแล้ว

เมื่อพระอานนท์ได้ฟังดังนั้นก็คิดว่า จะปรารภความ

หยุดใจเป็นสำเร็จทุกอย่าง

๑๕๖

เพียรตลอดราตรีอย่างเอาชีวิตเป็นเดิมพัน จนกระทั่งใกล้รุ่ง ท่านก็ยังไม่บรรลุลุธรรมเป็นพระอรหันต์ จึงได้ระลึกถึงคำสั่งสอนของพระลัมมालัมพุทเธเจ้าที่ว่า “อานนท์ เธอเป็นผู้ทำบุญไว้ดีแล้ว จงหมั่นประกอบความเพียรเถิด จักเป็นผู้หาอาสวะมิได้โดยฉับพลัน” ซึ่งคำตรัสของพระผู้มีพระภาคเป็นจริงเสมอ เหตุที่ท่านยังไม่บรรลุ เพราะว่ปรารภความเพียรมากเกินไป จึงทำให้ใจฟุ้งซ่าน แล้วท่านก็เปลี่ยนวิธีการใหม่ คือ เดินลงจากที่จงกรม กลับเข้าไปในวิหาร เพื่อจะพักผ่อน ให้ผ่อนคลายสักครู่หนึ่ง

ในขณะที่พระอานนท์ค่อยๆ เอนกายลงบนเตียง เพ้าทั้งสองยังไม่ทันพ้นจากพื้น ศีรษะยังไม่ถึงหมอนนั้น จิตของท่านคลายจากความตั้งใจที่มีมากเกินไป เป็นใจที่สบายๆ เป็นกลางๆ หยุดนิ่งได้ถูกส่วน เข้าถึงกายธรรมในกายธรรมเข้าไปเรื่อยๆ จนกระทั่งได้บรรลุกายธรรมอรหัตต์ เป็นพระอรหันต์ในอิริยาบถนั้นเอง ท่านจึงได้ชื่อว่าเป็นผู้บรรลุลุธรรมเป็นพระอรหันต์ ที่เว้นจากอิริยาบถทั้ง ๔ แล้วในวันรุ่งขึ้นท่านก็ได้แสดงความเป็นพระอรหันต์ ด้วยการดำดิน ไปนั่งบนอาสนะที่ปูไว้ให้ท่านและได้ร่วมกันทำสังคายนา จนมีพระไตรปิฎกสืบทอดมาจนถึงพวกเราในปัจจุบันนี้

เราจะเห็นว่า บัณฑิตในกาลก่อน ท่านเป็นผู้ไม่ยอมแพ้ในการประพฤติปฏิบัติธรรม มีแต่ความเชื่อมั่นว่าจะต้องทำให้

หยุดใจเป็นสำเร็จทุกอย่าง

๑๕๓

สำเร็จให้ได้ พวกเราก็เช่นเดียวกัน จะต้องไม่ย่อท้อ ไม่คลายความเพียรในการปฏิบัติธรรม แม้ว่า วันนี้เรายังปฏิบัติธรรมไม่ได้ผล ก็ให้เราเชื่อมั่นว่า คนอย่างเราถ้าจะทำอะไรแล้วต้องทำได้สำเร็จ แล้วปรารภความเพียรเรื่อยไป ทำให้สม่ำเสมอ เอาใจมาหยุดนิ่งไว้ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๓ ในทุกอิริยาบถ โดยวางใจให้ถูกส่วน ทำอย่างสบายๆ ถ้าทำถูกวิธี ไม่ช้าความสำเร็จก็ต้องเกิดขึ้นกับเราอย่างแน่นอน

ฉะนั้น ให้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรมกันให้เต็มที่ พร้อมกับไปทำหน้าที่ของผู้นำบุญยอดกัลยาณมิตร ชักชวนกันสถาปนากัลยาณมิตร ชักชวนหมู่ญาติมิตร ตลอดจนเพื่อนร่วมโลกของเราให้มาประพฤติปฏิบัติธรรม สันติสุขก็จะเกิดขึ้นกับทุกๆ คน เพราะได้เข้าถึงความสุขอันเป็นอมตะ ที่เกิดจากการเข้าถึงธรรมกาย การเข้าถึงธรรมกายจะทำให้เราประสบความสำเร็จและความสุขของชีวิตอันสูงสุด ยิ่งกว่าการสมบูรณ์ไปด้วยลาภ ยศ สรรเสริญใดๆ ทั้งสิ้น เพราะว่าสุขอย่างนี้มันคงยั่งยืนไม่เปลี่ยนแปลง สุขตลอดทุกเวลา ทุกวินาที ทั้งหลับตาลืมตา

๒๒

มุ่งสู่ โลกุตระธรรม

การแสวงhamอยู่สองอย่าง คือ การแสวงหาสิ่งที่ไม่
ประเสริฐอย่างหนึ่ง การแสวงหาสิ่งทีประเสริฐอย่างหนึ่ง
การแสวงหาสิ่งที่ไม่ประเสริฐคือสิ่งที่มีชาติ ชรา มรณะและ
ความโศกเศร้าเป็นธรรมดา ส่วนผู้รู้ผู้มีปัญญาทั้งหลาย จะ
แสวงหาพระนิพพานอันเป็นอมตะ ที่ไม่มีการเกิด หาธรรมอื่น
ยิ่งกว่ามิได้ อันเป็นแดนเกษมจากโยคะ ที่หาความโศกไม่ได้

มุ่งสู่โลกุตตรธรรม

๒๐๐

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มีความบริสุทธิ์ หมดจดพ้นจากกิเลสอาสวะทั้งปวง ได้เข้าถึงฝั่งแห่งนิพพานอันเป็นแดนเกษมจากโยคะ ที่ความทุกข์ใดๆ ไม่อาจเข้าไปถึง จึงมีแต่ความสงบเย็น เป็นสุขล้วนๆ ไม่มีทุกข์เจือปนเลย ดังที่พระองค์ได้กล่าวไว้ว่า “นิพพานํ ปรมํ สุขํ นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง” แต่กว่าที่พระพุทธองค์จะบรรลุเป้าหมายสูงสุดนี้ได้ก็ต้องสั่งสมบุญบารมีมายาวนานนับภพนับชาติไม่ถ้วน เราซึ่งเป็นชาวพุทธ ก็ต้องเจริญรอยตามพระพุทธองค์ ตั้งใจสั่งสมความดีให้เต็มที่ สร้างบุญบารมีกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อไปให้ถึงฝั่งแห่งนิพพาน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ปาสราลิสสูตร ว่า

“การแสวงหาที่อยู่สองอย่าง คือ การแสวงหาสิ่งที่ไม่ประเสริฐอย่างหนึ่ง การแสวงหาสิ่งทีประเสริฐอย่างหนึ่ง การแสวงหาสิ่งที่ไม่ประเสริฐ คือ สิ่งที่มีชาติ ชรา มรณะ และความโศกเศร้าเป็นธรรมดา ส่วนผู้รู้ผู้มีปัญญาทั้งหลาย จะแสวงหาพระนิพพานอันเป็นอมตะ ที่ไม่มีการเกิด หาธรรมอื่นยิ่งกว่ามิได้ อันเป็นแดนเกษมจากโยคะ ที่หาความโศกไม่ได้”

เราเกิดมาภพชาติหนึ่ง ก็เพื่อชำระกาย วาจา ใจให้สะอาด

มุ่งสู่โลกุตตรธรรม

๒๐๑

บริสุทธิ์ ให้หลุดพ้นจากความเป็นปาวเป็นทาสของพญามาร มุ่งสั่งสมบุญบารมีเพื่อไปสู่อายตณนิพพานอย่างเดียวก่อนนั้น พระนิพพานเป็นโลกุตตรธรรมที่อยู่นอกภพทั้งสาม เป็นสภาวะธรรม ที่มีแต่ความบริสุทธิ์ล้วนๆ เป็นสุขล้วนๆ อยู่นอกเหนือกฎของ ไตรลักษณ์ เทียงแท้ถาวร ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอีกต่อไป พระพุทธองค์มักใช้คำว่า นิพพานัน् ปรมํ สุขํ นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง เป็นเอกันตบรมสุข ที่ไม่มีทุกข์เจือปนเลย

เราสร้างบารมีเพื่อแสวงหาที่พึ่ง ที่ระลึก ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง เป็นสุขได้ด้วยตนเองและเป็นตัวตนที่แท้จริง สิ่งที่เราต้องการนี้ รวมประชุมอยู่ในธรรมกายทั้งหมด ธรรมกาย คือแก่นของชีวิต เป็นชีวิตในระดับลึกที่อยู่ในตัวของเรา ส่วน การแสวงหาสิ่งของนอกตัวนั้น เป็นเหตุให้ใจเหินห่างจาก ศูนย์กลางกาย ทำให้ต้องเวียนวนอยู่ในภพสามเรื่อยไป พระพุทธองค์ถึงได้ตรัสว่าเป็นการแสวงหาที่ไม่ประเสริฐ เพราะเป็นไปเพื่อการเกิด แก่ เจ็บ ตาย หาสาระแก่นสารใน สิ่งต่างๆ เหล่านั้นไม่ได้

นักปราชญ์บัณฑิตทั้งหลาย ท่านเห็นคุณค่าของชีวิต เห็นทุกข์ เห็นโทษในการเกิดบ่อยๆ ทุกครั้งที่เกิดมาก็มุ่งแสวงหาโมกขธรรม หาทางที่จะหลุดพ้นจากความมืดคืออวิชชา เพื่อ

มุ่งสู่โลกุตตรธรรม

๒๐๒

ไปสู่ฝั่งพระนิพพาน ซึ่งเป็นอิสระจากกิเลสอาสวะ คงที่ไม่แปรผันอีกต่อไป ดังเรื่องที่ยกมาว่า

*ในสมัยหนึ่ง พระบรมโพธิสัตว์บังเกิดเป็นลูกชายของปุโรหิต ในเมืองโกสัมพี ชื่อจิตตกุมาร ส่วนพระโอรสของพระราชามีพระนามว่า สัมภูตกุมาร กุมารทั้งสองเป็นสหายสนิทและรักกันมาก ต่างก็ระลึกชาติได้ว่า เคยเกิดเป็นพี่น้องกันมาก่อน แต่จิตตบัณฑิตสามารถระลึกได้หลายชาติกว่า จึงเห็นโทษในการเกิดบ่อยๆ ว่าเป็นทุกข์ ดังนั้นแม่พ่อก่อนของท่านจะเก็บสะสมทรัพย์สินเงินทองไว้ให้มากมายเพียงใด ก็ไม่ได้ยินดีในทรัพย์สมบัติเหล่านั้น ใจของท่าน มุ่งมั่นว่า ยอยากจะออกบวชแสวงหาหนทางพ้นทุกข์

พออายุได้ ๑๖ ปี ท่านจึงตัดสินใจเข้าไปในป่าทิมพานต์บวชเป็นฤๅษี ตั้งใจบำเพ็ญภาวนาจนได้ฌานอภิญญา ฝ่ายสัมภูตรajakumar ได้เสวยราชสมบัติแทนพระบิดา พระองค์ทรงระลึกถึงจิตตบัณฑิต จึงทรงแต่งเพลงกฏแห่งกรรมให้ชาวเมืองขับร้อง ชาวเมืองพอทราบว่าเป็นที่โปรดปรานของพระราชาก็พากันขับร้องต่อๆ กันไปว่า “กรรมทุกอย่างที่นรชนสั่งสมไว้แล้ว ย่อมมีผลเสมอไป ขึ้นชื่อว่ากรรมแม้เล็กน้อย

มุ่งสู่โลกุตตรธรรม

๒๐๓

ที่จะไม่ให้ผลเป็นอันไม่มี เราได้เห็นตัวของเราผู้ชื่อว่า สัมภุตะ มีอานุภาพมาก อันบังเกิดขึ้นด้วยผลบุญของตนเอง มโนรชของเราสำเร็จแล้ว แต่มโนรชของจิตตบัณฑิต พระเชษฐาของเรา สำเร็จแล้วหรือยังหนอ”

พระฤๅษีจิตตบัณฑิตมีความสุขในนิมาน อยากจะให้น้องชายได้รับรสแห่งความสุขภายในบ้าง จึงเหาะมาลงที่พระราชอุทยาน ท่านได้แต่งเพลงแก่ให้หนูน้อยคนหนึ่ง เอาไปขับร้องให้พระราชินี ฟัง หนูน้อยก็รีบวิ่งไปเฝ้าพระราชินี แล้วร้องเพลงถวายว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้สมมติเทพ กรรมทุกอย่างที่นรชน ลังสมไว้แล้ว ย่อมมีผลเสมอไป ขึ้นชื่อว่ากรรมแม้จะเล็กน้อย ที่จะไม่ให้ผลเป็นอันไม่มี มโนรชของพระองค์สำเร็จแล้ว ฉันใดขอพระองค์โปรดทราบเถิดว่า แม้มโนรชของจิตตบัณฑิต ก็สำเร็จแล้วฉันนั้นเหมือนกัน”

พระราชินีทรงสดับแล้ว ทรงชื่นชมโสมนัสมาก ได้มอบบ้านส่วยร้อยตำบลแก่เจ้าหนูน้อย แล้วตรัสถามถึงที่มาของเพลง ก็ทราบได้ทันทีว่า พี่ชายของเรามาเยี่ยมแล้ว จึงรีบเสด็จเข้าไปหาด้วยความปีติยินดี แล้วเชื้อเชิญพระฤๅษีให้มาครองราชสมบัติด้วยกัน พระองค์จะมอบราชสมบัติให้ครอบครองครึ่งหนึ่ง

จิตตบัณฑิตฟังพระดำรัสนั้นแล้ว แทนที่จะยินดีในราช-

มุ่งสู่โลกุตตรธรรม

๒๐๔

สมบัติ ท่านกลับตอบปฏิเสธ แล้วแสดงธรรมเทศนาถวายว่า “ดูกรมหาบพิตร พระองค์ทรงเห็นผลบุญอย่างเดียว ส่วนอาตมภาพเห็นทั้งผลบุญและผลบาปที่สั่งสมไว้ จึงสำรวมระวังอาตมภาพไม่ได้ปรารณาราชสมบัติ หรือความเป็นพระเจ้าจักรพรรดิเลย เพราะชีวิตของเราในโลกนี้ มีกำหนดร้อยปี เป็นอย่างมาก แล้วก็ต้องละโลกนี้ไป เราจะมัวเพิลิดเพิลินในสมบัติอันเป็นของไม่เที่ยงอยู่ทำไม”

พระราชชาตรัสตอบว่า “ถ้อยคำของพระคุณเจ้าเป็นคำจริง แต่ว่าข้าพเจ้ายังพอใจ และยินดีในเบญจกามคุณอยู่ คงจะได้ยากเหมือนช้างจมอยู่ในท่ามกลางหล่ม ยากที่จะถอนตนขึ้นจากหล่มได้ ข้าพเจ้ายังไม่สามารถปฏิบัติตนตามทางของนักบวชได้หรอก บุตรจะมีความสุขได้ด้วยวิธีใด มารดาบิดาพึงพร่ำสอนบุตรด้วยวิธีนั้น ขอให้พระคุณเจ้าแนะนำทางไปสู่สวรรค์ ที่จะทำให้มีความสุขในเบญจกามคุณที่ยิ่งขึ้นไปเถิด”

พระฤาษีจึงแนะทางไปสู่สวรรค์ว่า “มหาบพิตร ชีวิตของสัตว์ทั้งหลาย ถูกชรานำไปสู่ความตาย อายุของสัตว์เป็นของน้อย เมื่อนรชนถูกชรานำเข้าไปสู่ความตาย จะหาผู้ต้านทานไม่ได้ มหาบพิตรอย่าได้ทำกรรมที่มีทุกข์เป็นผล ซึ่งจะนำไปสู่ทุกข์ ถ้าพระองค์ไม่สามารถละสุขในเบญจกามคุณได้ ก็จงเริ่ม

มุ่งสู่โลกุตระธรรม

๒๐๕

ทำความดี โดยให้ความชอบธรรมแก่อาณาประชาราษฎร์ใน
ขอบขันทสีมา ทรงเป็นผู้มีกมลจิตอันผ่องใส ทำทานกับสมณ-
พราหมณ์ผู้เป็นเพื่อนานุญอันเลิศและประพฤติดุธรรมให้สุจริตเกิด”

นอกจากนี้ฤๅษียังเล่าถวายพระราชราชถึงชาติก่อนๆ ที่เคย
เป็นคนจันทาลบ้าง เป็นสัตว์บ้าง ทำให้พระราชเกิดความ
สังเวชพระทัยในความไม่เที่ยงของการเวียนว่ายตายเกิด จึงยก
ราชสมบัติให้พระโอรสองค์ใหญ่ แล้วเสด็จออกผนวชตามพระ-
ฤๅษีและตั้งใจเจริญสมาธิภาวนาจนได้สำเร็จอภิญญาสมบัติ
เมื่อละโลกไปแล้ว ทำให้ไปสู่สุคติ

จะเห็นว่า เส้นทางสร้างบารมีของพระโพธิสัตว์เจ้า
ทั้งหลาย ท่านมุ่งจะไปสู่อายตนิพพานอย่างเดียว แม้ในชาติที่
ยังทำไม่สำเร็จ เกิดอีกชาติต่อมาก็ทำต่อไป แม้ความตายจะมา
ตัดภพตัดชาติไปก็ตาม ท่านจะไม่ล้มปณิธานที่ตั้งไว้ เพราะรู้ว่
การแสวงหาพระนิพพาน เป็นสุดยอดของการแสวงหา เป็นทาง
มาแห่งความสุขและความบริสุทธิ์ ทรัพย์สมบัติต่างๆ ภายนอก
เทียบไม่ได้เลย

เราทุกคนก็เช่นเดียวกัน เกิดมาเพื่อแสวงหาสิ่งเดียว
ที่ประชุมรวมอยู่ในกลางธรรมกายเท่านั้น ซึ่งทุกคนมีสิทธิ์ที่จะ
เข้าถึงได้ หากฝึกใจให้หยุดนิ่ง เมื่อเข้าถึงธรรมกายแล้ว ชีวิต

มุ่งสู่โลกุตระธรรม

๒๐๖

เราจะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีความสุขเพิ่มขึ้น
ชีวิตจะมีความมั่นคงปลอดภัยและมีชัยชนะ

เพราะฉะนั้น ควรใช้วันเวลาที่มีอยู่ ให้มีคุณค่าด้วยการ
ประพฤติธรรม แสวงหาหนทางพ้นทุกข์ เพื่อไปสู่ฝั่งนิพพาน
แล้วไปช่วยกันทำหน้าที่ยอดกัลยาณมิตรผู้นำบุญ ชักชวนกัน
ปฏิบัติธรรมให้มากๆ ให้ทั้งโลกสว่างไสวด้วยแสงแห่งธรรมกาย

๒๑

อ ุ่ กั บ ปั จ จุ บั น ิ ร ร ม

บุคคลไม่ควรคำนึงถึงสิ่งที่ล่วงไปแล้ว
ไม่ควรมุ่งหวังสิ่งที่ยังมาไม่ถึง
สิ่งใดล่วงไปแล้ว สิ่งนั้นก็พ้นอันละไป
สิ่งใดที่ยังมาไม่ถึง สิ่งนั้นก็พ้นอันยังมาไม่ถึง

อยู่กับปัจจุบันธรรม

๒๐๕

พระธรรมกาย เป็นกายตรัสรู้ธรรมของมนุษย์ทุกๆ คน เราจะรู้แจ้งเห็นแจ้งแทงตลอด ในธรรมทั้งหลายทั้งปวง ก็ต้องอาศัยธรรมกายนี้ เพราะว่าเป็นกายที่เต็มเปี่ยมไปด้วยสติ ปัญญา และมีอานุภาพไม่มีประมาณ คำสอนทั้ง ๔๔,๐๐๐ พระธรรมชั้น ประชุมลงในธรรมกายทั้งสิ้น ธรรมกายนี้เป็นกายที่ประกอบไปด้วยลักษณะมหาบุรุษครบถ้วนทุกประการ งามกว่ามนุษย์ เทวดา พรหมและอรุปรหม สิ่งสถิตอยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ของพวกเราทุกคน สมบูรณ์ทั้งวิชาและจรณะ จะเข้าถึงธรรมกายได้ ต้องอาศัยใจที่หยุดนิ่งอย่างเดียวเท่านั้น ดังนั้น หยุดจึงเป็นตัว สำเร็จที่จะทำให้เข้าถึงพระธรรมกาย

พระลัมมะลัมพุทเจ้าตรัสไว้ใน ภัทเทกรัตตสูตร ว่า

**“บุคคลไม่ควรคำนึงถึงสิ่งที่ล่วงไปแล้ว ไม่ควรมุงหวัง
สิ่งที่ยังมาไม่ถึง สิ่งใดล่วงไปแล้ว สิ่งนั้นก็พ้นอันละไป สิ่งใด
ที่ยังมาไม่ถึง สิ่งนั้นก็พ้นอันยังมาไม่ถึง”**

อดีตเป็นสิ่งที่ล่วงไปแล้วไม่ว่าจะเป็นเรื่องดีหรือร้ายก็ตาม สิ่งที่ได้ทำลงไปแล้ว ทั้งทางกาย วาจา ใจ เราไม่สามารถย้อน อดีตให้กลับคืนมาได้ สิ่งทีล่วงไปก็ต้องผ่านเลยไป เหมือน สายน้ำไหลไปไม่มีวันย้อนกลับ หรือเหมือนชีวิตที่ย่างก้าวไปสู่ ความเสื่อมสลายทุกอนุนิภาติ กระทั่งอนาคตที่ยังมาไม่ถึง เราก็

อยู่กับปัจจุบันธรรม

๒๑๐

ไม่ควรไปมุ่งหวังมากเกินไปว่าจะได้ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข
ตั้งใจปรารถนา การประกอบคุณงามความดี ล้างสมบุญอยู่เป็น
นิตยเท่านั้น ที่จะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า เราจะมีอนาคตอันสดใส
ชีวิตจะก้าวไปสู่ความเต็มเปี่ยมสมบูรณ์พร้อมยิ่งขึ้น พระบรม
ศาสดาจึงตรัสสอนให้เราใช้ชีวิตอยู่กับปัจจุบันธรรมเท่านั้น

การมีชีวิตอยู่กับปัจจุบันให้สมบูรณ์ที่สุด พระพุทธองค์
ทรงสอนให้เราดำเนินชีวิต อยู่ด้วยความไม่ประมาท ไม่ปล่อยใจ
เลื่อนลอยไปกับอดีตที่ผ่านพ้น ไม่ให้คำนิ่ง หรือกังวลถึงอนาคต
แม้ดูเหมือนว่าจะสดใส แต่ทรงให้ทำปัจจุบันนี้ให้ดีที่สุด ด้วยการ
สร้างบารมีหมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งจนกระทั่งเข้าถึงพระธรรมกาย
จะได้มีที่พึ่งที่ระลึกภายใน ชีวิตของเราก็จะปลอดภัย เพราะมี
พระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่แท้จริง งานฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง ให้หลุด
พ้นจากกิเลสอาสวะนี้ เป็นภารกิจหลักของมนุษย์ทุกคน หน้าที่
ที่แท้จริงของเราจะสมบูรณ์ที่สุด ต่อเมื่อเรานำใจมาหยุดนิ่งที่
ศูนย์กลางกาย จนกระทั่งเข้าถึงกายธรรมอรหัตต์เป็นพระ-
อรหันต์ผู้ไม่มีอาลัยในอดีตไม่มีความกังวลกับอนาคตอย่างแท้จริง

*เหมือนในสมัยปัจฉิมโพธิกาล เมื่อพระบรมศาสดา
ปลงอายุสังขาร คือประกาศให้เหล่าสาวกสาวิกาได้รับทราบอีก

อยู่กับปัจจุบันธรรม

๒๑๑

๔ เดือน ต่อจากนี้ไป พระพุทธรองค์จะดับขันธปรินิพพาน ใครที่ยังปฏิบัติเข้าไม่ถึงธรรมกาย ยังไม่ได้เป็นพระอรหันต์ ก็ให้เร่งรีบทำความเพียร อย่าประมาท แต่ยังมีพระภิกษุผู้ยังเป็นปุถุชนจำนวนไม่น้อย ที่มัวเที่ยวติดตามพระพุทธรองค์ไปทุกหนทุกแห่ง เพียงเพื่อจะดูพระองค์ โดยไม่ได้ทำความเพียร เพราะการได้พบเห็นพระพุทธรองค์ถือเป็นทัฬหีสนานุตรริยะ ส่วนพระอรหันต-ชีณาสพตังก็บังเกิดธรรมสังเวชว่า แม้พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้สมบูรณ์ด้วยลักษณะมหาบุรุษครบถ้วนทุกประการ สุดท้ายก็ต้องถูกความเลื่อมครอบงำ นำไปสู่ชราและมรณะ

มีภิกษุรูปหนึ่ง ชื่อ ธรรมาราม ท่านได้ฟังโอวาทของพระบรมศาสดา แล้วรู้ตัวว่ายังเป็นผู้มีกิเลสอยู่ จึงไม่ประมาทในชีวิต มุ่งทำความเพียรทั้งวันทั้งคืน เพื่อจะได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะได้ชื่นชมอนุโมทนา ก่อนที่จะไม่ได้พบเห็นพระพุทธรองค์อีกต่อไป ท่านจึงปลีกวิเวกไปปฏิบัติธรรมตามลำพัง ไม่คลุกคลีด้วยหมู่คณะ แม้จะอยู่ห่างไกลจากพระผู้มีพระภาคเจ้า ไม่ได้เห็นพระพุทธรองค์ด้วยตาเนื้อ แต่ใจของท่านเจริญพุทธธานุสติ มีพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์อยู่ตลอดเวลา ธรรมอันใดที่พระพุทธรองค์ได้แนะนำสั่งสอนไว้ ท่านก็หมั่นพิจารณาธรรมนั้น แล้วน้อมนำไปปฏิบัติ

อยู่กับปัจจุบันธรรม

๒๑๒

การกระทำของท่านเป็นที่ยกย่องของเหล่าอริยสาวก ยิ่งนัก ส่วนผู้ไม่รู้ก็เห็นว่าท่านไม่มีความเชื่อใยในพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ไศกเศร้ายาลัยอาวรณ์ในพระพุทธรองค์เลย จึงพากันกราบทูลพระพุทธรองค์ให้ทราบ ตามปกติแล้ว พระพุทธรองค์ทรงทราบด้วยพุทธญาณว่า ลูกของเรานี้ พระพุทธรองค์จะทรงเรียกผู้ตั้งใจปฏิบัติธรรมได้เข้าถึงธรรมกายว่าลูกของเรา พระธรรมมารามรูปนี้มีความเคารพรักในพระพุทธรองค์อย่างแรงกล้า แต่กำลังทำความเพียรเพื่อเป็นของขวัญอันล้ำค่าแต่พระพุทธรองค์จึงไม่ยอมคลุกคลีกับหมู่คณะ

พระผู้มีพระภาคเจ้า มีพุทธประสงค์จะให้ภิกษุสงฆ์ได้อนุโมทนาในคุณความดีของพระธรรมมาราม จึงรับสั่งให้เข้าเฝ้า แล้วตรัสถามว่า “ทำไมเธอถึงไม่ได้มีความอาลัยอาวรณ์กับการที่เราตถาคตจะปรินิพพานเล่า” พระเถระกราบทูลว่า “ข้าพระองค์รู้สึกมีความไศกเศร้ายิ่งนัก ที่พระบรมศาสดาจะต้องจากไปเมื่อมาพิจารณาดูตนเองแล้ว พบว่าตนยังเป็นผู้มากไปด้วย ราคะ โทสะ โมหะอยู่ การจะทำให้พระพุทธรองค์ทรงยินดีได้ ก็ต้องตั้งใจปฏิบัติให้บรรลุธรรมกายอรหัต แม้กายอยู่ห่าง แต่ใจของข้าพระองค์นั้น ไม่เคยห่างเหินจากพระผู้มีพระภาคเจ้าเลย คิดอย่างเดียวว่า ทำอย่างไรจะได้บรรลุธรรมตามที่พระองค์ได้สั่งสอนไว้”

อยู่กับปัจจุบันธรรม

๒๑๓

พระบรมศาสดาทรงให้อนุโมทนาสาธุการกับท่านว่า ท่านได้ประพาสดีแล้ว ภิกษุรูปอื่นๆ ควรเอาพระธรรมารามนี้เป็นต้นแบบของการปฏิบัติ เพราะผู้มีความรักในพระพุทธองค์ หากมีวโคศศรั้าเสียใจในเรื่องที่ยังไม่มาถึง หรือบูชาด้วยระเบียบของหอม กราบไหว้นอบน้อมเป็นประจำ ก็ยังไม่เชื่อว่ามีความเคารพในพระตถาคตอย่างแท้จริง ผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ได้บรรลุธรรมกายอรหัต จึงจะได้ชื่อว่าบูชาพระตถาคตโดยแท้

พระพุทธองค์ทรงสอนให้พวกเรามีชีวิตอยู่กับปัจจุบันธรรม คือทำปัจจุบันนี้ให้ดีที่สุด แล้วไม่ต้องไปคำนึงถึงอนาคตว่าจะเป็นอย่างไร คิดอย่างเดียวว่า ทำอย่างไรจึงจะหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ ทำอย่างไรจึงจะเข้าถึงพระธรรมกาย หมดกิเลสเป็นพระอรหันต์ ไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีก แล้วการที่จะบรรลุธรรมกายได้นั้น เราจะต้องรู้จักปลดปล่อยวาง ในเรื่องราวทั้งที่เป็นอดีตและอนาคต เอาใจมาจดจ่อ หยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางกายอย่างเดียว แล้วพิจารณาให้เห็นกายต่างๆ เหล่านี้ให้ซาบซึ้ง ว่าเป็นก้อนทุกข์ทั้งก้อน ตั้งแต่กายมนุษย์ กายทิพย์ พรหม อรูปพรหม ล้วนแต่มีทุกข์ แต่ว่าหายาบหรือละเอียดกว่ากัน แล้วเหตุที่ทำให้เกิดความทุกข์คือความอยาก ความอยากเป็นเหตุที่ให้อนเวียนอยู่ในภพทั้งสาม

อยู่กับปัจจุบันธรรม

๒๑๔

ต้องพิจารณาให้เห็นตามหลักอริยสัจ ๔ กันจริงๆ จึงจะตัดความยินดีในกายต่างๆ เหล่านี้ได้ แล้วแสวงหาทางที่จะนำไปสู่กายที่เป็นอมตะ ไม่เจ็บปนด้วยทุกข์ คือหนทางของพระอริยเจ้าที่เรียกว่า อริยมรรค หนทางของพระอริยเจ้าจะเกิดขึ้นนั้น จะต้องปล่อยวางสิ่งทั้งหลายทั้งมวลในภพทั้ง ๓ นี้ใจจะได้เบิอหน่าย เมื่อเบิอหน่าย ก็คลายความกำหนัด ความยึดมั่นถือมั่น

เมื่อคลายความยึดมั่นถือมั่น ใจก็หลุดพ้นจากความนึกคิดเหล่านั้น จากสิ่งที่เป็นเครื่องพันธนาการของชีวิต เมื่อหลุดพ้นก็จะตกศูนย์ เข้าไปสู่ภายในกึ่งกลางกายฐานที่ ๗ ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หรือเรียกว่าดวงปฐมมรรค หนทางเบื้องต้นของพระอริยเจ้า

พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสสอนตามหลักสติปัฏฐาน ๔ ต่อไปว่า ให้ตามเห็นกายในกายเข้าไปเรื่อยๆ กายไหนที่ตกอยู่ในไตรลักษณ์ก็ปล่อยละวางไป กายไหนที่พ้นจากไตรลักษณ์ก็ให้ยึดไว้ กายที่ตกอยู่ในไตรลักษณ์ คือ มีลักษณะไม่เที่ยง เป็นทุกข์ แล้วเป็นอนัตตา ไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริง ตั้งแต่กายมนุษย์หยาบที่เราอาศัยอยู่นี้ กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรุปรหม ล้วนตกอยู่ในไตรลักษณ์ทั้งสิ้น เป็นกายที่อยู่ในภพสาม

อยู่กับปัจจุบันธรรม

๒๑๕

เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เปลี่ยนแปลงไปสู่ความเสื่อมและก็
แตกสลาย

เมื่อใจหยุดนิ่งเข้าไปถึงธรรมกายแล้ว เราจะเปรียบเทียบได้ เห็นชัดด้วยตนเองว่า กายธรรมนี้เป็นชั้นวิมุตติที่หลุดพ้นจากชั้น ๕ เป็นกายที่พ้นจากไตรลักษณ์ ออกนอกภพ ๓ เป็นธรรมชั้น คือทั้งก่อนกายมีแต่ความบริสุทธิ์ล้วนๆ เป็นธาตุล้วนๆ ธรรมล้วนๆ ควรยึดไว้เป็นที่พึ่งที่ระลึก เมื่อเราพิจารณาเห็นความไม่เที่ยงของสังขาร ปล่อยวางกายต่างๆ ที่เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มุ่งเอากายที่เป็นนิจจัง เป็นสุขัง เป็นอัตตา

เพราะฉะนั้น การมีชีวิตอยู่กับปัจจุบันธรรม ด้วยการดำเนินจิตเข้าสู่กลางของกลางภายใน แล้วพิจารณาปล่อยวางให้เห็นความจริง ที่เกิดขึ้นในกายต่างๆ เห็นเวทนาในเวทนา เห็นจิตในจิต เห็นธรรมในธรรมกันเข้าไปอย่างนี้ จึงจะเป็นความเห็นที่ถูกต้อง พิจารณาเห็นโทษ ของการเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ ไม่ว่าจะเป็นกายที่ตกอยู่ในกามภพ รูปภพ หรืออรุภพก็ดี สุดท้ายก็ต้องเสื่อมสลายไป มีแต่กายธรรมเท่านั้นที่เที่ยงแท้ถาวร เป็นที่พึ่งที่ระลึกได้อย่างแท้จริง ถ้าเข้าใจอย่างนี้ เราก็จะเข้าถึงหนทางสายกลางของพระอรียเจ้า จะรู้จักแผนผังของชีวิตของตัวว่ามี ๑๘ กาย แล้วก็จะมุ่งไปเอา

อยู่กับปัจจุบันธรรม

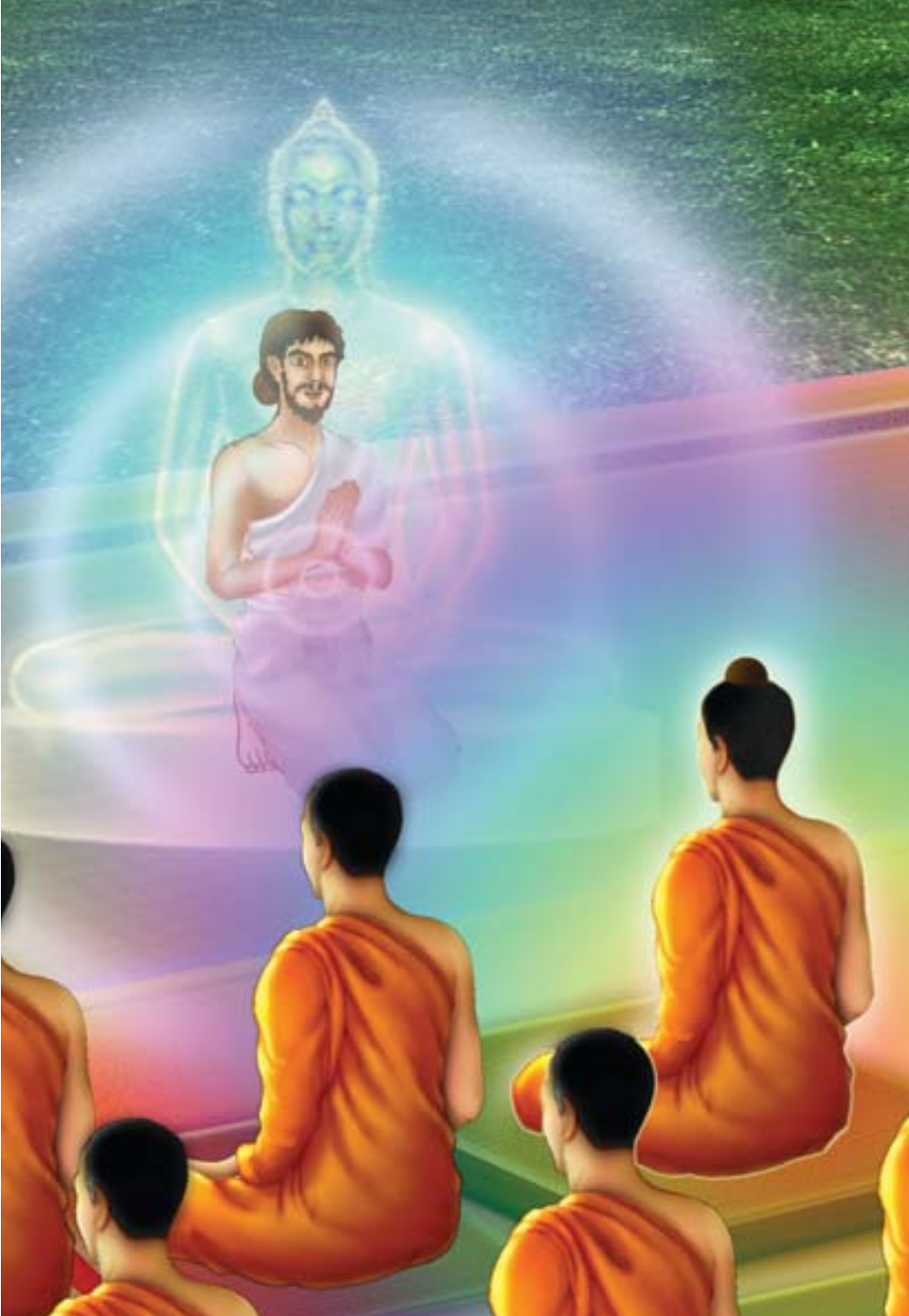
๒๑๖

กายธรรมที่ละเอียดที่สุดภายใน ดังนั้น ควรให้โอกาสอันสำคัญ
กับชีวิตของเรา ด้วยการฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งเป็นประจำสม่ำเสมอ
แล้วเราจะมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า และมีความหมาย คือ ได้
เข้าถึงพระธรรมกาย มีที่พึ่งที่ระลึกภายในกันทุกคน

ละตัณหาได้
ไม่ตั้งงกเกิดอีก

สัตว์โลกอันความตายครอบงำไว้ อันความชราห้อมล้อมไว้ วันคืนได้ล่วงไปๆ เหมือนด้ายที่กำลังถูกทอ ช่างหูกทอไปได้เท่าใด ส่วนที่จะต้องทอก็เหลือน้อยลงไปจั้นใด ชีวิตของสัตว์ทั้งหลายก็จั้นนั้นเหมือนกัน แม่น้ำที่เต็มฝั่ง ย่อมพัดพาเอาต้นไม้มันที่เกิดอยู่ริมฝั่งให้หักโค่นไปจั้นใด สัตว์ทั้งหลายย่อมถูกชรา และความตายพัดพาไปจั้นนั้น

ละตัณหาได้ไม่ต้องเกิดอีก

๒๑๕

การเกิดเป็นทุกข์ ถ้าเกิดบ่อยๆ ก็ต้องทุกข์บ่อยๆ มีทุกข์ตั้งแต่ลืมตาขึ้นมาดูโลก จนกระทั่งถึงวันหลับตาลาโลก ในวันสุดท้ายของชีวิต ไม่มีใครที่จะหนีความตายไปได้ แต่คนส่วนใหญ่ไม่อยากจะได้ยินเรื่องความเป็นจริงของชีวิตที่ว่า เกิดมาแล้วต้องตาย เพราะรู้สึกเอาเองว่าไม่เป็นมงคล แต่ถ้าเราหันกลับมาพิจารณาสิ่งที่เป็นจริงกันบ้าง หันมามองความเป็นจริงของชีวิตที่ว่า ลักวันหนึ่งเราก็ต้องตาย เราจะได้ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความไม่ประมาท ถ้าแม้แต่ทำมาหากินอย่างเดียวแล้วไม่ได้สร้างบุญ อย่างนี้เรียกว่าไม่เป็นมงคลแก่ชีวิต แต่ถ้านึกถึงความตายแล้วเร่งสร้างบารมี อย่างนี้เป็นมงคล เพราะได้ใช้ร่างกายนี้ให้เกิดประโยชน์ ทำทั้งบุญในพระพุทธศาสนา และทำบุญสงเคราะห์โลก สงเคราะห์เพื่อนมนุษย์ ชีวิตอย่างนี้จึงจะมีคุณค่า

พระลัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสเรื่องความจริงของชีวิตไว้ว่า

“สัตว์โลกอันความตายครอบงำไว้ อันความชราห้อมล้อมไว้ วันคืนได้ล่วงไปๆ เหมือนด้ายที่กำลังถูกทอ ช่างทอทอดไปได้เท่าใด ส่วนที่จะต้องทอก็เหลือน้อยลงไปฉับใด ชีวิตของสัตว์ทั้งหลายก็ฉับนั้นเหมือนกัน แม่น้ำที่เต็มฝั่งย่อมพัดพาเอาต้นไม้ที่เกิดอยู่ริมฝั่งให้หักโค่นไปฉับใด สัตว์ทั้งหลายย่อมถูกชรา และความตายพัดพาไปฉับนั้น”

ละตัณหาได้ไม่ต้องเกิดอีก

๒๒๐

วันคืนที่ล่วงไปๆ ทำให้ชีวิตเราเหลือน้อยลงไปทุกที และ
ก็ไม่ว่าวันใดเราจะต้องเผชิญหน้ากับความตาย ตอนนั้นจะต้อง
เดินทางไกลไปสู่สัมปรายภพ เราก็ต้องมีหลักของชีวิต เพราะ
เวลานั้นเป็นการเข้าสู่สมรภูมิชิงภพ สุขคติหรือทุกข์คติอยู่ที่เรา ถ้า
ใจผ่องใสไม่เศร้าหมอง ก็มีสุคติโลกสวรรค์เป็นที่ไป ถ้าใจเศร้า
หมองไม่ผ่องใสก็ตรงกันข้าม นี่เป็นเรื่องความจริงของชีวิตและ
สำคัญมาก เพราะชีวิตหลังจากตายแล้ว อายุยืนยาวนานกว่า
ชีวิตในเมืองมนุษย์ เป็นหมื่นเป็นแสนเป็นล้านเป็นกัป หลายๆ กัปปี
ไม่ใช่เรื่องเล่นๆ

สิ่งที่ใครๆ ไม่ปรารถนาจะเจอนี้ จะต้องมาถึงเราไม่วันใด
ก็วันหนึ่ง อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะฉะนั้นต้องเตรียมตัว
เตรียมใจไว้ให้ดี ฝึกไว้ ถ้ากลัวความตาย ต้องหันหน้ามา
พิจารณาความตายและสังสมบุญไว้มากๆ ด้วยการทำทาน
รักษาศีล เจริญภาวนา แล้วความกลัวตายก็จะหมดสิ้นไป

ทั้งๆ ที่ความจริงกลัวก็ตาย ไม่กลัวก็ตายและไม่มีใคร
หนีพ้น ต้องเตรียมตัวเตรียมใจไว้ โดยหมั่นเจริญมรณานุสติ
พิจารณาตั้งแต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ท่านสมบูรณ์ด้วยวิชา
และจรณะ เหาะเหินเดินอากาศได้ ก็ยังดับขันธปรินิพพาน
พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอัครสาวก พระอสีติมหาสาวก

ละตัณหาได้ไม่ต้องเกิดอีก

๒๒๑

พระอรหันต์ พระอริยบุคคล พระเจ้าจักรพรรดิ พระราชา มหาเศรษฐีทั้งหลาย เรื่อยมาถึงยากจนวิพก ต้องเดินทางออกจากร่างกายนี้ทั้งสิ้น ทุกท่านล้วนตายหมด เพราะฉะนั้น อย่างเรายังเหาะไม่ได้ทำไมจะไม่ตาย นึกบ่อยๆ แล้วความสะดุ้งกลัวต่อมรณภัยก็จะลดลง

แล้วในระหว่างที่เรายังมีชีวิตอยู่ ต้องหมั่นสั่งสมบุญบารมีไว้ บำเพ็ญบุญกุศียวัตถุให้บริสุทธิ์ผุดผ่องมากๆ แล้วความกลัวตายก็จะหมดสิ้นไป เพราะเรามีที่พึ่งภายใน มีทั้งบุญ มีทั้งธรรมะ ความดีงามทุกอย่าง บัณฑิตนักปราชญ์ในอดีตทั้งหลาย ท่านรู้ถึงทุกข์ถึงโทษของความเกิด ความแก่และความตาย ท่านจึงพยายามแสวงหาหนทางที่จะให้พ้นจากสิ่งเหล่านี้ จะได้ไม่ต้องมาทนทุกข์ทรมานอีก *เหมือนดังเรื่องของผู้มีบุญท่านหนึ่งในสมัยพุทธกาล

ผู้มีบุญท่านนี้ท่านเกิดในสกุลพราหมณ์ในพระนครสาวัตถี เมื่อเจริญวัยแล้วได้ไปฝากตัวเป็นศิษย์เล่าเรียนศิลปวิทยาในสำนักของพราหมณ์พาวรี ผู้เป็นบุโรหิตของพระเจ้าปเสนทิโกศล ครั้นพราหมณ์พาวรีมีอายุมากแล้ว ประกอบกับได้ผ่าน

ละตัณหาได้ไม่ต้องเกิดอีก

๒๒๒

ประสบการณ์ทางโลกมามาก มองไม่เห็นสาระแก่นสารของการใช้ชีวิตแบบชาวโลก จึงมีความเบื่อหน่ายในมราวาสวิสัย ได้ทูลลาพระเจ้าปเสนทิโกศลออกจากตำแหน่งปุโรหิต และออกบวชเป็นชฎิล ตั้งอาศรมอยู่ที่ริมฝั่งแม่น้ำโคธาวารี ในพรมแดนแห่งเมืองอัสสกะและเมืองอาฬกะซึ่งติดต่อกัน พราหมณ์ได้เป็นอาจารย์ใหญ่บอกไตรเพทแก่หมู่ศิษย์

ครั้งนั้น หลานชายของท่านซึ่งเป็นศิษย์ของท่านด้วย ก็ได้ออกบวชติดตามลุง เพราะมีความรักเคารพในลุง พราหมณ์พาวรีได้ผูกปัญหาให้หลานชาย และส่งหลานให้ไปทูลถามปัญหากับพระบรมศาสดาลัมมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งครั้งนั้นพระพุทธรองค์ได้ประทับอยู่ที่ป่าสาณเจติย์ แคว้นมคธ โดยหลานของพราหมณ์ได้ทูลถามปัญหา ๒ ข้อแด่พระพุทธรองค์

ข้อที่หนึ่งได้ทูลถามว่า “บัดนี้กาลได้ล่วงเลยข้าพระองค์มามากแล้ว ข้าพระองค์เป็นคนแก่ ไม่มีกำลัง มีผิวพรรณเหี่ยวแห้ง ดวงตาของข้าพระองค์ก็เห็นไม่ชัดนัก หูก็ฟังไม่ชัด ลิ้นขารก็เสื่อมไปตามวัย ขอข้าพระองค์อย่าเป็นผู้หลงเลย อย่าได้พบกับหายนะในระหว่างนี้เลย ขอพระพุทธรองค์จงตรัสบอกธรรมเป็นเครื่องละชาติ ชรา ในอัมภัพนี้ด้วยเถิด”

พระบรมศาสดาทรงพยากรณ์ปัญหาข้อแรกว่า “ชน

ละตัณหาได้ไม่ต้องเกิดอีก

๒๒๓

ทั้งหลายผู้ประมาทแล้ว ย่อมเดือดร้อนเพราะรูปเป็นเหตุ เพราะฉะนั้น ขอท่านจงเป็นผู้ไม่ประมาท ละความพอใจในรูปเสีย จะได้ไม่ต้องเกิดอีก”

พราหมณ์ได้ทูลถามปัญหาข้อที่สองต่อไปว่า “ทิสฺสใหญ่ ทั้งสี่ ทิสฺสน้อยสี่ ทั้งทิสฺสเบื้องบน และเบื้องล่างรวมเป็นสิบทิสฺส ที่พระพุทธองค์ไม่เคยเห็น ไม่เคยไป ไม่เคยทราบ ไม่เคยรู้ แม้แต่น้อยนิดก็ไม่มี ขอพระองค์ตรัสบอกธรรมเป็นเครื่องละชาติชรามรณะ ในภพชาตินี้ด้วยเถิด”

พระบรมศาสดาทรงพยากรณ์ว่า “เมื่อท่านเห็นหมู่ มนุษย์อันตัณหาครอบงำแล้ว มีความเดือดร้อนเกิดขึ้น อันชรา และมรณะคุกคามอยู่รอบด้าน เพราะเหตุนี้ ท่านจงอย่าประมาท จงละตัณหาเสีย เมื่อสิ้นตัณหาจะได้ไม่ต้องเกิดอีก”

ครั้นพระบรมศาสดาทรงแก้ปัญหาจบลงแล้ว พราหมณ์ ได้เพียงดวงตาเห็นธรรม ไม่ได้บรรลุอรหัตผล ได้บรรลุเพียง โสดาปัตติผลเท่านั้น เพราะเวลาฟังพยากรณ์ปัญหา มีจิตฟุ้งซ่าน คิดถึงลูกผู้เป็นอาจารย์ว่า ลูกของเราหาได้มีโอกาสดังพระธรรม เทศนาอันลึกซึ้งไพเราะอย่างนี้ไม่ อาศัยความกังวลที่มีจิตฟุ้งซ่าน เพราะความรักใคร่ในลูก จึงไม่อาจทำให้สิ้นอาสวะในตอนนั้นได้

ในลำดับต่อมา ท่านทูลขออุปสมบทในพระธรรมวินัย

ละตัณหาได้ไม่ต้องเกิดอีก

๒๒๔

พระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้บวชเป็นภิกษุ ด้วยวิธีเอหิภิกขุ-
อุปสัมปทา โดยพระพุทธองค์เป็นผู้ประทานการอุปสมบทเอง
เมื่อท่านได้อุปสมบทแล้ว จึงทูลลาพระบรมศาสดากลับไปแจ้ง
ข่าวแก่อาจารย์ ได้แสดงการแก้ปัญหาของพระบรมศาสดาให้
แก่ลุง ครั้นลุงได้ฟังการกล่าวแก้ปัญหาจบ ก็ได้บรรลुเป็นอริย-
บุคคลในชั้นพระอนาคามีผล

ส่วนหลานชายซึ่งบวชแล้ว ภายหลังได้สดับโอวาท
ที่พระบรมศาสดาตรัสสั่งสอน ก็ได้บรรลुพระอรหัตผล เป็นพระ
อรหันต์ผู้หมดกิเลส มีความงดงามในพระธรรมวินัย และท่าน
ดำรงอายุสังขารอยู่โดยกาลสมควร ในวาระสุดท้ายของชีวิต
ก็ปรินิพพาน เข้าสู่อายุตณิพพานแดนเกษม

เพราะฉะนั้น ถ้าไม่อยากเกิด ไม่อยากแก่ ไม่อยากตาย
ก็ต้องเข้านิพพานไป พระพุทธองค์ทรงสอนให้ละตัณหา ความ
ทะยานอยากทั้งหลายให้หมดสิ้นไป ทั้งความอยากในกามภพ
ในรูปภพ ในอรูปภพ ถ้าหมดตัณหาก็ก็นิพพานได้ จะมี
นิพพานเป็นที่ไป แต่เมื่อเรายังไปนิพพานไม่ได้ ก็ต้องสั่งสมบุญ
ให้มากๆ เข้าไว้ ลักวันหนึ่งเมื่อบุญบารมีเต็มเปี่ยมก็ไปได้เอง
เพราะฉะนั้น ทุกกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ควรให้เป็นทางมา
แห่งบุญของเราแม้ยามหลับก็ต้องให้บุญไหลผ่านมาสั่งสมในใจเรา

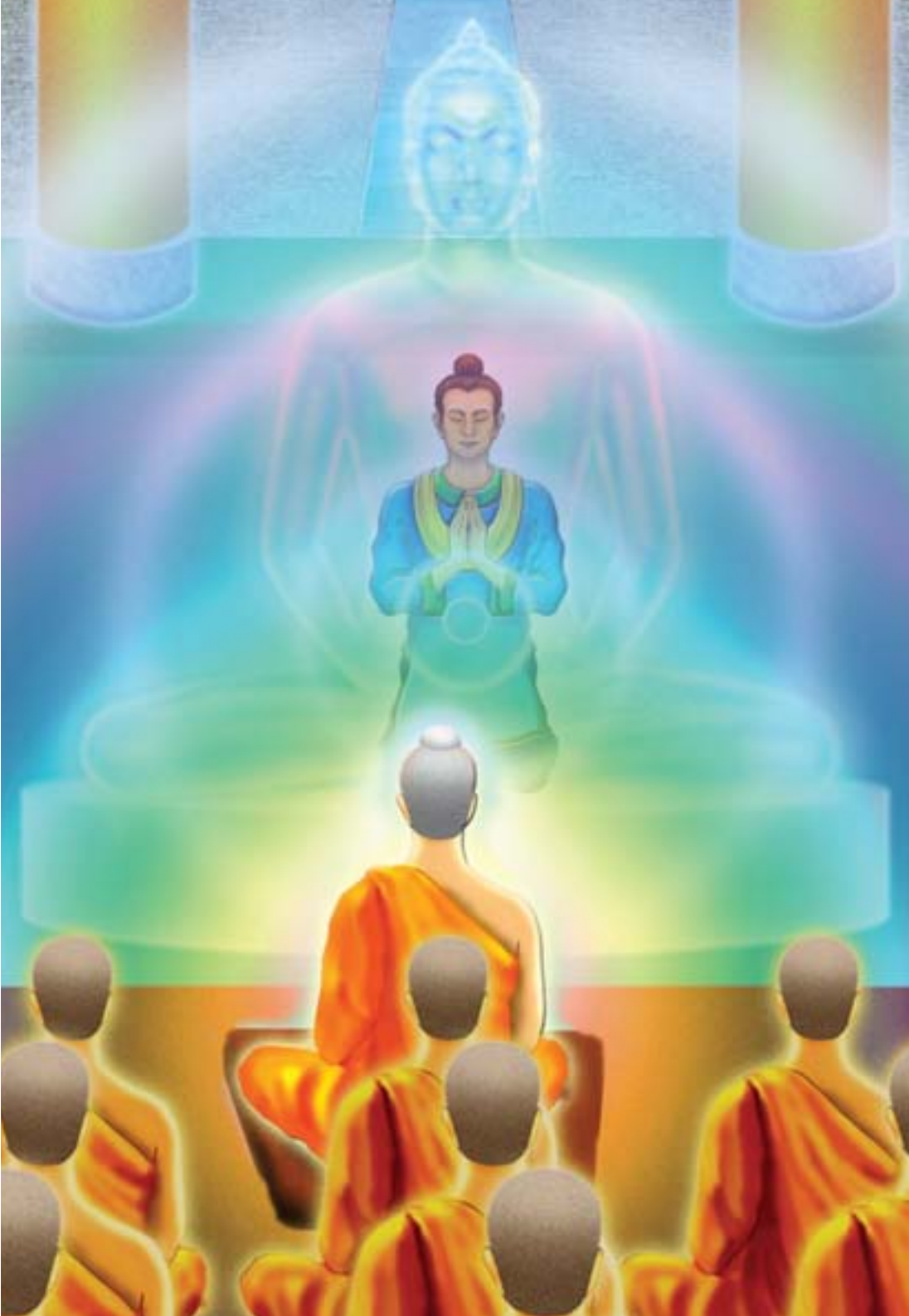

ละตัณหาได้ไม่ต้องเกิดอีก

๒๒๕

หลับอยู่ในศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ กลางดวงบุญใสๆ กลางกาย
ภายใน หรือกลางองค์พระแก้วใส ผีกไว้ทุกๆ วัน แล้วจะมี
ประโยชน์อันยิ่งใหญ่ต่อตัวเรา

๒๕

บัณ ฑิต ผู้ แส ว ง ท า
ท า ง พื น ทุ ก จั

ผู้ใดมีความเพลิดเพลินในรูป ผู้นั้นย่อมชื่อว่า
เพลิดเพลินทุกข์ ผู้ใดเพลิดเพลินในเสียง ในกลิ่น ในรส ในสัมผัส
ในธรรมารมณ์ ผู้นั้นย่อมชื่อว่าเพลิดเพลินทุกข์ ผู้ใด
เพลิดเพลินทุกข์ ผู้นั้นย่อมไม่พ้นไปจากทุกข์

บัณฑิตผู้แสวงหาทางพ้นทุกข์

๒๒๘

เราเกิดมาสร้างบารมี มีเป้าหมายว่าจะทำพระนิพพานให้แจ้ง เพื่อไปดับต้นเหตุแห่งทุกข์ ให้เข้าถึงบรมสุขอันแท้จริงที่เป็นนิรันดร์ เมื่อเรามีความตั้งใจที่ตืออย่างนี้แล้ว ก็ต้องทำความดีของเราให้เต็มที่ สร้างบารมีให้สมบูรณ์ ซึ่งทุกๆ วันเราได้ชำระกาย วาจา ใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์ผ่องใส จะได้มีกำลังใจที่เข้มแข็งในการสร้างบารมีและอาจหาญในการทำหน้าที่ผู้นำบุญ ยอดกัลยาณมิตร ไปชักชวนผู้มีบุญทั้งหลายให้มาสร้างบารมี จะได้เป็นประวัติศาสตร์ชีวิตอันงดงามเพราะเราเกิดมาก็เพื่อการนี้

ฉะนั้นให้ชวนขวายเป็นดั่งดวงบุญกุศลกันให้เต็มที่ คนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการสร้างบารมีเท่าไร เพราะเขาไม่รู้ว่าสำคัญอย่างไร แต่พวกเราทุกคนรู้แล้วว่า เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิต และจะมีผลต่อชีวิตในปัจจุบันนี้เรื่อยไปเลย ตั้งแต่ชีวิตที่เป็นปุถุชนจนถึงได้เป็นพระอรหันต์ ดังนั้น เราต้องสร้างบารมีทุกๆ วัน และชักชวนชาวโลกให้มาสร้างบารมีด้วย ให้ใช้เวลาที่เหลืออยู่อย่างจำกัดนี้ให้เป็นประโยชน์ที่สุด

พระลัมมะลัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน อภินันทสูตร ว่า

“ผู้ใดมีความเพลิดเพลินในรูป ผู้นั้นย่อมชื่อว่าเพลิดเพลินทุกข์ ผู้ใดเพลิดเพลินในเสียง ในกลิ่น ในรส ในสัมผัส ในธรรมารมณ์ ผู้นั้นย่อมชื่อว่าเพลิดเพลินทุกข์

บันทึกผู้แสวงหาทางพ้นทุกข์

๒๒๕

ผู้ใดผลิตเพลินทุกข์ ผู้นั้นย่อมไม่พ้นไปจากทุกข์”

เราเกิดมาในโลกนี้ มีสิ่งที่ทำให้เราผลิตเพลินอยู่มาก ทั้งรูปที่สวยงาม เสียงที่ไพเราะ กลิ่นที่หอมๆ รสที่อร่อย สัมผัสที่นุ่มนวลและธรรมารมณ์ที่น่าพอใจ แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านเป็นผู้รู้แจ้ง เห็นแจ้ง ทรงรู้ว่าอะไรเป็นของจริง อะไรเป็นเพียงเครื่องอาศัยที่ไม่ควรไปติดยึด ท่านจึงตรัสสอนเพื่อเตือนสติพวกเราทั้งหลายว่า อย่าไปมัวหลงไหลผลิตเพลินกับสิ่งอันน่าพอใจที่ไม่จริงไม่จังเหล่านี้ ซึ่งมีสภาพที่ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และไม่ใช่ว่าตัวตนที่แท้จริง เพราะผู้ที่ลุ่มหลงผลิตเพลินไปกับเบญจกามคุณทั้งหลาย ผู้นั้นชื่อว่ากำลังผลิตเพลินอยู่กับทุกข์ และจะไม่มีวันพ้นทุกข์ไปได้

เราเกิดมาภพชาตินี้ ไม่ได้มาแสวงสุข หรือมาเพื่อผลิตเพลินอยู่ในโลกให้หมดเวลาไปวันหนึ่งๆ แต่เราเกิดมาเพื่อต้องการโอกาสที่จะสร้างบารมี โลกนี้เป็นโลกแห่งการสร้างบารมี สิ่งที่เราจะต้องทำในขณะนี้ คือ ต้องสร้างบุญสร้างบารมีติดตัวไปให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ทำทั้งทาน ทั้งศีล ทั้งภาวนาให้เต็มที่ โดยเฉพาะการเจริญสมาธิภาวนาเพื่อให้พ้นทุกข์ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวของเราเองโดยตรง

การแสวงหาหนทางที่จะให้หลุดพ้นจากทุกข์ เพื่อให้เข้า

บัณฑิตผู้แสวงหาทางพ้นทุกข์

๒๓๐

ถึงความสุขที่แท้จริง กระทั่งได้พบกับพระรัตนตรัยภายใน เป็นภารกิจสำคัญเร่งด่วนของทุกๆ คน ที่จะต้องลงมือปฏิบัติเป็นอันดับแรก ส่วนความเพลินในโลกติดในวัตถุไม่ใช่สิ่งสำคัญ และไม่ใช่สาระแก่นสารของชีวิต เราเป็นนักสร้างบารมี ต้องแยกแยะให้ออกว่า อะไรเป็นสาระ อะไรไม่เป็นสาระ อะไรเป็นบุญ อะไรเป็นบาป อะไรมีประโยชน์ อะไรไม่มีประโยชน์ อะไรมีคุณ และอะไรมีโทษ เราจะได้ดำเนินชีวิตไม่ผิดพลาด หรือหวั่นไหวต่อสิ่งรบกวนยั่วเย้าทั้งหลาย รวมทั้งอุปสรรคที่เราพบเห็นในชีวิต ไม่ว่าเศรษฐกิจจะขึ้นจะลงก็ตาม แต่ใจเราอย่าไปขึ้นลงตาม ให้รักษาใจให้หยุดนิ่งไว้ เราจะได้ไม่เป็นทุกข์ใจ

ความรู้ที่จะทำให้ใจไม่เป็นทุกข์ หรือเพื่อให้พ้นทุกข์ ใดๆ ก็อยากจะรู้ เพราะทุกคนไม่ชอบความทุกข์ อยากจะหนีให้ห่างไกล แต่ยิ่งหนีก็เหมือนยิ่งวิ่งเข้าหาความทุกข์ เพราะไม่รู้วิธีการที่ถูกต้อง และหาใครมาช่วยดับทุกข์ให้ไม่ได้ เพราะทุกข์นั้นเกิดขึ้นที่ใจของแต่ละคน แต่กว่าจะมีผู้มาแนะนำวิธีการดับทุกข์ หาได้ยากแสนยากต้องมีพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาบังเกิดขึ้นในโลก เราจึงจะทราบวิธีการที่จะพ้นทุกข์ โดยอาศัยศึกษาจากคำสอนของพระพุทธองค์ เหมือนในสมัยพุทธกาล บัณฑิตนักปราชญ์ จะแสวงหาหนทางพ้นทุกข์ แต่ยังไม่พบ ตรากวนกระทั่งได้มาพบกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงพบหนทางสว่าง เรื่องมีอยู่ว่า

บัณฑิตผู้แสวงหาทางพ้นทุกข์

๒๓๑

*ท่านอชิตะ ซึ่งเป็นบัณฑิตผู้มีปัญญามากในสมัยนั้น ท่านเป็นผู้คงแก่เรียน ได้สำเร็จไตรเพทในสำนักของพรหมณ์ พาวรี อชิตมาณพท่านนี้ เป็นคนละคนกับพระอชิตะภิกษุบวชใหม่ ที่พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าทรงพยากรณ์ว่า จะได้เป็นพระพุทเธเจ้า พระองค์หนึ่งในอนาคตและมีพระนามว่าพระศรีอริยเมตไตรย

อชิตมาณพได้ทราบข่าวว่า พระลัทธิธรรมาศกumarผู้เป็น พระราชโอรสของพระเจ้าศากยะ ทรงออกผนวชและได้ปฏิญาณ พระองค์ว่า เป็นพระอรหันต์ผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ แล้วทรง มีพระมหากรุณาแสดงธรรมสั่งสอนมหาชน มีคนเคารพเลื่อมใส กันมาก ต่างยอมสละความสะดวกสบายในทางโลก ที่พรั่งพร้อม ด้วยเบญจกามคุณ มาเป็นสาวกประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอน ของพระพุทเธองค์ ท่านอชิตะได้ทราบกิตติศัพท์อันดังมานี้ จึงมี ความเลื่อมใส เมื่อมีโอกาสได้เข้าเฝ้าพระบรมศาสดา จึงทูลถาม ปัญหา กับพระพุทเธองค์ ซึ่งเป็นปัญหาที่น่ารู้ น่าสนใจมากกว่า “โลก คือหมู่สัตว์อันอะไรปิดบังไว้ จึงเป็นผู้หลงดูจมอยู่ในความมืด เพราะอะไรเป็นเหตุ จึงไม่มีปัญญาเห็นแจ้งปรากฏ และอะไร เป็นเครื่องฉาบไล่สัตว์โลกให้ติดอยู่ อะไรเป็นภัยใหญ่หลวงของ สัตว์โลกทั้งหลาย”

บัณฑิตผู้แสวงหาทางพ้นทุกข์

๒๓๒

พระบรมศาสดาทรงตอบคำถามของท่านอชิตะว่า “โลกคือหมู่สัตว์อันอวิชชา คือความไม่รู้แจ้งปิดบังไว้ หมู่สัตว์จึงเป็นผู้หลงดูอยู่ในที่มืด เพราะความอยากมีประการต่างๆ และความประมาทเพลิดเพลินในโลก จึงไม่มีปัญญาเห็นแจ้งปรากฏเรตถาคตทราบชัดว่า ความอยากเป็นเครื่องฉาบไล่สัตว์โลกให้ติดอยู่และเห็นแจ้งว่า ทุกข์เป็นภัยใหญ่หลวงของสัตว์โลกทั้งหลาย”

ท่านอชิตะฟังแล้วก็ปลื้มใจ มีดวงปัญญาสว่างไสวเกิดขึ้นในใจและได้ตรัสถามปัญหาต่อไปอีกว่า “ขอพระองค์จงโปรดชี้แนะว่าอะไรเป็นเครื่องห้าม เครื่องปิดกั้นความอยาก ซึ่งเป็นประดุจกระแสน้ำหลังไหลไปในอารมณ์ต่างๆ ความอยากนั้นจะละได้เพราะอาศัยธรรมอะไร”

พระลัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสตอบว่า “สติเป็นเครื่องห้าม เป็นเครื่องปิดกั้น และป้องกันความอยาก ความอยากที่ซ่านไปในอารมณ์ต่างๆ นั้นจะละได้เพราะอาศัยปัญญา”

ท่านอชิตะ ได้ถามต่อไปอีกว่า “เมื่อมีสติปัญญาแล้ว นามรูปจะดับไป ณ ที่ไหน ข้าพระองค์กราบทูลด้วยความใคร่รู้ ขอพระองค์โปรดเมตตาตรัสบอกความข้อนี้ แก่ข้าพระองค์ด้วยเถิด”

บัณฑิตผู้แสวงหาทางพ้นทุกข์

๒๓๓

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเห็นว่า อชิตมาณพเป็นบัณฑิตนักปราชญ์ที่ใครในการศึกษาจริงๆ จึงตรัสตอบคำถามที่ลึกลับนั้นว่า “เรารู้ถึงที่ดับของนามรูปทั้งหมดอย่างไม่มีเหลือ เพราะวิญญานดับไปก่อน นามรูปจึงดับไป ณ ที่นั่นเอง”

ในขณะนั้นเองดวงตาเห็นธรรมได้บังเกิดขึ้นกับท่านอชิตะ และท่านได้ทูลถามถึงข้อควรปฏิบัติ โดยกล่าวถามอย่างชาญฉลาดว่า “ชนผู้ได้เห็นธรรมแล้ว และชนผู้ยังต้องศึกษาอยู่ สองพวกนี้มีอยู่ในโลกเป็นอันมาก พระองค์มีปัญญาแก่กล้า ขอทรงโปรดตรัสบอกวิธีการปฏิบัติแก่ข้าพระองค์ด้วยเถิด”

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า “ผู้ได้เห็นธรรมแล้ว และชนผู้ต้องศึกษาอยู่ ต้องเป็นผู้ไม่กำหนดในกามทั้งหลาย มิใช่ไม่ขุ่นมัว ฉลาดในธรรมทั้งปวง และมีสติอยู่ทุกเมื่อ” ครั้นพระบรมศาสดาทรงแก้ปัญหาให้อชิตมาณพแล้ว ท่านได้สำเร็จพระอรหัตผลในกาลบัดดล และได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระธรรมวินัย

เราจะเห็นได้ว่า ผู้รู้กับผู้รู้สนทนากัน จะสนทนาแต่เรื่องที่เป็นสาระ เป็นประโยชน์ที่จะนำออกจากทุกข์ ให้หลุดพ้นออกไปจากภพทั้งสาม พุฒแล้วชวนให้หมดกิเลสไปสู่อายตณนิพพาน ไม่ได้คุยเรื่องที่ดีด้อยในโลกติดกับวัตถุเลย เราเป็นชาวพุทธ

บัณฑิตผู้แสวงหาทางพ้นทุกข์

๒๓๔

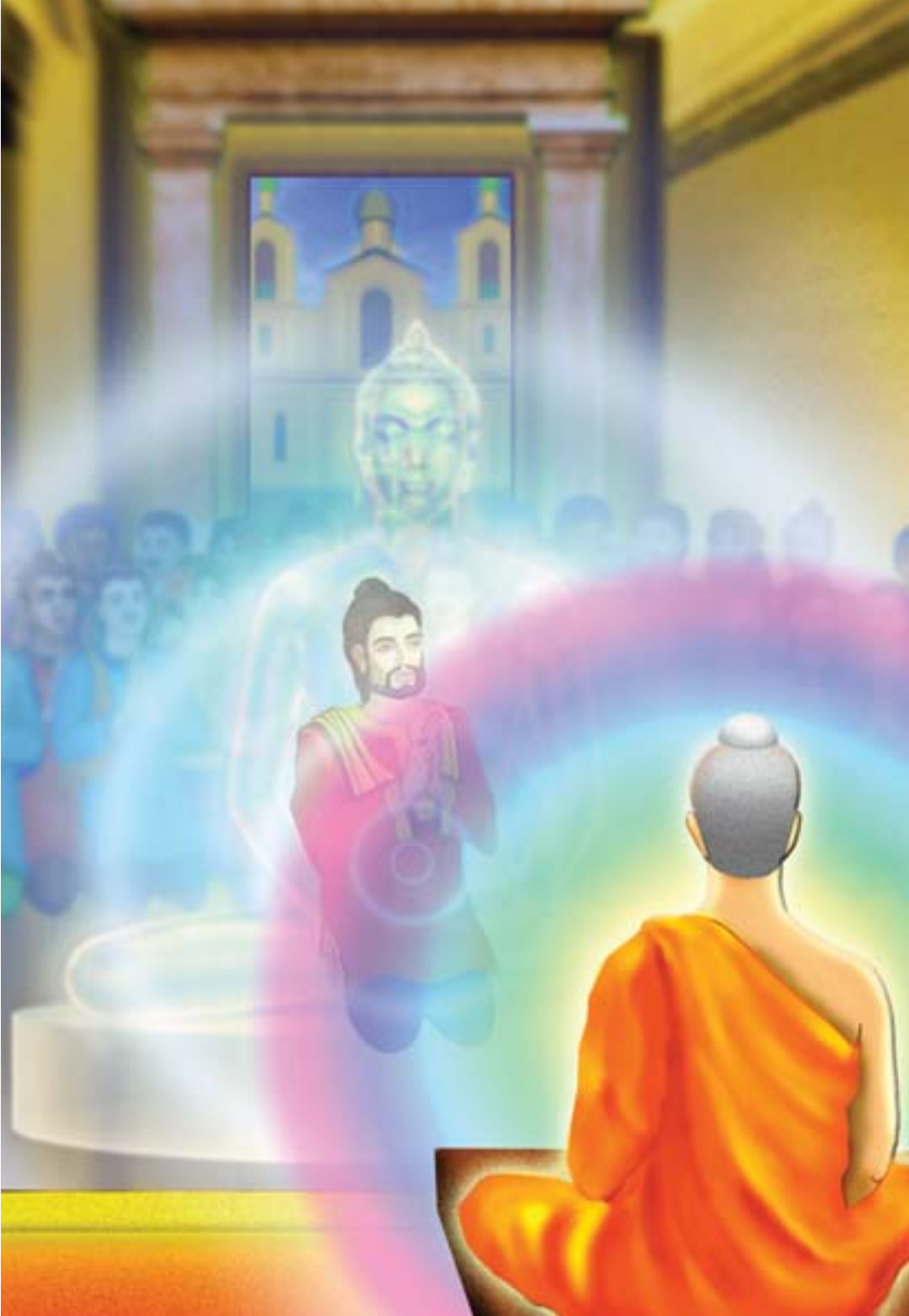
ต้องศึกษาไว้ จะได้ว่าอะไรเป็นแก่น อะไรเป็นเปลือก เป็นกระพี้
ศึกษาแล้วก็ตั้งใจลงมือปฏิบัติกันให้ดี ให้เข้าถึงพระรัตนตรัยให้
ได้ทุกๆ คน

๒๒

ผู้ข้ามพ้นวิญญะ

ค้นหาความทะยานอยาก เป็นเหตุให้เกิดทุกข์ เป็นเหตุให้บุคคลต้องเร่ร่อนไปในภพน้อยใหญ่ ใครถูกค้นหาครอบงำแล้ว จิตของผู้นั้นย่อมวิ่งพล่านไปในอารมณ์ต่างๆ อันเป็นบ่วงแห่งมาร ที่หมู่สัตว์ติดข้องอยู่ และย่อมเข้าถึงความโศกสิ้นกาลนาน ส่วนผู้ใดขุดรากเหง้าแห่งตัณหาได้ ได้ชื่อว่าตัดเครื่องผูกแห่งมารได้ ย่อมล่วงพ้นความโศก ความทุกข์ทั้งหลายย่อมตกไป เหมือนหยาดน้ำที่กลิ้งตกไปจากใบบัว

ผู้ข้ามพ้นวัฏณะ

๒๓๓

การเจริญสมาธิภาวนาเป็นสิ่งที่ดีงาม เป็นความดีอันยิ่ง และเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของการเกิดมาเป็นมนุษย์ โดยหมั่นฝึกฝนอบรม กาย วาจา ใจ ของเราให้สะอาดบริสุทธิ์อยู่เสมอ การที่เราได้ปฏิบัติอย่างนี้ ถือว่า ได้ปฏิบัติตามคำสอนของ พระลัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ชื่อว่า “ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความไม่ประมาท”

ชีวิตมนุษย์นั้น พื้นฐานของชีวิตมีแต่ความทุกข์ทรมาน ทรมานจนกระทั่งเกิดความเคยชิน บางครั้งถือเป็นเรื่องปกติ มีทั้งทุกข์ที่ติดตัวมาและทุกข์ใหม่ที่เข้ามา รวมทั้งหมดทำให้ชีวิตเป็นทุกข์

ดังนั้น เมื่อพื้นฐานชีวิตมีความทุกข์ กิจที่ต้องทำ คือ “กิจที่มุ่งดับทุกข์ เพื่อให้เข้าถึงความสุขที่แท้จริง ได้ข้ามพ้น วัฏสงสารไปได้”

พระลัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสสาเหตุของความทุกข์ไว้ว่า

“ตัณหาความทะยานอยาก เป็นเหตุให้เกิดทุกข์ เป็นเหตุให้บุคคลต้องเร่ร่อนไปในภพน้อยใหญ่ ใครถูกตัณหาครอบงำแล้ว จิตของผู้้นั้นย่อมวิ่งพล่านไปในอารมณ์ต่างๆ อันเป็นบ่วงแห่งมาร ที่หมู่สัตว์ติดข้องอยู่ และย่อมเข้าถึงความโศกสิ้นกาลนาน ส่วนผู้ใดขุดรากเหง้าแห่งตัณหาได้

ผู้ข้ามพ้นวิภว

๒๓๘

**ได้ชื่อว่าตัดเครื่องผูกแห่งมาร ย่อมล่วงพ้นความโศก ความทุกข์
ทั้งหลายย่อมตกไป เหมือนหยาดน้ำที่ตกลงจากใบบัว”**

เมื่อสาวไปดูถึงต้นเหตุ ในที่สุดเราก็จะพบว่า ต้นเหตุของความทุกข์ทรมานทั้งหลายนั้น ล้วนมาจากความทะยานอยากทั้งสิ้น พญามารนั่นเองที่เอาความอยากมาบังคับสรรพสัตว์ทั้งหลาย ให้เป็นไปตามอำนาจ ใครตกอยู่ในอำนาจจะต้องประสบกับทุกข์รำไปไม่มีวันจบสิ้น

ผู้รู้ทั้งหลาย มีพระลัมมालัมพุทธรเจ้าเป็นต้น ได้แสวงหาวิธีการดับทุกข์โดยดับที่ความอยาก แล้วก็พบวิธีการว่า “ต้องทำนิโรธ” คือ ทำใจให้หยุด จึงจะดับความอยากได้ พระเดชพระคุณหลวงปู่วัดปากน้ำภาษีเจริญ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร) ผู้ค้นพบวิชชาธรรมกาย ท่านได้สอนวิธีการหยุดใจไว้ว่า “เบื้องต้นต้องตั้งสติให้ดีก่อน แล้วก็หยุดความอยากทั้งหลายโดยเอาใจที่ฟังชาน คิดไปในเรื่องราวต่างๆ มาหยุดมานิ่งไว้ในที่ตั้งถาวรของใจ คือ ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗”

การหยุดใจทำง่ายๆ โดยการวางใจเฉยๆ ให้นิ่งๆ พอใจกลับเข้าที่ดั่งเดิมในปริมณฑล ก็จะค่อยๆ ตกตะกอน ค่อยๆ ใสขึ้นๆ บริสุทธิ์ขึ้น บริสุทธิ์ในระดับที่สามารถเห็นความบริสุทธิ์ผุดเกิดขึ้นมาเป็นดวงใส ความบริสุทธิ์นี้นำมาซึ่งความสุขกาย

ผู้ข้ามพ้นวิญญะ

๒๓๕

สุขใจอย่างที่เราไม่เคยเป็นมาก่อนเลย เกิดขึ้นในยามที่ใจนิ่ง
ทั้งความคิดทั้งมวลมาอยู่ในแหล่งที่ปลอดความคิด ปลอดความ
กังวล

ยิ่งใจของเราหยุดนิ่ง ยิ่งมีความสุขและเข้าไปสู่ความ
บริสุทธิ์ที่ยิ่งๆ ขึ้นไป จนกระทั่งหลุดพ้นจากความไม่บริสุทธิ์
เข้าไปถึงจุดที่มีความบริสุทธิ์อันสูงสุด ที่ความบริสุทธิ์นั้น
ประกอบเกิดขึ้นเป็นกายที่สวยงาม ได้พุทธลักษณะสมบูรณ์ด้วย
ลักษณะมหาบุรุษครบถ้วนทุกประการ เพียบพร้อมไปด้วยความ
สุขอันเป็นนิรันดร์ กายที่ประกอบไปด้วยความบริสุทธิ์นี้ เรียกว่า
“ธรรมกาย” ธรรมกายหรือกายธรรมเป็นกายที่จะข้ามพ้น
วิญญะได้

ในสมัยพุทธกาล มีนักปราชญ์ผู้รู้ที่ปรารถนาจะข้ามพ้น
วิญญะ ได้เพียรพยายามประพฤติธรรม บวสรงงูชาสังคัคค์ลีธิ
อย่างเคร่งครัด และก็แสวงหาความรู้มาตลอดชีวิต เพื่อให้
พบทางออกจากภพสาม แต่ไม่พบวิธีการที่ถูกต้องสมบูรณ์ ที่จะ
นำตนให้พ้นไปจากสังสารวัฏได้จริงๆ จวบจนกาลล่วงเลยมาถึง
ขณะสมัยที่มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบังเกิดขึ้น ท่านจึงได้เข้าไป
กราบเรียนถามพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงวิธีการที่จะข้ามพ้น
วิญญะว่า

ผู้ข้ามพ้นวัฏฏะ

๒๔๐

*“ข้าพระพุทธเจ้ามีนามว่า ปุณณกะ มีความประสงค์ใคร่จะถามปัญหาพระองค์ ผู้หาความหวาดหวั่นมิได้ พระองค์ทรงมีพระพักตร์เบิกบานไม่เคร่งเครียด มีวรรณะผ่องใส มีพระปัญญากว้างขวางลึกซึ้งทรงรู้เหตุที่เป็นรากเหง้าของสิ่งทั้งปวง ข้าพระพุทธเจ้าขอทูลถามปัญหาว่า บรรดาหมู่มนุษย์ในโลกนี้ คือ ฤๅษี กษัตริย์ พราหมณ์เป็นจำนวนมาก อาศัยอะไรจึงบูชายัญยวงสรวงเทวดา ขอพระองค์โปรดตรัสบอกความข้อนี้ด้วยเถิด”

พระบรมศาสดาทรงพยากรณ์ปัญหาว่า “หมู่มนุษย์เหล่านั้นอยากได้ของที่พวกตนปรารถนา ซึ่งล้วนแต่ยังเป็นของที่มีความเสื่อมความชรา ทำให้แปรเปลี่ยน เพราะอาศัยความอยาก จึงบูชายัญยวงสรวงเทวดา”

ปุณณกะได้ทูลถามต่อว่า “หมู่มนุษย์เหล่านั้น ถ้าไม่ประมาท ในยัญของตน จะข้ามพ้นชาติและชราได้หรือไม่ พระพุทธเจ้าข้า” พระลัมมัลลพุทธเจ้าตรัสตอบว่า “หมู่มนุษย์เหล่านั้นมุ่งลาภที่ตนหวัง จึงพุดสรรเสริญการบูชายัญ รำพันถึงสิ่งที่ตนปรารถนา ก็เพราะอาศัยลาภ เราตถาคตกล่าวว่าผู้บูชายัญเหล่านั้น ยังเป็นคนกำหนดยินดีในภพ ไม่อาจข้ามพ้นชาติชราในวัฏฏะไปได้”

ผู้ข้ามพ้นวัฏฏะ

๒๔๑

ปณณกะผู้เป็นปราชญ์ทูลถามต่ออีกว่า “ถ้าผู้บูชายัญเหล่านั้นข้ามพ้นชาติชราเพราะยัญของตนไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนั้นใครเล่าในเทวโลก หรือมนุษย์โลกจะข้ามพ้นชาติชราในวัฏฏะได้”

พระลัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า “ความอยากซึ่งเป็นเหตุให้ดิ้นรนทะเยอทะยานของผู้ใดไม่มี เพราะได้เห็นแจ้งธรรมที่ยิ่งและหย่อนในโลก เราตถาคตกล่าวว่า ผู้นั้นมีจิตสงบระงับแล้ว ไม่มีทุจริต ความประพฤติชั่วอันจะทำให้จิตมัวหมองดุกดวนไฟที่จับเป็นเขม่าไม่มีกิเลสอะไรมากระทบ เมื่อหมดความทะยานอยากจักข้ามพ้นชาติชราในวัฏฏะไปได้”

ครั้นพระบรมศาสดาทรงแก้ปัญหาอันลุ่มลึกที่ปณณกะได้ทูลถามแล้ว ปณณกะเป็นผู้มีดวงปัญญาสว่างโพล่งเป็นปัญญาบริสุทธิ์ที่เข้าใจเนื้อความของพระผู้มีพระภาคเจ้าได้อย่างแจ่มแจ้ง ท่านมีธรรมจักขุบังเกิดขึ้น ทั้งจักขุ ญาณ ปัญญา วิชา อาโลโก แสงสว่างที่ไม่มีประมาณได้ขจัดความมืดในจิตใจของท่านให้หมดสิ้นไป จนสามารถรู้แจ้งเห็นจริงในสรรพสิ่งทั้งหลายไปตามความเป็นจริงได้ และกิเลสอาสวะถูกขจัดไปสิ้นเชื่อไม่เหลือเศษ ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ในครั้งนั้น

เมื่อได้บรรลุเป็นพระอรหันต์แล้ว ได้ดำรงอัตภาพจนหมดสิ้นอายุขัย ครั้นดับขันธก็ปรินิพพาน ถอดกายธรรมอรหัต

ผู้ข้ามพ้นวัฏฏะ

๒๔๒

เข้าสู่อายตตนิพพานไป ถ้าใครได้เข้าถึงธรรมกาย ปฏิบัติจนมาถึงกายธรรมอรหัต การไปสู่อายตตนิพพานก็อยู่ในวิสัยที่สามารถทำได้ อายตตนิพพานซึ่งเป็นสถานที่มีความบริสุทธิ์ล้วนๆ ก็จะต้องดูกายธรรมอรหัตไปสถิตอยู่ ณ ที่นั้น นี่คือวิธีการที่จะข้ามพ้นวัฏฏะ ซึ่งต้องดำเนินจิตเข้าไปในหนทางแห่งความบริสุทธิ์ที่เรา กำลังปฏิบัติกันอยู่ในขณะนี้ เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิต เป็นกิจที่สำคัญยิ่งต่อชีวิตของมนุษย์ทุกๆ คนในโลก เป็นสิ่งที่ควรจะให้มีความสำคัญยิ่งกว่าสิ่งอื่นใด

เกิดมาถ้าได้เข้าถึงธรรมกาย เกิดมาชาตินี้ถือว่าคุ้มค่า เพราะชีวิตมีแก่นสาร พบแก่นของชีวิตที่ประกอบไปด้วยความบริสุทธิ์ล้วนๆ ๔๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นร์ พระธรรมชั้นร์ทั้งหมดมารวมกันเป็นธรรมกาย เป็นที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุดของพวกเราทั้งหลาย ให้จิตใจเกิดว่า สิ่งที่เรา กำลังปฏิบัติและหนทางที่กำลังดำเนินอยู่นี้ เป็นสิ่งที่ประเสริฐดั่งงาม ถูกต้องแล้ว ให้มีความปีติ มีความภาคภูมิใจ ตั้งใจปฏิบัติให้เข้าถึงพระธรรมกายให้ได้ ให้เข้าถึงพระรัตนตรัยภายใน จะได้ทำพระนิพพานให้แจ้ง และขจัดกิเลสอาสวะให้หมดสิ้นไปด้วยกายธรรมอรหัต ทำได้อย่างนี้ จึงจะข้ามพ้นจากภพชาติชรา มรณะและวัฏสงสารไปได้

๒๑

คำนำ ไปสู่ ความหลุดพ้น

ชีวิตนี้น้อยนัก ทุกชีวิตล้วนบ่ายหน้าไปหามฤตยู เหมือนผลไม้ที่สุกแล้ว ย่อมมีวันต้องร่วงหล่นลงอย่างแน่นอน เหมือนภานะดินที่มีการแตกทำลายในที่สุด ฉะนั้น ชีวิตของสัตว์ทั้งหลาย ก็ฉนั้นนั่นเหมือนกัน ผู้ไม่รู้ย่อมเศร้าโศกเมื่อพลัดพราก เพราะยึดมั่น ความยึดมั่นถือมั่นว่าเป็นของเรา ย่อมประสบทุกข์สิ้นกาลนาน แต่วิญญูชนทั้งหลาย ละความยินดีในสิ่งที่ตนถือว่าเป็นของเรา ละความยึดมั่นถือมั่นแล้ว ไม่มีความยินดียินร้าย จึงละความโศก ความอาลัย ความรำพิไรรำพันได้

คำถวายนำไปสู่ความหลุดพ้น

๒๔๕

เราโชคที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ได้มีโอกาสดีที่จะสร้างบารมี พึ่งเร่งสร้างเสริมความดีให้เต็มที่ ตักตวงเอาบุญกุศลกันไปให้มากๆ เพราะบุญเท่านั้นที่เป็นที่พึ่ง เป็นมิตรแท้ ที่ซื่อสัตย์ที่จะติดตามตัวเราไปทุกภพทุกชาติเหมือนเงาตามตัว ความดีหรือบุญที่ได้ทำเอาไว้จะเป็นบ่อเกิดแห่งความสุขและความสำเร็จในชีวิต ตั้งแต่ชีวิตที่ยังเป็นปุถุชนอยู่จนกระทั่งได้เป็นพระอรหันต์ จะสมบูรณ์ไปด้วยสมบัติทั้งสาม คือ มนุษย์สมบัติ ทิพย์สมบัติ และนิพพานสมบัติ สิ่งที่ทำทั้งทาน ศีล ภาวนา เป็นทางมาแห่งบุญ ตอนนี้เรากำลังเจริญภาวนา ทำกรรมกิจที่สำคัญยิ่งต่อตัวของเราเอง กิจนี้คนอื่นทำแทนให้ไม่ได้ ต้องทำด้วยตนเอง เพื่อช่วยตัวของเราให้พ้นจากทุกข์ ให้พ้นจากการเป็นบ่าวเป็นทาสของพญามาร ที่บังคับบัญชาเรามานับภพนับชาติไม่ถ้วน ทำให้มีอุปสรรคนานาในชีวิต ดังนั้นจึงต้องตั้งใจเจริญสมาธิภาวนากันให้ดี

พระลัมมะลัมพุทเธเจ้าได้ตรัสเรื่องความจริงของชีวิตไว้ว่า

“ชีวิตนี้น้อยนัก ทุกชีวิตล้วนบ่าวนำไปหาหนุมานเหมือนผลไม้ที่สุกแล้ว ย่อมมีวันต้องร่วงหล่นลงอย่างแน่นอน เหมือนภาชนะดินที่มีการแตกทำลายในที่สุด ฉันทิ ชีวตของสัตว์ทั้งหลายก็ฉันทิ นั้นเหมือนกัน ผู้ไม่รู้ย่อมเศร้าโศกเมื่อ

คำถำมนำไปสู่ควำมหลุดพ้น

๒๔๖

พลัดพรำก เพราะยึดมั่น ควำมยึดมั่นถ้อมั่นถำมเป็นของเรำ
ย้อมประสพทุกข์สิ้นกำนำน แต่วิญญูชนทั้งหลาย ละควำม
ยินดีในสิ่งทีตนถ้อมั่นถำมเป็นของเรำ ละควำมยึดมั่นถ้อมั่นถำมแล้ว
ไม่มียควำมยินดียินรำย จึงละควำมโศก ควำมอ่ำลย ควำมรำ
พิรำรำพ้นได้”

เพราะเหตุนั้น ผู้รู้ทั้งหลายผู้เห็นนิพพำนเป็นแดนเกษม
ย้อมละอำรมณ์ทีเคยหวงเหำน ไม่ติดในสังขำรทั้งหลายทั้งปวง
“เหมือนหยำดน้ำทีไม่ติดบนใบบัว” ผู้รู้เหลำนั้นย้อมไม่ติดในรูป
ทีได้เห็นในเสียงทีได้ยิน ในอำรมณ์ทีได้รับรู้ ย้อมบรรลุนิพพำน
สเวยเอกันตบรมสุขอย่ำงเดียว

เมื่อทรำบควำมจริงอย่ำงนี้แล้ว ต้องรู้จักปลดปล่อยควำม
ละคลำยควำมยึดมั่นถ้อมั่นในสิ่งทั้งหลายทั้งปวง อย่ำไปยึดติด
ยินดีในรูปเสียงกลิ่นรสสัมผัส ทีหลอกล่อให้เรำหลงติด ควำม
อย่ำกในสิ่งเหลำนีทำใหู้รู้สึกอึดอัดคับแคบ แต่ถ่ำเรำปล่อยควำม
อำรมณ์เหลำนีได้ ใจจะปลดปล่อยโล่งเบำสบำย พอใจสบำยก็
จะเล่นเข้ำไปสู่สภำธรรมภำยใน ให้ได้เข้ำถึงพระรัตนตรัย
ซึ่งเป็นที่พึ่งทีระลึกทีแท้จริง ทีต้องยึดไว้เป็นสรณะ มีสิ่งนี้
สิ่งเดียวเทำนั่นทีคว่ำมยึด คว่ำมเกำะไว้ สิ่งอื่นไม่ใช่ “พระรัตนตรัย
นี้เทำนั่นทีเป็นสรณะทีแท้จริง”

คำถาถามนำไปสู่ความหลุดพ้น

๒๔๓

เราเกิดมาเพื่อแสวงหาพระรัตนตรัย การทຸ່มเททั้งชีวิต เพื่อแสวงหาพระรัตนตรัยเป็นสิ่งที่คຸ່มค่า ดีกว่าเอาชีวิตไปทຸ່มเทให้กับสิ่งอื่นที่ไม่เป็นสาระแก่นสาร บางคนไปเสี่ยงกับสิ่งที่ไม่ควรเสี่ยง เพราะไม่รู้จักคุณค่าของชีวิต คิดว่าเกิดง่าย แต่ว่าความจริงแล้ว ทุกชีวิตล้วนเกิดยากแต่ตายง่าย ที่เราเห็นคนเกิดกันทุกวันนี้ อันที่จริงกว่าจะมากเกิดเป็นมนุษย์ได้นั้น ยากแสนยาก ส่วนที่เกิดในอบาย เป็นสัตว์เดียรัจฉาน มีมากกว่ามนุษย์อย่างเทียบกันไม่ได้เลย

นักปราชญ์บัณฑิตในกาลก่อน รู้คุณค่าของชีวิต รู้ว่าชีวิตนี้เกิดยากและเป็นของน้อย เมื่อเกิดมาแล้วก็บ่ายหน้าไปหาผถตุ คือ ในที่สุดก็ต้องตายหมดทุกคน ไม่มีใครหนีพ้นความตายไปได้ จึงตั้งใจออกบวชประพฤติพรหมจรรย์ ม่ຸงแสวงหาทางพ้นทุกข์ เพื่อทำพระนิพพานให้แจ้ง ให้มีที่พึ่งที่ระลึกที่แท้จริงในชีวิต ให้ได้พบกับสิ่งที่ประเสริฐที่สุด คือ “พระรัตนตรัยภายใน”

ถ้าไม่ได้มาพบพระสัมาสัมพุทธเจ้า หรือพบคำสอนของพระพุทธองค์ ก็ยากที่จะหลุดพ้นจากทุกข์ หลุดพ้นจากภพทั้งสาม แม้อยากหลุดพ้นแต่ถ้าไม่รู้วิธีการก็ไม่อาจหลุดพ้นไปได้ การที่จะให้หลุดพ้นจากทุกข์นี้เป็นเรื่องใหญ่ “ไม่รู้วิธีก็ไม่หลุด รู้วิธีแล้วหลุดได้” เหมือนดังเรื่องของเมตโตยยะ ซึ่งออกบวช

คำถามนำไปสู่ความหลุดพ้น

๒๔๘

เป็นขุฎี คือนักบวชประเภทหนึ่งที่มีในสมัยนั้น บรรดาจะหลุดพ้นจากทุกข์ เมื่ออินทรียกเกล้า บุญบันดาลให้มาพบแสงสว่าง ท่านได้พบกับยอดกัลยาณมิตร คือ พระลัมมาลัมพุทธเจ้า จึงมีโอกาสดำถามปัญหา และตั้งปัญหาถามได้ลึกซึ่งเป็นปัญหาที่น่ารู้ น่าศึกษาทั้งสิ้น ท่านทูลถามว่า

*“ใครถือว่าเป็นคนสันโดษ มีความประสงค์เต็มเปี่ยมบริบูรณ์ในโลกนี้ ใครไม่มีความอยาก ซึ่งเป็นเหตุให้ดิ้นรนทะเยอทะยาน ใครรู้ส่วนข้างปลายทั้งสอง คือรู้ทั้งอดีต และอนาคตด้วยปัญญาแล้ว ไม่ติดอยู่ในส่วนท่ามกลางคือปัจจุบัน พระพุทธองค์คิดว่าใครเป็นมหาบุรุษในโลก ใครล่วงความอยากอันผูกใจรัดตัวไว้ในโลกนี้ ดุจด้ายที่ร้อยเย็บผ้าให้ติดกันไว้”

คำถามของบัณฑิตนั้น ท่านไม่เสียเวลามาถามว่า ทำอย่างไรจึงจะสวयจะหล่อ ทำอย่างไรจะหมดหนี้ ทำอย่างไรจะเลิกทะเลาะกับคนที่บ้าน ท่านถามเพื่อความหลุดพ้นจากเรื่องเหล่านี้ แล้วก็ตั้งคำถามเป็นชุดเลย เพราะสิ่งเหล่านี้ค้างคาใจท่านมานาน ตลอดระยะเวลาที่ออกบวชประพฤติพรหมจรรย์ยังหาคำตอบไม่ได้ และก็หาคนที่สามารถตอบปัญหานี้ไม่มีเลย จึงต้องด้นดันมาหาพระบรมศาสดา

คำถวายนำไปสู่ความหลุดพ้น

๒๔๕

พระบรมศาสดาผู้รู้แจ้งเห็นแจ้งแทงตลอดในสรรพสัตว์ และสรรพสิ่งทั้งหลาย ทรงให้ความอนุเคราะห์แก่เมตตโดยยะ เพราะพระองค์ทรงเห็นประโยชน์ใหญ่ คือ การบรรลุมรรคผล นิพพานที่จะเกิดขึ้นกับผู้มิบุญท่านนี้ และเห็นประโยชน์ใหญ่ต่อ พุทธบริษัททั้งในปัจจุบันและอนาคต จึงทรงเมตตาพยากรณ์ ปัญหาที่ถวามาด้วยพระพักตร์อันแจ่มใส ไม่มีความลำบาก พระทัยในการตอบ พระพุทธองค์ตรัสตอบหมดทุกคำถามว่า

“ภิกษุผู้ประพาสพิภพจรริย์ สำรวมในกามทั้งหลาย ปราศจากตัณหาความทะยานอยาก มีสติระลึกรู้ได้ทุกเมื่อ เห็น ธรรมโดยชอบ สามารถดับเครื่องกระวนกระวายทั้งหลายได้แล้ว ชื่อว่าเป็นผู้สิ้นโศข มีความประสงค์เต็มเปี่ยมบริบูรณ์ในโลกนี้ ความอยากซึ่งเป็นเหตุให้ดิ้นรนของภิกษุนั้นไม่มี ภิกษุนั้นรู้ส่วน ข้างปลายทั้งสอง คือ รู้ทั้งอดีตและอนาคตด้วยปัญญาอันยิ่งแล้ว ไม่ติดอยู่ในส่วนท่ามกลางคือปัจจุบัน เราตถาคตกล่าวภิกษุนั้นว่า เป็นมหาบุรุษในโลก ภิกษุนั้นแลล่วงความอยากอันผูกใจสัตว์ไว้ในโลกนี้ ดุจด้ายที่ร้อยเย็บผ้าให้ติดกันไว้”

ในที่สุดแห่งการพยากรณ์ปัญหาเมตตโดยยะซึ่งมีใจแน่วแน ตั้งใจฟังคำวิไลสนา ได้ปล่อยใจตามกระแสพระดำรัส ใจรวม หยุดนิ่งเข้าสู่กระแสธรรมภายใน มีใจเป็นหนึ่งเป็นเอกัคคตา

คำถาามนำไปสู่ความหลุดพ้น

๒๕๐

จึงหยุดนิ่งแทบตลอดเส้นทางสายกลางภายใน ในที่สุดได้สำเร็จ
เป็นพระอรหันต์ หลุดพ้นจากทุกข์ทั้งมวล หมดสิ้นกิเลสอาสวะ
พบพระในตัว และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกายธรรมอรหัต

เพราะฉะนั้นพระธรรมกายนี้แหละ เป็นที่พึ่งที่ระลึกที่
แท้จริง เราต้องยึดสิ่งนี้ไว้เป็นสรณะ แล้วสิ่งนี้ก็เป็นของจริงที่มี
อยู่ภายในตัวของพวกเราทุกๆ คนด้วย ไม่ได้อยู่ไกลตัวเลย
แต่ว่าอยู่ในตัว เป็นที่พึ่งให้กับเราได้อย่างแท้จริง พึ่งได้ตลอดเวลา
พึ่งได้ทันทีที่เราเข้าถึง พึ่งได้ตั้งแต่ที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันชาตินี้
จนกระทั่งละโลกไปสู่ปรโลกแล้วยังพึ่งได้อีก พระธรรมกาย
หรือพระรัตนตรัยนี้ เป็นที่พึ่งที่ระลึกที่จะติดตามตัวเราไปทุกภพ
ทุกชาติ จนกระทั่งไปถึงที่สุดแห่งทุกข์ถึงที่สุดแห่งธรรม

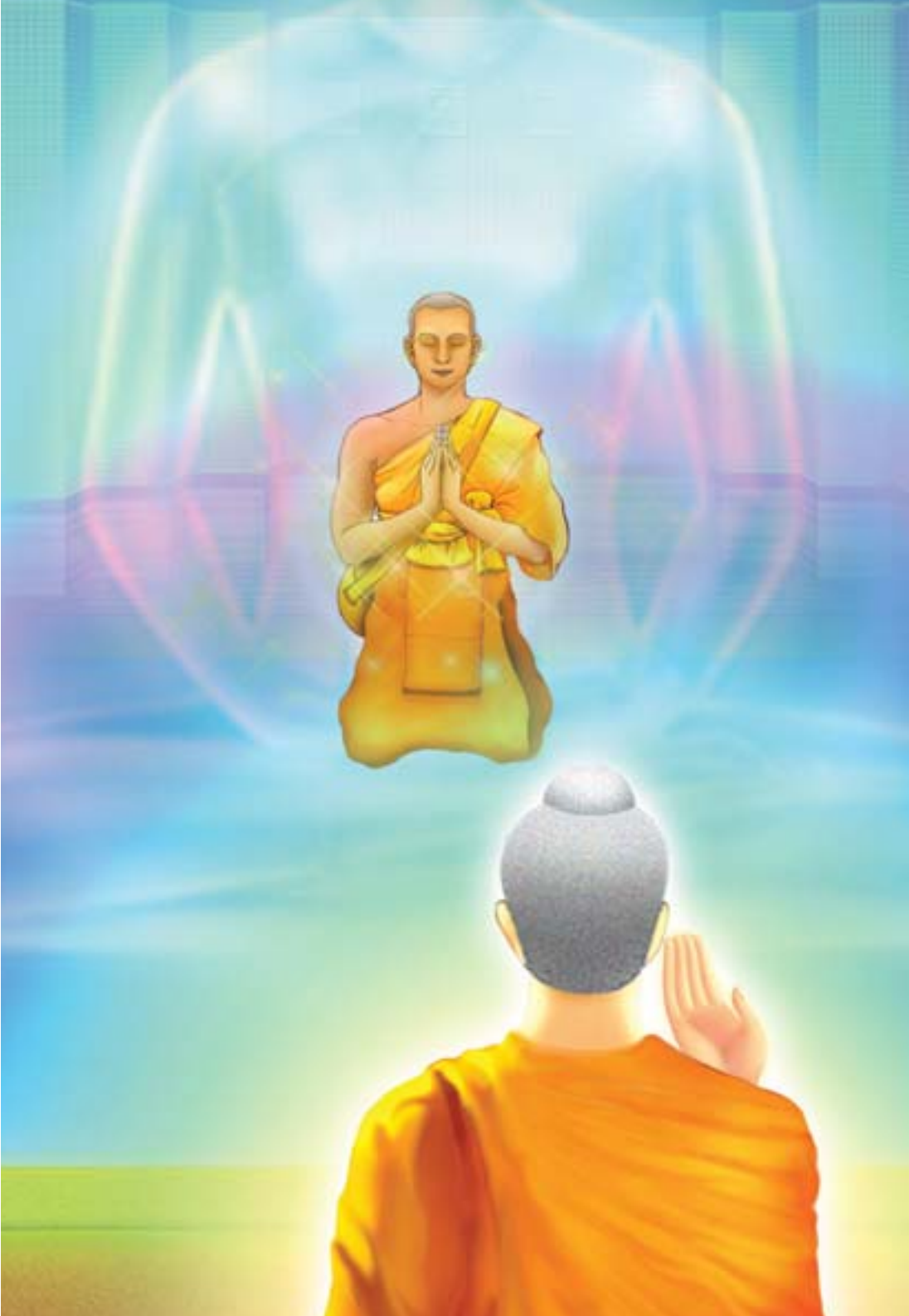
เวลาของชีวิตในโลกมนุษย์นี้มีอยู่จำกัด เรามีเวลาไม่มาก
ที่จะสร้างบารมีในโลกนี้ ให้ใช้วันเวลาที่เหลืออยู่น้อยนิดนี้สร้าง
บารมีให้เต็มที่ ให้ชีวิตมีคุณค่าด้วยการประพฤติธรรม ฝึกฝน
อบรมจิตใจให้หยุดนิ่ง ให้เข้าถึงพระธรรมกายในตัวให้ได้ โดย
การปลดปล่อยวางเรื่องที่ไม่จำเป็นลงเสียบ้าง แล้วหันมาฝึกใจ
ให้หยุดให้นิ่งให้มากๆ ให้ใจใสบริสุทธิ์ แล้วจะเข้าถึงความสุข
ที่แท้จริงกัน

๒๘

ผู้ อยู่ จบ
พร ห ม จ ร ร ย์

ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ได้สดับธรรมแล้ว ย่อมทราบชัด
ธรรมทั้งปวงด้วยปัญญาอันยิ่ง ครั้นทราบชัดธรรมทั้งปวงแล้ว
ย่อมกำหนดรู้ ครั้นกำหนดรู้ธรรมทั้งปวงแล้วย่อมเสวยเวทนา
ครั้นได้เสวยเวทนาแล้วย่อมพิจารณาเห็นความไม่เที่ยง
พิจารณาเห็นความหน่าย พิจารณาเห็นความดับ พิจารณาเห็น
ความสลัดคืนในเวทนาทั้งหลาย เมื่อนั้นย่อมไม่ยึดมั่นถือมั่นใน
สิ่งทั้งหลายทั้งปวงในโลก เมื่อถอนความยึดมั่นแล้วย่อมดับ
กิเลสได้บรรลुพระนิพพานเฉพาะตน และทราบชัดว่าชาติสิ้นแล้ว
พรหมจรรย์อยู่จบแล้ว กิจที่จะต้องทำยิ่งกว่านี้ไม่มีอีกแล้ว

ผู้ อยู่ จ บ พรหมจรรย์

๒๕๓

การใช้เวลาให้คุ้มค่าในโลกนี้ ต้องเอามาใช้สร้างบารมี โดยตั้งใจจะละบาปอกุศลทั้งหลาย ทำแต่ความดีให้ถึงพร้อม ทำให้ผ่องใส ซึ่งมนุษย์ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจเรื่องความเป็นจริง ของชีวิต ไม่รู้ว่าเกิดมาทำไม ไม่รู้ด้วยซ้ำไปว่า โลกมนุษย์นี้เป็น โลกแห่งการเกิดมาสร้างบารมี เพื่อทำพระนิพพานให้แจ้ง ความเป็นจริงของชีวิตอย่างนี้ ไม่ว่าเราจะรู้หรือไม่รู้จักก็ตาม ขึ้นชื่อ ว่าเกิดมาได้อัฏฐภาพความเป็นมนุษย์นี้แล้ว ต่างมีจุดประสงค์ หลักคือ “เกิดมาสร้างบารมี มาทำพระนิพพานให้แจ้ง” เพราะ นิพพานเป็นจุดสุดท้ายของชีวิต เป็นเป้าหมายอันสูงสุดของ ทุกๆ คน

พระลัมมาลัมพพุทธเจ้าตรัสถึงผู้ที่บรรลุพระนิพพานอยู่ จบพรหมจรรย์ว่า

“ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ได้ดับธรรมแล้ว ย่อมทราบชัด ธรรมทั้งปวงด้วยปัญญาอันยิ่ง ครั้นทราบชัดธรรมทั้งปวงแล้ว ย่อมกำหนดรู้ ครั้นกำหนดรู้ธรรมทั้งปวงแล้วย่อมเสวยเวทนา ครั้นได้เสวยเวทนาแล้วย่อมพิจารณาเห็นความไม่เที่ยง พิจารณาเห็นความหน่าย พิจารณาเห็นความดับ พิจารณา เห็นความสลесคืนในเวทนาทั้งหลาย เมื่อนั้นย่อมไม่ยึดมั่น ถือมั่นในสิ่งทั้งหลายทั้งปวงในโลก เมื่อถอนความยึดมั่นแล้ว

ผู้อยู่จบพรหมจรรย์

๒๕๔

ย่อมดับกิเลสได้บรรลุพระนิพพานเฉพาะตน และทราบชัดว่า
ชาติสิ้นแล้ว พรหมจรรย์อยู่จบแล้ว กิจที่จะต้องทำยิ่งกว่านี้
ไม่มีอีกแล้ว”

ผู้ที่ได้บรรลุพระนิพพาน ได้เข้าถึงและเป็นอันหนึ่ง
อันเดียวกับกายธรรมอรหัต หมดสิ้นกิเลสอาสวะแล้ว เรียกว่า
“ผู้อยู่จบพรหมจรรย์” เพราะกิจของการประพาสพรหมจรรย์
จะเป็นการปฏิบัติสมถวิปัสสนา การศึกษาไตรสิกขา ศึกษาเรื่อง
ศีล สมาธิ ปัญญา อริศีล อริจิต อริปัญญาได้เสร็จสิ้นสมบูรณ์
แล้ว ได้เข้าถึงบรมสุข คือ ความสุขอย่างยิ่ง เมื่อบรรลุพระนิพพาน
บรรลุเอกัตถบรมสุข มีสุขอย่างเดียว สุขล้วนๆ ที่ไม่มีอะไรมา
เปรียบปานได้ เสวยสุขอยู่ในโลกุตระมานสมาบัติตลอดเวลา

ดังนั้นผู้รู้ทั้งหลายที่ได้รับรสแห่งความสุขในพระนิพพาน
แล้ว จึงกล่าวยืนยันเป็นเสียงเดียวกันว่า นิพพานัน ปรม สุขัง
นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง พระพุทธเจ้าทั้งหลายตรัสรับรองว่า
พระนิพพานเป็นเยี่ยม ความรู้ในเรื่องพระนิพพานนี้เป็นเรื่องที่
ลึกซึ้ง ต้องศึกษาจากคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้ว
ลงมือปฏิบัติให้รู้แจ้งเห็นจริงตามที่พระองค์สอน จึงจะเกิดความรู้
ที่สมบูรณ์ที่แท้จริง ไม่เช่นนั้นแล้วอาจเกิดความเข้าใจผิด
พลาดคลาดเคลื่อนได้ เพราะพระนิพพานเป็นเรื่องละเอียด

ผู้ อยู่ จ บ พรหมจรรย์

๒๕๕

ไม่อาจไตร่ตรองด้วยความคิดของมนุษย์ผู้ยังมากไปด้วยกิเลส เนื่องจากเป็นเรื่องของผู้ที่หมดกิเลสแล้ว เป็นเรื่องของผู้ที่ได้ บรรลुวิชชาธรรมกายของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ในสมัยพุทธกาล นักปราชญ์บัณฑิตทั้งหลาย ที่ใคร่ อยากรู้เรื่องเกี่ยวกับพระนิพพาน ต้องมาศึกษากับพระสัมมา- สัมพุทธเจ้า พอศึกษาปริยัติ ได้เข้าใจแจ่มแจ้งแล้วก็ลงมือปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติอย่างถูกต้องตามพุทธวิธี ในหนทางสายกลาง ก็จะได้ บรรลุธรรมมาภิสมัยกันมากมาย คือ ได้เข้าถึงพระรัตนตรัยถึง ธรรมกาย ถึงไตรสรณคมน์ ถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะและ สังฆรัตนะ มีรัตนะทั้งสามอย่างนี้เป็นที่พึ่งที่ระลึก ยิ่งสำหรับผู้ที่มีอินทรีย์แก่กล้า ได้สั่งสมบุญบารมีมานานับภพนับชาติไม่ถ้วน พอได้ฟังธรรมและปฏิบัติตามไป คือ ฟังไปด้วยปฏิบัติไปด้วย พร้อมๆ กัน พอสุดกระแสเสียงของพระบรมศาสดา ก็สามารถ บรรลुพระอรหัตผล อย่างนี้ก็มีมากมาย

อย่างเช่นเมตตคุ ผู้ปรารถนาจะหมดกิเลสไปนิพพาน เป็นผู้อยู่จบพรหมจรรย์ ท่านมีบุญเก่าที่ได้สั่งสมมาดี จึงมี โอกาสได้เข้าเฝ้าพระบรมศาสดา เมื่อมีโอกาสนั้น จึงใช้โอกาสนั้น ให้เป็นประโยชน์ โดยสนทนาธรรมกับพระพุทธองค์ และได้ทูล ถามพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “ข้าพระพุทธเจ้าทราบมาว่า

ผู้อยู่จบพรหมจรรย์

๒๕๖

พระพุทธองค์เคยสำเร็จจบไตรเพท ถึงที่สุดแห่งทุกข์ อยู่จบพรหมจรรย์ มีจิตอันอบรมดีแล้ว อยากทราบว่า ทุกข์ทั้งหลายในโลกนี้ มีสาเหตุมาจากอะไร” พระบรมศาสดาตรัสตอบว่า “เธอถามเราถึงเหตุเกิดแห่งทุกข์ เราจะบอกให้เธอทราบ ตามที่เราได้รู้ได้เห็นมาด้วยปัญญาอันยิ่ง ทุกข์ทั้งหลายในโลกนี้ มีอุปธิคือกิเลสเป็นเหตุ ทุกข์ทั้งมวลล้วนเกิดมาจากกิเลส ผู้ใดเป็นคนเขลา ไม่รู้แล้วไปทำกรรมเพราะกิเลสบังคับ ย่อมจะได้รับวิบากคือผลของกรรมนั้น ผู้นั้นย่อมประสบทุกข์บ่อยๆ เพราะเหตุนั้นเมื่อรู้จักเหตุว่า อุปธิกิเลสเป็นต้นเหตุแล้ว จงอย่ากระทำให้กิเลสนั้นเกิดขึ้น”

*“ข้าพระพุทธเจ้าประจักษ์แล้วว่า กิเลสเป็นต้นเหตุของทุกข์ กิเลสบังคับให้ผู้ไม่รู้สร้างกรรมและมีวิบากเป็นผล ข้าพระพุทธเจ้าใคร่ขอลุลถามปัญหาต่อไปว่า ทำอย่างไรผู้ที่มีปัญญาที่รู้เรื่องอุปธิกิเลสนี้แล้ว จึ่งจะข้ามพ้นห้วงทะเลใหญ่ คือชาติ ชราและโสภปริเทวะได้ ขอพระองค์ทรงแสดงธรรมข้อนี้แก่ข้าพระพุทธเจ้าด้วยเถิด”

“เราจักแสดงธรรมที่พึงรู้เห็นมาด้วยตนเองว่า อัตภาพ คือร่างกายนี้ เป็นเพียงเครื่องอาศัย อย่าไปพิศวงหลงใหล ตามคำ

ผู้ อยู่ จ บ พรหมจรรย์

๒๕๓

ของคนอื่นที่พุดยกลงสรรเสริญอย่างนั้นอย่างนี้ เมื่อกำหนดรู้ความแปรปรวนไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาของสังขารร่างกายนี้แล้ว จงเป็นผู้มีสติ ดำเนินข้ามความอยากในเบญจกามคุณทั้งหลายอันทำให้ติดอยู่ในโลกเสีย”

เมตตคุได้กล่าวว่า “ข้าพระพุทธเจ้ายินดียิ่งในธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดง และจักปฏิบัติตามพระพุทธเจ้าข้า” พระลัมมัลลพุทธเจ้าทรงรู้วาระจิตว่า ขณะนี้เมตตคุมีจิตโน้มไปในธรรมอันสุขุมลุ่มลึก มีจิตละเอียดอ่อนนุ่มนวล ควรแก่การงาน จึงทรงแสดงธรรมให้ยิ่งขึ้นไปอีกว่า “เมื่อเธอรู้ตัวอย่างใดอย่างหนึ่ง ในส่วนที่เป็นอนาคต ทั้งในส่วนที่เป็นอดีต และในส่วนที่เป็นปัจจุบัน เธอจงบรรเทาความเพลิดเพลิน และความยึดมั่นถือมั่นในส่วนเหล่านั้นเสีย จิตของเธอจะไม่ตั้งอยู่ในภพ จะเป็นไปเพื่อความหลุดพ้นออกจากภพ ผู้มีธรรมเป็นเครื่องอาศัยอยู่อย่างนี้ มีสติไม่ประมาททุกเมื่อ จะละทุกข์คือชาติ ชราและโสภะปริเทวะในโลกนี้ได้”

“ข้าพระพุทธเจ้า ชอบพระวาจาของพระองค์ยิ่งนัก ธรรมอันไม่มีอุปกิเลสพระองค์แสดงชอบแล้ว พระองค์ละทุกข์ได้หมดแล้ว แม้พระสาวกที่พระองค์ทรงสั่งสอน ก็คงจะละทุกข์นั้นได้เป็นแน่ เพราะเหตุนั้น ข้าพระพุทธเจ้าจึงมากราบถวาย

ผู้อยู่จบพรหมจรรย์

๒๕๘

บังคมพระองค์ ด้วยความตั้งใจจะให้พระองค์ทรงสั่งสอนเหมือน
อย่างพระสาวกเหล่านั้นบ้าง”

“ดูก่อนเมตตคุ ถ้าเธอปรารถนาอยากจะเป็นเช่นเดียวกับ
กับสาวกของเราผู้อยู่จบพรหมจรรย์แล้ว เธอพึงเป็นผู้ไม่มีกิเลส
เครื่องกังวลใจ ไม่มีความอยากอันเจือด้วยอุปธิ ไม่ติดข้องอยู่ใน
ภพน้อยภพใหญ่ เธอจักข้ามพ้นเหตุแห่งทุกข์ดูก้าวล่วงห้วง
ทะเลใหญ่นี้ไปได้ ครั้นเธอข้ามถึงฝั่งแล้ว ก็จักถึงที่สุดแห่งทุกข์
เราตถาคตกล่าวว่า ผู้ที่ข้ามห้วงน้ำใหญ่นี้ได้ ก็จักข้ามพ้นชาติชรา
เสร็จกิจในศาสนา กิจที่จะต้องทำยิ่งกว่านี้ไม่มีอีกแล้ว เพราะ
ได้เป็นผู้ถึงฝั่งอยู่จบพรหมจรรย์แล้ว”

ในที่สุดแห่งพระธรรมเทศนา เมตตคุก็ได้สำเร็จเป็น
พระอรหันต์ เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ ทั้งวิชา ๓ วิชา
๘ อภิญญา ๖ วิโมกข์ ๘ จรณะ ๑๕ ท่านได้บรรลุหมด รู้แจ้ง
เห็นแจ้งแทงตลอดในคำสอนของพระบรมศาสดา และได้บวช
แบบเอหิภิกขุอุปสัมปทา โดยพระพุทธรองค์ได้เมตตาประทาน
การบวชให้

จะเห็นได้ว่า การจะทำความเข้าใจเรื่องพระนิพพานให้
แจ่มแจ้งได้นั้น ต้องลงมือปฏิบัติให้เข้าถึงเท่านั้นจึงจะหมดความ
สงสัย เหมือนอย่างท่านเมตตคุ ที่พอได้บรรลุพระอรหันต์ ได้

ผู้ อยู่ จ บ พร ห ม จ ร ร ย

๒๕๕

บรรลุประนิพพานแล้ว เป็นผู้รู้แจ้งเห็นแจ้งแทงตลอดในธรรม
ทั้งหลายทั้งปวง โดยไม่ต้องไปอ่านตำรา ไปขบคิดวิเคราะห์วิจัย
วิจารณ์ พิจารณาหัวข้อธรรมอะไรต่างๆ พอใจหยุดถูกส่วน
หยุดได้สมบูรณ์ก็บรรลุกายธรรมอรหัต สามารถขจัดกิเลสเป็น
สมุจเฉตปหานได้ เพราะฉะนั้น ดีที่สุดต้องหมั่นฝึกฝนอบรมใจ
ให้หยุดให้นิ่ง ให้เข้าถึงพระธรรมกายกันได้

๒๙

ผู้มีชัยชนะที่ไม่กลับแพ้

บุคคลควรวางอาชญาในสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง
ไม่ควรเบียดเบียนสัตว์อื่น แม้ผู้ใดผู้หนึ่งให้ลำบาก

ผู้มีชัยชนะที่ไม่กลับแพ้

๒๖๒

สรรพสัตว์ทั้งหลายเป็นล้านๆ ชีวิต ไม่มีใครที่จะประทับ รอยเท้าไว้บนผืนทรายได้จริงยั่งยืน เพราะไม่นานรอยเท้านั้น ก็ถูกคลื่นพัดให้จางหายไป เหมือนชีวิตที่เกิดขึ้นมาแล้วหาความ ยั่งยืน คงที่ไม่ได้ ไม่ช้าก็ถูกคลื่นแห่งกาลเวลาพัดพาไปสู่ความ เสื่อมสลาย คงเหลือไว้แต่คุณงามความดีให้อนุชนรุ่นหลัง ได้ ศึกษาและเอาเป็นแบบอย่าง ในโลกนี้มีมนุษย์เพียงส่วนน้อยที่ ไม่ประมาท ส่วนใหญ่ยังประมาทอยู่ ยังไม่เร่งขวนขวายสร้าง ความดี กลับปล่อยชีวิตให้ผ่านไปอย่างไร้ค่า แสวงหาแต่สิ่งที่ไร้ สารระ ต้องตกเป็นทาสของกิเลสตัณหา มิอาจเป็นตัวของตัวเอง ได้ ชีวิตจึงต้องทนทุกข์ทรมานอยู่รำไป

มีวาระพระบาลีที่ปรากฏอยู่ใน ชัคควิสาณสูตร ว่า

“สพฺเพสุ ภูเตสุ นิธาย ทณฺท์

อวิหะยํ อญฺญตรมปิ เตสํ

บุคคลควรวางอาชญาในสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง ไม่ควร เบียดเบียนสัตว์อื่น แม้ผู้ใดผู้หนึ่งให้ลำบาก”

ความเมตตาปรารถนาดีต่อกันและกัน ด้วยความจริงใจ เป็นสิ่งเดียวที่ทำให้มนุษยชาติและสรรพสัตว์ทั้งหลายอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุข พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสอนเหล่าพุทธบริษัท ให้เป็นผู้มีจิตประกอบด้วยเมตตา ไม่ให้เบียดเบียนซึ่งกันและกัน นอกจากไม่เบียดเบียนกันแล้ว ก็ให้ประกอบด้วยมหากุณา คือ

ผู้มีชัยชนะที่ไม่กลับแพ้

๒๖๓

ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้พ้นทุกข์ ได้พบกับความสุขยิ่งๆ ขึ้นไป ผู้ที่เจริญเมตตาอยู่เป็นประจำ ทำให้เป็นผู้มีอารมณ์เยือกเย็น ใครเข้าใกล้ จะสัมผัสได้ถึงกระแสแห่งความเย็น เหมือนอยู่ใต้ร่มโพธิ์ร่มไทร อันตรายใดๆ ไม่สามารถมากล้ำกรายได้ เมื่อเกิดภาวะวิกฤติขึ้น กระแสแห่งความเมตตาจะแปรผันสภาวะนั้น ให้กลับดีขึ้นได้อย่างน่าอัศจรรย์

มีเรื่องที่เกิดขึ้นในสมัยก่อนพุทธกาล เกี่ยวกับการให้อภัย นำมาซึ่งชัยชนะที่ไม่มีวันกลับแพ้ คือ การได้ตรัสรู้ธรรมเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า เรื่องมีอยู่ว่า *พระปัจเจกโพธิสัตว์องค์หนึ่ง ภพชาติสุดท้าย ได้บังเกิดเป็นพระราชาพระนามว่าพรหมทัต ทรงทำกสิณปริกรรมเจริญเมตตาพรหมวิหารเป็นประจำ พระองค์ทรงสอนตนเองว่า “ความสุขจากสมบัติ มากกว่าความสุขจากราชสมบัติ” จึงเสด็จขึ้นปราสาทชั้น ๗ รับสั่งให้อำมาตย์บริหารราชการแผ่นดินแทนพระองค์

เมื่อเวลาผ่านไปหลายเดือน พระมเหสีซึ่งเป็นหญิงรุ่นสาว มีความยินดีและพอใจในเบญจกามคุณ ได้ประพฤติดอกนอกกลุ่ม นอกทางกับอำมาตย์ เมื่อข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ทราบเข้า จึงกราบทูลพระราชา ให้ทรงสำเร็จโทษเสีย แต่พระราชาผู้

ผู้มีชัยชนะที่ไม่กลับแพ้

๒๖๔

ประกอบด้วยมหากรุณา ตรัสว่า “ถ้าหากเราฆ่าหรือทรมาน
อำมาตย์ช้วนี้ ก็จะเป็นการทำปาณาติบาต หากมันอายัด
ทรัพย์ทั้งหมด ก็จะเป็นอกินนาทาน” จึงทรงลงโทษสถานเบา
ด้วยการเนรเทศอำมาตย์ไปอยู่เมืองอื่น

เนื่องจากอำมาตย์คนนี้เป็นคนมีใจบาปอกตัญญู มีความ
อาฆาตแค้นต่อพระราชา ทั้งๆ ที่ตนเองเป็นผู้ทำความผิด เมื่อ
หลบหนีไปอยู่เมืองอื่น ก็ไปยุยงพระราชา ให้มารบกับพระเจ้า
พรหมทัต เพราะตนเองรู้เรื่องภายในพระราชวังของพระเจ้า
พรหมทัตเป็นอย่างดี ครั้งแรกๆ พระราชาเมืองนั้นไม่มั่นใจ
ตรัสถามไปว่า “เธอประสงค์จะนำฉันไปตายหรือ ได้ยินข่าวว่า
พระเจ้าพรหมทัตเป็นผู้มีอำนาจมาก สามารถเหาะเหินเดิน
อากาศได้เหมือนนกบินไปในอากาศ”

อำมาตย์ทูลให้สบายพระทัยว่า “พระองค์อย่าได้ตรัส
อย่างนี้ ถ้าไม่ทรงเชื่อ ก็จงทรงส่งสายสืบไปดูเถิด” พระราชา
ส่งสายสืบไปตรวจดู โดยให้ชุดซุ่มประตูทางขึ้นพระตำหนัก
บรรทมของพระเจ้าพรหมทัต เมื่อพระเจ้าพรหมทัตทรงเห็น
แล้วตรัสถามว่า “พวกเจ้ามาเพื่ออะไรกันหรือ” พวกสายสืบทูล
ว่า “พวกข้าพระองค์เป็นโจร” พระราชาจึงรับสั่งให้ประทาน
ทรัพย์แก่พวกโจร แล้วให้ออวาทว่า “อย่าได้ทำอย่างนี้อีก” จากนั้น
จึงปล่อยไป พวกสายสืบกลับมาทูลให้พระราชาของตนทราบ

ผู้มีชัยชนะที่ไม่กลับแพ้

๒๖๕

หลายครั้ง จนสามารถทำให้พระองค์เชื่อว่า พระเจ้าพรหมทัตเป็นผู้มีศิลป์ ไม่ยินดีในการฆ่าหรือทำร้ายคนอื่น

อำมาตย์ผู้มากไปด้วยความพยายามทูลยุยงว่า “ถึงเวลาแล้วที่พระองค์จะเป็นผู้ยิ่งใหญ่ที่สุดในชมพูทวีป” ฝ่ายพระราชอาทตธิดาเชื่อในคำยุยง จึงจัดกองทัพเพื่อออกรบกับพระเจ้าพรหมทัต อำมาตย์ของพระเจ้าพรหมทัตแต่ละนายล้วนเป็นผู้มีอานุภาพที่ไม่มีใครสามารถต้านทานได้ ครั้นได้ฟังพระบรมราชโองการว่า “ถักรบกัน ปาณาติบาตก็พึงมีแม้แก่พวกเรา พวกท่านจงออกไปจับพระราชอาทตธิดาเป็นปฏิปักษ์ โดยไม่ให้เสียเลือดเสียเนื้อมาให้เราก็ออแล้ว”

อำมาตย์และเหล่าแม่ทัพนายกองทั้งหลายรับราชโองการแล้ว ประทศนาหารือกันว่า “จะจับพระราชอาทตธิดาอย่างไรดี จึงจะไม่เกิดการรบราฆ่าฟันกัน มิให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิต” ด้วยความเป็นผู้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด ในขณะที่พระราชอาทตธิดาตรงข้าม และทหารกำลังนอนหลับอยู่นั้น นายทหารของพระเจ้าพรหมทัตสามารถลอบเข้าไปจับพระราชอาทตธิดาตัว อำมาตย์ชั่ว ผู้คอยยุยง และนายทหารชั้นผู้ใหญ่ได้ทั้งหมด ทำให้พลทหาร ทั้งกองทัพต้องยอมจำนนโดยปริยาย

เมื่อพระเจ้าพรหมทัตทรงได้สวนพระราชอาทตธิดา และทรงพิจารณาต้นสายปลายเหตุที่เกิดขึ้น ก็ทราบได้ทันทีว่าเกิดขึ้น

ผู้มีชัยชนะที่ไม่กลับแพ้

๒๖๖

จากใคร แทนที่จะสำเร็จโทษ ทรงให้อภัยพระราชอาชญาผู้เป็นปฏิปักษ์ พร้อมกับสนทนากันฉันพระสหาย ตั้งแต่นั้นมาพระเจ้าพรหมทัตให้พระราชาช่วยบริหารงานแผ่นดิน พระองค์จะได้ใช้เวลาไปบำเพ็ญเพียรจิตภาวนา เพราะอาศัยธรรมอาวุธคือความเมตตาต่อกัน ทำให้สงครามไม่เกิดขึ้น พระราชาทั้งสองพระองค์ซึ่งเป็นผู้นำประเทศ จึงเคารพนับถือกันด้วยความบริสุทธิ์ใจ ซึ่งยังส่งผลลงมาถึงเหล่าอำมาตย์ข้าราชการบริพาร และพลนิกรของทั้งสองเมือง ต่างก็สมานฉันท์ไปมาหาสู่กันอย่างไร้พรหมแดนมากางกันอีกต่อไป

วันหนึ่ง พระเจ้าพรหมทัตทรงประทับนั่งบนคอช้างเพื่อตรวจเยี่ยมพลนิกร เห็นประชาชนทั้งสองฝ่าย ต่างชื่นชมยินดีต่อกัน ทรงดำริว่า “หยดโลหิตแม้เพียงแมลงวันตัวเล็กๆ จะดื่มได้ก็ไม่บังเกิดในหมู่ชน การตามรักษาจิตของเราเพียงคนเดียว โอ! ดีจริงหนอ ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงมีความสุขเถิด อย่ามีเวรมิภัย อย่าเบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย” แล้วทรงทำเมตตาภาวนาให้เกิดขึ้น ทรงพิจารณาสังขารทั้งหลาย ในที่สุดกระทำให้แจ้งซึ่งปัจเจกโพธิญาณ ได้บรรลุความเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า

เมื่อพวกอำมาตย์กราบทูลให้เสด็จกลับ พระเจ้าพรหมทัตจึงตรัสว่า “ท่านทั้งหลาย เราไม่ใช่พระราชแล้ว เราชื่อว่าพระปัจเจกพุทธเจ้า” แล้วทรงเอาพระหัตถ์ถืองวาลูปพระเศียร

ผู้มีชัยชนะที่ไม่กลับมาแพ้

๒๖๓

ทันใดนั้นเอง เพศศฤง์สก็อันตรธานไป เพศบรรพชิตเกิดขึ้นมา แทนที่ ทรงเหาะขึ้นไปสู่ท้องฟ้า ประทับนั่งบนดอกปทุม ให้โอวาทพสกนิกรทั้งหลายว่า อย่าได้เป็นผู้ยินดีในการเบียดเบียนกันและกันเลย ให้มีความเมตตาปรารถนาดีต่อกัน แล้วพวกท่านจะบรรลุถึงสุขอันไพบูรณ์ จากนั้นก็เหาะไปที่ภูเขาคันธมาทน์

นี่คือตัวอย่างของผู้รู้ที่รบกับสงครามภายใน จนได้รับชัยชนะที่ไม่มียันกลับมาแพ้ ได้พบกับความสุขอันเป็นอมตะ จะเห็นได้ว่า หากมนุษยชาติมีความรักและความปรารถนาดีต่อกันอย่างแท้จริงแล้ว สงครามโลกไม่ว่าจะเป็นสงครามใหญ่หรือสงครามย่อย จะไม่บังเกิดขึ้นอย่างแน่นอน โดยเฉพาะหากผู้นำประเทศหันมาประพฤติธรรม ล้นดีสุขที่แท้จริงจะแผ่ขยายไปทุกหนทุกแห่ง ความร่มเย็นเป็นสุขจะบังเกิดขึ้นในโลกได้ เพราะฉะนั้น ให้พวกเราทุกคนได้ชักชวนกันมาประพฤติธรรม รักษาศีล เจริญภาวนา มาทำสงครามภายในจิตใจกันดีกว่า โดยรบกับกิเลสอาสวะ เมื่อชนะได้เราจะเป็นผู้ชนะที่ยิ่งใหญ่ที่ไม่มีวันกลับมาแพ้อีก ดังนั้น ให้หมั่นนั่งสมาธิให้เข้าถึงพระธรรมกายกันให้ได้ทุกคน เราจะได้แผ่กระแสแห่งความเมตตาปรารถนาดี ซึ่งเกิดจากใจที่ใสบริสุทธิ์ไปให้แก่คนทั้งโลก ล้นดีสุขที่แท้จริงจะบังเกิดขึ้นในโลก

กุศโลบายให้พ้นโลก

โลกอันความอยากผูกไว้
เพราะกำจัดความอยากเสียได้
จึงหลุดพ้น เพราะละความอยากได้ได้ขาด
จึงตัดสังโยชนอันเป็นเครื่องผูกได้ทั้งหมด

กุศโลบายให้พ้นโลก

๒๓๐

พระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุด สิ่งอื่นที่ยิ่งกว่านี้ไม่มีอีกแล้ว เราต้องทำใจให้เลื่อมใสในพระรัตนตรัย เลื่อมใสในพระผู้มีพระภาคเจ้า เพราะความเลื่อมใสทำให้ใจเราหยุดนิ่งและผ่องใส เราจะได้รับรสแห่งความสุข ที่เกิดจากใจหยุดนิ่ง การเจริญพุทธานุสถิมีพระพุทธรูปเป็นอารมณ์นี้ มีอานิสงส์ใหญ่สามารถปิดประตูบาปกรรม เปิดประตูสวรรค์และนิพพานได้ ถ้าหากเราหมั่นระลึกนึกถึงบ่อยๆ จนกระทั่งเห็นองค์พระได้ชัดใส จนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับท่าน เมื่อนั้นอานุภาพอันไม่มีประมาณของพระรัตนตรัย จะบังเกิดขึ้นกับเรา เพราะฉะนั้น ให้หมั่นเจริญสมาธิภาวนาทุกๆ วัน เพื่อจะได้เข้าถึงพระรัตนตรัย

พระลัทธิลัทธิพุทธเจ้าตรัสไว้ใน อิจฉาสสูตร ว่า

“โลกอันความอยากผูกไว้ เพราะกำจัดความอยากเสียได้ จึงหลุดพ้น เพราะละความอยากได้เด็ดขาด จึงตัดสังโยชนอันเป็นเครื่องผูกได้ทั้งหมด”

โลกของเรามีหลายสิ่งหลายอย่างที่น่าเพลิดเพลิน จนทำให้เกิดความอยาก ผู้ไม่รู้ หลงใหล มีความทะยานอยากในสิ่งต่างๆ ที่อายตนะทั้ง ๖ ได้ไปถูกต้องสัมผัส ทั้งทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกายและทางใจ แต่บัณฑิตผู้รู้ทั้งหลายที่ท่านได้ผ่านประสบการณ์ชีวิตมามากในทุกระดับชั้น ท่านเห็นว่า

กุศโลบายให้พ้นโลก

๒๓๑

โลกคือหมู่สัตว์นี่เป็นที่อยู่อาศัยชั่วคราว บรรดาสรรพสัตว์ทั้งหลายที่อาศัยอยู่ในโลกใบนี้ ล้วนแต่มีทุกข์ด้วยกันหมดทั้งสิ้น เพราะชีวิตในภพทั้งสามนี้เป็นทุกข์

ภพสามเป็นเหมือนคุกขนาดใหญ่ ที่กักขังสัตว์โลกไว้ ใครจะออกจากคุกนี้ได้ ต้องมีบุญบารมีที่เต็มเปี่ยมบริบูรณ์ และมีบารมีมากพอที่จะขจัดกิเลสอาสวะให้หมดสิ้นไปได้ ดังนั้น ท่านผู้รู้ ผู้เป็นบัณฑิต จึงใช้เวลาอยู่ในโลกนี้อย่างมีคุณค่า ด้วยการสร้างบารมี แสวงหาความจริงของชีวิต ทำพระนิพพานให้แจ้ง

อันที่จริง โลกใบนี้ที่เราอาศัยอยู่ เป็นโลกแห่งการสร้างบารมี สัมปรายภพคือโลกหน้า เป็นโลกแห่งการเสวยผล ซึ่งจะมีทั้งผลที่เป็นทุกข์และสุขคติ หากเราเกิดมาในโลกมนุษย์นี้แล้ว พลังพลัดไปทำบาปอกุศลเข้า โดยรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม สัมปรายภพคือที่ไปในเบื้องหน้า จะเป็นทุกข์ ต้องไปเสวยผลคือความทุกข์ ทรมานอยู่ในอบายภูมิ บ้างก็พลัดไปเกิดเป็นสัตว์นรก อสุรกาย เปต สัตว์เดียรัจฉาน เป็นต้น

แต่ถ้าขณะที่เป็นมนุษย์สั่งสมบุญบารมีไว้ ได้ให้ท่านรักษาศีล เจริญภาวนา ประพฤติธรรม ดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความไม่ประมาท ปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งใจละชั่ว ทำความดี ทำใจให้ผ่องใส ครั้นละโลกไปแล้ว จะมี

กุศโลบายให้พ้นโลก

๒๓๒

สุคติโลกสวรรค์เป็นที่ไป ยิ่งถ้ามีความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจมาก มีความบริสุทธิ์จนถึงที่สุด ก็จะได้นิพพานสมบัติ มีนิพพานเป็นที่ไป

เพราะฉะนั้น จิตใจต้องบริสุทธิ์ ต้องฝึกฝนให้หยุดให้นิ่ง โดยรู้จักปลดปล่อยวางในเรื่องคน สัตว์ สิ่งของ หรือเรื่องราวต่างๆ ที่ไม่เป็นสาระ ไม่ไปยึดติด ยึดมั่นถือมั่นจนเกินเหตุ ซึ่งความจริงสาเหตุของทุกข์มาจากความทะยานอยาก ความทะยานอยากทั้งหลายในโลก ทำให้ใจติดอยู่ในโลก ไม่อาจที่จะพ้นจากโลกไปได้ จึงต้องวนเวียนอยู่ในห้วงทะเลทุกข์คือสังสารวัฏ

ในสมัยพุทธกาล มีมาณพหนุ่มคนหนึ่ง ชื่อโศตกมาณพ ท่านเป็นผู้ที่ได้สั่งสมบุญมาอย่างดีแล้ว จึงเกิดความเบื่อหน่ายในโลก ปรารถนาที่จะหลุดพ้นจากโลก จากความทุกข์ทรมานในสังสารวัฏ ได้ไปกราบขอคำแนะนำ จากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่วัดพระเชตุวัน เมื่อกราบแทบพระบาทแล้ว ท่านก็เริ่มต้นกราบทูลว่า

*“พระพุทธเจ้าข้า ข้าพระพุทธเจ้าขออนุญาตกราบทูลถามพระพุทธองค์ ขอทรงโปรดข้าพระพุทธเจ้าด้วยเถิด

กุศโลบายให้พ้นโลก

๒๗๓

ข้าพระพุทธเจ้าอยากจะฟังพระดำรัสของพระองค์ เมื่อ
ข้าพระพุทธเจ้าได้ฟังพระดำรัสของพระองค์แล้ว จะใส่ใจศึกษา
ข้อปฏิบัติ ซึ่งเป็นเครื่องดับกิเลสในตน”

พระบรมศาสดาทรงมีพระเมตตา ทรงรู้ว่า บารมีของ
ผู้มีบุญท่านนี้ถึงคราวแก่กล้าแล้ว จึงตรัสตอบว่า “ถ้าอย่างนั้น
ท่านจงตั้งใจฟัง เราจะบอกแก่ท่าน ท่านจงเป็นคนมีปัญญา มีสติ
หมั่นทำความเพียรในศาสนานี้เถิด”

โศตกมาณพกราบทูลว่า “ข้าพระพุทธเจ้าได้เห็น
พระองค์ผู้เป็นยิ่งกว่าพราหมณ์ หาความกังวลมิได้ เทียบอยู่ใน
เทวโลกและมนุษย์โลก เพราะเหตุนี้ ข้าพระพุทธเจ้าขอถวาย
บังคมพระผู้มีพระภาคเจ้า ขอพระองค์ทรงเปลื้องความสงสัย
ด้วยเถิด”

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า “เราเปลื้องใครๆ ในโลก
ผู้ยังมีความสงสัยอยู่ไม่ได้ เมื่อท่านได้รู้เห็นธรรมอันประเสริฐแล้ว
จะหายสงสัยเอง และจะข้ามห้วงทะเลใหญ่ คือ กิเลสทั้งหลายได้”

โศตกมาณพทูลว่า “ถ้าพระองค์จะทรงพระกรุณา ก็ควร
แสดงธรรมอันทำให้กิเลสของข้าพระพุทธเจ้าดับไป และแสดง
ธรรมที่ควรจะรู้ ขอได้โปรดสั่งสอนข้าพระองค์ให้เป็นคนโปรง
เบาใจ ไม่ขัดข้องดุจสภาวะที่กิเลสดับไปแล้ว ไม่อาศัยสิ่งใด

กุศโลบายให้พ้นโลก

๒๓๔

สิ่งหนึ่งที่ยาวอยู่ในโลกนี้เกิด พระพุทธเจ้าข้า”

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงให้ความอนุเคราะห์ต่อมาณพ ได้ตรัสว่า “เราจักบอกอุบายเครื่องดับกิเลสให้แก่ท่าน ซึ่งท่าน จะรู้เห็นได้เอง โดยไม่ต้องเชื่อตามข่าวลือ ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ได้ทราบแล้ว ขอท่านจงมีสติ แล้วข้ามพ้นความอยาก ที่ตรึงใจ ไว้ในโลกทั้งหมดให้ได้”

โศตกมาณพทุลรับว่า “สาธุ ข้าพระพุทธเจ้าขอบใจ อุบายเครื่องดับกิเลสอันสูงส่งด้นั้นเป็นอย่างยิ่ง”

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสสอนต่อไปว่า “เมื่อท่านรู้ ว่า ความทะยานอยากทั้งเบื้องบน ท่ามกลางและเบื้องล่าง เป็น เหตุให้ติดข้องอยู่ในโลก ท่านจงอย่าทำความทะยานอยากนั้น ให้เกิดขึ้น เพื่อจะได้ไม่เกิดในภพน้อยใหญ่อีก”

โศตกมาณพ ส่งใจไปตามกระแสพระธรรมเทศนา จิตก็ ละเอียดอ่อนไปตามลำดับ และในที่สุดแห่งพุทธพยากรณ์ โศตกมาณพมีจิตหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ มีใจโปร่งเบา ไม่ยึด มั่นถือมั่นด้วยอุपाทาน ได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ผู้ถึง พร้อมด้วยคุณธรรมและคุณวิเศษ เป็นผู้ข้ามพ้นวัฏสงสาร มินิพพานเป็นที่ไป

จะเห็นได้ว่า กุศโลบายให้พ้นโลก ให้พ้นจากความทุกข์

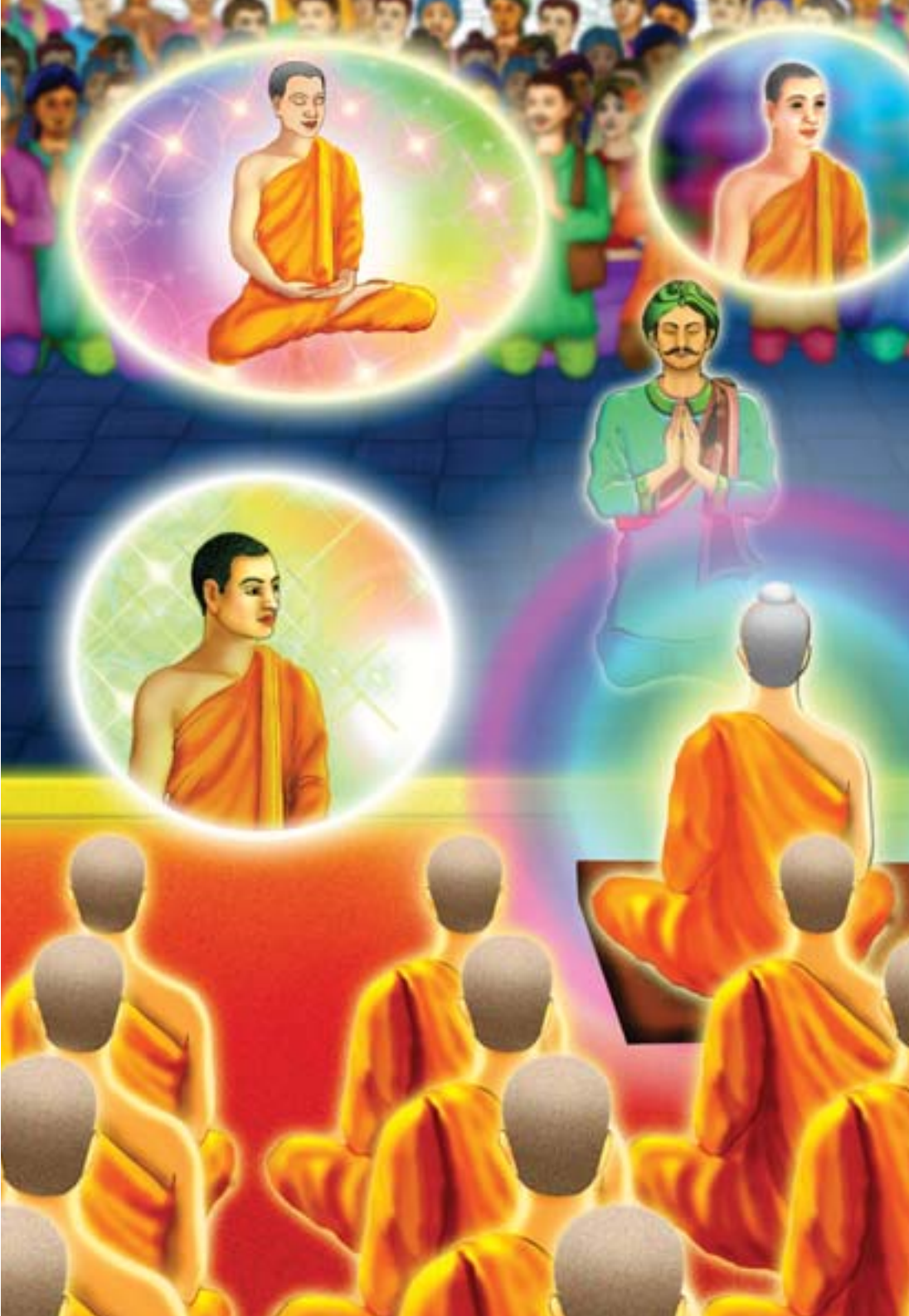
กุศโลบายให้พ้นโลก

๒๓๕

ทรมานในสังสารวัฏ ต้องละความอยากให้ได้ก่อน เพราะความอยากเป็นสาเหตุของความทุกข์ ไม่ว่าจะอยากได้ อยากมี อยากเป็น ต้องทิ้งไปให้หมด ให้ใจเกลี้ยงเกลา สะอาดบริสุทธิ์ แล้วมุ่งทำใจให้หยุดนิ่งตามพุทธวิธี กระทั่งมีใจใสสะอาดบริสุทธิ์ เต็มที่ ในที่สุดจะสามารถหลุดพ้นจากความอยากในโลก พ้นจากกิเลสอาสวะทั้งหลายได้

“ใจใสๆ” นี่แหละ ที่จะแก้ไขปัญหาทุกสิ่งทุกอย่างได้ ใจใสๆ ช่วยให้พ้นทุกข์ได้จริง ใจใสๆ สมบัติใหญ่จะไหลมา ใจใสไปสวรรค์ได้ ละโลกไปแล้ว มีสุคติเป็นที่ไปอย่างเดียว กระทั่งเมื่อใจใสถึงที่สุด จะได้นิพพานสมบัติ มีนิพพานเป็นที่ไป เพราะฉะนั้น อานุภาพของใจใสนี้ยิ่งใหญ่มาก นำมาซึ่งความสุขและความสำเร็จสมปรารถนาทุกอย่างในชีวิต

ดังนั้น ให้ใช้เวลาที่เหลืออยู่นี้ ให้มีคุณค่าที่สุดด้วยการประพฤติธรรม ทำใจให้ใสๆ นึกถึงบุญ นึกถึงความดี นึกถึงธรรมะ นึกถึงพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ แล้วเราจะสมปรารถนาในทุกสิ่ง เพราะพระองค์เป็นศูนย์รวมของความสุข ความบริสุทธิ์ ศูนย์รวมของทุกสิ่ง ทั้งบุญบารมี รัศมีกำลังฤทธิ์ อำนาจลัทธิเฉียบขาด กุศลธรรมความดีงามทั้งหลาย พร้อมทั้งอานุภาพที่ไม่มีประมาณ ให้หมั่นนึกด้วยใจที่ใสๆ กัน

ม ง ค ล ที่ ๓ ๕
จิต ไม่ หวั่น ไหว ใน โลก ฆ ร ร ม

จิต วิ ต ที่ ไม่ หวั่น ไหว

จิตของผู้ใด อันโลกธรรมทั้งหลายถูกต้องแล้ว
ไม่หวั่นไหว ไม่เศร้าโศก ปราศจากความขุ่นมัว
เป็นแดนเกษมจากโยคะ ได้ชื่อว่า เป็นมงคลอันสูงสุด

ชีวิตที่ไม่หวั่นไหว

๒๓๘

ชีวิตบนโลกใบนี้ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เราหนีไม่พ้นที่จะต้องพบกับความไม่แน่นอน บางครั้งสมหวัง บางครั้งไม่สมหวัง ซึ่งเป็นธรรมดาของโลก เมื่อมีลาภก็ต้องมี เสื่อมลาภ มียศก็มีเสื่อมยศ มีสรรเสริญก็มีนินทา มีสุขก็มีทุกข์ คละเคล้าปะปนกันไป ความเปลี่ยนแปลงตามธรรมดาของโลกนี้ เรียกว่า “โลภธรรม” อันเป็นธรรมดาประจำโลก มีอยู่แล้วในโลกนี้ ตั้งแต่ก่อนเรามาเกิด สิ่งเหล่านี้มีอยู่แล้วหรือแม้เราจะหมดอายุขัย ละจากโลกนี้ไปแล้ว สิ่งเหล่านี้ยังคงอยู่ ไม่ได้หายไปไหนและ ใครจะถือเอาเป็นสิทธิ์เฉพาะตนก็ไม่ได้ เพราะเป็นของสาธารณะ สำหรับมนุษย์ทุกคนที่เกิดมาในโลกและสรรพสัตว์ทั้งหลาย

ดังนั้น ในสภาวะปัจจุบันนี้ แม้สังคมและเศรษฐกิจ จะแปรปรวนอย่างไรก็ตาม อย่าได้หวั่นไหว ให้ตั้งใจทำความดี ต่อไปเถิด หว่านพืชเช่นไร ย่อมได้ผลเช่นนั้น ถ้าเราประกอบเหตุดี ผลที่ออกมาย่อมจะดีตามไปด้วยการทำความดีนั้น เราควร เพียรพยายามให้ถึงที่สุด และถ้าหากพบปัญหาอะไรที่หนักๆ นั้น แสดงว่าใกล้จะพ้นแล้ว ดังคำโบราณที่กล่าวว่า “ยิ่งมืดแสดงว่า ยิ่งดึก ยิ่งดึกก็ยิ่งใกล้สว่าง” เพราะฉะนั้นให้หมั่นสั่งสมความดี กันต่อไป

พระลัมมาลัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในมงคลสูตรตอนหนึ่งว่า

ชีวิตที่ไม่หวั่นไหว

๒๗๕

“ผู้จุสสุต โลกธมเมติ จิตตํ ยสฺส น กมฺปติ
อโสภํ วิรชํ เขมํ เอตมฺมงฺกลมุตฺตมํ

จิตของผู้ใด อันโลกธรรมทั้งหลายถูกต้องแล้ว ไม่
หวั่นไหว ไม่เศร้าโศก ปราศจากความขุ่นมัว เป็นแดนเกษม
จากโยคะ ได้ชื่อว่า เป็นมงคลอันสูงสุด”

ธรรมดาของผู้ที่มีจิตใจมั่นคง ย่อมไม่หวั่นไหวในโลกธรรม
คำว่า “โลกธรรม” คือ ธรรมประจำโลก มีอยู่ ๘ ประการ คือ
ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เลื่อมลาภ เลื่อมยศ นินทา ทุกข์
ทั้ง ๘ อย่างนี้เป็นของคู่กัน มีทั้งสิ่งที่พึงปรารถนาและสิ่งที่ไม่พึง
ปรารถนา ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา
แต่เลื่อมลาภ เลื่อมยศ นินทา ทุกข์ เป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา

ใครๆ ก็อยากได้ความสมปรารถนาทั้งทั้งสิ้น เช่น อยาก
มีโชค มีทรัพย์สมบัติพร้อมๆ อยากได้รับการยอมรับนับถือ มียศ
มีตำแหน่งสูงๆ ไปไหนก็มีแต่คนยกย่องสรรเสริญ มีความ
สุขกายสุขใจเนื่องด้วยสิ่งเหล่านี้เป็นที่ปรารถนาของมนุษย์ทุกคน
แต่ในความเป็นจริง บางครั้งชีวิตของเราอาจจะพบกับสิ่งที่ตรง
กันข้าม เมื่อมีลาภ ก็มีเลื่อมลาภ มียศ ก็มีเลื่อมยศ มีสรรเสริญ
ก็มีนินทา มีสุข มีทุกข์ คละเคล้ากันไปเป็นธรรมดาของโลก
แม้เราไม่ปรารถนาจะพบ ก็ต้องพบ ไม่ว่าจะเป็นความเลื่อมลาภ

ชีวิตที่ไม่หวั่นไหว

๒๘๐

เสื่อมยศ นินทา ทุกข์ ไม่ปรารถนาจะพบ แต่บางครั้งก็เลี่ยงไม่ได้
แม้แต่พระอรหันต์ท่านยังถูกนินทา

*ในสมัยพุทธกาล มีอุบาสกชื่ออตุลละกับพวกพ้องอีก ๕๐๐
คน ได้มาที่วัดพระเชตุวัน ตั้งใจมาฟังธรรม เมื่อมาถึงสำนักของ
พระเรวตะ ท่านกำลังเจริญภาวนาเข้าสมาธิอยู่ ท่านมี
ปกติยินดีในการหลีกเร้น ชอบทำภาวนาเงียบๆ จึงไม่ได้พูดคุย
อะไรกับอุบาสก อุบาสกเหล่านั้นจึงโกรธท่าน จึงลุกเดินจากไป
ด้วยความไม่พอใจ เดินไปถึงสำนักของพระสารีบุตร ท่านถามว่า
“โยมมาวัด อยากได้อะไรล่ะ”

อุบาสกตอบว่า “กระผมมาเพราะต้องการฟังธรรม”
พระสารีบุตรเป็นพระธรรมเสนาบดีอยู่แล้ว เป็นเลิศทางปัญญา
เวลาแสดงธรรม จึงเป็นประดุจดั่งตัวแทนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ท่านได้แสดงธรรมให้อุบาสกฟัง แต่อุบาสกเหล่านั้นฟังแล้วยัง
ไม่พอใจ จึงเดินเข้าไปหาพระอานนท์ บอกว่า “พระสารีบุตร
แสดงธรรมมากเกินไป” พระอานนท์จึงเทศน์บทสั้นๆ แต่อุบาสก
เหล่านั้นโกรธอีก หาว่าสั้นไป

จึงพากันไปเฝ้าพระบรมศาสดา พระองค์ตรัสถามว่า

*มก. อุบาสกอดุละ เล่ม ๔๒ หน้า ๔๖๒

ชีวิตที่ไม่หวั่นไหว

๒๘๑

“อุบาสกทั้งหลาย พวกเธอมาทำอะไรกัน” อุบาสกจึงทูลตอบว่า
“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระพุทธเจ้ามาเพื่อฟังธรรม แต่ยังไม่ถูกใจธรรมะของใครเลย พระเรวตะก็ไมยอมสนทนารธรรมด้วย
มาขอฟังธรรมจากพระสารีบุตร ก็เทศน์นานเกินไป เทศน์แต่
เรื่องที่ละเอียดลึกซึ้ง จากนั้นจึงไปขอฟังธรรมจากพระอานนท์
ก็เทศน์สั้นเกินไป พวกข้าพระพุทธเจ้าไม่สามารถจะเข้าใจได้
จึงรู้สึกไม่พอใจ จึงพากันมาเฝ้าพระองค์ พระพุทธเจ้าข้า”

เมื่อพระพุทธองค์ได้ฟังดังนั้นแล้ว จึงตรัสว่า

“อตุลละเอ่ย การนิเทศและสรรเสริญเป็นของเก่า มีมานานแล้ว ชนทั้งหลาย ย่อมติเตียนทั้งคนนิ่ง ทั้งคนพูดมากและ
พูดน้อย คนที่ถูกนิเทศหรือถูกสรรเสริญ เพียงอย่างเดียวในโลกนี้ไม่มีเลย”

แม้แต่พระราชาผู้เป็นใหญ่ ปกครองไพร่ฟ้าประชาราษฎร์
ด้วยทศพิธราชธรรม ก็ยังมีทั้งคนนิเทศและสรรเสริญ พระจันทร์
และพระอาทิตย์ แม้ส่องสว่างให้แก่สรรพสัตว์ทั้งหลายบนพื้นโลก
บางครั้งได้รับการสรรเสริญ บางครั้งถูกนิเทศ แม้เราตถาคต
เองผู้กำลังนั่งแสดงธรรมแก่บริษัท ๔ ในท่ามกลางมหาสมาคม
บางพวกก็สรรเสริญ บางพวกก็นิเทศ

ดังนั้น การนิเทศหรือสรรเสริญของคนพาล จะเอามา

ชีวิตที่ไม่หวั่นไหว

๒๘๒

เป็นประมาณไม่ได้ แต่การตกเดือนและสรรเสริญของบัณฑิต
จึงเป็นการตกเตียน และสรรเสริญที่แท้จริง

“บุคคลใดมีความประพฤติดี มีศีลและปัญญา ใครเล่า
จะติเตียนผู้นั้นได้ แม้เทวดาและพรหมทั่วหมื่นจักรวาล ก็
สรรเสริญคุณธรรมของบุคคลนั้น”

เมื่อจบพระธรรมเทศนา อุบาสกทั้ง ๕๐๐ คน ได้บรรลุ
ธรรมเป็นพระโสดาบัน ดังนั้นการนิินทาหรือสรรเสริญ จึงไม่ใช่
ของใหม่ มีมานานแล้ว และจะยังคงมีต่อไป หากเราได้พบกับ
สิ่งเหล่านี้ อย่าได้หวั่นไหว เราจะดีหรือไม่ดี ขึ้นอยู่กับการ
กระทำของเราเอง ไม่ได้ขึ้นอยู่กับถ้อยคำของใคร เพราะฉะนั้น
จงอย่าได้หวั่นไหวในโลกธรรมทั้งหลาย

“แล้วทำอย่างไรละ.. เราจึงจะไม่หวั่นไหว”

ต้องหยุดใจให้ได้เสียก่อน โดยนำใจมาตั้งไว้ให้ถูกที่ตั้ง
คือ ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เอาใจมาหยุดนิ่งอยู่ที่ตรงนี้ ไม่ว่า
จะทำอะไรก็ตาม จะนั่ง จะนอน จะยืน จะเดิน กิน ดื่ม พุด คิด
หยุดนิ่ง ลืมรส เหยียดแขนคู้แขน หรือทำภารกิจอันใดก็ตาม
ให้เอาใจมาหยุดนิ่ง ตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ พอใจหยุดได้
เท่านั้น โลกธรรมทั้งหลาย ไม่มากระทบกระเทือนแล้ว หรือแม้
จะมีสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้น ก็ไม่แล่นเข้ามาถึงในใจ

ชีวิตที่ไม่หวั่นไหว

๒๘๓

ใจเราจะหยุดนิ่งเฉย ไม่เดือดร้อนใจอะไรทั้งนั้น ไม่มี
ความยินดียินร้าย พอใจหยุดโลกธรรมก็ทำอะไรไม่ได้ เราจะ
เป็นผู้ไม่หวั่นไหว เหมือนศิลาแท่งทึบ ไม่หวั่นไหวต่อแรงลมที่พัด
มาจากทิศทั้ง ๔ ใครหยุดใจได้อย่างนี้ ถือว่าได้บรรลุความเป็นมงคล
สูงสุด เข้าถึงเนื้อแท้แห่งมงคลแล้ว เกิดสิริมงคลอย่างแท้จริง

หลวงปู่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ท่านกล่าวว่า

“ใครทำหยุดได้ เป็นตัวมงคล เป็นเนื้อหนังของมงคล
แต่ถ้าทำหยุดไม่ได้ก็เป็นอัมมงคล”

ท่านสอนลูกซึ่งทีเดีย่ว่า “สิริมงคลทั้งหลายเริ่มเกิดขึ้น
ที่จิตใจก่อน แล้วเกิดตอนใจหยุด” ถ้าเราควบคุมใจตนเองได้
รักษาใจให้สงบ ให้หยุดนิ่งได้ ไม่ว่าจะพบปัญหาหรืออุปสรรค
อะไรก็ตาม จะไม่หวั่นไหวในทุกสิ่ง ทำใจหยุดได้เวลาใด เวลานั้น
ถือว่าเป็นมงคล เป็นเวลาฤกษ์งามยามดี มีมหาโชคมหาลาภ
แต่ถ้าเวลาใดเราหวั่นไหวต่อเรื่องราว เหตุการณ์ หรือบุคคล
ใจไม่หยุดนิ่ง ฟุ้งซ่าน ไม่เป็นตัวของตนเอง เมื่อนั้นถือว่าไม่ใช่
เวลาที่เป็นมงคล ความเป็นสิริมงคลที่แท้จริงจะเกิดเมื่อใจ
หยุดนิ่ง ใจใสสะอาดบริสุทธิ์นั่นเอง เป็นเวลาแห่งมงคลอันสูงสุด

เมื่อใจหยุดนิ่ง จิตก็บริสุทธิ์ เมื่อบริสุทธิ์ก็ผ่องใส
จิตเกษมผ่องใส ดวงจิตดวงนี้เป็นมงคลแท้ๆ เป็นความเจริญของใจ

ชีวิตที่ไม่หวั่นไหว

๒๘๔

ใจจะเจริญงอกงาม ตั้งมั่นอยู่ในกุศลธรรม จิตมีความสุขบริสุทธิ์ ผ่องใส ตอนใจหยุดนี้สำคัญ จะนึกคิดปรารภนาสิ่งใดก็สำเร็จหมด เพราะ “หยุดเป็นตัวสำเร็จ” ถ้าปรารภนาอยากได้สมบัติไว้สร้าง บารมี สมบัติจะไหลมาเทมา ถ้าทำใจหยุด ใจใสๆ การเงินไม่เดือดร้อน แต่ถ้าขุ่นมัวเมื่อไร เป็นต้องเดือดร้อนทุกที เพราะ เวลาใจขุ่นมัว เวลานั้น ไม่เป็นมงคลแล้ว

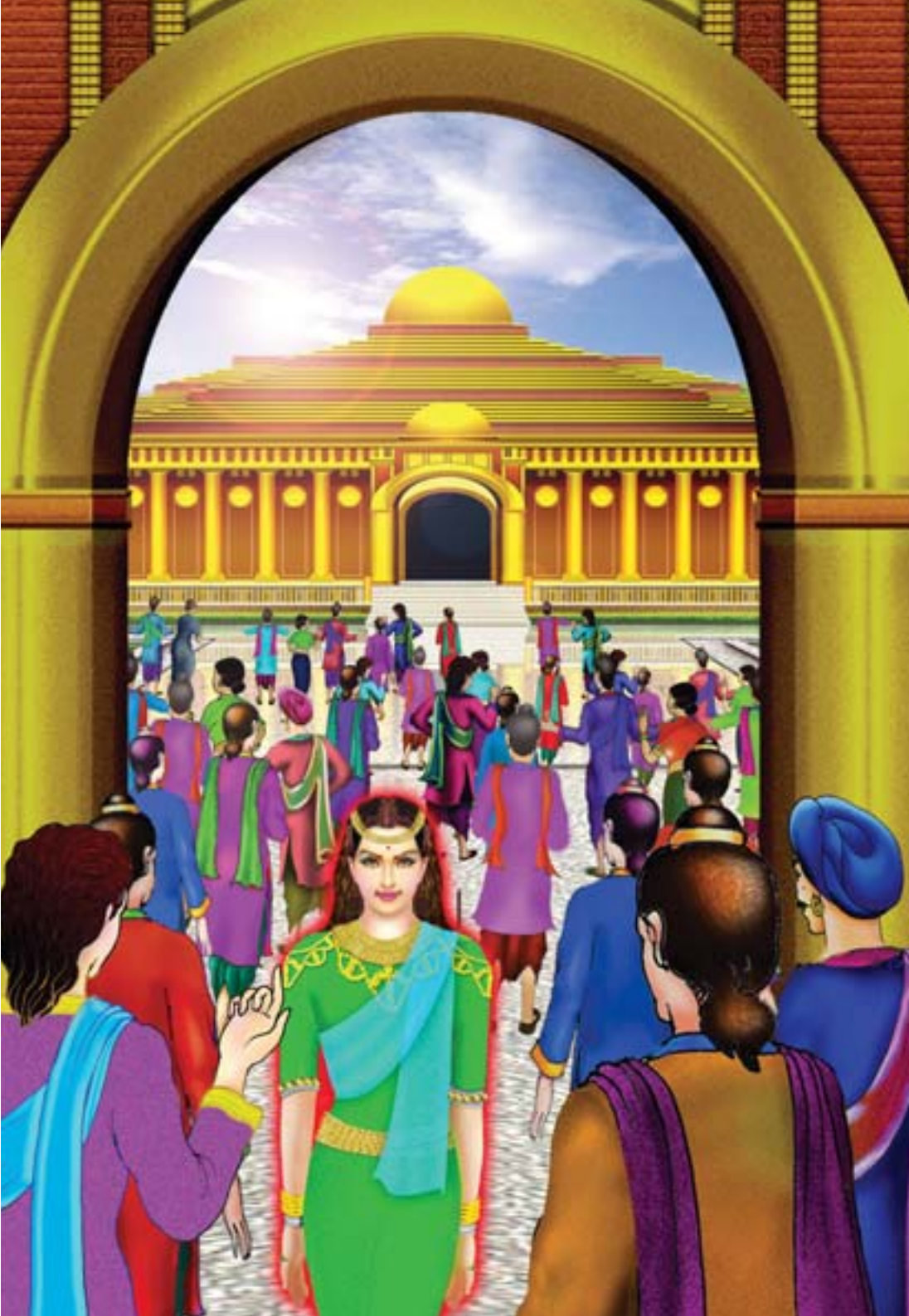
ถ้าใครปรารภนาอยากให้มีธุรกิจการงานเจริญรุ่งเรือง อย่าวิตกกังวล อย่าขุ่นมัว ทำใจใสๆ เข้าไว้ ให้ใจผ่องใสอยู่เสมอๆ สภาพใจอย่างนี้ เดียวเงินทองจะไหลมาเทมา จะมีสมบัติไม่ขาดสาย เศรษฐกิจจะดี การเงินจะคล่องตัว นี่คือการปะในการทำหน้าที่การทำงาน บนหนทางแห่งความสำเร็จ ต้องให้ใจผ่องใส ใจสบาย ทำใจใสๆ ให้ได้ตลอดเวลา แล้วจะพบแต่ความสุข ความสมปรารถนา เป็นผู้ที่ไม่พ่ายแพ้ในที่ทั้งปวง มีแต่ชัยชนะ ทุกเมื่อ ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน ที่นั่นก็เป็นสิริมงคล เพราะฉะนั้น ให้หยุดใจของเราให้ดี ให้ใจใส ให้สะอาด บริสุทธิ์ ไร้กังวลกับเรื่องราวต่างๆ จะได้ปลอดจากโลกธรรมทั้งหลาย มีความสุขอยู่ในโลกภายในที่แท้จริง

๑๒

กาลเวลา พิสูจน์ความดี

ไม่เข้าไปว่าร้าย ไม่เบียดเบียนใคร มีความสำรวมในศีล
รู้จักประมาณในการบริโภค รู้จักที่นอนที่นั่งอันสงัด และ
ประกอบความเพียรในอธิจิต นี่เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า
ทั้งหลาย

กาลเวลาพิสูจน์ความดี

๒๘๓

ชีวิตเปรียบเสมือนการเดินทางไกล การเดินทางจำเป็น
ต้องมีเสบียงติดตัวไป เพื่อหล่อเลี้ยงสังขารร่างกายให้ดำรงอยู่ได้
การเดินทางไปสู่อายตณนิพพาน จะต้องมียศบิณฑบาต บุญเป็น
สิ่งที่ชำระใจของเราให้ใสสะอาดบริสุทธิ์ เมื่อจิตบริสุทธิ์ ก็
หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ ความโลภ ความโกรธ ความหลง

พระลัธมาลัมพุทธานุญาตเจ้าทรงมอบหลักการในการดำเนิน
ชีวิตของชาวพุทธไว้ว่า

“สพฺพปาปสฺส อกรรม	ต้องละชั่วทุกอย่าง
กุสลสฺสฺสพสมปทา	ทำความดีให้ถึงพร้อม
สจิตฺตปริโยทปนํ	ทำใจให้ผ่องใส”

ชาวพุทธทั้งหลายได้ถือปฏิบัติ สืบเนื่องกันมาตราบเท่า
ทุกวันนี้ นอกจากนี้ พระพุทธองค์ทรงประทานวิธีการ ในการ
เผยแผ่พระพุทธศาสนาไว้ว่า

“ไม่เข้าไปว่าร้าย ไม่เบียดเบียนใคร มีความสำรวมในศีล
รู้จักประมาณในการบริโภค รู้จักที่นอนที่นั่งอันสงัด และ
ประกอบความเพียรในอธิจิต นี่เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า
ทั้งหลาย”

เมื่อมีความไม่เข้าใจใดๆ เกิดขึ้น พระพุทธองค์ทรงสอน
ไม่ให้ไปว่าร้ายใคร หรือไปต่อล้อต่อเถียงกับใคร คิดแล้วตรอง

กาลเวลาพิสูจน์ความดี

๒๘๘

แล้วว่า สิ่งที่เราทำนั้นดีอยู่แล้ว ให้ทำความดีต่อไป อย่าได้
หวั่นไหว ให้อดทน อย่าไปประทุษร้ายใคร แม้เขาจะไม่เห็นด้วย
หรือขัดขวางการทำความดีของเราก็ดำรง พระพุทธองค์ไม่ทรง
สรรเสริญการเบียดเบียน หรือการทำร้ายซึ่งกันและกัน เพราะ
นั่นเป็นทางมาแห่งบาปอกุศล ให้หันกลับมาพิจารณาตนเอง
สำรวจในศีล รักษาศีลให้บริสุทธิ์ อย่าให้ต่างพร้อย ตรงไหน
บกพร่องก็ปรับปรุงแก้ไขใหม่ เพิ่มเติมความบริสุทธิ์เข้าไปทุกวัน

นอกจากนี้ พระพุทธองค์ทรงสอนให้รู้จักประมาณใน
การบริโภค รับประทานแต่พอดี นั่งหรือนอนที่ไหนดูให้เหมาะ
สมกับตนเอง ให้หาสถานที่ที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติธรรม เพื่อ
จะได้เข้าถึงธรรมง่าย ๆ ควรเป็นสถานที่ที่สงบสงัดจากเสียง
รบกวน เหมาะแก่การฝึกใจให้หยุดนิ่ง ทำความเพียรให้เต็มที่
ทำจิตให้บริสุทธิ์หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะทั้งหลาย ถ้าทำได้
อย่างนี้ จึงจะได้ชื่อว่า “ดำเนินตามรอยบาทพระบรมศาสดา”
สมกับที่เป็นพุทธศาสนิกชนที่แท้จริง

*ในสมัยที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเริ่มประกาศ
พระพุทธศาสนา มีมหาชนศรัทธาเลื่อมใส ออกบวชตาม

กาลเวลาพิสูจน์ความดี

๒๘๕

พระพุทธรูปเป็นจำนวนมาก มนุษย์และเทวาททั้งหลายต่างมา
ฟังธรรมจากพระองค์จนมีดวงตาเห็นธรรมกันนับไม่ถ้วนเมื่อสาวก
ของพระพุทธรูปมีมากขึ้น พระพุทธรูปศาสนาแผ่ขยายกว้างขวาง
ออกไป เกียรติคุณขจรขยายไปทั่วทั้งชมพูทวีป ทำให้พวก
เดียรถีย์ ซึ่งเป็นนักบวชนอกพระพุทธศาสนาเสื่อมจากลาภ
สักการะ เป็นเช่นกับแสงของหิ่งห้อยในยามที่พระอาทิตย์
ส่องแสง ความศรัทธาที่พวกตนเคยได้รับ ก็ถดถอยลงไป
เพราะคำสอนที่ไม่มีแก่นสารสาระอะไรนั่นเอง

พวกเดียรถีย์เหล่านั้น จึงป่าวประกาศให้มหาชนได้
ทราบว่ “มิใช่เพียงพระสมณโคดมเท่านั้นที่เป็นพระพุทธรเจ้า
แม้พวกเราก็เป็นพระพุทธรเจ้า ทานที่ถวายพระสมณโคดมมีผล
มากอย่างไร ทานที่ถวายพวกเราก็มีผลมากเหมือนกัน ท่าน
ทั้งหลายจงมาถวายทานแก่พวกเราเถอะ”

ถึงจะเที่ยวป่าวประกาศอย่างไร คำพูดนั้นก็ไร้ผล ความ
ศรัทธาและลาภสักการะยิ่งเสื่อมถอยลงไปทุกวันๆ ในขณะที่
พระพุทธศาสนากลับเจริญรุ่งเรืองขึ้น มีคนมานับถือกันมาก
เพราะผู้ปฏิบัติต่างได้รับผลแห่งการปฏิบัติตนเอง พวกเดียรถีย์
จึงประชุมกันว่า “พวกเราควรร่วมมือกัน หาอุบายใส่ร้าย
พระสมณโคดม เพื่อให้เกิดความมัวหมอง คนทั้งหลายจะได้ไม่

กาลเวลาพิสูจน์ความดี

๒๕๐

เลื่อมใส กลับมาเป็นพวกของเราตามเดิม ลากสักการะทั้งหมด
จะตกเป็นของเรา”

ในกรุงสวตถิ มีปริพาชิกาคนหนึ่ง ชื่อว่า “จิณฺจมาณวิกา”
นางเป็นหญิงรูปงาม ความงามของนางเปรียบประดุจเทพ
อัปสรในสรวงสวรรค์ สวยงามจนมีรัศมีเปล่งออกจากสรีระ
ของนาง พวกเดียรถีย์เหล่านั้น คิดที่จะใช้นางเป็นเครื่องมือ
ในการล้มล้างพระพุทธศาสนา เมื่อจิณฺจมาณวิกาไปสู่อาราม
ของเหล่าเดียรถีย์ พวกเดียรถีย์แกลังกล่าวให้นางเห็นว่า “นี่เธอ!
พระสมณโคดมทำให้พวกเราเป็นทุกข์ใจมาก ต้องเลื่อมจากลา
สักการะ ได้รับความลำบาก ถ้าหากเธออยากให้เราเรามี
ความสุข จงหาโทษให้พระสมณโคดมเถิด หากเธอทำได้ จะเป็น
กุศลใหญ่แก่เธอ” นางหลงเชื่อ จึงตอบตกลงที่จะทำตามคำ
แนะนำของพวกเดียรถีย์

ในตอนเย็น จึงเริ่มแผนการด้วยการเดินมุ่งหน้าไปวัด
พระเชตวัน แต่งตัวเรียบร้อย ถือดอกไม้ของหอมเข้าไป เดิน
สวนทางกับสาธุชนทั้งหลายที่กลับจากการฟังธรรม เมื่อเดิน
สวนทางกัน คนก็สงสัย จึงถามว่า “นี่เธอจะไปไหนล่ะ” นางตอบว่า
“ฉันจะเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้า” แต่พอลับสายตาของคนทั้งหลาย
แทนที่นางจะเข้าไปในวัด กลับแะไปปักค้ำที่อารามของพวก

กาลเวลาพิสูจน์ความดี

๒๕๑

เดียรฉัตร ซึ่งอยู่ใกล้ๆ กับวัดพระเชตุวัน

ในตอนเช้า เมื่อสาธุชนออกจากพระนครไปเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า นางทำทีเหมือนกับเพิ่งออกมาจากวัดพระเชตุวัน เดินสวนทางกับสาธุชนเหล่านั้น ครั้นเขาถามว่า “แม่นาง เมื่อคืนเธอไปนอนที่ไหนมา” นางตอบว่า “เมื่อคืนฉันพักอยู่ในวัดพระเชตุวันนี่แหละ” ทำอยู่อย่างนี้เป็นเดือน เมื่อถูกถามอีก จึงบอกว่า “ฉันพักอยู่ในพระคันธกุฎีเดียวกันกับพระสมณโคตม” พุทธบริษัททั้งหลายที่เป็นปฤชณอยู่ เกิดความคลางแคลงสงสัย บางคนก็เชื่อ เกิดมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์กันมากขึ้นทุกวัน ล่วงไป ๓-๔ เดือน นางทำเหมือนว่าเริ่มตั้งครรภ์โดยเอาผ้าพันท้องให้ดูหนาขึ้น ให้พวกเดียรฉัตรไปโพนทะนาว่านางได้ตั้งครรภ์กับพระสมณโคตม เวลาผ่านไป ๙ เดือน นางทำเป็นครรภ์แก่ โดยเอาไม้กลมวางที่หน้าท้อง เอาผ้าห่มทับอีกที ให้พวกเดียรฉัตรเอาไม้ทาบที่หลังมือหลังเท้า ให้ดูบวมขึ้นมาเหมือนคนใกล้จะคลอด

เย็นวันหนึ่ง ในขณะที่พระบรมศาสดา ทรงแสดงธรรมแก่มหาชน นางได้เดินเข้าไปท่ามกลางฝูงชน หยุดยืนต่อหน้าพระพักตร์ของพระพุทธองค์ พูดขึ้นด้วยเสียงอันดังว่า “พระองค์ดีแต่แสดงธรรมให้คนอื่น หม่อมฉันครรภ์แก่แล้ว ไม่เห็นมา

กาลเวลาพิสูจน์ความดี

๒๕๒

สนใจเลย ทำไมพระองค์ไม่รีบไปหาสถานที่สำหรับคลอดลูกของเราละ หากพระองค์ไม่ทำเอง ก็น่าจะบอกอุปัฏฐากให้จัดการให้ก็ได้”

นางดาบวิภาษพระตถาคตเจ้าในท่ามกลางพุทธบริษัท โดยไม่มีความละอาย พระพุทธองค์ทรงนิ่งอย่างประเสริฐ แล้วตรัสด้วยพระสุรเสียงอันสงบบราบเรียบว่า “ดูก่อนน้องหญิง คำที่เธอกล่าวนั้นมีแต่เพียงเราและเธอเท่านั้นที่รู้จักกัน” แล้วทรงนิ่งด้วยพระพักตร์ที่เป็นปกติ มหาชนที่มีศรัทธาตั้งมั่นก็ไม่หวั่นไหว แต่ผู้ที่มีอินทรีย์ยังอ่อนอยู่ก็เริ่มไขว่ไขว่ เกิดความคลางแคลงสงสัย

นางจิณฺฆมาณวิกาบริภาษด่าว่าอยู่คนเดียวมิได้หยุดปาก จนเป็นเหตุให้อาสนะของท้าวสักกะมีอาการร้อน จึงสอดส่องทิพยจักขุลงมา ทรงทราบว่ จิณฺฆมาณวิกากล่าวหาพระตถาคตด้วยคำที่ไม่จริง จึงดำริว่า เราจะต้องชำระคดีนี้ให้หมดจด แล้วเสด็จมาพร้อมกับเทพบุตร ๔ องค์ เทพบุตรแปลงเป็นลูกหนูเข้าไปกัดเชือกที่ผูกท่อนไม้ไว้ แล้วทำลมให้พัดผ้าห่มขึ้น นางมัวแต่ยืนด่าไม่ทันรู้ตัว ไม้กลมที่มัดไว้ก็ตกลงบนหลังเท้า นางได้รับความเจ็บปวด เมื่อความเป็นจริงปรากฏขึ้น นางตกใจมาก มหาชนรู้ความจริง จึงพากันไล่ทุบตีนาง นางรีบวิ่งหนีไป

กาลเวลาพิสูจน์ความดี

๒๕๓

พลับพลึงจักษ์ คือ ลับจากสายตาของพระตถาคต แผ่นดินไม่สามารถจะรองรับกรรมอันชั่วช้าที่นางได้ทำไว้ จึงแยกออกเป็นช่อง เปลวไฟตั้งขึ้นจากอเวจีมหานรก ดึงดูดนางลงไปสู่อเวจีมหานรกทันที เนื่องจากกรรมที่นางก่อขึ้นในครั้งนี้เป็นกรรมหนัก คือ ไปใส่ร้ายพระบรมศาสดาผู้บริสุทธิ์ จึงได้รับผลกรรมทันตาเห็น

จะเห็นได้ว่า ความจริงก็คือความจริง พระพุทธศาสนาเป็นของจริงแท้ ของแท้ย่อมทนต่อการพิสูจน์ เหมือนทองแท้ไม่กลัวไฟ ในขณะที่เรากำลังสั่งสมบุญบารมีอยู่ที่นี่ เป็นธรรมดาที่จะต้องพบกับอุปสรรค แต่ไม่ว่าอุปสรรคจะมาในรูปแบบไหน มากน้อยเพียงไร ต้องไม่หวั่นไหว ตั้งใจทำความดีเรื่อยไป หลวงพ่อขอยืนยันว่า “ทำดี ต้องได้รับผลแห่งความดี ทำบุญย่อมได้บุญ” กาลเวลาเท่านั้นจะเป็นเครื่องพิสูจน์การทำความดีของเรา

ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น รักษาความสงบของใจไว้ ทำให้ใจให้หยุดนิ่ง ให้ใจเป็นกลางๆ อย่ายินดียินร้าย จงอดทนประหนึ่งช้างศึกที่เข้าสู่สงคราม โดยไม่ครั่นคร้ามต่อคมลูกศรของข้าศึกที่มาจากทิศทั้งสี่ จงอดทนประหนึ่งผ้าขี้ริ้วหรือผ้าเช็ดเท้าที่คอยแต่จะทำความสะอาดให้กับทุกๆ คน

กาลเวลาพิสูจน์ความดี

๒๕๔

ให้ทุกคนอย่าได้หันไหวต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น อุปสรรคเป็นเรื่องธรรมดาที่ทุกคนต้องพบ ถ้าทำใจให้หยุด เดี่ยวก็เกิดปัญญา สามารถแก้ไขปัญหาทุกอย่างได้โดยไม่ยากอะไร การฝึกใจให้หยุดนิ่งจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ถ้าหยุดได้ก็เข้าถึงความสุขภายใน ไม่เป็นทุกข์ ปัญหาทั้งหลายจะไม่เข้ามาระทบกระเทือนจิตใจ ดังนั้นควรฝึกหยุดฝึกนิ่งใจให้ดี “ผู้ที่มีใจหยุดแล้วเท่านั้น จึงจะมีความสุขท่ามกลางความทุกข์ได้”

จิตที่ไม่หวั่นไหว

ภิกษุมีพรหมจรรย์

เพราะเห็นโทษในกามทั้งหลายปราศจากตัณหา

มีสติทุกเมื่อ พิจารณาแล้ว ดับกิเลสแล้ว

ย่อมไม่มีความหวั่นไหว

จิตที่ไม่หวั่นไหว

๒๕๓

สรรพสิ่งในโลกนี้ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่คงที่ ดังนั้น เมื่อเราเกิดมาแล้ว จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงหนีความเปลี่ยนแปลง อันเป็นธรรมชาติประจำโลกนี้ไปได้ คือ มีลาภ เสื่อมลาภ มียศ เสื่อมยศ ได้รับคำสรรเสริญ ถูกนิินทา มีความสุข ก็มี ความทุกข์ แต่ไม่ว่าจะประสบกับสภาวะการณ์เช่นไรก็ตาม เราต้องฝึกให้มีสติ ไม่หวั่นไหว รักษาใจให้มั่นคง แล้วมุ่งมั่น สร้างความดีให้เต็มที่ เมื่อบุญบารมีเต็มเปี่ยมแล้ว ในที่สุดเราก็ จะก้าวไปสู่เป้าหมายสูงสุดของชีวิต คือ พระนิพพาน ตาม พระสัมมาสัมพุทธเจ้าและเหล่าพระอรหันต์ทั้งหลายได้อย่างแน่นอน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย สุตตนิบาต ว่า

“กาเมสุ พุทธมจริยวา วิตตโณห สทา สโต
สงฺขาย นิพพุโต ภิกฺขุ ตสฺส โน สนฺติ อิญฺชิตา

ภิกษุผู้มีพรหมจรรย์เพราะเห็นโทษในกามทั้งหลายปราศ จากตัณหา มีสติทุกเมื่อ พิจารณาแล้ว ดับกิเลสแล้ว ย่อม ไม่มีความหวั่นไหว”

จิตของผู้ที่ทำพระนิพพานให้แจ้งแล้วนั้น ย่อมมีความ มั่นคงหนักแน่นดุจขุนเขา เมื่อพบกับความเสื่อมลาภ เสื่อมยศ ถูกนิินทา หรือตกทุกข์ ก็ไม่หวาดหวั่น และหากได้ลาภ ได้ยศ

จิตที่ไม่หวั่นไหว

๒๕๘

ได้รับคำสรรเสริญ หรือได้รับความสุข จิตก็ไม่ไหวกระเพื่อม เพราะกิเลสอาสวะในใจของท่านได้ถูกจัดไปหมดสิ้นแล้ว เหลือเพียงใจที่ตั้งมั่นสว่างไสว มีพระธรรมกายอยู่ภายในตลอดเวลา

พวกเราซึ่งยังไม่หมดกิเลส ก็สามารถฝึกจิตให้ไม่หวั่นไหวได้ ด้วยการฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เมื่อใจหยุดก็เกิดปัญญา ทำให้สอนตนเองได้ ดังเช่นพระบรมโพธิสัตว์ ที่สั่งสมบารมีมายาวนาน จนกระทั่งได้มาเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา บางพระชาติแม้จะบังเกิดเป็นสัตว์เดียรัจฉาน แต่ก็มีปัญญาสามารถสั่งสอน ตักเตือนตนเองได้ เมื่อต้องประสบกับโลกธรรม ก็รู้จักรักษาใจให้เป็นปกติไม่หวั่นไหวต่อสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น ดังที่พระพุทธองค์ตรัสเล่าให้ภิกษุทั้งหลายฟังเมื่อประทับอยู่ ณ วัดเวฬุวันว่า

*ในอดีตกาล พระโพธิสัตว์ได้เกิดเป็นพญาลิงเผือก ชื่อว่า ราชะ มีบริวารมาก ร่างกายก็สมบุรณ์แข็งแรง ท่านมีน้องชายตัวหนึ่งชื่อว่า โปฏฐปาทะ อาศัยอยู่ในป่าใหญ่ด้วยกัน

วันหนึ่ง นายพรานจับลิงเผือกสองพี่น้องได้ เห็นว่ามีรูปร่างลักษณะดี จึงนำไปถวายพระเจ้าพาราณสี พระราชาเห็นลิง

จิตที่ไม่ท้อแท้

๒๕๕

เผือกทั้งสองก็ทรงโปรดปราน ให้นำไปเลี้ยงไว้ในกรงทอง ให้กินข้าวตอกคดลูกกับน้ำผึ้งและเอาใจใส่ดูแลอย่างดี

ต่อมาไม่นาน พรานป่าอีกคนหนึ่งได้นำลิงสีดำตัวใหญ่ ชื่อ กากพาทู มาถวายพระราชาก็ พระองค์ทรงโปรดมาก จึงทรงเอาใจใส่ ดูแลแต่กากพาทูตัวเดียว ลามลักการะของลิงเผือกทั้งสอง ก็ได้ลดน้อยลงไป แต่ถึงแม้จะเลื่อมลามลักการะ พระโพธิสัตว์ก็ยังมิเป็นปกติ ไม่ได้เสียใจหรือเสียดยอะไรเลย ส่วนลิงน้องชายทนไม่ได้ คิดว่า “เดี๋ยวนี้ ใครๆ ก็เอาใจใส่แต่กากพาทู” จึงพูดกับพี่ชายว่า “เมื่อก่อน ราชสกุลนี้ได้ให้ของกินอย่างดีแก่เราทั้งสอง แต่บัดนี้ ไม่ได้ให้แล้ว พวกเขานำเอาไปให้แต่ลิงกากพาทูเท่านั้น เมื่อเราไม่ได้ลามลักการะ ไม่ได้รับการดูแลเหมือนเมื่อก่อนแล้ว เราจะอยู่ที่นี้กันไปทำไม กลับไปอยู่ป่ากันเถิด”

พระโพธิสัตว์จึงบอกกับน้องว่า “น้องเอ๋ย ธรรมในหมู่มนุษย์นี้ คือ ลาม เลื่อมลาม ยศ เลื่อมยศ นินทา สรรเสริญ สุขและทุกข์ ทั้งหมดนี้เป็นของไม่เที่ยง มีแล้วก็ต้องเปลี่ยนแปลง เป็นเรื่องธรรมดาของโลก เจ้าอย่าได้เสียใจไปเลย” แต่ลิงน้องชาย แม้จะได้ฟังอย่างนั้น ก็ยังไม่สามารถลดความอิจฉาริษยา ในลามลักการะของลิงกากพาทูได้ จึงพูดกับพี่ชายว่า “พี่ราระ พี่

จิตที่ไม่หวั่นไหว

๓๐๐

เป็นบัณฑิต ย่อมรู้ถึงประโยชน์ แม้ที่ยังมาไม่ถึง ทำอย่างไรหนอ เราจะได้เห็นเจ้าลิงดำตัวนั้น ถูกขับไล่ออกไปจากราชสกุล”

พญาลิงเผือกก็บอกน้องว่า “อย่ากลัวไปเลย เจ้าลิงกาฬพาหุ นั้น ชอบกระดิกหูกลอกหน้า กลอกตาหลอก ทำให้ราชกุมารทั้งหลายทรงหวาดกลัวอยู่บ่อยๆ มันจะทำตัวของมันเองนั้นแหละ ให้หมดลาลงการะ” เวลาผ่านไปเพียง ๒-๓ วันเท่านั้น ทุกอย่างก็เป็นไปตามที่ลิงพระโพธิสัตว์กล่าวไว้ คือ ลิงกาฬพาหุ ก็ทำท่าหลอก ให้ราชกุมารทั้งหลาย ตื่นตระหนกตกพระทัย พระราชาทรงทราบ จึงรับสั่งให้ไล่ลิงกาฬพาหุ ออกไปจากพระราชวัง ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ลาลงการะของลิงเผือกสองพี่น้อง ก็กลับเพิ่มพูนขึ้นอย่างเดิม

จะเห็นว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา แม้ในขณะที่ยังบำเพ็ญบารมีเป็นพระโพธิสัตว์อยู่นั้น แม้บางชาติจะต้องบังเกิดเป็นสัตว์เดียรัจฉาน แต่ปัญญาบารมีที่สั่งสมมานาน โดยการฝึกสมาธิมานับภพนับชาติไม่ถ้วน ก็ทำให้ท่านสอนตนเองได้ มีจิตใจหนักแน่นมั่นคง ไม่หวั่นไหวในความเปลี่ยนแปลงของโลกธรรมทั้งหลาย จึงไม่ต้องเป็นทุกข์เป็นร้อนไปกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่มากระทบ ส่วนผู้ที่ไม่ได้หมั่นทำสมาธิเจริญภาวนา ฝึกฝนใจนั้น มักจะมีอาการขึ้นลงง่าย ประเดี๋ยวดีใจ ประเดี๋ยวเสียใจ ใจคอย

จิตที่ไม่หวั่นไหว

๓๐๑

มีอารมณ์คล้อยตามไปกับสิ่งที่มากระทบได้ง่าย อย่างนี้มีจิตหวั่นไหว คือ หวั่นวิตกว่า จะมีอะไรมาทำให้เสียใจและไหวไปตามอารมณ์ที่ชอบใจและติดใจ

แล้วทำอย่างไร จิตจะไม่หวั่นไหว ก็ต้องหยุดนิ่ง หมั่นเอาใจของเรา มาหยุด มานิ่ง อยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๓ อย่างสบายๆ และต่อเนื่องกันไปเรื่อยๆ พอหยุดถูกส่วน ก็จะเข้าถึงดวงธรรมเบื้องต้น เรียกว่า ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หรือดวงปฐมมรรค กลมรอบตัว ไสบริสุทธ์ เกิดขึ้นมาพร้อมกับใจที่ตั้งมั่น จิตสะอาดบริสุทธิ์ เป็นบุญล้วนๆ จะมีความสุขบังเกิดขึ้นอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อนเลย

ดวงธรรมดวงนี้แหละ เป็นหนทางเบื้องต้น ที่จะไปสู่อายตณนิพพาน เมื่อหยุดนิ่งเข้าไปอีกในกลางดวงธรรม ก็จะเข้าถึงกายภายในที่อยู่ในกายภายนอก และก็กายภายในที่อยู่ในกายภายใน เข้าไปเรื่อยๆ จนเข้าถึงพระธรรมกาย

ธรรมกายเป็นหลักของชีวิต เป็นเป้าหมายของทุกชีวิต เมื่อได้เข้าถึงแล้ว ชีวิตก็สมปรารถนา เพราะสุดยอดแห่งความปรารถนาของมนุษย์ทุกคนในโลก คือ การได้เข้าถึงความสุขที่แท้จริง

ธรรมกายเป็นแหล่งแห่งความสุข เป็นแหล่งแห่งความ

จิตที่ไม่หวั่นไหว

๓๐๒

บริสุทธิ แหล่งแห่งความรู้แจ้ง เป็นที่พึ่งที่ระลึกที่แท้จริงของ
ทุกชีวิต เมื่อเข้าถึงแล้วเราจะรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย มีสันติสุข
ภายใน จะรู้จักคำว่า “พอ” และมีชีวิตที่เต็มเปี่ยม ไม่มี
ความพร่องเลย ความทุกข์ทั้งหลายที่มีอยู่ก็จะดับไป เหมือน
คบเพลิงจุ่มลงไป在水里 ความรู้แจ้งจะเกิดขึ้น ทำให้เรามอง
โลกที่เป็นอยู่นี้ อย่างผู้ที่เจนโลก ไม่มีความยินดียินร้ายอะไร
ในโลกธรรม ที่มากระทบ ใจจะตั้งมั่น มีความสุข มีความ
เบิกบานตลอดเวลา

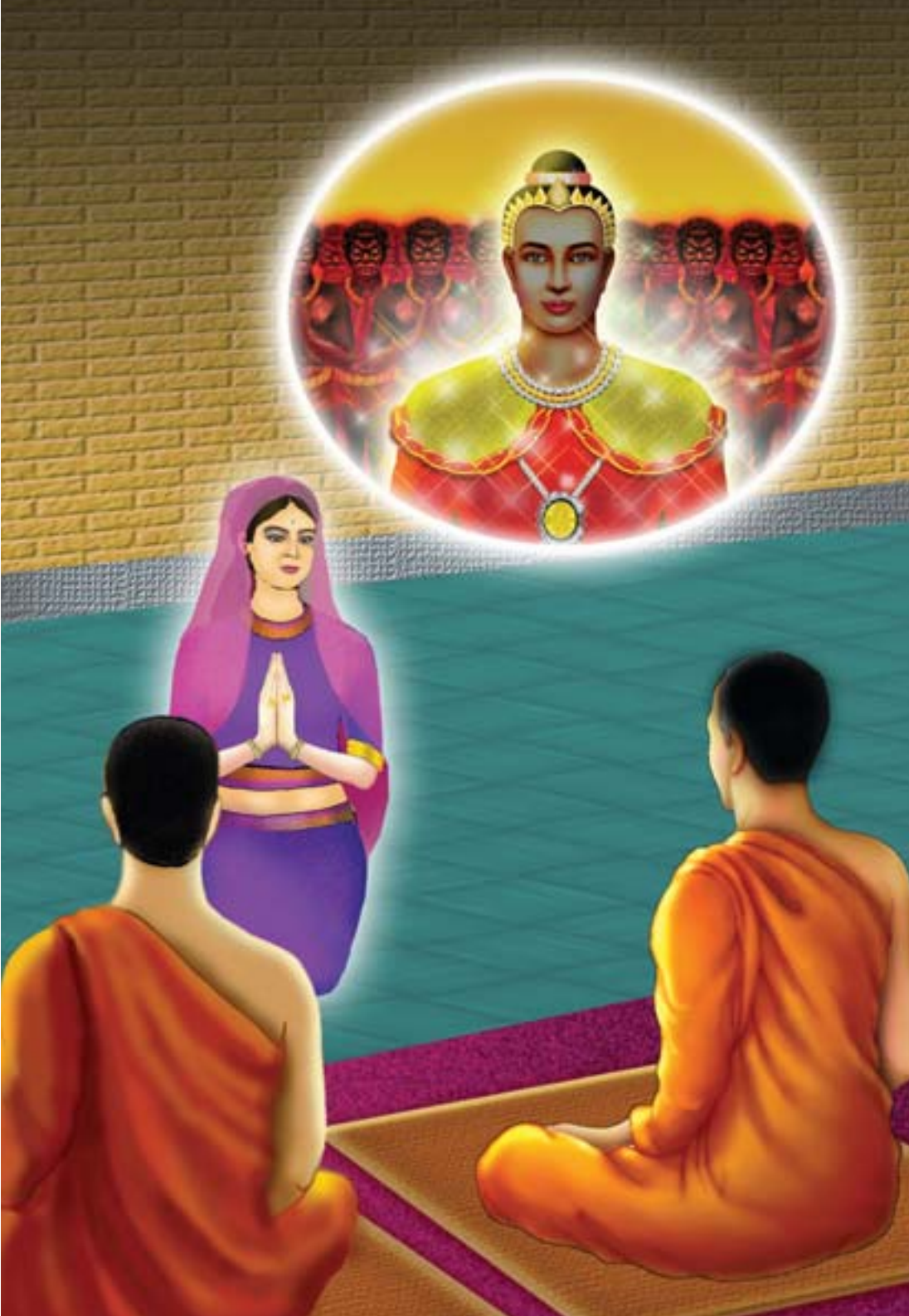
เมื่อสันติสุขภายในเกิดขึ้นในตัวของเราแล้ว ก็เกิด
กระแสแห่งความบริสุทธิ แผ่ขยายออกไปสู่ทุกๆ ดวงใจของ
มวลมนุษยชาติ ของสรรพสัตว์ทั้งหลาย ทำให้โลกของเรา
เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โลกจะเกิดสันติสุขที่แท้จริงได้ ถ้า
ใจของเรารวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๓
และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับธรรมกายภายใน เพราะฉะนั้น
ให้มันทำใจหยุดใจนิ่งกันทุกๆ วัน เราจะได้เข้าถึงธรรมกาย
เข้าถึงความเป็นผู้ไม่หวั่นไหว อย่างแท้จริงกันทุกๆ คน

๑๔

ผู้มีจิตมั่นคง

ผู้ใดไม่มีความหวั่นไหว ในโลกไหนๆ เพราะได้
พิจารณาเห็นธรรม ที่ยิ่งและหย่อนในโลก ผู้นั้นสงบแล้ว ไม่มี
ความประพฤติชั่ว อันจะทำให้มัวหมองดวงควันไฟ ไม่มีกิเลส
อันกระทบจิต หากความหวังมิได้ เรากล่าวว่า ผู้นั้นข้ามพ้นชาติ
และชราไปได้แล้ว

ผู้มีจิตมั่นคง

๓๐๕

บุญเป็นบ่อเกิดแห่งความสุขและความสำเร็จในชีวิต ตั้งแต่ปุณฺณจนกระทั่งเป็นพระอรหันต์ บุญที่เราได้ทำไว้อย่างดีแล้ว ในบุญเขตอันเยี่ยม คือพระรัตนตรัย จะส่งผลให้เราท่องเที่ยวอยู่แต่ในสุคติภูมิเท่านั้น แล้วยังติดตามตัวเราไปทุกภพทุกชาติ จนกระทั่งถึงที่สุดแห่งธรรม คำว่าท่องเที่ยว คือการกลับไปเกิด กลับมาเกิดในระหว่างมนุษย์กับเทวโลก ไม่พลัดไป ในอบายเลย จนกระทั่งถึงจุดหมายปลายทาง เมื่อหมดอายุขัยในมนุษย์ ก็จะไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์ เมื่อลงมาเกิดก็จะอยู่ในแควดวงของผู้มีบุญ ที่มีพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ดังนั้น การทำบุญถูกชักชวนบุคคล ทำถูกต้นแหล่งแห่งบุญ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก สำหรับนักสร้างบารมี

มีวาระพระบาลีปรากฏในขุททกนิกาย ขุททกปาฐะว่า

“สงฺขาย โลกสฺมี ปโรวราณิ
ยสฺสลิขฺชิตํ นตฺถิ กุหิณฺณจิ โลเก
สนฺโต วิธฺวโม อนิโฆ นิราโส
อตาริ โส ชาติชฺรณฺจ พุรุมิ

ผู้ใดไม่มีความหวั่นไหว ในโลกไหนๆ เพราะได้พิจารณาเห็นธรรม ที่ยิ่งและหย่อนในโลก ผู้นั้นสงบแล้ว ไม่มีความประพวติชั่ว อันจะทำให้มัวหมองดวงควนไฟ ไม่มีกิเลสอัน

ผู้มีจิตมั่นคง

๓๐๖

กระทบจิต หากความหวังมิได้ เรากล่าวว่า ผู้นั้นข้ามพ้นชาติ และชราไปได้แล้ว”

โลกธรรม คือ เรื่องราวที่เกิดขึ้นประจำโลก ใครๆ ก็ต้องพบ หลีกเลียงไม่ได้ แม้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทรงประสบพบเจอ ตั้งแต่ได้ลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ มีสรรเสริญมีนินทา มีสุข มีทุกข์ เมื่อโลกธรรมเกิดขึ้นแล้ว ก็ขึ้นอยู่กับตัวเราว่า จะต้องรักษาใจให้มั่นคง ไม่หวั่นไหวในโลกธรรมเหล่านั้น ไมยยินดียินร้าย เพราะรู้เท่าทันว่า เรื่องที่เกิดขึ้นนั้นไม่เที่ยง ไม่จีรังยั่งยืนอะไร ลาภมิได้ก็เสื่อมได้ ยศตำแหน่งใหญ่โต ก็ไม่ใช่จะอยู่กับเรา ตลอดไป ทุกสิ่งทุกอย่างมีการเสื่อมหายไปเป็นธรรมดา ตามกฎของไตรลักษณ์

มีตัวอย่างที่เกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล ซึ่งเป็นเรื่องของ อุบาสิกาท่านหนึ่ง เป็นผู้ที่ฝึกฝนอบรมจิตใจของตนเองมาตั้งแต่เล็ก คือ นางเป็นผู้ไม่หวั่นไหวในโลกธรรมเลย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องดี หรือเรื่องร้าย ก็ยังรักษาใจเป็นกลางๆ มีอุเบกขาธรรม และพิจารณาเห็นโลกไปตามความเป็นจริง เป็นบุคคลที่น่าเอาอย่าง

เรื่องมีอยู่ว่า *ในคืนหนึ่ง นันทมารดาซึ่งเป็นอริยสาวิกา

ผู้มีจิตมั่นคง

๓๐๓

ชาวเมืองเวสุทโกฏฐะ ลูกขึ้นในเวลาใกล้รุ่ง นั่งสมาธิภาวนาตามปกติ อยู่บนปราสาทชั้น ๗ ให้เวลาล่วงไปด้วยการเข้าสมาบัติ ตีมน้ำธรรมปิติซึ่งเกิดจากการทำใจหยุดนิ่ง เพราะนางได้บรรลุธรรมเป็นพระอนาคามีบุคคล ครั้นออกจากสมาบัติแล้ว ก็เริ่มสวดปารายนสูตร เป็นทำนองสรภัญญะ ประมาณ ๒๕๐ คาถา

ในขณะนั้น ท้าวเวสสวัณมหาราชเสด็จผ่านมาพอดี ได้สดับนันทมารดาสวดปารายนสูตรทำนองสรภัญญะ จึงหยุดฟังด้วยความซาบซึ้ง ในรสนพระธรรมจนจบ แล้วทรงอนุโมทนาว่า “สารุ่ห้องหญิง พระธรรมเทศนาของพระบรมศาสดา ท่านรับมาดีแล้ว เราไม่เห็นอะไรที่จะต่างกัน ระหว่างวันที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับที่ป่าสาณกเจดีย์ ตรัสแก่ปารายณิกพราหมณ์ ๑๖ ท่าน และพระสูตรที่น้องหญิงกล่าวในวันนี้ เป็นเสมือนกับพระดำรัสที่พระศาสดาตรัสแล้ว”

นันทมารดาอุบาลิกา เมื่อเห็นผู้มีอานุภาพมาเปลี่ยนแปลง รัศมีกายอยู่ตรงหน้าต่าง ก็ไม่ได้หวาดกลัว หรืออัครรยใจอะไรเลย ใจของท่านเป็นปกติราวกับผู้ nirvāṇa ได้ถามว่า “ดูก่อนท่านผู้มีพักตร์อันเจริญ ท่านมีรัศมีกายสว่างไสวประดุจดาวประกายพลุกสุ่ ท่านเป็นใครหนอ เป็นนาค ครุฑ เทวดา หรือว่าเป็นพรหม” เมื่อนางทราบว่าเป็นท้าวเวสสวัณ ก็กล่าวต้อนรับ

ผู้มีจิตเมตตา

๓๐๘

ว่า “ถ้าเช่นนั้น ดิฉันขอต้อนรับท่าน ด้วยการให้ท่านมีส่วนแห่งบุญที่ดิฉันได้สาธยายปารายนสูตรโดยทำนองสรภัญญะในเช้าวันนี้ ทำวេสสวัณทรองอนุโมทนาบุญ พร้อมกับตรัสบอกว่า “พรุ่งนี้ภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ จะเดินบิณฑบาตมาในเวศุภักฎกนครแห่งนี้ ท่านพึงรีบจัดเตรียมอาหารเพื่อถวาย เป็นสังฆทานแด่ภิกษุสงฆ์ แล้วพึงอุทิศส่วนบุญให้เราด้วยเถิด หากทำได้อย่างนี้นับว่า เป็นการต้อนรับอันประเสริฐแท้”

เมื่อทำวេสสวัณตรัสสนทนากับนันทมารดาอุบาสิกาเสร็จ ก็ทรงอำลานางแล้วอันตรธานหายไป ฝ่ายอุบาสิกา ก็รีบไปบอกให้คนในบ้านช่วยกันจัดแจงข้าวปลาอาหารอันประณีตไว้ แล้วให้คนไปนิมนต์พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะพร้อมด้วยหมู่สงฆ์มาฉันภัตตาหารที่บ้าน

ครั้นเวลาเช้า พระภิกษุสงฆ์มีพระเถระทั้งสองเป็นประมุข ได้ออกบิณฑบาตไปตามถนน แล้วมาพักฉันภัตตาหารที่บ้านของนางนันทมารดาซึ่งได้จัดเตรียมไว้เป็นอย่างดี เมื่ออังกาสภิกษุสงฆ์ให้อัมมหน้าสำราญแล้ว นางก็เข้าไปนั่งสนทนาเล่าเรื่องที่ได้อสนทนากับท้าวเวสสวัณเมื่อรุ่งอรุณให้พระเถระทั้งสองฟัง

พระสารีบุตรกล่าวชมเชยว่า เป็นเรื่องน่าอัศจรรย์ที่นางสามารถเจรจาต่อหน้าท้าวเวสสวัณมหาราช ซึ่งเป็นเทพบุตร

ผู้มีจิตมั่นคง

๓๐๕

ผู้มีฤทธิ์มากอย่างนี้ นันทมารดา กล่าวว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ธรรมอันน่าอัศจรรย์ของดิฉัน มิใช่เพียงเท่านี้ แม้ข้ออื่นยังมีอีก ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ดิฉันมีบุตรน้อยอยู่คนหนึ่งชื่อนันทะ เป็นที่รักของดิฉันมาก พระราชาได้สั่งประหารชีวิตเพราะเหตุเพียงนิดเดียว ข้าแต่ท่านผู้เจริญ เมื่อบุตรของดิฉันถูกจับแล้วก็ตีถูกประหารแล้วก็ดี ดิฉันไม่รู้สึกรวบรวมกระวายใจเลย”

พระสารีบุตรกล่าวว่า “น่าอัศจรรย์ ดูก่อนนันทมารดา ไม่เคยมีมาก่อน ท่านชำระแม่เพียงจิตตูปบาทให้บริสุทธิ์” อุบาลิกาได้กล่าวต่อไปว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ความอัศจรรย์ใจ มิใช่เพียงเท่านี้ แม้ข้ออื่นยังมีอีก สามิของดิฉันกระทำกาลแล้ว เกิดเป็นยักษ์ตนหนึ่ง มาแสดงตนแก่ดิฉันด้วยรูปร่างอย่าง ครั้งก่อน แม้ถึงอย่างนั้น ดิฉันไม่รู้สึกลัวแต่อย่างใด

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ เมื่อสมัยที่ดิฉันยังสาว ถูกส่งตัวมา ให้สามิหนุ่ม ไม่เคยคิดที่จะนอกใจสามิเลย ไฉนจะประพฤตินอกใจด้วยกายเล่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ เมื่อดิฉันแสดงตนเป็น อุบาลิกาแล้ว ไม่รู้สึกว่าได้ล่วงสิกขาบทอะไรๆ เลย ดิฉันสังัดจากกาม สังัดจากอกุศลธรรม เข้าปฐมฌาน มีวิตก วิจารณ์ และสุขเกิดแต่วิเวก เข้าทุติยฌาน มีความผ่องใสแห่งจิตใน ภายใน เป็นธรรมเอกผุดขึ้น ไม่มีวิตก ไม่มีวิจารณ์ เพราะวิตก

ผู้มีจิตเมตตา

๓๑๐

วิจารณ์ไป มีปิติและสุขเกิดจากสมาธิ มีอุเบกขา มีสติ
สัมปชัญญะ เสด็จสุขด้วยนามกาย เพราะปิตินไป

ดิฉันเข้าตติยฌาน ที่พระอริยเจ้าทั้งหลายสรรเสริญว่า
ผู้ได้ฌานนี้ เป็นผู้มีอุเบกขา มีสติอยู่เป็นสุข แล้วก็เข้าจตุตถฌาน
ไม่มีทุกข์ไม่มีสุข เพราะละสุขละทุกข์ และดับโสมนัสโทมนัสก่อนๆ
ได้ มีอุเบกขาเป็นเหตุให้สติบริสุทธิ์ ตี๋มดำในรสแห่งธรรม ที่มี
สุขยิ่งๆ ขึ้นไป บริสุทธิ์เพิ่มขึ้น ดิฉันไม่พิจารณาเห็นสังโยชน์
เบื้องต่ำข้อใดข้อหนึ่ง ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงแล้ว ที่ยัง
ละไม่ได้ในตน”

พระสารีบุตรเมื่อได้สดับเช่นนั้นแล้ว ก็กล่าวชื่นชม
อุบาลีกว่า เป็นธรรมอันน่าอัศจรรย์ซึ่งบังเกิดขึ้นได้ยากกับ
บุคคลผู้อยู่ครองเรือน ธรรมอันใดที่ชาวโลกประพฤติก้นได้ยาก
นั้นทมารดาสามารถทำได้อย่างสมบูรณ์ เป็นผู้ไม่หวั่นไหวใน
โลกธรรม พิจารณาเห็นโลก และชีวิตไปตามความเป็นจริง
อีกทั้งเป็นผู้อยู่ด้วยความไม่ประมาท สมกับเป็นอริยสาวิกาของ
พระบรมศาสดา

พวกเราทุกคนก็เช่นเดียวกัน เราเกิดมาภพชาตินี้ ไม่ได้
มายึดติดอยู่ในโลกใบนี้ เราดำรงชีวิตอยู่ก็เพื่อสร้างบารมีเพิ่ม
เติมความบริสุทธิ์ให้กับตนเอง เมื่อมีเรื่องราวใดเกิดขึ้น ก็ให้

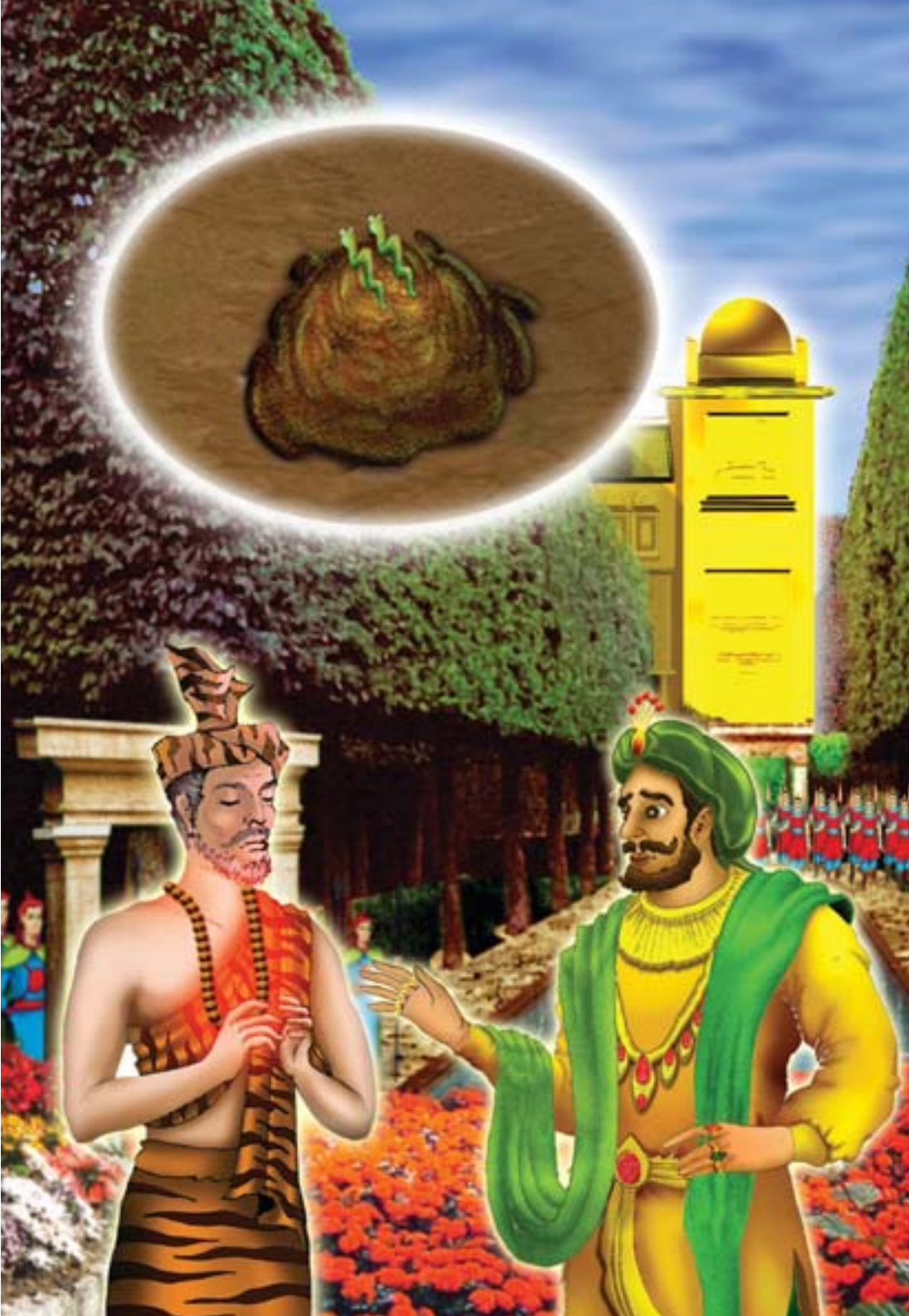

ผู้มีจิตมั่นคง

๓๑๑

รักษาใจเป็นกลางๆ อย่าไปดีใจ หรือเสียใจกับโลกธรรมที่เกิดขึ้นมากจนเกินไป จนทำให้สูญเสียโอกาส ที่จะสั่งสมบุญให้ยิ่งๆ ขึ้นไป ดังนั้น ให้ทุกท่านหมั่นฝึกฝนตนเองให้มีกำลังใจสูงส่ง ให้ใจเราอยู่เหนือโลกและสวณกระแสนกิเลส ที่รุมเร้าเข้ามาในใจ แล้วเราจะเป็นผู้มีชัยชนะตลอดกาล

๑๕

ขอ ม ร ับ ค ว า ม จ ร ิ ง
กั น ดี ก ว ่า

อัสวะเหล่าไดอันระคนด้วยความเศร้าหมอง นำมาซึ่ง
ภพใหม่ เป็นไปด้วยความทรมนทุกข์เป็นผล เป็นที่ตั้งชาติ
ชรา มรณะต่อไป ที่ใครๆ ยังละไม่ได้แล้ว เรากล่าวว่า ผู้นั้น
เป็นคนหลง

ยอมรับความจริงกันดีกว่า

๓๑๔

ทุกคนที่เกิดมาในสังสารวัฏต่างต้องเผชิญกับมรสุมชีวิตที่เหมือนกัน คือ ความแก่ ความเจ็บและความตาย ทุกชีวิตถูกจำกัดด้วยกาลเวลา แต่ละคนมีเวลาแห่งชีวิตไม่เท่ากัน บ้างตายตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา บ้างประสบอุบัติเหตุตายตั้งแต่ยังหนุ่มยังสาว บ้างตายตอนแก่ ซึ่งในยุคนี้ ส่วนใหญ่ไม่เกิน ๗๕ ปีก็ต้องจากโลกไป ส่วนผู้ใดมีอายุเกิน ๗๕ ปี ถือว่าอายุยืน ฉะนั้นเมื่อเรารู้จักโลกและชีวิตไปตามความเป็นจริงเช่นนี้แล้ว จงอย่าประมาทในชีวิต ให้เร่งสร้างบารมีอย่างเต็มที่ เราจะได้ก้าวไปสู่ความไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บและไม่ตายอีกต่อไป

มีพุทธศาสนสุภาษิตใน มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก์ ว่า

“อาสวะเหล่าใดอันระคนด้วยความเศร้าหมอง นำมาซึ่งภพใหม่ เป็นไปด้วยความทรมันทรมานมีทุกข์เป็นผล เป็นที่ตั้งชาติ ชรา มรณะต่อไป ที่ใครๆ ยังละไม่ได้แล้ว เรากล่าวว่าผู้นั้นเป็นคนหลง ดูก่อนอัครศิเวสสนะ บุคคลจะชื่อว่าเป็นคนหลง ก็เพราะยังละกิเลสอาสวะทั้งหลายไม่ได้”

เดินหลงทางทำให้เสียเวลา แต่ยังมีโอกาสหาทางออกได้ ส่วนความหลงที่เกิดจากโมหะเข้าครอบงำจิตใจ เป็นอันตรายอย่างยิ่งหลวงที่ยากแก่การแก้ไข เพราะคนหลงจะไม่รู้ตัวเองว่าหลง เหมือนคนเมาเหล้า ไม่รู้ว่าตัวเองกำลังเมา ทำอะไรก็

ยอมรับความจริงกันดีกว่า

๓๑๕

ขาดสติ ความคิด คำพูดและการกระทำก็วิปริตไปหมด กว่าที่จะรู้ตัวอีกครั้ง ก็ตอนที่สร้างมาแล้ว ซึ่งขณะนั้น ก็ไม่รู้ว่าจะไปทำผิดพลาดอะไรไว้บ้าง ต้องมาตามแก้ไขภายหลัง คนที่หลงผิด ไม่เชื่อเรื่องบาปบุญคุณโทษก็เช่นกัน กว่าที่จะรู้ตัว ก็ต่อเมื่อเสียทุกข์ทรมานในอบายภูมิ จะเริ่มต้นชีวิตใหม่ก็สายไปเสียแล้ว

เพราะฉะนั้น เราจำเป็นต้องศึกษาความจริงของชีวิตไว้ให้ดี เพราะบางครั้งเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันอาจจะเกิดขึ้นกับเรา โดยที่เราไม่ทันตั้งตัว ดังเรื่องของพระราชธิดาองค์หนึ่งที่ทรงโหม่นสับสนขาดใจ เพราะการจากไปไม่มีวันกลับของมเหสีสุดที่รักที่จะนำมาเล่าให้ได้รับฟังกันในวันนี้ เรื่องมีอยู่ว่า

*พระเจ้าอัสสกะทรงครองราชสมบัติอยู่ที่พระนครปาฏลี แก้วนกาลิ พระองค์มีพระอัศรมเหสีที่มีรูปโฉมงดงาม ทรงหลงใหลในตัวพระนางมากกว่าใครๆ ครั้นพระนางล้มป่วยและสิ้นพระชนม์อย่างกะทันหัน พระราชาโศกเศร้าพระทัยด้วยความอาลัยรักยิ่งนัก ทรงให้นำร่างที่ไว้วิญญาณบรรจุในหีบแก้ว จากนั้นทรงรับสั่งให้หมอใช้กรรมวิธีที่จะทำให้พระศพคงสภาพอยู่ได้นานที่สุด และให้นำหีบแก้วนั้นไปวางไว้ใต้พระแท่นไสยาสน์

ยอมรับความจริงกันดีกว่า

๓๑๖

ด้วยความรักที่ไม่มีวันเสื่อมคลาย ทำให้พระราชาอดพระ-
กระยาหารบรรทมกันแสงรำพึงรำพันถึงพระนางทั้งวันทั้งคืนนาน
ถึง ๗ วัน

ในวันที่ ๗ พระโพธิสัตว์เป็นดาบสทรงอภิญญา อาศัย
อยู่ในป่าหิมพานต์ ได้เจริญอาโลกกลืนตรวดูชมพูทวีปด้วย
ทิพยจักขุ เห็นพระเจ้าอัสสกะกำลังปริเทวนาการ เช่นนั้น ทรง
ดำริว่า “หากเราไม่ไปเตือนสติ พระองค์จะต้องตรอมพระทัย
สวรรคตในไม่ช้าแน่นอน” คิดแล้ว ท่านรีบเหาะไปนั่งอยู่ใน
พระราชอุทยานของพระราชา

มีมาณพพราหมณ์คนหนึ่งเห็นพระโพธิสัตว์ ได้เข้าไปไหว้
ด้วยความเลื่อมใส พระดาบสถามมาณพพราหมณ์ว่า “พระ-
ราชาของท่านทรงตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรมดีอยู่หรือ” มาณพ
กราบเรียนว่า “ที่ผ่านมาพระราชาทรงตั้งอยู่ในธรรม แต่ครั้ง
พระมเหสีสิ้นพระชนม์ พระองค์เอาแต่บรรทมพริ้วเพื่อรำพันถึง
แต่พระนาง ขอพระคุณเจ้าได้โปรดเมตตา ชี้ทางสว่างแก่
พระราชาของพวกเราด้วยเถิด”

พระดาบสโพธิสัตว์แนะนำว่า “เราสามารถคลายความ
โศกของพระราชาได้ เพียงแต่ท่านจะต้องไปกราบทูลพระราชา
ให้มาพบเราที่นี่” มาณพรีบเข้าไปกราบทูลเรื่องราวที่ได้ไป

ยอมรับความจริงกันดีกว่า

๓๑๗

พบพระดาบสผู้มีดาติพย์ และขอให้พระองค์เสด็จไปสนทนาธรรมกับพระดาบส เพื่อจะได้คลายความโศกลงบ้าง

พระราชาทรงดีพระทัยมาก รีบเสด็จขึ้นราชรถไปอุทยานทันที หลังจากไหว้พระโพธิสัตว์แล้ว ทรงถามว่า “ท่านดาบสผู้เจริญ ได้ยินว่าท่านมีดาติพย์ สามารถรู้ที่เกิดของพระนางอุพพรี ข้าพเจ้าคิดถึงนางเหลือเกิน อยากทราบว่าตอนนี้พระนางยังคิดถึงข้าพเจ้าอยู่หรือไม่ และบัดนี้พระนางไปเกิดที่ไหน”

ดาบสโพธิสัตว์ทูลตอบว่า “ข้าแต่มหาราช พระนางอุพพรีถูกวิบากกรรมมาตัดรอน ทำให้มีอายุสั้น ระหว่างมีชีวิตอยู่นั้น เนื่องจากทรงมัวเมาในรูปโฉมของตน จึงไม่ทรงทำกุศลกรรม เพื่อเป็นเสบียงบุญที่จะให้ได้เกิดในสุคติภูมิ ครั้นละโลกแล้ว จึงไปเกิดเป็นหนอนที่มูลโค” พระราชาไม่ทรงเชื่อ จึงทำให้พระดาบสนำหนอนมาให้ดูก่อน พระองค์จึงจะยอมเชื่อ

พระดาบสใช้อาณภาพของท่าน บังคับให้หนอน ๒ ตัวที่กำลังงอไขหาอาหารอยู่ในมูลโคออกมาปรากฏต่อหน้า พระราชา พลาทูลว่า “ข้าแต่มหาราช พระเทวีอุพพรีนี้ได้จากพระองค์ไปแล้ว บัดนี้กำลังเดินตามหลังหนอนตัวผู้ ขอพระองค์จงทอดพระเนตรเถิด”

ยอมรับความจริงกันดีกว่า

๓๑๘

พระราชาทอดพระเนตรแล้ว ยังไม่เชื่อว่าหนอนตัวนี้จะเป็นอดีตพระเทวีสุดที่รัก พระดาบสเห็นดังนั้นก็ทูลว่า “ถ้าเช่นนั้น อาตมาจะสนทนากับหนอนให้พระองค์ได้สดับ” พระดาบสถามหนอนว่า “เจ้าหนอนเอ๋ย ในอัตภาพที่แล้ว เจ้าเป็นใคร” หนอนตอบว่า “ข้าพเจ้าเป็นมเหสีของพระเจ้าอัสสกะชื่ออุพพรีเจ้าข้า” “ขณะนี้ พระราชาอัสสกะยังเป็นที่รักของเจ้าอยู่หรือ” “ท่านเจ้าข้า พระราชาเป็นพระสวามีของข้าพเจ้าในชาติก่อน ครั้งนั้นข้าพเจ้าเที่ยวชื่นชมรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะกับพระราชาในอุทยานนี้เป็นประจำ แต่นี้ ข้าพเจ้าอยู่ต่างภพกันแล้ว จะไปสนใจพระราชาทำไมเล่า บัดนี้ข้าพเจ้าปรารถนาอย่างยิ่งที่จะสังหารพระเจ้าอัสสกะ เอาพระโลหิตในพระศอมาล้างเท้าของหนอนโคมัย ผู้เป็นสามีสุดที่รักของข้าพเจ้า ท่านเจ้าข้า สุขเก่าถูกสุขใหม่ครอบงำ ทุกข์เก่าถูกทุกข์ใหม่ปกปิดครอบงำ นี่เป็นธรรมดาของโลก เพราะสุขทุกข์เก่าถูกสุขทุกข์ใหม่ปกปิด ฉะนั้น หนอนโคมัยนี้จึงเป็นที่รักของข้าพเจ้า ยิ่งกว่าพระเจ้าอัสสกะร้อยเท่าพันเท่า”

พระเจ้าอัสสกะสดับเช่นนั้น ทรงกริ้วมาก หายจากความเศร้าโศกทันที รีบรับสั่งให้นาร่างของพระเทวีไปฉาปนกิจ จากนั้นทรงก้มลงกราบพระโพธิสัตว์ด้วยความเคารพและสำนึกในพระคุณที่ท่านมาให้สติ ทำให้พระองค์ไม่ต้องจมปลักอยู่ใน

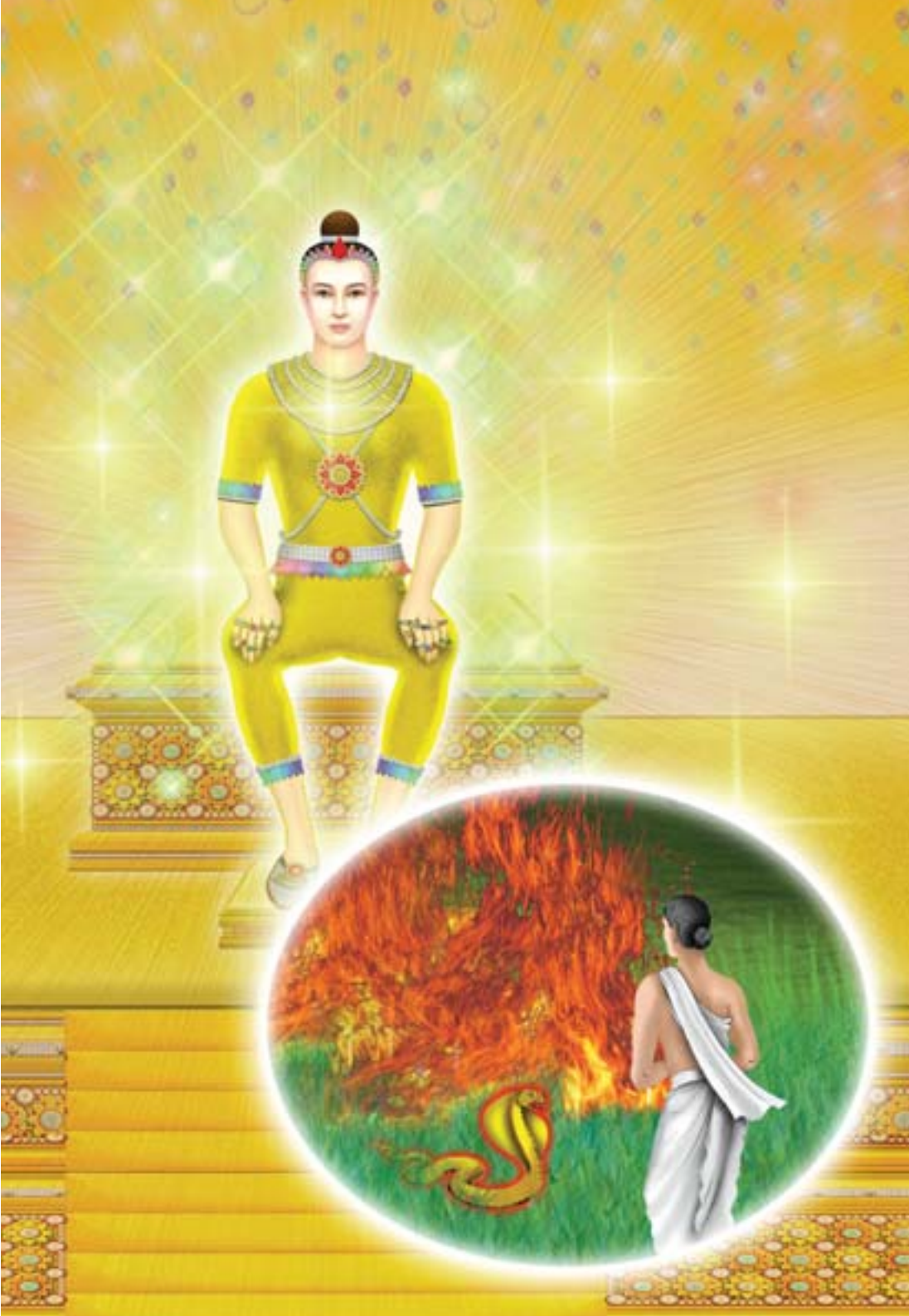
ยอมรับความจริงกันดีกว่า

๓๑๕

ความรักและความพลัดพรากอีกต่อไป

เห็นไหมว่า ภพชาติที่มาเป็นกำแพงกันนั้น ถึงแม้จะระลึกชาติได้ก็ตาม ความรักที่เคยมี กลับต้องจืดจางไป เมื่อเกิดในภพใหม่ ย่อมต้องเรียนรู้กฎระเบียบของภพ เป็นชาวสวรรค์ก็ต้องเรียนรู้ธรรมเนียมของสวรรค์ เป็นมนุษย์ก็ต้องเริ่มต้นเรียนรู้ชีวิตในครอบครัว เป็นสัตว์ในอบายภูมิ ก็จำต้องเสวยวิบากกรรมที่สุตแสนจะทรมาน จนกว่าบาปกรรมที่ทำไว้จะหมดไป เขาจะไม่มีเวลามาสนใจคนที่อยู่ข้างหลังแน่นอน

เพราะฉะนั้น ให้ยอมรับความเป็นจริงของชีวิตว่า เรามีความพลัดพรากเป็นธรรมดาต้องกล้าเผชิญกับความจริงที่เกิดขึ้น อย่าไปโศกเศร้าจนเกินไป ถ้าจะคิดถึง ต้องคิดถึงให้ถูกหลักวิชา คือ คิดถึงคราใด ต้องทำบุญและอุทิศส่วนกุศลไปให้บ่อยๆ จะได้บุญทั้งตัวเราและคนที่เราคิดถึง หากคนที่เรารักกำลังมีความทุกข์ ถ้าเราได้อุทิศส่วนบุญส่วนกุศลไปให้บ่อยๆ ย่อมจะคลายจากทุกข์มากมาเป็นทุกข์น้อย จากทุกข์น้อยก็จะพ้นทุกข์ หรือมีสุขน้อยก็จะสุขมาก ที่สุขอยู่แล้ว ก็จะสุขยิ่งขึ้นไป ทำเช่นนี้ เขาจะคิดถึงเรามากเป็นพิเศษ แต่จะให้ดีที่สุด คือ หมั่นทำใจให้หยุดนิ่ง ให้เข้าถึงพระธรรมกายให้ได้ และเมื่อเราได้ศึกษาวิชาธรรมกายแล้ว เราจะสามารถไปรู้ไปเห็นที่เกิดใหม่ของคนที่เราคิดถึงได้อีกด้วย

๓๖

ม ง ค ล ที่ ๓ ๖
จิต ไม่ โศ ก

ผู้มี ปิ ญ ญา ย่อ ม ไม่ โศ ก

คน ๆ เดียวเท่านั้นตายไป
คนเดียวเท่านั้นเกิดในตระกูล
การคบหาร่วมกันของสรรพสัตว์
เป็นเพียงการเกี่ยวข้องกันเท่านั้น

ผู้มีปัญญา ย่อมไม่โศก

๓๒๒

พุทธรัตตะ ธรรมรัตตะ สังฆรัตตะ ๓ อย่างนี้เท่านั้น
ที่เราต้องยึดเป็นสรณะ เป็นที่พึ่งอันเกษม เมื่อเราประสบทุกข์
เราก็พึ่งท่านได้ พึ่งแล้วก็มีแต่ความสุข สดชื่นเบิกบาน มีสติมี
ปัญญาเกิดขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง
พระรัตนตรัยมีอยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นชาติไหน
ภาษาไหน มีลัทธิความเชื่ออย่างไรก็ตาม ขึ้นชื่อว่าเป็นมนุษย์แล้ว
ล้วนมีพระรัตนตรัยอยู่ในตัวทั้งสิ้น

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ทสธ-
ชาดก ว่า

“เอโกว มจฺโจ อจฺเจติ เอโกว ชายเต กุเล
สโยคปรมาเตว สมฺโภคา สพุพปาณิน

คนๆ เดียวเท่านั้นตายไป คนเดียวเท่านั้นเกิดในตระกูล
การคบหาร่วมกันของสรรพสัตว์ เป็นเพียงการเกี่ยวข้องกัน
เท่านั้น”

ชีวิตของเราเมื่อถือกำเนิดมาแล้ว ล้วนก้าวไปสู่ความชรา
และมรณะ เวลาเราเกิด เราก็มาคนเดียว เมื่อจะละจากโลก
นี้ไป เราก็ไปคนเดียว ไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ เป็นคนโง่หรือ
คนฉลาด เป็นคนยากจนหรือคนมั่งมี จะมียศที่สูงส่งเพียงใดก็ตาม
ไม่มีใครที่จะพันเงื่อมมือพญามัจจุราชไปได้

ผู้มีปัญญา ย่อมไม่โศก

๓๒๓

ผู้มีปัญญา ย่อมรู้ว่าการมีชีวิตอยู่ร่วมกันของสรรพสัตว์ เป็นเพียงการเกี่ยวข้อกันเท่านั้น จึงไม่เข้าไปยึดมั่นถือมั่น เพราะธรรมดาของสัตว์โลก ย่อมมีการพลัดพรากเป็นธรรมดา มองเห็นชีวิตที่จากไป คล้ายกับเห็นผลไม้สุกที่ร่วงหล่นจากต้น จึงไม่มีความอาลัยเศร้าโศก เมื่อมีมรณภัยเข้ามาประชิดตัว จิตก็ไม่หวั่นไหว ดังเช่นชีวิตของพระบรมโพธิสัตว์ในกาลก่อน

*ในสมัยนั้น พระโพธิสัตว์ถือกำเนิดเป็นบุตรของ พราหมณ์คนหนึ่ง แต่ท่านเป็นผู้มีปัญญา จึงได้สอนให้ทุกคนใน ครอบครัวเป็นผู้ไม่ประมาท ให้เจริญมรณานุสติ คือ หมั่นนึกถึงความตายอยู่เนืองนิตย์ เพราะรู้ว่าทุกคนเกิดมาแล้วก็ต้องตาย โดยไม่มีนิमितหมายนำหน้า ไม่มีใครสามารถกำหนดวันเวลาได้ว่าจะตายเมื่อไร ท่านจึงแนะนำให้ทุกคนในบ้าน ฝึกเตรียมใจไว้ เมื่อความตายเกิดขึ้นแก่ใคร จะได้ไม่ร้องไห้เศร้าโศกเสียใจ

วันหนึ่ง พระโพธิสัตว์กับพราหมณ์ผู้เป็นพ่อ ได้ออกไป ไถนาตั้งแต่เช้าตรู่ พ่อก็ไถนาไป ส่วนท่านกำลังเฝ้าหว่านอยู่ ทุ่งเท่าตัวหนึ่งได้เลื้อยออกมาจากโพรงไม้ เพราะกลัวถูกไฟเผา ด้วยความโกรธจึงกัดท่านทันที เมื่อรู้ว่าถูกงูพิษกัด ท่านจึงเรียกพ่อ

ผู้มีปัญญา ย่อมไม่โศก

๓๒๔

ให้มาช่วย พ่อได้วิ่งมาดู แต่ไม่รู้ว่าจะช่วยอย่างไร เพราะพิษงูได้แผ่ซ่านเข้าไปในร่างกายอย่างรวดเร็ว พราหมณ์เห็นว่าลูกชายคงไม่รอดแน่แล้ว จึงบอกให้ตั้งสติไว้ให้ดี พระบรมโพธิสัตว์ท่านมีปกติเป็นผู้ไม่ประมาท จึงเจริญมรณานุสติ อยู่ในอาการอันสงบ ไม่ได้แสดงอาการทรมานทรมายหรือคร่ำครวญแต่อย่างใด ทำภาวนาสงบนิ่ง จนกระทั่งหมดลมหายใจ ละโลกไปแล้ว ด้วยจิตที่ผ่องใส ด้วยอำนาจบุญที่สั่งสมมาดีแล้วตลอด จึงส่งผลให้ไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์ และเป็นใหญ่อยู่ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เป็นท้าวลักกเทวราช

พราหมณ์เมื่อเห็นบุตรสิ้นชีวิตลงแล้ว จึงบอกคนเดินทางที่ผ่านมามาว่า “สหายเอ๋ย ขอท่านจงไปยังเรือนของข้าพเจ้า ช่วยบอกว่า ให้ทุกคนนุ่งผ้าขาว นำดอกไม้ของหอม และอาหารมาสำหรับเราคนเดียวเท่านั้น” เพื่อนของเขาได้ไปแจ้งให้ทางบ้านทราบ แล้วทุกคนก็รุดมา ได้ช่วยกันยกร่างของพระโพธิสัตว์ขึ้นสู่เชิงตะกอน จุดไฟเผา เหมือนกับเผาท่อนไม้ท่อนหนึ่ง โดยที่ไม่มีใครเศร้าโศกร้องไห้เลย เพราะทุกคนต่างเจริญมรณานุสติเป็นประจำอยู่แล้ว

พระโพธิสัตว์เมื่อเป็นท้าวลักกะแล้ว ใครจะลงใจทุกคนในครอบครัวของพราหมณ์ จึงได้แปลงเพศเป็นพราหมณ์แก่คน

ผู้มีปัญญา ย่อมไม่โศก

๓๒๕

หนึ่ง ทำทีว่าเดินผ่านมาในที่แห่งนั้น แล้วถามพราหมณ์ว่า “ลูกชายของท่านตายจากไป ทำไมพวกท่านจึงไม่เศร้าโศก เสียใจกัน หรือว่าพวกท่านรังเกียจเขา”

พราหมณ์ได้ฟังคำนั้น จึงบอกเหตุที่ไม่เศร้าโศกว่า “บุตรของเรา ได้ละทิ้งสรีระอันคร่ำคร่าของตนไป ประหนึ่งงูลอกคราบ เมื่อสรีระใช้สอยไม่ได้แล้ว จำเป็นต้องทิ้งไป แม้พวงกุญแจกำลังเฝ้าเขาอยู่ เขาก็ไม่รับรู้ถึงความเศร้าโศกของเรา คติอันใดของเขามีอยู่ เขาก็จะไปสู่คติอันนั้น”

ท้าวสักกะ จึงหันไปถามแม่บั้งว่า “บุตรท่านตายทั้งคน ทำไมท่านจึงไม่ร้องไห้ เพราะธรรมดาของผู้เป็นแม่ ย่อมมีความรัก ความอาลัยในบุตรมากกว่าพ่อ” นางพราหมณ์จึงตอบว่า “เขาเป็นลูกของฉันก็จริงอยู่ แต่เมื่อเขามา ฉันก็ไม่ได้เชิญมา เวลาเขาจะไป ฉันก็ไม่ได้อนุญาตให้ไป เขามาอย่างไร เขาก็ไปอย่างนั้น ทำไมจะต้องไปร้องไห้ถึงคนที่จากไปแล้ว”

ท้าวสักกะครั้นได้ฟังคำของนางพราหมณ์แล้ว จึงถามน้องสาวบั้งว่า “แม่คุณ ธรรมดาว่าน้องสาวจะต้องรักพี่ชาย เธอไม่ชอบใจอะไรพี่ชายหรือ เพราะเหตุใดเธอจึงไม่ร้องไห้”

น้องสาวจึงกล่าวว่า “ท่านผู้เจริญ ดิฉันจะร้องไห้ไปทำไมกัน ถ้าดิฉันร้องไห้ ก็จะทำให้ตาบอดขี้ รำกายผ่ายผอม

ผู้มีปัญญา ย่อมไม่โศก

๓๒๖

มีวรรณไม่พองใส ร้องให้ไปก็ไม่ช่วยทำให้อะไรดีขึ้น หมูญาติมิตร และเพื่อนของดิฉัน ก็จะไม่สบายใจตามไปด้วย ในขณะที่พี่ชาย ของดิฉันถูกเผาอยู่ เขายังไม่รู้ลึกถึงความโศกเศร้าของพวกเรา เพราะฉะนั้นดิฉันจึงไม่ร้องไห้”

ท้าวลั๊กกะได้ฟังคำของน้องสาวแล้ว จึงถามภรรยาบ้างว่า “เธอเป็นอะไรกับคนที่ตายไปแล้ว” “ท่านผู้เจริญ เขาเป็นสามี ของดิฉัน” ท้าวลั๊กกะถามว่า “นางผู้เจริญ ธรรมดาสตรีย่อมมี ความเสนาหาในสามี และหญิงหม้ายไร้สามี ย่อมเป็นคนไร้ที่พึ่ง เพราะเหตุไร เธอจึงไม่ร้องไห้เล่า”

นางตอบว่า “ที่ดิฉันไม่ร้องไห้ เพราะคิดว่า ผู้เศร้าโศก ถึงคนที่ล่วงลับไปแล้ว เปรียบเสมือนเด็กทารก ร้องไห้หมายจะ เอาพระจันทร์ที่ลอยอยู่ในอากาศ เมื่อสามีของดิฉันถูกพวกญาติ เผาอยู่ เขายังไม่รู้ลึกถึงความโศกของพวกเรา เพราะฉะนั้น ดิฉันจึงไม่ร้องไห้ เพราะร้องให้ไปก็เปล่าประโยชน์”

ท้าวลั๊กกะครั้นฟังคำของภรรยาแล้ว จึงหันไปถามคน รับใช้ว่า “เธอเป็นอะไรกะเขา” “ท่านผู้เจริญ เขาเป็นนายของ ดิฉัน” “ถ้าเป็นอย่างนั้น เธอคงจะถูกเขาโบยตี หรือถูกบังคับให้ ทำงานหนักละสิ เธอจึงไม่ร้องไห้ คงจะตอกตีใจด้วยซ้ำไปใช่ไหม”

“ท่านผู้เจริญ อย่าได้พูดอย่างนั้นเลย นายของดิฉันเป็น

ผู้มีปัญญา ย่อมไม่โศก

๓๒๓

คนดี เป็นผู้เพียบพร้อมด้วยเมตตาธรรม เขามีความกรุณาต่อฉันเป็นอย่างยิ่ง นายจะกล่าวแต่ว่าจากที่ชอบธรรม ดิฉันรักเขาเหมือนลูกในอุทร”

ท้าวลัทธิกะจึงถามว่า “แล้วทำไม เธอจึงไม่ร้องไห้คร่ำครวญถึงเขาละ” หญิงรับใช้ตอบว่า “ท่านผู้เจริญ หม้อน้ำที่แตกแล้ว จะเอามาประสานให้ติดกันอีกไม่ได้ ฉันใด คนที่ตายไปแล้ว จะทำให้ฟื้นขึ้นดังเดิม ย่อมเป็นไปไม่ได้ ฉันนั้น นายของดิฉันถูกพวกญาติเฝ้าอยู่ ยังไม่รู้ถึงความร้ายโรยของพวกญาติ เพราะฉะนั้น ดิฉันจึงไม่ร้องไห้ถึงท่าน”

ท้าวลัทธิกะเมื่อได้ฟังแล้ว ก็มีจิตยินดีที่ทุกคนในครอบครัวล้วนเป็นผู้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท หมั่นเจริญมรณานุสติจนเป็นอุปนิสัย จึงได้บันดาลรัตนะ ของมีค่าให้แก่พวกเขา เพื่อให้มีชีวิตอยู่กันอย่างมีความสุข

แล้วตรัสบอกว่า “ท่านทั้งหลาย ได้เจริญมรณานุสติไว้ดีแล้ว เราไม่ใช่พรหมณ์หรือก แต่เราคือท้าวลัทธิกะ ผู้เคยเป็นบุตรของท่าน แต่นี้ต่อไป เมื่อท่านทั้งหลายมีทรัพย์แล้ว ขอจงอย่าได้ประมาท ให้หมั่นทำทาน รักษาศีลและเจริญภาวนา หมั่นเจริญมรณานุสติเป็นประจำเถิด จะได้มีสุคติภูมิเป็นที่ไป” เมื่อตรัสสอนเสร็จแล้ว ก็เสด็จกลับสู่เทวโลก

ผู้มีปัญญาอย่ามัวเฝ้าโลก

๓๒๘

เพราะฉะนั้น ผู้มีปัญญาอย่ามัวเฝ้าโลก เมื่อความทุกข์
เกิดขึ้นก็สามารถใช้ปัญญาพิจารณาโดยแยบคาย เพื่อให้หลุด
พ้นจากทุกข์นั้นไปได้ และสามารถแสวงหาประโยชน์จากการ
สูญเสียหรือการพลัดพรากได้ แล้วนำสิ่งนั้นมาเป็นอุทาหรณ์
สอนตน ให้เป็นผู้ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต ด้วยการ
ประพฤติอยู่ในธรรม มุ่งทำความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ เพื่อจะ
ได้หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ อันเป็นมูลรากแห่งความทุกข์ ดังนั้น
นักปราชญ์จึงกล่าวว่า ปัญญาอันสูงสุด คือ ปัญญาในการฆ่าแแรก
กิเลส เป็นปัญญาเพื่อความหลุดพ้นจากภพน้อยใหญ่ มุ่งไปสู่
ที่สุดแห่งธรรม เพื่อให้เข้าถึงบรมสุขอันแท้จริง

เรามีกรรมเป็นของตน
เป็นทายาทแห่งกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด
มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์
ใครทำกรรมใดไว้ ก็จะต้องเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น

เผชิญหน้าพญามัจจุราช

๓๓๑

สรรพสัตว์ทั้งหลาย ล้วนมีพื้นฐานของชีวิตเหมือนกัน เพราะต่างก็เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งสิ้น ตั้งแต่วันแรกเกิด จนกระทั่งถึงวันที่หลับตาลาโลก ทุกชีวิตล้วนมีความทุกข์เป็นพื้นฐาน เหมือนกับโลกที่มีความมืดเป็นพื้นฐานที่เราเห็นแสงสว่าง เพราะมีแสงอาทิตย์ แสงจันทร์ หรือแสงไฟ จึงทำให้โลกเราสว่างได้ เพราะฉะนั้นเมื่อเราเข้าใจความเป็นจริงของชีวิตว่าเป็นทุกข์แล้ว จะได้เกิดความเบื่อหน่าย รีบชวนหายาทางพ้นทุกข์ ดังนั้นการปฏิบัติธรรมจึงเป็นวิธีที่ดีที่สุดสำหรับผู้ที่ยปรารถนาความบริสุทธิ์หลุดพ้น เพื่อเข้าถึงความสุขที่แท้จริง

พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าได้ตรัสสอนให้รู้จักเตือนตนเองไว้ในฐานสูตร ว่า

“เรามีความแก่เป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความแก่ไปได้
เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปได้
เรามีความตายเป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความตายไปได้ เรา
จะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจทั้งสิ้น เรามีกรรม
เป็นของตน เป็นทายาทแห่งกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มี
กรรมเป็นเผ่าพันธุ์ ใครทำกรรมใดไว้ ก็จะต้องเป็นผู้รับผล
ของกรรมนั้น”

เผยแพร่นำพญามัจจุราช

๓๓๒

ความรู้ในทางพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่จะเป็นความรู้ที่สอนให้มนุษย์รู้จักตนเอง รู้จักสังขารของชีวิต เพื่อจะได้ไม่เสียเวลากับสิ่งที่ไร้สาระ พระพุทธองค์ทรงสอนให้หันมาดูตนเอง แล้วให้มองลึกลงไปว่า สรีระนี้ใช่ว่าจะยืนยาว จะไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตายไม่มี เพราะเพียงไม่กี่ปี ก็ต้องอยู่บนเชิงตะกอนแล้ว เมื่อพิจารณาเห็นดังนี้ จะได้ไม่ประมาทในวัยและชีวิต แล้วมุ่งมันเติมในส่วนที่พร่อง เสริมในส่วนที่ขาด ฝึกฝนอบรมตนเองทุกรูปแบบ และสั่งสมบุญชนิดท่วมสุดตัวสุดหัวใจเลย เพราะการสั่งสมบุญนำสุขมาให้ บุญเท่านั้นเป็นที่พึงของสรรพสัตว์ทั้งหลายทั้งในโลกลี้และโลกหน้า

นักปราชญ์บัณฑิตในสมัยก่อน แม้รู้ว่าเวลาแห่งชีวิตจะเหลือน้อยเพียงไรก็ตาม ก็ไม่เคยทุกข์ท้อใจ กลับมีความคิดว่า ควรจะใช้เวลาที่เหลืออยู่นี้ เร่งสร้างความดีให้ได้มากที่สุด ท่านได้ทุ่มเทชีวิตจิตใจสั่งสมบุญอยู่ตลอดเวลา ทุกอนุวินาทีจึงมีคุณค่าอย่างยิ่ง

*มีเรื่องที่เกิดขึ้นหลังพุทธปรินิพพานได้ไม่นาน สมควรนำมากล่าวถึง คือ พระมหากัจจายนเถระท่านได้หลีกเร้นเข้าไป

เผชิญหน้าพญามัจจุราช

๓๓๓

พำนักอยู่ในป่า เพื่อบำเพ็ญสมณธรรมตามลำพัง ในสมัยนั้นมีพระราชกุมารพระนามว่า สุชาติ ได้เสด็จลี้ภัยจากวังหลวงไปเป็นพรานป่าอยู่กับชาวบ้านในชนบท พระกุมารทรงมีสติปัญญาเฉียบแหลม และก็เป็นที่รักของเพื่อนๆ มาก

วันหนึ่ง ขณะที่เสด็จออกไปล่าเนื้อตามปกติ ได้มีเทพบุตรองค์หนึ่ง ซึ่งเคยเป็นสหายที่รักกันมากในอดีตชาติ เคยบวชเป็นบรรพชิตอยู่ด้วยกัน ในสมัยของพระกัสสปสัมมาสัมพุทธเจ้า เทพบุตรได้เนรมิตตนเองเป็นเนื้อ แล้ววิ่งไปใกล้ที่อยู่ของพระมหากัจจายนเถระ พระกุมารคิดจะจับเนื้อจึงรีบวิ่งตามไปจนถึงที่อยู่ของพระเถระ พอเนื้อวิ่งเข้าไปในเขตที่พักของพระเถระ ก็หายวับไปทันที พระเถระเห็นลักษณะที่องอาจสง่างามของพระกุมาร จึงถามว่า “ท่านเป็นกษัตริย์ราชกุมาร หรือเป็นพรานป่า” พระราชกุมารได้บอกว่า ตนเองเป็นโอรสของกษัตริย์

เมื่อพระเถระทราบดังนั้น ก็ได้เทศน์โปรดถึงโทษของการเบียดเบียนสัตว์ว่า สรรพสัตว์ทุกชนิดต่างก็รักชีวิต รักตัวกลัวตายกันทั้งนั้น หากเรารักชีวิตของตนมากเพียงไร สัตว์อื่นก็รักชีวิตของตัวเองมากเพียงนั้น ผู้รักตนเองจึงไม่ควรเบียดเบียนผู้อื่น พระกุมารได้ฟังพระธรรมเทศนาแล้ว ก็เกิดความรู้สึกเลื่อมใสในธรรมมาก จึงพิจารณาตัวว่าจะตั้งใจประพฤติ

เผชิญหน้าพญามัจจุราช

๓๓๔

ธรรมและเลิกเบียดเบียนสัตว์ตลอดชีวิต

พระเถระได้อนุโมทนาในกุศลจิตของพระกุมาร แต่เมื่อตรวจดูอายุสังขารของพระกุมารแล้ว ได้บอกว่า พระกุมารจะมีชีวิตอยู่เพียง ๕ เดือนเท่านั้น แม้ได้ทราบความนั้น พระราชกุมารก็ไม่ท้อใจ เพราะเข้าใจดีว่า คงเป็นกรรมในอดีตตามมาส่งผล ก็ไม่ได้หวาดหวั่นพรั่นพรึงอะไร จึงถามพระเถระถึงวิธีการที่จะหลุดพ้นจากความตาย

พระเถระบอกว่า “มัจจุราชผู้มีเสนาใหญ่ ไม่มีใครสามารถจะเอาชนะได้ ความตายเกิดขึ้นได้ทั้งคนชราและทารกแรกเกิด ไม่เว้นแม้กระทั่งพระเจ้าจักรพรรดิ ขอพระกุมารอย่าได้หวาดหวั่นไปเลย เพราะเรามีกรรมเป็นของตน ใครทำกรรมใดไว้ ผู้นั้นจะต้องรับผลของกรรมนั้น ขอพระองค์อย่าได้ประมาท จงใช้วันเวลาที่เหลืออยู่นี้ ให้มีคุณค่ามากที่สุด เร่งสั่งสมเสบียงบุญติดตัวไป บุญเท่านั้นเป็นที่พึ่งของเราในสัณเฑาะฏ และจงพร้อมเสมอที่จะเผชิญหน้ากับพญามัจจุราช แล้วบอกพระกุมารให้ไปถวายบังคมลาพระบิดา เพราะพระกุมารจะมีชีวิตอยู่ได้อีกเพียง ๕ เดือน แล้วพระเถระจะตามไปในภายหลัง”

พระกุมารมีจิตเลื่อมใสในพระเถระมาก จึงได้ยึดเอาพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง หลังจากนั้น จึงรีบลาพระเถระกลับ

เผชิญหน้าพญามัจจุราช

๓๓๕

พระราชวัง พระเถระได้แบ่งพระบรมสารีริกธาตุที่ท่านเก็บไว้ให้ไปบูชาอีกด้วย พระราชกุมารเมื่อกลับไปเฝ้าพระบิดา ได้ทูลเล่าเรื่องทั้งหมดที่เกิดขึ้น เมื่อพระบิดาได้ฟัง ก็เกิดความเลื่อมใสในพระเถระ และพระรัตนตรัยตามไปด้วย จึงมีรับสั่งให้สร้างมหาวิหาร สร้างพระเจดีย์บูชาพระบรมสารีริกธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เมื่อพระเถระมาถึงพระนคร พระราชาได้เสด็จมาต้อนรับพร้อมด้วยข้าราชการบริพาร แล้วทูลนิมนต์ให้พระเถระเข้าไปในวิหาร อุปัฏฐากดูแลเป็นอย่างดี พระราชกุมารได้บำเพ็ญทาน รักษาศีลอย่างเต็มที่ ด้วยจิตที่ร่าเริงเบิกบาน ดูเหมือนว่าพระกุมารจะไม่หวาดหวั่นต่อพญามัจจุราชเลย ทรงให้กำลังใจคนรอบข้างว่า อย่าได้เป็นห่วงพระองค์ แต่จงหวังที่จะไม่ได้ทำความดี แล้วพระองค์ก็มุ่งสั่งสมบุญ ให้ทุกอนูวินาทีผ่านไปอย่างมีคุณค่า เป็นเวลาแห่งบุญกุศลล้วนๆ

พอครบ ๕ เดือน พระกุมารก็สิ้นพระชนม์ลง แต่คุณงามความดีที่พระองค์ได้สร้างไว้ในภพชาตินั้น ทำให้พระองค์ไปบังเกิดเป็นเทพบุตร เสวยทิพยสมบัติในดาวดึงส์พิภพ มีราชรถประกอบด้วยรัตน ๗ ประการ ที่เกิดขึ้นด้วยบุญญาอนุภาพแล้วยังมีบริวารแวดล้อมอีกมากมาย ฝ่ายพระราชาก็มิได้เศร้า

เผชิญหน้าพญามัจจุราช

๓๓๖

โสภพระทัย เพราะเมื่อเห็นการเตรียมตัวตายของพระกุมารแล้ว มั่นใจว่า พระโอรสจะต้องไปสู่สุคติอย่างแน่นอน นอกจากนี้ พระองค์ยังถวายมหาทานแด่ภิกษุสงฆ์ พร้อมทั้งอุทิศส่วนกุศล ไปให้พระกุมาร

ขณะนั้นเอง เทพบุตรซึ่งมีรัศมีกายสว่างไสว ได้ตรวจดู กุศลกรรมที่ได้ทำไว้ ก็บังเกิดความซาบซึ้งในพระคุณของพระเถระ ที่ได้อนุเคราะห์ตน จึงตั้งใจจะไปนมัสการพระมหากษัตริย์ และประกาศคุณของพระรัตนตรัยให้ประจักษ์ชัดยิ่งขึ้น ท่านจึง มาปรากฏกายอยู่กลางอากาศ พระเถระกล่าวว่า “พระอาทิตย์ มีรัศมีมาก ส่องแสงให้ท้องฟ้าสว่างไสว แต่เทพบุตรและราชรถ นี้ กลับมีความสว่างไสวยิ่งกว่า เทพบุตรได้ประกอบบุญกุศลไว้ ดีแล้วจึงได้เสวยผลบุญนั้น”

เทพบุตรได้เล่าประวัติการสร้างบุญบารมีชนิดทรมานที่สุดตัว สุดหัวใจ โดยไม่หวั่นไหวต่อมรณภัยในครั้งที่เป็นมนุษย์ พร้อมกับ ประกาศคุณของพระรัตนตรัยให้มหาชนได้ทราบว่า “พระ-รัตนตรัยมีอำนาจไม่มีประมาณ เป็นที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุด ผู้ยึดเอาพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง ย่อมไปสู่สุคติ” แล้วเทพบุตรก็ได้ อंतरธานไปสู่เทวโลกตามเดิม

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า บุญเท่านั้นเป็นที่พึ่งที่แท้จริง

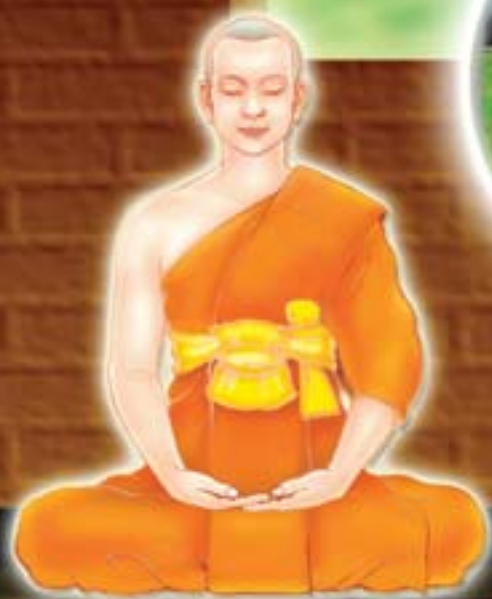

เผชิญหน้าพญามัจจุราช

๓๓๓

ของเรา ชีวิตเราจะสั้นหรือยาวไม่ใช่สิ่งสำคัญ แต่ที่สำคัญ คือ
เมื่อยังมีชีวิตอยู่ต้องสร้างบารมีให้เต็มที่ ไม่ประมาทในการ
ดำเนินชีวิต โดยหมั่นพิจารณาให้เห็นถึงความไม่เที่ยงอยู่เสมอ
เพราะความตายเกิดขึ้นได้กับทุกคนและทุกขณะจิต คนที่มี
ปัญญาควรรีบสร้างบุญบารมีให้มากๆ ทำคุณประโยชน์ให้แก่โลก
เพื่อเป็นอนุสาวรีย์แห่งความดี ชีวิตของเราจะเป็นชีวิตที่ประเสริฐ
เป็นชีวิตของนักสร้างบารมีที่แท้จริง

๑๑

หยุดใจเพื่อให้เป็นไท จากอารมณ์

ประโยชน์แม่อเล็กละน้อยในโลกนี้ อันใครๆ ย่อมไม่ได้
เพราะการร้องไห้คร่ำครวญ บัณฑิตพิจารณารู้เนื้อความนั้น
ย่อมไม่หวั่นไหวในสิ่งทั้งปวง แต่จะบากบั่น เพื่อให้ได้ประโยชน์
ด้วยการใช้ความรู้ความสามารถ ด้วยการกล่าวคำสุภาพิต หมั่น
บำเพ็ญทาน และการปฏิบัติให้เหมาะสมและจะระลึกอยู่เสมอว่า
บัดนี้เรากำลังทำอะไรอยู่

หยุดใจเพื่อให้เป็นไทจากอารมณ์

๓๔๐

ในสังคมปัจจุบัน มนุษย์ส่วนใหญ่ล้วนตกอยู่ในโลกธรรม ๔ ประการ คือ มีลาภ เลื่อมลาภ มียศ เลื่อมยศ มีสุข มีทุกข์ มีสรรเสริญ มีนินทา นี่เป็นธรรมดาที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับโลก ผู้ที่ยังติดข้องอยู่ในโลก ก็ต้องตกอยู่ในสิ่งเหล่านี้ทั้งนั้น พระบรมศาสดา ท่านได้เข้าถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิต บรรลุกายธรรม อรหัตแล้ว จึงไม่หวั่นไหวในโลกธรรมทั้งหลาย ใจท่านเป็นหนึ่ง มีพระนิพพานเป็นอารมณ์ ใจหยุดในหยุดอยู่ในกลางของกลาง ตลอดเวลา พอเข้าถึงธรรมที่ละเอียดตรงนั้น ก็มีพระมหากรุณาธิคุณ ประกาศอมตธรรมไปยังสรรพสัตว์ผู้มีธุลีในดวงตาน้อย ให้ได้ดื่มรสแห่งอมตธรรม ได้รับรู้รับทราบ ว่า รสแห่งธรรมชนะรสทั้งปวงเป็นอย่างไร อริยสาวกที่เป็นอนุพุทธะ รู้ตามพระพุทธเจ้าก็มีมากมายกายกอง ที่ได้เข้าไปถึงจุดแห่งความสุขที่แท้จริง ความเต็มเปี่ยมของชีวิต ดังนั้นใครที่มีธรรมะอยู่ในหัวใจ แม้เวลา มีความทุกข์บังเกิดขึ้น เมื่อเข้าถึงธรรมะทุกข์นั้นก็จะหมดไป จะไม่หวั่นไหวในทุกข์ จะมีแต่ความสุขที่สมบูรณ์มาแทนที่

พระนารทเถระ ท่านได้กล่าวธรรมภาษิตบทหนึ่ง ไว้ในนารทสูตรว่า

“ประโยชน์แม้เล็กน้อยในโลกนี้ อันใครๆ ย่อมไม่ได้

หยุดใจเพื่อให้เป็นไทจากอารมณ์

๓๔๑

เพราะการร้องไห้คร่ำครวญ บัณฑิตพิจารณารู้เนื้อความนั้น
ย่อมไม่หวั่นไหวในสิ่งทั้งปวง แต่จะบากบั่น เพื่อให้ได้ประโยชน์
ด้วยการใช้ความรู้ความสามารถ ด้วยการกล่าวคำสุภาสิต
หมั่นบำเพ็ญทาน และการปฏิบัติให้เหมาะสม ระลึกอยู่เสมอ
ว่า บัดนี้เรากำลังทำอะไรอยู่”

คนมีบุญมีปัญญาจะสอนตนเองอยู่เสมอ ให้ทำในสิ่งที่
สมควร และมีสติอยู่ทุกเมื่อ ไม่ว่าจะทำอะไรก็จะพิจารณาทำสิ่ง
นั้นอย่างรอบคอบ ไม่ให้ผิดพลาดเสียหาย จะได้ไม่ต้องมาเสียใจ
ในภายหลัง แม้สุดวิสัยเกิดการผิดพลาดขึ้นมา ก็ไม่เศร้าโศกเสียใจ
แต่จะรีบปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

ความเศร้าโศกนี้เป็นเหมือนลูกศรที่แหลมคมที่ปักใน
กลางใจเรา ทั้งเจ็บปวด ทรมานทรมาย ความเศร้าโศกเกิดขึ้นได้
หลายอย่าง เช่น เกิดจากการพลัดพรากจากของอันเป็นที่รัก
หรืออยากได้แต่ไม่ได้ตั้งใจ เป็นต้น ถ้าเราไม่รู้เท่าทัน ขาดสติ
ความโศกจะเข้ามาในใจ ทำให้ใจเฉาไม่มีชีวิตชีวาหมดอาลัยในชีวิต
ไม่อยากจะทำอะไรอีกแล้ว จากเดิมที่เคยเป็นคนที่เข้มแข็งที่สุด
ก็กลายเป็นคนที่อ่อนแอที่สุดไป จากที่เคยมีความสุข ก็เป็นคนที่มี
ความทุกข์ หากยังไม่รับถอนลูกศร คือความโศกที่ตรึงแน่นใน
จิตใจออกไป ประโยชน์ที่ติงามทั้งหลายก็จะล่วงเลยไป ทำให้

หยุดใจเพื่อให้เป็นไทจากอารมณ์

๓๔๒

เราสูญเสียโอกาสในการทำความดีไปอย่างน่าเสียดาย เมื่อเรา
ประสบกับภาวะเช่นนี้ ต้องรู้จักแสวงหาบัณฑิต สันทนาธรรม
กับท่านผู้รู้ เพื่อให้เกิดปัญญา จะได้พบทางออกที่ถูกต้อง

เหมือนในสมัยหนึ่ง* ในพระนครปาดลิบตร มีพระราชา
ทรงพระนามว่า มุณฑะ ทรงครองราชย์มายาวนาน ไพร่ฟ้า
ประชาราษฎร์อยู่ร่วมกันอย่างสุขสบายเป็นอยู่อย่างนี้มายาวนาน
พระองค์มีมเหสีผู้เลอโฉมทรงพระนามว่า พระนางภัททาราชเทวี
ทรงพรั่งพร้อมด้วยเบญจกัลยาณี สมกับที่เป็นพระราชเทวีผู้
เปี่ยมด้วยบุญบารมี พระนางเป็นที่รักของพระราชา ประหนึ่ง
แก้วตาดวงใจ

จนกระทั่งวันหนึ่ง ได้เกิดเหตุการณ์อันเศร้าสลดขึ้น คือ
พระนางภัททาราชเทวีเสด็จทิวงคตอย่างกะทันหัน โดยที่ใครๆ
ไม่คาดคิดมาก่อน โดยเฉพาะพระราชา พอพระองค์ทรงทราบ
ข่าวการทิวงคตของมเหสีผู้เป็นที่รัก ทรงโศกเศร้าเสียพระทัย
เป็นที่สุด หดอาลัยในราชสมบัติ ไม่ยอมเสวยพระกระยาหาร
และไม่ทรงประกอบพระราชกรณียกิจเลยแม้แต่อย่างเดียว

พระราชารับสั่งกับมหาอำมาตย์ชื่อ โสการักษ์ว่า

*มก. นารทสูตร เล่ม ๓๖ หน้า ๑๑๕

หยุดใจเพื่อให้เป็นไทจากอารมณ์

๓๔๓

“ท่านจงยกพระศพของมเหสีของเราลงในรางเหล็ก ที่เต็มไปด้วยน้ำมัน เพื่อรักษาสรีระของพระนางไว้ เราปรารถนาจะยลโฉมของพระมเหสีนานๆ” มหาอำมาตย์ก็ทำตามพระราชประสงค์ แต่เนื่องจากอำมาตย์เป็นผู้ที่รู้จักคิด จึงดำริในใจว่า “พระราชอาชญาของเราเป็นที่พึงของพลกนิกร ตั้งแต่พระเทวีทิววงศ์แล้ว พระองค์ก็ไม่ทรงประกอบพระราชกรณียกิจใดๆ ทั้งสิ้น มีแต่พระธรรมนี้แหละ จะดับความโศกของพระราชอาชญา ทำให้หันกลับมาปกครองแผ่นดินให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป”

พอคิดได้ดังนี้ จึงคิดหาสมณพราหมณ์ผู้มีปัญญาเป็นพหูสูตร ที่พอจะแสดงธรรมแก่พระราชอาชญาได้ ท่านทราบข่าวพระนารทเถระเป็นผู้สมบูรณ์ด้วยศีลาจารวัตร เป็นผู้ฉลาดมีปัญญา เป็นพหูสูตร มีปฏิภาณเป็นเลิศและเป็นอริยบุคคลแล้ว พระคุณเจ้านี้แหละ ที่จะโปรดพระราชอาชญาของเราได้ จึงเข้าไปกราบทูลพระราชอาชญาขอให้เสด็จไปฟังธรรมจากพระเถระ จะได้ดื่มรสพระธรรม ซึ่งจะเป็นธรรมโอสถ เป็นโอสถทิพย์ที่จะมารักษาแผลใจ ของพระราชอาชญาให้หายได้

พระราชอาชญาเห็นว่า การเข้าหาสมณะผู้สงบและรับฟังธรรมะจากท่าน คงจะทำให้ใจสงบขึ้นมาได้ จึงเสด็จพระราชดำเนินไปอารามที่พระนารทเถระจำพรรษาอยู่ พระเถระได้แสดง

หยุดใจเพื่อให้เป็นไทจากอารมณ์

๓๔๔

ธรรมให้พระเจ้ามุนีว่า “ขอถวายพระพรมหากษัตริย์ ในโลกนี้มีฐานะอยู่ ๕ ประการ ที่สมณพราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใครๆ ในโลกไม่พึงได้ ฐานะ ๕ อย่างนั้นคือ

๑.ขอให้ข้าพเจ้าอย่าได้มีความแก่ ๒.ขอให้ข้าพเจ้าอย่าได้มีความเจ็บป่วย ๓.ขอความตายอย่าได้บังเกิดขึ้นกับข้าพเจ้า ๔.ขอสิ่งที่มีความสิ้นไปเป็นธรรมดาของเรอย่าได้สิ้นไปเลย และประการที่ ๕ ขอสิ่งที่มีความฉิบหายไปเป็นธรรมดาของเรอย่าฉิบหายไป

ฐานะทั้ง ๕ ประการนี้ เป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อเกิดขึ้นมาแล้ว ถ้าไม่พิจารณารู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังขาร ก็จะทำให้ตัวเราเป็นทุกข์ แต่อริยสาวกผู้ได้สดับรับฟังข้อความแห่งธรรมนี้ พิจารณาเห็นความเป็นจริงของความไม่เที่ยง พิจารณาส่งเหล่านี้อ่อยๆ อริยสาวกผู้นั้นจะไม่มีความโศก ย่อมดับทุกข์ร้อนได้ด้วยตนเอง

เมื่อพระนารทแสดงธรรมจบลง พระเจ้ามุนีก็กลับได้สติคืนมา ด้วยรสแห่งธรรมที่พระเถระได้เทศน์ให้ฟัง เป็นเหมือนน้ำอมฤตที่ขลิบใจให้สงบชุ่มเย็น ใจที่เคยแห้งผากก็กลับชุ่มชื้นขึ้น เมื่อทรงตรองตามก็รู้แจ้งเห็นจริงอย่างที่พระเถระกล่าว ทำให้พระองค์ระงับความเศร้าโศกที่บังเกิดขึ้นได้ รับสั่งให้ถวาย

หยุดใจเพื่อให้เป็นไทจากอารมณ์

๓๔๕

พระเพลิงศพของพระมเหสี แล้วตั้งพระทัยใหม่ให้เข้มแข็งยิ่งกว่าเดิม หันกลับมาบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ นำความสุขสงบร่มเย็นมาสู่อาณาจักรดั่งเดิม

เราจะเห็นว่า พืชของความเศร้าโศกนั้น ไม่ใช่ของพอดิพอร้าย เป็นความทุกข์ทรมานอย่างที่สุด เป็นเครื่องบั่นทอนสิ่งที่ดีในชีวิตของเรา หากไม่รู้จักรักษาวิธีการถอนลูกศรคือความโศกออกจากใจ เราจะได้รับทุกข์เจียนตาย ดังนั้น เราต้องรู้จักฝึกใจให้หยุดให้นิ่ง ให้เข้าถึงแหล่งกำเนิดแห่งความสุข ที่ความโศกเข้าไปไม่ถึง นั่นคือพระธรรมกายภายในตัวของเรานั้นเอง ถ้าเข้าถึงพระธรรมกายได้ เราจะเกิดความรู้สึกขึ้นมาว่า เราไม่เคยผิดหวังเลยในชีวิต เราจะไม่มีความโศกเศร้าเสียใจอยู่ในใจเลย เพราะทุกข์ทั้งหลายจะดับไปหมด เหมือนคบเพลิงที่จุ่มลงไปใต้น้ำอย่างนั้น

เมื่อไรก็ตามที่เราเข้าถึงธรรมกาย เราจะเข้าใจสิ่งเหล่านี้ได้แจ่มแจ้ง และจะซาบซึ้งด้วยตัวของเราเองว่า ธรรมกายนั้นเป็นที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุดของชีวิต ยามใดที่เรามีทุกข์ก็ช่วยขจัดทุกข์โศกโรคภัยทั้งหลายได้ เมื่อมีสุขก็เพิ่มเติมความสุขให้มากขึ้นไปอีก เราจะไม่มีความซึม เซ็ง เศรียด เบื่อ กลุ้ม เมื่อใจของเราหยุดนิ่งอยู่ในกลางพระธรรมกาย จะมีแต่ความสุขสดชื่นอยู่

หยุดใจเพื่อให้เป็นไทจากอารมณ์

๓๔๖

ตลอดเวลา เป็นสุขในทุกอิริยาบถ ถ้าหากเราปรารถนาความสุขที่แท้จริง สุขทั้งวันทั้งคืน ก็ให้เอาใจหยุดนิ่งอยู่ตรงกลางธรรมกายให้ได้ หยุดใจไว้ที่กลางแล้วเราจะสมปรารถนาในทุกอย่าง จะได้รับรสแห่งธรรมที่แท้จริงที่เลิศกว่ารสทั้งปวง ที่จะทำให้เราไม่ต้องเศร้าโศกอีกต่อไป เพราะเราถอนลูกศรแห่งสังสารวัฏได้แล้ว

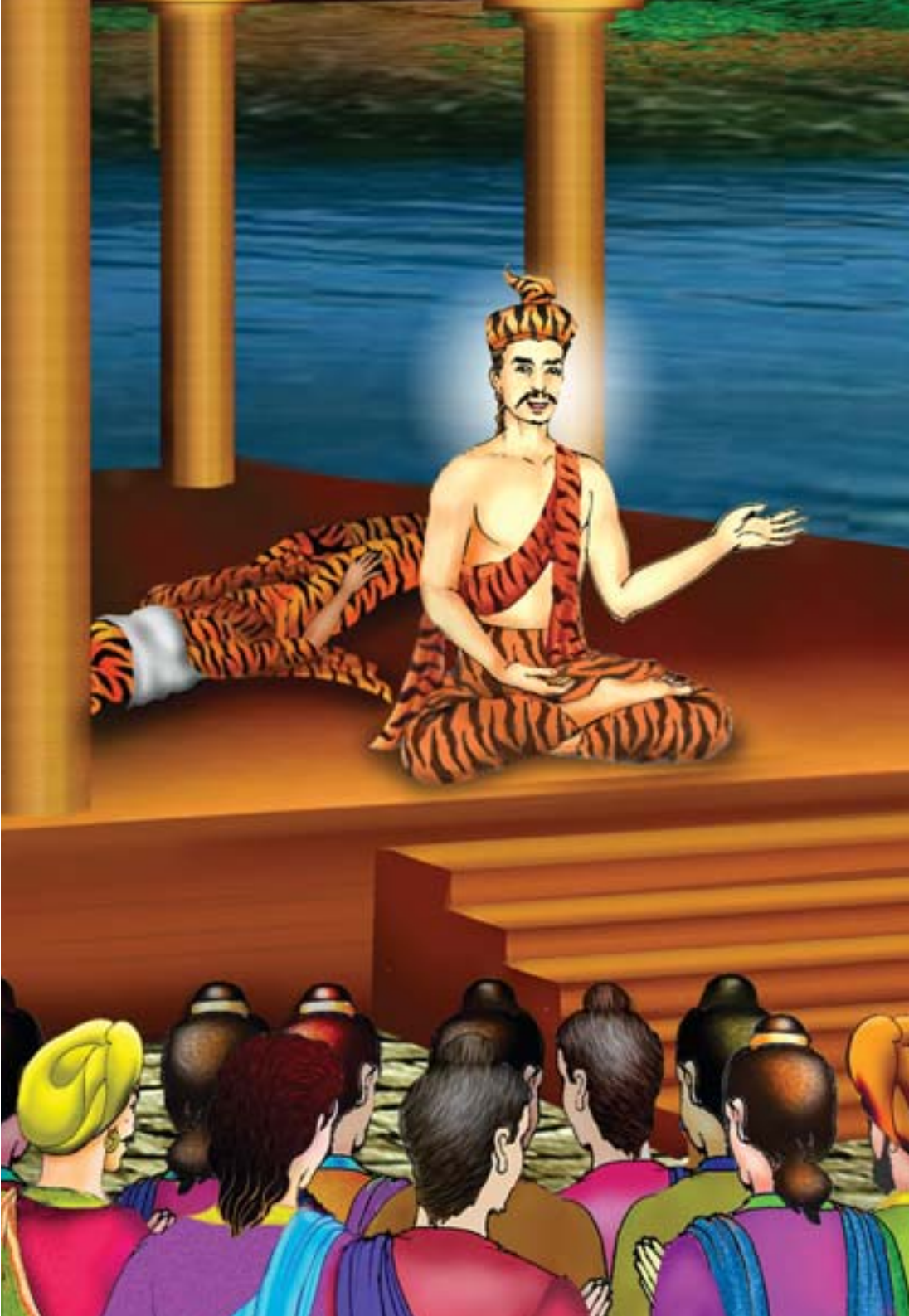
ดังนั้น ให้หมั่นฝึกใจให้หยุด ให้นิ่งไว้ เพราะความโศกไม่มีในใจที่หยุดนิ่ง เมื่อหยุดใจได้จะเป็นไทจากอารมณ์ทั้งหลายเหล่านั้น เราจะไม่หวั่นไหวในโลกธรรม ๘ ใจจะสงบหยุดนิ่ง ผ่องใสเยือกเย็น ประดุจใจของพระอริยเจ้า จะเกิดปัญญาบริสุทธิ์ที่จะเอาชนะอุปสรรคและปัญหาต่างๆ จะพบทางออกของชีวิตที่ดี ถูกต้องและปลอดภัย เพราะฉะนั้นไม่ว่าเราจะพบเจอปัญหาอุปสรรคอะไรก็แล้วแต่ อย่าหวั่นไหว อย่ามัวเสียใจท้อแท้ใจ ให้หันกลับมาหยุดนิ่ง เอาใจมาอยู่กับเนื้อกับตัว ตั้งสติให้ดีที่ศูนย์กลางกาย หยุดนิ่งลงไป แล้วทุกอย่างจะคลี่คลายในทางที่ดีขึ้น อานุภาพแห่งบุญและอานุภาพแห่งพระธรรมกายที่ไม่มีประมาณ ที่สิ่งสถิตอยู่ที่ศูนย์กลางกาย จะช่วยให้เราเอาชนะอุปสรรคทั้งหลาย เราจะไปถึงจุดหมายปลายทางอย่างปลอดภัย และมีชัยชนะกันทุกๆ คน

๑๑

พิชิตความโศก
ด้วยสัจธรรม

ถ้าบุคคลจะพึงเศร้าโศกถึงความตายอันจะไม่เกิดมีแก่สัตว์
ผู้เศร้าโศกนั้น ก็ควรจะเศร้าโศกถึงตน
ซึ่งจะต้องตกไปสู่อำนาจของมัจจุราหทุกเมื่อ

พิชิตความโศกด้วยสังขารธรรม

๓๔๕

สรรพสัตว์ล้วนบ่ยหน้าไปสู่ความตาย ซึ่งติดตามตัวเรา มาพร้อมๆ กับการลืมหืมตาขึ้นมาดูโลก เหมือนดอกเห็ดที่ผุดขึ้นมา พร้อมกับดินฉะนั้น เราทั้งหลาย ไม่สามารถหนีพ้นจากปากแห่ง พญามัจจุราชได้ เหล่าบัณฑิตนักปราชญ์ผู้มีปัญญา จึงมองเห็นว่า ความตายไม่ใช่เรื่องที่น่ากลัว ไม่ใช่เรื่องเลวร้าย แต่เป็นเพียง การย้ายที่อยู่อาศัย ไปสู่ภพภูมิ ที่เหมาะสมกับบุญบาปมี หรือ บาปอกุศลที่ได้ทำไว้ ผู้มีบุญมากก็ย้ายที่อยู่ไปสู่สุคติ ผู้มีบาป มากก็ต้องไปอาศัยอยู่ในอบายภูมิ เสวยวิบากกรรมในมหานรก หากเราไม่ประสงค์จะตายอีก มีวิธีเดียวเท่านั้น คือ เราต้อง แสวงหาหนทางที่ไม่กลับมาเกิดอีก นั่นคือ เราต้องหมั่นฝึกฝน อบรมใจให้หยุดนิ่ง ให้เข้าถึงกายธรรมอรหัตต ขจัดกิเลสอาสวะ ให้หมดสิ้น เมื่อทำได้แบบนี้ เราจะได้หลุดพ้นจากพญามัจจุราชได้

มีวาระพระบาลีที่ตรัสไว้ใน อนนุโสจยชาดก ความว่า

“ตัมมเจ อนนุโสเจยย ยัมม ตสฺส น วิชฺชติ
อตฺตตานมนุโสเจยย สทา มจฺจุวสํ ปตฺตัม

ถ้าบุคคลจะพึงเศร้าโศกถึงความตายอันจะไม่เกิดมีแก่ สัตว์ ผู้เศร้าโศกนั้น ก็ควรจะเศร้าโศกถึงตน ซึ่งจะต้องตกไป สู่อำนาจของมัจจุราชทุกเมื่อ”

มนุษย์ทั้งหลายที่ดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้ โดยส่วนใหญ่แล้ว

พิชิตความโศกด้วยสังขารธรรม

๓๕๐

ก็ข้องเกี่ยวอยู่กับการทำมาหากิน เรื่องครอบครัวและเรื่องต่างๆ อีกมากมาย เป้าหมายของการเกิดมาเป็นมนุษย์ ที่จะแสวงหา ความบริสุทธิ์หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะก็เลยท่างหาย และลบ เลือนไป มนุษย์ส่วนมากจึงตกอยู่ในเงื้อมมือของพญามัจจุราช เพราะเหตุที่ประมาทไม่เจริญมรณานุสติ

แต่ถ้าเราได้ระลึกถึงความไม่เที่ยงของสังขารอยู่เสมอๆ ว่าในที่สุด ทุกชีวิต ต่างบ้ายหน้าไปสู่ความตายทั้งนั้น จึงไม่ควร ที่จะหลงยึดติดกับสังขารร่างกาย อันไม่เที่ยง เมื่อคิดได้อย่างนี้ เราก็จะหันมาแสวงหาสิ่งที่เที่ยงแท้ ที่เป็นอมตะ เป็นความสุขที่ ไม่มีทุกข์เจือปน คือพระรัตนตรัย การแสวงหาอย่างนี้ ได้ชื่อว่า เป็นพุทธรูป คือ ทำตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะพระพุทธร่องค์จะมีปกติตรัสเตือนให้หมั่นระลึกรู้ถึงความ ไม่เที่ยงของสังขาร เพื่อให้ปลดปล่อยวางสิ่งไม่เที่ยงภายนอก แล้วจะได้มุ่งทำความบริสุทธิ์ภายในให้บังเกิดขึ้น

*เหมือนเมื่อครั้งสมัยพุทธกาล ที่พระพุทธร่องค์ประทับ อยู่ในพระเชตวันมหาวิหาร ในเวลาใกล้รุ่ง ทรงตรวดดูสัตว์โลก ผู้ที่ควรจะตรัสรู้ ได้ทอดพระเนตรเห็นภุมมพิณหนึ่งเข้ามาใน

พิชิตความโศกด้วยสังขารธรรม

๓๕๑

ชายพระญาณ กุฎุมพีคนนี้ได้รับความตรอมตรมใจ เพราะการพลัดพรากจากบุคคลอันเป็นที่รัก คือภรรยาได้เสียชีวิตลงอย่างปัจจุบันทันด่วน จึงไม่ยอมอาบน้ำ ไม่ยอมรับประทานอาหาร และไม่ยอมประกอบกิจการงานใดๆ ทั้งสิ้น กระสับกระส่ายทั้งวันทั้งคืน

พระบรมศาสดาทอดพระเนตรแล้ว ทรงดำริว่า “เว้นเราเสียแล้ว ไม่มีใครที่จะทำให้พราหมณ์นี้หมดความโศกได้” จึงเสด็จไปที่บ้านของพราหมณ์ พอกุฎุมพีเห็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมา ก็รีบจัดแจงปูลาดอาสนะรับเสด็จเป็นอย่างดี เมื่อทรงประทับนั่งแล้ว พระพุทธองค์จึงตรัสถามว่า “ดูก่อนอุบาสก ท่านคิดอะไรอยู่หรือ” กุฎุมพีได้กราบทูลเรื่องราวทั้งหมดให้ทรงทราบ

ครั้นได้สดับข้อความอย่างนั้นแล้ว พระพุทธองค์ตรัสเตือนว่า “อุบาสก ขึ้นชื่อว่าสิ่งที่มีการแตกไปเป็นธรรมดา ไม่วันใดวันหนึ่งก็ย่อมจะแตกไป เมื่อมันแตกไปแล้วก็ไม่ควรที่จะเก็บมาเศร้าโศกอีก ต้องรู้จักปลดปล่อยวาง บัณฑิตทั้งหลายเมื่อภรรยาตายไป ก็ยังไม่เศร้าโศก เพราะรู้จักคิดและปล่อยวาง” แล้วพระพุทธองค์จึงทรงนำอดีตชาติมาตรัสเล่าให้ฟังว่า

ในสมัยหนึ่ง พระโพธิสัตว์บังเกิดในตระกูลพราหมณ์

พิชิตความโศกด้วยสังขารธรรม

๓๕๒

เจริญวัยแล้วก็ศึกษาเล่าเรียนศิลปวิทยาในสำนักดักกลีลา จนกระทั่งประสบความสำเร็จ จึงกลับมาบ้านเกิด บิดามารดาของพระโพธิสัตว์บอกกับลูกชายว่า พ่อกับแม่จะหาภรรยาให้ลูก แต่พระโพธิสัตว์ตอบปฏิเสธว่า “ลูกไม่ต้องการจะครองเรือนเลย แต่ปรารถนาจะออกบวช” เมื่อถูกบิดามารดารบเร้าบ่อยๆ จึงหาอุบายให้ช่างทองทำรูปหล่อทองคำขึ้นมารูปหนึ่ง พร้อมกับบอกท่านว่า หากได้หญิงที่มีรูปร่างหน้าตาอย่างนี้ ลูกก็จะยอมแต่งงานด้วย บิดามารดาได้ฟังแล้วก็แสนจะดีใจ เพราะอยากให้ลูกเป็นฝั่งเป็นฝา จึงส่งคนออกตามหาผู้หญิงที่คล้ายกับรูปทองคำนั้น

ใจจริงของพระโพธิสัตว์แล้ว ไม่ต้องการจะมีครอบครัวเลย แต่ที่ทำอย่างนั้น เพื่อว่าจะได้มีข้ออ้างในการปฏิเสธการแต่งงาน ฝ่ายผู้บังเกิดเกล้าของท่านไม่ละความพยายาม ได้ส่งคนเที่ยวไปในชมพูทวีป เพื่อแสวงหาภุมาริการูปร่างงาม พร้อมกับกำชับว่า หากท่านทั้งหลายพบนางแล้ว ให้ใช้ทองคำนี้เป็นสินสอด แล้วนำนางมาสู่ตระกูลของเรา

ในสมัยเดียวกันนั้น มีผู้มีบุญจุติลงมาจากพรหมโลก บังเกิด เป็นภุมาริกาในเรือนของพราหมณ์มหาศาล ผู้มีสมบัติประมาณ ๔๐ โกฏิในแคว้นกาสิ นางอายุได้ ๑๖ ปี เป็นผู้ที่มีรูป

พิชิตความโศกด้วยสังขารม

๓๕๓

สวยงามมาก บิดามารดาตั้งชื่อให้ว่า สัมมิลลหาสินี แต่ด้วยความที่เป็นผู้จุติลงมาจากพรหมโลก จึงทำให้ใจใสบริสุทธิ์มาก

เมื่อคณะพราหมณ์ได้เดินทางมาถึงหมู่บ้านนั้น มหาชนที่เห็นรูปทงก็ต่างพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า ท่าไมธิดาของพราหมณ์จึงมายืนอยู่ที่นี่ พวกพราหมณ์ได้ฟังดังนั้นก็เดินทางไปที่บ้านของเศรษฐีพร้อมกับส่วยธิดา ฝ่ายลูกสาวได้แจ้งให้พ่อแม่ทราบ ว่า ลูกไม่ปรารถนาจะครองเรือนเลย อยากจะประพฤติพรหมจรรย์ แต่ทั้งสองท่านก็ปฏิเสธความปรารถนาของนาง พร้อมกับยกนางให้กับผู้ที่ส่วย เพื่อให้ไปแต่งงานกับพระโพธิสัตว์

ทั้งสองคนไม่มีความปรารถนาจะสมรสกันเลย แต่ขัดผู้มีพระคุณไม่ได้ จึงต้องทำตาม แม้กระนั้นก็ตาม หลังจากสมรสแล้ว เป้าหมายที่จะออกบวชเพื่อแสวงหาความหลุดพ้นยังอยู่ในใจตลอดเวลา แม้จะอยู่ห้องเดียวกัน นอนบนเตียงเดียวกัน ก็ไม่ได้แลดูกันด้วยอำนาจราคิเลสเลยแม้เพียงครั้งเดียว เมื่อบิดามารดาลิ้นชีวิตลง พระโพธิสัตว์จึงปรึกษากับภรรยาว่า “นางผู้เจริญ ทรัพย์ที่เป็นของตระกูลพี่ทั้งหมด ๔๐ โกฏิ และตระกูลของเธออีก ๔๐ โกฏิ พี่ขอยกให้เธอครอบครองทั้งหมด ส่วนพี่จะออกบวชเพื่อแสวงหาทางหลุดพ้นจากทุกข์”

พอนางได้ฟังอย่างนั้นจึงกล่าวว่า “หากพี่บวช ฉันก็จะ

พิชิตความโศกด้วยสัจธรรม

๓๕๔

บวชด้วย” เมื่อตัดสินใจเด็ดเดี่ยวเช่นนั้นแล้ว ผู้มีบุญทั้งสองจึง
สละทรัพย์สมบัติทั้งหมด แล้วออกบวชเป็นดาบส และดาบสินี
อาศัยอยู่ในป่าหิมพานต์ ท่านทั้งสองบำเพ็ญพรตอยู่ในป่า
หิมพานต์มายาวนาน จึงพากันเดินทางเข้ามาในนครพาราณสี
เพื่อเปลี่ยนบรรพชาศ เสรพลเคঁมรสเปรี้ยว โดยอาศัยอยู่ใน
พระราชอุทยาน เนื่องจากนางดาบสินีซึ่งเป็นสุขุมาลชาติ พอ
ฉันทัดอาหารที่เจ็บปนกัน ทำให้ล้มป่วยลงกะทันหัน พระโพธิ-
สัตว์จึงค่อยๆ พยุงนางเดินมาจนกระทั่งถึงประตูพระนคร ให้นอนพักที่ศาลาหลังหนึ่ง ส่วนพระดาบสก็ไปบิณฑบาตเพื่อจะ
หาโอสถมารักษา แต่พอล้อยหลังพระโพธิสัตว์ไปเท่านั้น นางก็
สิ้นใจ

มหาชนที่ผ่านไปผ่านมา พบเห็นดาบสินีนอนสิ้นใจ ต่าง
ก็พากันสงสารในชะตากรรม พากันร้องไห้คร่ำครวญอยู่ที่ศาลา
หลังนั้น ส่วนพระโพธิสัตว์กลับจากภิกขาจาร มาเห็นมหาชน
คร่ำครวญกันอยู่ เมื่อรู้ว่าดาบสินีคู่ทุกข์คู่ยากสิ้นใจแล้ว ก็ไม่ได้
แสดงอาการอะไร ยังคงทำภารกิจตามปกติ เพราะเป็นผู้ที่มีใจ
มั่นคง มองเห็นความตายเป็นเรื่องธรรมดาของสัตว์โลก
มหาชนเห็นอย่างนั้น จึงพากันถามด้วยความสงสัยว่า “ท่าน
ดาบสเป็นอะไรกับนาง”

พิชิตความโศกด้วยสังขารธรรม

๓๕๕

พระโพธิสัตว์ตอบว่า “เมื่อครั้งยังเป็นคฤหัสถ์นางเป็นภรรยาของเรา” มหาชนก็ยิ่งแปลกใจที่ไม่เห็นพระโพธิสัตว์แสดงอาการเสียใจอะไร จึงถามว่า “แม้พวกข้าพเจ้า ยังทำใจไม่ได้ แต่ทำไมท่านไม่แสดงอาการเสียใจอะไรเลย” ท่านดาบสได้ฟังดังนั้น จึงพูดให้ข้อคิดกับมหาชนว่า “ความตายเป็นเรื่องธรรมดาของผู้ที่เกิดมา เมื่อละจากโลกนี้ไปแล้ว ก็ย่อมไปสู่ภพภูมิที่เหมาะสมตามแรงบุญที่ได้สั่งสมไว้ ผู้เป็นบัณฑิตจะใช้อยู่ที่ไหนใคร่ครวญความไม่เที่ยงแท้ของชีวิต แล้วเป็นผู้ไม่ประมาท อายุสังขารใช้จะติดตามเฉพาะหมู่สัตว์ที่ยืน นั่ง หรือนอนเท่านั้น แม้เวลาลืมหลับตา วัยก็เสื่อมไปเรื่อยๆ ชีวิตเหลือน้อยลงไปทุกที เราจึงควรที่จะไม่ประมาท ส่วนคนที่ตายไปแล้ว ก็เป็นอันตายไปแล้ว จึงไม่มีอะไรที่จะต้องเศร้าโศกถึงกันอีกต่อไป”

เมื่อแสดงธรรมจบแล้วมหาชนก็อนุโมทนาสาธุการและช่วยกันฉกฉวยสิ่งของนาง จากนั้นพระโพธิสัตว์ก็กลับไปยังป่าหิมพานต์ บำเพ็ญเพียรจนได้บรรลุอุกฤษฏาสมบัติ แล้วได้เข้าถึงพรหมโลก

เมื่อภุมมพิณฟังพระธรรมเทศนาจบแล้ว ก็สามารถพิจารณาเห็นสังขารไปตามความเป็นจริง จึงหายจากความเศร้าโศก

พิชิตความโศกด้วยสัจธรรม

๓๕๖

และมีดวงตาเห็นธรรม ได้บรรลุโสดาปัตติผล

เราจะเห็นว่า ความเศร้าโศกนั้นเป็นอุปสรรค ต่อการ
บรรลุมรรคผลนิพพาน เมื่อหมดทุกข์หมดโศก ปลอดกังวลได้ ใจ
ก็สบาย ในที่สุดก็ได้เข้าถึงธรรม ดังนั้นเราควรที่จะมีสติรักษา
ใจให้ผ่องใส อย่าให้ขุ่นมัว อย่าให้ความโศกเข้ามาแทรก ทำ
อารมณ์ให้สบาย ทำใจหยุดใจนิ่ง หากทำได้แบบนี้ ชีวิตเราจะ
สมปรารถนาอย่างแน่นอน ดังนั้น ให้หมั่นเจริญมรณานุสติเป็น
ประจำและหมั่นเจริญสมาธิภาวนา ทำหยุดทำนิ่งควบคู่กันไปกับ
ภารกิจการทำงานให้เป็นปกติ

โ ม ะ ข อ ง จี วิ ต

เหล่าสัตว์ผู้ร้องไห้คร่ำครวญ
ก็ร้องไห้ถึงสัตว์ผู้ตายไปแล้ว และที่จักตาย
เพราะฉะนั้นท่านฤๅษี ท่านอย่าร้องไห้เลย
เพราะสัตว์บุรุษทั้งหลายเรียกการร้องไห้ว่า เป็นโมะ

โมฆะของชีวิต

๓๕๕

ชีวิตในวันหนึ่งๆ ผ่านไปอย่างรวดเร็ว เหมือนสายน้ำที่ไหลผ่านเลยไป ไม่ไหลย้อนกลับ ทุกลมหายใจเข้าออกที่สูญเสียไป นั่นคือวันเวลาที่ลุดถอยลงไปทุกที ประเดี๋ยววันประเดี๋ยวคืน ร่างกายของเราก็เข้าใกล้ความเสื่อมความชราไปทุกขณะจิต ช่วงเวลาของชีวิตนี้สั้นนัก เราทั้งหลายจึงควรเป็นผู้ไม่ประมาท พึงเร่งทำความเพียร หมั่นประพฤติปฏิบัติธรรมทุกๆ วันเพื่อความบริสุทธิ์บริบูรณ์ มีจิตใจที่แน่วแน่จะมุ่งแสวงหา ไปให้ถึงจุดหมายปลายทางของชีวิต มุ่งตรงต่อหนทางของพระนิพพาน เช่นเดียวกับพระอริยเจ้าทั้งหลาย

มีวาระพระบาลีใน โสภทตตชาดก ความว่า

“มตฺ มริสฺสํ โรทนฺติ เย รุทนฺติ ลปนฺติ จ
ตสฺมา ตวํ อสิ มา โรติ โรทิตฺตํ โมฆมาหุ สนฺโต

เหล่าสัตว์ผู้ร้องไห้คร่ำครวญ ก็ร้องไห้ถึงสัตว์ผู้ตายไปแล้ว และที่จักตาย เพราะฉะนั้นท่านฤาษี ท่านอโยธยาร้องไห้เลย เพราะสัตว์บุรุษทั้งหลายเรียกการร้องไห้ว่า เป็นโมฆะ”

การพลัดพรากจากสิ่งที่เป็นที่รักทั้งหลายในโลก เป็นทางมาแห่งความทุกข์ แต่ความโศกนั้นแหละที่บัณฑิตนักปราชญ์ทั้งปวงกล่าวว่าเป็นโมฆะหมายถึงว่าเป็นสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ อันใดกับผู้ที่เศร้าโศกเลย มีแต่จะแผดเผาทำให้สภาวะของ

โมฆะของชีวิต

๓๖๐

ใจอ่อนแอลงและสูญเสียความละเอียดภายใน ไม่มีผู้ใดในโลกนี้
ที่มีจิตใจขุ่นมัว ถูกความทุกข์ครอบงำ แล้วบรรลुरुรรมากิสมัย
มีแต่ผู้ที่ปลดปล่อยวางเรื่องราวต่างๆ ได้แล้ว ค็นความสดชื่นให้
กับจิตใจ มีใจผ่องใสสามารถทำใจหยุดใจนิ่ง ดิ่งเข้ากลางของ
กลางได้

สมเด็จพระบรมศาสดาของเราทั้งหลาย ทรงสรรเสริญ
ผู้ที่ละความโศกได้แล้ว ทรงให้ความสำคัญและยกย่องผู้ที่
สามารถปรับใจให้กลับคืนสู่สภาวะเดิมได้ หากพระองค์ทราบว่
มีพระสาวกรูปใดก็ตามที่ถูกความโศกครอบงำ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง
ราว อย่างใดอย่างหนึ่ง ที่บังเกิดขึ้นในชีวิต พระลัมมาลัมพุทธเจ้า
ผู้ทรงเปี่ยมด้วยพระมหากรุณาธิคุณอย่างสูงสุด ไม่มีศาสดาองค์
ใดในโลกเทียบได้ ก็จะเสด็จไปโปรดถอนลูกศร คือความโศกนั้น
ให้กับพระสาวก เพราะพระพุทธองค์ทราบว่า ความโศกที่บังเกิด
ขึ้น เป็นสิ่งที่ขัดขวางหนทางของพระนิพพานอย่างแท้จริง

*เหมือนเมื่อครั้งที่เคยเกิดเรื่องราวขึ้นในชนที่พระพุทธ-
องค์ประทับอยู่ที่พระเชตวัน ได้มีผู้เฒ่าท่านหนึ่ง ฟังธรรมของ
พระบรมศาสดาแล้วเกิดศรัทธาอย่างแรงกล้า ได้ออกบวชใน

โมฆะของชีวิต

๓๖๑

ยามที่ตนชรา บวชเป็นหลวงตาอยู่ที่พระเชตวันนั่นเอง แม้ว่าท่านจะบวชเมื่อแก่ แต่ก็มิใช่วัตรปฏิบัติ สีลาจารวัตรที่งดงาม น่าเลื่อมใสเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากท่านตระหนักรู้ว่า เวลาแห่งการบำเพ็ญเพียร เพื่อแสวงหาโมกขธรรมของตนเหลือน้อยเต็มที เหมือนพระอาทิตย์ใกล้อัสดง ท่านจึงเป็นผู้ที่ไม่ประมาทในกิจวัตรที่สมควรควรปฏิบัติ ทำให้ท่านเป็นที่รักของญาติโยมทั้งหลาย

จนกระทั่งวันหนึ่งท่านได้ให้การบรรพชาสามเณรรูปหนึ่ง เมื่อสามเณรรูปนี้บวชแล้ว ได้อุปฐากรับใช้หลวงตาเป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นผู้ที่รักในการฝึกตนเอง รู้จักควรไม่ควร แม้จะถูกอบรมพรัาสอนอย่างไร ก็เคารพเชื่อฟัง เป็นสามเณรที่อ่านหนังสือง่าย ไม่ว่าจะไปอยู่ที่ใดก็ตาม ก็จะเป็นที่รักของครูบาอาจารย์ เพราะเขาจะมีคุณธรรมอย่างหนึ่งที่ติดตัวมา คือ เป็นคนที่อ่อนน้อมถ่อมตน คุณธรรมข้อนี้ เมื่อมีอยู่กับผู้ใดแล้ว ผู้นั้นจะเป็นที่รักของมนุษย์และเทวดาทั้งหลาย สามเณรน้อยรูปนี้จึงเป็นที่รักของทุกๆ คน

วันหนึ่ง สามเณรเกิดล้มป่วยกะทันหัน แล้วไม่สามารถรักษาได้ทันทั่วทั้งที่ ในที่สุดก็มรณภาพลง เมื่อเหตุการณ์นี้เกิดขึ้น ทำให้หลวงตาผู้เป็นอุปัชฌาย์ไม่สามารถที่จะหักห้ามใจ ถึงแม้ว่าจะบวชมาหลายพรรษาแล้วก็ตาม ได้เดินร้องไห้คร่ำครวญอยู่

โมฆะของชีวิต

๓๖๒

ทั้งวัน ฝ่ายภิกษุทั้งหลายเห็นท่านเศรษฐีโศกเสียใจอย่างนั้น จึงพากันสนทนาในธรรมสภาว่า ดูก่อนท่านผู้มีอายุทั้งหลาย หลวงตารูปนี้ เติบรื้องให้คร่ำครวญอย่างน่าสงสาร เพราะสามเณรอุปฐากของท่าน ได้มรณภาพลงอย่างกะทันหัน สงสัยท่านจะไม่ได้เจริญมรณานุสติอย่างแน่อน ต่อมาเมื่อพระบรมศาสดาเสด็จมาถึงโรงธรรมสภา ได้สดับหัวข้อธรรมนั้น แล้วจึงตรัสว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ไม่เฉพาะแต่ในบัดนี้เท่านั้นที่เกิดเหตุการณ์อย่างนี้ แม้แต่ในอดีตชาติที่ผ่านมา ก็เคยเกิดขึ้นมาแล้ว ความโศกที่บังเกิดขึ้นนี้ ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อะไรเลย” เมื่อได้ฟังอย่างนั้น ภิกษุทั้งหลายจึงพากันทูลพระศาสดาว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เรื่องราวที่พระองค์ตรัสโดยย่อนั้น มีความเป็นมาอย่างไร ขอพระองค์โปรดแสดงเนื้อความเหล่านี้แก่พวกข้าพระองค์ด้วยเถิดพระเจ้าข้า เพื่อเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่การประพฤติพรหมจรรย์ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ของภิกษุทั้งหลาย” พระพุทธองค์จึงนำเรื่องในอดีตมาตรัสเล่าว่า

เมื่อครั้งที่พระบรมโพธิสัตว์เกิดเป็นท้าวสักกะ เสวยทิพยสมบัติในดาวดึงส์เทวโลก ในสมัยนั้น มีพราหมณ์คนหนึ่งที่มีฐานะค่อนข้างดีอาศัยอยู่ในกาสินีคม เมื่อเขาได้ครองเรือนมายาวนาน เกิดเห็นโทษของการครองเรือนว่า เป็นทางมาแห่งธุลี

โมฆะของชีวิต

๓๖๓

กิเลส ควรที่จะแสวงหาหนทางแห่งความหลุดพ้น จึงตัดสินใจ ละทิ้งความสุขสบายทางฆราวาสวิสัย ได้ออกบวชเป็นฤๅษี บำเพ็ญเพียรอยู่ในป่าหิมพานต์ อยู่อย่างสงบและสันโดษ มี เพียงหัวมันและผลไม้ในป่าเท่านั้นเป็นอาหาร และยังเป็นผู้มีข้อ วัตรปฏิบัติที่เคร่งครัดมาก

วันหนึ่ง พระฤๅษีได้ออกเดินไปรอบๆ บริเวณที่พักอาศัย เพื่อแสวงหาผลไม้ตามปกติ ได้เห็นลูกช้างตัวหนึ่งที่อยู่อย่าง เดียวดายไม่มีแม่คอยดูแล ก็เกิดความรักประดุจว่าเป็นลูกของ ตนเอง จึงได้นำมาเลี้ยงที่อาศรม เลี้ยงดูเหมือนกับว่าเป็นลูก ของตนเอง ได้ตั้งชื่อให้ว่า โสมทัตตะ ให้กินหญ้าและใบไม้ในป่า ไกล่อาศรมนั้น ฝ่ายลูกช้างเมื่อได้รับการเลี้ยงดูอย่างดีเช่นนั้น ก็โตวันโตคืนจนกระทั่งมีรูปร่างที่สูงใหญ่สง่างามกว่าช้างทั้งหลาย

วันหนึ่ง โสมทัตตะ ได้กินมากเกินไปจนอาหารไม่ย่อย จึงได้อ่อนกำลังลง ขณะนั้นดาบสเองได้ออกไปหาผลาผล เมื่อ กลับมาถึงอาศรมไม่เห็นโสมทัตตะออกมารับเหมือนทุกๆ วัน ก็สงสัยว่าเกิดอะไรขึ้น จึงได้ออกตามหา ไปพบโสมทัตตะนอนแน นิ่งไม่เคลื่อนไหว ครั้นพบว่าช้างลูกรักของตนนอนสิ้นชีวิตเสียแล้ว จึงร้องไห้คร่ำครวญว่า “ลูกรักของเรา บัดนี้เจ้าต้องมานอนตาย อย่างน่าอนาถ เจ้านอนตายอย่างนี้ เหมือนยอดเก้าย่านทรายที่ ถูกเด็ดทิ้ง โสมทัตตะยอดกุญชรเจ้าได้จากไปแล้ว”

โมฆะของชีวิต

๓๖๔

เมื่อพระฤาษีร้องให้คร่ำครวญอยู่อย่างนี้ สมเด็จพระอมรินทราบรมโพธิสัตว์ ผู้เป็นใหญ่ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ กำลังตรวจดูสัตว์โลกอยู่พอดี จึงเห็นเหตุการณ์นั้นทั้งหมด แล้วดำริว่า ดาบสนี่อุตสาห์ทิ้งลูกทิ้งภรรยาออกบวช มาบัดนี้ก็ยังมาคร่ำครวญถึงลูกช่าง เราจะทำให้ดาบสนี้ได้คิด แล้วกลับมาบำเพ็ญเพียรต่อไป เมื่อดำริอย่างนี้ พระโพธิสัตว์เจ้า จึงลงมาจากเทวโลกตรงไปที่อาศรมของพระดาบส แล้วกล่าวกับดาบสว่า “ท่านดาบส ตัวท่านเองสละทุกสิ่งทุกอย่างมาแล้ว การที่ท่านเศร้าโศกถึงสิ่งที่ล่วงไปแล้ว เป็นการไม่เหมาะกับนักบวชอย่างท่านเลย”

ด้วยความที่กระแสแห่งความโศกกำลังไหลเชี่ยว ทำให้ฤาษียังไม่ได้คิด จึงตอบสวนไปทันทีว่า “ท่านท้าวสักกะ ความรักใคร่ยอมเกิดขึ้นในดวงใจของมนุษย์หรือแม้แต่สัตว์เดียรัจฉาน เพราะการมีโอกาสได้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของเราทั้งสองนั้น ทำให้อาตมาภาพไม่สามารถที่จะหักห้ามความโศกนี้ได้” ด้วยหัวใจยอດกัลยาณมิตร บรรณาณาที่จะให้ฤาษีหักห้ามความเศร้าโศกให้ได้ จึงตรัสว่า “สัตว์ทั้งหลายมีมากมายที่ร้องให้ถึงคนที่ตายไปแล้ว แต่ท่านรู้ไหม การร้องให้เศร้าโศกนั้น ลัตบุรุษกล่าวว่า เป็นโมฆะของชีวิต ทำให้ชีวิตและจิตใจมัวหมอง หากท่านบรรณาณาที่จะให้ใจผ่องใส จงหักห้ามความโศกเถิด”

เมื่อพระฤาษีได้ฟังถ้อยคำที่เป็นสุภาสิตเช่นนี้ ใจที่กำลัง

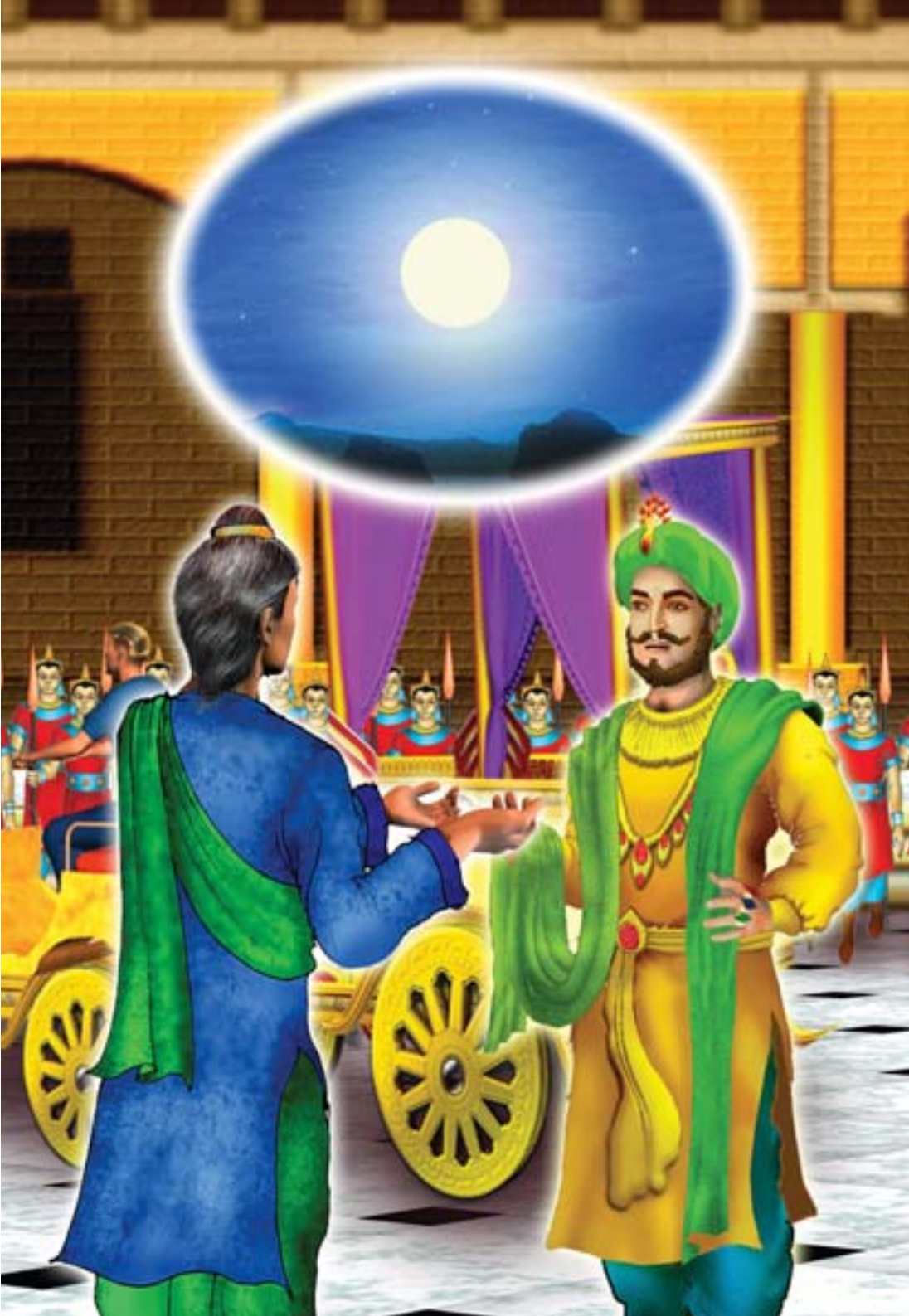
โมฆะของชีวิต

๓๖๕

ทุกข์ระทมก็กลับผ่องใสขึ้นมา เหมือนกระจกที่ขุ่นมัวด้วยฝุ่น ละอองถูกขัดเช็ดทำความสะอาด ทำให้กลับสดใสแวววาวดังเดิม พระฤๅษีจึงกล่าวขอขอบคุณพระโพธิสัตว์ว่า “ข้าแต่องค์อมรินทร์ ชีวิตของอาตมาที่รุ่มร้อนทุกข์ระทม ได้หายไปเหมือนเอาน้ำเย็น ราดรดไฟฉะนั้น ใจของอาตมาไม่ขุ่นมัวอีกก็เพราะคำของท่าน” เมื่อทำวาลกะประทานโอวาทแล้วก็เสด็จกลับ ตั้งแต่บัดนั้นมา ความโศกไม่เคยเข้ามาใกล้กายหทัยของพระฤๅษีได้อีกเลย ทำให้ชีวิตของท่านอยู่ในเพศสมณะอย่างมีความสุข

จากเรื่องนี้จะเห็นได้ว่า ความโศกเศร้าเพราะพลัดพราก จากคน สัตว์ หรือสิ่งของอันเป็นที่รัก อาจเกิดขึ้นเป็นเรื่องปกติ ธรรมดา แต่สำหรับลัทธิบุรุษผู้มุ่งแสวงหาความบริสุทธิ์หลุดพ้น เยี่ยงพระโพธิสัตว์ทั้งหลายแล้ว ท่านจะมองความโศกเศร้านี้ เป็นเรื่องที่ไร้สาระ เป็นโมฆะของชีวิต เพราะจะทำให้ชีวิตสูญเสียกำลังใจไปเปล่าๆ เสียทั้งเวลาทั้งอารมณ์และความละเอียด ของใจ หากเรายังไม่สามารถที่จะปลดปล่อยความเศร้าโศกได้ การที่จะก้าวไปสู่ความบริสุทธิ์ของใจนั้นก็ยาก ดังนั้น เราจำเป็นต้องปลดปล่อยวางเรื่องราวต่างๆ แล้วหมั่นฝึกใจให้หยุดนิ่งกัน ทุกๆ วัน ใจจะได้หนักแน่น ชีวิตของเราจะได้มุ่งไปให้ถึงฝั่งแห่ง พระนิพพานกันทุกๆ คน

ไม่ควรรวัง ในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร คนจัณฑาล คนเท
หยากเยื่อ และคนอื่นๆ จะไม่แก่ ไม่ตาย เพราะชาติของตน
ไม่มีเลย ชนเหล่าใด ร่ายเวทมนตร์ ชนเหล่านั้นและชนเหล่าอื่น
จะไม่แก่และไม่ตาย เพราะวิชาของตนก็ไม่มีเลย

ไม่ควรหวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

๓๖๘

การได้อัตภาพเป็นมนุษย์นั้น พระลัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า เป็นการยาก แต่การที่จะดำรงภาวะของความเป็นมนุษย์ ให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ได้นั้นยากยิ่งกว่า เพราะจะต้องดำรงตนให้รอดปลอดภัยจากอุปัทวันตรายทั้งหลาย หมั่นระคับระคองตนให้ตั้งมั่นอยู่ในความดีเป็นลัมมาภิภูริ สัมมบุญกุศลเพื่อเป็นเสบียงในการเดินทางไกลในสังสารวัฏ และบุญกุศลจะเกิดอย่างเต็มที่ เมื่อใจเราบริสุทธิ์ผ่องใสไม่มีมลทินใดๆ เป็นใจที่หยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ดังนั้นใจหยุดนิ่งจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง

มีวาระพระบาลีที่ท่านกล่าวไว้ใน กัณหาปเตตวัตถุ ว่า

“กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร คนจัณฑาล คนเทหยากเขื่อ และคนอื่นๆ จะไม่แก่ ไม่ตาย เพราะชาติของตนไม่มีเลย ชนเหล่าใดร้ายเวทมนตร์ ชนเหล่านั้นและชนเหล่าอื่นจะไม่แก่และไม่ตาย เพราะวิชาของตนก็ไม่มีเลย แม้พวกฤาษี เป็นผู้สงบ มีตนสำรวมแล้ว มีตบะ ฤาษีผู้มีตบะเหล่านั้น ย่อมละร่างกายไปตามกาล พระอรหันต์ทั้งหลาย มีตนอันอบรมแล้ว ทำกิจเสร็จแล้ว ไม่มีอาสวะ ยังทอดทิ้งร่างกาย นี้ไว้”

ธรรมดาของชีวิตมีเกิดขึ้น ตั้งอยู่และเสื่อมไปตามกฎของ

ไม่ควรหวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

๓๖๕

ไตรลักษณ์ คือมีเกิด แก่ เจ็บ ตาย เลื่อนสลายไปตามกาลเวลา บางคนมีอายุชั้ยยืนยาว บางคนอายุสั้น ซึ่งแล้วแต่กรรมที่ตนเองทำไว้ แต่จะหาผู้ที่เกิดมาในโลกนี้แล้ว ไม่ตายนั่นไม่มีเลย เพราะสรรพชีวิตทุกหมู่เหล่า ล้วนบ่ายหน้าไปสู่ความตายทั้งสิ้น ชีวิตหลังความตาย เป็นชีวิตที่ยาวนานและน่าสะพรึงกลัว สำหรับผู้ที่ไม่ได้เตรียมตัวไว้ แต่ถ้าทำบุญไว้มาก ก็ไม่มีอะไรที่จะต้องหวาดกลัว และผู้ที่อยู่เบื้องหลังก็ไม่จำเป็นที่จะต้องไปเศร้าโศกห่วงหาอาลัยอาวรณ์ สิ่งเดียวเท่านั้นที่ผู้วายชนม์ปรารถนามากที่สุด คือ บุญกุศล แทนที่จะมานั่งร้องไห้ ก็ให้เปลี่ยนมาเป็นการทำบุญ อุทิศส่วนกุศลไปให้หมู่ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว จึงจะได้ชื่อว่า ทำหน้าที่ของตนได้อย่างสมบูรณ์

มีเรื่องเล่าว่า *ในสมัยพุทธกาล ลูกของอุบาสกคนหนึ่ง ทำกาลด้วยโรคบางอย่าง อุบาสกคิดถึงลูกชายสุดที่รักมาก จึงไม่เป็นอันกินอันนอน เอาแต่เศร้าโศก อาลัยต่อลูกชายเพียงคนเดียว ไม่สนใจคนอื่นเลย ไม่อาบน้ำ ไม่กินข้าว ไม่ทำอะไรทั้งสิ้น บ่นเพ้ออย่างเดียวว่า “ลูกเอ๋ย ลูกเป็นที่รักของพ่อที่สุด ทำไมมาจากพ่อไปเสียแล้ว” แม้หมู่ญาติจะเข้ามาปลอบใจให้กำลังใจอย่างไรรักก็ไม่ฟัง ยังคงเอาแต่ร้องไห้

*มก. กัณหาปเตตวัตถุ เล่ม ๔๙ หน้า ๑๙๔

ไม่ควรหวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

๓๓๐

ในเวลาใกล้รุ่ง พระศาสดาทรงตรวจดูสัตว์โลก ทรงเห็นอุปนิสัยแห่งโศดาปัตติผลของอุบาสกท่านนี้ รุ่งขึ้นจึงเสด็จไปบิณฑบาตหน้าเรือนของอุบาสก หมู่ญาติได้รับไปแจ้งข่าวให้ทราบ ว่า พระบรมศาสดาเสด็จมาโปรดที่บ้านของท่านแล้ว ส่วนคนในบ้านก็พากันตบแต่งเสนาสนะ นิมนต์พระบรมศาสดาให้ประทับนั่ง แล้วถวายภัตตาหารอันประณีต เมื่อพระองค์เสวยเสร็จแล้ว หมู่ญาติได้ช่วยกันประคองอุบาสกเข้าไปเฝ้าพระพุทธองค์ พร้อมทั้งกราบทูลเรื่องการสูญเสียบุตรชายสุดที่รักให้ทรงทราบ

พระบรมศาสดาตรัสว่า “ดูก่อนอุบาสก โปราณกบัณฑิตทั้งหลาย ฟังถ้อยคำของบัณฑิตแล้ว ก็สร้างจากความโศก เพราะบุตร ท่านได้ฟังธรรมจากสำนักของตถาคตแล้ว ทำไมถึงไม่พิจารณาให้เห็นถึงโลกธรรมไปตามความเป็นจริงเล่า” แล้วก็ทรงนำเรื่องในอดีตมาตรัสเล่าให้อุบาสก พร้อมทั้งคนในบ้านได้รับฟังกันว่า

ในอดีตกาล ในกรุงทวารวดี มีพระราชาพี่น้องกัน ๑๐ พระองค์ คือ พระเจ้าวาสุเทพ พลเทพ จันทเทพ สุริยเทพ อักคิเทพ วรุณเทพ อัชชุนเทพ ปัชชุนเทพ ฆฎบัณฑิตเทพ และอังกูรเทพ ในจำนวนพระราชาเหล่านั้น โอโรสผู้เป็นที่รักของ

ไม่ควรหวังในสิ่งที่เป็นไปได้

๓๗๑

วาสุเทพมหาราช ได้ทิวงคดลง พระราชาจึงถูกความเศร้าโศก
ครอบงำ ทรงละพระราชกรณียกิจทุกอย่าง เอาแต่บ่นเพ้อรำ
พึงรำพันอยู่ตลอดเวลา ไม่มีใครสามารถมาถอนลูกศรคือความ
โศกออกจากพระราชหฤทัยไปได้

ในเวลานั้น ฃฏบัณฑิตเทพ ซึ่งอยู่ต่างเมือง ได้ทราบข่าว
ความเศร้าโศกของพระเจ้าพี่ ก็อยากช่วยให้พระองค์หายโศก
จึงแกล้งทำเป็นคนบ้า แหงนดูอากาศ เทียวไปทั่วพระนครพลาง
กล่าวว่า “ท่านจงให้กระต่ายแก่เราเถิด ท่านจงให้กระต่ายแก่
เราเถิด” ชาวพระนครพากันแตกตื่นว่า นอกจากพระเจ้าวาสุเทพ
มหาราชจะเสียดิแล้ว ฃฏบัณฑิตก็มาเป็นบ้าไปอีกพระองค์แล้ว
ชาวนี้อีกได้รำลือไปทั่วทั้งเมือง

มหาอำมาตย์ได้รับไปแจ้งข่าวการเสียดิของฃฏบัณฑิต
ให้พระเจ้าวาสุเทพทรงทราบในทันที พระเจ้าพี่เมื่อทราบข่าว
เช่นนั้น เนื่องจากทรงรักฃฏบัณฑิตมาก จึงรีบเสด็จลงจาก
ปราสาทไปหาฃฏบัณฑิต จับมือทั้ง ๒ ของฃฏบัณฑิตไว้มั่น
ซักถามน้องชายว่า “เหตุไรหนอ เธอจึงทำเหมือนคนบ้าเทียว
เพื่อขอกระต่าย เธอปรารถนากระต่ายเช่นไร ฉันจักให้นายช่าง
ทำกระต่ายทองคำ กระต่ายแก้วมณี กระต่ายเงิน กระต่ายสังข์
ให้แก่เธอ เธอปรารถนากระต่ายเช่นไร ก็จงบอกพี่มาเถาะ”

ไม่ควรหวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

๓๓๒

ฃฏบัตติตได้ฟังดังนั้น จึงกล่าววว่า “ข้าพระองค์ไม่ปรารณากะระต่าย ที่อาศัยอยู่บนแผ่นดิน ข้าพระองค์ปรารณากะต่ายบนดวงจันทร์ ข้าแต่พระเจ้าพี ขอพระองค์โปรดนำกระต่ายนั้นมาประทานแก่ข้าพระองค์เถิด มิเช่นนั้น ชีวิตของข้าพระองค์ก็คงไม่อาจดำรงต่อไปได้” ครั้นทรงสดับดังนั้น ทรงอึ่งไป เพราะไม่ทรงคิดวว่า ฃฏบัตติตจะปรารณาในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้เช่นนั้น ทรงดำริวว่า พระภาดาของเราเป็นบ้าไปเสียแล้ว จึงตรัสบอกน้องชายวว่า “น้องเอ๋ย เห็นทีเธอคงต้องตายเป็นแน่แท้ เพราะเธอปรารณากะต่ายบนดวงจันทร์ ชื่อวว่าปรารณาส่งที่ไม่ม่ใครสามารถนำมามอบให้ได้”

ฃฏบัตติตได้ฟังค่านั้นแล้ว จึงตรัสกับพระเจ้าพีวว่า “ข้าแต่พระเจ้าพี พระองค์เมื่อรู้วว่า หม่อมฉันปรารณากะต่ายบนดวงจันทร์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่อาจนำมาได้ ครั้นม่ได้กระต่ายนั้น จักสิ้นชีวิต แล้วทำไมพระองค์เมื่อม่ได้โอรสที่ตายไปแล้วจึงต้องเศร้าโศกถึงด้วยเล่า ถ้าพระองค์ทรงพว้าสอนผู้อื่นอย่างทีทรงทราบไซ้ เพราะเหตุไร แม้ทุกวันนี้พระองค์ก็ย้งทรงเศร้าโศกถึงบุตรที่ตายไปแล้ว หม่อมฉันปรารณาในสิ่งที่เห็นปรากฏอยู่อย่างนี้ ส่วนพระองค์เศร้าโศกเพื่อต้องการสิ่งที่ม่ปรากฏใครหนอเป็นคนบ้ากว่ากัน”

ไม่ควรหวังในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้

๓๗๓

“กัมมัญญ์หรืออมนัญญ์ไม่พึงได้ตามปรารถนาว่า ขอบุตรของเราที่เกิดมาจงอย่าตายเลย พระองค์จะพึงได้โอรสที่ทิวคต ผู้ไม่ควรได้แต่ที่ไหน พระองค์ทรงกันแสงถึงโอรสที่ทิวคตแล้ว ซึ่งไม่สามารถจะนำคืนมาด้วยเวทมนต์ รากยา โอสถหรือทรัพย์ได้ ข้าแต่เจ้าพี่ ชื่นชื่อว่า ความตายนี้ ใครๆ ไม่อาจจะห้ามได้ด้วยทรัพย์ ด้วยชาติ ด้วยวิชา ด้วยศีล หรือด้วยมนต์ได้”

เมื่อฆฏิกตติทกกล่าวธรรมจบ พระราชาก็ทรงหายจากความเศร้าโศกถึงพระโอรสเป็นปลิดทิ้ง มีใจเลื่อมใสต่อฆฏิกตติทก ได้กล่าวสรรเสริญว่า “เธอดับความกระวนกระวายทั้งปวง ของเราผู้เร่าร้อนให้หายไปได้ เธอบรรเทาความโศกถึงบุตรของเรา ผู้ถูกความโศกครอบงำ เราเป็นผู้มีลูกศร คือความโศกอันถอนขึ้นแล้ว เป็นผู้สงบเย็นแล้ว เราจะไม่เศร้าโศกไม่ร้องให้อีกต่อไป” พระบรมศาสดาทรงนำพระธรรมเทศนานี้ มาตรัสสอนอุบาสกให้พิจารณาถึงความไม่เที่ยงของชีวิต และธรรมตาของกฎไตรลักษณ์ ทำให้อุบาสกดำรงอยู่ในโสดาปัตติผล เป็นผู้ไม่เศร้าโศกอีกต่อไป

เราจะเห็นว่า คนที่ตายไปแล้วไม่สามารถเรียกให้กลับฟื้นคืนมาได้ พระพุทธองค์จึงไม่ทรงสอนให้เสียเวลาไปนั่งร้องไห้คร่ำครวญพิไรรำพันถึงผู้ที่จากไปแล้ว แต่ให้พิจารณาถึงความ

ไม่ควรหวังในสิ่งที่เป็นไปได้

๓๗๔

ตายว่าเป็นเรื่องธรรมดาของโลก ที่ทุกคนต้องประสบพบเจอกัน
ทั้งนั้น พร้อมทั้งสอนให้เป็นผู้ไม่ประมาทในชีวิต ก่อนที่พญา-
มัจจุราชผู้มีเสนาใหญ่จะมาพรากเอาชีวิตของเราไป

เพราะฉะนั้น ก่อนที่ดวงชวาลาของชีวิตเราจะมอด
ดับไป ควรใช้วันเวลาที่ผ่านไปแต่ละวันให้เกิดประโยชน์สูงสุด
ด้วยการสั่งสมบุญกุศลกันให้เต็มที่ ชีวิตในภพชาติต่อไปจะ
ได้สว่างไสวกว่าเดิม ดังนั้นบุญบารมีอะไรที่ยังพร่องอยู่ก็ต้องรีบ
เติมให้เต็ม เมื่อความตายมาเยือนจะได้ไม่ต้องมัวนั่งเสียใจ
ในภายหลัง ผู้ที่อยู่เบื้องหลังก็สบายใจ และมั่นใจกับการเดิน
ทางไปสู่สัมปรายภพของตัวเรา พร้อมกับยึดตัวเราเป็นแบบ
อย่างในการสร้างบารมี ฉะนั้นให้ตั้งใจสั่งสมบุญกันให้ยิ่งๆ ขึ้นไป

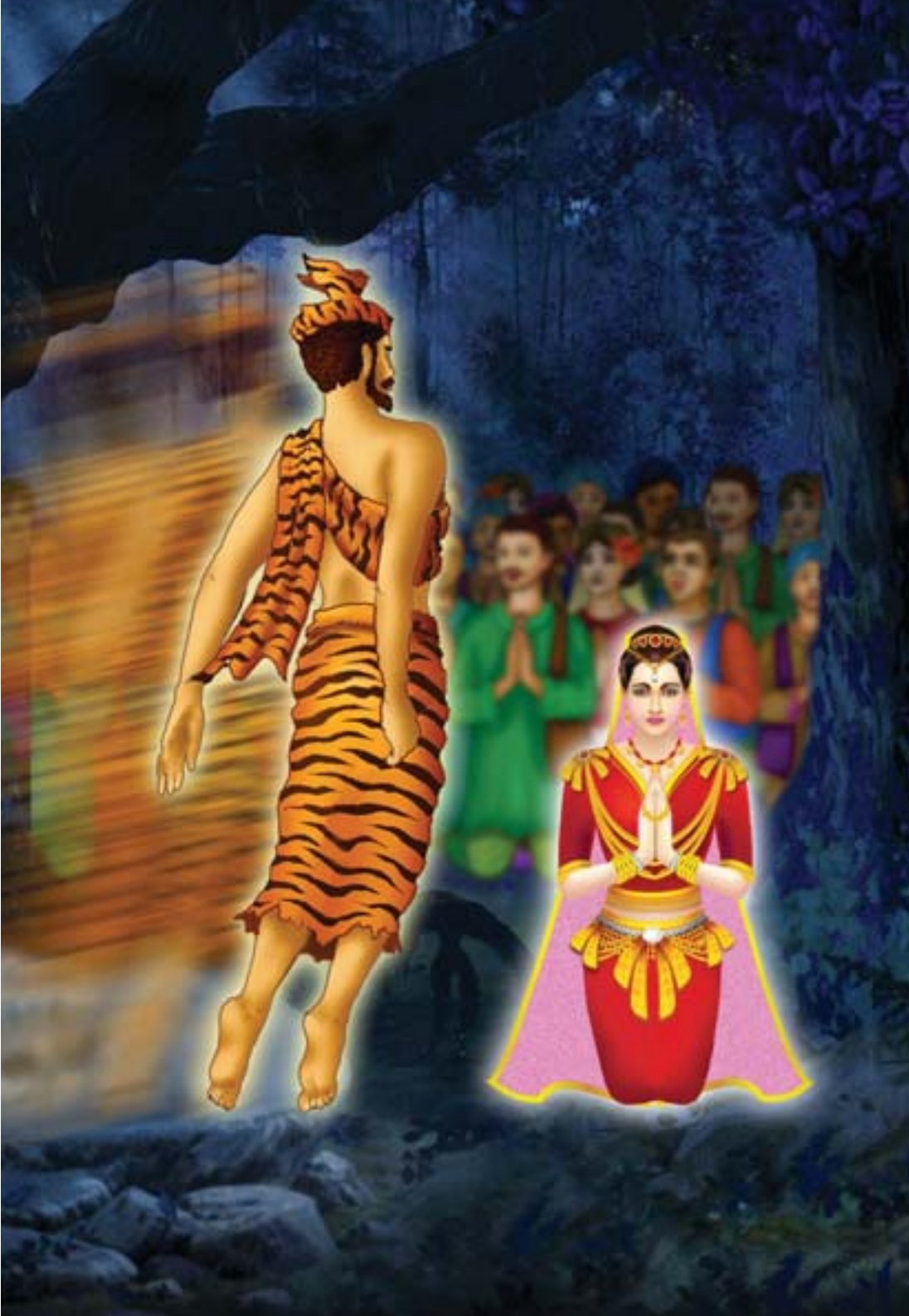

ห ม ด โ ศ ก

เ พ ร า ะ ห ม ด อ า ลั ย

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สงสารนี้ไม่มีที่สุดและเบื้องต้น
อันใคร ๆ ก็รู้ไม่ได้ เบื้องต้นและที่สุดของเหล่าสัตว์
ผู้มีวิชาเป็นเครื่องปิดกั้น ผูกพันด้วยตัณหาเล่นไป
ท่องเที่ยวไปย่อมไม่ปรากฏ

หมดโลกเพราะหมดอาลัย

๓๗๗

ชาวโลกต่างมีความปรารถนาอันสูงสุด คือ ต้องการพบความสุขที่แท้จริง โดยไม่รู้เลยว่า มีอยู่ในตัวของทุกคน ไม่ว่าเขาจะมีเชื้อชาติ ศาสนาและเผ่าพันธุ์ใด เพียงปฏิบัติธรรมเพื่อให้เข้าถึงพระธรรมกาย ซึ่งเป็นกายที่สวยงาม เป็นกายของลักษณะมหาบุรุษ จะปรากฏเหมือนกันทั้งรูปร่าง หน้าตา อานุภาพ ถ้าทุกคนในโลกปฏิบัติจนเข้าถึงพระธรรมกายในตัว จะทำให้มีดวงใจเป็นหนึ่งเดียวกัน ทั้งความคิด คำพูด และการกระทำ ซึ่งจะมีความบริสุทธิ์เหมือนกันหมด ทั้งมีความรัก ความปรารถนาดีต่อกันอย่างแท้จริง ไม่มีความรังเกียจียดฉันทึเบียดเบียนซึ่งกันและกัน

พระลัมมาลัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ตินกัฏฐสูตร ว่า

“อนมตฺตโคโย ภิกฺขเว สํสาโร ปุพฺพวา โภจฺจ น ปญญา-
ยติ อวิชฺชา นีวรณานิ สุตตานํ ตณฺหาสญฺโฆชนานิ สนฺธาวตํ
สํสรัตํ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สงสารนี้ไม่มีที่สิ้นสุดและเบื่องตัน
อันใครๆ ก็รู้ไม่ได้ เบื่องตันและที่สุดของเหล่าสัตว์ ผู้มี
อวิชชาเป็นเครื่องปิดกั้น ผูกพันด้วยตัณหาแล่นไป ท่อง
เที่ยวไปย่อมไม่ปรากฏ”

ผู้รู้ได้อุปมาไว้ว่า หากมีบุรุษปั้นมหาปฐพีนี้ให้เป็นก้อน

หมดโรคเพราะหมดอาลัย

๓๗๘

ก่อนละเท่าเม็ดผลกระเบา แล้วนำมาวางเรียงกัน สมมติว่า
ก่อนนี้เป็นบิดาของเรา ก่อนนี้เป็นปู่ของเรา ก่อนนี้เป็นทวด
ของเรา ไต่เรื่อยไปตามลำดับ บิดาของบิดาของบุคคลนั้นไม่พึง
สิ้นสุด ส่วนมหาปฐพีนี้พึงถึงการหมดสิ้นไป ที่เป็นเช่นนั้น
เพราะว่า ลังสารวัฏนี้กำหนดเบื้องต้น ท่ามกลาง และเบื้องปลาย
ไม่ได้ การเวียนว่ายตายเกิดในลังสารวัฏนี้ มีความซับซ้อน
สลับซับซ้อนยิ่งกว่าเกลียวเชือกที่นำมาขมวดเป็นปมเสียอีก เชือกยัง
สามารถที่จะจับต้นชนปลายได้ กำหนดเงื่อนต้น เงื่อนปลายก็
ไม่ยาก จะคลายเกลียวก็ไม่ยากเกินกว่าวิสัยที่จะทำได้

แต่การเดินทางไกลในลังสารวัฏนี้ มีความซับซ้อนซ่อน
เงื่อนจนยากจะสาวได้ เพราะหมู่สัตว์ถูกอวิชชา คือ ความไม่รู้แจ้ง
ปกปิดดวงปัญญาบริสุทธิ์ไว้ อีกทั้งเป็นความสับสนกลับไปกลับ
มาของภพชาติ วนอยู่ด้วยอำนาจของตัณหาที่ผูกไว้ ทำให้ไม่
สามารถสลัดออกจากกองทุกข์ได้ ท่านจึงเรียกการเดินทางวน
เวียนนี้ว่า ลังสารวัฏ คือ เวียนเกิดเวียนตาย วนไปวนมาอยู่อย่างนี้
ซึ่งเส้นทางของชีวิตไม่ราบเรียบเสมอไป มีสุขมีทุกข์ แล้วแต่บุญ
และบาปที่ได้ทำไว้ แล้วไปเกิดมาเกิด วนเวียนอยู่ระหว่าง
สวรรค์และโลกมนุษย์

เมื่อตายแล้ว เกิดมาใหม่ก็เป็นคนใหม่ จำอะไรก็ไม่ได้

หมดโลกเพราะหมดอาลัย

๓๖๕

ต้องเริ่มต้นกันใหม่หมด ท่านจึงอุปมาไว้ว่า ท่อนไม้ที่บุคคลโยนขึ้นบนอากาศ บางคราว ก็ตกลงทางโคน บางคราวก็ตกลงทางขวาง บางคราวก็ตกลงทางปลาย ล้วนทั้งหลายผู้มีวิชา ปิดบังดวงปัญญา มีตัณหาเป็นเครื่องประกอบไว้ ท่องเที่ยวไปมา หาความแน่นอนไม่ได้ ก็จากโลกนี้ไปสู่ปรโลก เมื่อสิ้นชีวิตก็ต้องจากปรโลกอื่นมาสู่โลกนี้

*ในสมัยที่พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่กรุงสาวัตถี มีสามีของอุบลาลิกาท่านหนึ่งเสียชีวิตลง เธอได้แต่ร้องไห้ คร่ำครวญอยู่ในป่าช้า ถึงสามสี่สุดที่รัก พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเห็นอุบลาลิกันแห่งโศดาปัตติผลของเธอ จึงได้เสด็จไปโปรดถึงบ้าน ตรัสสอนให้เข้าใจความเป็นจริงของโลกและชีวิตว่า สรรพสัตว์ทั้งหลายที่บังเกิดขึ้นมาในโลกนี้ ย่อมมีการพลัดพรากเป็นธรรมดา แล้วทรงนำเอาเรื่องในอดีตมาเล่าเป็นอุทาหรณ์ให้ฟังว่า

ในอดีตกาล ในกปิณครแคว้นปัญจาละ ได้มีพระราชาพระนามว่าพรหมทัต ทรงปกครองแผ่นดินด้วยทศพิธราชธรรม และเป็นที่รักของมหาชน พระองค์มีอัศรมเหสีพระนามว่า อุพพรี ได้ช่วยราชการแทนพระองค์หลายอย่าง ทำให้แคว้นแคว้นเจริญ

หมดโศกเพราะหมดอาลัย

๓๘๐

รุ่งเรือง ชาวประชาอยู่ร่วมกันฉันพี่น้อง เวลาไปที่ใดก็ไม่ต้อง
ปิดประตูบ้านเพราะไม่มีโจรขโมย เมื่อพระราชาสวรรคตด้วย
โรคาพาธบางอย่าง พระมเหสีมีความทุกข์โศกเศร้าโศกเสีย
พระทัยถึงพระราชาเป็นอย่างยิ่ง

สมัยนั้นพระบรมโพธิสัตว์ทรงผนวชเป็นฤๅษี ได้บรรลु
ฌานและอภิญญาสมาบัติ ฟานักอยู่ที่ราวป่าแห่งหนึ่ง ได้ทอด
พระเนตรเห็นพระนางอุพพริผู้กำลังเศร้าโศก ก็ปรารถนาจะถอน
ลูกศร คือความโศกของพระนาง จึงเหาะมาปรากฏเฉพาะ
พระพักตร์ ประทับยืนอยู่ในอากาศ ตรัสถามพวกมนุษย์ที่อยู่ใน
ป่าช้าว่า “หญิงท่านนี้คร่ำครวญว่าพรหมทัต พรหมทัต นาง
คร่ำครวญถึงพระเจ้าพรหมทัตองค์ไหนล่ะ” มหาชนที่มาประชุม
กันก็กล่าวตอบว่า “ท่านผู้เจริญที่ตรงนี้เคยเป็นพระเมรุมาศของ
พระเจ้าพรหมทัต หญิงนี้เป็นพระมเหสีของท้าวเธอ”

พระดาบสได้กล่าวกับพระนางอุพพริว่า “ดูก่อนน้องหญิง
พระเจ้าพรหมทัต ถูกเผาในป่าช้านี้ ๘๖,๐๐๐ พระองค์แล้ว
บรรดาพระเจ้าพรหมทัตเหล่านั้น พระนางทรงกันแสงถึง
พระเจ้าพรหมทัตพระองค์ไหน” พอพระนางถูกถามเช่นนั้น ก็
ตอบว่า “พระราชาพระองค์ใด เป็นพระราชโอรสของพระเจ้าจุฬิน
ทรงเป็นใหญ่อยู่ในแคว้นปัญจาละ หม่อมฉันเศร้าโศกถึง

หมดโลกเพราะหมดอาลัย

๓๘๑

พระราชอาพระองค์นั้น ผู้เป็นพระสวามีของหม่อมฉัน”

พระดาบสได้กล่าวสอนว่า “พระราชอาทุกพระองค์ ทรงพระนามว่าพรหมทัตเหมือนกันหมด ล้วนเป็นพระราชโอรสของพระเจ้าจุฬณี ผู้เป็นใหญ่อยู่ในแคว้นปัญจาละ พระนางเป็นพระมเหสีของพระราชอาเหล่านั้นทั้งหมด โดยลำดับสืบต่อกันมา ถ้าหากจะร้องไห้แล้วทำไมพระนางจึงเว้นพระราชอาพระองค์ก่อนๆ ทำไมทรงกันแสงถึงเฉพาะพระราชอาพระองค์หลังละ” พระนางอุพพรีได้ฟังดังนั้นก็เกิดสลดพระทัย ไม่คิดว่าเรื่องอย่างนี้ จะเคยเกิดขึ้นมาแล้วนับครั้งไม่ถ้วน จึงถามพระดาบสว่า “ข้าแต่ท่านผู้นิรทุกข์ หม่อมฉันเกิดเป็นหญิงตลอดกาลนานเท่านั้นหรือ หม่อมฉันเคยเกิดเป็นชายบ้างหรือไม่”

พระดาบสได้กล่าวสอนนางว่า “การกำหนดแน่นอนของหญิงและชายไม่มีในสงสารว่า หญิงก็ต้องเป็นหญิง ชายก็ต้องเป็นชายอยู่รำไป บางคราวพระนางก็เคยเกิดเป็นชาย บางคราวก็เกิดเป็นหญิง บางคราวก็เกิดในกำเนิดของสัตว์ ที่สุดแห่งอัฐภาพทั้งหลาย อันเป็นอดีตของพระนางไม่ปรากฏ และไม่อาจกำหนดได้ด้วยญาณทัสสนะของเรา เพราะสังสารวัฏนี้ยาวไกลเหลือเกิน สังสารวัฏนี้ไม่มีที่ สุด จะหาเบื้องต้นท่ามกลาง และที่สุดของสรรพสัตว์ได้ยาก เพราะมีอวิชชาเป็นเครื่องปิดกั้น

มหาวิทยาลัยพระมหาศาลายา

๓๘๒

ผูกพันไว้ด้วยตัณหา ท่องเที่ยวไปย่อมไม่ปรากฏ”

พระมเหสีได้ฟังธรรมที่พระดาบสแสดงก็มีใจเลื่อมใส จึงคลายจากความเศร้าโศกที่มีในพระราชฯ พระนางได้ประกาศ ความเลื่อมใสต่อพระดาบสว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ทานดับ ความกระวนกระวายทั้งปวงของหม่อมฉันผู้เร่าร้อนอยู่ ให้หายได้ เหมือนบุคคลเอาน้ำดับไฟได้สนิท ท่านบรรเทาความเศร้าโศก ถึงพระสวามีของหม่อมฉัน ผู้ถูกความเศร้าโศกครอบงำแล้ว ท่านถอนลูกศร คือ ความเศร้าโศกอันเสียดแทงที่ทิ่มแทงของ หม่อมฉันได้แล้ว ต่อแต่นี้ไป ดิฉันจะไม่เศร้าโศกไม่ร้องไห้อีก จะ อยู่ในโอวาทของท่าน”

อุบาสิกาเมื่อได้ฟังชาดก ซึ่งเป็นธรรมโอสธจาก พระบรมศาสดามาช่วยรักษาแผลใจที่เกิดจากการพลัดพรากแล้ว เธอมีดวงตาเห็นธรรม รู้เห็นไปตามความเป็นจริง ถึงการเวียน วายตายเกิดในสังสารวัฏ จึงตัดใจ ตัดอาลัยในสามี แล้วปล่อย ใจไปตามกระแสธรรม ในที่สุดก็ได้บรรลุธรรมเป็นพระโสดาบัน ได้เข้าถึงความสุขอันเป็นอมตะ มีนิพพานเป็นอารมณ์

ชีวิตในสังสารวัฏนี้ เต็มไปด้วยทุกข์ จับต้นชนปลายไม่ ถูก สังสารวัฏนี้กำหนดเบื้องต้น ท่ามกลางและเบื้องปลายไม่ได้ หมู่อัตว์ผู้ท่องเที่ยวไปมาในสังสารวัฏนี้ ได้เสวยความทุกข์

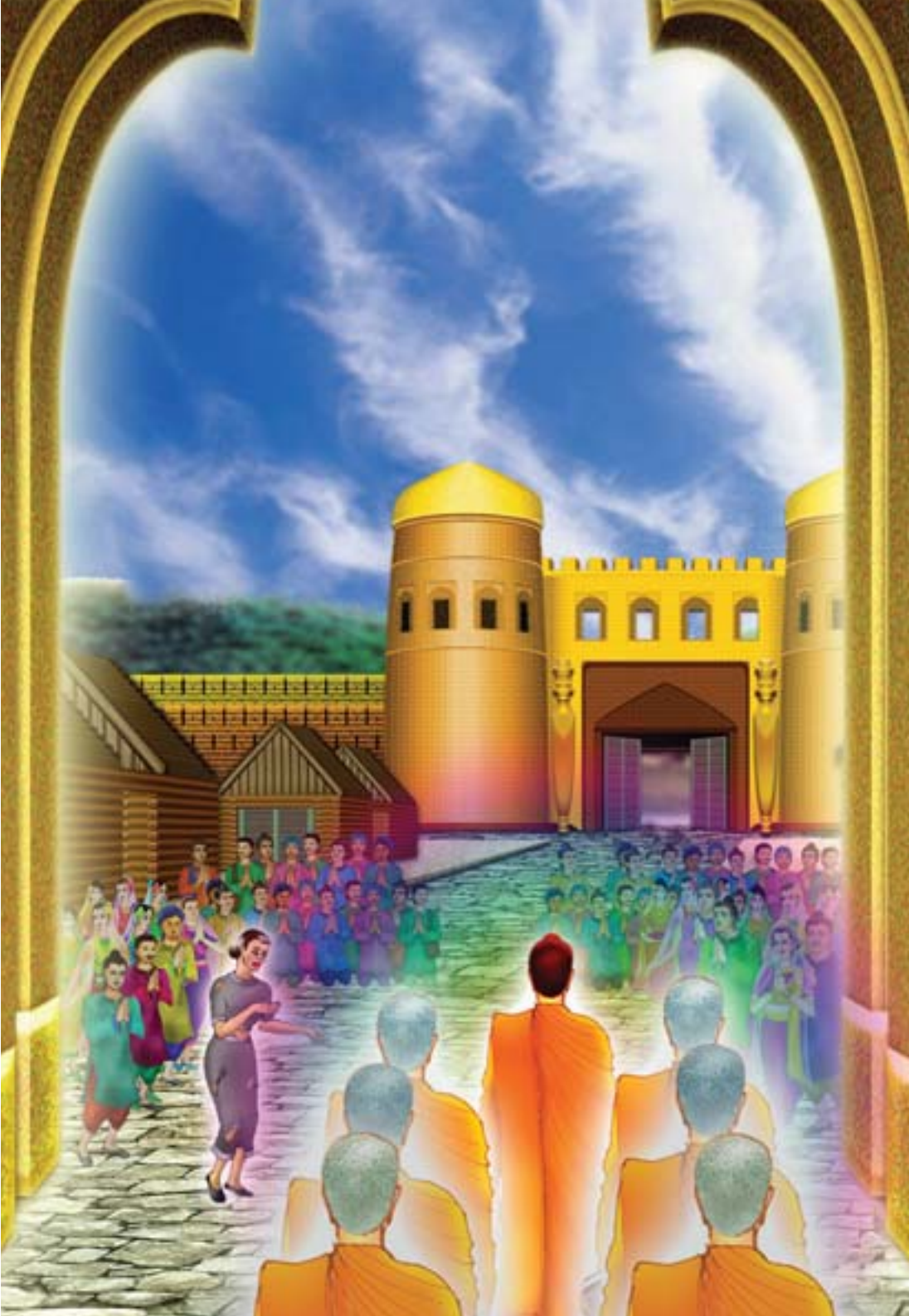
หมดโลกเพราะหมดอาลัย

๓๘๓

โทมนัสมายาวนาน ได้เพิ่มพูนปฐพีที่เป็นป่าช้าสูงขึ้น ใหญ่โต
กว่าภูเขาที่ตั้งตระหง่านเทียมฟ้า

เพราะฉะนั้น เมื่อพบกับเหตุการณ์ที่ต้องพลัดพรากจาก
บุคคลอันเป็นที่รัก ให้มีใจหนักแน่น รักษาใจให้เป็นปกติสุข อย่า
ได้ร้องไห้คร่ำครวญจนเกินไป ฝึกหัดตัดใจห้ามใจให้ได้ ให้สมกับ
ที่เป็นนักสร้างบารมี ผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร แล้วเราจะมีความ
สุขกันทุกคน

ความโศกสิ้นสุด เมื่อจิตหลุดพ้น

ความโศก ความร่ำไร ความทุกข์อันมากมายนี้มีอยู่ในโลก
ก็เพราะอาศัยสัตว์หรือสังขารอันเป็นที่รัก เมื่อไม่มีสัตว์หรือ
สังขารอันเป็นที่รัก ความโศก ความร่ำไร ความทุกข์เหล่านี้
ย่อมไม่มี

ความโศกสิ้นสุดเมื่อจิตหลุดพ้น

๓๘๖

การเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ อายุตนิพนพาน เป็นสิ่งที่จะต้องอาศัยกำลังบุญมากๆ บุญน้อยไปไม่ถึง ต้องมีกำลัง บุญเต็มเปี่ยมจึงจะไปถึงได้ บุญจะเต็มเปี่ยมได้เร็ว ย่อมขึ้นอยู่กับ การทำบุญถูกอยู่แห่งทะเลบุญ ถูกทักษิณะบุคคล และต้องทำ บ่อยๆ ทำซ้ำแล้วซ้ำอีก ทำทั้งทาน ศีล ภาวนา ทำไปจนหมด อายุขัย แม้ละโลกแล้วไปสู่สุคติภพ ยังต้องไปทำงานละเอียด กันต่อ และเมื่อถึงเวลา ก็ลงมาเกิดสร้างบารมีอีก เราจะสร้าง บารมีกันไปอย่างนี้อีกนับภพนับชาติไม่ถ้วน กระทั่งบารมีเต็ม เปี่ยมบริบูรณ์ เราจึงจะหลุดพ้นจากการบังคับบัญชาของพญามาร เหมือนลูกไก่หลุดออกจากกระเปาะฟองไข่ จะเป็นอิสระจาก อาสวกิเลส และจากอวิชชาอย่างสมบูรณ์ เช่นนี้จึงจะสามารถ ไปถึงที่สุดแห่งธรรมกันได้

มีวาระพระบาลีใน ขุททกนิกาย อุทานคาถา ว่า

“ความโศก ความรำไร ความทุกข์อันมากมายนี้มีอยู่ ในโลก ก็เพราะอาศัยสัตว์หรือสังขารอันเป็นที่รัก เมื่อไม่มี สัตว์หรือสังขารอันเป็นที่รัก ความโศก ความรำไร ความทุกข์เหล่านี้ย่อมไม่มี

ผู้ใดไม่มีสัตว์หรือสังขารอันเป็นที่รักในโลก ผู้นั้น ย่อมเป็นผู้มีความสุขปราศจากความเศร้าโศก เพราะเหตุนี้

ความโศกสิ้นสุดเมื่อจิตหลุดพ้น

๓๘๓

**ผู้ใดปรารถนาความไม่โศกอันปราศจากกิเลสदुरुลีแล้ว
ไม่พึงทำสัตว์หรือสังขารใดในโลกให้เป็นที่รักเลย”**

สรรพสัตว์ทั้งหลายที่มีความทุกข์อยู่นี้เพราะมีความผูกพัน
ในคน สัตว์ สิ่งของ จึงต้องติดบ่วงแห่งทุกข์ แม้พญาราชสีห์
หากติดบ่วงของนายพรานแล้ว ย่อมสิ้นกำลังและอำนาจ ได้รับ
แต่ความทุกข์ทรมาน มนุษย์ทั้งหลายก็เช่นเดียวกัน แม้มียศ
บรรดาศักดิ์มากเพียงใด หากติดบ่วงแห่งความรักและความผูกพัน
ย่อมต้องสิ้นฤทธิ์ เพราะตกอยู่ในอำนาจของกิเลสตัณหา ย่อมมี
จิตโศกเศร้า เต็มไปด้วยความทุกข์ทรมาน

ผู้รู้ทั้งหลายกล่าวไว้ว่า “ที่ใดมีรัก ที่นั่นมีทุกข์” ทุกข์ที่
เกิดจากการแปรเปลี่ยน หรือพลัดพรากจากคน สัตว์ สิ่งของอัน
เป็นที่รัก ยิ่งรักมากก็ยิ่งทุกข์มาก หรือทุกข์ที่เกิดจากการพบเจอ
สิ่งอันไม่เป็นที่รัก สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ล้วนทำให้เกิดความโศกเศร้า
เสียใจ คือ มีสภาพจิตที่อับเฉาขบเซา ทำให้มีอาการเหงเหง
เหมือนดินแห้ง ใโป้ไม้แห้ง หมดความชุ่มชื้น ไม่อยากรับรู้
อารมณ์อื่นใด ไม่อยากทำการงานอะไร ฤทธิ์เดชของความ
ไม่สมหวังนี้ อาจทำให้คนกลัดกลุ้มจนตรอมใจตายก็ได้

ดังนั้น พระพุทธองค์จึงทรงสอนให้เรารู้จักพิจารณา
ปล่อยวาง และคลายจากความยึดมั่นถือมั่นว่า “เราจะต้อง

ความโศกสิ้นสุดเมื่อจิตหลุดพ้น

๓๘๘

พลัดพรากจากของรักของชอบใจด้วยกันหมดทั้งสิ้น” เพราะเราอยู่บนโลกใบนี้ที่มีโลภธรรมเป็นพื้นฐาน อีกทั้งมีเวลาอยู่อย่างจำกัด เมื่อหมดเวลาแล้ว เราย่อมต้องละทิ้งทุกสิ่งทุกอย่างไป แม้กระทั่งร่างกายของเราเอง ฉะนั้น หากปล่อยวางได้เมื่อไร ใจก็เบาสบาย จะได้เข้าถึงพระรัตนตรัยภายใน เหมือนดังเรื่องที่หลวงพ่จะได้นำมาเล่าในวันนี้

*เรื่องมีอยู่ว่า พระวาลิภุชชีเถรีเป็นผู้มีชีวิตที่ผันผวนปรวนแปรอย่างน่าสงสาร เพราะมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและรุนแรงในชีวิต จนไม่มีใครสามารถทำนายชีวิตของท่านได้ว่าชีวิตในวันข้างหน้าจะเป็นอย่างไรต่อไป พระเถรีได้เคยบำเพ็ญบารมีที่เป็นอุปนิสัยแห่งมรรคผลนิพพานมาหลายชาติ ได้เคยทำบุญกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหลายพระองค์ ได้ท่องเที่ยวเวียนตายเวียนเกิด เป็นเทวดาและมนุษย์มายาวนานเป็นแสนกัป

ครั้นมาถึงในสมัยพุทธกาลนี้ ท่านได้เกิดในตระกูลฐานะดีตระกูลหนึ่งในเมืองเวสาลี มีชื่อว่า วาลิภุชชี เมื่อเติบโตเป็นสาว มารดาบิดาได้ยกให้เป็นภรรยาของกุลบุตรผู้หนึ่ง ซึ่งมีฐานะเสมอกัน หลังจากแต่งงานแล้ว ทั้งสองอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก

ความโศกสิ้นสุดเมื่อจิตหลุดพ้น

๓๘๕

ประหนึ่งว่า เป็นคู่สร้างคู่สม คู่บุญคู่บารมีกัน จนมีพยานรัก คือ ลูกชายหนึ่งคน

เมื่อลูกชายเติบโตวิ่งเล่นได้ พลันเกิดเหตุพลิกผันวิถีชีวิตของนางโดยสิ้นเชิง ลูกชายของนางเกิดล้มป่วยลง และตายจากไปอย่างปัจจุบันทันด่วน ทำให้นางเกิดความโศกเศร้าเสียใจ อาลัยอาวรณ์ต่อลูกน้อยเป็นอย่างมาก จนไม่เป็นอันกินอันนอน นางไม่สามารถควบคุมสติของตนได้ กลายเป็นคนเสียสติในทันที

พวกญาติและสามีของนางได้ช่วยกันรักษาเยียวยา แต่ไม่ได้ผล นางเดินร้องไห้กระเซอะกระเซิงออกจากบ้านไป โดยไม่มีใครรู้ว่า นางไปทางไหน จนกระทั่งไปถึงเมืองมิติลา ขณะนั้นเอง บุญเก่าที่นางได้สั่งสมไว้ดีแล้วตามมาให้ผล นางได้พบพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้เป็นศาสดาเอกของโลก ซึ่งขณะนั้นพระพุทธรองค์กำลังเสด็จดำเนินไปสู่เมืองมิติลา ด้วยพุทธานุภาพอันไม่มีประมาณ ทันทีที่ได้เห็นพระบรมศาสดา นางกลับได้สติหายจากอาการเป็นบ้าในทันทีนั่นเอง

เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเห็นว่า นางกลับได้สติแล้ว จึงแสดงธรรมโปรดนางวาลิฏฐี ให้คลายจากความรักความผูกพัน ครั้นนางได้สดับพระธรรมเทศนา ซึ่งเปรียบเสมือนธรรม

ความโศกสิ้นสุดเมื่อจิตหลุดพ้น

๓๕๐

โอสถชั้นยอดแล้ว นางเกิดความสลดสังเวชใจ เห็นสังขารของชีวิตในสังสารวัฏว่า เต็มไปด้วยความทุกข์ ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการครองเรือน จึงทูลขอบรรพชาต่อพระบรมศาสดา เมื่อนางได้รับอนุญาตแล้ว ก็ออกบรรพชาในสำนักภิกษุณี หลังจากบวชแล้ว บารมีธรรมที่สั่งสมมาจนเต็มเปี่ยมบริบูรณ์ก็ปรากฏผล พระเถรีได้ทำกรณียกิจ เริ่มเจริญสมาธิบำเพ็ญเพียรภาวนา ทำให้จิตใจนิ่งดังเข้ากลางของกลางเรื่อยไป ไม่นานก็บรรลุพระอรหัตผลพร้อมด้วยปฏิสัมภิทาญาณ ๔

หลังจากที่พระวาลิภูลีเถรีบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์แล้ว จึงได้กล่าวเถรีคาถาเหล่านี้ด้วยความเบิกบานใจว่า “ดิฉันถูกความโศกเศร้าถึงบุตรบีบคั้น มีจิตฟุ้งซ่าน เปลือยกายสลายผม เทียวชมชานรื่องให้ไปตามสถานที่ต่างๆ เดินโซซัดโซเซไปตามถนน กองขยะ ในป่าช้า ในตรอกน้อยตรอกใหญ่ อดๆ อยากๆ อยู่ถึง ๓ ปี

พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้ทรงฝึกบุคคลที่ไม่มีใครเสมอเหมือน ตรัสรู้ด้วยพระองค์เองโดยชอบ หาภัยจากที่ไหนมิได้ กำลังเสด็จไปสู่เมืองมิถิลา ดิฉันกลับได้สติแล้ว เข้าไปถวายบังคมพระองค์ พระบรมศาสดาพระองค์นั้นได้ทรงแสดงธรรมโปรดดิฉันด้วยพระมหากรุณา เมื่อได้รับรสแห่งอมตธรรมจากพระองค์

ความโศกสิ้นสุดเมื่อจิตหลุดพ้น

๓๕๑

แล้ว จึงออกบวชเป็นบรรพชิต และบำเพ็ญเพียรตามคำสอนของพระบรมศาสดา ได้ทำให้แจ้งแล้วซึ่งบทธรรมอันรุ่งเรืองสุขเกษมล้ำราญ

ดิฉันได้ถอนความเศร้าโศกอันมีพระอรหัตผลเป็นที่สุด ได้หลุดพ้นแล้วจากทุกข์ เพราะดิฉันกำหนดรู้อุปาทานชั้น ๕ คลายความยึดมั่นถือมั่นในรูป เวทนา สัญญา สังขารและวิญญาณ อันเป็นที่ตั้งและเหตุเกิดแห่งความเศร้าโศกทั้งหลายได้เด็ดขาดแล้ว”

จากเรื่องนี้เราจะเห็นได้ว่า ผู้ใดไม่มีสิ่งอันเป็นที่รัก ผู้นั้นก็ไม่มีทุกข์ เพราะยังมีสิ่งอันเป็นที่รักมากก็ยิ่งทุกข์มาก หมดรักก็หมดทุกข์ ความทุกข์ทั้งหลายจะสิ้นสุด เมื่อใจหยุดนิ่งที่ ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ อย่างสมบูรณ์ ดังเช่นพระอรหันตเถรีผู้ทำพระนิพพานให้แจ้งแล้ว ขณะที่ท่านเอาใจจรดอยู่กลางกาย ตีמד้าอยู่ในอมตรสอันยอดเยี่ยม คือ พระนิพพาน ความรัก ความโศกก็เข้าไปรบกวนท่านไม่ได้ ท่านตัดความรักใคร่ห่วงใย ได้เด็ดขาด ใจของท่านจึงมีแต่ความสุขเกษม ชุ่มชื่น เบิกบาน ปราศจากความทุกข์ความโศกเศร้าเสียใจ

พวกเราเองแม้ยังไม่สามารถตัดความรักความห่วงใยในคนสัตว์สิ่งของได้อย่างเด็ดขาด ก็ควรฝึกหัดปลดปล่อยวางไว้บ้าง

ความโศกสิ้นสุดเมื่อจิตหลุดพ้น

๓๕๒

ด้วยการหมั่นทำสมาธิเจริญภาวนาเจริญมรณานุสติอยู่เป็นประจำ จะทำให้เรามีสติ ไม่เศร้าโศกจนเกินเหตุ จิตจะได้คลายจากความยึดมั่นถือมั่น เวลาปฏิบัติธรรมก็สามารถเข้าถึงธรรมได้อย่างสะดวกสบาย เพราะไม่มีสิ่งที่มาเหนี่ยวรั้งจิตใจ ดังนั้นให้หมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งเรื่อยไป จนกว่าจะเข้าถึงพระรัตนตรัยภายในกันทุกคน

ม ง ค ล ที่ ๓ ๗
จิต ปร า ศ จ า ก ชู ลี

อ ุ ยู่ ที่ ไ ห น ก็ ไ ต่ ถ้ำ ไ จ ห ุ ด

ใจของบุคคล ผู้พิเศษดีแล้ว
เพราะรู้รอบ เป็นผู้สงบระงับ
ผู้คงที่ เป็นใจที่สงบแล้ว วาจาก็สงบ
การกระทำก็สงบตามไปด้วย

อยู่ที่ไหนก็ได้ถ้าใจหยุด

๓๕๕

การปฏิบัติธรรมเป็นการฝึกใจให้หยุดนิ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เข้าถึงพระรัตนตรัยภายใน คือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ ซึ่งรัตนะทั้งสามนี้เป็นสรณะที่แท้จริงของชาวโลกทั้งหลาย ถ้าเข้าถึงเมื่อไร เมื่อนั้นจะได้ชื่อว่าเป็นชาวพุทธที่แท้จริง คือ บรรลุวัตถุประสงค์ของการเกิดมาเป็นมนุษย์

พระลัมมาลัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“สนฺตํ ตสฺส มนํ โทติ สนฺตา วาจา จ กมฺม จ
สมฺมทญฺญา วิมุตตสฺส อุปสนฺตสฺส ตาติโน

ใจของบุคคล ผู้พ้นวิเศษดีแล้ว เพราะรู้รอบ เป็นผู้สงบระงับ ผู้คงที่ เป็นใจที่สงบแล้ว วาจาที่สงบ การกระทำก็สงบตามไปด้วย”

บุคคลที่หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ ย่อมเป็นผู้มีใจมั่นคง ประดุจขุนเขา ไม่มีสิ่งใดมาทำให้ใจหวั่นไหวได้ ใจไม่กระเพื่อม เป็นผู้สงบระงับสังขารทั้งปวงในโลก มีใจคงที่ มุ่งตรงต่อหนทางพระนิพพานอย่างเดียว มีพระนิพพานเป็นอารมณ์ กาย วาจา ใจ สงบจากกิเลสเครื่องเศร้าหมองทั้งหลาย ใจจึงเป็นอิสระ เป็นใหญ่ในตนเองอย่างแท้จริง เสวยบรมสุขได้อย่างเต็มที่ เพราะท่านผู้รู้มีใจหยุดนิ่งอย่างดีแล้ว

ใครก็ตาม ที่สามารถทำใจให้หยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกาย

อยู่ที่ไหนก็ได้ถ้าใจหยุด

๓๕๖

ได้เข้าถึงพระธรรมกายใสสว่างภายใน ธรรมจักขุจะบังเกิดขึ้น จะเห็นได้รอบทิศและรู้ได้รอบตัวด้วยญาณทัสสนะ ซึ่งต่างจากการเห็นด้วยตามนุษย์ จะเห็นสรรพสิ่งทั้งหลายได้แจ่มแจ้งตรงไปตามความเป็นจริง ที่เห็นได้เช่นนี้เพราะใจหยุดนิ่ง ฉะนั้นการหยุดใจ จึงเป็นการทำชีวิตของเราให้สมบูรณ์ เป็นชีวิตที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข จิตใจจะสะอาดบริสุทธิ์ทั้งวันทั้งคืน

ผู้มีใจหยุดดีแล้ว จะยืน เดิน นั่ง นอนก็มีความสุข สุขมาจากความสงบของใจ เมื่อใจสงบ คำพูดหรือการกระทำจะสงบตามไปด้วย เพราะผู้ที่มีใจหยุดนิ่ง จะอยู่ในสถานที่ใด สถานที่นั้นจะสะอาดบริสุทธิ์ เป็นอริยสถานประดุจทิพย์วิมาน

*ตั้งเรื่องในสมัยพุทธกาล พระสารีบุตรเถระผู้เป็นอัครสาวกเบื้องขวา ท่านมีน้องชายคนเล็กชื่อ “เรวตะ” เนื่องจากพี่น้องในครอบครัวของท่านออกบวชกันหมด เหลือแต่น้องคนเล็ก โยมแม่ของท่านจึงอยากจะให้ลูกชายคนเล็กเป็นผู้สืบสกุล พวกเขาได้จัดพิธีแต่งงานให้กับเด็กชายเรวตะ ผู้มีอายุเพียง ๗ ขวบ เพราะกลัวว่าพระสารีบุตรจะเอน้องคนเล็กไปบวชอีก เมื่อวันพิธีมงคลสมรสมาถึง ญาติผู้ใหญ่ให้พรแก่เด็กหญิงผู้เป็นเจ้าสาว

อยู่ที่ไหนก็ได้ถ้าใจหยุด

๓๕๓

ของเรวตะว่า “ขอให้เธอจงมีความสุข มีอายุยืนเหมือนคุณยายของเธอนะ”

เรวตะเห็นคุณยายท่านนั้นแล้ว เกิดความสลดใจขึ้นมาว่า “ถ้าเราแต่งงานมีครอบครัว ต่อไปเด็กหญิงนี้ต้องแก่เหมือนคุณยาย เป็นผู้เฒ่าอายุ ๑๒๐ ปี แต่ไม่มีเรี่ยวแรงที่จะช่วยเหลือตนเอง หลังโก่ง ฟันหัก ไม่ซำก็ต้องตาย สงสัยพี่ชายและพี่สาวของเรา คงจะเห็นลัทธิธรรมข้อนี้ จึงได้พากันออกบวชกันหมด เหลือแต่เราคนเดียว ถ้าหากเราอยู่ที่นี้ ชีวิตก็ไม่มีแก่นสารอะไร” เมื่อคิดได้ดังนี้แล้ว จึงขอออกบวช แต่ญาติไม่ยอมให้บวช และยังกลัวว่าเรวตะจะหลบหนีไปบวช จึงสั่งให้พี่เลี้ยงควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด

เรวตะไม่ละความตั้งใจ พยายามหาทุกโอกาสที่จะออกบวชให้ได้ ในขณะที่ขบวนแห่ของเจ้าบ่าวกำลังเดินทาง เรวตะได้แก่งัดทำเป็นปวดท้อง จึงขอลงไปทำธุระส่วนตัวข้างทาง ในครั้งแรกพี่เลี้ยงได้ดูแลอย่างเคร่งครัด ไม่ยอมให้คลาดสายตา แต่เรวตะแสวงหาเป็นท้องเสีย จึงลงไปทำธุระบ่อยๆ จนพี่เลี้ยงชะล่าใจ ช่วงหลังๆ จึงไม่ได้ตามไปดู เรวตะได้โอกาสจึงรีบวิ่งหนีเข้าป่าไปทันที พี่เลี้ยงเห็นไม่กลับมาจึงออกตามหา แม้จะตามหาอย่างไรก็ไม่พบ

อยู่ที่ไหนก็ได้ถ้าใจหยุด

๓๕๘

ฝ่ายพระสารีบุตรเถระได้บอกกับหมู่พระภิกษุสงฆ์ไว้ว่า “ถ้าน้องชายคนเล็กของท่านมาขอบวช ขอให้ภิกษุทั้งหลายช่วย บวชให้ทันที เพราะว่าบิดามารดาของท่านเป็นมิจฉาทิฎฐิ” เมื่อ เรวตะหนีออกจากบ้านได้แล้ว จึงได้บวชเป็นสามเณร อยู่กับ พระภิกษุที่ในป่านั้นเอง หลังจากบวชแล้ว ฝึกสมาธิกับพระ- อาจารย์ได้ไม่กี่วัน ท่านรู้สึกสังหรณ์ใจว่า ถ้าหากอยู่ที่นี้ต่อไป พวกญาติอาจจะตามมาพบ จึงขออนุญาตพระอาจารย์ เข้าไป ปฏิบัติธรรมอยู่ในป่าไม้ตะเคียนเพียงรูปเดียว สามเณรได้ตั้งใจ ทำสมาธิตลอด ๓ เดือน ได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์

พระสารีบุตรเถระได้ทราบข่าวว่า น้องชายบวชเป็น สามเณรแล้ว จึงได้กราบทูลพระบรมศาสดา เพื่อจะขอไปเยี่ยม สามเณรน้องชาย ที่อยู่ในป่าเพียงรูปเดียว พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงอนุญาต และพระพุทธองค์จะเสด็จไปด้วยพร้อมกับภิกษุ- สงฆ์อีก ๕๐๐ รูป ในการเดินทางครั้งนั้น มีพระสิวลีผู้เลิศทาง ด้านมีลาภไปด้วย พระบรมศาสดาและหมู่ภิกษุได้เดินทางเป็น ระยะทางถึง ๓๐ โยชน์ ในระหว่างทางได้มีเหล่าเทวดาคอยต้อนรับ ด้วยการเนรมิตวิหารให้พักทุกๆ ระยะทาง ๑ โยชน์ และได้จัด เตรียมภัตตาหารที่มีรสเลิศไว้ให้

ฝ่ายสามเณรเรวตะได้เห็นการเสด็จมาของพระบรม-

อยู่ที่ไหนก็ได้ถ้าใจหยุด

๓๕

ศาสดาด้วยธรรมจักขุ จึงใช้อธิปาฏิหาริย์เนรมิตพระคันธกุฎีสำหรับพระพุทธองค์ และเนรมิตกุฎีอีก ๕๐๐ หลัง เพื่อภิกษุสงฆ์มีที่สำหรับจงกรม ๕๐๐ แห่ง ทำสถานที่นั้นให้งดงามประดุจทิพย์วิมาน เมื่อเหล่าภิกษุสงฆ์มาถึง สามเณรก็ให้การต้อนรับอย่างดี พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงพำนักอยู่ในสำนักของสามเณร ๑ เดือน จึงได้เสด็จกลับบุพพาราม

ในจำนวนพระภิกษุ ๕๐๐ รูปนั้น มีพระหลวงตา ๒ รูปพากันคิดว่า สามเณรนี้อาตมก่อสร้างเสนาสนะใหญ่โต คงไม่มีเวลาปฏิบัติธรรมอย่างแน่นอน พระบรมศาสดาทรงมีความลำเอียง จึงเสด็จมาเพราะเห็นแก่หน้าพระสารีบุตร แม้จะอยู่ในป่าเขาไกลถึง ๓๐ โยชน์ ก็ยังเสด็จมา

ในวันนั้น พระบรมศาสดาทรงตรวจดูสัตว์โลกในเวลาใกล้รุ่ง ทรงทราบวาระจิตของภิกษุทั้งสอง ในวันเสด็จกลับทรงอธิษฐานจิตให้พระภิกษุทั้งสองนั้นลืมนิเวศน์ของตน เมื่อภิกษุทั้งหมดได้เดินทางออกจากที่พักแล้ว พระพุทธองค์จึงทรงคลายฤทธิ์ ทำให้ภิกษุ ๒ รูปนี้ นึกขึ้นได้ว่าลืมนิเวศน์ของตน จึงพากันย้อนกลับไปเอาบริวารของตน เมื่อกลับไปอีกครั้ง เห็นแต่ป่ารกชัฏ กุฏิที่ตนเคยพักอย่างสบายก็ไม่มีอีกแล้ว พระทั้งสองรูปได้เที่ยวหาบริวารของตนและพบบริวารห้อยอยู่ตามกิ่งไม้ตะเคียน

อยู่ที่ไหนก็ได้ถ้าใจหยุด

๔๐๐

ต่างประหลาดใจ แล้วรีบพากันออกจากป่าทันที

ฝ่ายพระบรมศาสดาได้พาพระภิกษุสงฆ์เดินทางมาจนถึงวัดบุพพาราม มหาอุปาสถาภิการิสาชาได้ถวายข้าวยาคุรสเลิศ แล้วเรียนถามพระภิกษุถึงที่อยู่ของสามเณรว่า นารีนรมย์เพียงใด ภิกษุทั้งหลายกล่าวสรรเสริญว่า “ที่อยู่ของสามเณรเหมือนกับ เทวสภาสุธรรมางดงามเกินกว่าที่จะพรรณนา ประหนึ่งว่า ตกแต่งด้วยของอันเป็นทิพย์” ส่วนภิกษุ ๒ รูป ที่มาถึงในภายหลัง ได้บอกแก่มหาอุปาสถาภิการิว่า “ที่นั่นไม่มีความรื่นรมย์เลย มีแต่ความรกร้าง เต็มไปด้วยหนาม เป็นเหมือนที่อยู่ของอมนุษย์”

มหาอุปาสถาภิการิสาชาคิดว่า คำตอบของพระคุณเจ้า ไม่ตรงกัน ต้องมีเหตุอะไรเกิดขึ้นเป็นแน่ จึงได้กราบทูลเรื่องนี้ ต่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธองค์ตรัสว่า

“ดูก่อนวิสาชา พระอรหันต์ทั้งหลายจะอยู่ ณ ที่ใด จะเป็นบ้านหรือป่า ที่ลุ่มหรือที่ดอน สถานที่นั้น ย่อมเป็นสถานที่อันนารีนรมย์”

พระอรหันต์ผู้มีใจหยุดนิ่งอย่างสมบูรณ์แล้ว เป็นผู้สงบกาย วาจา ใจ หมดจดจากกิเลส สมบูรณ์ด้วยวิชาและจรณะ ย่อมมีฤทธิ์มีเดชมีอานุภาพ ยิ่งกว่าใครในภพทั้ง ๓ ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็เป็นสุข และทำที่นั่นให้นารีนรมย์ได้ ด้วยกระแสใจอัน

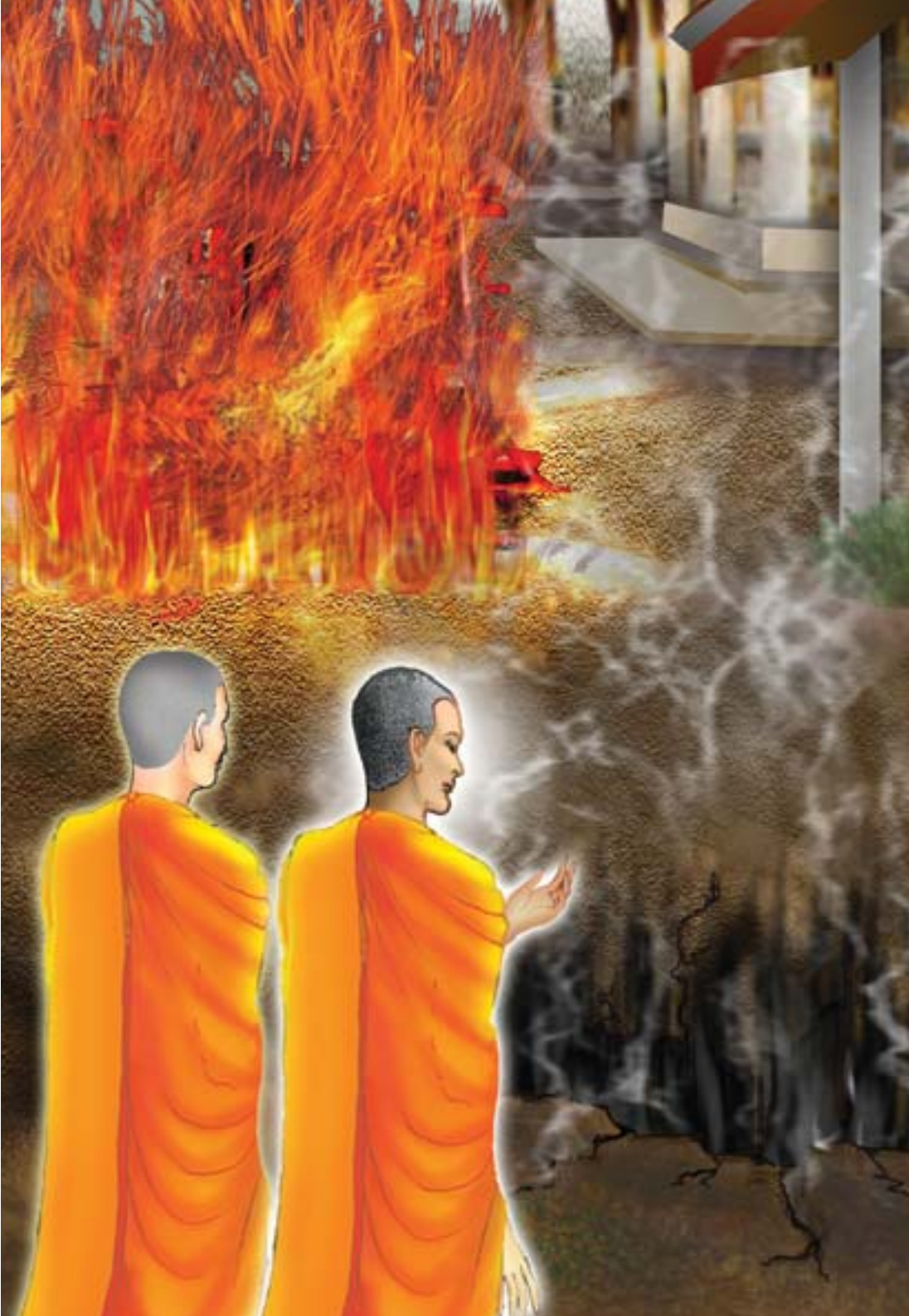
อยู่ที่ไหนก็ได้ถ้าใจหยุด

๔๐๑

บริสุทธิ์ผ่องใส

ดังนั้น เราควรฝึกใจให้หยุดนิ่งในทุกอิริยาบถ เพื่อเพิ่ม
เต็มความบริสุทธิ์ เต็มความสุขให้เป็นรางวัลชีวิตของเราทุกๆ คน
การหยุดนิ่งเป็นหน้าที่หลักของพวกเขา เพราะฉะนั้นอย่าปล่อย
ปละละเลยในการทำใจหยุดนิ่ง

ธรรมรักษา
ผู้ประพาศิธรรม

ธรรมแด
ย่อมรักษาผู้ประพาศิธรรม

ธรรมรักษาผู้ประพடுத்தธรรม

๔๐๔

ช่วงเวลานี้ เป็นเวลาที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง เพราะเราจะได้ประพடுத்தปฏิบัติธรรมตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นลัทธิธรรมนำพาชีวิตให้เข้าถึงความสุข หลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งมวล ปัจจุบันนี้มนุษย์ส่วนใหญ่ยังไม่รู้เลยว่าเกิดมาทำไม อะไรคือเป้าหมายที่แท้จริงของชีวิต เมื่อไม่ได้ฟังธรรมของพระพุทธองค์ ชีวิตจึงต้องเวียนวนอยู่ในกระแสแห่งความทุกข์ระทม เหมือนถูกตรึงด้วยเครื่องพันธนาการร้อยรัด แต่เมื่อได้ฟังพระสัทธรรม ก็จะเข้าใจความเป็นจริงของชีวิต แล้วมุ่งแสวงหาสาระอันแท้จริง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด คือพระนิพพาน

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“ธมโม หเว รกขติ ธมมจารี

ธรรมแล ย่อมรักษาผู้ประพடுத்தธรรม”

เคยมีนักปราชญ์ทางด้านภาษา ค้นคว้าเกี่ยวกับความหมายของคำว่า ธรรมะ ในพระไตรปิฎกมีอย่างน้อย ๕๐ ความหมาย สุดแต่ว่าเราจะหยิบยกเอาตอนไหนออกมาใช้ แต่ส่วนใหญ่แล้วเรามักจะได้ยินได้ฟังกันมาว่า ธรรมะคือความถูกต้อง ความดีงาม ความบริสุทธิ์ ความสะอาดผ่องใส ความสงบ ความเย็นกายเย็นใจ หรือความสุขกายสุขใจ

ธรรมรักษาผู้ประพาสธรรม

๔๐๕

ส่วนในทางปฏิบัติ หลวงปู่ดปากน้ำ ภาชีเจริญ ท่านได้ สละชีวิตทำใจหยุดนิ่งกลับเข้าไปสู่ภายใน แล้วท่านเข้าไปค้นพบว่า ตัวตนเนื้อหนังที่แท้จริงของธรรมะนั้น อยู่ภายในตัวของเรานี้เอง ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เหนือสะดือขึ้นมา ๒ นิ้วมือ เป็นดวง ใสๆ กลมรอบตัว ไสยิ่งกว่าเพชร สวยงามมาก มีความ สว่างไสวมีความรู้ภายใน ปัญญาภายในบอกท่านว่า นี่เรียกว่า มนุษยธรรม คือดวงธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ แล้วท่านค้นพบต่อไปอีกว่า ดวงธรรมนี้มีอยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคนในโลก ถ้า มนุษย์ไม่มีดวงธรรมดวงนี้ จะดำรงชีวิตอยู่ไม่ได้ ถ้าเมื่อไรที่ดวง ธรรมดวงนี้ดับลง กายมนุษย์ต้องพลอยแตกดับไปด้วย เพราะ ฉะนั้นดวงธรรมจึงเป็นสิ่งที่ทรงรักษากายมนุษย์ไว้

การที่เราจะเข้าถึงดวงธรรมหรือธรรมะได้นั้น จะต้อง อาศัยการประพาสธรรม คือ การรักษากาย วาจา ใจ ให้บริสุทธิ์ ปฏิบัติตามหลักกุศลกรรมบถ ๑๐ ประการ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติดินในกาม ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพื่อเจ้าใจไร้สาระ ไม่โลภอยากได้ของเขา ไม่พยาบาทปองร้ายใคร เห็นชอบตามคลองธรรม การจะรักษาสິงเหล่านี้ได้ จะต้องนำใจมาหยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เพราะ เมื่อใจเราหยุดอยู่ที่ตรงนี้ ความบริสุทธิ์จะเกิดขึ้น ทั้งความคิด คำพูดและการกระทำก็บริสุทธิ์หมด

ธรรมรักษาผู้ประพฤติธรรม

๔๐๖

เมื่อใจของเราหยุดถูกส่วนดีแล้ว จะเห็นดวงธรรม หรือ ดวงปฐมมรรค ซึ่งเป็นหนทางเบื้องต้นที่จะนำไปสู่พระนิพพาน ดวงธรรมนี้แหละ จะเป็นสิ่งที่พึงที่ระลึกให้กับตัวของเรา ที่ว่าเป็น ที่พึง หมายถึง เวลาที่เรามีความทุกข์ พอเอาใจหยุดเข้าไปสู่ ภายใน เข้าถึงดวงธรรมแล้ว ความทุกข์ทั้งหลายที่มีอยู่ในใจ จะละลายหายสูญไปหมด ที่ว่าเป็นที่ระลึกคือ เมื่อเรามีความสุข แล้ว ถ้าหากเอาใจของเราหยุดเข้าไปสู่ภายใน จะเพิ่มเติม ความสุขให้แก่ตัวของเราเองยิ่งขึ้น

ดวงธรรมดวงนี้แหละ จะรักษาเราให้รอดพ้นจากบ่วง แห่งมาร จะปิดประตูบาปภูมิ บาปกรรมต่างๆ หยุดหมด ยังไม่ ให้ผล ความบริสุทธิ์ของใจที่เป็นดวงสว่างจะให้ผลก่อน และให้ ผลดียิ่งๆ ขึ้นไปตามลำดับ ดังเช่น พระมิลกเถระ

*พระมิลกเถระ ในสมัยที่ยังเป็นคฤหัสถ์ ท่านเป็น นายพราน หาเลี้ยงชีพด้วยการทำป่าณาติบาต ทำบาปทำกรรม มามาก วันหนึ่งหลังจากที่ท่านบริโภคน้ำอย่างแล้ว ได้ไปยังที่ดัก บ่วง ระหว่างทางรู้สึกกระหายน้ำมาก จึงแวะเข้าไปเปิดหม้อน้ำ ที่ตั้งอยู่ในวัดของพระเถระรูปหนึ่ง ซึ่งกำลังเดินจงกรมอยู่

ธรรมรักษา ผู้ประพจน์ธรรม

๔๐๓

แต่พอเปิดหมอนน้ำ กลับไม่เห็นมีน้ำเลย จึงรู้สึกโกรธ เลยร้อง ตะโกนใส่พระเถระว่า “ท่านบริโภคาหารของชาวบ้านแล้ว ทำไมมัวแต่นอน ไม่ยอมตักน้ำดื่มไว้ในหมอนบ้างเลย” พระเถระ ได้ยินดังนั้น จึงเดินไปตรวจดู เห็นมีน้ำอยู่เต็มหมอน จึงเอาขันตัก น้ำจนเต็ม ส่งให้นายพรานดื่ม เมื่อนายพรานดื่มน้ำแก้กระหาย แล้ว เกิดสังเวชใจขึ้นมาว่า เราบาปหนักแท้ๆ หมอนน้ำมีน้ำ เต็มอยู่ แต่เรากลับมองไม่เห็นน้ำ นี่ถ้าเราละจากโลกนี้ไปแล้ว จะเป็นอย่างไรหนอ ด้วยความที่กลัวว่าผลของบาปจะตามมาทัน นายพรานขอวชกับพระเถระ

เมื่อวชแล้ว ท่านได้ตั้งใจบำเพ็ญสมณธรรม เจริญ ภาวนาเป็นอย่างดี แต่ในระยะแรก ท่านไม่สามารถฝึกใจให้หยุด ให้นิ่งได้เลย เพราะท่านทำปาณาติบาตมามาก พอจะทำใจให้หยุด ภาพที่เคยฆ่าเนื้อฆ่าสุกรก็ปรากฏขึ้นมาในใจ เห็นกิริยาอาการ ของสัตว์ที่แสดงความเจ็บปวด ความทรมานในขณะที่ถูกฆ่า ภาพต่างๆ เหล่านี้ปรากฏขึ้นมาในใจของท่าน คอยหลอกหลอน ให้อใจของท่านเร่าร้อนกระวนกระวาย ไม่สามารถจะหยุดนิ่งได้ พอปฏิบัติธรรมไม่ได้ผล ท่านเกิดเริ่มรู้สึกท้อแท้ถึงกับคิดจะ ลาสิกขา จึงไปปรึกษาพระเถระ

พระเถระฟังแล้วจึงให้พระมิลกะไปตัดไม้สดมาทำเป็น กองใหญ่และบอกให้เอาไฟเผา ท่านก็ปฏิบัติตาม แต่แม้จะก่อไฟ

ธรรมรักษาผู้ประพฤติธรรม

๔๐๘

จากทิศทางไหน ก็ไม่สามารถจะเผากองไม้สดนั้นให้ไหม้ได้ พระอุปัชฌาย์จึงเข้าฉานสมาบัติ อธิษฐานให้แผ่นดินแยกออกจากกัน แล้วนำไฟจากอเวจีมาหวนรอกมาเพียงเล็กน้อย แค่ว่าแสงหิ่งห้อย มาใส่ที่กองไม้นั้น เพียงชั่วพริบตา กองไม้สดนั้นก็มอดไหม้หมด เหมือนจุดไฟเผาใบไม้แห้งฉะนั้น เมื่อพระอุปัชฌาย์แสดงความร้อนของไฟในนรกให้ท่านเห็นแล้วจึงบอกว่า ถ้าหากท่านสึกออกไป วิชากรรมที่เคยทำปาณาติบาตมาตลอดชีวิต จะทำให้ท่านต้องไปหมกไหม้ในนรกอเวจีที่ร้อนแรงขนาดนี้ ท่านมีละกะพังแล้วก็เกิดความสลดสังเวชใจ กลัวภัยในนรก จึงเลิกล้มความตั้งใจที่จะสึก แล้วหันมาบำเพ็ญสมณธรรมอย่างเต็มที่

พอใจของท่านปล่อยวางหมด ไม่นึกถึงบาปอกุศลกรรมต่างๆ ที่เป็นอดีต ไม่ว่าจะมีความพ้ออะไรเกิดขึ้นมาหลอกหลอนก็ไม่สนใจ ไม่ไปยึดมั่นถือมั่น ท่านถือเสียว่า เมื่อพลาดพลั้งไปแล้วก็จะตั้งต้นใหม่ ตั้งแต่นี้ต่อไปจะทำแต่ความดี ท่านตั้งใจปฏิบัติธรรมด้วยความเพียรที่ต่อเนื่อง เมื่อไรที่เกิดความง่วงเหงาหาวนอน ท่านจะแก่ง่วงด้วยการวางฟางที่ชุ่มน้ำไว้บนศีรษะ หรือนั่งหย่อนเท้าทั้งสองลงไปในแอ่งน้ำ ท่านเพียรพยายามอยู่อย่างนี้ด้วยความอดทนอย่างยิ่ง

ในที่สุดท่านก็สมหวัง ใจหยุดถูกส่วนที่ศูนย์กลางกายฐาน

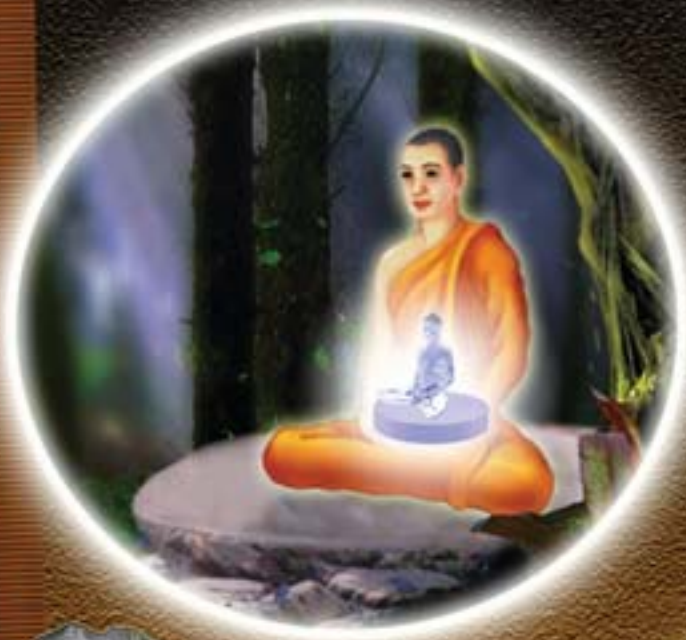

ธรรมรักษาผู้ประพฤติกุศลธรรม

๔๐๕

ที่ ๗ พอถูกส่วน ดวงธรรมจึงสว่างโพล่งขึ้นมา สว่างยิ่งกว่า ดวงอาทิตย์ยามเที่ยงวัน ลบภาพบาปอกุศลกรรมต่างๆ ให้ เลือนหายไปหมด กุศลกรรมที่เคยทำในอดีตมาส่งผลในทันที เคยทำความดีไว้มากมายเท่าไร ก็มาส่งผลในตอนนี เพราะว่ เมื่อใจหยุดแล้ว ดวงสว่างเกิดขึ้น จึงจะเชื่อมโยงบุญเก่าที่ตน เคยทำมา กับบุญใหม่ที่ทำในปัจจุบัน สนับสนุนให้ใจของท่าน หยุดนิ่งเข้าไปอีก จนเข้าถึงกายธรรมพระอนาคามี สามารถตัด สังโยชน์เบื้องต่ำทั้ง ๕ ได้ ในขณะที่กำลังเดินจงกรมอยู่นั่นเอง

เราจะเห็นว่า ทั้งๆ ที่พระมีละเคยสร้างบาปสร้างกรรม มามากมาย ทำปาณาติบาตมาตลอดชีวิต แต่ในภายหลังท่านก็ สามารถหลุดพ้นจากกระแสกรรม พ้นจากอบายได้อย่างเด็ด ขาดด้วยการประพฤติปฏิบัติธรรม ทำให้หยุดให้นิ่ง หากพวกเรา อยากจะหลุดพ้นจากบาปอกุศลทั้งหลายที่เคยทำมา ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน ทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา ทั้งในที่ลับและในที่แจ้ง ซึ่งทุกคนเคยพลาดพลั้งกันมาแล้วทั้งนั้น ถ้าไม่อยากไปสู่อบายภูมิ อยากจะหลุดพ้นจากกระแสกรรมทั้งหลาย อยากไปสู่อายตณ- นิพพาน ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิด มีหนทางเดียวคือ ต้องทำใจ ของเราให้หยุดนิ่ง ให้ใสสะอาดบริสุทธิ์ สิ่งนี้จะยกชีวิตของเรา ให้ขึ้นมาสู่เกาะแห่งธรรม ให้พ้นจากบาปกรรมทั้งปวง ไปสู่ ภพอันวิเศษได้ในที่สุด

รักษาใจ
ให้เข้าถึงธรรม

ผู้มีปัญญา พึงรักษาจิต ที่เห็นได้แสนยาก
ละเอียดอ่อนยิ่งนัก
ซึ่งมักตกไปในอารมณ์ตามที่ปรารถนา
จิตที่คุ้มครองไว้ดีแล้ว จะนำความสุขมาให้

รักษาใจให้เข้าถึงธรรม

๔๑๒

เป้าหมายของทุกชีวิต คือ การไปสู่อายตตนิพพาน การไปสู่อายตตนิพพานนั้น เราจะต้องหมั่นฝึกใจให้หยุดนิ่ง เป็นประจำสม่ำเสมอ ซึ่งถือว่าเป็นกรณียกิจ เป็นกิจที่สำคัญที่สุดในชีวิต อันจะทำให้เราหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ พระบรมโพธิสัตว์หรือนักปราชญ์บัณฑิตทั้งหลาย ไม่ว่าท่านจะเกิดมาที่ภพที่ชาติ ต่างมุ่งที่จะชำระกาย วาจา ใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์ เพราะตระหนักดีว่า การจะเดินทางไปสู่อายตตนิพพาน ซึ่งเป็นเอกัณตบรมสุข จะต้องทำความบริสุทธิ์ให้ถึงที่สุด จึงจะไปถึงได้

พระลัมมาลัมพุทเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“สุทฺตฺสํ สุนิปุณํ ยตถ กามนิปาตินํ

จิตฺตํ รุกฺเขถ เมธาวิ จิตฺตํ คฺคตฺตํ สุขาวทํ

ผู้มีปัญญา พึงรักษาจิต ที่เห็นได้แสนยาก ละเอียดย่อน ยั้งนัก ซึ่งมักตกไปในอารมณ์ตามที่ปรารถนา จิตที่คุ้มครองไว้ดีแล้ว จะนำความสุขมาให้”

จิตดั้งเดิมของมนุษย์ประภัสสร คือ มีความใสสว่างอยู่ในตัวเป็นปกติ แต่คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับเรื่องนอกตัว จนไม่ได้หันกลับมาดูตนเอง ใจจึงแปรปรวนไปตามกระแสโลก ทำให้ใจขุ่นมัวเศร้าหมอง แต่ผู้มีปัญญาจะใช้เวลาส่วนใหญ่มาดูใจของตนเอง แล้วรักษาใจดวงนี้ไม่ให้ไปคิดในเรื่องที่เป็นบาปอกุศล

รักษาใจให้เข้าถึงธรรม

๔๑๓

จะพยายามยกใจให้สูงขึ้น ด้วยการทำสมาธิเจริญภาวนาทุกวัน ซึ่งวิธีการนี้ นับว่าเป็นวิธีการรักษาใจได้ดีที่สุด และถูกต้องร้อยตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะนำพาเราไปสู่จุดหมายปลายทางได้

ในช่วงนี้ยังอยู่ในช่วงเข้าพรรษา ซึ่งเป็นพรรษาแห่งการปฏิบัติให้เข้าถึงธรรมที่พวกเราตั้งใจกันว่า จะจำพรรษาอยู่ในร่างกาย ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ด้วยการรักษาใจดวงนี้ ให้ใสสะอาดบริสุทธิ์ หยุดนิ่งอยู่ตรงนี้ให้ได้ตลอดเวลา จะไม่สนใจออกไปนอกตัว ไม่ปล่อยใจเลือนลอยไปกับสิ่งไร้สาระ แต่จะรักษาใจไว้ในร่างกาย ซึ่งเป็นขอบเขตของใจเรา และจะหันกลับมาพิจารณาข้อบกพร่องที่มีอยู่ในตัว เมื่อพบแล้วจะรีบปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ชีวิตจะได้สมบูรณ์ยิ่งกว่าพรรษาที่ผ่านมา

โดยเฉพาะพรรษานี้ เป็นพรรษาที่พิเศษกว่าทุกปี คือเราได้พร้อมใจกันเปิดบ้านกัลยาณมิตร ให้เป็นศูนย์รวมของผู้มีบุญได้มาประพฤติปฏิบัติธรรมกัน แล้วชักชวนหมู่ญาติและเพื่อนๆ มานั่งสมาธิที่บ้าน ทำความสว่างไสวในจิตใจให้บังเกิดขึ้น หลากๆ ท่านเมื่อเปิดบ้านกัลยาณมิตรแล้ว ได้มาเล่าให้หลวงพ่อฟังด้วยความปลื้มปิติ บอกว่า ตั้งแต่เปิดบ้านกัลยาณมิตรชักชวนเพื่อนบ้านมานั่งสมาธิด้วยกัน เป็นวงบุญ นั่งกันเป็นหมู่คณะ ลับดาห์

รักษาใจให้เข้าถึงธรรม

๔๑๔

ละครึ่ง รู้สึกว่าผลการปฏิบัติธรรมก้าวหน้าขึ้นมาก

บางท่านเวลาล้างหน้าแปรงฟัน รู้สึกว่าเหมือนล้างพระพักตร์ขององค์พระก็มี คือ เหมือนตนเองเป็นองค์พระไปเลย ใจใสสะอาดบริสุทธิ์มาก เกิดความสุข ความโปร่ง เบาสบาย อย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อนในชีวิต คิดแต่เรื่องที่ดี เรื่องบาปอกุศลคิดไม่ออกเลย เวลามีปัญหาอะไรเกิดขึ้น ก็เกิดดวงปัญญาแจ่มแจ้ง แก้ไขได้หมดข้างนอกเคลื่อนไหวแต่ข้างในหยุดนิ่ง ใจติดอยู่กับธรรมะตลอดเวลา

บางท่านตั้งแต่เข้าพรรษามา นั่งสมาธิทุกวันไม่เคยขาดเลย หลวงพ่อฟังแล้วรู้สึกชื่นใจ มีปีติสุขทุกครั้งที่ได้ฟังเรื่องอย่างนี้ นี่คือน้ำที่ดื่มได้ ที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมเรา เมื่อมีการเปิดบ้าน กัลยาณมิตร บ้านแสงสว่างแห่งโลก มันดีอย่างนี้ หลวงพ่อถึงอยากให้มีการเปิดบ้านกัลยาณมิตรกันทั่วโลก เชิญชวนกันมานั่งปฏิบัติธรรมให้เยอะๆ เพื่อเป็นการสร้างกระแสคลื่นแห่งความบริสุทธิ์ ความดีงามและยังเป็นกำลังใจให้กันและกันในทางประพฤติปฏิบัติธรรม

เมื่อมีการสนทนาธรรม แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อกัน ความเป็นเครือญาติจะบังเกิดขึ้น สายสัมพันธ์ของความเป็นเพื่อนพ้องพี่น้อง เป็นญาติทางธรรม ที่เปี่ยมล้นไปด้วยความ

รักษาใจให้เข้าถึงธรรม

๔๑๕

เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ จะแผ่ขยายออกไป สันติสุขก็จะบังเกิดขึ้นในยุคปัจจุบันนี้ เมื่อทุกๆ คนมีความสุข ความปรารถนาที่แท้จริงของเราก็จะสมหวัง เราจะเข้าถึงธรรมกายกันอย่างง่ายดาย เป็นอัศจรรย์

เหมือนดังเรื่องความอัศจรรย์ที่บังเกิดขึ้นกับพระพากุละ มีเรื่องเล่าว่า *ในสมัยพุทธกาล อเจลกปริพาชกซึ่งเป็นนักบวชนอกพระพุทธศาสนา ได้เข้ามาถาม พระพากุละว่า “ท่านบวชมาแล้วกี่พรรษา” พระเถระตอบว่า “อาตมาบวชมาแล้ว ๘๐ พรรษา” “แล้วตั้งแต่บวชมานี้ ท่านเคยล่วงละเมิดเรื่องเมถุน ธรรมหรือไม่” พระเถระท่านตอบว่า “การถามอย่างนั้นไม่ควรเลย เพราะอย่าว่าแต่การล่วงละเมิดไปเสพเมถุนธรรมเลย แม้คิดด้วยใจก็ไม่เคยเลย แม้แต่ครั้งเดียว

ตลอด ๘๐ ปี แห่งการบวชของอาตมานี้ วิตกทั้ง ๓ คือ กามวิตก พยาบาทวิตก และวิหิงสาวิตก คือ ความคิดที่จะเบียดเบียนประทุษร้ายผู้อื่น ไม่มีเลย โดยเฉพาะเรื่องกาม-สัญญาด้วยแล้ว แม้แต่ความฝันก็ไม่เคยฝันถึง”

ปริพาชกได้ฟังดังนั้นก็อัศจรรย์ใจมาก เพราะเป็นเรื่องที่

*มก. พักกุลัตเถรัจฉริยัพพุตสูตร เล่ม ๒๓ หน้า ๓๒

รักษาใจให้เข้าถึงธรรม

๔๑๖

ไม่เคยได้ยินได้ฟังมาก่อน ไม่คิดว่าจะมีคนอย่างนี้อยู่ในโลกเลย ไม่รู้ว่าจะถามอะไรต่อ พระเถระจึงบอกให้ฟังว่า “ตั้งแต่บวชมาอาตมามีความสุขในเพศสมณะตลอดทั้งวันทั้งคืน จิตใจโปร่งโล่งเบาสบาย ไม่มีความกังวลใดๆ เลย และทำความเพียรตลอด ๗ วัน พอถึงวันที่ ๘ จึงได้สำเร็จกิจอันสูงสุดในพระพุทธศาสนา อยู่จบพรหมจรรย์ เป็นผู้ไม่เคยยินดีในลาภสักการะสรรเสริญ ไม่เคยมีอาพาธเลยแม้แต่หน่อย จึงไม่ต้องแสวงหายามารักษาสรียณต์นี้”

นอกจากนี้ท่านยังเล่าเรื่องที่ทำได้ยาก สำหรับคนธรรมดาทั่วไปอีกหลายอย่าง ท่านบอกว่า ตั้งแต่บวชมาตลอด ๘๐ พรรษา ท่านไม่เคยนอนเลย จะอยู่ในอิริยาบถ ๓ เท่านั้น คือ เดิน ยืนและนั่ง แต่ไม่เคยเจ็บไข้ได้ป่วยอะไร สุขภาพร่างกายแข็งแรง จิตใจแข็งแกร่ง ในกลางกายสว่างไสวด้วยกายธรรม-อรหัตต์ จึงไม่ถูกถิ่นมิถุระ คือความง่วงเหงาหาวนอนครอบงำ และมีความสดชื่นเบิกบานกว่าคนปกติทั่วไป

ปริพาชกพอได้ฟังสิ่งที่ท่านเล่า ก็เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระเถระมาก เมื่อเปรียบเทียบสิ่งที่พระเถระปฏิบัติกับลัทธิของตน ทบทวนสิ่งที่ครูบาอาจารย์ของตนเองเคยสอนมาพบว่าห่างไกลกันราวฟ้ากับดิน และหาสาระแก่นสารอะไรไม่ได้

รักษาใจให้เข้าถึงธรรม

๔๑๓

จึงตัดสินใจเลิกลัทธิเดิม และขอบวชเป็นลูกศิษย์ของพระเถระ เพราะตอนนี้ได้มาพบยอดกัลยาณมิตรแล้ว เป็นบุญลาภที่ ออกบวชมาเพื่อจะทำตนเองให้บริสุทธิ์ หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ

เมื่อบวชแล้ว ท่านจึงตั้งใจปฏิบัติตามโอวาทของพระเถระ ท่านทำจิตใจให้เบาสบาย มีความสงบสุข ไม่ยอมให้สูญเสีย ความสงบของใจเลย หมั่นฝึกจิตด้วยการทำสมาธิภาวนาไม่ได้ขาด ในที่สุดท่านสามารถทำใจให้หยุดนิ่ง ดำเนินจิตเข้าสู่หนทางสาย กลางภายใน จนได้บรรลุธรรมไปตามลำดับ เป็นพระอรหันต์ ภายในพรรษานั้นเอง

จากเรื่องนี้จะเห็นได้ว่า หลักธรรมในพระพุทธศาสนานั้น เป็นธรรมะที่นำออกจากทุกข์ ถ้าใครตั้งใจปฏิบัติธรรมสมควร แก่ธรรมแล้วก็จะเห็นผลในปัจจุบันชาติทีเดียว เพราะธรรมะมี อยู่ในตัวของทุกๆ คน ธรรมะเป็นของจริง ของจริงต้องคู่กับคนจริง คนจริงเท่านั้นถึงจะได้ธรรมะ ถ้าจริงวันนี้ ก็ได้วันนี้ จริงวันพรุ่งนี้ ก็ได้วันพรุ่งนี้ ถ้าหากทุกท่านตั้งใจปฏิบัติธรรมกันจริงๆ จังๆ และทำอย่างถูกวิธี ภายในพรรษานี้ต้องสมปรารถนากันทุกคน

การปฏิบัติให้เข้าถึงพระธรรมกาย ไม่ได้เหนือวิสัยของ ผู้มีบุญอย่างเราที่จะทำได้ เพียงหมั่นรักษาใจไว้ที่ศูนย์กลางกาย ทำใจให้หยุดนิ่งในทุกอิริยาบถ ตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งเข้านอน

รักษาใจให้เข้าถึงธรรม

๔๑๘

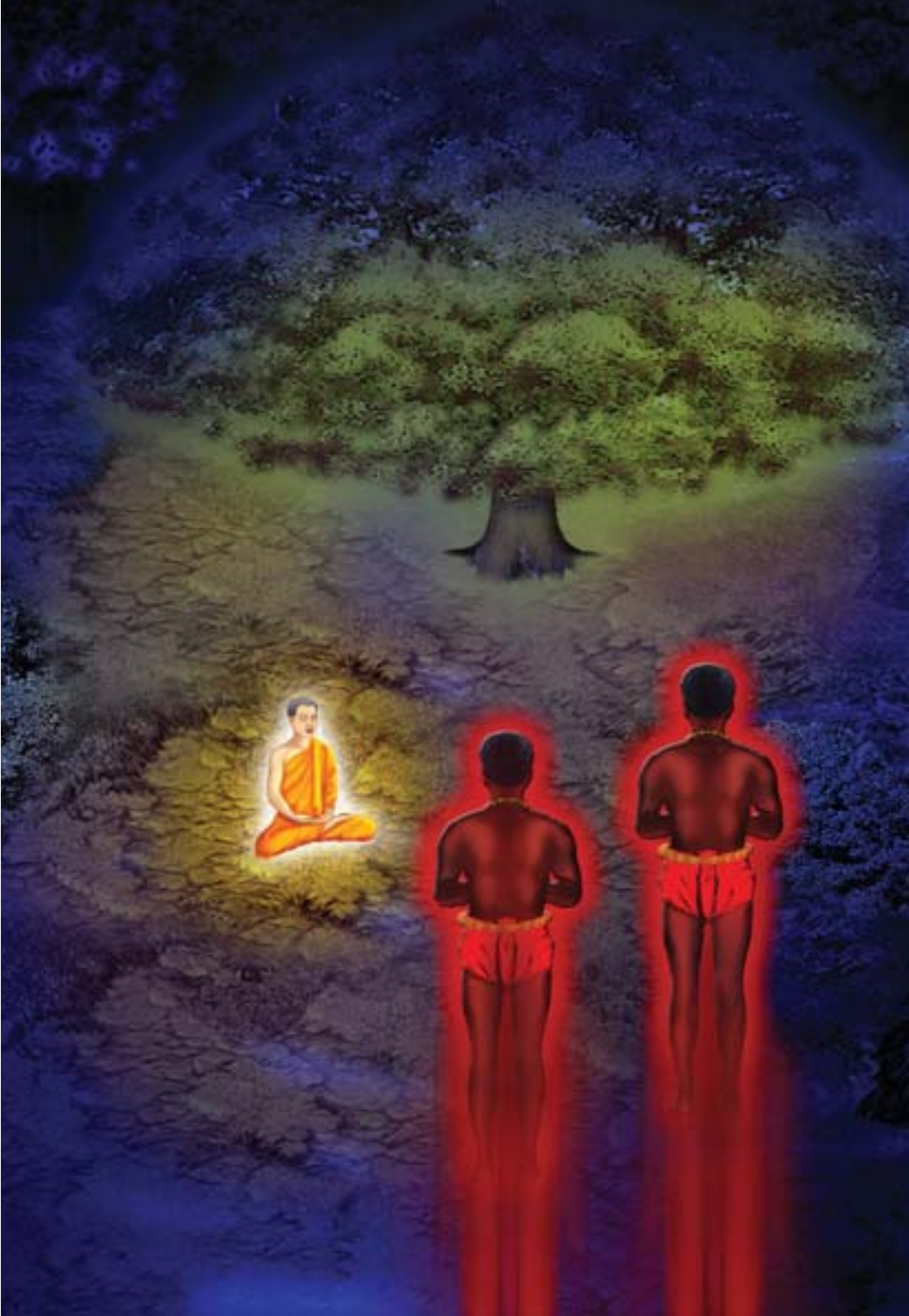
ให้คิดว่าเราจะรักษาใจให้ผ่องใส ทำอารมณ์ดี อารมณ์สบายให้ได้ตลอดทั้งวัน เราจะไม่ขุ่นมัวกับใคร แม้กระทั่งกับตัวของเราเอง รักษาใจให้เบิกบานแจ่มชื่น ประคองใจหยุดนิ่งไปเรื่อยๆ ถ้าทำกันได้อย่างนี้ เต็มใจจะหยุดนิ่งอย่างรวดเร็ว จิตจะกลับเข้าไปสู่กลางกายภายใน ไม่ช้าจะเข้าถึงแสงสว่าง เข้าถึงดวงธรรม เข้าถึงองค์พระธรรมกายได้อย่างง่ายๆ สบายๆ เพราะฉะนั้น ให้ประคับประคองใจให้หยุดนิ่งกันให้ดีทุกๆ คน

จิต สะอาด
ปราศจากกิเลส

ผู้มีความสะอาดกาย สะอาดวาจา สะอาดใจ
ปราศจากกิเลสอาสวะ ถึงพร้อมด้วยความสะอาด
ล้างบาปได้แล้ว บัณฑิตเรียกว่า เป็นผู้ล้างบาป

จิตสะอาดปราศจากธุลี

๔๒๑

การจัดกิเลสอาสวะเป็นจุดมุ่งหมายของผู้ที่แสวงหาทางหลุดพ้น เพราะตราบใดที่กิเลสยังครอบงำจิตใจอยู่ ชีวิตจะต้องระทมทุกข์อยู่ตลอดเวลา ทั้งทุกข์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ และทุกข์ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งเป็นคราว หากเรายังหาสาเหตุแห่งทุกข์ไม่ได้ เราก็กเปรียบเสมือนคนไข้ที่ถูกโรครุมเร้าอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะไปอยู่ ณ แห่งหนตำบลใดก็ไม่มีความสุข วิธีที่จะทำให้เราค้นพบสาเหตุแห่งการพ้นทุกข์และดับทุกข์นั้นได้ คือการประพฤติปฏิบัติธรรม ซึ่งเป็นหนทางเดียวที่จะขจัดกิเลส เครื่องเศร้าหมองให้หมดไปจากใจได้ เป็นทางดำเนินของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระอรหันตเจ้าทั้งหลาย หากบุคคลใด สามารถดำเนินตามคำสอนของพระพุทธองค์ บุคคลนั้นจะได้ชื่อว่า เป็นผู้ถึงฝั่งแห่งความพ้นทุกข์อย่างแท้จริง

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน อังคุตตรนิกาย ติกนิบาตว่า

“กายสุจี วาจาสุจี

เจโตสุจิมนาสวံ

สุจี โสเจยฺยสมฺปนฺนํ

อาหุ นิินุหตฺตปาปกั

ผู้มีความสะอาดกาย สะอาดวาจา สะอาดใจ ปราศจากกิเลสอาสวะ ถึงพร้อมด้วยความสะอาด ล้างบาปได้แล้ว บัณฑิตเรียกว่า เป็นผู้ล้างบาป”

จิตสวดปราศจากฐลี

๔๒๒

พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ ท่านเป็นผู้บริสุทธิ์ มีใจปราศจากฐลี หมดจดจากกิเลส เครื่องร้อยรัดทั้งหลาย ทั้งหยาบและละเอียด ซึ่งเป็นใจที่ผ่องแผ้วใสสะอาดอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะมีอะไรมากระทบ ก็ไม่สามารถที่จะทำให้ใจของท่านหวั่นไหวหรือเศร้าหมองได้

กิเลสประกอบด้วยรากะความกำหนดยินดี โทสะความขัดเคืองชุ่นข้องหมองใจและโมหะความลุ่มหลงมัวเมา สิ่งเหล่านี้ไม่สามารถที่จะครอบงำ บังคับบัญชาจิตใจของท่านได้อีกต่อไป ใจของท่านจึงสะอาดบริสุทธิ์ ประดุจหยาดน้ำที่ไม่ติดอยู่บนใบบัว หรือเหมือนผลตาลสุกที่หลุดออกจากขั้ว และมีความสว่างไสวไม่มีประมาณ ดังอาทิตย์อุทัยที่ส่องแสงให้ความสว่างแก่โลกหล้า

เหมือนพระสารีบุตรเถระ ผู้เป็นอัครสาวกเบื้องขวาของพระพุทธองค์ ที่ถึงจะถูกยักษ์มิถนาทภูฏฐิที่มีกำลังมหาศาลมาทูปตีศีรษะท่านด้วยความคะนองก็ตาม แต่ความชุ่นเคือง ขัดใจ หรือโกรธแค้น ไม่ได้อยู่ในใจของท่านแม้เพียงน้อยนิดเลย เรื่องดังกล่าวมีอยู่ว่า

*ในสมัยที่พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ เวฬุวันมหา-

จิตสะอาดปราศจากธุลี

๔๒๓

วิหาร ไกลกรุงราชคฤห์ พระสารีบุตรกับพระโมคคัลลานะ
ท่านไปพำนักอยู่ที่โกโปตกันทรวิหาร วันนั้นเป็นคืนเดือนหงาย
พระสารีบุตรท่านเพิ่งปลงผมใหม่ๆ ก็นั่งทำสมาธิอยู่กลางแจ้ง
เพ็ญมียักษ์ ๒ ตน เหาะผ่านมา ยักษ์ตนหนึ่งเป็นมิจฉาทิฎฐิ
ส่วนอีกตนหนึ่งเป็นสัมมาทิฎฐิ พอเห็นพระสารีบุตรนั่งอยู่
อย่างนั้น ยักษ์มิจฉาทิฎฐิซึ่งในอดีตเคยผูกอาฆาตพระสารีบุตรไว้
จึงบอกกับเพื่อนยักษ์ว่า “นี่เพื่อน เราจะทุบศีรษะของสมณะ
องค์นี้นะ” ยักษ์สัมมาทิฎฐิได้ห้ามว่า “อย่าทำอย่างนั้นเลย สมณะ
นั้นมีคุณธรรมสูงส่ง อีกทั้งยังมีฤทธิ์และอานุภาพมาก” ยักษ์
สัมมาทิฎฐิได้เตือนเพื่อนอยู่อย่างนี้ถึง ๓ ครั้ง แต่ยักษ์อันธพาล
ไม่ยอมเชื่อ ได้ตรงรี่เข้าไปตีศีรษะของพระสารีบุตรเต็มแรง

พระโมคคัลลานะท่านมีตาทิพย์ มองเห็นยักษ์กำลังตี
ศีรษะของพระสารีบุตร จึงได้เข้าไปหาพระสารีบุตร แล้วถามว่า
“ท่านสารีบุตร ท่านยังพอดทนได้หรือ ท่านรู้สึกเจ็บปวดอะไร
บ้างหรือเปล่า” พระสารีบุตรตอบว่า “ท่านโมคคัลลานะ ผมยัง
พอดทนได้ ยังพอให้อัตภาพดำเนินต่อไปได้ เพียงแต่ที่ศีรษะ
ของผมรู้สึกกระเทือนเล็กน้อยเท่านั้น”

พระโมคคัลลานะรู้สึกอัศจรรย์ใจ จึงกล่าวชมพระสารีบุตร
ว่า “น่าอัศจรรย์จริง ท่านสารีบุตร ท่านมีฤทธิ์มาก มีอานุภาพ
มากจริงๆ เพราะยักษ์ตนนี้มีกำลังมหาศาล ขนาดที่ว่าสามารถ

จิตสะอาดปราศจากธุลี

๔๒๔

ทูปข้างที่สูงถึง ๘ ศอก จมลงในดินได้ในชั่วพริบตา หรือจะ
ทำลายยอดเขาใหญ่ให้พินาศก็ยังได้ แต่ท่านกลับไม่เป็นอะไรเลย
เพียงแต่รู้สึกไม่สบายนิดหน่อยที่ศีรษะเท่านั้น”

เมื่อพระสารีบุตรฟังคำนั้นแล้ว ได้กล่าวชื่นชมพระโมค-
คัลลานะว่า “อาวุโสโมคคัลลานะ น่าอัศจรรย์จริงที่ท่านมีฤทธิ์มาก
มีอำนาจมาก ได้เห็นยักษ์ตนนั้น ส่วนผมไม่เห็นแม้เพียงฝุ่น
ในบัดนี้”

พระลัมบาลัมพุทเธเจ้าได้สดับการสนทนาของพระเถระ
ทั้งสองนั้นด้วยโสตธาตุอันเป็นทิพย์ จึงเปล่งอุทานว่า “จิตของ
ผู้ใดเปรียบด้วยภูเขาคิน ตั้งมั่นไม่หวั่นไหว ไม่กำหนดในอารมณ์
อันเป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ไม่โกรธเคืองในอารมณ์อันเป็น
ที่ตั้งแห่งความโกรธเคือง จิตของผู้นั้นได้รับการอบรมเป็นอย่าง
ดีแล้ว จึงไม่มีความทุกข์”

ส่วนยักษ์เมื่อทูปดีศีรษะของพระสารีบุตรแล้ว ความ
เร่าร้อนพลันบังเกิดขึ้นในร่างกายของตน ไม่อาจดำรงตนอยู่บน
อากาศได้ จึงตกสู่พื้นดินในขณะนั้นเอง มหาปฐพีหนา ๒๔๐,๐๐๐
โยชน์ ที่รองรับเขาลิเนรุสูง ๑๖๘,๐๐๐ โยชน์ ก็ไม่อาจรองรับ
อกุศลที่ยักษ์ได้ทำไว้ จึงแหวกช่องให้เปลวไฟพุ่งขึ้นมาจาก
อเวจีมหานรก หอบเอายักษ์ตนนั้น ซึ่งกำลังทรมันทรมาน ให้ลงไป

จิตสะอาดปราศจากธุลี

๔๒๕

สุมหานรกในขณะนั่นเอง

เราจะเห็นว่า ผู้ที่ฝึกฝนอบรมใจของตนเองมาอย่างดีแล้ว ไม่ว่าจะมีสิ่งใดมากระทบกายให้เป็นทุกข์ แต่ความทุกข์นั้น ไม่อาจกระเทือนเข้าไปสู่ใจของท่านได้เลย เพราะใจท่านบริสุทธิ์ ผ่องใส ไม่มีกิเลสใดๆ มาเกาะกินใจได้ จึงไม่ขุ่นมัว ไม่เศร้าหมองและไม่มีความแค้นเคือง ส่วนปุถุชนผู้ที่ยังมีกิเลสหนา ปัญญาหยาบ ถ้าพลาดพลั้งไปทำบาปอกุศลต่อผู้บริสุทธิ์เข้า ก็จะได้รับผลกระทบอันน่าสะพรึงกลัว เป็นเวลายาวนาน

ดังนั้นการทำบาปด้วยความคึกคะนอง แม้จะเพียงเล็กน้อย อย่าได้คิดทำ เพราะจะเป็นการสั่งสมกิเลสให้พอกพูนยิ่งขึ้น ซึ่งหากเมื่อใดที่กิเลสเข้ามาเกาะกินจิตใจ เมื่อนั้นใจของเราจะ ขุ่นมัว เศร้าหมองและมีดมนในที่สุด เพราะฉะนั้นขอให้ทุกท่าน ตั้งใจทำความดี สร้างบุญบารมีกันต่อไป เพราะบุญจะเป็น เครื่องกำจัดกิเลส ชำระใจให้สะอาด บริสุทธิ์และเป็นที่พึ่งแก่เราได้ ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

การปฏิบัติธรรมเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะต้องทำเป็นประจำสม่ำเสมอต่อเนื่อง และต้องตั้งใจทำกันอย่างจริงจังและหมั่น สังเกตแก้ไข ปรับปรุงตนเองอยู่ตลอดเวลา อย่าลืมนำประสบการณ์ ทุกๆ ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติธรรมนั้น

จิตสะอาดปราศจากธุลี

๔๒๖

มีคุณค่าเสมอ เป็นเหมือนกระจกเงาสະတ້ອນให้เรารู้ว่า กาย วาจา และใจของเราบริสุทธิ์เพียงใด ในทุกอิริยาบถที่เคลื่อนไหว ต้องฝึกใจให้หยุดนิ่งตรงศูนย์กลางกายอยู่ตลอดเวลาเปรียบเสมือน ลมหายใจเข้าออก โดยปรับอารมณ์ให้สบายและเบิกบานอยู่เสมอ เพราะสภาพใจที่จะเข้าถึงธรรมได้ ใจต้องสดชื่น เบิกบาน

การทำให้ใจเบิกบานชุ่มชื้น เป็นสิ่งที่จะต้องฝึกฝนให้ ติดเป็นนิสัย เมื่อมีเรื่องราวอะไรมากระทบใจ ความขุ่นมัวจะอยู่ในใจของเราได้ไม่นาน อาจจะอยู่เพียงชั่วครู่เดียว หรือไม่มีอยู่เลย หากฝึกใจได้อย่างนี้ จะเป็นเสมือนเกราะป้องกันภัยแก่เรา คอยขจัดปัดเป่าสิ่งที่จะทำให้เกิดความเครียด ความขัดเคืองใจ หรือความขุ่นข้องหมองใจทั้งหลายให้หมดสิ้นไป

เมื่อตั้งใจฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งต่อไป สักวันหนึ่งจะต้องเข้าถึงพระธรรมกาย และพระธรรมกายนี้แหละ คือ เป้าหมายของชีวิต เป็นที่พึ่งอันประเสริฐที่มีอยู่แล้วในตัวของเรา เมื่อเข้าถึงแล้ว แม้อยู่เพียงลำพังเราก็ก็นิ่งเหว สามารถที่จะพึ่งตนเองได้ เพราะใจใสสว่างอยู่ภายใน รู้สึกอบอุ่นปลอดภัย แม้แต่กาย ทำลายชั้นธัมมิกโกฏฐะไปก็ไม่ว่าหวาดหวั่นต่อมรณภัย เพราะรู้ว่ามีสุคติเป็นที่ไป ดังนั้นขอให้ตั้งใจปฏิบัติให้เข้าถึงพระธรรมกายกันให้ได้

ปล่อยวาง ในสรรพสิ่ง

สิ่งที่ได้เห็นได้ยินและได้ทราบทุกอย่าง ที่คนเหล่านี้น
หลงติดใจ สำคัญผิดคิดไปว่าเป็นจริงเป็นจัง ตถาคตเป็นผู้คงที่
ในสิ่งเหล่านั้น หมู่ชนติดใจข้องอยู่ในสิ่งใด พระตถาคตทรงรู้
เห็นในสิ่งนั้น แต่ความติดใจไม่มีแก่ตถาคตเลย

ปล่อยวางในสรรพสิ่ง

๔๒๕

วันคืนล่วงไปๆ สรรพสิ่งและสรรพสัตว์ทั้งหลาย ล้วนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ไม่ว่าจะเป็นต้นไม้ใบหญ้า รถราบ้านช่อง คนสัตว์สิ่งของ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เหมือนต้นไม้ที่เราเคยเห็นต้นเล็กๆ ไม่นานก็เจริญเติบโตขึ้น แผ่กิ่งก้านสาขาออกดอกออกผล ให้ความสดชื่นแก่ทุกชีวิต แต่ไม่นาน ดอกไม้ที่ดูสวยงามสดดงามเหล่านั้น ก็เหี่ยวแห้งร่วงโรยไปตามกาลเวลา ชีวิตของเราก็เช่นเดียวกัน กำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเสื่อม เราจึงไม่ควรประมาทในชีวิต ควรหาโอกาสเพิ่มเติมความบริสุทธิ์ให้แก่ตนเองด้วยการฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งทุกวัน

พระลัมมะลัมพุทเธเจ้าตรัสไว้ใน กาฬกสูตร ว่า

“สิ่งที่ได้เห็นได้ยินและได้ทราบทุกอย่าง ที่คนเหล่านั้นหลงติดใจ สำคัญผิดคิดไปว่าเป็นจริงเป็นจัง ตถาคตเป็นผู้คงที่ในสิ่งเหล่านั้น หมู่ชนติดใจข้องอยู่ในสิ่งใด พระตถาคตทรงรู้เห็นในสิ่งนั้น แต่ความติดใจไม่มีแก่ตถาคตเลย”

ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเรา ไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตก็ตาม สิ่งเหล่านี้ล้วนไม่เที่ยง คงอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้นาน ไม่ช้าก็ต้องเปลี่ยนแปลงไป เพราะไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริงที่เราได้เห็นได้ยิน ได้ฟัง ถูกต้อง ล้มรส ล้มผัส ล้วนไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็น

ปล่อยวางในสรรพสิ่ง

๔๓๐

อนัตตา ไม่มีสาระแก่นสารอะไรทั้งนั้น แต่ชาวโลกทั่วไปยังยึดมั่นถือมั่นหลงใหลเพลิดเพลिन ทำให้มีสุขบ้าง มีทุกข์บ้าง วนเวียนกันอยู่ เดียวกลุ้มใจ เดียวดีใจ เพราะไม่รู้จักการปล่อยวาง ไม่มีอุเบกขาธรรมในสิ่งเหล่านั้น

แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเห็นแจ้งสิ่งเหล่านี้ จึงได้ปล่อยวาง ไม่ยินดียินร้าย ในสิ่งที่ไม่เป็นสาระแก่นสารเหล่านั้น ใจของพระพุทธองค์ผูกพันอยู่กับพระนิพพาน มีพระนิพพานเป็นอารมณ์เพียงอย่างเดียว ใจของท่านติดแน่นอยู่ในกลางกายภายใน มีความสุขในการเสวยนิโรธสมบัติ ซึ่งเป็นบรมสุขล้วนๆ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกายธรรมอรหัตตภายใน ไม่ว่าจะมียะอะไรเกิดขึ้นก็ตาม พระพุทธองค์ทรงไม่หวั่นไหว ไม่สนใจไม่ยินดียินร้ายในเรื่องราวเหล่านั้นเลย

*ในสมัยที่พระบรมศาสดาใกล้จะเสด็จดับขันธปรินิพพาน ทรงเดินทางไปเมืองกุสินารา ขณะที่ประทับอยู่ที่โคณิมะแห่งหนึ่ง ได้มีพราหมณ์ชื่อปุกกุสะมาเข้าเฝ้า แล้วเล่าถึงความประทับใจที่มีต่ออาหารดาบส ให้พระพุทธองค์ฟังว่า มีอยู่วันหนึ่งอาหารดาบสนั่งสมาธิอยู่ที่โคณิมะ ขณะนั้นมีขบวนเกวียนประมาณ ๕๐๐ เล่ม

ปล่อยวางในสรรพสิ่ง

๔๓๑

เดินทางผ่านมา เสียงดังประหนึ่งว่าแผ่นดินไหว แต่ท่านดาบส
ยังนั่งสงบนิ่งอยู่ในอรุณมานสมาบัติ ไม่ได้ใส่ใจในเสียงขบวน
เกวียนเหล่านั้นเลย

พอขบวนเกวียนผ่านไป ท่านพราหมณ์จึงถามอาหาร
ดาบสว่า “ได้เห็นขบวนเกวียนที่ผ่านไปไหม” ท่านดาบสก็บอกว่า
“ไม่เห็นและไม่ได้ยินอะไรเลย” ปุ๊กกุสะจึงชื่นชมอาหารดาบสว่า
เป็นผู้มีอุเบกขาธรรมปล่อยวางในสรรพสิ่ง เมื่อพระบรมศาสดา
ได้สดับแล้ว ก็ตรัสเล่าถึงหน้าที่พระพุทธรองค์เป็นผู้มีอุเบกขา
ธรรมเช่นกัน โดยตรัสถึงสมัยที่ประทับอยู่ที่เมืองอาตุมา กำลัง
เดินจงกรมอยู่ในโรงสีข้าว ตอนนั้นได้เกิดพายุใหญ่ ฝนฟ้าคะนอง
ฟ้าแลบฟ้าผ่าลงมา เป็นระยะๆ ชาวนาสองคนพี่น้อง และวัวอีก
สี่ตัวถูกฟ้าผ่าเสียชีวิตทันที ที่ข้างๆ โรงกระเดื่องนั้น

เมื่อฝนหยุดตก มหาชนพากันไปช่วยเก็บศพของชาวนา
และวัวที่ตายเอาไปเผา ขณะนั้นพระศาสดาเสด็จออกจากโรง
กระเดื่อง เพื่อเดินจงกรมที่กลางแจ้ง พระพุทธรองค์ตรัสถาม
มหาชนว่า “มาชุมนุมทำอะไรกันที่นี่ ชาวบ้านจึงกราบทูลว่า
“เมื่อสักครู่นี้เอง ขณะที่ฝนตกหนัก ฟ้าได้ผ่าชาวนาสองพี่น้อง
และวัวอีกสี่ตัวตายหมด แล้วพระองค์ประทับอยู่ที่ไหนเล่า”

พระบรมศาสดาตรัสว่า “เราเดินจงกรมอยู่ที่นี้เอง”

ปล่อยวางในสรรพสิ่ง

๔๓๒

“แล้วพระองค์ไม่ได้ยินเสียงฟ้าผ่าหรือ” “เราไม่ได้เห็นและไม่ได้ยินเสียงอะไรเลย” ชาวบ้านทูลถามด้วยความสงสัยว่า “พระองค์บรรทมหลับอยู่หรือเปล่า ถึงไม่ทราบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้”

พระบรมศาสดาตอบว่า “เราไม่ได้หลับ ยังคงรู้สึกตัวเป็นผู้ตื่นอยู่ตลอดเวลา” ที่ทรงตอบอย่างนั้น เพราะเมื่อใจหยุดนิ่งเข้าสู่ภายในแล้ว จะไม่ได้ใส่ใจในสิ่งนอกตัวเลย เนื่องจากว่าไม่มีอะไรที่จะนำยินดียิ่งไปกว่าใจที่หยุดนิ่งอยู่ภายใน

เมื่อปุ๊กกุสะได้ฟังเรื่องราวอันน่าอัศจรรย์นี้แล้ว ก็ยังบังเกิดความเลื่อมใสในพระพุทธรองค์ ที่ทรงมีอุเบกขาธรรมมีพระทัยสงบ หยุดนิ่งไม่สะดุ้งหวั่นไหว แม้กระทั่งเสียงฟ้าผ่าฟ้าร้อง ปุ๊กกุสะจึงขอถึงพระพุทธร พระธรรม และพระสงฆ์ว่าเป็นสรณะ และประกาศตนเป็นอุบาสกไปจนตลอดชีวิต

เพราะฉะนั้น ใจที่หยุดนิ่ง จะทำให้เราเป็นผู้ไม่หวั่นไหวในทุกสิ่งทุกอย่าง หยุดนิ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุด คำสอนของพระพุทธเจ้า ทั้ง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ก็เกิดจากใจที่หยุดนิ่งตรงกลางกายนี้เอง เพราะฉะนั้นหยุดจึงเป็นตัวสำเร็จ ตั้งแต่เบื้องต้นจนกระทั่ง เป็นพระอรหันต์ คำว่า “หยุด” จึงเป็นคำที่ยิ่งใหญ่ สมควรจะได้รับการสืบทอดให้เป็นมรดก

ปล่อยวางในสรรพสิ่ง

๔๓๓

ของโลกอย่างแท้จริง เพราะ “หยุด” คำนี้เป็นคำที่ทำให้
ชาวโลกได้พบกับสันติสุขภายใน พบกับพระรัตนตรัยซึ่งเป็นที่พัก
ที่ระลึกของมนุษยชาติ

ดังนั้นไปช่วยกันสถาปนากัลยาณมิตรให้เกิดขึ้นมากๆ
เพื่อให้ชาวโลกทุกคนได้มีโอกาสมาฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง จะได้เข้า
ถึงความสุขภายใน เข้าถึงพระธรรมกาย สันติสุขที่แท้จริงจะได้
บังเกิดขึ้น

๔๙

เวลาและโอกาส ที่พลาดไม่ได้

เรารู้เวลาตายไม่ได้โดยแท้ เวลาตายยังปกปิดอยู่
หาปรากฏไม่ เพราะเหตุนั้นเราจึงไม่บริโภคมาแล้วเที่ยวศึกษา
เวลากระทำสมณธรรมอย่าล่วงเลยเราไปเสีย

เวลาและโอกาสที่พลาดไม่ได้

๔๓๖

เราทุกคนโชคดีที่ได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ได้ปฏิบัติตามคำสอนของพระบรมศาสดา และมีโอกาสได้เข้าถึงพระรัตนตรัย ใครก็ตามที่เข้าถึงพระรัตนตรัย ย่อมได้ชื่อว่าเป็นชาวพุทธที่แท้จริง แต่ถ้าใครยังเข้าไม่ถึงธรรมะ ก็ยังไม่ได้ชื่อว่าเป็นชาวพุทธที่สมบูรณ์ คำสอนของพระพุทธองค์จะทำให้ใจเราสงบระงับ การทำความดีด้วยการละชั่วด้วยกาย วาจา ใจ ไม่ทำสิ่งที่ไม่ดี ทำแต่ความดีด้วยกาย วาจา ใจ เท่านั้น ทำใจให้ผ่องใส เมื่อใจใสมากๆ เข้า ก็จะเข้าถึงพระรัตนตรัย เข้าถึงพุทธรัตนธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ถ้าเข้าไม่ถึงพุทธรัตนะ ก็ไม่รู้จักพระพุทธศาสนา ไม่ถึงธรรมรัตนะ ก็ไม่ถึงสังฆรัตนะ ก็ไม่รู้จักแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา ดังนั้นถ้าไม่เข้าถึงพุทธรัตนธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ก็ไม่ได้ลัทธิรสแห่งธรรม ซึ่งสิ่งนี้เป็นเนื้อแท้ของพระพุทธศาสนาที่เดียว

พระโพธิสัตว์ได้กล่าวคำสุภาษิตใน สมมติชาดก ว่า

“เราสู้เวลาตายไม่ได้โดยแท้ เวลาตายยังปกปิดอยู่หาปรากฏไม่ เพราะเหตุนั้นเราจึงไม่บริโภคกามแล้วเที่ยวภิกษา เวลากระทำสมณธรรมอย่าลวงเลยเราไปเสีย”

ธรรมชาติของเวลามีปกปิดอยู่ ๔ ประการ คือ

๑. ให้ความเป็นธรรมแก่ทุกๆ สิ่งไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์

เวลาและโอกาสที่พลาดไม่ได้

๔๓๓

สิ่งของ หรือแม้กระทั่งตัวของมันเอง ได้กำหนดให้ ๒๔ ชั่วโมง ต่อหนึ่งวันเท่าเทียมกัน

๒. คุณค่าของเวลาอยู่ที่ว่าใครจะสามารถใช้เวลาให้คุ้มค่า ควรแก่การเกิดมาเป็นมนุษย์มากกว่ากัน เพราะถึงแม้จะมีเวลา เท่ากัน แต่ทุกคนใช้เวลาไม่เหมือนกัน

๓. มีปกติผ่านไปแล้วก็ผ่านไปเลยไม่มีวันหวนกลับ เหมือนสายน้ำที่ไม่มีวันไหลย้อนกลับเหมือนดวงอาทิตย์ขึ้นไปแล้ว รอแต่จะตกไปทำเดี๋ยว

๔. เมื่อเวลาผ่านไปแล้วไม่ผ่านไปเปล่า ยังกลืนกินชีวิต ของสรรพสัตว์และสรรพสิ่งไปด้วย ที่ว่ากลืนกิน คือ เวลาได้นำ เอาความแก่ ความเจ็บ ความตาย ความเสื่อมมาสู่ตัวเรา ลังเกิดได้จากคนรอบข้างหรือตัวของเราเองที่เสื่อมลงไปทุกๆ วัน

โอกาสดีก็เช่นเดียวกันมีไม่บ่อยนักสำหรับทุกคน บางคนสามารถใช้วิกฤตให้เป็นโอกาสได้ บางคนปล่อยโอกาสดีให้ สูญเสียไปอย่างไร้ประโยชน์ หรือกลายเป็นวิกฤตไปเลยก็มี อย่างบางคนมีศรัทธามาก อยู่ต่างแดนมีไทยธรรมด้วย อยาก ถวายสังฆทานแต่กลับไม่มีเนื่อนาบุญ บางทีมีเนื่อนาบุญพร้อม แต่ตนเองไม่มีศรัทธา ไม่มีไทยธรรม อย่างนี้ทั้งหมดโอกาสจะ ลังสมบารมี อย่างไรก็ตามยอดนักสร้างบารมีทั้งหลายที่มี

เวลาและโอกาสที่พลาดไม่ได้

๔๓๘

ศรัทธามั่นคงในพระรัตนตรัย เมื่อเรายังมีชีวิตอยู่ ได้เชื่อว่ายังมีทั้งเวลาและโอกาสในการทำความดี

ความดีและบุญกุศลอะไรที่เรายังไม่เคยทำ ยังไม่ได้ทำ ก็ให้รีบทำให้เต็มที่ ก่อนที่เวลาและโอกาสของเราจะหมดไป เหมือนพระเถระองค์หนึ่งในสมัยพุทธกาล เมื่อท่านรู้ว่าอะไรคือเป้าหมายของชีวิต ก็รีบใช้เวลาและโอกาสที่มีอยู่อย่างเต็มที่ ไม่หวั่นกังวลถึงอะไรทั้งสิ้น ทั้งทุกอย่างเพื่อที่จะดำเนินไปในหนทางที่ถูกต้องอย่างเดียว แล้วในที่สุดท่านก็สมหวัง กว่าจะได้ต้องลงทุนเป็นอย่างมาก แต่ก็นับว่าคุ้มค่างับสิ่งที่สูญเสียไป ดังเรื่องต่อไปนี้

*ในสมัยหนึ่งมนุษย์จำนวนมากนิยมเล่นเรือไปเพื่อค้าขาย เมื่อเรือไปถึงกลางมหาสมุทรเกิดอัปปางลง มนุษย์ทั้งหลายต่างล้มหายตายจาก กลายเป็นอาหารของปลาและเต่า แต่มีชายคนหนึ่งได้อาศัยแผ่นกระดาน พยายามตะเกียกตะกายแหวกว่ายมาจนถึงฝั่ง เนื่องจากว่ายน้ำเป็นเวลานานหลายวัน เสื้อผ้าขาดวินไปหมด เขามองไม่เห็นอะไรพอที่จะนั่งห่มได้ เลยเอาเชือกปอมัดพันกับใบไม้แห้งใช้ห่มแทนเสื้อผ้า พวกมนุษย์สำคัญ

เวลาและโอกาสที่พลาดไม่ได้

๔๓๕

คิดว่า บุรุษนี้น่าจะเป็นพระอรหันต์ เพราะเมื่อเอาเสื้อผ้าให้ใส่ เขาไม่ยอมใส่ เพราะแต่งตัวอย่างนี้แล้ว มีคนมาเคารพนับถือจึงสำคัญตัวว่าเป็นพระอรหันต์ตามที่เขายกย่องกันด้วย มหาชนเรียกท่านว่า พาทิยทารุจิริยะ ตั้งแต่นั้นมา

เมื่อย้อนไปสมัยพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสปะ ท่านเคยออกบวชพร้อมกับสหธรรมิกอีก ๖ รูป ขึ้นไปปฏิบัติธรรมบนยอดเขา มีรูปหนึ่งบรรลุธรรม เป็นพระอรหันต์ก่อน ต่อมาอีกรูปหนึ่งได้บรรลุเป็นพระอนาคามี แล้วไปบังเกิดในพรหมโลก ส่วน ๕ รูปที่เหลือไม่ได้บรรลุคุณวิเศษอันใด พอครบ ๗ วัน ทุกคนทำกาละ แล้วไปบังเกิดในสวรรค์ หมดบุญแล้วลงมาเกิดเป็นมนุษย์ เมื่อสหธรรมิกที่เกิดในพรหมโลกเห็นท่าน พาทิยะหลงผิดอย่างนั้น จึงมาเตือนสติว่า “ตัวท่านไม่ใช่พระอรหันต์หรอก แถมยังไม่ได้บรรลุคุณวิเศษอะไรเลย และบอกให้ไปพบพระบรมศาสดา ผู้เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าที่แท้จริง”

เมื่อท่านฟังดังนั้นจึงได้รับไปพบพระศาสดา ซึ่งขณะนั้น กำลังเสด็จบิณฑบาตในเมืองสาวัตถี กราบทูลทูลๆ ที่ตนเองยังเหน็ดเหนื่อยอยู่นั่นเองว่า “พระเจ้าข้า ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าจงแสดงธรรมเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพระองค์ ลี้ภัยกาลนานเทอญ” พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า “ดูก่อนพาทิยะ

เวลาและโอกาสที่พลาดไม่ได้

๔๔๐

ตอนนี้เรากำลังบิณฑบาต ยังไม่ใช่เวลาที่จะแสดงธรรม” เมื่อพาหิยะได้ฟังเช่นนั้นจึงกราบทูลว่า “เมื่อพระองค์ท่องเที่ยวไปในสังสารวัฏ ไม่เคยได้อาหารคือคำข้าวก็หาไม่ และข้าพระองค์ไม่ทราบถึงอันตรายว่า จะมีแก่ข้าพระองค์หรือจะมีแก่พระองค์เมื่อไร”

เราจะเห็นได้ว่า ท่านเร่งรีบราวกับจะรู้ว่าความตายกำลังคืบคลานเข้ามา ชีวิตเหมือนแขวนไว้บนเส้นด้าย จะขาดเมื่อไรก็ไม่รู้ วันเวลาผ่านไปรวดเร็วเหลือเกิน ลองถามตัวของเราเองว่า อายุเราขนาดนี้แล้ว เราได้ทำความดีเต็มที่แล้วหรือยัง ในขณะที่เวลาและโอกาสของชีวิตของเรายังเหลืออยู่ อย่างท่านพาหิย-ทาร์จิริยะท่านไม่ประมาทในเวลาและชีวิต ถึงเรือจะแตกกลางมหาสมุทรยังมีกำลังใจว่ายนํ้ามาจนถึงฝั่งได้ และเมื่อรู้ว่าตนเองยังไม่บรรลุนิพพานจริงๆ จึงรีบเข้าไปหาท่านผู้รู้ เพื่อตนเองจะได้รู้ตามด้วย และเมื่อมีโอกาส ไม่ปล่อยโอกาสให้หลุดลอยไป รีบไต่ถามรีบชวนขยายใ้รู้ เพื่อกระทำพระนิพพานให้แจ้ง

พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงทรงห้ามถึง ๒ ครั้ง เพราะทรงทราบว่า ขณะนี้พาหิยะกำลังมีมหาปิติเพราะได้พบพระองค์ และกำลังเหน็ดเหนื่อยจากการเดินทาง ถึงฟังธรรมก็จะไม่สามารถแทงตลอดในธรรมได้ ทรงรอให้ความกระวนกระวาย ความกระลี้กระส่ายของพาหิยะ ผู้เดินทางมาทั้งคืน เป็นระยะ

เวลาและโอกาสที่พลาดไม่ได้

๔๔๑

ทางตั้ง ๑๒๐ โยชน์ ให้ส่งพระงับลงเสียก่อน วาระที่ ๓ พาหิยะ จึงทูลขออีก พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงประทับยืนในระหว่างถนน นั้นเอง ตรัสแสดงธรรมว่า “พาหิยะ เมื่อเธอเห็นจงลักแต่ว่าเห็น เมื่อฟังจงลักแต่ว่าฟัง เมื่อได้ยินจงลักแต่ว่าได้ยิน เมื่อรู้จงลัก แต่ว่ารู้” เมื่อจบพระคาถาเพียงเท่านี้ ท่านพาหิยะได้บรรลุ อรหัตตผลทันที แล้วขอบวช เนื่องจากท่านไม่เคยถวายเป็น ผู้รับใช้และเครื่องบริวารให้ใครเลย จึงไม่สามารถบวชด้วยเอหิภิกขุ- อุปสัมปทาได้

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสให้ท่านไปแสวงหาเครื่องบริวาร มาก่อน ขณะที่ท่านกำลังแสวงหาอยู่นั้น ได้ถูกโคแม่ลูกอ่อน ขวิดตาย ภิกษุทั้งหลายจึงถามถึงคติของท่านพาหิยทารุจริยะ พระศาสดาได้ตรัสว่า ท่านได้บริณีพพานแล้ว ภิกษุสงฆ์เกิดความสงสัยในเรื่องการบรรลุอรหัตตผลของท่าน จึงกราบทูลว่า “พาหิยะฟังธรรมแค่หนึ่งเดียว ได้บรรลุธรรมเพราะเหตุใด พระเจ้าข้า” พระศาสดาจึงตรัสพระคาถาว่า “ถ้าคาถาแม่ตั้งพัน ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ จะมีประโยชน์อะไร บุคคลได้ฟัง คาถาใดแล้วสามารถส่งพระงับได้ คาถานั้นแม้บทเดียว ประเสริฐกว่า” แล้วพระพุทธองค์ทรงตั้งพาหิยะไว้ในตำแหน่ง สาวกผู้เลิศ ทางด้านตรัสรู้ได้เร็ว

เราจะเห็นได้ว่าชีวิตของคนเรานั้นสั้นนัก เหมือนหยาด

เวลาและโอกาสที่พลาดไม่ได้

๔๔๒

น้ำค้างบนปลายยอดหญ้า ไม่นานก็เหือดแห้งไป วันเวลาช่างผ่านไปเร็วเหมือนนกบิน เมื่อผ่านไปแล้วจะเรียกร้องให้กลับคืนมาก็ไม่ได้ แม้มีทรัพย์สินสมบัติมากมาย ก็ไม่อาจจะซื้อเวลาให้กลับคืนมาได้ ในขณะที่ชีวิตของเรายังเหลืออยู่ ยังมีเวลาและโอกาส เราจะต้องเร่งทำความดีให้เต็มที่ ไม่ประมาท เหมือนอย่างท่านพาหิยทวารุจิริยะที่ไม่ประมาทในเวลาและรู้คุณค่าของชีวิต เมื่อเรารู้ว่าเรายังไม่บรรลุธรรมที่ควรบรรลุ เราก็ต้องหมั่นปรารภความเพียร แล้วหมั่นเข้าไปหาท่านผู้รู้เพื่อซักถามข้อสงสัย เมื่อมีโอกาสให้ได้ถาม รีบชวนช่วยในการแสวงหาความรู้ ในที่สุดเราก็จะบรรลุธรรมตามผู้รู้ทั้งหลายไปได้

สิ่งหนึ่งที่น่าเสียดายอย่างยิ่ง และยังเป็นข้อคิดเตือนใจได้เป็นอย่างดี คือ สมัยที่ท่านพาหิยทวารุจิริยะเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสารมานับภพนับชาติไม่ถ้วน ทำไมเมื่อมีเวลาและโอกาส จึงไม่เคยถวายอัฐบริวารเลย พอมาภพชาติสุดท้ายแม้บรรลุธรรมแล้วไม่สามารถบวชแบบเอตทิกขุอุปสัมปทาได้ ต้องไปแสวงหาบริวารมาบวชเอง ตรงนี้เป็นอุทาหรณ์ให้พวกเราได้เป็นอย่างดีว่า ความดีทุกอย่าง เราควรทำให้ครบถ้วนบริบูรณ์ สิ่งใดที่เรานักสร้างบารมียังไม่เต็มที่ ยังไม่สมบูรณ์บริบูรณ์ ขอให้ชวนช่วยทำอย่างเต็มที่ ยุคนี้เราต้องไวต่อการทำความดี เพราะเราต้องรีบชิงช่วงก่อนที่จะโดนช่วงชิง

เวลาและโอกาสที่พลาดไม่ได้

๔๔๓

เวลาและโอกาสไปจากเรา เวลา พญามาร และความตาย เป็นสิ่งที่เราจะประมาทไม่ได้เลย

ฉะนั้น พวกเราจึงใช้เวลาและโอกาสที่มีอยู่นี้ สร้าง
บารมีให้เต็มที่ ให้เกิดบุญบารมีเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งต่อตนเอง
ต่อส่วนรวมและต่อชาวโลกให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ อย่าเพิ่ง
ท้อถอย ในการสร้างบารมี นักสร้างบารมีที่แท้จริงนั้นต้อง
ไม่หวั่นไหว ไม่ท้อถอยแต่ทำความท้อให้ถอยหนีออกไปจากใจ
ของเรา เหนื่อยเราก็อพัก หายเหนื่อยเราก็อทำกันต่อ แต่เราจะไม่
ยอมหยุดพักในการสร้างบารมี เพราะบุญบารมีเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้
เป็นอาหารสำหรับชีวิตของเรา เป็นเครื่องหล่อเลี้ยงเรา เหมือน
น้ำมันหล่อเลี้ยงเครื่องยนต์ เพราะฉะนั้นอย่าประมาทในชีวิต
ให้หมั่นสั่งสมบุญบารมีกันให้เต็มที่ จนกว่าบุญบารมีของเรา
จะเต็มเปี่ยมกันทุกๆ คน

ป ล่ อ ย ว า ง ห ม ด
กั ห ม ด หุ ก จั

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สังสารวัฏอันมีเบื้องต้น เบื้องปลาย
อันบุคคลผู้ไปตามไปอยู่ไม่รู้แล้ว เบื้องต้นก็ไม่ปรากฏ เบื้องปลาย
ก็ไม่ปรากฏ สำหรับเหล่าสัตว์ผู้มีอวิชชาเป็นเครื่องกัน มีตัณหา
เป็นเครื่องผูกไว้ ซึ่งโผดแล่นท่องเที่ยวไปอยู่

ปล่อยวางหมดก็หมดทุกข์

๔๔๖

สรรพสัตว์ทั้งหลาย ที่ยังต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏสงสาร ต่างก็แสวงหาความสุขที่แท้จริง แต่ส่วนมากมักจะพบแต่ความสุขที่เป็นอามิส คือ ความสุขที่ยังมีความทุกข์เจือปนอยู่ เพราะอิงอาศัยวัตถุต่างๆ ทั้งที่เป็นคน สัตว์ สิ่งของที่รักที่ชอบใจ ถ้าหากแสวงหาได้มาตามต้องการ ก็จะบรรเทาความทุกข์นั้นได้ชั่วคราว แต่ถ้าไม่ได้มาก็จะเป็นทุกข์กังวลใจ บางครั้งเมื่อได้มาแล้วก็มีความกังวล เพราะจะต้องตามดูแลรักษาให้สิ่งนั้นอยู่กับตัวนานๆ จึงเป็นทุกข์เพิ่มขึ้นอีก ยิ่งรักมาก ก็เป็นทุกข์มาก หากสูญเสียไปยิ่งเป็นทุกข์หนักกว่าเดิม ฉะนั้นความสุขที่แท้จริงที่เป็นนิรามิสสุข จึงมีเพียงหนทางเดียวเท่านั้น คือ การได้เข้าถึงพระนิพพาน อันเป็นเอกันตบรมสุข เป็นความสุขล้วนๆ ที่ไม่มีทุกข์เจือปนเลย

มีพุทธพจน์ที่ปรากฏใน คาถาธรรมบท ขุททกนิกาย ว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สังสารวัฏอันมีเบื้องต้น เบื้องปลาย อันบุคคลผู้ไปตามไปอยู่ไม่รู้แล้ว เบื้องต้นก็ไม่ปรากฏ เบื้องปลายก็ไม่ปรากฏ สำหรับเหล่าสัตว์ผู้มีอวิชชาเป็นเครื่องกัน มีตัณหาเป็นเครื่องผูกไว้ ซึ่งโลดแล่นท่องเที่ยวไปอยู่”

การปฏิบัติธรรมและบำเพ็ญเนกขัมมบารมีเป็นหนทางลัด

ปล่อยวางหมดก็หมดทุกข์

๔๔๓

ที่จะทำให้เราหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะไปสู่อายตณนิพพาน พระบรมโพธิสัตว์เจ้าทั้งหลาย ท่านจะต้องบำเพ็ญเนกขัมมบารมี เพื่อย่นย่อหนทางการบรรลุอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ เมื่อ พระโพธิสัตว์บำเพ็ญเนกขัมมบารมีมากเข้าๆ จนกระทั่งบุญ บารมีเต็มเปี่ยม ถึงคราวจะเสด็จออกผนวช สมบัติภายนอก ไม่ว่าจะเป็นปราสาทราชวัง ตำแหน่งพระเจ้าจักรพรรดิ หรือ เบญจกามคุณอันเลิศ ก็ไม่สามารถจะดึงดูดพระทัยของพระองค์ ให้ข้องติดอยู่ได้ พระองค์สามารถสลัดทิ้งหมดทุกอย่าง เหมือน ก้อนเชพะที่ถ่มทิ้งออกไป

พระบรมศาสดาของเรา ท่านได้สั่งสมการปล่อยวาง การสละอารมณ์มาข้ามภพข้ามชาติ ดังนั้นถ้าหากเราหมั่น ฝึกหัดตัดใจในคน สัตว์ สิ่งของ อันเป็นที่รักบ่อยๆ จะทำให้เรา ไม่ยึดไม่ติดสิ่งต่างๆ ในโลก รู้จักปล่อยวาง สิ่งที่อยู่ภายนอกตัว หรือแม้กระทั่งอารมณ์ต่างๆ ที่ติดค้างภายในใจ เราก็จะค่อยๆ ปล่อยวางได้ง่ายจะทำให้เราสามารถเข้าถึงธรรมได้อย่างง่ายดาย เหมือนกับพระเถรีรูปหนึ่งในสมัยพุทธกาล

*พระเถรีท่านนี้ ท่านได้บำเพ็ญบารมีในสมัยพระพุทธเจ้า

ปล่อยวางหมดก็หมดทุกข์

๔๔๘

พระองค์ก่อนๆ มาหลายพระองค์ ครั้นมาถึงในสมัยของพระพุทธเจ้าของเรา ท่านมาบังเกิดในตระกูลพราหมณ์มหาศาลในกรุงราชคฤห์ เมื่อเจริญเติบโตเป็นสาว ทำให้ท่านมีรูปร่างงดงาม ผิวพรรณวรรณะงามเหมือนสีทองคำที่สุกปลั่งน่าทึ่งสนอย่างยิ่ง ด้วยความงามของท่านจึงเป็นที่ดึงดูดตาดึงดูดใจของบุคคลทั้งหลายที่ได้พบเห็น และเพราะความงามนี้เอง ชาวบ้านจึงพากันเรียกท่านว่า สุภา ซึ่งแปลว่า นางผู้งดงาม ถึงแม้ว่าท่านจะเกิดในตระกูลของพราหมณ์ แต่เป็นผู้มีศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา เพราะบุญเก่าที่สั่งสมอบรมมา

ต่อมา เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าได้เสด็จเข้าไปยังกรุงราชคฤห์ ท่านก็มีโอกาสเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า มีโอกาสฟังธรรมกถาจากพระพุทธองค์ ครั้นได้ฟังธรรมแล้วเกิดความเบื่อหน่ายในการครองเรือน เห็นภัยในสังสารวัฏ เห็นโทษของกามทั้งหลาย จึงคลายความกำหนดความยินดีทั้งหลาย ได้สละทรัพย์สมบัติและครอบครัวอันเป็นที่รัก ออกบวชในสำนักของพระนางมหาปชาบดีโคตมีเถรี เมื่อบวชเป็นภิกษุแล้วได้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรม บำเพ็ญวิปัสสนา เพียงแค่สองถึงสามวันเท่านั้น ก็สามารถทำใจหยุดทำใจนิ่งได้เข้าถึงอนาคามิผล

ต่อมาไม่นานนัก มีอยู่วันหนึ่ง ชายหนุ่มเจ้าชู้คนหนึ่ง ได้

ปล่อยวางหมดก็หมดทุกข์

๔๔๕

แลเห็นพระเถรีผู้กำลังเดินผ่านไปยังชีวภัมพวันวิหารอันน่ารื่นรมย์ ได้ถูกกามราคะครอบงำ คือ มีจิตปฏิพัทธ์ในพระเถรีขึ้นมา ได้ออกไปยืนขวางทางแล้วกล่าวคำเชื้อเชิญให้พระเถรียินดีในกามารมณ์ อนาคามีเถรีผู้ไม่มีจิตยินดีในกามารมณ์ เห็นอย่างนั้นก็กล่าวว่า เราทำผิดอะไร ท่านถึงมายืนขวางทางเรา ท่านเป็นคนไม่บริสุทธิ์ ไม่ควรถูกต้องหญิงนักบวชเช่นเราผู้บริสุทธิ์ด้วยสิกขา ที่พระสுகตเจ้าทรงแสดงไว้ดีแล้ว ไฉนท่านผู้มีจิตชุ่มมัว ถูกกามราคะครอบงำ จึงมายืนกันเราผู้มีจิตไม่ชุ่มมัว ผู้ไม่มีกิเลส มีจิตหลุดพ้นแล้วจากขันธทั้งปวง

แม้จะฟังคำของพระเถรีแล้ว ชายหนุ่มก็ยังไม่ละความพยายาม ยังกล่าวชักชวนในเมถุนธรรมอยู่อีกว่า “น้องหญิง เธอยังสาวยังสวย การบวชจะมีประโยชน์อะไร แม่นางจงทิ้งผ้ากาสาจะมาร่วมมอภิมย์กันเถิด แม่นางเข้าป่าอยู่แต่ลำพังผู้เดียวจะนำยินดีอะไรเล่า ในป่าใหญ่นั้นเต็มไปด้วยสิ่งอันน่าสะพรึงกลัว และสัตว์ร้ายนานาชนิด ซึ่งไม่เหมาะกับแม่นางที่งดงามดังเทพนารีในสวนจิตรลดา ข้าพเจ้าจะทำเครื่องประดับอาภรณ์ต่างๆ ที่เป็นทอง มุกดาและแก้วมณีแก่แม่นาง ดอกอุบลไพล์พ่นน้ำมิได้มีมนุษย์เซยชม ก็จะเหี่ยวเฉาไม่มีประโยชน์ใด แม่นางก็ฉันทันนั้น มัวแต่ประพฤติพรหมจรรย์ ทำให้เรื่อน

ปล่อยวางหมดก็หมดทุกข์

๔๕๐

ร่างไม่มีใครเชยชม ก็ชะราร่วงโรยไปเสียเปล่าๆ”

พระเถรีฟังแล้วสลดสังเวชยิ่งนัก เกิดจิตเมตตากล่าวเตือนสติชายหนุ่มว่า “เรือนร่างนี้มีอันแตกสลายไปเป็นธรรมดา ซึ่งเต็มไปด้วยซากศพ เป็นรังแห่งโรค และเป็นสถานที่รกชฎี ประดุงป่าช้า อะไรที่ท่านเข้าใจว่าเป็นสาระในสรีระนี้ ท่านเห็นสิ่งใดในกายนี้หรือ ถึงเกิดติดใจ ขอบท่านจงบอกสิ่งนั้นแก่เราเถิด” ชายหนุ่มจึงตอบว่า “เพราะเห็นดวงตาของแม่นางงามประดุงดวงตาของลูกเนื้อทราย และงามประดุงดวงตาของกินรี เราเมื่อมองดวงหน้าและดวงตาของเธอ ที่งดงามดุดอกอุบลที่แรกแย้มบาน ก็ยังเกิดความรักยากจะหักห้ามได้”

ครั้นฟังดังนั้น พระเถรีก็กล่าวสอนด้วยจิตเมตตาว่า “ท่านลิเนหาข้าพเจ้าผู้เป็นบุตรของพระพุทธเจ้า ก็ชื่อว่าท่านปรารถนาจะเดินไปตามทางที่มีไช้ทาง ชื่อว่าแสวงหาดวงจันทร์ราเพื่อนำมาเป็นของเล่น ชื่อว่าต้องการจะกระโดดขึ้นขุนเขาลิเนรุ เราไม่มีเยื่อใยในกามราคะเลย เพราะราคะนั้นเรากำจัดเสียแล้ว พร้อมทั้งรากด้วยอริยมรรค ราคะนั้นเราได้ยกออกแล้ว เหมือนเอาเชื้อไฟออกจากหลุมถ่านไฟ หึงใดไม่พิจารณาความไม่เที่ยงแห่งปัญจขันธ์ของท่านโปรดประเล้าประโลมหึงเช่นนั้นเถิด ดูก่อนคนตาบอด รูปเขียนที่นายช่าง บรรจงเขียนไว้อย่างสวยงาม

ปล่อยวางหมดก็หมดทุกข์

๔๕๑

แขวนไว้ด้วยด้าย ดอกตะปุดดไว้ เมื่อรูปนั้นถูกรื้อออก ปลด
ด้ายและถอนตะปุดออก รูปนั้นกระจัดกระจายออกเป็นชิ้นๆ ไม่
พึงได้สภาพที่ชื่อว่ารูป แม้ร่างกายนี้ก็เปรียบด้วยรูปนั้น”

พระเถรีเมื่อกล่าวดังนั้นแล้ว มิได้มีจิตห่วงแหนแม้
กระทั่งดวงตาอันเป็นที่รัก ได้เอานิ้วควักดวงตาออกจากเบ้าตา
ส่งมอบให้นักเลงหญิงนั้นพร้อมกับกล่าวว่า “ถ้าท่านอยากได้
เชิญท่านนำดวงตาของข้าพเจ้าไปเถิด” ในทันใดนั้นเอง ความ
สเนหารักใคร่ในดวงตาของชายนั้น ก็หายไปเป็นปลิดทิ้ง เขา
เกิดความรู้สึกสำนึกผิดขึ้นมาทันที ได้กล่าวขอขมาพระเถรีแล้ว
เดินจากไป สุภาภิกษุณีเถรีนั้นได้ไปยังสำนักของพระบรมศาสดา
ครั้นเห็นพระพุทธปฏินัยลักษณะ ๓๒ ประการ ที่งดงามไม่มีที่ติ
ก็มองด้วยความเลื่อมใสในพุทธรัตนะ และด้วยอำนาจแห่ง
พุทธานุภาพอันไม่มีประมาณ ดลบันดาลให้จักขุของพระเถรี
กลับหายเป็นปกติดังเดิม

เราจะเห็นว่า การดำเนินชีวิตอยู่ในสังสารวัฏนั้น เรา
จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสำรวมระวัง อย่าให้ความกำหนดยินดี
มาครอบงำ ต้องสร้างบุญกุศลให้เต็มที เตรียมความพร้อมทั้งทาน
ศีล ภาวนา ฝึกตัดใจจากคน สัตว์ สิ่งของทั้งที่เป็นที่รักและไม่
เป็นที่รัก ปล่อยวางอารมณ์ทั้งที่ชอบใจและไม่ชอบใจ เพราะถ้า

ปล่อยวางหมดก็หมดทุกข์

๔๕๒

เรามีความพร้อมมากเราก็จะมีทุกข์น้อย แต่ถ้าเรามีความพร้อมน้อยเราก็จะมีทุกข์มาก แต่ถ้าเราไม่เตรียมพร้อมเลย เราก็จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังสารวัฏนี้ด้วยความทุกข์ยากลำบาก การปฏิบัติธรรมให้ได้เข้าถึงพระธรรมกาย เป็นการเตรียมความพร้อมที่ดีที่สุด นอกจากเราจะปลดปล่อยในสังสารวัฏแล้ว ก็ยังจะหลุดพ้นจากสังสารวัฏได้อีกด้วย

ม ง ค ล ที่ ๓ ๘

จิต เก ช ม

ตัด อ า ลั ย ไป นิ พ พ า น

ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน
บุคคลอื่นใครเล่าจะเป็นที่พึ่งได้
เพราะบุคคลมีตนฝึกดีแล้ว
ย่อมได้ที่พึ่งที่บุคคลได้โดยยาก

ตัดอ้ายไปนิพพาน

๔๕๕

เวลาธรรมกายเป็นเวลาที่เราจะมาปฏิบัติธรรมร่วมกัน หยุดใจไว้ในที่เดียวกัน คือ ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ แม้จะอยู่คนละสถานที่ แต่เราก็สามารถรวมใจเป็นหนึ่งเดียวกัน เพื่อให้กระแสแห่งความสุข และความบริสุทธิ์ของธรรมกาย แผ่ขยายไปทั่วโลก การสร้างสันติสุขให้บังเกิดขึ้น ไม่ใช่เรื่องเพ้อฝัน เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ เพราะธรรมกายมีอยู่แล้วในตัวของมนุษย์ทุกคนในโลก โดยไม่จำกัดเชื้อชาติ ศาสนา ภาษาและเผ่าพันธุ์ หากทำใจให้หยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกายได้ ย่อมเข้าถึงได้ทุกคน

พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“อตตนา ทิ อตตโน นาโถ โก ทิ นาโถ ปโร ลียา
อตตนา ทิ สุตนฺเตน นานํ ลภติ ทูลลภํ

**ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตนบุคคลอื่นใครเล่าจะเป็นที่พึ่งได้
เพราะบุคคลมีตนฝึกดีแล้ว ย่อมได้ที่พึ่งที่บุคคลได้โดยยาก”**

การปฏิบัติธรรมเป็นเรื่องเฉพาะตน ที่เราจะต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จะทำแทนกันไม่ได้ เราทำเพื่อช่วยตนเองให้พ้นทุกข์ พ้นจากอำนาจกิเลสอาสวะ ฉะนั้นให้ตั้งใจปฏิบัติกันให้เต็มที่ อย่าประมาท อย่าปล่อยวันเวลาให้ล่วงไปเปล่าๆ ให้รีบแสวงหาที่พึ่งที่ระลึก คือ พระรัตนตรัยภายใน ถ้าเราเข้าถึง

ตัดอ้ายไปนิพพาน

๔๕๖

พระธรรมกาย เราจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ได้ที่พึ่งที่บุคคลได้โดยยาก

ในสมัยพุทธกาล มีพระเถระรูปหนึ่งชื่อ “พระกุมารกัลลปะ” เป็นพระมหาเถระผู้ทรงคุณธรรมยิ่ง ประวัติชีวิตของท่านเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับพุทธศาสนิกชน เมื่อศึกษาปฏิบัติของท่านแล้ว จะได้คลายความยึดมั่นถือมั่น ความผูกพันอาลัยอาวรณ์ในบุคคลอันเป็นที่รัก ความรักและความปรารถนาดีที่มีต่อหมู่ญาตินั้นเป็นสิ่งที่ดี แต่เมื่อถึงเวลาปฏิบัติธรรมก็ควรจะต้องปล่อยวางเรื่องราวต่างๆ ไม่ให้มาเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติธรรมได้ เรื่องมีอยู่ว่า

*มารดาของพระกุมารกัลลปะ ซึ่งเป็นธิดาของเศรษฐีในกรุงราชคฤห์ นางเป็นหญิงผู้มีบุญ ได้อ้อนวอนบิดามารดาขอบวชตั้งแต่วัยเป็นเด็ก แต่พ่อแม่ไม่ยินยอม จนกระทั่งเติบโตเป็นสาว พ่อแม่ให้แต่งงาน แต่นางมีใจอยากบวช จึงได้เอาอกเอาใจสามีเป็นอย่างดี เพื่อที่ว่าสามีจะอนุญาตให้ออกบวชต่อมาสามีก็อนุญาตให้นางบวชในสำนักของภิกษุณี

พอบวชได้เพียงไม่กี่เดือน ครรภ์ของนางก็โตขึ้น เหล่าเพื่อนภิกษุณีจึงสอบถามถึงเรื่องราวความเป็นมา นางยืนยันว่า

ตัดอาลัยไปนิพพาน

๔๕๓

ไม่ทราบจริงๆ ว่าตั้งครรรค์มาแล้วก่อนบวช แต่ศีลยังบริสุทธิ์อยู่
ไม่มีต่างพร้อย เหล่าภิกษุณีจึงพานางไปยังสำนักของพระเทวทัต
เพื่อปรึกษาในเรื่องนี้ว่าจะทำอย่างไรดี

พระเทวทัตคิดแต่เพียงว่าให้สึกออกไป เพราะกลัวจะ
เสียชื่อเสียง กลัวคนจะนิพทาภิกษุณีในสำนักของตน ไม่สนใจว่า
นางจะตั้งครรรค์มาก่อนบวชหรือไม่ ส่วนนางเห็นว่าเป็นคำ
ตัดสินที่ไม่ยุติธรรม จึงกล่าวว่า “ฉันบวชถวายพระศาสดา
ไม่ได้บวชเพราะพระเทวทัต ขอได้โปรดนำฉันไปยังสำนักของ
พระศาสดาเถิด”

พระบรมศาสดาทรงทราบอยู่แล้วว่า นางตั้งครรรค์ตั้งแต่
ยังเป็นคฤหัสถ์ แต่เพื่อจะเปลื้องความสงสัยของมหาชน จึงให้
บุคคลสำคัญๆ ในแผ่นดิน มาร่วมเป็นพยานในการตรวจอายุ
ครรรค์ของนาง ได้แก่ พระเจ้าปเสนทิโกศล ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี
ท่านจุลอนาถบิณฑิกเศรษฐีมหาอุบาลิกาวีสาขาและตระกูลใหญ่ๆ
อีกหลายตระกูล โดยมอบหมายให้พระอุบาลีเถระเป็นผู้ชำระ
คดีความให้หมดจด ท่ามกลางพุทธบริษัท ๔ ส่วนนางวิสาขา
สั่งให้กัณ्हามัน แล้วตรวจดูมือ ดูเท้า ดูครรรค์ของภิกษุณี เมื่อ
นับวัน นับเดือนดู พบว่านางได้ตั้งครรรค์มาก่อนที่จะบวช

พระอุบาลีเถระจึงประกาศถึงความบริสุทธิ์ ปราศจาก

ตัดต่อด้วยโปรแกรม

๔๕๘

มลทินของภิกษุณี ท่ามกลางพุทธบริษัท และต่อมาไม่นานนางคลอดบุตรชาย เป็นผู้มียุณมีอานุภาพมาก วันหนึ่งพระเจ้าปเสนทิโกศลได้เสด็จผ่านสำนักภิกษุณี ทรงได้ยินเสียงของทารก จึงทรงเมตตานำทารกไปเลี้ยงในพระราชวัง และให้แม่นมทั้งหลายคอยดูแลดูพระกุมาร จึงได้ชื่อว่า “กุมารกัสสปะ”

เมื่อพระกุมารเจริญวัยขึ้น ไปเที่ยวเล่นกับเด็กๆ ในวัยเดียวกัน เกิดทะเลาะกันขึ้น เด็กเหล่านั้นจึงล้อว่า “พวกเราถูกคนไม่มีพ่อแม่ทุบตีเอา” พระกุมารกัสสปะ จึงไปเข้าเฝ้าพระราชาเล่าเรื่องที่เพื่อนๆ บอกว่า ตนไม่มีบิดามารดาและรบเร้าให้พระราชาตรัสบอกความเป็นจริงว่า มารดาของตนนั้นเป็นใคร พระราชาตรัสว่า “หญิงแม่นมเหล่านี้ เป็นมารดาของเจ้า” พระกุมารกัสสปะไม่เชื่อ จึงกราบทูลว่า มารดาจะมีหลายคนไม่ได้ต้องมีเพียงคนเดียวเท่านั้น

พระราชาก็ไม่สามารถจะปิดบังความจริงได้อีก จึงตรัสว่า “กัสสปะ มารดาของเจ้าเป็นภิกษุณี” เมื่อพระกุมารทราบความจริง จึงเกิดความสลดสังเวชใจ และได้ทูลขอออกบวชเมื่อบวชแล้ว พระกุมารกัสสปะได้ตั้งใจฝึกฝนอบรมตนเอง ตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรมจนได้บรรลุอรหัตผล

แล้วเหตุการณ์สำคัญในชีวิตนางภิกษุณีผู้เป็นมารดา

ตัดอาลัยไปนิพพาน

๔๕๕

ก็เกิดขึ้น คือ นับตั้งแต่พระกุมารได้แยกจากนางไปถึง ๑๒ ปีนั้น นางได้แต่ร้องไห้ด้วยความคิดถึงบุตร มีความทุกข์เพราะความพลัดพราก ไปหน้าซุ่มไปด้วยน้ำตา วันหนึ่ง ขณะที่นางกำลังเดินบิณฑบาตอยู่นั้น ได้เห็นพระกุมารกัณฐะปะในระหว่างทาง จึงดีใจร้องเรียกลูก แล้ววิ่งเข้าไปหาแต่ได้เซล้มลง

พระกุมารกัณฐะปะปรารธนาจะสงเคราะห์มารดา พลังคิดในใจว่า “ถ้าเราพุดติกับมารดา ด้วยถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน จะไม่เป็นประโยชน์ต่อการบรรลุมรรคผลนิพพาน เราจะกล่าวด้วยถ้อยคำที่แข็งกระด้าง เพื่อให้คลายความผูกพันที่มีต่อเรา” ท่านจึงกล่าวกับมารดาว่า “อะไรกัน ท่านเป็นภิกษุณีแล้ว มัวเที่ยวทำอะไรอยู่ ความรักแค่นี้ ตัดไม่ได้เชียวหรือ”

นางภิกษุณีได้ฟังดังนั้น ยังไม่ค่อยจะแน่ใจนัก จึงถามว่า “นั่นลูกพูดอะไร” พระกุมารกัณฐะปะกล่าวซ้ำโดยไม่มีเยื่อใยเลย นางรู้สึกผิดหวังอย่างรุนแรง ไม่อาจกลั้นน้ำตาไว้ได้ ที่บุตรกล่าวอย่างไม่มีเยื่อใยแม้แต่น้อย นางจึงคิดว่า เรามีน้ำตานองหน้า เฝ้าคิดถึงลูกคนนี้อยู่ถึง ๑๒ ปี วันนี้ได้พบแล้ว กลับได้ฟังวาจาที่เย็นชากระด้าง จะมีประโยชน์อะไรที่เราจะเฝ้าคิดถึงลูกคนนี้อีก

แล้วได้ตัดความเสนาหาในบุตร ไม่มีความอาลัย ความผูกพันอีกต่อไป จิตใจเริ่มสงบลง นางจึงหันมาประพฤติปฏิบัติ

ตัดอ้ายไปนิพพาน

๔๖๐

ธรรมอย่างจริงจัง ปล่อยวางเรื่องของพระลูกชาย ไม่เข้าใจก็หยุดนิ่ง พอหยุดถูกส่วนก็เข้าถึงธรรมไปตามลำดับ และในที่สุดก็ได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ในวันนั้นเอง ความทุกข์โศกได้ดับไป มีแต่ความสุขเกษมศานต์ที่เกิดจากการเข้าถึงธรรมมาแทนที่ เป็นความสุขที่ไม่มีประมาณ เป็นความสุขที่แท้จริง

เพราะฉะนั้น อย่าไปยึดมั่นถือมั่นในสิ่งที่ไม่เป็นสาระกัน อย่าไปติดอกติดใจ หลงใหลเพลิดเพลินในสิ่งที่ไม่จีรังยั่งยืน ให้รู้จักปล่อยวางเสียบ้าง แล้วใจเราจะสบาย จะได้พบกับความสุขที่แท้จริง คนรักตนเองจะต้องพาดนให้พ้นจากทุกข์ การปฏิบัติธรรมเป็นวิธีเดียวเท่านั้น ที่จะทำให้เราพ้นจากทุกข์อย่างแท้จริง พ้นจากกิเลสอาสวะไปถึงที่สุดแห่งธรรม ซึ่งเป็นเป้าหมายที่แท้จริงของการเกิดมาเป็นมนุษย์

ดังนั้น ให้หมั่นปฏิบัติธรรมอย่าให้ขาดเลยแม้แต่วันเดียว เพราะชีวิตของเราค่อยๆ หล่นหายไปทุกวัน รีบทำความดีให้มาก อย่าปล่อยให้เวลาให้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ ให้เสียเวลาที่ผ่านมาไป เพราะเวลาที่ผ่านไปได้กลืนกินชีวิตของเราให้เหลือน้อยลงไปทุกที จึงต้องหมั่นฝึกใจของเราให้หยุดนิ่ง เพื่อเข้าถึงพระธรรมกายกันให้ได้

๕๒

ทำ ลาย ข่าย ตี อ ทิ ลิ ฆา นะ

(๑)

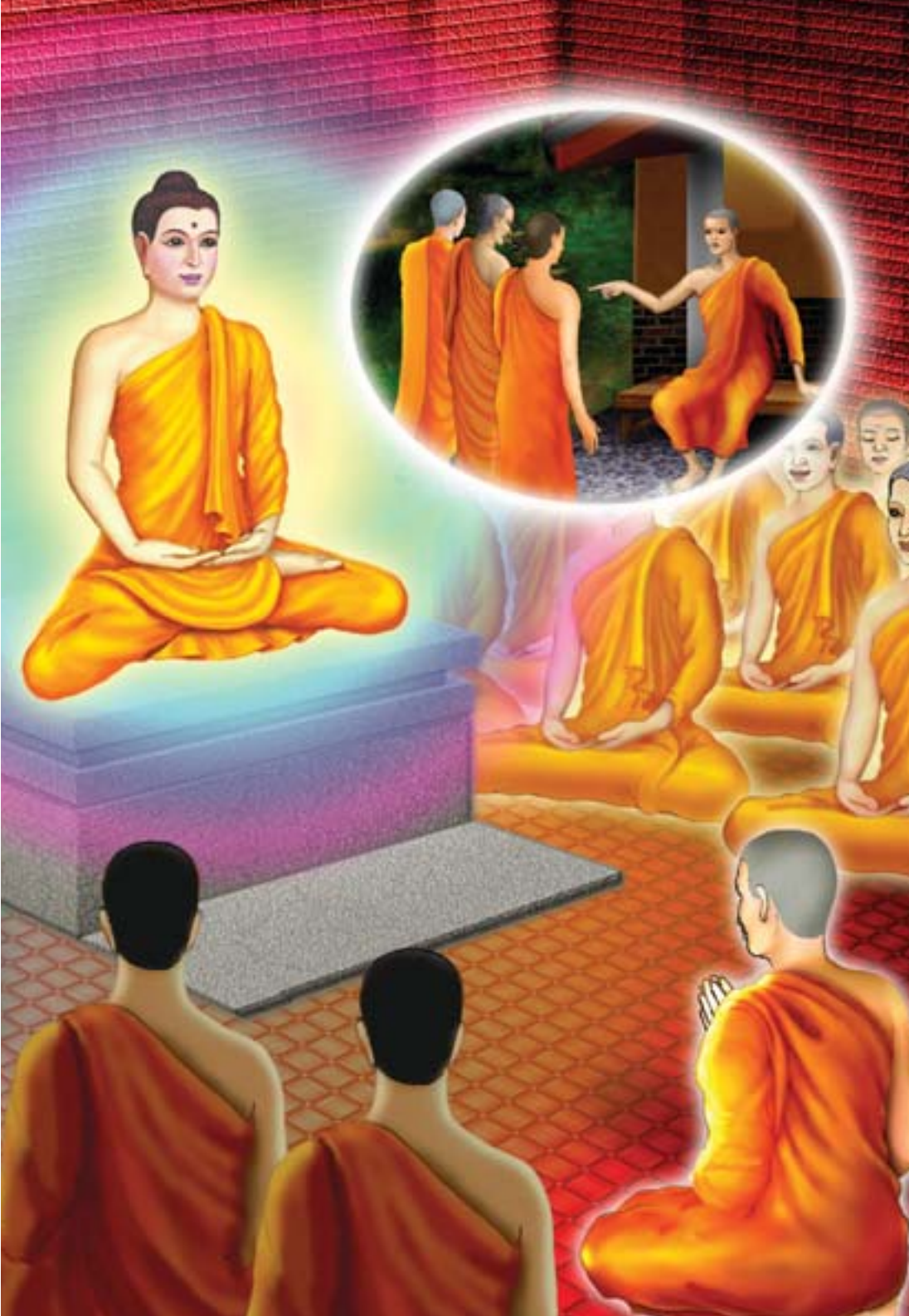
นรชนใดกระด้างโดยชาติ

กระด้างโดยทรัพย์และกระด้างโดยโคตร

ย่อมดูหมิ่นแม่ญาติของตน

กรรม ๔ อย่างของนรชนนั้น

เป็นทางแห่งความเสื่อม

ทำลายข้ายคือทิลุमानะ(๑)

๔๖๓

การเข้าถึงพระธรรมกาย คือ เป้าหมายของการเกิดมาเป็นมนุษย์ การปฏิบัติธรรมก็เพื่อให้เข้าถึงพระรัตนตรัยภายในตัว ซึ่งเป็นกรณียก คือ กิจที่พึงกระทำอย่างยิ่ง และต้องทำบ่อยๆ ให้ต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทำให้ได้ทุกๆ วัน ใจเราจะละเอียดอ่อน บริสุทธิ์เพิ่มขึ้นไปตามลำดับ ใจจะมีพลังมีอานุภาพ เหมือนเกลียวคลื่นที่ซัดเข้าหาฝั่ง แม้จะอ่อนนุ่ม แต่ทรงพลัง สามารถทำลายสิ่งที่ยาวงกันได้ การปฏิบัติธรรมก็เช่นกัน ต้องอาศัยความเพียรที่ต่อเนื่อง ไม่ช้าความเพียรนั้น ย่อมนำมาซึ่งความสำเร็จสมหวัง ในที่สุดเราจะเข้าถึงพระรัตนตรัยกันทุกคน

มีวาระพระบาลีใน ปราภวสูตร ว่า

“ชาติถทุโธ ธนถทุโธ โคตตถทุโธ จ โย นโร
สญญาตี อติมญเญติ ตัม ปราภวโต มุขัม

นรชนใดกระด้างโดยชาติ กระด้างโดยทรัพย์และกระด้างโดยโคตร ย่อมดูหมิ่นแม้ญาติของตน กรรม ๔ อย่างของนรชนนั้น เป็นทางแห่งความเสื่อม”

สิ่งที่คนทั่วไปหลงยึดถือ จนทำให้เกิดทิลุมานะนั้น มีหลายอย่าง เช่น ชาติตระกูล ทรัพย์สมบัติ รูปร่างหน้าตา ความรู้ความสามารถ ยศตำแหน่งและพวกพ้องบริวาร เมื่อเกิดความหลงทะนงตนในสิ่งเหล่านี้ ความถือตัวจัดย่อมเกิดขึ้น

ทำลายซ้ำคือที่ฉิมมานะ(๑)

๔๖๔

สำคัญตกว่าดีกว่าผู้อื่น เก่งกว่าผู้อื่น เมื่อถูกแนะนำตักเตือน
จะไม่ยอมรับฟัง นี่เป็นสิ่งที่อันตรายมาก

ดังเรื่องที่เกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล คือ คนรับใช้ใกล้ชิด
ของเจ้าชายสิทธัตถะที่ได้มาเกิดเป็นสหชาติ คือ เกิดวันเดือนปี
เดียวกันกับพระองค์ คำว่าสหชาติ คือ การเกิดพร้อมกัน
สหชาติของเจ้าชายสิทธัตถะมี ๗ อย่าง ได้แก่ พระอานนท์
พระนางพิมพา ทานกาสุทหายอำมาตย์ นายฉันทะ ม้ากัณฐกะ
ต้นมหาโพธิ์พุทธรูปและขุมทรัพย์ใหญ่ทั้งสิ้น รวมเป็นสหชาติ ๗
อย่างด้วยกัน

*ในวันที่เจ้าชายสิทธัตถะราชากุมาร ทรงตัดสินพระทัย
เสด็จออกผนวช ตรงกับวันที่พระราหุลกุมารประสูติ ในวันนั้น
เมื่อพระองค์ทรงรู้ข่าวประสูติของพระราหุลกุมารแล้ว ก็ทรง
ซาบซึ้งถึงความรักความห่วงใยที่มีต่อพระโอรส ขณะเดียวกันได้
ทอดพระเนตรเห็นความไม่งามของหมู่นางบำเรอทั้งหลาย
ที่บางคนนอนน้ำลายไหล บางคนนอนกรน บางคนนอนละเมอ
บางคนนอนเลื้อยผ้าหุ่ดลุ่มเหล่านี้ เป็นต้น ทำให้พระองค์สลด
พระทัย และทรงตัดสินพระทัยเด็ดขาดที่จะตัดเครื่องผูก คือ
บุตรนี้ให้ได้

ทำลายค่ายคือที่สุมนะ(๑)

๔๖๕

เมื่อทรงพิจารณาเห็นโทษของกามคุณแล้ว ทรงเห็น
อานิสงส์ของการบวช จึงปลุกนายฉันทะ เพื่อไปนำม้ากัณฐกะ
มาให้พระองค์ และก็เสด็จขึ้นม้ากัณฐกะ ทรงควมม้าออกจาก
เมืองทันที โดยมีนายฉันทะตามเสด็จไปด้วย เมื่อเสด็จมาถึงริม
ฝั่งแม่น้ำอโนมา ทรงตรัสบอกนายฉันทะว่า “ฉันทะ เธอจงนำ
เครื่องประดับและเครื่องทรงพร้อมกับม้ากัณฐกะนี้กลับไป บัดนี้
เราจักออกบวช” จากนั้นทรงเปลื้องเครื่องทรงส่งให้นายฉันทะ
เพื่อนำกลับไป

นายฉันทะรับเครื่องทรงจากพระมหาบุรุษแล้ว ได้จุ้งม้า
กลับเข้าเมือง ขณะนั้น ม้ากัณฐกะได้หันไปดูพระพักตร์ของเจ้า
ชายสิทธัตถะ โดยเพ่งมองจนลึบสายตา ทันทีกัณฐกะก็ลึบสายตา ม้า
กัณฐกะสิ้นใจตายทันที เพราะไม่สามารถหักห้ามความอาลัยรัก
ในเจ้าชายสิทธัตถะ เมื่อม้ากัณฐกะสิ้นใจแล้ว ได้ไปเกิดเป็น
กัณฐกเทพบุตรในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ มีเทพอัปสร ๑,๐๐๐ เป็น
บริวาร

เมื่อนายฉันทะกลับเข้าเมือง ก็ถูกชาวเมืองถามข่าว
คราวของเจ้าชายสิทธัตถะ ส่วนอำมาตย์ทั้งหลายรีบนำนายฉันทะ
ไปเข้าเฝ้าพระเจ้าสุทโธทนะผู้เป็นพระบิดา นายฉันทะได้ถวาย
เครื่องทรงของเจ้าชายสิทธัตถะ พร้อมเครื่องประดับของม้า

ทำลายล้างคือที่นิมิต (๑)

๔๖๖

และกราบทูลเรื่องราวทั้งหมด ทำให้พระเจ้าสุทโธทนะและพระประยูรญาติต่างโศกเศร้าเสียใจมาก

ต่อมา เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว พระพุทธองค์ได้เสด็จกลับกรุงกบิลพัสดุ์ เพื่อโปรดพระประยูรญาติ ตามพระราชประสงค์ของพระเจ้าสุทโธทนะ ที่ได้ส่งกาฬทายีอำมาตย์ให้ไปกราบอาราธนานิมนต์ ส่วนนายฉันทะได้เห็นพระพุทธานุภาพแล้ว เกิดความเลื่อมใสศรัทธา จึงออกบรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนาตามพระพุทธองค์

ครั้นนายฉันทะบวชเป็นพระภิกษุแล้ว ได้ถือสิทธิ์ว่า พระพุทธเจ้าเป็นของเรา พระธรรมเป็นของเรา พระสงฆ์เป็นของเรา สาเหตุที่ท่านถือตัวเช่นนี้ เพราะถือว่าตนมีส่วนสำคัญยิ่งในการเสด็จออกผนวชของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่นเอง

เมื่อสำคัญตนผิด ทำให้ท่านเกิดความดีดื้อ ถือตน เป็นคนว่ายากสอนยาก ครั้นถูกพระภิกษุทั้งหลายกล่าวตักเตือน ห้ามปรามว่า “ท่านฉันทะ ท่านอย่าได้กระทำเช่นนี้เลย การประพฤติเช่นนี้ เป็นการไม่สมควร”

เมื่อถูกตักเตือน พระฉันทะจะได้เถียงทันที่ว่า “ท่านทั้งหลาย พวกท่านเข้าใจว่า ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่พวกท่านควรว่ากล่าวกระนั้นหรือ แท้จริงข้าพเจ้าต่างหากควรจะว่ากล่าวพวกท่าน

ทำลายข่าวคือที่ฐิฆมาณะ(๑)

๔๖๓

เพราะพระพุทธเจ้าและพระธรรมเป็นของข้าพเจ้า พระลูกเจ้า
ของข้าพเจ้าได้ตรัสรู้พระธรรมแล้ว พวกท่านมีชื่อต่างกัน
มีโคตรต่างกัน มีชาติต่างกัน มีสกุลต่างกัน ได้มาบวชอยู่รวมกัน
เปรียบเสมือนลมแรงพัดมา ย่อมพัดเอาหญ้า ใบไม้ มูลฝอย
มาอยู่รวมกัน หรือเปรียบเสมือนแม่น้ำที่ไหลมาจากภูเขา ได้พัด
พาจอก แหน สลาร่าย มารวมกันอยู่อย่างนั้น”

พระภิกษุได้ฟังเช่นนั้น ต่างติเตียนโนโทษกันว่า “ทำไม
เมื่อพระฉันนะถูกพระภิกษุทั้งหลายว่ากล่าวโดยธรรม จึงต้อง
ทำตัวให้เป็นผู้ที่ใครๆ ว่ากล่าวไม่ได้ด้วยเล่า” จากนั้น พวกเขานำ
ความนี้ไปกราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้า

พระพุทธองค์จึงรับสั่งให้ประชุมสงฆ์และสอบถาม
พระฉันนะว่า เป็นเช่นนั้นจริงหรือไม่ เมื่อท่านยอมรับว่าจริง
จึงตรัสเตือนว่า “ดูก่อนโมฆบุรุษ เธอกระทำไม่เหมาะสม ไม่ควร
ไม่ใช่กิจของสมณะ ใช้ไม่ได้ ไม่ควรทำ ทำไมเมื่อเธอถูกภิกษุ
ทั้งหลายว่ากล่าวโดยธรรม จึงทำตัวให้เป็นผู้ที่ใครๆ ว่ากล่าว
ไม่ได้ การกระทำของเธอไม่เป็นไปเพื่อความเลื่อมใสของมหาชน
ที่ยังไม่เลื่อมใส หรือเพื่อความเลื่อมใสยิ่งขึ้นของมหาชนที่
เลื่อมใสแล้ว แท้ที่จริง การกระทำของเธอนี้ เป็นไปเพื่อความไม่
เลื่อมใสของมหาชนที่ยังไม่เลื่อมใส และเป็นไปเพื่อทำลายความ

ทำลายช่ายคือทฐิฆิฆานะ(๑)

๔๖๘

เลื่อมใสของมหาชนที่มีความเลื่อมใสอยู่แล้ว” แม้ท่านถูก
พระพุทธรองค์ตักเตือนแล้ว ท่านยังทำตัวเหมือนเดิมอีก จนเป็น
เหตุให้พระพุทธรองค์ ทรงบัญญัติสิกขาบทหลายสิกขาบท

จากเรื่องนี้ เราจะเห็นได้ว่า การมีทฐิฆิฆานะถือตัวจัดนั้น
เป็นสิ่งที่ไม่ดีเลย เหมือนตุ่มน้ำที่ปิดฝา แม้ฝนจะตกทั่วท้องฟ้า
ก็ไม่สามารถไหลลงตุ่มน้ำได้ ฉันทใด บุคคลผู้มากไปด้วยทฐิฆิฆานะ
ย่อมไม่สามารถรองรับคุณธรรมความดีได้ ฉันทนั้น แม้ความรู้
มากมายที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้แนะนำพร่ำสอน ก็ไม่สามารถ
เข้ามาในใจได้ เพราะใจนั้นถูกปิดกั้นด้วยทฐิฆิฆานะ ฉะนั้นใครที่
เป็นเช่นนี้ ให้รีบแก้ไข ทำลายช่ายคือทฐิฆิฆานะนี้ออกจากใจให้ได้
เปรียบง่าย ๆ เสมือนให้เปิดฝาของตุ่มน้ำ แล้วความรู้คุณธรรม
ความดีงาม สิริมงคลต่างๆ ก็จะไหลเข้ามาสู่ชีวิตของเรา โดย
เฉพาะเวลาที่เราปฏิบัติธรรม ใจที่ปราศจากความกระด้าง ไม่มี
ทฐิฆิฆานะ จะเป็นใจที่ละเอียดอ่อน นุ่มนวลควรแก่การเข้าถึงธรรม
ในไม่ช้าเราย่อมเข้าถึงพระธรรมกายภายในกันทุกคน

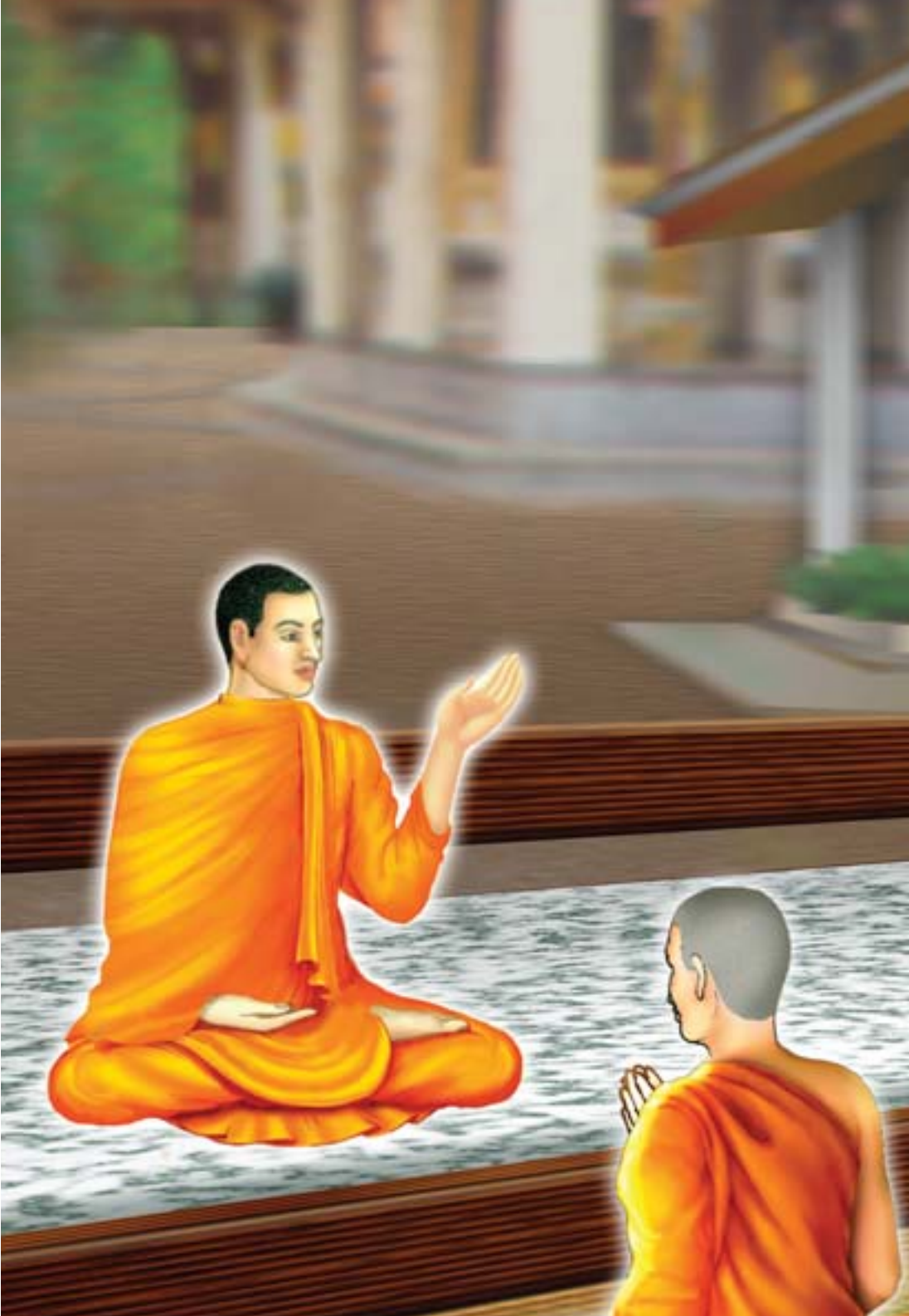
๕๑

ทำ ลาย ข่าย คือ ธิ ลิ มา น ะ

(๒)

ผู้มีปัญญาพึงเห็นบัณฑิตผู้กล่าวสอนชี้โทษว่า เป็นเหมือนผู้ชักบอกชุมทรัพย์ให้ พึงคบบัณฑิตผู้มีปัญญาเช่นนั้น เพราะว่า เมื่อคบบัณฑิตเช่นนั้น ย่อมมีแต่คุณอย่างประเสริฐ ไม่มีโทษเลย

ทำลายช้ายคือทิลุฆมานะ (๒)

๔๗๑

ความเพียรเป็นกุญแจดอกสำคัญ ที่จะทำให้เราล่วงพ้นจากความทุกข์ได้ ถ้าปราศจากความเพียรแล้ว ยากที่จะหลุดพ้นจากห้วงทุกข์ในสังสารวัฏนี้ไปได้ ฉะนั้น ความเพียรในการปฏิบัติธรรม จึงเป็นหัวใจสำคัญของการเข้าถึงธรรม เราจะได้ด้วยตัวของเราเองว่า เรามีความเพียรแค่ไหน ถ้าเราไม่ย่อท้อหมั่นปฏิบัติธรรมสม่ำเสมอ เราย่อมจะเห็นการพัฒนาของใจที่ก้าวหน้าตลอดเวลา กระทั่งเข้าถึงพระรัตนตรัยภายใน และสามารถกำจัดกิเลสอาสวะที่หมักต้องอยู่ภายในใจให้หมดสิ้นไปได้

มีวาระพระบาลีที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ใน คาถาธรรมบท ว่า

“นิธินว ปวตตาร	ยํ ปสฺเส วชฺชทสฺสินํ
นิคฺคยหฺวาที เมธาวิ	ดาทิสํ ปณฺทิตํ ภเช
ดาทิสํ ภชฺมานสฺส	เสยฺโย โหติ น ปาปิโย

ผู้มีปัญญาพึงเห็นบัณฑิตผู้กล่าวสอนชี้โทษว่า เป็นเหมือนผู้ช้ำบอกขุมทรัพย์ให้ พึงคบบัณฑิตผู้มีปัญญาเช่นนั้น เพราะว่า เมื่อคบบัณฑิตเช่นนั้น ย่อมมีแต่คุณอย่างประเสริฐ ไม่มีโทษเลย”

การคบบัณฑิตยอดกัลยาณมิตรนั้น เสมือนการได้ต้นทางแห่งสวรรค์และพระนิพพาน เพราะกัลยาณมิตรจะคอยชี้ขุมทรัพย์

ทำลายซ้ำคือทิลิมานะ (๒)

๔๓๒

คือ ขอบกพร่องในตัวเราที่ติดตัวมาข้ามภพข้ามชาติ เสมือนกระจกเงาที่สะท้อนให้เราเห็นสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ขึ้น ถ้าหากมีกัลยาณมิตรผู้ชี้มุมทรัพย์ให้ ต้องถือเป็นโชคดีของเราที่ได้สั่งสมบุญมาดี ให้เราน้อมรับไว้ด้วยความเคารพ อย่าไปมีทิฐิมานะ อวดดีถือดี หรือโต้แย้ง หากเราบกพร่องจริงอย่างที่ท่านชี้แนะ ให้รีบปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น เพราะถ้าเรายังมีกัลยาณมิตรคอยชี้แนะ ให้จิตใจเกิดว่า เรายังเป็นผู้ที่ยังพอแนะนำตักเตือนได้ แต่ถ้าไม่มีใครกล้าแนะนำตักเตือนแล้ว ก็ให้รู้ตัวว่า เรากำลังเป็นผู้ที่ว่ายากสอนยาก จนหาบุคคลใดว่ากล่าวตักเตือนไม่ได้แล้ว ดังเรื่องของพระฉันนะ

*เนื่องจากท่านประพฤติไม่เหมาะสมกับสมณสาธูป จนเป็นเหตุให้พระพุทธร่องค์ทรงดิเตียนและบัญญัติสิกขาบท ต่อมาภายหลัง ยังเป็นผู้ว่ายากสอนยาก ได้กล่าวหาพระอัครสาวกทั้งสองว่า “เมื่อพระลูกเจ้าของเรา เสด็จออกมหาภิเนษกรรม ณ ในคราวนั้น ข้าพเจ้าไม่เห็นใครสักคน แต่มาบัดนี้ พวกท่านมากล่าวว่า เราซื้อสารีบุตร เราซื้อโมคคัลลานะ เราเป็นอัครสาวก พวกท่านเป็นผู้ที่เห็นแก่หน้า”

พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่พระเชตวันมหาวิหาร

ทำลายข่าวคือที่รู้มานะ (๒)

๔๓๓

ทรงรู้เรื่องจากภิกษุทั้งหลาย จึงรับสั่งให้ตามพระฉันทะมาเข้า
เฝ้าพาลงตรัสสอนว่า “อย่าไปกล่าวหาพระอัครสาวกทั้งสอง
เพราะตำแหน่งต่างๆ ที่ได้รับนั้น ล้วนได้มาด้วยบุญ และอัครสาวก
ทั้งสองได้ปรารถนาตำแหน่งนี้มานานแล้ว” พระฉันทะนั่งนิ่งฟัง
เหมือนจะยอมรับผิด แต่เมื่อกลับจากที่เข้าเฝ้าพระพุทธองค์แล้ว
ก็ไปตำว่าพระเถระทั้งหลายเหมือนเดิม

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงรับสั่งให้พระฉันทะมาเข้าเฝ้าอีก
ทรงตรัสสอนอยู่ถึง ๓ ครั้งว่า “ฉันทะ อัครสาวกทั้งสองเป็น
กัลยาณมิตรของเธอ เป็นอุดมบุรุษ เธอจงคบกัลยาณมิตรเช่นนี้
ไม่ควรคบมิตรชั่ว ไม่ควรคบบุรุษผู้ต่ำทราม ควรคบกัลยาณมิตร
เท่านั้น ควรคบแต่อุดมบุรุษชั้นสูงสุด เพราะนั่นเป็นทางให้ได้
บรรลุลหรรณอันประเสริฐสูงสุด”

เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าแสดงธรรมจบ ภิกษุสงฆ์หลาย
รูปได้บรรลุลหรรณเป็นพระโสดาบัน ส่วนพระฉันทะถึงจะได้ฟัง
พระพุทธโอวาทแล้ว ก็ไม่ได้บรรลุลหรรณวิเศษอย่างใด ครั้นกลับไป
ที่พำนัก ก็ยังเที่ยวตำว่าภิกษุทั้งหลายเหมือนเดิม ก่อนดับขันธ-
ปรินิพพานพระบรมศาสดาจึงตรัสกับพระอานนท์ว่า “ดูก่อน
อานนท์ เมื่อตถาคตปรินิพพานแล้ว พวกเธอควรลงพรหมทัณฑ์
พระฉันทะ”

ทำลายข้ายคือที่ฉินมานะ (๒)

๔๗๔

เพราะฉะนั้น เมื่อพระพุทธร่องค์ทรงดับขันธปรินิพพานแล้ว พระอานนทจึงได้ประกาศท่ามกลางสงฆ์ว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสสั่งข้าพเจ้าไว้ ก่อนจะเสด็จดับขันธปรินิพพานว่า เมื่อตถาคตล่วงไปแล้ว สงฆ์จงลงพรหมทัณฑ์พระฉินนะเถิด”

พระเถระทั้งหลายจึงถามว่า “ดูก่อนอานนท ท่านได้ทูลถามพระบรมศาสดาหรือไม่ว่า นัยของการลงพรหมทัณฑ์นี้ หมายถึงอะไร” พระเถระได้บอกความหมายของพรหมทัณฑ์ที่พระบรมศาสดาตรัสไว้ว่า “ถ้าพระฉินนะประสงค์จะทำความดี ก็ปล่อยให้ทำไปตามความประสงค์เถิด อย่าได้ว่ากล่าวสั่งสอนพระฉินนะ ให้วางเฉยเสีย” พระเถระทั้งหลายจึงกล่าวว่า “ถ้าเช่นนั้น ท่านอานนทจงเป็นผู้ลงพรหมทัณฑ์พระฉินนะเถิด”

เมื่อพระอานนทเถระได้รับอนุมัติจากสงฆ์แล้ว จึงออกเดินทางพร้อมพระภิกษุอีก ๕๐๐ รูป มุ่งหน้าไปยังวัดโฆสิตาราม เมืองโกสัมพี ซึ่งเป็นที่พำนักของพระฉินนะ ครั้นพระฉินนะรู้ว่า พระอานนทเถระมาเยี่ยม จึงรีบเข้าไปหา ไหว้พระเถระด้วยความนอบน้อม เพราะรู้ว่าฐานะตำแหน่งทางโลกนั้น พระอานนทเป็นพระอนุชา เป็นเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน ส่วนตนเป็นเพียงข้าทาสคนรับใช้ จึงมีความยำเกรงพระอานนทเป็นพิเศษ

ทำลายข่าวคือทสิมานะ (๒)

๔๓๕

พระอานนทเถระได้กล่าวกับพระฉันทะว่า “ดูก่อนฉันทะ สงฆ์ได้มีบัญชาให้เรามาลงพรหมทัณฑ์ท่าน” พระฉันทะถามว่า “ข้าแต่ท่านพระอานนท พรหมทัณฑ์นั้นได้แก่อะไรหรือ” พระอานนทชี้แจงว่า “พรหมทัณฑ์ คือ การไม่ว่ากล่าว ไม่ตักเตือน ไม่สั่งสอน ท่านจะพูด จะทำอะไรก็ได้ตามใจท่าน พระภิกษุทั้งหลายจะไม่ว่ากล่าวตักเตือนท่านอีกต่อไป” เมื่อได้ฟังเช่นนั้น พระฉันทะกล่าวว่า “ข้าแต่พระอานนท การที่ภิกษุสงฆ์ไม่ว่ากล่าว ตักเตือนหรือสั่งสอนกระผมนี้ ก็เท่ากับสงฆ์กำจัดการผมแล้ว มิใช่หรือ” พระอานนทได้แต่นิ่งๆ ไม่ได้พูดอะไรทั้งสิ้น

เมื่อพระฉันทะถูกลงพรหมทัณฑ์จากสงฆ์ จึงรู้สึกเร่าร้อน และเสียใจมาก ถึงกับเป็นลมล้มสลบไปทันที ครั้นฟื้นก็ลุกขึ้นไปหาพระภิกษุรูปหนึ่ง พระภิกษุรูปนั้นก็ไมยอมพูดด้วย ท่านจะไปพูดกับพระภิกษุรูปไหน ก็ไม่มีใครยอมพูดด้วย ในที่สุดท่านคลายจากทสิมานะ หลีกออกไปอยู่ตามลำพัง ได้ตั้งใจเจริญสมณธรรม มุ่งทำความเพียรอย่างเต็มที่ ในที่สุดก็ได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์

เมื่อพระฉันทะบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์แล้ว ได้เข้าไปหาพระอานนทเถระ ขอร้องว่า “ข้าแต่พระอานนท ขอท่านจงระงับพรหมทัณฑ์ของกระผมในบัดนี้เถิด” พระอานนทชี้แจงว่า

ทำลายช่ายคือทฐิมานะ(๒)

๔๗๖

“ดูก่อนท่านฉันทะ เมื่อท่านได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ในวันใด พรหมทัณฑ์ของท่านก็ระงับในวันนั้นแหละ” พระฉันทะแสดงนัยแห่งความเป็นพระอรหันต์ให้พระอาณนที่รับรู้และในที่สุดสงฆ์ก็รับท่านเข้าหมู่ตามเดิม

จากเรื่องนี้ เราจะเห็นได้ว่า คนที่มีทฐิมานะมาก ก็เหมือน อังอ่างพองลม เพื่อให้รู้สึกว่าคุณตัวโตขึ้น อังอ่างพองลมนี้ หลอกได้แต่ตัวเอง แต่ไม่สามารถหลอกผู้อื่นได้ ตัวโตขึ้น แต่จิตใจกลับต่ำลง สู้ความมีใจใหญ่ใจสูง แต่กลับอ่อนน้อมถ่อมตนไม่ได้ ที่ภาษาพระท่านเรียกว่า นิวาโต แปลว่า ไม่พองลม คือ การถอนทฐิมานะออก ไม่ให้มีความถือตัว อวดดีถือดี ก็จะ สามารถเอาชนะใจตนเองได้ กระทั่งมีจิตใจสูงส่ง

ดังนั้น ให้ทุกคนหมั่นฝึกฝนคุณธรรม ความเป็นผู้ว่าง่าย สอนง่าย มีความอ่อนน้อมถ่อมตนให้มาก ให้เราเป็นเหมือน มหาสมุทรซึ่งเป็นที่ไหลมารวมกันของแม่น้ำจากทั่วทุกสารทิศ ให้น้อมรับคุณธรรมความดีได้ทุกอย่าง และความอ่อนน้อมจะทำให้เราเป็นที่รักที่เมตตา เป็นคนมีเสน่ห์และเมื่อถึงคราว ปฏิบัติธรรม จิตใจเราจะปลอดโปร่งสบาย นุ่มนวลละเอียดอ่อน จะเข้าถึงธรรมได้อย่างง่ายดายดวยสะดวกสบายกันทุกๆ คน

อรรณภกษ

ต้นแหล่งแห่งความสุข

นักปราชญ์เหล่าใด เจริญสุญญตวิโมกข์ อนิมิตตวิโมกข์
และอัปณิหิตวิโมกข์ ไม่บรรลุดูความเป็นพระสาวกในศาสนา
ของพระชินเจ้า นักปราชญ์เหล่านั้นย่อมเป็นพระสยัมภูปัจเจก-
พุทธเจ้า ผู้มีธรรมใหญ่ มีธรรมกายมากมาย มีจิตเป็นอิสระ
ข้ามห่วงทุกข์ทั้งมวลได้ มีจิตโสมนัส มีปกติเห็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ธรรมกาย ต้นแหล่งแห่งความสุข

๔๓๕

เราเกิดมาภพชาติหนึ่ง เพื่อแสวงหาธรรมกาย ซึ่งเป็นที่พึ่งที่ระลึกอันแท้จริง เป็นสิ่งที่ไม่มีวันเปลี่ยนแปลง เป็นสุขได้ด้วยตนเองและเป็นตัวตนที่แท้จริง สิ่งเหล่านี้ ประชุมรวมอยู่ในธรรมกาย ธรรมกายคือแก่นของชีวิต เป็นชีวิตในระดับลึก ที่อยู่ภายในตัวของเรา ทุกคนมีสิทธิ์เข้าถึงได้ หากฝึกใจให้หยุดนิ่ง หยุดได้เมื่อไร ก็เข้าถึงได้เมื่อนั้น ไม่จำกัดด้วยกาลเวลา ถ้าเราเข้าถึงธรรมกายแล้ว ชีวิตเราจะสมบูรณ์ยิ่งขึ้น มีความสุขเพิ่มมากขึ้น จะมีความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิต

คำว่าธรรมกาย มีหลักฐานปรากฏอยู่ในปัจเจกพุทธบาทานตอนหนึ่งว่า

“นักปราชญ์เหล่าใด เจริญสุญญตวิโมกข์ อนิมิตต-วิโมกข์ และอัปปณิหิตวิโมกข์ ไม่บรรลุความเป็นพระสาวกในศาสนาของพระชินเจ้า นักปราชญ์เหล่านั้นย่อมเป็นพระสยัมภูปัจเจกพุทธเจ้า ผู้มีธรรมใหญ่ มีธรรมกายมากมาย มีจิตเป็นอิสระ ข้ามห้วงทุกข์ทั้งมวลได้ มีจิตโสมนัส มีปกติเห็นประโยชน์อย่างยิ่ง”

คำว่า สุญญตวิโมกข์ คือ สภาวะที่ใจหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ ไม่ยึดมั่นถือมั่น เพราะพิจารณาเห็นสรรพสิ่ง โดยความเป็นอนัตตา คือ เมื่อเข้าถึงธรรมกายแล้ว ธรรมจักขุเกิดขึ้น จะ

ธรรมกาย ต้นแหล่งแห่งความสุข

๔๘๐

เห็นด้วยตาของธรรมกายว่าสรรพสิ่งทั้งหลายในโลกนี้เป็นอนัตตา บังคับบัญชาไม่ได้ ไม่มีสาระแก่นสาร ใจจึงคลายความยึดมั่นถือมั่นในสรรพสิ่งเหล่านั้น ยึดเอาพระนิพพานเป็นอารมณ์

นอกจากนี้ธรรมกายยังรู้เห็นรูปนาม ที่ประกอบด้วยชั้น ๕ เหล่านี้ว่า เป็นอนิจจัง ไม่เที่ยง แปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลา จะห้ามไม่ให้แก่ ไม่ให้ตาย ไม่ให้เปลี่ยนแปลง ก็ไม่ได้ เมื่อเห็นอย่างนี้จะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย เมื่อเบื่อหน่ายจิตหลุดพ้นแล้ว ใจจะโน้มไปในพระนิพพาน ซึ่งคงที่ยั่งยืนและเป็นบรมสุข ไม่มีการเปลี่ยนแปลง หลุดพ้นอย่างนี้ ท่านเรียกว่า อนิมิตตวิโมกข์

ส่วนคำว่า อัปปณิหิตวิโมกข์ เป็นสภาวะที่ญาณทัสสนะของธรรมกาย รู้ว่ารูปนามชั้น ๕ ทั้งหลายที่เราอาศัยอยู่นี้เป็นเหมือนบ้านเรือนที่เราอาศัยอยู่ชั่วคราว เป็นรังแห่งโรคทั้งหลาย ตั้งแต่เกิดมาก็เป็นทุกข์แล้ว ทุกข์ที่ต้องคอยดูแลล้างชำระร่างกายที่ตกอยู่ในไตรลักษณ์ จะบังคับไม่ให้แก่ ไม่ให้เจ็บ ไม่ให้ตายก็ไม่ได้ เมื่อพิจารณาเห็นอย่างนี้ จึงถอนความอาลัยความยึดมั่นถือมั่นในสังขารทำให้พบว่า มีแต่ธรรมกายเท่านั้น ที่เป็นสรณะที่แท้จริง

คำว่า มีธรรมใหญ่ มีธรรมกายมากมาย หมายถึงว่า เมื่อท่านได้เข้าถึงกายธรรมอรหัต กายท่านใหญ่โตมาก

ธรรมกายต้นแหล่งแห่งความสุข

๔๘๑

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นธรรมกายก็โตใหญ่ ยิ่งเข้าถึงกายธรรมทีละเอียดยิ่งๆ ขึ้นไป ยิ่งใหญ่โตเพิ่มขึ้นไปตามลำดับ เป็นธรรมกายสว่างไสวอยู่ภายในนั้น ไม่ใช่เพียงแค่งายสองกาย แต่มีเป็นอสงไขยพระองค์ไม่ถ้วน กายธรรมมีลักษณะเหมือนกันหมด คือได้ลักษณะมหาบุรุษครบถ้วนทุกประการ อยู่ในทำนองขัดสมาธิเข้านิโรธสมบัติ มีแต่หยุดในหยุดเข้าไปสู่เอกันตบรมสุขเรื่อยไป

ธรรมกายนี้มีความละเอียดเข้าไปเป็นชั้นๆ ตั้งแต่ธรรมกายโคตรภู อันเป็นกายกึ่งกลางระหว่างความเป็นปุถุชนกับพระอรหันต์บุคคล ลักษณะคล้ายกับพระปฏิมากร มีเกตุดอกบัวตูมใสเป็นแก้ว ไสยิ่งกว่าเพชร สะอาดบริสุทธิ์ ไสเกินใส สวยเกินสวย งดงามไม่มีที่ติ สถิตอยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ถ้าหยุดนิ่งเข้าไปอีก ก็จะเข้าถึงธรรมกาย พระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์ไปตามลำดับ ที่มีชื่อต่างกันเช่นนี้ เพราะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพธรรมที่เข้าถึง ตามสภาพของจิตใจที่ปล่อยวางได้มากเท่าไร ยิ่งปล่อยวางกิเลสได้มาก ยิ่งเบาใจมาก ยิ่งเบาใจมากเท่าไร ก็จะยิ่งมีความสุขมากขึ้นไปเรื่อยๆ

ความรู้ที่เกิดขึ้นล้วนเป็นความรู้ที่ดี เพราะเห็น จำ คิดรู้ สะอาดบริสุทธิ์ เมื่อเราเข้าถึงธรรมกาย เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมกาย ธรรมกายคือเรา เราคือธรรมกาย ธรรมกาย

ธรรมกาย ต้นแหล่งแห่งความสุข

๔๘๒

ขยายกว้างออกไป จิตใจก็ขยายออกไปไร้ขอบเขต ยิ่งขยาย
ออกไปมาก ความสุขก็พรั่งพรูออกมามาก มีความเบิกบาน
เป็นสุขทั้งวันทั้งคืน

*เหมือนพระมหากัปปินะ ก่อนบวชท่านเป็นพระราชา
สมบูรณ์ไปด้วยโภคทรัพย์สมบัติ ข้าราชการบริวารทั้งหญิงและชาย
เครื่องบำรุงบำเรอต่างๆ แต่ท่านก็ยังบอกว่า ไม่มีความสุขเลย
แม้แต่นิดเดียว จนกระทั่งสละราชสมบัติออกบวช ได้เข้าถึงกาย
ธรรมอรหัต เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมกาย ธรรมกายคือท่าน
ท่านคือธรรมกาย เป็นอันเดียวกัน ความสุขก็ท่วมท้นออกมา
มีปิติเบิกบานใจ จนกระทั่งเปล่งอุทานว่า “สุขจริงหนอ” จะนั่ง
นอน ยืน เดิน ได้เปล่งอุทานแต่ความสุข

ท่านพูดสุขจริงหนอๆ อยู่ตลอดเวลา จนกระทั่งภิกษุ
ปุถุชนได้ยินเข้า ก็นึกว่า ท่านคงนึกถึงความสุขในสมัยที่เป็น
ฆราวาส จึงไปทูลถามพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “ทำไมพระมหา-
กัปปินะ ถึงได้เปล่งอุทานอย่างนี้ สงสัยจะนึกถึงความสุข
สมัยก่อนโน้น” พระพุทธองค์ตรัสว่า “ลูกของเรา” คือเรียกผู้
เข้าถึงธรรมกายว่า “ลูกของเรา” เพราะผู้เข้าถึงธรรมกาย ได้
เห็นธรรมกายเหมือนกับพระพุทธองค์ “ลูกของเราได้เข้าถึง

ธรรมกาย ต้นแหล่งแห่งความสุข

๔๘๓

ธรรมกายหมดกิเลสแล้ว ตัดเครื่องผูกในโลกนี้ได้แล้ว พบกับความสุขที่แท้จริงจึงเปล่งอุทานอย่างนั้น”

พระพุทธองค์ทรงเรียกพระมหากัปปินะ เข้ามาในท่ามกลางสงฆ์ ถามท่านว่า “ทำไมเธอจึงเปล่งอุทานอย่างนั้น” ท่านบอกว่า “ข้าพระองค์สมัยเป็นฆราวาส เป็นพระราชามาหา-กษัตริย์ ปกครองข้าราชการบริพารมากมาย มีราชกิจมาก ไม่มีเวลาเป็นของตนเองเลย มีแต่คนมาร้องทุกข์ เรื่องร้องทุกข์ไม่เคยได้ยิน เพราะฉะนั้นจิตใจทั้งวันทั้งคืน จึงมีแต่ความทุกข์ ความสุขไม่เคยพบเลย”

“บัดนี้ ข้าพระองค์ปล่อยวางภารกิจของหนักลงแล้ว จิตของข้าพระองค์ ได้เข้าถึงธรรมกาย มีความสุขตลอดเวลา จึงได้เปล่งอุทานออกมาจากภายในลึกๆ ในแหล่งของความสุขที่เข้าถึง คือ เปล่งอุทานออกมาจากแหล่งของความสุข หรือต้นกำเนิดของความสุข พอเปล่งออกมาก็เบิกบานใจ มีความสุขสดชื่นอยู่ตลอดเวลา”

ถ้าพวกเราทั้งหลายเข้าถึงธรรมกาย จะรู้สึกได้แบบพระมหากัปปินะ มีความสุขเบิกบานอยู่ตลอดเวลา ถ้าทุกคนในครอบครัวของเรา เข้าถึงธรรมกาย ครอบครัวของเราก็อยู่เย็นเป็นสุข ถ้าเพื่อนบ้านของเราได้ประพฤติปฏิบัติตามอย่างเรา

ธรรมกาย ต้นแหล่งแห่งความสุข

๔๘๔

และได้เข้าถึงธรรมกาย หมู่บ้านนั้นตำบลนั้นจะมีความสุข ถ้าเราขยายธรรมกายไปทั่วประเทศทั่วโลก ชาวโลกทุกคนก็จะเปล่งคำอุทานเหมือนกันว่า สุขจริงหนอสุขจริงหนอ และปัญหาต่างๆ จะไม่เกิดขึ้น มนุษย์จะเลิกรบราฆ่าฟัน เลิกเบียดเบียนกัน ทรัพยากรต่างๆ ในโลกนี้ที่มีอยู่อย่างจำกัด ก็จะถูกแบ่งปันกันฉันทันมือ เพราะความปรารถนาดีอยากให้ทุกคนมีความสุข โลกนี้ก็จะเกิดสันติสุขที่แท้จริง

เมื่อมนุษย์ทุกคนมีศีลมีธรรม มีธรรมกายปรากฏขึ้น ดินฟ้าอากาศในโลกนี้จะเป็นปกติ พอเหมาะพอดีไม่ร้อนเกินไป ไม่หนาวเกินไป เหมาะต่อการอยู่อาศัยของมวลมนุษยชาติ สามารถประพฤติปฏิบัติธรรมได้อย่างเต็มที่ โภคทรัพย์สมบัติอาหารต่างๆ จะเกิดขึ้นด้วยบุญบันดาล ไม่มีการอึดคัดขาดแคลนเหมือนในสมัยที่พระเจ้าจักรพรรดิบังเกิดขึ้นมาในโลก ปกครองโลกด้วยศีล ๕ มนุษย์ยุคนั้นไม่ต้องทำมาหากิน อยู่ได้ด้วยบุญของพระเจ้าจักรพรรดิ และบุญของทุกๆ คน โลกทั้งโลกร่มเย็นเป็นสุข มีเมตตาธรรมต่อกัน เพราะฉะนั้นธรรมกายนี้แหละเป็นหลักของชีวิต หลักของโลก เข้าถึงได้เมื่อไร โลกทั้งโลกจะอยู่เย็นเป็นสุข

หลวงพ่อก็ยังอยากให้ทุกคนในโลกได้เข้าถึงธรรมกาย

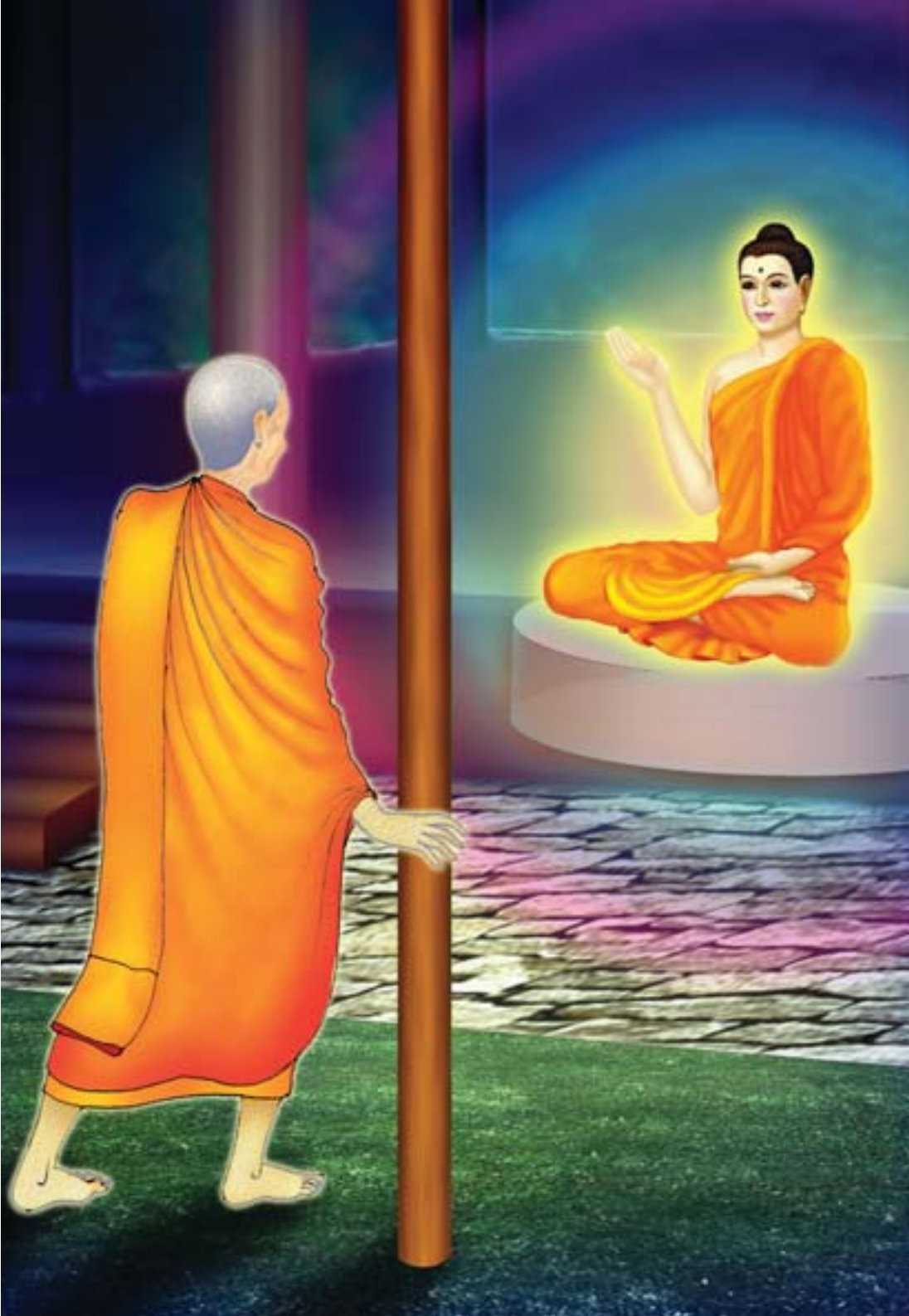

ธรรมกาย ต้นแหล่งแห่งความสุข

๔๘๕

ถ้าพวกเราทุกคนไปช่วยกันชักชวนกันสถาปนากัลยาณมิตร
สมาชิกทุกคนในครอบครัวจะได้มีโอกาสมาสวดมนต์เจริญภาวนา
เพื่อตรึงระลึกนึกถึงพระรัตนตรัย ทำให้เข้าถึงธรรมกายซึ่งมีอยู่
แล้วในตัวของมนุษย์ทุกคนในโลก เหลือแต่คอยผู้มีบุญไปชักชวน
ให้เขารู้จักวิธีปฏิบัติให้เข้าถึงเท่านั้น เพราะฉะนั้นให้เริ่มต้นที่
ตัวเราเองก่อน หมั่นปฏิบัติธรรมเจริญภาวนา ทำใจหยุดใจนิ่ง
ให้ได้ทุกวัน ให้เข้าถึงพระธรรมกายด้วยตัวของเราเองให้ได้
แล้วก็ช่วยกันสถาปนา บ้านกัลยาณมิตรให้เกิดขึ้นมากๆ ให้
ขยายกันออกไปทั้งในและต่างประเทศ ขยายไปให้ทั่วทั้งโลก
กันเลย

พากเพียรเถิด ให้เกิดบุญบารมี

ภิกษุหนุ่มรูปใดแล เพียรพยายามอยู่ในพระพุทธศาสนา
เมื่อสัตว์ทั้งหลายนอกนี้ พากันหลับแล้ว ภิกษุหนุ่มนั้นตื่นอยู่
ชีวิตของเธอไม่ไร้ประโยชน์ เพราะฉะนั้น บุคคลผู้มีปัญญา
ระลึกถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย พึงประกอบศรัทธา
ศีล ความเลื่อมใส และการเห็นธรรมเนื่อง ๆ เกิด

พากเพียรเกิดให้เกิดบุญบารมี

๔๘๘

ความขยันหมั่นเพียรเป็นทางมาแห่งความสำเร็จ เป็นวิธีบารมีที่นักปราชญ์บัณฑิตทั้งหลาย ต่างประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมา โดยเฉพาะความเพียรในการขจัดกิเลสอาสวะออกจากใจ ถือเป็นภารกิจหลักที่สำคัญของมนุษยชาติ ยิ่งเพียรพยายามชำระกาย วาจา ใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์มากเท่าใด เราจะมีโอกาสหลุดพ้น จากการเป็นบ่าวเป็นทาสของพญามารได้มากเท่านั้น ดังนั้นเราจึงต้องทุ่มเทชีวิตจิตใจสั่งสมบุญบารมี และเพียรพยายามอย่างสุดกำลัง เพื่อให้บรรลุมรรคผลนิพพาน

พระธรรมपालเถระได้กล่าวธรรมภาษิตไว้ว่า

“ภิกษุหนุ่มรูปใดแล เพียรพยายามอยู่ในพระพุทธศาสนา เมื่อสัตว์ทั้งหลายนอกนี้ พากันหลับแล้ว ภิกษุหนุ่มนั้นตื่นอยู่ ชีวิตของเธอไม่ไร้ประโยชน์ เพราะฉะนั้น บุคคลผู้มีปัญญา ระลึกถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย พึงประกอบศรัทธา ศีล ความเลื่อมใส และการเห็นธรรมเนื่องๆ เกิด”

ความเพียรใดเป็นไปเพื่อพระนิพพาน ความเพียรนั้นเป็นยอดของความเพียร เพราะเป็นสังวรเสริฐที่นักปราชญ์บัณฑิตทั้งหลายต่างสรรเสริญ นักสร้างบารมีที่ติดต้องให้ความสำคัญกับการทำความเพียรเป็นชีวิตจิตใจ โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของลมหายใจเลยทีเดียว จะปล่อยตัวปล่อยใจไปตามกระแสโลกไม่ได้

พากเพียรเถิดให้เกิดบุญบารมี

๔๘๕

เราต้องเป็นต้นแบบที่ดีให้กับชาวโลก โดยคิดที่จะฝึกฝนตนเอง
ทุกรูปแบบ เหมือนการเดินทางไกล ในขณะที่คนอื่นกำลังหลับใหล
เราจึงตื่นขึ้นในขณะที่เขาลุก เราจึงเดินก้าวต่อไป เมื่อมีผู้ก้าว
ตามมา พวกเราก็ถึงจุดหมายเรียบร้อยแล้ว อย่างนี้ถึงจะเรียกว่า
เป็นผู้นำบุญยอดกัลยาณมิตร ผู้นำความสว่างไสวมาให้แก่โลก

ส่วนความเพียรในการประกอบอาชีพ ทำธุรกิจการงาน
หรือการศึกษาเล่าเรียนนั้น เป็นเพียงการช่วยเหลือตนเอง ให้
ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขสบายเท่านั้น เป็นภารกิจที่ยัง
ติดข้องอยู่ในเบญจกามคุณ ยังเกี่ยวข้องอยู่กับรูป เสียง กลิ่น รส
สัมผัส ธรรมารมณ์ บางครั้งเนื่องจากว่า บางท่านยังมีสติ
ปัญญาไม่สมบูรณ์ ความเพียรพยายามที่ทุ่มเทให้กับสิ่งที่ไม่เป็น
สาระแก่นสาร กลับนำความทุกข์ระทมมาให้ตนเอง

แต่การมุ่งขจัดกิเลสอาสวะออกจากใจ ด้วยการหมั่น
ฝึกฝนใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์หยุดนิ่งนั้น เราจะไม่มีความผิดหวัง
เพราะเราไม่ได้หวังผิด เพียงแต่บางครั้งจำเป็นต้องใช้เวลา
และให้โอกาสกับใจของเรา เพราะใจดวงนี้เคยฟุ้งซ่าน ล่องลอย
ไปในเรื่องภายนอก มาเป็นเวลายาวนาน ถึงคราวจะฝึกให้หยุดนิ่ง
จึงต้องค่อยเป็นค่อยไป เหมือนการไถลพ้นจากขอบฟ้าของดวง
อาทิตย์ในยามเช้า เราจะไปบังคับให้รีบขึ้นหรือขึ้นช้าๆ ไม่ได้

พากเพียรเกิดให้เกิดบุญบารมี

๔๕๐

ทุกสิ่งทุกอย่างจะมีความพอดีอยู่ในตัวของมันเอง เพราะฉะนั้น ผลแห่งการทำความเพียรเพื่อเผาผลาญอาสวกิเลส จะมีสุขเป็น อานิสงส์เสมอ แม้พระบรมศาสดาตรัสสรรเสริญว่า เป็นผู้มีชีวิตไม่ว่างเปล่าจากความดี เหมือนนางพหูပ္พัตติกาเถรี ผู้ไม่ ประมาทในชีวิต เร่งรีบทำความเพียร จนได้บรรลุนิพพานเป็นพระ อรหันต์

เรื่องนี้ได้เกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล *พระเถรีท่านนี้ เคย เป็นเศรษฐินีมาก่อน มีลูกชาย ๗ คน ลูกสาวอีก ๗ คน เมื่อลูกๆ เติบโตขึ้นก็ได้แต่งงานมีครอบครัว ต่อมาสามีของนางได้เสียชีวิตลง เศรษฐินีท่านนี้จึงได้แบ่งทรัพย์สมบัติที่มีอยู่ทั้งหมด ให้กับลูกๆ คนละเท่าๆ กัน โดยที่ไม่ได้เหลือไว้ให้กับตนเองเลย เพราะคิดว่า แม้ไม่มีสมบัติติดตัวสักชิ้น ลูกๆ ก็คงช่วยกัน อุปัฏฐากดูแลยามแก่ชรา

เนื่องจากนางไม่เคยสอนให้ลูกๆ ไปวัดฟังธรรม หรือ สนใจในพระธรรมคำสอนของพระบรมศาสดา ไม่ได้สอนให้ลูก รู้จักความกตัญญูต่อบิดามารดา สมัยแรกๆ ลูกแต่ละคนล้วน ช่วยกันรับหน้าที่ดูแลแม่คนละเดือนหนึ่งบ้าง สองเดือนบ้าง

พากเพียรเถิดให้เกิดบุญบารมี

๔๕๑

แต่พอยู่นานๆ ไป ลูกแต่ละคนมัวยุ่งกับการทำธุรกิจการงาน ไม่มีเวลาดูแลแม่อย่างเต็มที่ บางครั้งก็พูดจากระทบกระทั่งยิบว่าทำไมแม่ไม่ไปอยู่บ้านหลังอื่นบ้าง เพราะทรัพย์สมบัติที่แม่มอบให้ นั้น ก็ให้เท่าๆ กันมิใช่รี แม่ได้ฟังเช่นนั้น ก็รู้สึกขัดเคืองใจ ไม่พอใจที่ลูกว่ากล่าวทำนองไม่อยากจะดูแลเลี้ยงดู นางจึงต้องไปอาศัยอยู่กับลูกชายคนรอง

เมื่อไปอยู่บ้านอีกหลังหนึ่ง สมัยแรกๆ ได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี แต่พอนานวันเข้า ลูกสะใภ้ก็ดี ลูกเขยก็ดี มักจะพูดจาไม่ไพเราะ มีเจตนาจะให้นางไม่สบายใจ ทั้งไม่ค่อยดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร เมื่อทนไม่ไหวจึงอำลาลูกคนนี้ ไปอยู่บ้านหลังอื่น แม้ว่านางจะไปอาศัยกับลูกคนไหนก็ตาม จะได้รับคำพูดที่แทงใจเสมอๆ ว่า คุณแม่แบ่งสมบัติให้ลูกแต่ละคนเท่าๆ กัน ก็ควรจะไปอยู่บ้านหลังอื่นบ้าง เพราะฉันเองมีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบมากมาย

เศรษฐินิท่านนี้ เห็นว่าไม่มีลูกคนไหนที่พอจะพึ่งพิงได้ หรือแม่อยู่ด้วย ก็อยู่เหมือนเป็นภาระของลูกๆ เมื่อลูกแต่ละคนไม่ได้เต็มใจที่จะปรนนิบัติดูแลแม่ นางจึงนึกถึงพระบรมศาสดา เพราะทราบว่า พระพุทธองค์เป็นผู้มีมหากรุณาต่อสรรพสัตว์ เป็นเหมือนที่พึ่งของคนยาก จึงตัดสินใจไปขอบวชเป็นภิกษุณีในพระพุทธศาสนา

พากเพียรเถิดให้เกิดบุญบารมี

๔๕๒

เมื่อได้รับอนุญาตให้บวชเป็นภิกษุณี นางได้มองดูภาพประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาว่า ได้ทำความดีอะไรไว้ เพื่อให้ตนเองได้ปลื้มอกปลื้มใจบ้าง ไม่ได้เห็นอะไรที่นำความปลื้มปิติมาให้เลย ตนเองสามารถเลี้ยงลูกตั้ง ๑๔ คน จนเติบโตมีครอบครัวกันหมด แต่ลูกทั้งหมดไม่มีใครสามารถเลี้ยงแม่คนเดียวได้สักคน จึงคิดว่าในปัจจุบันวัยที่ได้มาพบแสงสว่างแห่งชีวิต คือได้มีโอกาสอันเลิศได้บวชในบวรพระพุทธศาสนา นี้ นางจะไม่ประมาท เร่งรีบทำความเพียรให้เต็มที่ จะได้ไม่ถูกตำหนิว่า บวชในยามแก่ บวชมาเพื่อขอพึ่งวัดพึ่งพระพุทธศาสนาเท่านั้น จึงตั้งใจที่จะปฏิบัติธรรมให้ได้บรรลุผลเร็วที่สุด

เมื่อคิดได้เช่นนั้นแล้ว หลังจากปิดกวาด ทำความสะอาดเสนาสนะ และทำวัตรปฏิบัติดูแลภิกษุณีผู้เป็นเถระทั้งหลายแล้ว จึงตั้งใจทำสมาธิภาวนาไม่ได้ขาดเลยแม้แต่วันเดียว นางสลัดเรื่องราวทางโลกทั้งหมด มุ่งรักษาใจให้กลับมาตั้งไว้ที่ศูนย์กลางกายภายใน ใจไม่วอกแวกกันเลย

มีอยู่คืนหนึ่ง นางตั้งใจว่าจะทำสมณธรรมตลอดคืนยันรุ่ง คือตัดสินใจว่า คืนนี้จะไม่นอนกันหละ บังเอิญว่าคืนนั้นเป็นคืนเดือนมืด นางมองไม่เห็นอะไรเลย จะเดินจงกรมก็ลำบากเหลือเกิน คืนนั้นนางจึงใช้มือจับเสาไม้ต้นหนึ่ง เดินเวียนเสาไม้เจริญสมณธรรม

พากเพียรเถิดให้เกิดบุญบารมี

๔๕๓

ขณะเดินจงกรมแก้งว้าง ก็เอามือจับเส้าไม้ไปด้วย เพราะเกรงว่าศีรษะจะกระทบกับต้นไม้หรือสะดุดทกล้ม เพราะนางเป็นคนแก่ชรา จะเดินเหินเหมือนคนหนุ่มสาวทั่วไปไม่ได้แล้ว เดินจงกรมไป ใจตรึกระลึกนึกถึงคำสอนของพระบรมศาสดาไปด้วย แล้วพยายามประคับประคองใจให้หยุดนิ่ง คือข้างนอกเคลื่อนไหว ภายในหยุดนิ่ง ในขณะที่ใจของนางกำลังหยุดนิ่งอยู่นั่นเอง พระบรมศาสดาซึ่งประทับอยู่ในพระคันธกุฏี ได้เห็นความตั้งใจจริงของนาง จึงแผ่พระรัศมีออกไป เหมือนประทับนั่งอยู่ต่อหน้า แล้วตรัสพระธรรมเทศนาว่า “ผู้ใดไม่เห็นธรรมอันยอดเยี่ยม พึงเป็นอยู่ ๑๐๐ ปี ความเป็นอยู่วันเดียวของผู้เห็นธรรมอันยอดเยี่ยม ประเสริฐกว่าความเป็นอยู่ของผู้นั้น”

นางได้ปล่อยใจตามกระแสพระธรรมเทศนา พิจารณาธรรมตามที่พระองค์ทรงแสดง แล้วดำเนินจิตเข้าสู่กลางของกลางภายในเข้าไปเรื่อยๆ ในที่สุดก็ได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์หมดสิ้นความอาลัยในโลกทั้งปวง เป็นผู้ถึงฝั่งแห่งใจหยุดนิ่ง มีพระนิพพานเป็นอารมณ์อย่างเดียว

นี่คือตัวอย่างของผู้ไม่ประมาทในชีวิต ผลของความเพียรในการฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง ย่อมมีความสุขเป็นผลเสมออย่างนี้แหละ

พากเพียรเถิดให้เกิดบุญบารมี

๔๕๔

เพราะฉะนั้น ทุกท่านก็ควรดำเนินตามปฏิปทาของท่าน
วันเวลาที่ผ่านไป ก็ให้ความสำคัญทั้งภารกิจและจิตใจไปพร้อมๆ
กัน ทางโลกก็ทำงานที่สุจริต ไม่ประกอบมิจฉาวฉินชา ไม่
เกียจคร้าน ไม่เอารัดเอาเปรียบ แสวงหาทรัพย์เพื่อจะได้เอา
มาหล่อเลี้ยงครอบครัวและมีไว้ทำบุญ ทางธรรมก็หมั่นศึกษา
ธรรมะของพระบรมศาสดา แล้วมุ่งสั่งสมบุญ ชำระกาย วาจา ใจ
ให้สะอาดบริสุทธิ์อยู่เป็นประจำ

โดยเฉพาะพรชานี้ ควรให้เป็นพรชาแห่งความ
สมปรารถนา พรชาแห่งการเข้าถึงธรรม ท่านโดยยังไม่ได้ตั้งใจ
ที่จะให้ของขวัญอันล้ำค่าให้กับตนเอง ด้วยการปรารถนา
เพียรตลอดพรชา ก็ให้เริ่มต้นกันเสีย ตั้งใจกันให้มันเลยว่า จะ
นั่งธรรมะมิให้ขาดแม้แต่วันเดียว เมื่อถึงวันออกพรชา เราจะ
ได้มีความปิติใจภาคภูมิใจ ที่ได้ทำหน้าที่ของพุทธศาสนิกชน ได้
อย่างสมบูรณ์แบบ

ดังนั้น ให้หมั่นปรารถนาความเพียร ฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง
เป็นประจำ จนกว่าจะเข้าถึงพระธรรมกายภายในกันทุกคน

ป ล่ อ ย ว า ง
อ ย่ า ง พ ร ะ อ ริ ยะ

ไม่นานหนอ กายนี้จักนอนทับแผ่นดิน
ร่างกายนี้ปราศจากวิญญาณ ที่ถูกทอดทิ้งแล้ว
ราวกับท่อนไม้ไม่มีประโยชน์อะไร

ปล่อยวางอย่างพระอริยะ

๔๕๓

การเดินทางในสังสารวัฏเป็นการเดินทางที่ยาวไกล ยากที่ใครๆ จะหาเบื้องต้น ท่ามกลางและเบื้องปลายได้ ไม่รู้ว่า เดินทางมาถึงจุดไหนแล้ว ไกล่จะถึงจุดหมายปลายทางแล้วหรือ ยัง ก็ไม่มีใครทราบ ท่านถึงใช้คำว่า เวียนวน เพราะไม่รู้ว่าจะไป สิ้นสุดตรงไหน ต้องเกิดแล้วตาย ตายแล้วเกิด วนเวียนอยู่ อย่างนี้นับภพนับชาติไม่ถ้วน ที่เป็นเช่นนี้ เพราะชีวิตยังไม่พบที่พึ่ง ที่ยึด ที่เกาะอย่างแท้จริง ไม่มีหลักของชีวิต จึงต้องลอยคว้าง อยู่ในทะเลแห่งความทุกข์ มองหาฝั่งแห่งความสุขไม่เจอ แต่ถ้า ใครได้เข้าถึงพระธรรมกาย มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง ชีวิตก็จะ พบกับความสุข ความปลอดภัย ไม่ต้องเสียเวลากับเรื่องไร้สาระ มุ่งตรงสู่จุดหมายปลายทางของชีวิต คือ อายตณนิพพาน

พระลัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“อจิริ วตฺยํ กาโย

ปจวี อธิเสสฺสติ

ฉุทฺโท อเปตวิญญาโณ

นिरตถํวํ กลิงฺครํ

ไม่นานหนอ กายนี้จักนอนทับแผ่นดิน ร่างกายนี้ ปราศจากวิญญาณ ที่ถูกทอดทิ้งแล้ว ราวกับท่อนไม้ไม่มี ประโยชน์อะไร”

สังขารร่างกายที่เราอาศัยใช้ในการสร้างบารมีในโลกนี้ ประกอบไปด้วยมหาภูตรูป ๔ คือ ธาตุดิน น้ำ ไฟ ลม ธาตุทั้ง ๔ นี้

ปล่อยวางอย่างพระอริยะ

๔๘

ก่อเกิดเป็นรูปกาย และก็มิอากาศธาตุทำให้สามารถหายใจได้ เคลื่อนไหวได้ มีวิญญาณธาตุ ที่ทำให้สามารถรับรู้รับทราบ มีความรู้สึกนึกคิด สำหรับธาตุดินที่มีอยู่ในตัวของเรา มีลักษณะ แข็ง แข็ง เป็นของหยาบๆ ที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเนื้อ ไม่ว่าจะเป็นผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก เยื่อในกระดูก ม้าม หัวใจ ตับ กระเพาะอาหาร ไต ปอด ลำไส้ใหญ่ ลำไส้เล็ก อาหารใหม่ อาหารเก่า สิ่งเหล่านี้ ท่านเรียกว่าเป็น ปรฐ्वิธาตุ

อาโปธาตุ เป็นของเหลวเอิบอาบ มีลักษณะซึมซาบไปมาได้ ซึ่งก็คือ น้ำดี เสมหะ น้ำหนอง เลือด เหงื่อ มันทัน น้ำมัน น้ำตา น้ำลาย น้ำมูก ไขข้อ น้ำมูตร ส่วนเตโชธาตุ มีลักษณะ เป็นของร้อน ให้ความอบอุ่นกับร่างกาย ช่วยเผาผลาญอาหาร ที่รับประทานไปแล้ว ให้อย่อยสลายได้ และประการสุดท้าย คือ วาโยธาตุ เป็นรูปอาศัยซึ่งพัดไปมาได้ เช่น ลมพัดขึ้นเบื้องบน ลมพัดลงเบื้องล่าง ลมหายใจเข้าออก นี่คือนิยามการทำงานของมหาภูตรูป ๔ ที่ทำให้สังขารร่างกายของเราดำรงอยู่ได้ นอกจากนี้ยังมีอากาศธาตุที่อยู่ระหว่างธาตุต่างๆ ของร่างกาย และวิญญาณธาตุมีลักษณะรู้อารมณ์ ถ้าหากธาตุเหล่านี้ ไม่สมดุลกัน ขั้น ๕ ก็ดำรงอยู่ไม่ได้ มีอันต้องแตกสลายไป

ขั้น ๕ ก็คือสังขารร่างกายของเรานั้นเอง ประกอบไปด้วยนามและรูป ส่วนที่เป็นรูป คือ ธาตุ ดิน น้ำ ไฟ ลม ที่

ปล่อยวางอย่างพระอริยะ

๔๕๕

ประชุมรวมกันเป็นก้อนกาย ภาษาบาลีท่านใช้คำว่า รูปปลุกขณฺ คือ มีลักษณะเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา ในส่วนของนามคือ ความรู้สึกเป็นสุขหรือทุกข์ที่เกิดขึ้นทางกาย หรือรู้สึกเฉยๆ ไม่สุขไม่ทุกข์ ท่านเรียกว่า เวทนา มีลักษณะเสวยอารมณ์ ความจำได้หมายรู้ จารูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ธรรมารมณ์ที่เกิดทางใจได้ ท่านเรียกว่า สัญญา

สังขาร คือ การปรุงแต่งจิต ที่เป็นส่วนดี เรียกว่า กุศล ที่เป็นส่วนไม่ดีท่านเรียกว่า อกุศล หรือเป็นกลางๆ ท่านเรียกว่า อัพยาkata ความรู้สึกนึกคิดที่เกิดจากอายตนะภายใน กับอายตนะภายนอกกระทบกัน ไม่ว่าจะเป็นเห็นรูปด้วยตา ฟังเสียงด้วยหู ซึ่งส่งผลให้เกิดความรู้แจ้งทางอารมณ์ต่างๆ เหล่านั้น ท่านเรียกว่า วิญญาณ

เพราะฉะนั้น เมื่อพูดถึงรูปนามชั้น ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ นั่นเอง ชั้น ๕ นี้ พระพุทธองค์ตรัสว่า ไม่เที่ยง เป็นทุกข์และเป็นอนัตตา เพราะมีการเกิดขึ้นตั้งอยู่และเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา มีทุกข์มาก เพราะเป็นรังของโรคทั้งหลาย ต้องดูแลรักษากันตลอดเวลา บางคนเกิดมาร่ำรวยมหาศาล แต่มีร่างกายไม่แข็งแรง ต้องเสียเวลามาดูแลรักษา หมดเงินทองไปมากมาย เพื่อรักษาสรีรยณฺนี้ให้คงอยู่ต่อไป ชั้น ๕ นี้จึงเป็นอนัตตา เพราะไม่อยู่ในบังคับบัญชา และ

ปล่อยวางอย่างพระอรหันต์

๕๐๐

ไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริงของเรา พระบรมศาสดาจึงทรงสอนไม่ให้ไปยึดมั่นถือมั่น แต่ให้ดูแลรักษาชันธ ๕ ไว้ให้ดี เพื่อจะได้มีอายุขัยยืนยาว สามารถสร้างบารมีไปนานๆ

มีเรื่องเกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล คือ *มีกุลบุตรท่านหนึ่ง ออกบวชอุทิศชีวิตในพระพุทธศาสนา ได้ฉายาว่า พระติสสเถระ มีอยู่วันหนึ่ง โรคร้ายได้เกิดขึ้นในสรีระของท่านตุ่มเล็กๆ เท่าเมล็ดผักกาดได้ผุดขึ้นมาที่ผิวหนัง เนื่องจากกรรมเก่าของท่านตามมาทัน ต่อมาตุ่มนั้นโตขึ้นเรื่อยๆ ขนาดประมาณเท่าเมล็ดถั่วเขียว แล้วก็โตเท่าเมล็ดถั่วดำ ใหญ่โตขึ้นเท่าเมล็ดกระเบาเท่าผลมะขามป้อม สุดท้ายก็โตเท่ากับผลมะตูม จากนั้นก็แตกออกมีเลือดและหนองไหลเยิ้มไปทั่วร่างกาย

ร่างกายของท่านมีแผลเหวอะหวะไปทั่ว ส่งกลิ่นเหม็นรุนแรง ท่านต้องทนทุกข์ทรมานมาก เพื่อนสหายธรรมิกไม่กล้าเข้าใกล้ เท่านั้นยังไม่พอ กระดูกของท่านได้แตกหัก ขยับเขยื้อนตัวไม่ได้ นอนจมกองน้ำเลือดน้ำหนองอยู่ในกุฏิตามลำพัง ผ่าหนุงและผ่าห่มเปราะเปื้อนไปหมด นอนรอคอยวันตายอย่างน่าสงสาร

พระลัมมालัมพุทเธเจ้า ทรงเห็นท่านถูกพวกลัทธิวิhariก

ปล่อยวางอย่างพระอริยะ

๕๐๑

ทอดทิ้ง ไม่มีที่พึ่งในยามยาก ด้วยพระมหากรุณาอันไม่มีประมาณ จึงได้เสด็จออกจากพระคันธกุฏี ไปที่โรงไฟทรงต้มน้ำร้อนด้วยพระองค์เอง เอาผ้ามาซับให้เปียก แล้วเริ่มเช็ดตามร่างกายของพระติสสะ ซึ่งกำลังนอนอยู่ด้วยความหมดอาลัยในชีวิต

พวกภิกษุทราบว่าเป็นพระบรมศาสดาเสด็จมา จึงกราบพูลขันอาสาจะช่วยกันทำเอง พระบรมศาสดาทรงให้พวกภิกษุเปลี่ยนผ้าห่มของพระติสสะออก เอาไปขยำกับน้ำร้อน แล้วนำไปผึ่งแดด ส่วนพระพุทธรองค์เองได้ทรงน้ำให้พระติสสะ เมื่อผ้าห่มแห้งทรงช่วยท่านให้นุ่งผ้าห่ม แล้วนำผ้าสบงจีวรที่ท่านนุ่งไปซักแล้วผึ่งแดด จากนั้นก็เอาผืนใหม่มาให้ท่านนุ่งห่ม

พระบรมศาสดาประทับยืนที่เหนือศีรษะของท่าน ตรัสให้เห็นทุกข์เห็นโทษของสังขารร่างกายนี้ว่า กายของเธอนี้อยู่อีกไม่นานเพราะจะปราศจากวิญญาณแล้ว หาอุปการะมิได้อีกไม่นานต้องนอนบนแผ่นดิน เหมือนท่อนไม้ที่ไม่มีประโยชน์ พระเถระนอนฟังพระธรรมเทศนา ชุ่มความเจ็บปวดของร่างกายค่อยๆ ปล่อยใจตามกระแสเสียงของพระพุทธรองค์ จนมีใจหยุดนิ่งเป็นอารมณ์เดียว พอถูกส่วน ปฐมมรรคก็เกิดขึ้นมาทันที เกิดความเย็นกายเย็นใจขึ้นมาเป็นครั้งแรก ที่ได้เห็นดวงสว่างปรากฏเกิดขึ้นมาตรงกลางกายนี้ ใส่เป็นเพชรเป็นแก้ว

ปล่อยวางอย่างพระอรียะ

๕๐๒

ภาพบาปอกุศลกรรมอะไรต่างๆ ที่มารบกวนล้นมลาย หายสูญไปหมด กุศลกรรมส่งผล ความดีที่เคยทำไว้มากมาย ก็ได้ชองตอนนี้ เพราะว่าเมื่อใจหยุดแล้ว ดวงสว่างเกิดขึ้น จะเชื่อมโยงบุญเก่าที่เคยทำมาทั้งหมด เชื่อมต่อกับบุญใหม่ที่เกิดจากการบวช สนับสนุนให้หยุดนิ่งหนักเข้าไปอีก ท่านก็มีความสุขเพิ่มขึ้น กายเบาใจเบา

เพราะฉะนั้น เมื่อตรงตามกระแสพระธรรมเทศนาไป ใจหยุดนิ่งจนบังเกิดเป็นดวงกลมใสขึ้นมา ใจท่านก็ตั้งมั่น มีความรู้สึกเกิดขึ้นมาเลยว่า ชีวิตที่ผ่านมา เหมือนว่ายวนอยู่ในมหาสมุทร ที่มีภัยอันตรายรอบด้าน ภัยจากสัตว์ร้าย จากฝูงปลาต่างๆ ภัยจากคลื่นลม จะจมน้ำตายเมื่อไรก็ไม่ทราบ เมื่อท่านเข้าถึงธรรมได้เห็นดวงปฐมมรรค เหมือนกับว่ายน้ำถึงฝั่งแล้ว พ้นจากภัยอันตรายทั้งมวล หายสะดุ้ง หายหวาดกลัว เมื่อขึ้นเกาะแล้ว ฝูงปลาร้าย สัตว์ร้ายต่างๆ ไม่สามารถทำอันตรายได้อีกต่อไป ท่านจึงมีความสุขเข้ามาแทนที่

เมื่อใจท่านมาหยุดอยู่ที่ตรงนี้ได้ มีความเบากายเบาใจ แม้ว่าสังขารร่างกายจะไม่เอื้ออำนวย ถูกพยาธิรุมเร้าให้ทรมาน แต่เมื่อได้ปล่อยใจตามพระธรรมเทศนา เห็นความไม่เที่ยงของสังขารร่างกายแล้ว ท่านก็ปล่อยวางเข้าไปสู่กายที่ละเอียดภายในไปตามลำดับ จนกระทั่งในที่สุดท่านได้เข้าถึงกายธรรม

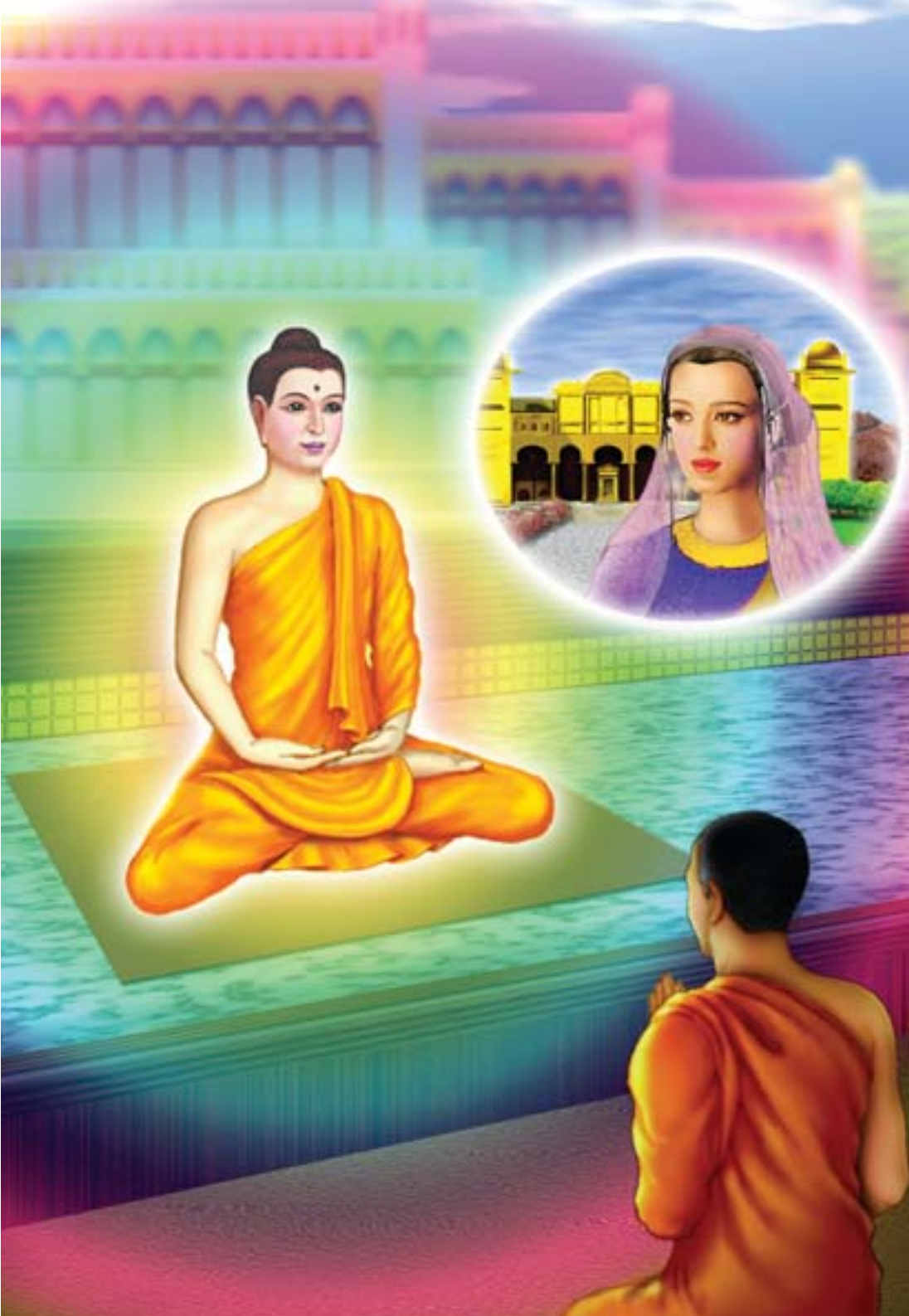
ปล่อยวางอย่างพระอริยะ

๕๐๓

อรหัต เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกายธรรมอรหัต ท่านก็ถอดกาย
ต่างๆ ออกหมด ชั้นทั้ง ๕ ถอดออกหมด ไม่ติดอะไรเลย ถอด
ชั้นของกายมนุษย์ ชั้นของกายทิพย์ ชั้นของกายรูปพรหม
ชั้นของกายอรูปพรหม สิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่อยู่ในภพทั้ง ๓
หลุดหมด เพราะเห็นสิ่งที่วิเศษกว่า มีความสุขกว่า คือธรรมกาย
นั่นเอง แต่เมื่อสังขารร่างกายทรงอยู่ไม่ได้ ท่านก็ทิ้งมันไป เอา
กายธรรมเข้าสู่อายตตนิพพานในวันนั้นนั่นเอง

พวกเราทั้งหลายก็เช่นเดียวกัน ถ้าหากว่าอยากจะหลุด
พ้นจากชั้น ๕ อยากจะหลุดพ้นจากบาปกรรมทั้งหลาย ที่เรา
เคยพลั้งเผลอทำลงไป ตั้งแต่อดีตชาติก็ดี หรือกระทั่งในปัจจุบัน
นี้ก็ดี ทุกคนเคยพลาดพลั้งกันมาแล้วทั้งนั้น หากไม่ออกไปสู่อบาย
อยากจะไปสู่ภพอันวิเศษ ไม่อยากเวียนว่ายตายเกิดอีก มีวิถี
ทางเดียวเท่านั้น ต้องทำใจให้หยุดให้นิ่ง แล้วหมั่นทำภาวนา
ลัมมารหังทุกๆ วัน ชีวิตของพวกเราทุกคนจะปลอดภัย ขึ้นมา
สู่เกาะแห่งธรรม พ้นจากภัยพิบัติทั้งปวง พ้นจากภัยในอบายภูมิ
ไปสู่ภพอันวิเศษ เพราะฉะนั้น เมื่อรู้อย่างนี้แล้ว ให้หมั่น
ประพฤติปฏิบัติธรรม ฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง ให้เข้าถึงพระธรรมกาย
ภายในกันได้ทุกๆ คน

สําคัญที่ตวงจิต

ชนผู้มีปัญญา ย่อมทำจิตที่ตื่นรน กลับกลอก อันบุคคล
รักษาได้ยาก ห้ามได้ยาก ให้ตรง ดุจช่างศรดัดลูกศรให้ตรง
จิตที่พระโยคาวจรยกขึ้น จากอาลัยคือกามคุณ ๕ แล้วซัดไป
ในวิปัสสนากัมมัฏฐาน เพื่อละบ่วงมาร ย่อมตื่นรน ดุจปลาอัน
นายพรานเบ็ด ยกขึ้นจากน้ำแล้วโยนไปบนบกตื่นรนอยู่

สำคัญที่ดวงจิต

๕๐๖

มนุษย์เรามีกörperประกอบด้วยกัน ๒ ส่วน คือ กายและใจ สองส่วนนี้ มีทั้งความเหมือนและความต่าง กายนั้นเป็นรูปธรรม มีสภาพไม่เที่ยง เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป โดยที่ไม่มีใครสามารถ ยับยั้งได้ ส่วนใจเป็นนามธรรม มีสภาพขัดส่าย ไม่หยุดนิ่ง โดยสภาพที่แท้จริงแล้ว แม้ว่ากายจะดับแต่ใจดวงนี้ไม่เคยดับสูญ กลับเคลื่อนย้ายจากกายเดิมไปสู่สภาวะใหม่ คือ สภาพที่เรียกกันว่า วิญญาณ ความต่างที่น่าพิศวงอีกประการหนึ่งของกายและใจ คือ กายนั้นแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงจากเกิดไปสู่ความดับและเป็นรูปธรรม ที่ไม่มีใครสามารถบังคับบัญชา หรือ โน้มน้าวให้เป็นอย่างที่เราต้องการได้ ผิดกับใจที่เป็นนามธรรม แม้มองไม่เห็นได้ด้วยตาเปล่า แต่พร้อมที่จะยอมรับการฝึกฝน หากคนผู้นั้นพร้อมที่จะฝึกฝนอบรมใจ และเมื่อฝึกฝนจนกระทั่ง ละเอียดอ่อนนุ่มนวลควรแก่การงาน ก็สามารถที่จะโน้มน้าวไป ที่ไหนก็ได้ตามต้องการ

พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าได้ตรัสสอนพระเมฆิยะเถระ ซึ่งปรากฏใน เมฆิยะสูตร ว่า

“ชนผู้มีปัญญา ย่อมทำจิตที่ตินรน กลับกลอก อันบุคคล รักษาได้ยาก ห้ามได้ยาก ให้ตรง ดุจช่างศรดัดลูกศรให้ตรง จิตที่พระโยคาวจรยกขึ้น จากอาลยคือกามคุณ ๕ แล้วขัดไป

สำคัญที่ดวงจิต

๕๐๓

**ในวิปัสสนากัมมัฏฐาน เพื่อละบ่วงมาร ย่อมคืนรน ดุจปลา
อ้นนายพรานเบ็ด ยกขึ้นจากน้ำแล้วโยนไปบนบกคืนรนอยู่”**

ที่พระองค์ตรัสเช่นนี้ เพราะปรารภถึงพระเมฆิยะเถระ
ผู้ทอดทิ้ง พระพุทธรองค์ไปประกอบความเพียรที่สวนมะม่วง
แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะท่านถูกวิตก ๓ อย่างครอบงำ
วิตก ๓ อย่างนั้น คือ กามวิตก ความตริกลในทางกามอย่างหนึ่ง
พยาบาทวิตก ความตริกลในทางพยาบาทอย่างหนึ่ง และวิหิงสาวิตก
ความตริกลในทางเบียดเบียน เมื่อพระพุทธรองค์ทรงเรียก
พระเมฆิยะเถระ มาแล้วตรัสว่า “เมฆิยะ เราอ่อนนอนเธออยู่ว่า เรา
อยู่แต่เพียงผู้เดียว เธอจรรอคอยจนกว่าภิกษุรูปอื่นจะมาแทนเถิด
แต่เธอกลับทิ้งเราไป ให้เราอยู่แต่เพียงผู้เดียว เธอได้ทำกรรม
อันหนักยิ่ง ขึ้นชื่อว่าเป็นภิกษุ ไม่ควรเป็นไปในอำนาจแห่งจิต
การยังจิตนั้นให้เป็นไปในอำนาจของตน จึงจะสมควร”

การคืนรนของใจและวิธีการฝึกใจให้อยู่ในบังคับบัญชา นั้น
เป็นเหมือนกับการทำงานของช่างคร ที่นำไม้มาจากป่าแล้วปอก
เปลือกออก ทาด้วยน้ำข้าวและน้ำมัน ลนที่กระเบื้องถ่านเพลิง
ดัดที่ง่ามไม้ ทำให้ตรง ไม่คด เหมาะแก่การยิง เมื่อช่างครทำได้
เช่นนั้นแล้ว เมื่อแสดงศิลปะการใช้ลูกศรแต่พระราชอาและมหา
อำมาตย์ ย่อมได้สักการะ

สำคัญที่ดวงจิต

๕๐๘

บุรุษผู้มีปัญญาก็เช่นเดียวกัน หากฝึกใจที่มีสภาพดีนรณ ให้หมดพยศ คือให้ปราศจากกิเลส ด้วยอำนาจแห่งรุตงค์และการอยู่ป่า ชโลมด้วยยางคือศรัทธา ลนด้วยความเพียรทั้งทางกายและทางใจ ดัดที่ง่าม คือสมณะและวิปัสสนา ทำให้ตรงไม่คด แล้วพิจารณาสังขารทั้งหลายโดยยกขึ้นสู่ไตรลักษณ์ ทำลายกองอวิชชาน้อยใหญ่ ทำคุณวิเศษ คือ วิชา ๓ วิชา ๘ อภิญญา ๖ โลกุตระธรรม ๙ ให้อยู่ในเงื้อมมือ ย่อมได้เข้าถึงความเป็นทักขิณียบุคคลผู้เลิศ

ดังนั้น บัณฑิตทั้งหลายจึงหมั่นฝึกฝนอบรมตนให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป ซึ่งการอบรมตนจะให้ดีขึ้น ต้องเริ่มต้นที่ใจเสียก่อน เพราะใจดวงนี้เป็นสิ่งสำคัญที่สุด แม้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทรงยืนยันตรัสย้ำกับภิกษุรูปหนึ่งว่า การฝึกใจเท่านั้นที่จะเป็นเหตุนำสุขมาให้ เรื่องมีอยู่ว่า *ภิกษุ ๖๐ รูป เป็นผู้ไม่ประมาทได้ไปบำเพ็ญเพียรอยู่ในสถานที่อันสงัด จนได้บรรลุคุณวิเศษกันทั่วหน้าในที่แห่งหนึ่ง แล้วภิกษุเหล่านั้นได้กลับมาเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้กราบทูลถึงความเป็นอย่างนี้ว่า มิได้ลำบากอะไรเลย เพราะอาศัยอุบายการถือมาติกาตามที่ทราบวาระจิตของพวกเขา และได้จัดเตรียมจัดหาให้ทุกอย่างตามความปรารถนา

*มก. ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง เล่ม ๔๐ หน้า ๓๙๔

สำคัญที่ดวงจิต

๕๐๕

ในขณะนั้นมีภิกษุอยู่รูปหนึ่งได้ฟังคำสรรเสริญนั้น เมื่อได้เรียนกัมมัฏฐานในสำนักของพระบรมศาสดาแล้ว ได้ทูลลาไปยังสถานที่นั้น เมื่อไปถึงวิหารคิดว่า เขาลือกันว่าอุบาสิกานี้ ย่อมรู้ถึงเหตุที่บุคคลอื่นคิดแล้ว เราเห็นดีเห็นชอบจากการเดินทาง ไม่สามารถปิดกั้นวิหารได้ ทำอย่างไรดีหนอ อุบาสิกาท่านนี้ จึงจะส่งคนมาทำความสะอาดวิหารให้แก่เรา

แม้อุบาสิกานั้นนั่งอยู่ที่บ้าน ก็ยังทราบถึงความปรารถนาของท่าน จึงส่งคนไปทำความสะอาดวิหาร เมื่อภิกษุนั้นปรารถนาอะไรๆ เป็นต้นว่า ขออุบาสิกาจงส่งน้ำดื่ม ที่ละลายด้วยน้ำตาลกรวดให้แก่เรา ขออุบาสิกาจงส่งข้าวยาคุติที่มีรสเลิศ และแกงอ่อมมาในวันพรุ่งนี้เถิด อุบาสิกาก็ได้ส่งไปให้ตามที่ท่านปรารถนาทุกๆ อย่าง จนกระทั่งท่านปรารถนาจะพบอุบาสิกา เมื่ออุบาสิกาทราบวาระจิตของท่านแล้ว จึงให้คนถือโขนะไปสู่วิหารได้ถวายแก่ภิกษุนั้น เมื่อท่านทำภัตกิจเสร็จแล้วก็ถามว่า “มหาอุบาสิกา ท่านหรือชื่อว่า มาติกาตา” เมื่ออุบาสิการับคำแล้วท่านถามต่อไปอีกว่า “อุบาสิกา ท่านทราบความคิดของคนอื่นหรือ” คราวนี้อุบาสิกาไม่ตอบ กลับย้อนถามว่า “พระคุณเจ้าถามทำไม” ภิกษุนั้นได้บอกตามความคิดของตนว่า “ท่านได้ส่งของทุกๆ อย่างมาให้ตามที่อาตมาปรารถนา เพราะฉะนั้น อาตมาจึงถามท่าน”

สำคัญที่ดวงจิต

๕๑๐

เมื่อถูกถามตรงๆ เช่นนั้น โดยวิสัยของบัณฑิต จะไม่
เป็นคนที่โอ้อวด อุบาสิกาจึงตอบเลียงไปว่า “ท่านผู้เจริญ ภิกษุ
ที่รู้วาระจิตของคนอื่นมีมากมาย” เมื่อได้ฟังคำตอบดังนั้น ท่าน
ยังซักถามเพื่อให้ได้รับคำตอบอีกว่า “อาตมาไม่ได้ถามถึงคนอื่น
ถามเฉพาะตัวท่าน” ถึงกระนั้นก็ตามอุบาสิกาก็ยังไม่ตอบตรงๆ
แต่กลับบอกว่า “ธรรมดาคนทั้งหลายที่รู้วาระจิตของคนอื่น
ย่อมทำอย่างนั้นๆ ได้”

เมื่อแน่ใจแล้วว่าอุบาสิกานี้รู้วาระจิตของตนจริงๆ ท่าน
จึงกลับมาคิดใคร่ครวญว่า “กรรมนี้หนักหนอ ธรรมดาปุถุชน
ย่อมคิดถึงอารมณ์อันงามบ้างไม่งามบ้าง ถ้าเรารู้คิดสิ่งอันไม่
สมควรแล้ว อุบาสิกานี้จะรู้ทันเราเหมือนจับโจรได้พร้อมด้วย
ของกลาง อย่ากระนั้นเลย เราควรหนีไปเสียจากที่นี่จะดีกว่า”
แล้วจึงลาอุบาสิกาไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ถึงแม้ว่าอุบาสิกา
จะทัดทานให้อยู่ต่อก็ตาม เมื่อไปถึงพระพุทธรองค์ได้ตรัสถามเธอว่า
“ภิกษุ เธออยู่ในที่นั้นไม่ได้หรือ” ภิกษุนั้นกราบทูลว่า “พระเจ้าข้า
ข้าพระองค์ไม่อาจอยู่ในที่นั้นได้” แล้วกราบทูลเรื่องทั้งหมด
ให้ทรงทราบ

พระบรมศาสดาตรัสว่า “ภิกษุ เธอควรอยู่ในที่นั้นแหละ”
ท่านปฏิเสธว่าไม่สามารถอยู่ได้ พระพุทธรองค์จึงตรัสถามว่า

สำคัญที่ดวงจิต

๕๑๑

“เธอสามารถรักษาสິงหนึ่งได้ไหม” แล้วตรัสต่อไปอีกว่า “เธอจงรักษาใจของเธอนั้นแหละ ธรรมดาใจดวงนี้บุคคลรักษาได้ยาก เธอจงข่มใจของเธอไว้ให้ได้ อย่าคิดถึงอารมณ์อะไรๆ อย่างอื่น ธรรมดาใจเป็นสิ่งที่บุคคลข่มได้ยาก เพราะว่าใจที่ฝึกดีแล้วย่อมเป็นเหตุนำสุขมาให้” ในกาลจบพระธรรมเทศนา บริษัทที่มาประชุมกันเป็นอันมากได้บรรลุเป็นพระอริยบุคคล มีพระโสดาบัน เป็นต้น จากนั้นได้ตรัสกับท่านอีกว่า “ไปเถิดภิกษุ เธอจงไปอยู่ในที่นั่นแหละ”

ภิกษุนั้นรับโอวาทจากพระบรมศาสดาแล้ว ได้กลับไปสู่ที่นั่น ไม่ได้คิดอะไร อันเป็นเหตุให้คิดถึงสิ่งภายนอกเลย ฝ่ายอุบาลิกาเมื่อตรวจดูด้วยทิพยจักขุ ก็เห็นพระเถระนั้นกลับมาจึงจัดแจงอาหารอันเป็นที่สบายถวายอีก พระเถระนั้นได้โภชนะเป็นที่สบายเพียง ๒-๓ วันเท่านั้น ก็สามารถกำจัดกิเลสอาสวะ บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ ได้เสวยสุขอันเกิดแต่มรรคและผลนั้น จึงนิทราขบใจมหาอุบาลิกาผู้เป็นที่พึ่ง ได้ใคร่ครวญถึงอดีตชาติที่ผ่านมาว่า มหาอุบาลิกาท่านนี้เคยเป็นที่พึ่งให้แก่เราในชาติปางก่อนหรือไม่หนอ

เมื่อทำใจหยุดนิ่งเข้าไปเรื่อยๆ พร้อมกับระลึกชาติย้อนหลังไปดูก็พบว่า นางเคยเป็นภริยาของท่านถึง ๙๙ ชาติ และ

สำคัญที่ดวงจิต

๕๑๒

เมื่อนางมีจิตปฏิพัทธ์ในชายอื่น ได้ปลงชีวิตท่านทั้ง ๙๙ ชาติ พระเถระเห็นโทษของนางเช่นนี้ เลยคิดว่า น่าสังเวชมหาอุบาสิกาที่ได้ทำกรรมหนักเช่นนี้ ฝ่ายมหาอุบาสิกา นั่งอยู่ในเรือน ได้ใคร่ครวญถึงกิจแห่งบรรพชิตของพระเถระว่า ถึงที่สุดหรือยัง ครั้นทราบว่พระเถระได้บรรลุพระอรหัตแล้ว และยังทราบอีกว่า พระเถระได้ระลึกชาติไป ๙๙ ชาติ ขณะนี้กำลังสังเวชในกรรมหนักที่นางทำไว้ในครั้งนั้น

เมื่ออุบาสิกาเห็นดังนั้น จึงระลึกชาติต่อไปในชาติที่ครบ ๑๐๐ พบว่า ในชาตินั้นตนได้เป็นภริยาของพระเถระเช่นกัน แล้วยังได้ช่วยชีวิตท่านในสถานที่แห่งหนึ่ง จึงเกิดปิติใจคิดว่า “น่าดีใจหนอเราได้กระทำอุปกัระแก่ภิกษุผู้บุตรของเรา” อุบาสิกา นั่งอยู่ในเรือนนั้นแหละได้กล่าวว่า “ขอท่านจงใคร่ครวญ ให้วิเศษยิ่งขึ้นไปอีกเถิด” เมื่อพระเถระนั้น ได้สดับเสียงของอุบาสิกา ด้วยโสตธาตุอันเป็นทิพย์แล้ว จึงระลึกถึงชาติที่ครบ ๑๐๐ ได้ พบว่าอุบาสิกา นี้ได้ช่วยตนให้รอดพ้นจากความตายในชาติที่ ๑๐๐ นี้ จึงเกิดปิติใจคิดว่า น่าชื่นใจที่อุบาสิกา นี้เคยทำอุปกัระแก่เรา ดังนี้แล้วมีใจเบิกบาน ได้กล่าวปัญหาในมรรค ๔ ผล ๔ แก่อุบาสิกาในที่นั่งนั้นนั่นเอง โดยสื่อกันด้วยจิต

จากเรื่องนี้จะเห็นได้ว่า แม้ใจของคนเราจะมีปกติชั่วร้าย ไม่หยุดนิ่ง แต่หากผู้ใดมีความตั้งใจที่จะฝึกฝนแล้ว จะสามารถ

สำคัญที่ดวงจิต

๕๑๓

ใช้งานได้ตั้งใจปรารถนา ความสุขทั้งมวลในโลกนี้ จะเป็นของ
ผู้นั้น เพราะความสุขภายในเกิดจากการที่ใจได้รับการฝึกฝนอบรม
มาอย่างดีแล้ว มรรคผลนิพพานอยู่ในวิสัยของใจที่ฝึกดีแล้ว
เมื่อเราทราบดังนี้อย่าปล่อยวันเวลาให้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์
ให้น้อมนำใจดวงนี้มาตั้งไว้ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ซึ่งเป็น
แหล่งแห่งความสำเร็จ เป็นที่ตั้งแห่งความสุขที่มวลมนุษยชาติ
ปรารถนา และสามารถเข้าถึงได้ เพราะฉะนั้นชีวิตนี้ สำคัญที่ใจ
ดวงนี้ดวงเดียวเท่านั้น ดังนั้นให้พวกเราหมั่นรักษาใจให้หยุดนิ่ง
กันทุกๆ คน

ผู้มีจิตเกษม

นักปราชญ์ทั้งหลายไม่ได้กล่าวว่า เครื่องจองจำที่ทำ
ด้วยเหล็ก ทำด้วยไม้และทำด้วยหญ้า เป็นเครื่องจองจำที่มัน
นักปราชญ์ทั้งหลายกล่าวว่าความรักใคร่ในแก้วมณีและกษัตริย์
ความอาลัยในบุตรและภรรยาทั้งหลาย เป็นเครื่องจองจำที่มัน
พาให้ตกต่ำ เป็นเครื่องจองจำที่ผูกหย่อนๆ แต่แก้ยาก นักปราชญ์
ทั้งหลายตัดเครื่องจองจำเช่นนั้นแล้วออกบวช เป็นผู้ไม่มีความ
อาลัย เพราะละกามทั้งหลายได้

ผู้มีจิตเกษม

๕๑๖

ผู้ที่ถูกคุมขัง เมื่อได้รับอิสรภาพหลุดพ้นจากเครื่องพันธนาการแล้ว ย่อมมีอิสระเสรี มีความสุขกายสบายใจฉันทผู้ที่ทำพระนิพพานให้แจ้ง หลุดพ้นจากกิเลสเครื่องร้อยรัดทั้งหลายแล้ว ย่อมมีจิตเกษมฉันทนั้น ผู้รู้ทั้งหลายตั้งแต่พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลาย ท่านเป็นผู้มีจิตเกษมจากโยคะ หลุดพ้นจากกิเลสเครื่องร้อยรัดทั้งปวง จึงมีแต่ความปลอดภัยปลอดโปร่งเบาสบาย เหมือนนกของหนักลงจากป่าได้ หรือเหมือนหลุดพ้นจากเครื่องผูกมัดมาได้ มีความสุขกายสุขใจ เพราะสภาวะใจใสบริสุทธิ์ ไม่ขุ่นมัว มีอุเบกขาธรรม ไม่ยินดียินร้ายในโลกธรรมทั้งหลาย ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการทำสมาธิภาวนาจนถึงจุดที่จิตมีความเกษม

พระลัมมะลัมพุทเธเจ้าตรัสไว้ใน พันธสูตร ว่า

“นักปราชญ์ทั้งหลายไม่ได้กล่าวว่า เครื่องจองจำที่ทำด้วยเหล็ก ทำด้วยไม้และทำด้วยหญ้า เป็นเครื่องจองจำที่มัน

นักปราชญ์ทั้งหลายกล่าวว่าความรักใคร่ในแก้วมณี และกุนถล ความอาลัยในบุตรและภรรยาทั้งหลาย เป็นเครื่องจองจำที่มัน พาให้ตกต่ำ เป็นเครื่องจองจำที่ผูกหย่อนๆ แต่แก้ยาก

นักปราชญ์ทั้งหลายตัดเครื่องจองจำเช่นนั้นแล้ว

ผู้มีจิต เกษม

๕๑๓

ออกบวช เป็นผู้ไม่มีความอาลัย เพราะละกามทั้งหลายได้”

ชีวิตเราเหมือนถูกจองจำโดยมีโลกเป็นคุกขนาดใหญ่ทันทีที่เราลืมตาดูโลก เราต้องผจญกับภัยนานาชนิดที่พร้อมจะทำให้เราถึงแก่ความตายได้ในทุกอนูวินาที เหมือนคนลอยคออยู่กลางทะเลที่มีคลื่นลม โหมกระหน่ำตัวเรามีแต่จะจมลง และเป็นอาหารของสัตว์ร้ายในทะเล ภัยในชีวิตเป็นอย่างนี้เหมือนกัน พอเกิดมาเราก็มีภัยต่างๆ คอยดักรออยู่เจียบๆ รุกรานนำไปสู่ความตาย คือชาติภัย เป็นภัยจากการเกิด บางคนตายตั้งแต่อายุในครรภ์มารดายังไม่ทันได้เกิดเลย หรือบางคนเกิดมาลืมตาดูโลกได้ไม่กี่นาทีแล้วตายก็มี อุปมาเหมือนเสื้อที่ชุ่มอยู่ในที่อำพรางรอเวลาที่เหยื่อเผลอก็จะตะครุบเหยื่อนี้ให้ถึงแก่ความตาย

ภัยข้างขวาคือชราภัย เป็นภัยนำความแก่ความชรามาให้ ภัยด้านซ้ายคือพยาธิภัย ภัยจากความเจ็บไข้ได้ป่วย ภัยด้านหน้าคือมรณภัย เป็นภัยจากความตายที่ประจันหน้าเราอยู่ ภัยเหล่านี้รุมล้อมเราทั้งซ้ายขวาล้อมหลังทุกทิศทางเลย ไม่มีผู้ใดสามารถหลีกเลี่ยงได้ มันพร้อมที่จะเข้ามาทำร้ายเราให้ถึงแก่ความตายได้ในทุกขณะ นี่เฉพาะภัยภายในซึ่งมาพร้อมกับการเกิดของเรา ยังมีภัยภายนอกอีกที่เราต้องพยายามหลบหลีกอยู่ตลอดเวลา

ผู้มีจิตเกษม

๕๑๘

ภัยภายนอกตัว เช่น ภัยจากคนพาล ภัยจากผู้ไม่ปรารถนาดี ภัยจากพวกมิจฉาทิฐิ นอกจากนี้ยังมีภัยจากธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ แผ่นดินไหว ต้องคอยอพยพหลบหนีกันเป็นประจำอย่างที่เราพบเห็นกันทางสื่อต่างๆ หรือบางท่านเคยประสบพบเจอด้วยตนเอง ชนิดที่ว่าเกือบเอาชีวิตไม่รอดมาแล้ว

เท่านั้นยังไม่พอ ยังมีภัยซึ่งเกิดจากผลกรรมที่เคยทำไว้ในอดีต ตามมาส่งผลในภพชาตินี้ บางท่านเมื่อกรรมตามทันชีวิตที่พบเจอแต่สิ่งที่ไม่ลืมนึกว่า เคยเบียดเบียนสัตว์ไว้ ทำให้ต้องเจ็บไข้ได้ป่วยพิกลพิการ มีโรคประจำตัวสารพัด เคยโกหกไว้มาก ทำให้ความจำเลอะเลือน หลงลืมสติ ไปลักขโมยคดโกงใครไว้ พอเขาจับได้ต้องถูกจองจำถูกลงโทษ อกุศลกรรมทุกอย่างที่เราเคยทำไว้ จะจดจำได้หรือไม่ก็ตาม เมื่อถึงคราวให้ผลแล้ว มีวิบากเป็นความทุกข์ทรมาน

การที่เราต้องตกอยู่ท่ามกลางวงล้อมของภัยทั้งหลาย ดันกันไม่หลุด เกิดแล้วตาย ตายแล้วเกิด ต้องทนทุกข์ทรมานกันอยู่อย่างนี้มานับภพนับชาติไม่ถ้วน เพราะเราถูกเครื่องผูกคือ โยคะ ซึ่งแปลว่าเครื่องผูกสัตว์ไว้ในภพ เครื่องผูก คือ กามโยคะ ความยินดีพอใจในกามคุณ อยากฟังเสียงเพราะๆ อยากทานอาหารอร่อยๆ อยากเห็นรูปสวยๆ ได้สัมผัสที่นุ่มนวล ได้ดมกลิ่นหอมๆ ได้นึกคิดในสิ่งที่ชอบใจ ความพอใจในเบญจกามคุณ

ผู้มีจิตเกษม

๕๑๕

ทั้งหลายเหล่านี้ เป็นเหมือนเชือกเกลียวแรกที่ผูกมัดตัวเราไว้

ภวโยคะ คือ ความยินดีพอใจในรูปฌาน และอรุณฌาน มัดให้ติดอยู่กับรูปภพและอรุณภพ คือ เมื่อได้เจอความสุขจากการที่ใจเริ่มสงบ ทำสมาธิจนได้รูปฌาน ติดอยู่ในความสุขจากอารมณ์ของฌาน ตายไปเกิดเป็นรูปพรหม หรืออรุณพรหม ซึ่งยังไม่พ้นจากคุกของภพสาม พอหมดบุญต้องลงมาเกิดเจอเจอะเจอภัยต่างๆ อีก

ทิฏฐิโยคะ คือ ความยึดมั่นถือมั่นความคิดเห็นที่ผิดๆ ไม่เข้าใจว่าอะไรเป็นนิจจัง เป็นสุขซึ่งเป็นอัตตา มีความเห็นผิดว่าพ่อแม่ไม่มีพระคุณบ้าง เห็นว่าโลกนี้โลกหน้าไม่มีบ้าง เห็นว่าตนเองจะพ้นทุกข์ได้ ด้วยการบวงสรวง อ้อนวอนบุญเขา ต้นไม้คนทรงผีสิงหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์บ้าง ใจยังมีติดมิด ยังไปหลงติดกับความเห็นผิดๆ อยู่

อวิชชาโยคะคือความไม่รู้แจ้งในพระสัทธรรม เนื่องจากความสว่างของใจยังไม่พอ ทำให้ไม่เห็นอริยสัจ ๔ ไม่รู้จักทุกข์ พิจารณาไม่ออกว่าต้นเหตุแห่งทุกข์นั้นคืออะไร จะดับทุกข์ได้อย่างไรและหนทางดับทุกข์ก็มองไม่ออก

เครื่องผูกมัดเหล่านี้เปรียบเหมือนเชือก ๔ เกลียว ที่ผูกมัดตัวเราไว้กับภพ ทำให้ต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสารไม่รู้

ผู้มีจิตเกษม

๕๒๐

จบสิ้น ลัทธิโลกต้องพบกับภัยทั้งหลาย ดิ้นกันไม่หลุด จิตจึงไม่พบกับความเกษมสำราญ มีสุขมีทุกข์คลุกเคล้ากันไป สุขๆ ดิบๆ จะหาสุขจริงๆ นั้น ยังหาไม่พบ มีแต่หลงเพลิดเพลिनไปวันๆ สภาวะของจิตเกษมจึงไม่เคยพบเจอไม่เคยรู้จัก

จิตเกษม หมายถึง สภาพจิตที่ไม่มีกิเลสเครื่องร้อยรัดหลงเหลืออยู่เลย โยคะหรือเครื่องผูกมัดตัวไว้ในภพ เชือกทั้ง ๔ เกลียวนั้น ได้ถูกฟันขาดสะบั้นไปแล้ว จิตเป็นอิสระเสรี เหมือนนกที่ถูกปล่อยออกจากกรง ไม่ติดขัดอึดอัดอีกต่อไป จึงมีความสุขอย่างแท้จริง พอกิเลสหมดก็พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด ผู้ที่จะมีจิตเกษมได้อย่างแท้จริง คือ ผู้ที่มีใจหยุดนิ่งแช่มอยู่ในนิพพานตลอดเวลา ซึ่งหมายถึงพระอริยเจ้าหรือพระอรหันต์ทั้งหลาย

มีเรื่องเล่าว่า *ในสมัยพุทธกาล พระสุปปิยเถระ ท่านได้เกิดเป็นลูกของคนเฝ้าป่าช้า ในนครสาวัตถี ตั้งแต่ยังเป็นเด็ก มักจะได้รับการดูถูกเหยียดหยาม จากเพื่อนฝูงเป็นประจำ เพราะผู้ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับศพ ไม่เป็นที่นิยมยกย่องของคนในทุยุคทุกสมัย และท่านมักจะถูกเพื่อนรุ่มเดียวกันกลั่นแกล้ง

*มก. สุปปิยเถรคาถา เล่ม ๕๐ หน้า ๑๙๘

ผู้มีจิตเกษม

๕๒๑

เป็นประจำ ชีวิตของท่านตั้งแต่ในวัยเด็กจนกระทั่งชรา
ช่างน่ารื่นทุดทุดหู่เหลือเกิน

เมื่อพิจารณาเห็นว่าชีวิตเต็มไปด้วยความทุกข์อย่างนี้
เลยอยากจะแสวงหนทางให้หลุดพ้นจากทุกข์ ท่านได้เข้าไปหา
พระโสปากเถระผู้เคยเป็นเพื่อนรัก ไปขอฟังธรรมในสำนักของ
พระโสปากเถระ เมื่อฟังธรรมแล้วท่านเกิดความสลดสังเวชใน
การอยู่ครองเรือนว่า เป็นภาระอันหนักหน่วง มีแต่จะนำเรื่อง
ร้อนรุ่มใจมาให้ และการหาโอกาสทำใจให้บริสุทธิ์หยุดนิ่งนั้น
เป็นไปได้ยากยิ่งนัก จึงตัดสินใจออกบวชแสวงหาโมกขธรรม
ตามพระเถระ

พอออกบวชได้ไม่กี่วัน เนื่องจากท่านมีจิตที่ปลงสังเวช
อยู่แล้ว พอเอาใจกลับมาไว้ที่กลางตัวในหนทางสายกลาง
ฝึกฝนใจให้บริสุทธิ์หยุดนิ่งในทุกอิริยาบถ ใจไม่ออกห่างจาก
กลางกายเลย ในที่สุดท่านสามารถบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์
เป็นผู้มีจิตเกษมจากโยคะ ปราศจากกิเลสเครื่องร้อยรัดอีกต่อไป
ท่านได้กล่าวธรรมภาษิตไว้ว่า “บุคคลผู้มีความเพียร ถึงจะแก่
แต่เฝ้ากิเลสให้เร่าร้อน พึงบรรลุนิพพานอันไม่รู้จักแก่ เป็นธรรม
อันสงบเกษมจากโยคะ หารธรรมอื่นยิ่งกว่ามิได้”

จากเรื่องนี้จะเห็นได้ว่า การรู้จักปล่อยวางภาระอันหนัก-

ผู้มีจิตเกษม

๕๒๒

หน่วง แล้วนำใจกลับมาวางไว้ในตำแหน่งที่ตั้งดั้งเดิมของใจ คือที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๓ มีอานิสงส์มากมายถึงเพียงนี้ เราจะเข้าไปพบกับของจริง ที่มีคุณสมบัติเป็นนิจจัง เป็นสุขัง เป็นอัตตา ทำให้จิตเกษม ปราศจากโยคะ คือ กิเลสเครื่องร้อยรัดทั้งหลาย

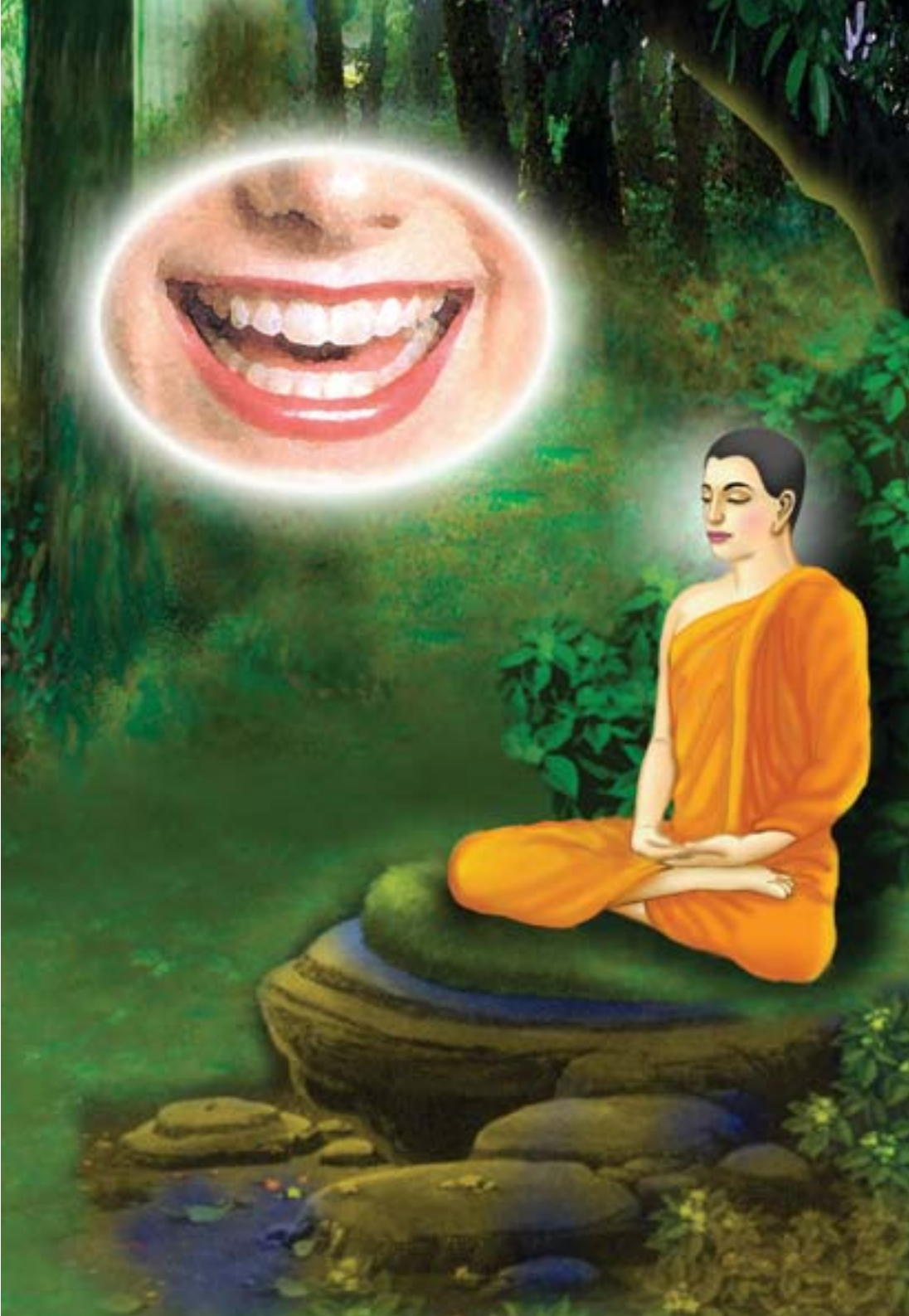
การทำสมาธิภาวนาเป็นทางลัดที่สุด ที่จะทำให้ใจบริสุทธิ์หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะทั้งปวง สามารถทำลายไช้ตรวนที่ร้อยรัดเราไว้ในภพทั้งสาม จะทำให้เราเข้าถึงอิสรเสรีที่แท้จริงที่รอดพ้นจากภัยทั้งหลาย ทั้งที่เป็นภัยภายในและภัยภายนอก ดังที่หลวงพ่อดิกล่าวมาข้างต้น รวมไปถึงภัยในโลกนี้กับภัยในโลกหน้าและภัยในสังสารวัฏ ดังนั้นให้ทุกท่านหมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งอยู่ตลอดเวลา ไม่ช้าเราก็จะเป็นผู้ที่มีจิตเกษมได้เหมือนกัน เราจะมีพระรัตนตรัย เป็นที่พึ่งที่ระลึกที่แท้จริงกันทุกคน

๕๙

ฉ ล าด ตี ต จิต จี ง ห ลุ ต พ ั น

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย หากว่าภิกษุไม่เป็นผู้ฉลาดในวาระ
จิตของผู้อื่นไซ้ เมื่อเป็นเช่นนั้น เธอทั้งหลายพึงศึกษาว่า
เราทั้งหลาย จักเป็นผู้ฉลาดในวาระจิตของตน ภิกษุทั้งหลาย
เธอพึงศึกษาอย่างนี้แล

ฉลาดคิดจิตจึงหลุดพ้น

๕๒๕

สิ่งทั้งมวลล้วนมาจากความนึกคิดในจิตใจ ทำให้เกิดจินตภาพที่กว้างไกลไร้ขอบเขต ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของความสำเร็จทั้งปวง เมื่อใส่ความพยายามเข้าไปในความปรารถนาอันแรงกล้าแล้ว ความสำเร็จก็จะพลันเป็นจริงขึ้นมาได้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในสิ่งที่ตั้งงามจะมีแรงผลักดันอยู่ภายใน และหลังไหลออกมาเป็นถ้อยคำที่ดี ก่อให้เกิดการกระทำที่ดีตามมา ผลก็คือจะบันดาลความสุข และความสำเร็จสมปรารถนาให้เกิดขึ้น

ความคิดที่แตกต่างกันก็ให้ผลที่แตกต่างกัน หลายคนอาจจะสงสัยว่า ทำไมคนเราถึงแตกต่างกันในเรื่องฐานะความเป็นอยู่ รูปร่างหน้าตาและสติปัญญา สิ่งเหล่านี้เป็นผลผลิตมาจากความคิด ขึ้นอยู่กับว่ามีความคิดที่ดีหรือไม่ดี ถ้าคิดดีแล้ว ให้ทานรักษาศีลเจริญภาวนา จะได้รับผลดี คือ ความร่ำรวย ความสวย ความหล่อและความเฉลียวฉลาด แต่ถ้าคิดไม่ดี ไปทำตรงกันข้าม ผลจะเกิดขึ้นตรงกันข้าม เพราะฉะนั้นสิ่งทั้งหลาย ทั้งมวลจะดีหรือร้าย ขึ้นอยู่กับใจเป็นสำคัญ

มีวาระแห่งพุทธภาษิตที่มานิ สจิตตสูตร ว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย หากว่าภิกษุไม่เป็นผู้ฉลาดในวาระจิตของผู้อื่นไซ้ร้ เมื่อเป็นเช่นนั้น เธอทั้งหลายพึงศึกษาว่า

ฉ ลาด คิต จิต จิง หลุด พัน

๕๒๖

**เราทั้งหลายจักเป็นผู้ฉลาดในวาระจิตของตน ภิกษุทั้งหลาย
เธอพึงศึกษาอย่างนี้แล”**

พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนให้พุทธสาวก เป็นผู้ฉลาดในจิต
ของตน ถ้าหากว่ายังไม่รู้วาระจิตของผู้อื่น อย่างน้อยก็ให้รู้ใจ
ของตัวเอง เพื่อจะได้รู้เท่าทันกิเลสอาสวะ ที่มันคอยจะสอดแทรก
เข้ามาอยู่ตลอดเวลา เราเพลอเป็นไม่ได้ ถ้าใจเราร่วงจากกุศล
มีช่องว่าง เตียวกิเลสความโลภ ความโกรธ ความหลง อย่าง
ใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสามอย่างมันจะเข้ามา แล้วควบคุมใจ
บังคับใจเราให้คิดไม่ดี พุดไม่ดี ทำไม่ดี ก็จะมีวิบากที่เป็นบาป
อกุศลเกิดขึ้นตามมา

ในทางตรงกันข้าม ถ้าเราสำรวมระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้น
พยายามนึกคิด ให้ใจเป็นบุญเป็นกุศลอยู่ตลอดเวลา ในใจให้อัด
แน่นเต็มเปี่ยมไปด้วยคุณงามความดี ใจใสๆ ใจสว่างไม่หมองคล้ำ
บาปหรือกิเลสแม้มีอยู่ก็เหมือนไม่มี เพราะมันไม่ได้โอกาสเข้ามา
มันทำอะไรเราไม่ได้ เนื่องจากเรามีสติรู้เท่าทันมัน เรามีสติ มี
หิริโอตตปปะ เพียรละชั่ว ทำดี ทำใจให้ผ่องใส บาปอกุศลอะไร
ก็ทำอันตรายเราไม่ได้

เหมือนดังเรื่องของพระเถระรูปหนึ่ง ที่ท่านสำรวมระวัง
จิตไม่ให้บาปอกุศลเกิดขึ้น แม้ด้วยความคิด คำพูดและการกระทำ

ฉลาดคิดจิตจึงหลุดพ้น

๕๒๓

ท่านฉลาดในการคิด รู้จักคิด เมื่อมองเห็นสิ่งที่เข้ายวนแล้ว กลับหวนระลึกถึงธรรมสังเวชได้ และได้บรรลุธรรมขั้นสูงสุดใน พระพุทธศาสนา เรื่องมีอยู่ว่า

*ครั้งหนึ่งในสมัยพุทธกาล ได้มีงานมหรสพเกิดขึ้นในเมือง ชาวเมืองทั้งหลายต่างแต่งตัวออกจากบ้าน ไปร่วมสนุกสนาน รื่นเริงอย่างคับคั่ง ในระหว่างทางมีหญิงรูปงามและชายรูปหล่อ เดินทางมาด้วยกัน ขณะนั้นเป็นจังหวะเดียวกันกับที่พระเถระจะต้องอาศัยเส้นทางนั้น เดินทางไปประกอบศาสนกิจ จึงโคจรมาพบกันโดยบังเอิญ

หญิงงามเมื่อเห็นพระเถระขณะที่กำลังพูดคุยกับฝ่ายชาย ก็ได้หันมาส่งยิ้มให้ ยิ้มกว้างจนกระทั่งเห็นฟันขาวที่สวยงาม เรียงชิดติดกันเป็นระเบียบ พระเถระเห็นอาการนั้นก็ตั้งสติ สำรวมใจ ไม่ให้กิเลสที่น่าใคร่น่าพอใจใดๆ เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็น รูปสวยๆ หรือความยิ้มแย้มที่น่าพอใจ

แม้ตอนนั้นพระเถระจะเป็นเพียงแค่อภิกษุธรรมดา ยังไม่ บรรลุธรรมอะไรก็ตาม แต่ว่าท่านเป็นผู้ที่อยู่ในโอวาทของ พระบรมศาสดาที่ว่า หากยังไม่ฉลาดในจิตของผู้อื่น ก็ให้ฉลาด

ฉลาดคิดจิตจึงหลุดพ้น

๕๒๘

ในจิตของตน อย่าให้เสียท่ากิเลส

ท่านจึงรวบรวมจิตให้กลับเข้ามายังฐานที่ตั้งดั้งเดิมของใจ คือ ที่ศูนย์กลางกายของท่าน และพิจารณาความงมนั้นให้แปรผันไปเป็นความไม่งาม โดยเอากระดูกพินของหญิงนั้นเป็นนิมิต คิดว่าสักวันหนึ่ง พินซึ่งมีความขาวงามนี้ จะต้องแปรเปลี่ยนไป เลื่อมคลอน และหลุดร่วงออกจากปาก ท่านพิจารณาถึงความไม่เที่ยงอย่างนี้ จิตพลันสงบจากความยินดี จากความรู้สึกที่นึกชอบใจ สภาวะใจในตอนนี้กลับรู้สึกเป็นกลางๆ ไม่ยินดียินร้าย

เมื่อใจเป็นอุเบกขา ใจหยุดนิ่งละเอียดถูกส่วนไปตามลำดับ กระทั่งได้บรรลุมานต่างๆ ไปตามลำดับขั้น ความสว่าง ความบริสุทธิ์ภายใน อันเกิดจากใจที่เป็นหนึ่ง รวมกับบุญเก่าที่ท่านเคยสั่งสมมานับภพนับชาติไม่ถ้วนตามมาทัน ช่วยสนับสนุนให้ท่านหยุดนิ่งได้แนบแน่นเข้าไปอีก มีแรงขับเคลื่อนเร็วแรง เข้าสู่ภายในจิต ไปสู่สภาวะธรรมที่ละเอียดยิ่งๆ ขึ้น

จากโลกียมาน คือ ตั้งแต่ปฐมมาน ทุติยมาน ตติยมาน จตุตถมาน ก็เลื่อนชั้นเข้าสู่โลกุตระมาน เข้าถึงกายธรรมโคตรกุ กายธรรมพระโสดาบัน กายธรรมพระสกิทาคามี และกายธรรมพระอนาคามี กระทั่งได้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกายธรรมพระอนาคามี เป็นพระอนาคามีบุคคล

ฉลาดคิดจิตจึงหลุดพ้น

๕๒๕

ถึงตอนนี้ความคิดความกำหนดยินดีในเพศตรงข้ามก็หมดไป จะมองเห็นทุกคนเหมือนเป็นเพื่อนร่วมทุกข์ เกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน มองด้วยใจที่เป็นกลางๆ ความคิดเรื่องงามก็หมดไป ท่านมองดูหญิงงามนั้น ด้วยความรู้สึกที่แตกต่างจากตอนแรก คือมองว่า เป็นเพียงเพื่อนร่วมทุกข์ หรือหมู่ญาติคนหนึ่ง ไม่ได้มองว่าสวยหรือไม่สวย เพราะพระอนาคามี ท่านละกิเลสสังโยชน์เบื้องต่ำ ๕ อย่างได้แล้ว คือ ลักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส กามราคะ และภริยะ

พอท่านได้บรรลุพระอนาคามีแล้ว ท่านยังมีกำลังใจอย่างเปี่ยมล้น ที่จะทำความเพียรให้บรรลุผลอันสูงสุดต่อไป คือ พระอรหัตผล วันหนึ่ง ขณะที่ท่านได้ฟังธรรมจากพระธรรมเสนาบดีสารีบุตร ท่านปฏิบัติตามด้วยความเคารพ ได้ปล่อยใจไปตามกระแสเสียงแห่งพระธรรมเทศนา

ใจของท่านที่ละเอียดอยู่แล้ว และพร้อมที่จะรองรับคุณธรรมขั้นสูงขึ้นไป โดยได้รับคำแนะนำจากพระสารีบุตร ซึ่งถือว่าเป็นยอดกัลยาณมิตรชั้นเยี่ยม รองจากพระลัมบาลัมพุทฺธเจ้า ยิ่งง่ายต่อการบรรลุธรรม ท่านตั้งใจปฏิบัติตาม โดยไม่ลังเลสงสัย ในที่สุดจิตหลุดพ้นจากสังโยชน์เบื้องสูง ๕ อย่างได้ คือ รูปราคะ อรูปราคะ อุทธัจจะ มานะ และอวิชชา ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ เมื่ออวิชชาถูกขจัดให้หมดสิ้นไปด้วยอรหัตมรรค

มูลนิธิจิตจิตจึงหลุดพ้น

๕๓๐

อาโลโก คือ แสงสว่างอันไม่มีประมาณแห่งวิชาที่บังเกิดขึ้น
ให้บรรลอรหัตผล วิชา ๓ วิชา ๔ วิโมกข์ ๔ อภิญญา ๖ ปฏิ-
สัมภทาญาณ ๔ จรณะ ๑๕ บังเกิดขึ้นมาพร้อมๆ กัน ได้สำเร็จ
กรณียกิจในทางพระพุทธศาสนา เป็นผู้อยู่จบพรหมจรรย์

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า ความเป็นผู้ฉลาดในจิตของตน
เป็นเรื่องที่สำคัญ ถือว่าเป็นศาสตร์และศิลป์ ใครมีสิ่งนี้ถือว่า
มีบุญมากๆ มีภูมิรู้ภูมิธรรมที่สั่งสมมาอย่างดีข้ามภพข้ามชาติ
ฉะนั้น ผู้ที่ปฏิญาณตนว่าเป็นชาวพุทธ หรือแม้กระทั่งชาวโลก
ทั้งหลาย จะต้องฉลาดในศาสตร์ของชีวิต เพื่อความอยู่รอด
ปลอดภัยอย่างแท้จริงของตัวเรา เราทุกคนจำเป็นที่จะต้องศึกษา
พุทธศาสตร์ จะได้มีศิลปะในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องสมบูรณ์
ตามพุทธวิธีที่สามารถนำพาเราไปสู่อายตนิพพานได้

เราทุกคนโชคดีที่อยู่ใต้ร่มเงาบรรพตพระพุทธศาสนา จึงได้
มารู้เรื่องบุญเรื่องบาป รู้ว่าอะไรเป็นสาระหรือไม่เป็นสาระ
บางทีเราอาจจะคุ้นกับสิ่งเหล่านี้จนเห็นว่า เป็นสิ่งธรรมดา อันที่
จริง สิ่งนี้เป็นเรื่องสำคัญของชีวิต เพราะมีผลต่อชีวิตของเรา
ตั้งแต่ปัจจุบันนี้ไปจนถึงอายตนิพพาน ฉะนั้นให้ตั้งใจละชั่ว ทำดี
ทำให้ผ่องใส จะได้มีสุคติโลกสวรรค์และนิพพานเป็นที่ไปกัน

๖๐

ความ สุข
ใน พระ รัต น ต รั ย

ผู้มีความเพียรฝึกฝนอบรมจิตดีแล้ว ย่อมมีใจตั้งมั่น
ในพระรัตนตรัย มีใจมั่นคงเหมือนภูเขาศิลาที่ไม่หวั่นไหว
ต่อแรงลมที่มาจากทั้ง ๔ ทิศ ย่อมไม่กำหนดในอารมณ์ เป็นที่
ตั้งแห่งความกำหนด ไม่ขัดเคืองในอารมณ์เป็นที่ตั้งแห่งความ
ขัดเคือง ผู้ที่หมั่นฝึกฝนอบรมจิตดีแล้ว ทุกข์ย่อมไม่เกิดขึ้นกับ
ผู้นั้น

ความสุขในพระรัตนตรัย

๕๓๓

พระรัตนตรัยเป็นสรณะอันเกษมที่ประเสริฐที่สุด เราเกิดมาเพื่อแสวงหาพระรัตนตรัย เพื่อทำที่พึ่งที่ระลึกให้เกิดขึ้นกับตัวของเรา เราจะสามารถดำเนินชีวิตอยู่บนโลกนี้ได้อย่างปลอดภัยและมีชัยชนะ การที่จะเข้าถึงพระรัตนตรัย ภายในตัวซึ่งเป็นธรรมอันละเอียดลึกซึ้งได้นั้น เราจะต้องปรารภความเพียรในการฝึกฝนอบรมใจให้หยุดนิ่ง ให้ใจปลอดภัยจากความคิดทั้งหลาย โดยปรับใจให้ละเอียด ให้สบาย ให้เบิกบานชุ่มชื้น ให้สะอาดบริสุทธิ์ผ่องใส ไม่ขุ่นมัว สามารถที่จะให้อภัยกับทุกสิ่งทุกอย่างได้แม้กระทั่งตัวของเราเอง จนเรามีความรู้สึกว่า ใจของเราประดุจแหล่งกำเนิดแห่งความบริสุทธิ์ และความปรารถนาดีที่มีแจกจ่ายให้ผู้อื่น อย่างไม่มีวันที่จะหมดสิ้นสภาพใจเช่นนี้ เป็นต้นทางของการเข้าถึงพระรัตนตรัยภายใน

พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าตรัสถึงผู้ที่ฝึกฝนอบรมจิตดีแล้วว่า

“ผู้มีความเพียรฝึกฝนอบรมจิตดีแล้ว ย่อมมีใจตั้งมั่นในพระรัตนตรัย มีใจมั่นคงเหมือนภูเขาศิลาที่ไม่หวั่นไหว ต่อแรงลมที่มาจากทั้ง ๔ ทิศ ย่อมไม่กำหนดในอารมณ์ เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ไม่ขัดเคืองในอารมณ์เป็นที่ตั้งแห่งความขัดเคือง ผู้ที่ห่มนุ่งฝึกฝนอบรมจิตดีแล้ว ทุกข์ย่อมไม่เกิดขึ้นกับผู้นั้น”

ความสุขในพระรัตนตรัย

๕๓๔

ผู้ที่ยังปฏิบัติธรรม หมั่นฝึกฝนอบรมใจให้หยุดนิ่ง ย่อมได้รับรางวัลแห่งความเพียร คือใจจะสงบ จะหยุดนิ่ง ความกำหนดขัดเคือง หรือความขุ่นข้องหมองใจอะไรต่างๆ จะหมดไป เมื่อใจหยุดนิ่งถูกส่วน จะพบแสงสว่างภายใน เมื่อมองความสว่างเข้าไป จะพบดวงธรรมภายในและพบกายในกาย ที่มีอยู่เป็นชั้นๆ เข้าไปตามลำดับ จนกระทั่งได้เข้าถึงพระรัตนตรัยภายใน

เมื่อเข้าถึงพระรัตนตรัยแล้ว ความสุขอันไม่มีประมาณ จะบังเกิดขึ้น เป็นความสุขที่สมบูรณ์ไม่ต้องอาศัยวัตถุภายนอก สุขได้ด้วยตัวของตนเอง เพราะพระรัตนตรัยเป็นแหล่งกำเนิดแห่งความสุขที่ไม่มีที่สิ้นสุด พลังมวลแห่งความสุขและความบริสุทธิ์ จะขยายออกไปทั่วทุกอณูของความรู้สึกร่างกายใน ใจที่ขยายออกไปอย่างไม่มีขอบเขต เราจะยิ้มออกมาจากร่างกายใน เพราะปลื้มใจกับความสุขที่บังเกิดขึ้น ความทุกข์ทั้งหลายพลันหมดสิ้นไปทันที เมื่อได้เข้าถึงพระรัตนตรัย

ความทุกข์เป็นสิ่งที่ไม่ปรารถนา แต่ความสุขเป็นสิ่งที่สรรพชีวล้วนปรารถนา พระลัมมालัมพุทเจ้าทรงมีความปรารถนาดี อยากให้มวลมนุษยชาติได้เข้าถึงความสุขที่แท้จริง เพราะพระองค์ทรงทราบว่า ความสุขที่เป็นนิรันดร์ ที่ยอดเยี่ยมที่สุดนั้น รวมประทุมอยู่ในพระรัตนตรัย ดังนั้นพระองค์ทรงมุ่งสอน

ความสุขในพระรัตนตรัย

๕๓๕

ให้ชาวโลกได้เข้าถึงพระรัตนตรัยภายใน เพราะพระรัตนตรัยนี้เป็นศูนย์รวมแห่งความสุขที่สมบูรณ์ เป็นที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุด และเป็นเป้าหมายของทุกๆ ชีวิตที่เกิดขึ้นบนโลกนี้ ถ้าทุกคนในโลกได้ปฏิบัติธรรมจนเข้าถึงพระรัตนตรัยภายในได้ ชาวโลกจะสมปรารถนาในชีวิต ถ้ายังเข้าไม่ถึง ชีวิตยังไม่สมปรารถนา ยังเป็นชีวิตที่พร่องอยู่ ต้องแสวงหากันต่อไป

*เหมือนพราหมณ์ท่านหนึ่ง ท่านเป็นผู้มีปัญญา มีปฏิภาณเป็นเยี่ยม เมื่อเจริญวัยขึ้นได้ศึกษาคัมภีร์ไตรเพทของลัทธิพราหมณ์จนแตกฉาน แต่มีความรู้สึกลึกๆ ว่า ความรู้ที่ได้ศึกษามาแล้วนี้ ยังไม่ใช่ความรู้ที่สูงสุด เพราะเป็นความรู้ที่ไม่สามารถทำให้บรรลุถึงความสุขที่แท้จริง น่าจะมีความรู้อื่นที่ยิ่งกว่านี้อีกที่ทำให้เข้าถึงความเต็มเปี่ยมบริบูรณ์ของชีวิต เพราะถ้าความรู้ชนิดนี้เป็นความรู้ขั้นสุดยอดแล้ว ต้องสามารถพันทุกข์ได้ แต่นี่ศึกษาลำเร็จแล้วยังมีทุกข์อยู่ แม้ท่านจะได้รับคำยกย่องชื่นชมว่าเป็นผู้มีปัญญาดี มีปฏิภาณเป็นเยี่ยม แต่ท่านไม่ได้หลงปลื้มใจกับคำชมเหล่านั้นเลย เพราะท่านรู้ตัวว่าตนเองยังไม่หมดกิเลส เมื่อยังมีกิเลสอยู่ก็ยังไม่พ้นทุกข์ ท่านจึงแสวงหาหนทางพ้นทุกข์ต่อไป

ความสุขในพระรัตนตรัย

๕๓๖

ครั้นต่อมา พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา พร้อมด้วยหมู่ภิกษุสงฆ์ มีพระสารีบุตร และพระมหาโมคคัลลานะ เป็นต้น ได้เสด็จจาริกไปประกาศพระศาสนาทั่วราชอาณาจักรทั้งในพระนคร ตามแคว้นแคว้นและแถบชนบทต่างๆ พระองค์ได้ทรงปลุกฝังสัมมาทิฐิ ให้เกิดขึ้นกับมหาชนในทุกระดับทุกชนชั้น ให้มีความเห็นถูกต้องในเรื่องความเป็นจริงของชีวิต เรื่องบุญ เรื่องบาป เรื่องกฎแห่งกรรม เรื่องกฎของไตรลักษณ์ ซึ่งเป็นเรื่องหลักในการสั่งสอนคนในยุคสมัยนั้น มหาชนผู้มีบุญทั้งหลายที่ได้ฟังพระธรรมเทศนาของพระองค์ ต่างบรรลุธรรมมาภิสัมัยกันมากมาย มีทั้งมนุษย์และเทวดาที่ได้เข้าถึงพระรัตนตรัย เข้าถึงไตรสรณคมน์ มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่ระลึก

จวบจนพระบรมศาสดาเสด็จมาถึงหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ซึ่งอยู่ในเขตชนบทของนครสาวัตถี พระองค์ได้โปรดพราหมณ์ อัสสลายนะกับนางจันทวดีพราหมณ์ผู้มีทิฐิมาก เพราะมีทิฐิในความรู้ในศิลปวิทยาตามลัทธิของตน และมีทิฐิเพราะมีทรัพย์สมบัติที่บริบูรณ์ เป็นครอบครัวที่มีฐานะดีที่สุดในเขตนั้น แล้วก็ยังมีทิฐิเพราะบุตร เนื่องจากบุตรของพราหมณ์เป็นบัณฑิตนักปราชญ์ที่ฉลาดมาก ได้รับการยกย่องจากคณาจารย์ และพวกพราหมณ์ด้วยกันว่า มีปัญญาลึกซึ้งและมีปฏิภาณแตกฉานในทุกเรื่อง

ความสุขในพระรัตนตรัย

๕๓๓

เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จไปโปรดพราหมณ์ จึงต้องทรมานให้หมดพยศโดยให้ลดทิฐิมานะก่อน เพื่อจะได้เปิดใจให้กว้าง เพื่อรองรับความรู้อันบริสุทธิ์อันประเสริฐ ที่เลิศกว่าความรู้ที่พราหมณ์ได้ศึกษาเล่าเรียนมา พระองค์ทรงทรมานพราหมณ์อัสสลายนะ ด้วยพระปัญญาอันยิ่งของพระองค์ จนกระทั่งพราหมณ์อับจนปัญญา และละทิฐิมานะลงได้ ในที่สุดก็ยอมประกาศตนเป็นอุบาสกผู้นับถือพระรัตนตรัย

ส่วนบุตรของพราหมณ์ คือ มหาโกฏิฐิตะ มาทราบภายหลังว่า บิดาของตนได้ปฏิญาณตน หันมานับถือพระรัตนตรัย จึงตรองด้วยปัญญาของตนว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะต้องเป็นผู้เลิศด้วยพระมหาปัญญา จึงสามารถทำให้พราหมณ์ผู้เป็นบิดา ซึ่งเป็นผู้มีปัญญามากและเคร่งครัดในลัทธิพราหมณ์ สามารถเปลี่ยนใจจนเปลี่ยนศาสนาได้ ไม่ใช่เรื่องธรรมดาเลย คิดแค่นี้โกฏิฐิตะแม้จะยังไม่ได้พบพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็บังเกิดความเลื่อมใสแล้ว เพราะท่านเป็นผู้มีไหวพริบปฏิภาณ จึงตรองด้วยปัญญาของตนเองได้

เมื่อท่านบังเกิดความเลื่อมใส จึงตามไปฟังธรรม วันหนึ่งได้มีโอกาสฟังพระธรรมเทศนาจากพระบรมศาสดา เป็นคำสอนที่สามารถนำออกจากทุกข์ได้จริง จึงเกิดมหาปีติ เนื่องจาก

ความสุขในพระรัตนตรัย

๕๓๘

พยายามแสวงหาความรู้ที่ทำให้พ้นทุกข์มาโดยตลอด จึงเหมือนได้พบแสงสว่างในชีวิต และเห็นช่องทางที่จะพ้นจากทุกข์ ท่านจึงขอบรรพชาอุปสมบทในพระธรรมวินัย ซึ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเมตตาตามอบให้พระสารีบุตรเป็นพระอุปัชฌาย์ และพระมหาโมคคัลลานะเป็นพระอาจารย์

หลังจากที่ท่านปลงผมเสร็จ กำลังจะผลัดผ้าสาฎกออกเพื่อเปลี่ยนมานุ่งห่มชุดของนักบวช ในจังหวะนั้นท่านก็ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ในทันที เมื่อบรรลुरुธรรมแล้ว ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องปฏิสัมพันธ์ทางจิต ต่อมาพระบรมศาสดาทรงสถาปนาท่านไว้ในตำแหน่งภิกษุผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลาย ผู้มีความแตกฉานในปฏิสัมพันธ์ทางจิต ท่านได้บรรลุเอกัตถบรมสุขความปรารถนาสามารถหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งหลายได้

เราจะเห็นว่าในที่สุดแล้ว ทุกชีวิตจะต้องมาลงเอยที่การได้บรรลุมรรคผลนิพพาน อย่างน้อยต้องบรรลุพระนิพพานในภพชาติสุดท้าย บรรลุเอกัตถบรมสุขที่แท้จริง คือ สุขอย่างยิ่งในอายตณนิพพาน ที่ไม่มีสุขอื่นใดจะมาเปรียบปาน ความสุขชนิดนี้แหละเป็นสุดยอดของความสุข ที่เราทุกคน และสรรพสัตว์ทั้งหลายล้วนปรารถนา กัน ซึ่งการที่จะลิ้มรสของความสุขชนิดนี้ได้ ก็ต้องเข้าถึงพระรัตนตรัยภายในให้ได้ก่อน เพราะฉะนั้น

ความสุขในพระรัตนตรัย

๕๓๕

พวกเราทุกคนจะต้องขยันหมั่นเพียรนั่งธรรมะกันให้มากๆ เราจะได้สมปรารถนาในการเข้าถึงพระรัตนตรัยกันทุกๆ คน

ในที่สุดนี้ หลวงพ่อช่ออำนวยการพร ให้ทุกท่านมีแต่ความสุขความเจริญรุ่งเรือง ให้ประสบความสำเร็จในชีวิต ในธุรกิจ การงานและสิ่งที่พึงปรารถนา ให้มีมหาสมบัติ บังเกิดขึ้น ไร้ใช้สร้างบารมีอย่างไม่รู้จักหมดจักสิ้น ให้เข้าถึงฐานะแห่งความเป็นมหาเศรษฐีผู้ใจบุญ มีสมบัติแล้วก็ไม่ตระหนี่ นำมาใช้สร้างบารมีเพื่อขยายสันติสุขไปทั่วโลก

ให้มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง อย่าเจ็บ อย่าป่วย อย่าไข้ มีอายุยืนยาว ได้สร้างบารมีไปนานๆ ให้ครอบครัว อยู่เย็นเป็นสุข เป็นครอบครัวแก้ว ครอบครัวธรรมกาย ให้มีดวงปัญญาสว่างไสว เป็นนักปราชญ์ราชบัณฑิต รู้แจ้งแทงตลอดทั้งทางโลกและทางธรรม ปฏิบัติธรรมให้ปฏิบัติได้สะดวก รู้เห็นได้ อย่างรวดเร็ว ให้เข้าถึงวิชาธรรมกายของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความปรารถนาอันใดที่ตั้งไว้ อย่างดีแล้ว ขอจงเป็นผลสำเร็จ ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรมกายของพระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ จงทุกประการเทอญ

ประวัติย่อ พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อดัมมชโย)

๕๔๑

พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อดัมมชโย)

สมณศักดิ์ พ.ศ.๒๕๓๕ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะ
ชั้นสามัญ ที่ พระสุธรรมยานเถร

พ.ศ.๒๕๓๙ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะ
ชั้นราช ที่ พระราชภาวนาวิสุทธิ
(ฝ่ายวิปัสสนาธุระ)

นามและฉายา ไชยบุญย์ ธมฺมชโย (สุทธิผล)

ชาติกาล วันเสาร์ที่ ๒๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๘๗

ชาติภูมิ อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

บรรพชาอุปสมบท วันพุธที่ ๒๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๑๒
ณ พัทธสีมาวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ
โดยมี สมเด็จพระมหาธีรราชสังฆคณาจารย์
(ช่วง วรบุญโอบ ป.ธ.๙) วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ในขณะดำรง
สมณศักดิ์ที่พระเทพวรเวที เป็นพระอุปัชฌาย์

วิทยฐานะ เศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
บางเขน กรุงเทพฯ
นักธรรมโท สำนักเรียนวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ
ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตำแหน่ง อธิบดีสงฆ์วัดพระธรรมกาย
ประธานมูลนิธิธรรมกาย
เจ้าสำนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย

ประวัติย่อ พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อดมชโย)

๕๔๒

ผลงานโดยสังเขป

๑. จัดพิธีมหิตาสักการะพระภิกษุสามเณรเปรียญธรรม ๙ ประโยค ซึ่งจัดมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๑ เพื่อยกย่องผู้ที่สอบได้เปรียญธรรมชั้นสูงสุดของการคณะสงฆ์ไทย

๒. เป็นผู้ริเริ่มโครงการอบรมให้ความรู้แก่พระนักบริหาร และพระกัลยาณมิตรอย่างมีระบบ

๓. จัดส่งเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิธรรมกายเข้าเป็นภาคีสมาชิกขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก และองค์การสหประชาชาติ เพื่อแลกเปลี่ยนและสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรต่างๆ ทั่วโลก

๔. สร้างวัดในทวีปอเมริกา ทวีปยุโรป ทวีปออสเตรเลีย และทวีปเอเชีย รวมทั้งศูนย์ปฏิบัติธรรมกว่า ๑๐๐ แห่ง ทั่วโลก เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และส่งเสริมการปฏิบัติธรรมแก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ

๕. นำเสนอให้มีวันสมาธิโลก และจัดวันสมาธิโลก ร่วมกับองค์การยูวพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก โดยกำหนดให้วันที่ ๖ สิงหาคม ของทุกปี เป็นวันที่ชาวโลกทั้งหลายจะได้ทำใจให้เป็นสมาธิร่วมกัน

๖. จัดตั้งโครงการสร้างเสริมคุณธรรมกว่า ๑๐๐ โครงการ แก่เยาวชนและประชาชนทั่วประเทศ เช่น โครงการบรรพชา-อุปสมบทหมู่ นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ภาคฤดูร้อน ภาคเข้าพรรษา เป็นประจำตลอดปี โครงการอบรมธรรมทายาทหญิง โครงการสมาธิแก้ว เป็นต้น

ประวัติย่อ พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อดมชโย)

๕๔๓

๗. จัดตั้งโครงการปฏิบัติธรรมพิเศษ ซึ่งจัดให้มีการสอนสมาธิภาวนานอกสถานที่ ครั้งละ ๑ ลัปดาห์ ตลอดทั้งปี

๘. จัดตั้งโครงการบ้านกัลยาณมิตร โดยส่งพระอาจารย์ออกบรรยายธรรมในสถานศึกษาและสถาบันต่างๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดเป็นประจำ

๙. ริเริ่ม ปลุกฝัง และสร้างค่านิยมในการแต่งชุดขาวเข้าวัดปฏิบัติธรรมในวันอาทิตย์ รณรงค์ให้เยาวชนและประชาชนเข้าร่วมปฏิบัติธรรมโดยมีคำขวัญว่า “ไปวัดทุกวันอาทิตย์ เพื่อสร้างชีวิตให้มีคุณค่า”

๑๐. ริเริ่มโครงการตอบปัญหาธรรมะ ทางก้าวหน้า เริ่มตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๒๕ มีผู้เข้าสอบเพียง ๓๐๐ คน จนถึงปีพ.ศ. ๒๕๔๖ มียอดผู้เข้าสอบมากถึง ๔,๐๖๗,๓๗๒ คน

๑๑. เป็นผู้สนับสนุนการศึกษาภาษาบาลี จนมีภิกษุสามเณรสอบได้มากที่สุดของประเทศติดต่อกันหลายปี และสร้างประวัติศาสตร์การศึกษาที่มีนักเรียนสอบได้มากถึง ๒๑๓ รูป

๑๒. เป็นผู้ริเริ่มโครงการ “เทเหล้า-เผาบุหรี่” อย่างเห็นเป็นรูปธรรม และจัดทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จนปรากฏว่ามีการเลิกดื่ม เลิกขาย และเลิกผลิตกันมากมายทั่วโลก

๑๓. เทศน์ สอนธรรมะ และการเจริญสมาธิภาวนาทุกวันแก่ประชาชนทั่วไป ณ สภาธรรมกายสากล วัดพระธรรมกาย จ.ปทุมธานี

๑๔. ให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุ-สามเณร นักเรียน นิสิต นักศึกษา ปีละกว่า ๒,๐๐๐ ทุน ทุนปี

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๔๕

กลืน	ตามศัพท์แปลว่า ไม้สะดึง คือไม้สำหรับทำจีวร, ในทางพระวินัย ใช้เป็นชื่อเรียก สังฆกรรมอย่างหนึ่งที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตแก่สงฆ์ ผู้จำพรรษาแล้ว
กตัญญูตา	ความเป็นคนกตัญญู, ความเป็นผู้รู้คุณ
กตัตตากรรม	กรรมลักว่าทำ คือ ไม่ได้ตั้งใจจะให้เป็นอย่างนั้นโดยตรง ทำไปโดยไม่ตั้งใจชัดเจน
กลืน	วัตถุนันจุใจ คือ จูงใจให้เข้าไปผูกอยู่ ใช้สำหรับเพ่ง เพื่อจูงจิตให้เป็นสมาธิ
กหาปณะ	ชื่อมาตราเงินในสมัยโบราณ ๑ กหาปณะ เท่ากับ ๒๐ มาสก หรือ ๔ บาท
กัป	กาลกำหนด, ระยะเวลายาวนานเหลือเกิน
กัมมัญฐาน	ที่ตั้งแห่งการงาน, อารมณ์เป็นที่ตั้งแห่งการงานของใจ กัมมัญฐาน ๔๐ คือ กลืน ๑๐ อสุภะ ๑๐ อนุสสติ ๑๐ พรหมวิหาร ๔ อาหาเรปฏิกูลสัญญา ๑ จตุธาตุวัตถสถาน ๑ อรูป ๔
กามคุณ	ส่วนที่ปรารถนาใคร่มี ๕ อย่าง คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ที่น่าใคร่น่าพอใจ
กามฉันท์	ความพอใจรักใคร่ในอารมณ์ที่ชอบใจมีรูปเป็นต้น, ความพอใจในกามคุณทั้ง ๕
กามตัณหา	ความทะยานอยากในกาม,
กามภพ	ที่เกิดของผู้ที่ยังข้องอยู่ในกาม, ได้แก่ อบายภูมิ มนุษยโลก และเทวโลก

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๔๖

- กามราคะ** ความกำหนดด้วยกิเลสกาม, ความรักใคร่กาม
- กามสุขัลลิกานุโยค** การประกอบตนให้พัวพันหมกมุ่นอยู่ในกามสุข เป็นที่สุดอย่างหนึ่ง ในบรรดาที่สุดสอง คือ กามสุขัลลิกานุโยค ๑ อัตตกิลมณานุโยค ๑
- กามารมณ** อารมณ์ที่น่าใคร่ น่าปรารถนา หมายถึง รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ได้แก่กามคุณ ๕ นั้นเอง
- กามาวจร** ซึ่งท่องเที่ยวไปในกามภพ, ซึ่งเกี่ยวข้องอยู่ในกาม
- กามาสวะ** อาสวะคือกาม, กิเลสต้องอยู่ในสันดานที่ทำให้เกิดความใคร่
- กามะสุมิจฉาจาร** ความประพฤติดินในกามทั้งหลาย, ความผิดประเวณี
- กายสุจริต** ประพฤติชอบทางกาย มี ๓ อย่าง คือ เว้นจากฆ่าสัตว์ เว้นจากลักทรัพย์ เว้นจากประพฤติดินในกาม
- กาลทาน** ทานที่ให้ตามกาล ไม่ใช่ให้ได้ตลอดเวลา เช่น การถวายผ้ากฐิน การถวายผ้าอาบน้ำฝน เป็นต้น ซึ่งทายกจะถวายได้ตามกำหนดเวลาที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตเท่านั้น
- กาสาวพัสดุ์** ผ้าที่ย้อมด้วยน้ำฝาด, ผ้าเหลืองสำหรับพระ
- กิเลสกาม** กิเลสเป็นเหตุใคร่, กิเลสที่ทำให้อยาก
- กิเลสमार** มาร คือ กิเลสที่เข้าครอบงำจิตใจขัดขวางไม่ให้ทำความดี
- กุฎิ** กระโจมหรือที่พัก ซึ่งเป็นที่อยู่ของนักบวช เช่น พระภิกษุ
- กุศลกรรม** กรรมดี, กรรมที่เป็นกุศล, การกระทำที่ดี คือ เกิดจากกุศล
- กุศลกรรมบถ** ทางแห่งกรรมดี, ทางทำดี, ทางแห่งกรรมที่เป็นกุศล, กรรมดี อันเป็นทางนำไปสู่สุคติมี ๑๐ อย่าง

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๔๓

กุศลธรรม	ธรรมที่เป็นกุศล, ธรรมฝ่ายกุศล, ธรรมที่ดี, ธรรมฝ่ายดี
ขันติ	ความอดทน
ชั้นธมาร	ชั้น ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นมาร เพราะเป็นสภาพอันปัจจัยปรุงแต่งขึ้น เป็นที่ตั้งแห่งทุกข์
ชิปปาภิญญา	รู้ฉับพลัน
ชีนาสพ	ผู้มีอาสวะสิ้นแล้ว, ผู้หมดกิเลส, พระอรหันต์
เซพะ	น้ำลาย
ครุกรรม	กรรมหนักทั้งที่เป็นกุศลและอกุศล ในฝ่ายกุศล ได้แก่ ฌานสมาบัติ ในฝ่ายอกุศล ได้แก่ อนันตริยกรรม
คฤหบดี	ผู้เป็นใหญ่ในเรือน, พ่อเจ้าเรือน, ผู้มั่งคั่ง
คันถธุระ	ธุระ คือ การเรียนพระคัมภีร์, การศึกษาพระปริยัติธรรม
คาวุต	ชื่อมาตราวัดระยะทางเท่ากับ ๘๐ อุลกะ หรือ ๑๐๐ เส้น (๔ คาวุต เป็น ๑ โยชน์)
จตุตถฌาน	ฌานที่ ๔ มีองค์ ๒ ละสุขเสียได้ มีแต่อุเบกขากับเอกัคคตา
จตุปัจจัย	สิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต ๔ อย่าง คือ จีวร ปิณฑบาต เสนาสนะ คิลานเภสัช
จระณะ	เครื่องดำเนิน, ปฏิปทา คือ ข้อปฏิบัติอันเป็นทางบรรลุวิชามี ๑๕ คือ สีสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยศีล อปัณณกปฏิปทา ๓ สัทธรรม ๗ และฌาน ๔
จันทาล	ลูกต่างวรรณะ เช่น บิดาเป็นศูทร มารดาเป็นพราหมณ์ มีลูกออกมา เรียกว่า จันทาล

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๔๘

- จีวร** ผ้าที่ใช้นุ่งห่มของพระในพระพุทธศาสนาผืนใดผืนหนึ่งก็ได้ ในจำนวน ๓ ผืน ที่เรียกว่า ไตรจีวร คือ ผ้าสังฆาฏิ ผ้าอุตราสงค์ และผ้าอังตราวลก
- จติ** เคลื่อนจากภพหนึ่งไปสู่ภพอื่น, ตาย ส่วนมากใช้กับเทวดา
- จุฬามณีเจดีย์** พระเจดีย์ที่บรรจุพระจุฬามณีของพระพุทธเจ้าในดาวดึงส์ เทวโลก
- ฉัพพรรณรังสี** รัศมี ๖ ประการ ซึ่งเปล่งออกจากพระวรกายของ พระพุทธเจ้า คือ ๑.เขียวเหมือนดอกอัญชัน ๒.เหลืองเหมือน ทรดาลทอง ๓.แดงเหมือนตะวันอ่อน ๔.ขาวเหมือนแผ่นเงิน ๕.สีหงสบาทเหมือนดอกหงอนไก่ ๖.ประภัสสรเลื่อมพราย เหมือนแก้วผลึก
- ชฎิล** นักบวชประเภทหนึ่ง เกล้าผมมุ่นเป็นมวยสูงขึ้น มักถือลัทธิ บูชาไฟ
- ชนกกรรม** กรรมที่นำไปเกิด, กรรมที่เป็นกุศลหรืออกุศลก็ตามที่เป็น ตัวแต่ส่งผลให้เกิด คือ ชักนำให้ถือปฏิสนธิในภพใหม่
- ชมพูทวีป** ชื่อประเทศอินเดียครั้งโบราณ
- ชาครียานุกโยค** การประกอบความเพียรเครื่องตื่นอยู่ คือ เพียรพยายาม ปฏิบัติธรรม ไม่เห็นแก่นนอน ตื่นตัวอยู่เป็นนิตย์
- ฌาน** การเพ่งอารมณ์จนใจแน่วแน่เป็นอัปปนาสมาธิ
- ญาณ** ความรู้, ปรีชาหยั่งรู้, ปรีชากำหนดรู้
- ดาวดึงส์** สวรรค์ชั้นที่ ๒ แห่งสวรรค์ ๖ ชั้น มีจอมเทพผู้ปกครอง คือ พระอินทร์

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๔๕

ดุสิต	สวรรค์ชั้นที่ ๔ มีท้าวสันดุสิตเทวราชปกครอง เป็นชั้นที่สถิตของพระโพธิสัตว์
เดียรธีย์	นักบวชภายนอกพระพุทธศาสนา
ตถาคต	พระนามอย่างหนึ่งของพระพุทธเจ้า เป็นคำที่พระพุทธเจ้าตรัสถึงพระองค์เอง
ตบะ	ความเพียรเครื่องเผาผลาญกิเลส, การบำเพ็ญเพียรเพื่อกำจัดกิเลส
ไตรลักษณ์	ลักษณะ ๓ คือความไม่เที่ยง ความเป็นทุกข์ เป็นอนัตตา
ไตรสิกขา	สิกขา ๓, ข้อปฏิบัติที่ต้องศึกษา ๓ อย่าง คือ ศึกษาเรื่องศีล สมาธิ ปัญญา
อุปรามหบุคคล	บุคคลผู้ควรแก่สกุ๊ป คือ บุคคลที่ควรนำกระดุกบรรจุสกุ๊ปไว้บูชา มี ๔ คือ ๑.พระพุทธเจ้า ๒.พระปัจเจกพุทธเจ้า ๓.พระอรหันตสาวก ๔.พระเจ้าจักรพรรดิ
ทักษิณาวฏ	เวียนประทักษิณ คือ เวียนขวาเหมือนเข็มนาฬิกา
ทักษิณียบุคคล	บุคคลผู้ควรรับทักษิณา ได้แก่ พระสงฆ์, สมณะ
ทักษิณาทก	น้ำที่หกลงในเวลาทำทาน เป็นเครื่องหมายของการให้
ทสสนานุตตริยะ	การเห็นที่ยอดเยี่ยม
ทิพพจักขุ	ตาทิพย์, ญาณพิเศษของผู้ได้อภิญญาทั้งหลาย
ทศปาโมกข์	อาจารย์ผู้มีชื่อเสียงโด่งดัง
ทุกรกิริยา	การทำความเพียรอันยากที่ใครๆ จะทำได้
ทุศีล	มีศีลชั่ว คือ ประพฤติไม่ดี มักละเมิดศีล

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๕๐

เทพธิดา	นางฟ้า, หญิงชาวสวรรค์
เทพบุตร	เทวดาผู้ชาย, ชาวสวรรค์เพศชาย
เทวดา	หมู่เทพ, ชาวสวรรค์ เป็นคำเรียกชาวสวรรค์ทั้งเพศชายและเพศหญิง
เทวธรรม	ธรรมที่ทำให้เป็นเทวดา มี ๒ อย่าง คือ ทิธี และโอตตปปะ
เทวโลก	โลกของเทวดา ได้แก่ สวรรค์กามาพจร ๖ ชั้น คือ ๑.จาตุมหาราชิกา ๒.ดาวดึงส์ ๓.ยามา ๔.ดุสิต ๕.นิมมานรดี ๖.ปรนิมมิตวสวัตดี
เทโวโรหณะ	การที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากเทวโลกหลังออกพรรษา
ธมกรก	กระบอกกรองน้ำของพระสงฆ์
ธรรมกถึก	ผู้กล่าวสอนธรรม, ผู้แสดงธรรม, นักเทศน์
ธรรมาภิสมัย	การตรัสรู้ธรรม, การสำเร็จมรรคผล
ธรรมาสน์	ที่สำหรับนั่งแสดงธรรม
ธุดงค์	องค์คุณเครื่องกำจัดกิเลส, ชื่อข้อปฏิบัติประเภทวัตร ที่ผู้สมัครใจจะพึงสมาทานประพฤติได้ เป็นอุบายขัดเกลากิเลส
นมัสการ	การไหว้, การเคารพ, นอบน้อม
นิคหกรรม	กรรมที่สงฆ์ทำแก่ภิกษุที่ควรปราบเพื่อให้เช็ดหลาบ
นิพพาน	การดับกิเลสสิ้นเชื้อไม่เหลือเศษ, การดับขั้นธำมาสน์ของพระอรหันต์
นิมนต์	เชิญ หมายถึงเชิญพระ เชิญนักบวช
นียยานิกะ	ธรรมเป็นเครื่องนำสัตว์ออกไปจากกองทุกข์

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๕๑

นिरยบาล	ผู้คุมนรก, ผู้ลงโทษสัตว์นรก
นिरามิสสุข	สุขไม่เจืออาภิส, สุขไม่ต้องอาศัยเครื่องหล่อหรือกามคุณ
นิโรธ	ความดับทุกข์ คือ ดับต้นเหตุได้สิ้นเชิง, ภาวะปลอดทุกข์
นิโรธสมบัติ	การเข้านิโรธ คือ ดับสัญญาความจำได้หมายรู้ และเวทนา การเสวยอารมณ์ เรียกเต็มว่าเข้าสัญญาเวทียตินิโรธ
บรมศาสดา	ศาสดาที่ยอดเยี่ยม, พระผู้เป็นครูที่สูงสุดคือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
บัณฑิต	กะเทย, คนไม่ปรากฏว่าเป็นเพศชายหรือเพศหญิง
บารมี	คุณความดีที่บำเพ็ญอย่างยิ่งยวด เพื่อบรรลุจุดหมายอัน สูงสุดยิ่ง มี ๑๐ คือ ทาน, ศีล, เนกขัมมะ, ปัญญา, วิริยะ, ขันติ, ลัจจะ, อธิษฐาน, เมตตา, อุเบกขา
บุญนิธิ	ชุมทรัพย์คือบุญ
บุญกรรม	กรรมที่เคยทำไว้ในอดีต
บุญพาราม	วัดที่นางวิสาขาสร้างถวายพระพุทธเจ้าและภิกษุสงฆ์ที่กรุง สาวัตถี พระพุทธเจ้าประทับที่วัดนี้ รวมทั้งสิ้น ๖ พรรษา
บุญเพสันนิวาส	การเคยอยู่ร่วมกันในกาลก่อน
เบญจกามคุณ	สิ่งที่น่าปรารถนาน่าใคร่ ๕ อย่าง คือ รูป เสียง กลิ่น รส และโผฏฐัพพะ
ปฏิบัติหก	ผู้รับทาน, ผู้รับของถวาย
ปฏิจจสมุปบาท	สภาพอาศัยกันจึงเกิดมีขึ้น, การที่ทุกข์เกิดขึ้นเพราะ อาศัยปัจจัยต่อเนื่องกันมา

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๕๒

- ปฏิเวธ** เข้าใจตลอด, แท่งตลอด, ตรัสรู้, รู้ทะลุปรุโปร่ง
- ปฏิสัมภทา** ความแตกฉาน, ปัญญาแตกฉานมี ๔ คือ ๑.แตกฉานในอรรถ ๒.แตกฉานในธรรม ๓.แตกฉานในนิรุติ คือภาษา ๔.แตกฉานในปฏิภาณ
- ปรทาริกกรรม** การประพุดล้วงเมียดคนอื่น, การเป็นชู้เมียเขา
- ปรมัตถบารมี** บารมียอดเยี่ยม, บารมีระดับสูงสุด สูงกว่าอุปปารมี เช่น การสละชีวิต เป็นทานปรมัตถบารมี เป็นต้น
- ปรมัตถประโยชน์** ประโยชน์อย่างยิ่ง คือ พระนิพพาน
- ประเคน** ส่งของถวายพระให้ถึงมือ
- ประทักษณ** การเวียนขวา คือ เวียนอย่างเข็มนาฬิกา เป็นอาการแสดงความเคารพ
- ปริพาชก** นักบวชผู้ชายนอกพระพุทธศาสนาพวกหนึ่งในชมพูทวีป ขอบสัจจรูปในที่ต่างๆ ลำแดงพรรณนาระทางลัทธิของตน
- ปฤษฏางค์** อวัยวะเบื้องหลัง, ส่วนหลัง, ข้างหลัง
- ปลิโพธ** เครื่องผูกพันหรือห่วงเหนี่ยวเป็นเหตุให้ใจพะวักพะวง
- ปัญญาชั้น** ชั้น ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ
- ปาฏิหาริย์** เรื่องที่น่าอัศจรรย์, การกระทำที่บังเกิดผลเป็นอัศจรรย์
- ปฤชชน** คนที่หนาแน่นไปด้วยกิเลส, คนที่ยังมีกิเลสมาก หมายถึง คนธรรมดา ทั่วไป
- พยาบาทวิตก** ความตรึกในทางคิดร้ายต่อผู้อื่น
- พรหม** ผู้ประเสริฐ, เทพในพรหมโลกเป็นผู้ไม่เกี่ยวข้องกับกาม มี ๒ พวก คือ รูปพรหมมี ๑๖ ชั้น อรูปพรหมมี ๔ ชั้น

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๕๓

- พรหมจรรย์** การบวชซึ่งละเว้นเมถุน, การครองชีวิตที่ปราศจากเมถุน
- พระพุทธเจ้า** พระผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ แล้วสอนผู้อื่นให้รู้ตาม, ศาสตราเอกของโลก
- พุทธบริษัท** ผู้นับถือพระพุทธศาสนามี ๔ จำพวก คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา
- พุทธบาทกาล** กาลเป็นที่อุบัติของพระพุทธเจ้า, เวลาที่มีพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในโลก
- โพธิสัตว์** ท่านผู้ที่จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ซึ่งกำลังบำเพ็ญบารมี ๓๐ ทัศ
- มนสิการ** การทำในใจ, ใส่ใจ, พิจารณา
- มนุษยธรรม** ธรรมที่使人ให้เป็นมนุษย์ ได้แก่ ศีล ๕ และคุณธรรม เช่น เมตตา กรุณา เป็นต้น
- มหาปริจาค** การสละอย่างใหญ่ของพระโพธิสัตว์มี ๕ อย่าง คือ สละทรัพย์ สละอวัยวะ สละชีวิต บริจาคลูก บริจาคภรรยา
- มหาภิเนษกรรม** การเสด็จออกบวชของพระพุทธเจ้า
- มิจฉาทิฏฐิ** ความเห็นที่ผิดจากคลองธรรม เช่น เห็นว่าทำดีไม่ได้ดี ทำชั่วไม่ได้ชั่ว มารดาบิดาไม่มีคุณ เป็นต้น
- มิจฉาวณิชชา** การค้าขายไม่ชอบธรรม, การค้าขายที่ผิดศีลธรรม ๕ อย่าง คือ ๑.ค้าอาวุธ ๒.ค้ามนุษย์ ๓.ค้าสัตว์สำหรับนำไปฆ่าเป็นอาหาร ๔.ค้าของเมา ๕.ค้ายาพิษ
- ยัญญ** การเซ่น การบูชา การบวงสรวงชนิดหนึ่งของพราหมณ์ เช่น ฆ่าสัตว์บูชาเทพเจ้า

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๕๕

โยชน์	ชื่อมาตราวัดระยะทาง เท่ากับ ๔ คาวุต หรือ ๔๐๐ เส้น หรือ ๑๖ กิโลเมตร
โยนิโสมนสิการ	การทำในใจโดยแยบคาย, พิจารณาไตร่ตรองด้วยสติ ปัญญาที่รอบคอบ
รัตนตรัย	แก้ว ๓ ดวง, สิ่งมีค่าและเคารพบูชาสูงสุดของพุทธศาสนิกชน ๓ อย่าง คือ พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์
รูปพรหม	พรหมในชั้นรูปภพ, พรหมที่เกิดด้วยกำลังรูปฌาน มี ๑๖ ชั้น
โลกธรรม	ธรรมที่มีประจำโลก มี ๘ อย่าง คือ มีลาภ เสื่อมลาภ มียศ เสื่อมยศ นินทา สรรเสริญ สุข ทุกข์
โลกุตตรธรรม	ธรรมอันมิใช่วิสัยของโลก, ธรรมเหนือโลก (นิพพาน)
วัจกุฎี	ส้วม, ที่ถ่ายอุจจาระสำหรับภิกษุ สามเณร
วิทยาธรร	ผู้มีฤทธิ์ที่สำเร็จด้วยวิทยาคม อยู่ในป่าหิมพานต์
วิปัสสการ	ความเตือนร้อน, ความร้อนใจที่เกิดจากการทำความผิดหรือ ทำบาป
วิปัสสนา	ความเห็นแจ้ง คือเห็นตรงต่อความเป็นจริงของสภาวะธรรม ด้วยธรรมจักขุ
วิภวตัณหา	ความอยากในวิภพ คือความทะยานอยากในความไม่มีไม่เป็น อยากไม่เป็นนั่น ไม่เป็นนี่
วิมุตติ	ความพ้นจากกิเลส
วิมุตติญาณทัสสนะ	ความรู้ความเห็นในวิมุตติ, ความรู้เห็นว่าจิตหลุดพ้น แล้วจากอาสวะทั้งหลาย
วิโมกข์	ความหลุดพ้นจากกิเลส

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๕๕

เวไนยสัตว์	สัตว์ผู้ควรแก่การแนะนำสั่งสอน, สัตว์ที่พึงแนะนำได้
ศาสดา	ผู้สั่งสอน, เป็นพระนามอย่างหนึ่งที่ใช้เรียกพระพุทธเจ้า; ปัจจุบัน ใช้เรียกผู้ตั้งศาสนาโดยทั่วไป,
ศิลปศาสตร์	ตำราว่าด้วยวิชาความรู้ต่างๆ อันได้มีการเรียนการสอนกันมา ตั้งแต่ก่อนสมัยพุทธกาล
เศวตฉัตร	ฉัตรขาว, ร่มขาว, พระกลดขาวซึ่งนับว่าเป็นของสูงของกษัตริย์
สมณโคดม	คำที่คนทั่วไปหรือคนภายนอกพระพุทธศาสนา นิยมใช้เรียกพระพุทธเจ้า
สังคหวัตถุ	เรื่องสงเคราะห์กัน, คุณเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นไว้ได้
สังฆทาน	การถวายแก่สงฆ์ คือ ถวายเป็นกลางๆ ไม่จำเพาะเจาะจงภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง
สังสารวัฏ	การเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในภพสาม
สัมภเวสี	ผู้แสวงหาภพที่เกิด
สัมมาอาชีวะ	เลี้ยงชีวิตชอบ คือ เว้นจากเลี้ยงชีวิตโดยทางที่ผิด
สามิสสุข	สุขเจืออามิส, สุขที่ต้องอาศัยเหยื่อหล่อ ได้แก่สุขที่เกิดจากกามคุณ
โสดาบัน	ผู้ถึงกระแสพระนิพพาน, พระอริยบุคคลผู้ได้บรรลุโสดาปัตติผล
โสดาปัตติผล	ผลคือการถึงกระแสนิพพาน, ผลที่ได้รับจากการละสักกาย-ทิฏฐิ วิจิกิฉา สัมพัตปราคามาส ด้วยโสดาปัตติมรรค ทำให้ได้เป็นพระโสดาบัน

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๕๖

- อคติ** ฐานะอันไม่พึงถึง, ทางแห่งความประพฤติที่ผิด, ความลำเอียงมี ๔ คือ ๑.ลำเอียงเพราะรัก ๒.ลำเอียงเพราะชัง ๓.ลำเอียงเพราะเขลา ๔.ลำเอียงเพราะกลัว
- อนาคตังสญาณ** ญาณหยั่งรู้ส่วนอนาคต, ปรีชากำหนดรู้คาดผลข้างหน้า อันสืบเนื่องจากเหตุในปัจจุบันหรือในอนาคตก่อนเวลานั้น
- อนาคามีผล** ผลที่ได้รับจากการละสังโยชน์ คือ กามราคะ และภริษะด้วย อนาคามีมรรค อันทำให้เป็นพระอนาคามี
- อนโมทนา** ความยินดีด้วย, การพลอยยินดี, การแสดงความเห็นชอบ
- อบายภูมิ** ภูมิที่ปราศจากความเจริญ มี ๔ อย่าง คือ นรก เปต อสุรกาย และเดียรัจฉาน
- อบายมุข** ช่องทางของความเสื่อม, เหตุเครื่องฉิบหาย
- อรหันต์** ผู้สำเร็จธรรมวิเศษสูงสุดในพระพุทธศาสนา, พระอริยบุคคลชั้นสูงสุด
- อรุปฌาน** ฌานที่มีอรุปรธรรมเป็นอารมณ์
- อวิชชา** ความหลงอันเป็นเหตุไม่รู้จริง มี ๔ คือ ความไม่รู้ร้อยยัล ๔ ไม่รู้อดีต ไม่รู้อนาคต ไม่รู้ทั้งอดีตทั้งอนาคต ไม่รู้ปฏิจลสมุปบาท
- อาชีวก** นักบวชชีเปลือยพวกหนึ่งในครั้งพุทธกาล
- อำมิสบูชา** การบูชาด้วยอำมิส คือด้วยวัตถุสิ่งของ เช่น อาหาร ดอกไม้

วิธีฝึกสมาธิ

เบื้องต้น

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

๕๕๘

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

สมาธิ คือ ความสงบ สบาย และความรู้สึกเป็นสุขอย่างยิ่ง ที่มนุษย์สามารถสร้างขึ้นได้ด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่พระพุทธศาสนา กำหนดเอาไว้เป็นข้อควรปฏิบัติ เพื่อการดำรงชีวิตทุกวันอย่างเป็นสุข ไม่ประมาท เต็มไปด้วยสติสัมปชัญญะและปัญญา อันเป็นเรื่องไม่เหลือวิสัยทุกคนสามารถปฏิบัติได้ง่ายๆดังวิธีปฏิบัติที่**พระเดชพระคุณ พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)** หลวงปู่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ได้เมตตาสั่งสอนไว้ดังนี้

๑. กราบบูชาพระรัตนตรัย เป็นการเตรียมตัวเตรียมใจให้ นุ่มนวลไว้เป็นเบื้องต้น แล้วสมาทานศีลห้าหรือศีลแปด เพื่อย้ำความ มั่นคงในคุณธรรมของตนเอง

๒. คุณเข่าหรือนั่งพับเพียบสบายๆ ระลึกถึงความดี ที่ได้ กระทำแล้วในวันนี้ ในอดีต และที่ตั้งใจจะทำต่อไปในอนาคต จน รวากับว่าร่างกายทั้งหมดประกอบขึ้นด้วยธาตุแห่งคุณงามความดีล้วนๆ

๓. นั่งขัดสมาธิ เท้าขวาทับเท้าซ้าย มือขวาทับมือซ้าย นิ้วชี้ ของมือข้างขวาจรดนิ้วหัวแม่มือข้างซ้าย นั่งให้อยู่ในท่าที่พอดี ไม่ฝืน ร่างกายมากจนเกินไป ไม่ถึงกับเกร็ง แต่อย่าให้หลังโค้งงอ หลังดา พอสบายคล้ายกับกำลังพักผ่อน ไม่บีบกล้ามเนื้อตาหรือขมวดคิ้ว แล้วตั้งใจมั่น วางอารมณ์สบาย สร้างความรู้สึกให้พร้อมทั้งกายและ ใจว่ากำลังจะเข้าไปสู่ภาวะแห่งความสงบสบายอย่างยิ่ง

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

๔๔๕

ภาพแสดงที่ตั้งจิตทั้ง ๗ ฐาน

ฐานที่ ๑ ปากช่องจมูก หูข้างซ้าย
ชายข้างขวา

ฐานที่ ๒ เพลาตา หูข้างซ้าย
ชายข้างขวา

ฐานที่ ๓ จอมประสาท

ฐานที่ ๔ ช่องเพดาน

ฐานที่ ๕ ปากช่องลำคอ

ฐานที่ ๖ ศูนย์กลางกายที่ตั้งจิตถาวร

ฐานที่ ๗ ศูนย์กลางกายระดับสะดือ

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

๕๖๐

ภาพแสดงที่ตั้งจิตทั้ง ๗ ฐาน

ฐานที่ ๑ ปากช่องจมูก หึงข้างซ้าย
ชายข้างขวา

ฐานที่ ๒ เพลาตา หึงข้างซ้าย
ชายข้างขวา

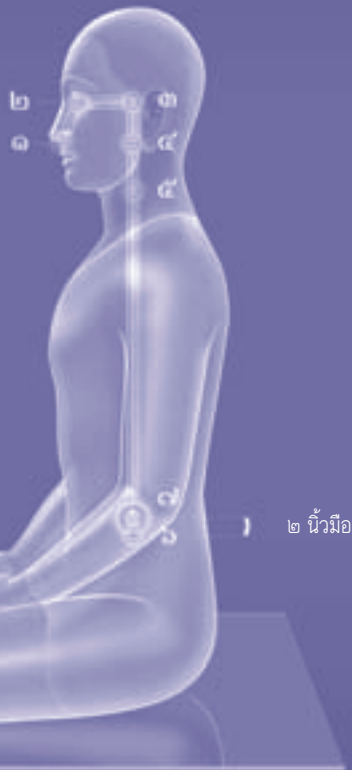
ฐานที่ ๓ จอมประสาท

ฐานที่ ๔ ช่องเพดาน

ฐานที่ ๕ ปากช่องลำคอ

ฐานที่ ๗ ศูนย์กลางกายที่ตั้งจิตถาวร

ฐานที่ ๖ ศูนย์กลางกายระดับสะดือ

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

๕๖๑

๔. **นิกกำหนดนิมิต** เป็น “ดวงแก้วกลมใส” ขนาดเท่าแก้วตา-ดำ ไสบริสุทธิ ปราศจากรอยตำหนิใดๆ ขาวใส เย็นตาเย็นใจ ดังประกายของดวงดาว ดวงแก้วกลมใสนี้เรียกว่า **บริกรรมนิมิต** นึกสบายๆ นึกเหมือนดวงแก้วนั้นมานิ่งสนิทอยู่ ณ ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ นึกไปภาวนาไปอย่างนุ่มนวลเป็นพุทธานุสติว่า “**สัมมา อะระหัง**” หรือค่อยๆ น้อมนึกดวงแก้วกลมใสให้ค่อยๆ เคลื่อนเข้าสู่ศูนย์กลางกายตามแนวฐาน โดยเริ่มต้นตั้งแต่ฐานที่ ๑ เป็นต้นไป น้อมนึกอย่างสบายๆ ใจเย็นๆ ไปพร้อมๆ กับคำภาวนา

อนึ่ง เมื่อนิมิตดวงแก้วกลมใสปรากฏแล้ว ณ กลางกาย ให้วางอารมณ์สบายๆ กับนิมิตนั้น จนเหมือนกับว่าดวงนิมิตเป็นส่วนหนึ่งของอารมณ์ หากดวงนิมิตนั้นอันตรธานหายไป ก็ไม่ต้องนึกเสียใจ ให้อารมณ์สบาย แล้วนึกนิมิตนั้นขึ้นมาใหม่แทนดวงเก่า หรือเมื่อนิมิตนั้นไปปรากฏที่อื่น ที่มีใช้ศูนย์กลางกาย ให้ค่อยๆ น้อมนิมิตเข้ามาอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่มีการบังคับ และเมื่อนิมิตมาหยุดสนิท ณ ศูนย์กลางกาย ให้อางสติลงไปยังจุดศูนย์กลางของดวงนิมิต ด้วยความรู้สึกคล้ายมีดวงดาวดวงเล็กๆ อีกดวงหนึ่ง ซ่อนอยู่ตรงกลางดวงนิมิตดวงเดิม แล้วสนใจเอาใจใส่แต่ดวงเล็กๆ ตรงกลางนั้นไปเรื่อยๆ ใจจะปรับจนหยุดได้ถูกส่วน เกิดการตกศูนย์และเกิดดวงสว่างขึ้นมาแทนที่ ดวงนี้เรียกว่า “**ดวงธรรม**” หรือ “**ดวงปฐมมรรค**” อันเป็นประตูเบื้องต้นที่จะเปิดไปสู่หนทางแห่งมรรคผลนิพพาน

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

๕๖๒

การระลึกรู้ถึงนิมิตสามารถทำได้ในทุกแห่งทุกที่ทุกอิริยาบถ ไม่ว่าจะนั่ง นอน ยืน เดิน หรือขณะทำภารกิจใดๆ

ข้อแนะนำ คือ ต้องทำให้สม่ำเสมอเป็นประจำ ทำเรื่อยๆ ทำอย่างสบายๆ ไม่เร่ง ไม่บังคับ ทำได้แค่ไหน ให้พอใจแค่นั้น ซึ่งจะเป็นการป้องกันมิให้เกิดความอยากจนเกินไป จนถึงกับทำให้ใจต้องสูญเสียความเป็นกลาง และเมื่อการฝึกสมาธิบังเกิดผลจนได้ “ดวงปฐมมรรค” ที่ใสเกินใส สวยเกินสวย ติดสนิทมั่นคงอยู่ที่ศูนย์กลางกายแล้ว ให้หมั่นตรึงระลึกนึกถึงอยู่เสมอ

อย่างนี้แล้วผลแห่งสมาธิจะทำให้ชีวิตดำรงอยู่บนเส้นทางแห่งความสุข ความสำเร็จและความไม่ประมาทได้ตลอดไป ทั้งยังจะทำให้สมาธิละเอียดลุ่มลึกไปตามลำดับอีกด้วย

ข้อควรระวัง

๑. **อย่าใช้กำลัง** คือไม่ใช่กำลังใดๆ ทั้งสิ้น เช่น ไม่บีบกล้ามเนื้อตาเพื่อจะให้เห็นนิมิตเร็วๆ ไม่เกร็งแขน ไม่เกร็งกล้ามเนื้อหน้าท้อง ไม่เกร็งตัว ฯลฯ เพราะการใช้กำลังตรงส่วนไหนของร่างกายก็ตาม จะทำให้จิตเคลื่อนจากศูนย์กลางกายไปสู่จุดนั้น

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

๕๖๓

๒. อย่าอยากเห็น คือทำให้เป็นกลาง ประคองสติมิให้เผลอจากกิจกรรมภาวนาและกรรมนิมิต ส่วนจะเห็นนิมิตเมื่อใดนั้น อย่ากังวล ถ้าถึงเวลาแล้วย่อมเห็นเอง การบังเกิดของดวงนิมิตนั้นอุปมาเสมือนการขึ้นและตกของดวงอาทิตย์ เราไม่อาจจะเร่งเวลาได้

๓. อย่ากังวลถึงการกำหนดลมหายใจเข้าออก เพราะการฝึกสมาธิเพื่อให้เข้าถึงพระธรรมกายภายใน อาศัยการนึกถึง “**อาโลกสิณ**” คือกลืนความสว่างเป็นบาทเบื้องต้น เมื่อฝึกสมาธิจนเข้าถึงดวงปฐมมรรคแล้ว ฝึกสมาธิต่อไป ผ่านกายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหม จนกระทั่งเข้าถึงพระธรรมกายแล้วจึงเจริญวิปัสสนาในภายหลัง ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดลมหายใจเข้าออกแต่ประการใด

๔. เมื่อเลิกจากนั่งสมาธิแล้ว ให้ตั้งใจไว้ที่ศูนย์กลางกายที่เดียว ไม่ว่าจะอยู่ในอิริยาบถใดก็ตาม เช่น ยืนก็ดี เดินก็ดี นอนก็ดี หรือนั่งก็ดี อย่าย้ายฐานที่ตั้งจิตไปไว้ที่อื่นเป็นอันขาด ให้ตั้งใจบริกรรมภาวนา พร้อมกับนึกถึงกรรมนิมิตเป็นดวงแก้วใสควบคู่กันตลอดไป

๕. นิมิตต่างๆ ที่เกิดขึ้น จะต้องน้อมไปตั้งไว้ที่ศูนย์กลางกายทั้งหมด ถ้านิมิตเกิดขึ้นแล้วหายไปก็ไม่ต้องตามหา ให้ภาวนาประคองใจต่อไปตามปกติ ในที่สุดเมื่อจิตสงบ นิมิตย่อมปรากฏขึ้นใหม่อีก

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

๕๖๔

การฝึกสมาธิเบื้องต้นเท่าที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ย่อมเป็นปัจจัยให้เกิดความสุขได้พอสมควร เมื่อชักซ้อมปฏิบัติอยู่เสมอๆ ไม่ทอดทิ้งจนได้ดวงปฐมมรรคแล้ว ก็ให้หมั่นประคองรักษาดวงปฐมมรรคนั้นไว้ตลอดชีวิต ดำรงตนอยู่ในศีลธรรมอันดี ย่อมเป็นหลักประกันได้ว่า ได้ที่พึงของชีวิตที่ถูกต้องดังงามที่จะส่งผลให้เป็นผู้มีความสุขความเจริญทั้งในภพชาตินี้และภพชาติหน้า เด็กเคารพผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่เมตตาเด็กทุกคนมีความรักใคร่ สามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

หากสามารถแนะนำต่อๆ กันไป ขยายไปยังเหล่ามนุษยชาติอย่างไม่ว่าจำกัดเชื้อชาติ ศาสนา และเผ่าพันธุ์ สันติสุขอันไพบูรณ์ที่ทุกคนฝันใฝ่ก็ย่อมบังเกิดขึ้นอย่างแน่นอน

รายนามเจ้าภาพ

๕๖๖

รายนามเจ้าภาพกิตติมศักดิ์พิเศษ

พระภานาวิริยคุณ (หลวงพ่อดตชิว)

ศูนย์ปฏิบัติธรรมฮ่องกง

ครอบครัวห่อง วณิชชากรวรากุล

คุณจรรุชา-น.พ.พรชัย-คุณชวลิต ตีระกิจสุนทร

คุณเพทาย-คุณวารี มณีไพโรจน์ และครอบครัว

คุณสุขเกษม-คุณไมตรีจิตร สุพรรณานนท์

คุณสุนทร-คุณจิรวัดน์-คุณเมณฑกะ ศรีสัตนา

คุณอนันต์ อัครโกสิน

กลุ่มปฏิบัติธรรมบ้านเรือนแก้ว

คุณบุญชัย เบญจรงค์กุล และครอบครัว

คุณเพ็ญพิมพ์-คุณอัญดา-คุณอานนท์ อัครโกสิน

คุณแม่เพียงใจ หาญพาณิชย์

คุณอาชวิน-คุณอลิสา-คุณอาชนัน อัครโกสิน

ดร.ประกอบ-คุณวรรณ จิรกิติ

รายนามเจ้าภาพ

๕๖๓

รายนามเจ้าภาพกิตติมศักดิ์

พระครูสังฆรักษ์พิพัฒน์ จิตสุโข
พระครูปลัดกุเบศ ฌานาภิโย
พระครูสมุห์สุวิทย์ สุวิชาโ
พระครูปลัดวันชัย สิลวณโ
พระมหาชาติชาย ตกสรโ
พระมหาสมบุญ สมมาบุญโ
พระมหา ดร.สมชาย จานวุฒโ
พระรังสฤษดิ์ อิทธิจินตโ
พระปลัดสุธรรม สุธมโ
พระมหาวิชา อธิวิโซ
พระสมชาย สุนโ
พระวิษณุ ปญญาทีโป
พระมหามนตรี จริตมนโต
พระอารักษ์ ภาณารุโ
พระมหาฉัตรชัย อดตยชโย
พระมหาชัยฟ้า ธนญกุลโ

พระกล้านรงค์ ภาณวีโรและครอบครัวโดนดแก้ว
พระกำธร ติพุทธโ
พระเกษตร ภาณวิโซ
พระขจรศักดิ์ ปุณญาโรและภควัฒน์-ณัฏฐา สมประเสริฐสุ
พระคมสัน ธมมาสนโและครอบครัว
พระครูโกศลสุตากร
พระเจต อธิมุตโต
พระชัยยง อดตยโ
พระชัยวัฒน์ อดตทนโ
พระณรงค์ ทนตจิตโตและศูนย์ปฏิบัติธรรมฮ่องกง
พระณฤทธิ์ คุณทธิโก
พระนัฐฤทธ ญญชุตติ
พระถวัลย์ศักดิ์ ยติสโกและครอบครัววีรวิคิน
พระถวัลย์ศักดิ์ ยติสโกและครอบครัวบุญศิริวัฒน์กุล
พระถวัลย์ศักดิ์ ยติสโกและชมรมบ้านกัลยาณมิตรภูเก็ต

พระทวีศักดิ์ ธมฺมสรโ พร้อมกลุ่มทวิบุญและบุญทวี
พระธีรพัฒน์ กุลธโรและครอบครัวเกิดพิทักษ์
พระบุญส่ง ปุณญโ
พระบุญญู วีรบุญโและกลุ่มอิทธิธรรมแก้ว
พระประเมษฐ์ ปรมสจโและครอบครัวสัจจะกานต์
พระประเสริฐกิจ สุนโและญาติมิตร
พระปลัดสุธรรม สุธมโ และคณะกัลยาณมิตรออสเตรเลีย
พระปลัดสุธรรม สุธมโ-คุณสุภา-คุณธรรมบุญ ติระวนิช
พระพิชิต จิตชโย และครอบครัวชุมพลไพศาล
พระพิพัฒน์พร กิตติสุโก-คุณพ่อยิ่งไพ แก้วโ
พระไพฑูรย์ ธมฺมวิบุโ
พระไพฑูรย์ ธมฺมวโรและครอบครัวดวงพรมณฑล
พระภิกษุรุ่น ๑๓ บุษาวรรณโดยวชิร พัฒนพนิชอารังค์
พระภิกษุรุ่น ๑๔ ปีพ.ศ. ๒๕๔๑
พระภิกษุรุ่น ๑๕ ปีพ.ศ. ๒๕๔๒

รายนามเจ้าภาพ

๕๖๘

พระภิกษุรุ่น ๑๖ ปฐมสมโภช
พระภิกษุรุ่น ๑๗ สำเร่วิชชา
พระภิกษุอภัยเฉียน มนุญโธ
พระมหาจุตรรงค์ จิตตมโธ
พระมหาเฉลิมศักดิ์ สิทธิชัย-ธุดงค์สถานปราจีนบุรี
พระมหาธรรมบุญ ธรรมปติโต
พระมหาบุญชู อริยธมโม
พระมหาพันธ์ศักดิ์-พระมหาเอก และครอบครัวทวีบุญลักษณ์
พระมหาวิชา อธิวิชัย
พระมหาวิรัตน์ มณีคุณโต
พระมหาสวณ สุริยโสและวัดพุทธเจ้าสวรค์
พระมหาสาธิตมาจาโร-ถาวร-ศิริสาธนา นันทิวนิขและครอบครัว
พระมหาอริยะ อริยชัย
พระวราเทพ รัตโก-พระดลธนา วรชิต และญาติมิตร
พระจุฑาภรณ์ สุวฑฒโกและคณะญาติมิตร
พระสถาพร กิจจวฑฒโกและคณะญาติมิตร
พระสมคิด อนุทีสุโลและคณะญาติมิตร
พระสมนึก ฌานวโรและคณะญาติมิตร
พระสมบุญณ์ จิตตทนโตและครอบครัวจิตรนิมิตร
พระสมที่อำนายศักดิ์ มุนิสโกและสำนักงานองค์ประธาน
พระสาธิต สมาจาโรและครอบครัวนันทิวนิข
พระสิทธิโชค สิทธิภคโคและครอบครัว
พระสุทธิชัย-สุทธิพงศ์-เกษราภรณ์และครอบครัวชัยกิตติภรณ์
พระสุรัตน์ อัครตโน-กลุ่มผู้รักบุญรักธรรมะ
พระอดิคุณ จิตวโร พร้อมคณะญาติมิตร
พระอธิวัฒน์ กตวฑฒโน
พระอนันต์ ตมโนโทและครอบครัวพิศาลไพโรจน์
พระอุยธ ธมวีโร พร้อมทีมแก้วพุทธานภาพ
พระอรธรรพ เปรมสิโลและคณะญาติมิตร
พระอาจารย์-ผู้นำบุญ-เจ้าหน้าที่ภาคกลาง
พระอาจารย์ภาคนครหลวง ๑
พระอาจารย์-สามเณรภวณะ ๓ ปีพุทธศักราช ๒๕๔๖
พระอารักษ์ ภูวิฑฒโกและศูนย์ฝึกอบรมพระธรรมทายาท
พระอุดม ยติสุโล
พระภิกษุ-เจ้าหน้าที่-กัลยาณมิตร วัดภาวนาวาธสิงขตัน
พระมหา รุ่น ๒๒ เมษายน ปี ๒๕๓๖

สามเณรธาดล-น.ต.สายชล ชมพูนุท-คุณกมลชนก รอดถนนอม
กองรักษามรรยาภาค
กลุ่มการบินไทย
กลุ่มกำแพงแก้ว(ตลาดไท) ภาคนครหลวง ๕
กลุ่มคลองเตยทะเลบุญ
กลุ่มบุญสวาระ(อุปาลิกาถวิล วิถีรางกูล)
กลุ่มปฏิบัติธรรมบ้านเรือนแก้ว
กลุ่มสหพันธ์มหาปริยบุญ
กลุ่มลัมมา อะระพัง เชียงใหม่
กลุ่มสายธรรมล้านนา เชียงใหม่
ครอบครัว ณ ตะกั่วทุ่ง
ครอบครัวชาวเผือกและคณะญาติมิตร
ครอบครัววศศิลา-บุญอึ้ง
ครอบครัวคู่ขวัญ
ครอบครัวคูหาสรรพหิน
ครอบครัวงามเขวง
ครอบครัวฉัตรภัทรพล
ครอบครัวอิโนะ
ครอบครัวเคชปะพมวัน
ครอบครัวตันติวิทและครอบครัวแดกนาแดล
ครอบครัวเคชปะพิสิษฐ์
ครอบครัวธำรงวางกูร-ครอบครัววงศ์จรัสรุ่งเรือง
ครอบครัวธิดิคุโชติ-ตั้งลัม แซ่คู
ครอบครัวพิภมณ-หอพักดวงแก้ว
ครอบครัวภัทรพล
ครอบครัวภัทรวรกุลวงศ์
ครอบครัวภิญญรัตน์-มิลเลอร-บุญญาอุปถัมภ์
ครอบครัวจิระธนลักษณ์
ครอบครัววิสุทธิพัฒนาพงศ์
ครอบครัวลัมศิริโพธิ์ทอง-ครอบครัวห้วยขาลาบรร
ครอบครัวลัมพัฒนาพันธ์
ครอบครัวลิลลามาชัย
ครอบครัวลือสุประเสริฐ-ครอบครัวจิตจรวาณิช
ครอบครัวโลหารุณ
ครอบครัวแสงทองพินิจ
ครอบครัวอรุณพัฒนชัย-ครอบครัวพูนุชชีโรจน์

รายนามเจ้าภาพ

๕๖๕

ครอบครัวอิสราณกุลเดช

คณะกัลยาณมิตรวัดกาวนา ต.ชี

คุณกนกกร มาสิงและครอบครัว

คุณกมลชนก วัฒนศิลป์-คุณประสิทธิ์ ศรีไพบุลย์

คุณกฤตยะ กฤตมโนรณ

คุณกฤษ-คุณขวัญฤดี-คุณณลินี-คุณธิตีพันธ์ ศรีอนันตนนท์

คุณกล้าตะวัน-คุณเพชรตะวัน-คุณเพ็ญศศิธร-คุณสมทรง สุทธิประเสริฐ

คุณก่อเกียรติ-คุณประทุม เกษรศิริ

คุณกั้งวาล ลิขัยสิทธิ์และครอบครัว

คุณกัญญา สุวรรณเสม

คุณกัณหา อรรถมพิพัชร

คุณกัลยา ปัญญาสกุลวงศ์

คุณกาญจนา งามสันติกุลและครอบครัว

คุณกาญจนา ชนสอยงและกลุ่มประกายธรรม

คุณกั้งแก้ว ไตรศิริพัฒนาและครอบครัว

คุณกัญชัย เอื้อเกษมและครอบครัว

คุณกัญฉิ์ ตั้งสัจจานุรักษ์และครอบครัว

คุณกิตติเดช-คุณอินทิรา-คุณอริสา-คุณสปัญญา กัทรธีรานนท์

คุณกิตติวัฒน์-คุณธนภรณ์-คุณกตพล พรสุขสว่าง

คุณกิมเฮียง แซ่ตั้ง-ครอบครัววรุฒมบุญกุล

คุณกุลบุตร-คุณน้ำค้าง แก้วท่าและครอบครัว

คุณเกรียงไกร-คุณฐิตา เจียรไพโรจน์และบุตรธิดา

คุณเกรียงศักดิ์-คุณสุชาดา จิราธิวัฒน์และครอบครัว

คุณเกษมศักดิ์-คุณวิภาพร กัมพลพาณิชย์วงศ์และครอบครัว

คุณเกษมสุข-คุณฉวีวรรณ อีสริยธรรมและครอบครัว

คุณเกสร-คุณกั๊ว ชนนิกรและครอบครัว

คุณทองแดง แซ่ตั้ง-คุณเอี่ยมแข็ง แซ่แพ-คุณจั่งจั่ง แซ่ล้อ-คุณอำพร

คุณเขมชาติ-คุณเมณฑาทิพย์-คุณเปี่ยมสุข ชำนาญรบ

คุณเขมทัต จันทวัคคะและครอบครัว

คุณแข่งแซ จิระชุตโรจน์

คุณคมกฤษ ลิ้นเจียรรุ่ง

คุณคำอ้อ แซ่ลี-คุณยาใจ อื้อสัมพันธ์กิจ

คุณนิเมศิต-คุณมาลีรัตน์ รุ่งโรจน์ชัยและครอบครัว

คุณจียัยกี-คุณโชษภม-คุณสมจิตร์ แซ่พั้ว และคณะญาติมิตร

คุณงามดา พจนกรโกศล

คุณจกกล อังศิริ-คุณมะลิ มาลัย เขียนเจริญ

คุณจั่งจั่ง แซ่ล้อ

คุณจรัสศรี และครอบครัววีรวิน

คุณจักรพงษ์ พินทุสมิต

คุณจันทน์ มหพันธ์ศิริกุล

คุณจันทน์พิมพ์-คุณนิวัติ โชติวงค์วรรณท์ และบุตร

คุณจันทร์จรัส ธรรมวัฒนะสุ

คุณจันทิรา-คุณคริสเตียน แอลิช

คุณจ่านงค์-คุณนงลักษณ์-คุณณัฐชัย พัดเอี่ยม

คุณจำลอง-คุณวันทนี แก้วประสิทธิ์

คุณจิตตวุฒิ-คุณสุภัททา ลัมศิริเศรษฐกุลและครอบครัว

คุณจิตราวี-คุณจิตราวี โรหิตธรรมพร

คุณจิตลัดดา ลัมสกุล พร้อมบุตร-ธิดา

คุณจิตลิลิ ธนภัทร

คุณจิรวัฒน์-คุณชื่นสุข-คุณไสรังจะ ภูเพียงใจ

คุณจิราภรณ์ ต้นคุณากรและครอบครัว

คุณจิราภรณ์-คุณอัญชิสา สว่างอำไพพงษ์

คุณจิราภา บุญบุตร

คุณจุฑาทิพย์ นาคสมภพ

คุณจุฑารัตน์ เรืองทัพยาธรรมและกลุ่มอุดมลาภ

คุณเจ้หญิง แซ่เจีย

คุณเจริญ-คุณอพิพันธ์-คุณกมล เกลี้ยงนวดา

คุณใจสมาน อัมรี

คุณฉวีวรรณ กลิ่นจ้อย

คุณฉัฐกมล แซ่ตั้ง-คุณปภัสรัฐ จุทอง-บจ.บ้านกัลยาณมิตร

คุณฉัตรชัย กุลศิริรัตน์

คุณฉัตรฤดี เจียรไพโรจน์

คุณเฉลิมชาติ-คุณทัพยา ทาสุนทร์

คุณชนินทร จารุจันทร์

คุณชนินทร-คุณเกษรี ปิตุวรรณและครอบครัว

คุณชนินทิพย์ ปัญญาสกุลวงศ์

คุณชลอ-คุณอนัญญา-คุณอัญพร วัคมีและครอบครัว

คุณชลารัตน์ สรรเพชดา

คุณชัชฎา-ค.ช.เรียวย Yoshimoto-ครอบครัวเนยลเร็น

คุณชัชวาล-คุณปิ่นมณี พันธภัทล์และครอบครัว

คุณชัยวัช-คุณอภิสร่า สุริยากุลพานิชและครอบครัว

คุณชัยประสิทธิ์-คุณวรลักษณ์ เสนิงค์ ณ อยู่ธยา

รายนามเจ้าภาพ

๕๓๐

คุณชัยพร-คุณจโร-คุณกานต์ชนก-คุณชัยรัช สิริริยะเลิศ
คุณชัยวัฒน์-คุณสุวรรณี ทองเจริญชัยและครอบครัว
คุณชาญชัย กลิ่นหอม
คุณชาญชัย-คุณอรุณี อังคศิริลาวัณย์
คุณชาญ-คุณพรชดา อัสสระ-คุณนิดา สุนทรสวัสดิ์
คุณชาตรี สุติวราพันธ์
คุณชัย-คุณจรรยา แซ่ نیمและครอบครัว
คุณชุติกานต์ เช่นพิมาย
คุณชุตินา บัญศิริวัฒน์กุล
คุณเชิงชาย-คุณสุพัตรา ภูมิปัญญาและครอบครัว
คุณเชื้อ-คุณสมชาย วงศ์สมุทรและครอบครัว
คุณแซมซ้อย-คุณชายชาญ เต็มวรรธรม
คุณโชคชัย วลีตวรจกร์กุล
คุณไชยา-คุณยุพิน ตั้งทรัพย์วัฒนาและครอบครัว
คุณชิม แซ่เขียว
คุณขุนอยู่ แซ่จิง
คุณเชียงหมู่ แซ่อยู่-คุณไผ่พัง แซ่ด่านและครอบครัว
คุณเขียแซมฟอง-คุณทองคำ แซ่เจีย
คุณณญา ศุภรัส-คุณสุชม โตการณยศเรษฐและครอบครัว
คุณจิตติภา ตูลารักษ์ และครอบครัวตูลารักษ์
คุณณรงค์-คุณพัชนี กำธรกิตติกุล และครอบครัว
คุณณรงค์-คุณวรรณมา-คุณวงศ์ อุดมผล
คุณรัฐพงศ์ ควรสวัสดิ์,คุณเพิ่มศักดิ์-คุณอานวย-คุณเกวลิณ จันแดง
คุณดรุณี ศิริวรเวียง-คุณปราโมทย์-คุณมนตรจัน นันทชนก
คุณดรุณี-คุณนฤมล-คุณปัทมา-คุณอัญชลี สุวิศิษฐ์พงศ์
คุณดวงรัตน์ วัฒนพงศ์ชาติและครอบครัว
คุณดารณี มั่นอนันต์ทรัพย์
คุณดารณี-คุณศุภเวทย์ วงกานต์และครอบครัว
คุณดารา-คุณยุพาพรรณ-คุณเกศศิริ จุฑาทอง
คุณถวิล-คุณอุดม-คุณสายทอง แพรดำและครอบครัว
คุณแถว พุ่มพฤกษ์
คุณทनु-คุณจันททรัพย์ มานะไชยรักษ์และครอบครัว
คุณทวิท สวัสดิ์นที และครอบครัว
คุณทวิ-คุณขันเงิน จันทร์เหลือง
คุณทวิลาภ ศรีโกมล
คุณทวีศักดิ์-คุณสงัด-คุณกิงเพชร พรหมภักดี

คุณทักษ์นัย ปัญญาสกุลวงศ์
คุณทักษ์นัย ลิ้มตระกูล-คุณสาธิต เตชะพูลผล
คุณทิพยา แซ่ลิ้ม
คุณทิพวรรณ นาคสินธุ์
คุณเทพ-คุณวินทร์และครอบครัวสมุทวิญญู
คุณธงชัย ลีพิทวลิต
คุณธงชัย-คุณจุฬารักษ์ สุนทรวงศ์และครอบครัว
คุณธงชัย-คุณมัยจุ-คุณหนึ่งนุช สิริวเสรีและครอบครัว
คุณธงชัย-คุณสมมิตร-คุณปกรณ์-คุณมธุรส คั่นธวณะ
คุณธนภฤต วนอนุพงษ์
คุณธนพร โชติศิริวัฒน์
คุณธนวัฒน์-คุณธิดยา-คุณสิริวิทย์ ไผ่รัชตพานิช
คุณธนัญชา กุลวรเศรษฐ และครอบครัว
คุณธนวัฒน์-คุณเสาวนิตย์ สุขัคานนท์และครอบครัว
คุณธรรมปริดา
คุณธรรมะ อ่อนนาค
คุณธวัช-คุณสุนัย สุริยะไชยการ
คุณธำริณี จิวากานนท์และครอบครัว
คุณธิดา ศรณียารักษ์
คุณธีรพล ผดุงฤทธิ์และครอบครัว/ญาติมิตร
คุณธีรวัฒน์-คุณวรรณุช พัทธตระกูลและครอบครัว
คุณธีรศักดิ์-คุณอุดมลักษณ์ มงคลและครอบครัว
คุณธีระ-คุณวิภาวี-ด.ช.ภัทรภณ หนูแก้ว
คุณโยธิน-คุณจรัสศรี ลินานนท์
คุณนงนุช พูนสุวรรณ
คุณนงนุช ทวีสินและครอบครัว
คุณนงลักษณ์ ทัดสุวรรณ
คุณนนท์ศักดิ์-คุณศุภลักษณ์ จันทร์อัมพรและครอบครัว
คุณนฤมล-คุณวิฑูรย์ อิทธิวงศ์ศุภกิจ
คุณนราวิทย์-คุณชนม์นิภา-ด.ญ.มนต์รัฐ-ด.ช.ธรรมปพน รัศมี
คุณนวลศรี-คุณนิงสุ และแผนกทันตกรรม ศูนย์พยาบาล
คุณนำชัย รุ่งรัตน์-คุณพัฒนา-คุณศิริพร เจตนมงคลรัตน์
คุณนิตร-คุณนงคัย รือนัยและครอบครัว
คุณนิตยา วงศ์รัตน์
คุณนิพนธ์-คุณพัชรี เบ็ญจวิลาส และครอบครัว
คุณเนตรชนก-คุณพนัโกลล้ำวงศ์ ไพโรพายุทธิเดช

รายนามเจ้าภาพ

๕๗๑

คุณบรรจบ-คุณลัดดา-คุณสุวรรณี เตชาพิสุทธิ์
คุณบัณฑิต-คุณวัชร ธรรมมา
คุณบัว-คุณสมคิด-คุณจรรยา-คุณวัชร แสงอรุณ
คุณบายน-คุณกุลยิต จันทร์ศรีชวาลา
คุณบุญชัย ชัยกิตติศิลป์
คุณบุญชัย อภินันท์
คุณบุญขึ้น-คุณหทัยรัตน์ วิทยเบญจางค์และครอบครัว
คุณบุญดวง-คุณวณีย์และครอบครัวอุครานันท์
คุณบุญเรือน ตุ่มทอง
คุณบุญโรจน์-คุณจินดา เสรีวัฒนวุฒิและครอบครัว
คุณบุญลือ-คุณสุพรรณ ล้มสกุล พร้อมลูกหลาน
คุณบุญศักดิ์-คุณโสภา-คุณวโรตม-คุณอชิราญา สุขเจริญจิต
คุณบุญส่ง ชัยกิตติศิลป์
คุณบุษกร-พ.ญ.วารารณ บุลย์ประมุข
คุณบุษบา สามิบัติ
คุณประกอบ-คุณรุจิรา สายรัตน์
คุณประชา เทศพานิช-คุณอรารัตน์ ไชยรังษี
คุณประณต งามนิรัตน์และครอบครัว
คุณประทุม เล็กมณี
คุณประไพ มุตตามระ
คุณประยงค์ ชัยกิตติศิลป์
คุณประยนต์-คุณคำพอง โนนริบูรณ์
คุณประยูร-คุณเงิน มาสุน และครอบครัว
คุณประวี-คุณพรทิพย์ พันธุ์นันทและครอบครัว
คุณประสงค์ รักสินเจริญศักดิ์
คุณประสิทธิ์ชัย-คุณศิริพร พงษ์สุวรรณศิริ
คุณประสิทธิ์-คุณภาวรัตน์ วชิราวุฒิชัยและครอบครัว
คุณปรางค์ทิพย์ สะกะโยริและคณะญาติมิตร
คุณปัทมา วิวิธธนกุล
คุณปิยธรรม มาลัย
คุณเปรมใจ ลัมสุวัฒน์
คุณไปรยดา-MR.KOUICHI-KIMIE ENOMOTO
คุณไพท-คุณศิริเพ็ญ-คุณเอกพล เมธารมณ
คุณพงศ์พิชญ์ ยูระนิยม
คุณพงษ์เดช-คุณกาญจนา ประจักษ์ารง
คุณพงษ์เทพ ธนีสรกุลและครอบครัว

คุณพรชัย ศุภวิทีพัฒนและครอบครัว
คุณพรทิพย์-คุณพรรณทิพย์ พิริยะโยธินและครอบครัว
คุณพรเพ็ญ-คุณนิตยา ไตรศิริพัฒนา
คุณพรรณประภา-Nicholas-Serena-Aaron-Ari
คุณพรรณราย วณิชยางกูรานนท์
คุณพรณี-คุณชาตรี-คุณแก้วมณี วณิชยางกูรานนท์
คุณพรณี-คุณวรรณมา ครอบครัวพุทธเจริญลากและทวิสุข
คุณพรณี-คุณสมสุข นิโครสทเกียรติ
คุณพรหมินทร์-คุณเพ็ญศิริ สุขจิรวณณ์
คุณพวงเพ็ญ ทิลาการและครอบครัว
คุณพวง-คุณธณู โชคอนันต์ตระกูล
คุณพ่อเกียรติ-คุณแม่วิภา-คุณสุภาภรณ์ ชัยสถาวรวงศ์
คุณพ่อเจริญ-คุณแม่สายหยุด-คุณจิราภา นาคสุทธิ และครอบครัว
คุณพ่อชั้นต่อม-คุณแม่ไป๋-คุณสมพงษ์ ลิ่มนุกุลและครอบครัว
คุณพ่อโบ-คุณลออ ศิริวงษ์-คุณอิทธินันท์ กิตติประยูร
คุณพ่อสุเทพ-คุณแม่พวงรัตน์ พีรจรรุ่งเรือง
คุณพ่อสุวัฒน์-คุณแม่รัตนนา-คุณรัชนิย ตั้งจรรยาวิชัย
คุณพ่อหิน แซ่จิว
คุณพัฒนระ-คุณพัฒนา อินทพฤษพร้อมครอบครัว
คุณพันธิภา ชุมเพชร
คุณพิชญ์สินี วรณวัชรินทร์-คุณโชคศิริ สิทธิไกรพงศ์
คุณพิชิต-คุณศิริกุล-คุณเอกลักษณ์-คุณเอกภาพ ไพบูลย์ยิ่ง
คุณพีเชษฐ รัตนยนต์
คุณพิพัฒน์ พรพิทยากุลและครอบครัว
คุณพิมชนก สายสมรและครอบครัว
คุณพิศวง กระบวนรัตน์และครอบครัว
คุณพิเชน บำรุงมิตรและครอบครัว
คุณพีรณิธี-คุณวรมพร เพ่งศรี
คุณพีระศักดิ์ เรืองจิต
คุณพีระ-คุณสมลธิ นามมนตรีและครอบครัว
คุณพูนศรี อังตระกูล
คุณเพ็ญพรรณ โชแก้ว และครอบครัว
คุณเพ็ญพรรณ อุทัยสินธุเจริญ
คุณเพ็ญนิล ศิริเกษม-คุณนฤพร-คุณสุภัชชา มหาถลาง
คุณแพงดา-คุณสมบัติ-คุณวิสาภา กิติมหาคุณ-คุณคิด-คุณแซม วงศ์ลา
คุณไพเราะ นกคำ(ติปยานนท์)

รายนามเจ้าภาพ

๕๖๒

คุณโพธิ์จรรย์-คุณวนิดา สิริภุทริกาญจน์
คุณไพศาล-คุณกรทอง แซ่ล่อ
คุณไพศาล-คุณวราณี สุชาติกุลวิทย์และบุตรธิดา
คุณไพสิฐ-คุณไชยย์ เจียรสกุลธรรมและครอบครัว
คุณภรณ์ ชัยกิตติศิลป์
คุณภัทรพร รัตนันทวาทิ
คุณภัทรภณ รอดเครือมิตร
คุณภัทรฤดี-คุณภัทราภา ผดุงพัฒน์
ภาคจักรวาลและกองประสานงานศูนย์สาขาต่างประเทศ
คุณภาณุพันธ์ เอกชูเกียรติ
คุณภาณุโณดม-คุณประภาภรณ์-คุณนริศ
คุณภาสกร กาญจนะ
คุณมงคล-คุณเจริญสุข อัครโรจนกุลชัยและครอบครัว
คุณมงคลชัย-คุณสักรวย คุปตะกุล
คุณเมณฑล-คุณทองพิน กับล้อม-ต.ญ.จากรวรรณ คงเลือน(น้ำหวาน)
คุณเมณทิชา พิบูลย์คณาทรัพย์
คุณเมณรัตน์ เอมเปรมศิลป์
คุณเมนต์ชัย-คุณนันทนา-คุณวราภรณ์-คุณวราวุฒิ ยอดพินิจ
คุณมนู-คุณวราวรรณพร ไตรเนตรและครอบครัว
คุณมณฑนา เชิดวิศว์พันธุ์และครอบครัว
คุณมัลลิกา ไพบูลย์สมบุรณ์-คุณจันทร์ แสงสุวรรณวาว
คุณมาณฑ-คุณกรรณิกา-คุณมหัทธนา-คุณฉัตรธรรม คำมาก
คุณมานัฏ ฐิติปัญญวานิชและครอบครัว
คุณมาโนช-คุณสมลักษณ์-คุณยศวิน-คุณณพนธ์ ปานโต
คุณมายัน-คุณกุลยิด จันทศรีธวัชวาลา
คุณมาร์ค จอร์จ
คุณมารศรี อุสาทะ
คุณมารุต ทรงแสงธรรม
คุณมาสักรณ สีสกุลวิไล
คุณมิตรภาพ อภิบุษยสุวรรณ
คุณแม่กิมตัน แซ่ภู
คุณแม่ชิต พุทธาพิทักษ์กุล
คุณแม่ชวนะ-คุณสุนทร แซ่แม่และครอบครัวอัครพงษ์ไพบูลย์
คุณแม่ประเมิน อินทร์
คุณแม่พะเยา กำแพงปฎิบัติ และครอบครัว
คุณแม่ยัง แซ่ลั่ว-คุณจิตาภา สุภาวิมล

คุณแม่ยุพา แซ่จุง(จตุรพิตร)โดยครอบครัวจตุรพิตรและเข้าน
คุณแม่ลิเทียมอิม แซ่ลิและครอบครัวกรวิจิตรศิลป์
คุณแม่วิเชียร-คุณรัตนา-คุณเบญจา ต้นกิม
คุณยมโดย เวชศิริและครอบครัว
คุณยรรยง-คุณสมฤทัย เกลิงนงชาติ
คุณยุทธนา-คุณพรณี จันทบาง และครอบครัว
คุณยุทพอล-คุณทิวากร ปอพานิชกรณและครอบครัว
คุณยุวดี วิวัฒน์ปรุฑีและครอบครัว
คุณเยาวเรศ อิชาวะ
คุณรัชต-คุณธีรเดช ประเสริฐ
คุณธรมย์ฤดี เวสสุทรเทพ
คุณธสรกร ทวาทิศาล
คุณรัง พุ่มพฤษี
คุณรัชนี้ พิบุญและครอบครัว
คุณรัตน์ (มหาเกตุ) ปริญญาดรและครอบครัว
คุณรัตน์ สันตพัฒน์
คุณรัตน์-คุณพนม บ่อทองและครอบครัว
คุณรานี-คุณพนิดา-คุณฐิวิวัฒนา บุณนาคและลูกหลาน
คุณรุ่งทรัพย์ ลิมชูปฏิภาณ
คุณรุจิ ทรัพย์อัครชัยและครอบครัว
คุณเรณู ชันธนาภา
คุณเรวดี ปาลวัฒน์วิไชย
คุณเรวดี-DARREN-ต.ช.โชติกะ นอร์แมน
คุณฤทัย-David-Edward Frost
คุณละเอียด รัศมีธนาพันธ์
คุณลัดดา ปันทธานนท์และครอบครัว
คุณลัดดา อุณจิตติกุล
คุณลัดดา-คุณฉัฐธ และครอบครัววิทยานุกาญจน
คุณลาวัลย์ ธนาสวรรค์และคณะญาติ
คุณลำไย-คุณขาว แสนวงศ์-คุณประยัตน์ วงษ์พิรา
คุณเล็ก-คุณเสาวคนธ์ เสี่ยงศักดิ์และครอบครัว
คุณเลิศชัย ไล้ประวัติและครอบครัว
คุณเลิศชัย-คุณสุวรรณา วงศ์วัฒน์
คุณวชิร พัฒนพนิชธำรงค์และครอบครัว
คุณวราษ เลหาวัฒน์
คุณวราณา โยชิโอกะและครอบครัว(ทองเที่ยง)

รายนามเจ้าภาพ

๕๖๓

คุณวรรณ-John Warren-พลโทสำราญ กานต์ประภา
คุณวรรณ จิระชุดิโรจน์
คุณวรรณ ลวชัยโยธินและครอบครัว
คุณวรุฒ-คุณพีระนุช วรสุบินพร้อมครอบครัว
คุณวเรศรัฐ-คุณเพ็ญสินี สุวรรณทวีโชติและครอบครัว
คุณวัฒนาพร ภัทรวนากุลและครอบครัว
คุณวันทนา บุญสูงและครอบครัว
คุณวัลลภ-คุณสุนีย์ เคียงศิริ
คุณวณิช บุญอำไพไชยกุล
คุณวานิช-คุณสุวรรณ วาณิชสัมพันธ์และบุตรธิดา
คุณวารินทร์ จิตธอรีย์
คุณวารี-คุณมานะ เปี่ยมฉวีวงศ์
คุณวาสนา ไควินท์ทวีวัฒน์
คุณวาสนา ธาธวานิช
คุณวาสนา-คุณสายสมร เรืองรักษาสีขิต
คุณวิษชุดา พรพิสุทธิพันธุ์
คุณวิชัย-คุณสุรีย์ เจียมพิทยานุวัฒน์
คุณวิเชียร-คุณศรีเพ็ญ ตุงคะบุรณะ
คุณวิฑูรย์-คุณทิชา เลิศยังยศ
คุณวิทยา-คุณวรรณ-ด.ช.ธนภัทร ท้องทิพย์
คุณวิทยา-คุณสุพัทธรา ลิวสุวรรณพร้อมบุตร-ธิดา
คุณวิธาน-คุณวิวรรธณ เสถียรธรรมณีนีและครอบครัว
คุณวินชัย-คุณทัศนีย์รัตน์ แวสว่างวงศ์และครอบครัว
คุณวิบูลย์-คุณสมนัตต์ ด้านวิวัฒน์พรและครอบครัว
คุณวิมล-คุณเพนด้ากรวงศ์-คุณเสตะพันธุ์-คุณจิตรมนานันท์อรุณรัตน์ดิลก
คุณวิจรรอง รัตนฉายา
คุณวิโรจน์-คุณจิราวรรณ-คุณสุธัญญา ตรงพิทักษ์กุล
คุณวิโรจน์-คุณนงนุช-คุณมารีสา ลี
คุณวิโรจน์-คุณสุมาลี รัตนศิริวิไลและบุตรธิดา
คุณวิลาสินี ชัยธัมมปกรณ
คุณวิวัฒน์ อมรกิจวนิชและครอบครัว
คุณวิวัฒน์-คุณกัลยา อัครวานิชและครอบครัว
คุณวิสมย เกตุทัต
คุณวีรติ ลิ้มศิริเศรษฐกุล
คุณวีระชัย-คุณกรณิกา พนมารมณ์และครอบครัว
คุณวีระพล หล่อวิมจล-คุณสุมาลี ต้นรัตนสกุลและบุตรสาว

คุณวีระพล-คุณอุไร อนุวิลและครอบครัว
คุณวีระศักดิ์-คุณอารีรัตน์ ศิริคุรุรัตน์และบุตรธิดา
คุณเวียงแก้ว-คุณสุจินดา บริหารและครอบครัว
คุณศศิ เบนจลาภ
คุณศรีจันทรา-คุณกัญญา-คุณกมลรัตน์-คุณดวงดาว ได้อภัยชัย
คุณศรีบงอร-คุณณัฐฐานันต์-คุณณัฐพงษ์ ศรีวรเวียง
คุณศรีรัตน์ แมคเลนแนนและครอบครัว
คุณศศิธร เจริญวิเศษศิลป์-คุณพิทักษ์-คุณนิพาพร ไกรนาค
คุณศักดิ์ชัย-คุณทิพย์สุนทร อุดมรุ่งเรืองผล และผู้มีจิตศรัทธา
คุณคันสนีย์ กาญจนสุวรรณและครอบครัว
คุณศิริพรรณ มนต์ฉัตรศิริและบุตร-ธิดา
คุณศิริพันธุ์ วานกุล
คุณศิริวิติ แสงวงศ์
คุณศิริอร จามรียงกูร-คุณธงชัย-คุณเอกขิต-คุณสิทธิภา อัครวานนท์
คุณศุภชัย ศรีสุภอักษร
คุณศุภเดช-คุณพรเทพ ภัทรกานต์กุลพร้อมครอบครัว
คุณศุภลักษณ์ อุดมโชคสกุลและไคว่เตียงเอี่ยม
คุณศุภวิทย์ ชะนะ-แน่งน้อย พันธุ์มีเชาน์
คุณสงเคราะห์-คุณอัญชลี-คุณกันตภณ-คุณชวิน ชัยวัฒน์
คุณสงวน-คุณภัทรา-คุณเยาวณี-คุณเยาวนิจ ศรีสถาพร
คุณสงวนศักดิ์-คุณศุภวิทย์ ชะนะ-คุณสุรณี ทองเหลืองและครอบครัว
คุณสมเกียรติ-คุณโชคชัย วลีตวรจักษ์กูร-คุณอริยา แซ่ท่าน
คุณสมจิตร ตั้งสถิตยางกูร
คุณสมใจ ไชยสระแก้วและครอบครัว
คุณสมชัย-คุณผาภาศ-คุณศิวรักษ์ ธเนศบวร
คุณสมชาติ กิจพงษ์ศรีและครอบครัว
คุณสมชาย อนุเคน-คุณประพิศ กัญญาวุฒิ
คุณสมชาย-คุณบุปผา สุรกิตติดำรง
คุณสมชาย-คุณสุดา-คุณตะวัน ศิริคุรุรัตน์
คุณสมถวิล บุญนาค
คุณสมบัติ-คุณอนงค์นาฏ ลิ้มสุวัฒนาพงษ์และครอบครัว
คุณสมพงษ์ อังคจริยอนุชนและครอบครัว
คุณสมพร ต่อตระกูล
คุณสมพร-คุณจุฑาวิติ เพลียครบุรี
คุณสมยศ ทศนพันธุ์
คุณสมร จินาวกุล

รายนามเจ้าภาพ

๕๖๔

คุณสมถฤทธิ์-คุณรัตนภรณ์ ชูณหะศรี
 คุณสมลักษณ์-คุณลติเว่น คลิเม้นท์และครอบครัว
 คุณสมศักดิ์-คุณเฉลิมศรี ทัสเดชและครอบครัว
 คุณสมศักดิ์-คุณสุพร วงศ์ศิริกุล
 คุณสมาน-คุณทินกร-คุณทองจันทร์-คุณวันเพ็ญและครอบครัว
 คุณสมุทร-คุณรสริน ศิริบุรี
 คุณสราวุธ วิวิธธนกุล
 คุณส่วน อิมแก้วและครอบครัว
 คุณสวัสดิ์-คุณหญิงล่อม-ท่านผู้หญิงสาวศิริ โอสมานุเคราะห์-พระยาศรีวิสารวาจา
 คุณสมเกรา-พญ.ลักขณา สามเสนและครอบครัว
 คุณสอาด-คุณธีรเดช ไชยวรรณ
 คุณสันติ-คุณพิมพ์ใจ ทิลังการ
 คุณสายคำ-คุณอาร์ท บริหารและครอบครัว
 คุณสายชล-คุณวรรณชัย และครอบครัวอวยพรกษกร
 คุณสาโรช-คุณสุกัญญา สกุลวัฒน์และครอบครัว
 คุณสิน-คุณยุวลักษณ์ ลีเฉลิมวงศ์และครอบครัว
 คุณสีหพล สิทธิธรรมมาพรและครอบครัว
 คุณสุกัญญา ชลอำนาจและครอบครัว
 คุณสุกัญญา ติระวัฒน์
 คุณสุจิตร์ ลัมมานิชย์
 คุณสุจิตรา ทองหล่อ
 คุณสุจิตรา สุวรรณมิ่งคง
 คุณสุจินดา-คุณเอมอร ศรีลัจจากุล
 คุณสุจินตนา-คุณรุ่งโรจน์ ชูชัยศรีและครอบครัว
 คุณสุชาดา บุญใจและครอบครัว
 คุณสุชาดา-คุณธนดี-คุณธนาริธิ อุซซุพันธ์
 คุณสุชาติ-คุณอังสนา-คุณณัฐนิชา กิตติชาติวรกุล
 คุณสุชีวัน สลายแก้ว
 คุณสุเทพ-คุณกนกใจ พิธีจรรุ่งเรือง
 คุณสุนันท์ เสยวรรณ
 คุณสุนันท์ วรธนรัชชาติและครอบครัว
 คุณสุนันทา กังวาลกุลกิจ
 คุณสุนีย์ แซ่จิว
 คุณสุนีย์ ว่องประเสริฐ วิลต์
 คุณสุนีย์-คุณสุยอัน-คุณสุเพ็ญพิสด์ แซ่ตัน
 คุณสุพจน์-คุณอนงค์ ถาวรการและครอบครัว

คุณสุพัฒน์-คุณวรรณนา เทวสิริโชคชัยและครอบครัว
 คุณสุมิตร-คุณศิริพร-คุณพรสิทธิ์ ดำนวนิช
 คุณสุรศักดิ์ ลาภวรรตกุล
 คุณสุรศักดิ์-คุณเพ็ญจันทร์ อัครโสภณ
 คุณสุรสิทธิ์-คุณปณทริก-คุณกานต์ประภา อิทธิกุล
 คุณสุระเกียรติ ลิปิวัฒนาการ
 คุณสุรัตน์-คุณโยชกียะ-คุณเดชนิษฐ์-พริณัฐ พุจโมโต
 คุณสุรัตน์-คุณอรทัย แสงสุระธรรมและครอบครัว
 คุณสุรางค์ บุญตาม
 คุณสุวรรณ หล่อวิวัฒนพงศ์ และกัลยาณมิตร จ.สุรินทร์
 คุณสุวรรณี ทองเจริญชัย
 คุณสุวรรณี กิตติวรศาสน์ และครอบครัวรวมญาติมิตร
 คุณสุวัฒน์-คุณวรินธาน ว่องไวพนาณิและครอบครัว
 คุณสุวัฒน์-คุณรัตน์-คุณรัชนิษฐ์ ตั้งจรรยาณิชย์
 คุณสุวัฒน์-คุณอารีรัตน์-คุณวันสุข ศิริคุรุรัตน์
 คุณสุวิทย์-คุณสันห์จุฑา-คุณวรพัทธ์-คุณสิริญา วิชชาวุธ
 คุณเสนาะ ทวีเดชสุริยาและคุณเทพฤทธิ บุญอาจินต์
 คุณเสริมทรัพย์ มโนบุญโยภิญญะและครอบครัว
 คุณเสริมพงษ์-คุณอังคณา คุณาธิคมพร้อมบุตรธิดา
 คุณเสริมศักดิ์-คุณพัชรี-คุณธิดาพัชร จันทรเต็ม
 คุณเสาวณีย์ เรืองเวชรชัย
 คุณเสาวนีย์ สัมภักดีกุลและครอบครัว
 คุณเสาวภา ณ ตะกั่วทุ่ง
 คุณเสียว-คุณอำนาจ อภิรัตนพิมลชัย
 คุณแสง อารยศักดิ์ากุลและครอบครัว
 คุณแสงจันทร์ พิษิตวงศ์เลิศ
 คุณโสภณัส พันธจารานธิและครอบครัว
 คุณทยกฟ้า มโนสุดประสิทธิ์
 คุณองอาจ-คุณวาริ ลาชัยโยธินและครอบครัว
 คุณองุ่น เอี่ยมล้ำอาจค์
 คุณอดิเรก พิพัฒน์ปัทมา
 คุณอดิษฐ์ บวรมงคลศักดิ์ และครอบครัว
 คุณอนุวัฒน์-สุภัทรา-ด.ญ.นิรธน-ด.ญ.อนัญญา ศิคมโนชญ์
 คุณอนุศักดิ์-สุวรรณี-ดช.อรรณพ-ด.ญ.วรารก โชคมศีล
 คุณอภิชน จินเสวก
 คุณอภิญา ตันวิจิตร

รายนามเจ้าภาพ

๕๖๕

คุณอิสรา ชัยกิตติศิลป์
คุณอมร-คุณนาดา ยงค์ธรรมรัตน์และครอบครัว
คุณอมร-คุณสุภาดา วาณิชสัมพันธ์พร้อมครอบครัว
คุณอมรา พวงชมพู
คุณอมรา-คุณละออง บรรจงศิริ
คุณอรพินทร์ จิระชุดิโรจน์
คุณอริญญา ดำรงวุฒิการณและครอบครัว
คุณอร่าม-คุณประมุล อนุชปรีดาและบุตรธิดา
คุณอร่ามศรี ฉัตรแก้วมรกตและครอบครัว
คุณอรุณี-คุณชัชชฎา-คุณวริทธิ์-คุณถวัลย์ ตั้งจิตตานนท์
คุณอังคณา วงศ์เพชรและครอบครัว
คุณอังคณา ศรีวรรณวัฒน์และครอบครัว
คุณอึ้งเอง แซ่เตียว
คุณอัจฉรีย์ ศรีทองส่งแสง
คุณอัญชลินทร์ ปัญญาสกุลวงค์
คุณอัญชลี สาครินทร์และร้านเพื่อนนักเรียน
คุณอัญญรัตน์-คุณแพรวพรรณ สิมารัตน์
คุณอัฐมา สวาทยานนท์
คุณอุทัย ต้นวิจิตร
คุณอัมพร Gibbs
คุณอาทิตย์-คุณมณลิ-คุณอธิปัตย์-คุณนิชา สุวรรณโชติ
คุณอาภรณ์ อินทรพัฒน์(สมโลก)
คุณอารมณ กายจนภา
คุณอารักษ์-คุณจารุณี-คุณเทวรี สุวรรณฤทธิ์
คุณอารุณี-คุณสุธาสินี-คุณกรพินธุ์ นิลแสง
คุณอำพร หล่อสัญญาลักษณ์
คุณอินทรา แต่งจำรูญและครอบครัว
คุณอินทรีนันทน์-คุณอังจิมา-คุณศรีสมบัติ-คุณดุสิต ศิริโรจน์
คุณอุตร-คุณวิมลวรรณ ต้นติสุนทรและครอบครัว
คุณอุทัย-คุณสุเกียรติ-คุณลัดดาวัลย์ แซ่แก้ว และครอบครัว
คุณอุบลพงศ์ ธเนศสถิตยกุล
คุณอุบลวดี-คุณชัยภัทร ลิ้มศิริโพธิ์ทอง
คุณเกศินี-คุณบรรเจิด หวังชาลาบวร
คุณอุษา สกลไทย
คุณเอี่ยมแข็ง แซ่แท้
คุณโอภาท-คุณบุษบง-คุณบวร-คุณเรือนลักษณ์-คุณกานต์ ศรีทนต์

คุณยุ้ยไฉ่ แซ่เล่า-คุณเก็ก แซ่ห้วง
โครงการปฏิบัติธรรมพิเศษ
โครงการทหารคุณยายอาจารย์มหารัตนอุบาสิกาจันทร์ ขนนกยูง
โครงการเศรษฐกิจดาวและกล้าอุตงคสถานล้านนา
เจ้าหน้าที่อาสาสมัครและชมรมผู้สนับสนุนอาสาสมัคร
ชมรมปล่อยปลาบูชาอาหารกรรมกายเจดีย์
ชมรมพระโขนงสัมพันธ์และกลุ่มบุญญรังสี
ชมรมพุทธศาสตร์ทีพีโอ
ชมรมพุทธศาสตร์สากลฯ
ด.ญ.กัญจนพร-ด.ช.จิตติภัทท์ ทองประเสริฐ
ด.ญ.ภัทราภา ชัยกิตติศิลป์
ดร.สมศักดิ์ จงวัฒน์ผลและครอบครัว
ดร.हररा ปุณณะพยัคฆ์
ดร.เอิร์ล เอฟ-คุณพยอม เบนซ์ อาคม ดีประชา
ตระกูลต้นบุญฤทธิ-ตระกูลกาญจนเสถียรและกัลยา ออสเตเลีย
ทพ.ไพโรจน์-คุณจารุณี ต้นติเวชวุฒิกุลและครอบครัวธรรมปริดา
ทพ.สุทธิสิทธิ์-พญ.พัฒนา-ด.ญ.อุภาดา แก้วประสิทธิ์
น.พ.ชัยนันท์-คุณพรเพ็ญและครอบครัวบุญศิริวัฒนกุล
น.พ.ถนอมพล เครือแก้วและคุณเดือนเพ็ญ หมั่นคิด
น.พ.ทวีทัศน์-คุณวนิดา ตั้งรพีพากร
น.พ.บุญยธินิสร-คุณสรริระเพ็ญ โอทกานนท์และครอบครัว
น.พ.ภาณุเมศ-พ.ญ.สุนัย-ด.ช.กัลยาตะวัน ศรีสว่าง
น.พ.รุ่งโรจน์-คุณดวงใจ-ด.ช.พุทธานุภาพ แซ่เอง
น.พ.วาติต-คุณจตุพร วัฒนศัพท์และครอบครัว
น.พ.สุนทร-พ.ญ.ลัดดาวัลย์ อ้อเผ่าพันธ์
น.พ.อุทัย ชัยกิตติศิลป์
นสพ.ธานินทร์ ชีวะผลาบุญและบริษัทในเครือเวทโปรดักส์
น.อ.อิทธิศักดิ์ นาคะวิสุทธิ์
น.อ.(พิเศษ)พ.ญ.สุภัทรา-คุณสันติภูมิ-คุณพัชราภา สิทธิธรา
น.อ.(พิเศษ)สันต์-คุณสุศรี ชาติขันธ์
บจ.ชาติเควต กรูป
บจ. ดี.โอ.ซี เอ็นเตอร์ไพรส์และคณะญาติมิตร
บจ.คริสตอล ซอฟท์แวร์ แพ็คเคจ
บจ.เจเคเชียร์ เทคโนโลยี
บจ.ซอฟต์แวร์เฮาส์
บจ.ไคเซะกิ โดยนายเชนจิ-คุณจันทน์ คอนโด

รายนามเจ้าภาพ

๕๗๖

บจ.บางไผ่ทะเลสดลาดไท(คุณทวี-คุณสุกัญญา เวชยันต์วิวัฒน์)	หัวหน้าชั้นและนักเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา
บจ.เมฆมณฑล และคณะกัลยาณิวัฒนา-ราชเทวี	อากงลิ้มเกียง แซ่เจี๋ยและครอบครัวเจริญอนันตสิน
บจ.สตาจค์ เคมีคอล	อาจารย์พิศมัย แสงหิรัญและครอบครัว
บจ.แสงมิตรโลห์	อาจารย์รวิธา สาคเรศ
บจ.ออกแบบสบายใจ	อาจารย์ศรีพัฑ-รศ.ธดาวดี-พันเอกหญิงปามทรา มินะกนิษฐ
บจ.อโต้ไฟลท์(ระบบบัญชีสำเร็จรูป)	อุบลิกา รุ่ง ๑-คุณฉวีวรรณ ศิริบุญ
บจ.อีชีวิน ในเครือคริสตอลซอฟต์แวร์กรุ๊ป	อุบลิกานารนารล โพธิบุญ
บจ.เท็กซัสสูกียากี้บะหมี่	Doney Vongseng
บุคลการรุ่น ๑๖ ไม่ตกกันดาร มินิพพานเป็นทีไป	Eric-Diane Bouatay
บุคลการรุ่นที่ ๑๗ เรือนทองหัวเพชรสำเร็จทุกอย่าง	Fergus-วันเพ็ญ Statom
บุคลการใหม่รุ่น ๑๘ กายแก้วศรจรรย์นันทกาล	Henry & Sunee Law ครอบครัวและญาติมิตร
ผศ.ดร.สมสุดา ผู้พัฒน	Jim-Khim Weir
ผู้นำบุญ-ผู้ประสานงานภาคนครหลวง ๑	Judy Pon-คุณอำนวย ชนานุกุล
พ.อ.(พิเศษ)ไพเกียรติ แสนยานุสิน	Kingkham Sananikone
พ.ญ.กาญจนา ชัยกิตติศิลป์	M T K D 16 (AOR_YUL_POM_NAT)
พ.ญ.นริลักษณ์ พิทักษ์ดำรงวงศ์	Madam Chewing Ciao and family
พ.ญ.อุดมลักษณ์ มงคลและครอบครัว	Phrapratchaya Sothhiyothin
พลตรีวิวัฒน์-คุณเสาวคนธ์ ต้นสุทัษ	Prasong Mccray
พลตรีชาญณรงค์-คุณวรรณวิภา รสจันทน์และครอบครัว	SIRI - ON BANNISTER
มงกุฎบุตลูกพระราชพันธ์์ตะวัน	Smitthi P.Napachoti
ร้านท็อปแฟชั่น ชลบุรี	Souchinda Borihanh and Family
“ร้านบุญดีเฟอร์นิเจอร์,คุณสุภาภรณ์ โพธิ์รงค์และครอบครัว”	Tan Chin Hiang
ร.ต.น.พ.เฉลิมเกียรติ แจ่มอุลิตร์รัตน์-ร.ท.พ.ญ.ณัฐศิลป์	Thavysack & Sangath Phomphakdy & Family
รศ.ธดาวดี-พ.อ.หญิงปามทรา มินะกนิษฐ	The Middle Way (Young Star Team)-ศูนย์ปฏิบัติธรรมนานาชาติ
รศ.น.พ.พิรพันธ์-ธัญพร เจริญชาติและครอบครัว	Wee Ah Moi
ลูกค้าและทีมงานภาคชุมทอง ๒๔ เค ๘ (บริษัทเอ.โอ.เอ จำกัด)	Yee Wee Har SuSan and Family
วัดไทยนากาโน	SAM - MO GROUP
วัดภาวนาจารย์เจีย(แอตแลนต้า)	~ SUBSTATION ~
ศูนย์กัลยาณมิตร จังหวัดตรัง	~ SUKOU ~
ศูนย์กัลยาณมิตรนครปฐม	
ศูนย์กัลยาณมิตรหาดใหญ่	
ศูนย์ปฏิบัติธรรมโตเกียว	
ศูนย์ปฏิบัติธรรมสิงคโปร์	
ศูนย์ปฏิบัติธรรมโฮซังก้า	
ศูนย์ส่งเสริมกิจกรรมเยาวชน	
ศิษย์เก่า-ศิษย์ปัจจุบันชมรมพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	

คณะผู้จัดทำ

ธรรมะเพื่อประชาชน

ฉบับมงคลชีวิต เล่ม ๖ (มงคลที่ ๓๒-๓๘)

ISBN

974-92974-7-4

ประธานที่ปรึกษา

พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อัมมชโย)

ที่ปรึกษา

พระมหา ดร.สมชาย จานวฑฺฒโน

พระมหาฉัตรชัย ฉตฺตธฺมฺโย

พระสมุห์อานวยศักดิ์ มุนิสกโก

บรรณาธิการบริหาร

พระสมบัตินิ รกฺขิตฺตจิตฺโต

กองบรรณาธิการ

พระบดินทร์ สิริธโร, พระมหาเสถียร สุวณฺณจิตฺโต (ป.ธ. ๙)

พระมหาประดิษฐ์ สิริภาโส (ป.ธ. ๙)

พระมหาธรรมบุญ ธมฺมปตฺโต (ป.ธ. ๙)

พระมหาสุธรรม สุรตโน (ป.ธ. ๙)

พระมหากมล จิตฺตาโณ (ป.ธ. ๙)

พระมหาธงชัย สารชโย (ป.ธ. ๙)

พระมหาบุญช่วย ปุณฺณสุโข, พระมหากมลชัย กมโล

พระมหาเวช วิชฺชคุโณ, พระมหาประภาส ปภาโส

พระมหาจตุรงค์ จตฺตมโล, พระมหานพพร ปุณฺณชโย

พระสมศักดิ์ จันทลีโล, พระวิจิต ฝาสุกวาโส

พระตรีเทพ ชินงุโร, พระกล้านรงค์ ญาณวิโร

พระสมบุญ จิตฺตทนฺโต, พระทศพร กิตฺติวโร

พระสังเวียร สุลโว

ฝ่ายภาพประกอบ

ออกแบบปก

ฝ่ายจัดรูปเล่ม

ลิขสิทธิ

พิมพ์ครั้งที่ ๑

พิมพ์เมื่อ

พิมพ์ที่

สามเณรสุนัน พุยมง, สามเณรศราวุฒิ ขอสุข
สามเณรประสิทธิ์ ทิมาใจ, สามเณรพรภิรมย์ เกษสุภะ
ผศ.สุชีพร พะพูชนม์, ผศ.สุภาศิริ พะพูชนม์
ดร.สุชาติ หงษา, รัตนาภรณ์ ชูณหรัศม์
มรกต มณีไพโรจน์, นพ.ประภาส อุครานันท์
สุกัญญา ชลอำนาจ, สุริดา จินดาภิณกุล
ศุกลรัตน์ บุญยัง, วรณมา ภัทรนุรักษ์
อำไพ เทื่อนทองคำ, ละม่อม พรหมเณส
สุจิตรา พูนพิพัฒน์, อุษา จันพะกา
คนยา คูหากนก, กรรณิการ์ อยู่ศรี
ปราณี ชัยผดุง, รัตเกล้า ล้วนเฉลิมวงศ์
วรวรรณ ถนอมพงษ์, นงนุช ตั้งโชคสิริกุล
ดวงดาว ไตรงชัย, ชูเดช อนุรักษ
อนลธิธิ์ กล่อนศรี,

กองพุทธศิลป์, สมบัติ-น้องนุช ตั้งสถิตยางกูร
วุฒิชัย ตันเวทติยานนท์, ภูษิต พุดสงคราม
ศิริวรรณ อยู่พิพัฒน์, ปรีชา อุ๋นรัชฌิมวงศ์
ทิพวรรณ เวชศิลป์, อาสาสมัครกองสือธรรมะ
ภัทรา ศรีวิสุธา

ลือพงศ์ ลิลพนัง, ชาญชัย พรหมตา, วัลลภ นิลถนอม
ชัยชนะ กิตติโสภานุพันธุ์, จิรนนท์ วีระชัยพิเชษฐกุล
ภัทรา ศรีวิสุธา, นาถนดา นิโรจน์, พีระ แสงงาม
มูลนิธิธรรมกาย

จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

๒๒ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๗

บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด

“ลูกๆ ทุกคน หมั่นพยายามตรวจตราดูว่า
เรายังมีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขตนเอง
อะไรบ้างให้ดีขึ้น และให้ดีขึ้นเพิ่มขึ้นไปทุกวันทุกคืน

เพราะเราเหลือเวลาอย่างจำกัด

จะต้องเก็บเอาความดี

ทั้งทาน ศีล ภาวนา ไปให้มากที่สุด

เพราะเมื่อถึงวันสุดท้าย

อัมมสุดท้ายของเราจะได้ส่งงาม

จากไปก็ทิ้งข้อวัตรปฏิบัติทางการดำเนินชีวิตของเรา

ให้เป็นมรดกโลก

ให้ลูกหลานได้ศึกษา ฝึกฝน เดินตามรอยของเราต่อไป”

พจนานุกรมธรรม